

॥ श्रीजिनाय नमः ॥
—: श्रीवर्धमानसूरिविरचितं :—

श्रीवासुपूज्यचरित्रम्

पण्डित हीरालाल हंसराजेन स्वकीय श्रीजैनभास्करोदयमुद्रणालये मुद्राप्य प्रसिद्धि नीतम्

(सन्ने १९३५)

मूल्यम् रु. ४-०-०

(वीरसंवत् २४३६)

१९३५
१९३५

शास्त्रविद्यारद जैनाचार्य श्रीविजयधर्ममूरिभ्यो नमः
। श्रीवर्धमानसूरि विरचितम् ।

॥ श्रीवासुपूज्य चरितम् ॥

॥ प्रथमः सर्गः ॥

अर्हन्तं नीमि नाभेयं कल्याणकलदां सताम् । रेजुराम्रदलानीव यत्कर्णनिकटे जटाः ॥ १ ॥ भक्तिरागभृतानन्त-
भयस्थान्तस्थितेरिव । विद्रुमच्छायकायो ऽसौ वास्तुपूज्यः श्रियेऽस्तु वः ॥ २ ॥ स्वार्थे ऽहं कमटात्कण्ठं सेहे भोगी तु मत्कृते ।
तन्मान्यो ऽयमितीचाशुं पार्श्वो मूर्ध्नाचहन्मुदे ॥ ३ ॥ रणे ऽपि धीरा बीराः स्युर्महावीरस्त्वसौ यतः । देवीहावैर्जितो नेति
यं स्तौतीन्द्रः स वो ऽवतात् ॥ ४ ॥ अन्यानपि जिनाम्रौमि ध्यायामि श्रुतदेवताम् । प्रारब्धसिद्धिफलदाञ्ज्रये कल्पतरू-
न्युत्त ॥ ५ ॥ सतामाहादने धर्मः सर्वलोकोत्तरस्थितिः । जीयाज्वन्तुसमुद्राज्यापारुचिरश्चिरम् ॥ ६ ॥ देयाद्धर्मः स वः
कामान्कामयेनूरभूर्यतः । चतस्रः क्षीरधारन्ति बुद्धिश्चीवृद्धिसिद्धयः । ७ परोपकारिणां धुर्यो धर्म एवाश्रितेषु यः । ददाति

१ " कामधेनु इति पाठः साधु प्रतिभावि.

निर्वृतिं स्वस्य सत्तायामपि निःस्पृहः ॥८॥ जयन्ति जगदुत्सङ्गरङ्गदुत्तुङ्गकीर्तयः । ते सन्तः सततं येषां धर्मे ऽस्मिन् रमते
मतिः ॥९॥ चत्वारो ऽस्य सपर्यायाः पर्यायाः कृतिनां मताः । दानशीलतपोभावनामानः कामितप्रदाः ॥ १० ॥ ते तु
भीमभवाग्भोधिसेतवः पुण्यहेतवः । बुद्धिमद्भिर्विबुध्यन्ते महतां चरितश्रुतेः ॥११॥ अतः सत्पुरुषश्रेणिश्रवणामृतवर्षणम् ।
शर्मणः कर्मणं कर्ममालिन्यक्षालनक्षमम् ॥१२॥ वासवानां हि यः पूज्यो चासुपूज्य इति श्रुतः । तस्य तीर्थेशितुश्चारु
चरितं रचयाम्यदः ॥१३॥ युगम् ॥ अस्ति स्वस्तिनिधि स्वर्णशैलवर्णान्तरावनिः । जम्बूद्वीप इति द्वीपो लक्षयोजन-
विस्तृतः ॥१४॥ यस्योत्तरकुरुक्ष्यानश्चित्ररत्नमयो द्रुमः । जम्बूर्भवति मायूरच्छत्रं द्वीपजयोच्छ्रितम् ॥१५॥ यो जनन्तप्रतिमो
प्यत्र सर्वत्राप्रतिमः क्षितौ । अनादिनिधनो ऽप्युक्तः ससर्वार्पमयोबुधैः ॥१६॥ सोऽस्ति कङ्कणरूपेण लवणाम्बुधिना
धृतः । हिलक्षयोजनोन्मानो विस्तारेण निरन्तरम् ॥१७॥ यो ऽन्तःकूटस्थचैत्येषु भक्त्वा नित्यार्हतां पुरः । नृत्यत्यूर्मिसुजै-
नित्यं गापत्युजितगर्जितैः ॥१८॥ द्वीपो ऽस्ति परतस्तस्य घातकीखण्डसंज्ञकः । यः पृथुत्वे चतुर्लक्षयोजनानि समन्ततः ॥१९॥
ख्यातो ऽस्मदभिधानेन द्वीपो ऽयमिति नृत्यते । यत्र रत्नमयैर्मन्द्यस्थैर्धातकीद्रुमैः ॥२०॥ यश्चास्ति चतुषष्ट्या विजयैः
पदिकैरिव । चतुरङ्गयल्लघूतफलकं नयधर्मयोः ॥२१॥ जनस्यान्तरपद्भवैरिजेतुस्तेजोयशःश्रियाम् । यत्रार्काः कुण्डलायन्ते
द्वादश द्वादशेन्दवः ॥२२॥ विद्यते तस्य कालोदजलधिः परिधिस्थितः । विस्तृतः सर्वतो यो ऽष्टलक्षयोजनमानभृत् ॥२३॥
आशापत्रेषु गीर्णिलमनन्तानर्हतां गुणान् । लिखतिवीव यो धत्ते मयीभावं निजाम्भसि ॥२४॥ द्वीपो ऽस्ति परतस्तस्य
श्रीपुष्करवराहयः । यो योजनानि विस्तारे लक्षाः षोडश लक्ष्यते ॥ २५ ॥ तस्य नामार्चमत्यर्थं प्रथयन्ति वरश्रियः ।

मार्गन्मधुपद्मद्वारैः पुष्करैः पुष्कराश्रयाः ॥२६॥ तस्याधे दृत्तवान्भृशदासते मानुषोत्तरः । नित्यार्हचारुवैद्यानि यस्यास्ते
मुकुट स्फुटः ॥२७॥ तस्मादर्वो ग्विभागे ऽस्ति स्वर्णाद्रिभूमिभूषणम् । यद्दासः केसरायन्ते गगने नीलनीरेजे ॥ २८ ॥
ततः पूर्वविदेहाख्यं क्षेत्रं प्राच्यां प्रियं सताम् । यत्रार्हदासमुधासे राज्ञायन्ते शिवशालयः ॥२९॥ तत्र सीतासरिद्वीचिसिन्धु-
मानवनायनिः । अस्ति विस्तारिमङ्गलो विजयो मङ्गलावती ॥ ३० ॥ विभावर्यामपि जना विभावर्याङ्ग-
भूषणैः । द्यस्तध्वान्तभरा यत्र गान्ति प्रान्तरवर्त्मसु ॥३१॥ इन्द्रनिलमयं दाम शन्ये ऽपि पतित पति । भुजङ्गमश्रमेणेव यत्र
नादीयते जनैः ॥३२॥ तत्र पात्रं सुवर्णानां वर्णिन्यास्तिलकं भुवः । निःसपलचरत्नश्रीचरं रत्नपुरं पुरम् ॥३३॥ सत्कृत्यामृतसि-
त्तानां यत्र भान्ति ध्वजाञ्चलाः । तीर्थेशवेदमनां पुण्यदूमाणां पल्लवा इव ॥३४॥ वपन्तो धार्मिकाः सारं यत्र क्षेत्रेषु सप्तसु ।
पुण्यधान्यैर्गिरिष्ठं स्वं कोष्ठागारं सुविप्रति ॥३५॥ यत्र स्त्रीवेणिवक्षोजवस्त्रेषु श्रीरहर्निशम् । वीरासिकुम्भीकुम्भाञ्जवासा-
सौख्येन खेलति ॥३६॥ धर्मेण त्याजिता लक्ष्मीश्चापलं यद्गृहेषु यत् । कोटीध्वजाञ्चलव्याजाचन्मूर्तमिव विक्ष्यते ॥३७॥
तस्मिन्पद्मोत्तरो राजा प्रजापालनलालसः । अभूदभूमिर्दोषाणां रोषाणामिव सन्मुनिः ॥३८॥ अंहिस्तास्यनेत्राणि नलि-
न्याभान्ययं दधौ । अतोऽस्य नलिनीगुल्म इत्याख्याभिदधे धुधैः ॥३९॥ स्वप्ने पद्मं महत्तस्मिन्गर्भस्थे दृढशो ऽभ्यया ।
अतः सद्भिर्महापद्म इत्यस्य चिदधे ऽभिधा ॥४०॥ व्योममण्डलमालिन्यच्छकजलमालिनः । बभौ छायेव गतेजः प्रदीपस्या-
रिदुर्यशः ॥४१॥ आपीय विशदं वैरिवनितानां स्मितामृतम् । उद्गारवधशोभारं यस्यासिः शाश्वतं व्यधात् ॥४२॥ स देह-
श्रुतिसंदोहसंदेहितविभूषणः । सभायां भूषणो ऽन्येषु भद्रासनमभूषयत् ॥४३॥ श्रीकेलिदीर्घिका संसदय हंसकुलैरिव । रेजे

राजपदाम्भोजसेवाहेवाकिभिर्नृभिः । १४४। अमात्यान्तर्धिनिर्यान्त्या सितया पलितच्छलात् । पुच्छ्या विमलवोधाया रेजिरे
तत्र मन्त्रिणः । १४५। मुहुप्रकम्प्य मूर्धानं सभ्यैर्निविडपूतये । क्षेप्यमाणानि कर्णेषु तत्र सूक्तान्यधुर्वुधाः । १४६। व्यवहारकृतस्तत्र
देहाधिप्यचकैरिव । रत्नैरन्योन्यसंघट्टवाचालैर्भूषिताः स्थिताः । १४७॥ यत्सैन्यमोच्छलद्दुलीमये तिमिरसंचये । दधौ
खयोतपोतस्य शुतिं प्रयोतनः सदा । १४८। उदेज्यतः प्रतापार्नेर्धूमदण्डह्वोन्मुखः । यदसियुधि शत्रुस्त्रीनेत्रैर्दृष्टो जला-
विलिः । १४९। कर्पूरपूरवधेषां यशो रोदःसमुद्भवे । जज्ञे ऽरिदुर्यशःकृष्णाद्गारसद्वाचिरं स्थिरम् । १५०। स्वाम्यादेशघनावे-
शरसलालसंचातकाः । उन्मुखास्ते ऽपि भूपालास्तत्रतस्थुर्यथास्थिति । १५१॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ तांश्च भूमिभुजः स्वौ
च मुजौ पश्यन्मुहुर्मदात् । राजा पद्मोन्नरो हृद्यन्नुवाच सचिवेश्वरम् । १५२॥ यदाक्रामति दिक्चक्रं भूशक्रो भुजविक्र-
मात् । तन्न चित्रं यतः सर्वयलेभ्यो दोर्बलं महत् । १५३। वदामीदमयुक्तं चेतस्वीतौ दक्ष शिष्य । यन्मन्त्रिपतामहस्यापि
सर्वशिक्षागुरुर्भवन् ॥ १५४ ॥ अधामाल्यपतिर्दध्यौ नृपोऽयं भुजदुर्मदः । तनस्तत्त्वविदां हृद्भिरुपहास्यं वदत्यदः ॥ १५५ ॥
नृपस्तं पिरमित्यन्तधित्यन्तयन्तमभापत । किं न मद्रचसां किंचिद्भवद्विदत्तमुत्तरम् ॥ १५६॥ एवं निशम्य मन्त्रीन्दुर्जगाद
नृपतिं प्रति । दन्तेन्दुगुतिभिर्दूरान्तराणां मोहतमो हरन् । १५७। प्रभो ऽयुक्तं त्वयोक्तं यद्वलेभ्यो दोर्बलं महत् । तनु स्यात्स-
फलं येन तत्पुण्यं प्रयत्नं न किम् ॥ १५८॥ अथाह भूपो भूपानां शौर्यमेवार्थसाधकम् । तदादिशसि मन्त्रीन्द्र यत्पुण्यमिति
किं नु तत् ॥ १५९॥ इत्युक्तिभाजि राजेन्द्रे मन्त्रीन्द्रो वदति स्म सः । प्राच्यधर्मपरीपाकः पुण्यमेवोच्यते ऽर्थकृत् ॥ १६०॥
अथाष्टच्छदतुच्छाशः पृथ्वीन्दुरिति मन्त्रिणम् । साक्षात्तेजो ऽर्थकृतावद्धर्मास्ति त्वे तु का प्रमा । १६१। मुदे दुरितविच्छेद-

नायसभ्यस्य भूपतेः । ततः सुकृतसूत्रेव प्रत्यूचे सचिवेन वाक् ॥६२॥ राजवं सुकृतहीनस्य तेजसा च बलेन च । अभोग-
सारं साररराजस्य क नु राजते ॥६३॥ भूपेभ्यः शोभते भूरि धाम स्थाम च दन्तिनाम् । यदमीपाममी यानं जाने धर्मोऽत्र
कारणम् ॥६४॥ शक्तौ दीनो ऽकुलीनो ऽग्रहीनो ऽपि नृपपुत्रवैः । यत्पुण्याख्यनृपो ऽसेवि पुण्यं तेन प्रमीयते ॥ ६५ ॥
तथाहि विश्वहृद्ग्राहि महत्स्वयोति विद्यते । क्षमाकेलिपद्मं पद्मायाः सद्य पद्मपुरं पुरम् ॥६६॥ तत्र क्षत्रियसंग्रामसंग्राम
सुबो विभुः । अभवद्भुवनान्भोजतपनस्तपनाभिधः ॥६७॥ हस्तिरत्नं गृहीत्वात्र व्यवहारी धनावहः । कदाचिंदाययो
कृष्टो भूपभाग्यगुणैरिव ॥६८॥ भाग्याभोगेन भूपानां रत्नमेतीदृशं भृशम् । इति दक्षैस्तदा पुन्निमः ख्याते तत्कुम्भिभगौरवे
॥ ६९ ॥ असामान्यो गुणैर्मोन्पो ममायमिति तस्य सः । ययौ कुञ्जरराजस्य सम्भुवं राजकुञ्जरः ॥ ७० ॥ युगमम् ॥
ननादाग्वुदनादेन प्रीतः प्रेक्ष्य नृपं द्विपः । नृपस्त्वष्टरि रोमाञ्चैर्वहरी भूरिवाङ्कुरैः ॥७१॥ वामं च दक्षिणं चाङ्गं शिरःक-
म्पनकैतवात् । सुहुरस्याद्भुतपदयन्त्रिवैति ध्यायति स्म सः ॥७२॥ द्रष्टुमैरावणमसौ तद्गुणग्रहधीरिव । उच्चैस्त्वांसु नभोग-
भगतो ऽन्द इव गर्जति ॥७३॥ इन्द्रेभस्पर्धया शङ्के यशोभिर्विशदीभवत् । इन्द्रतायोग्यभागयानामेवायं याति यानताम्
॥७४॥ इति ध्यापन्धराजानिः सम्मान्य व्यवहारिणम् । विधातुं दन्तिनो मूल्यं तद्विदः स समादिशत् ॥७५॥ त्रिभिर्वि-
शेषकम् ॥ निरीक्ष्य लक्षणान्यस्य द्विरदस्य विशारदाः । जगदीशं जंगुलैर्मौलयः पुलकाङ्किताः ॥७६॥ शान्नोक्तानाम-
दोषणं सर्वसहक्षणस्पृशाम् । हस्ती दृष्टो ऽयमेवायं द्विरदानामुदाहृतिः ॥७७॥ भूपस्य यस्य कस्यापि स्यादसौ द्वारभूष-
णम् । संसाधयति दुःसाधानप्यरीह्रीलयेव सः ॥७८॥ पदं नृतगुगर्सेव निरीतिः सुनृतैकभूः । एतद्वन्तिभृतो भूमिभृतु-

देवो ऽपि शोभते ॥७५॥ स्वामिन्न स्यादमृत्यस्य मृत्युस्य गजस्य तत् । याचते धर्मेणिग्याह्वयं देव तदेव हि ॥८०॥
किं ते मृत्युं ददामीति राज्ञि प्रीते ऽयं पृच्छति । व्याहारिं व्यवहारैरुद्धारिणा व्यवहारिणा ॥८१॥ स्वामिन्विन्ध्याद्रिरा-
जस्य युवराज इव द्विपः । अत्युत्तमो ऽयं विख्यातः साम्प्रतं हस्तिवन्धिषु ॥८२॥ खदारिग्रदुमद्रोहकृते ऽसौ केन केन
न । महोपायसहस्रेण धर्तुमारभ्यताभितः ॥८३॥ वितन्वतीभिः साम्यं वा वैषम्यं वा किमप्ययम् । बटुं शेकेन वारीभि-
र्नारीभिश्च संयमी ॥८४॥ सम्यग्मत्वेन मग्राहं गन्धेभं गन्धवाहवत् । अवल्यत विलक्षेण करिवन्धिनाम् ॥८५॥
अथाहमधिकोत्साहः सुखप्रशकुनव्रजैः । अस्य वन्धाय विन्ध्याद्रिं गत्वा वासमदापयम् ॥८६॥ कथं ग्राह्यः स हस्तीति
विन्ताचकितचेतसः । मम प्रमोदोरोमाश्रप्रचयं रचयन्नय ॥८७॥ मुक्तिस्पृहमसम्पत्त्वमिव मामेतदर्थिनम् । सतां ग्रहसतां
चित्ते चमत्कारं प्रपन्नयन् ॥८८॥ मृदुगर्जितवाद्येन मंदपर्पदगीतिभिः । श्रियमग्रे निजकीडानर्तकीमिव नर्तयन् ॥८९॥
वनदेवीभिरप्येष-धीशमाणाः कुतूहलात् । शनैर्वनान्ममागारमागान्नागाधिपः स्वयम् ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ ९० ॥
आश्चर्योन्मत्तचित्तेन मपोत्थाय रयादय । असावपूजि प्रत्यक्षं स्वभाग्यस्येव देवतम् ॥ ९१ ॥ नमतो मम
तोषेण सुप्रसन्नः करी करम् । सुस्वामीव दधावेष शृष्टे कमलकोमलम् - ॥ ९२ ॥ भूभृदनीं विरागीव भूभृतामवनीं
प्रति । संचचालाय संजाप्य हस्ती हस्तेन मामसौ ॥ ९३ ॥ अर्धेन पृथिवीलीलाचारिणं वारणेभ्वरम् । बयं प्रीत्यान्वगच्छामः
विवेकमिव सदगुणाः ॥ ९४ ॥ दूरतो राजधानीनामुपकण्ठमपि त्वंजन । क्रयोत्कं मृगतां सङ्गं लङ्घमानो बलादपि ॥ ९५ ॥
मयानुगम्यमानो ऽयमेव नित्यप्रयाणकः । इह स्वगृहवस्तुसर्वो यूथनाथो ऽयं सुस्थितः ॥ ९६ ॥ शुग्मम् ॥ रक्ता कोपामि-

तर्पेव जज्ञे यान्येषु राजसु । प्रमोददुग्धघौतेव धवला त्वयि सास्य दृक् ॥७॥ तन्नूनमयमानिन्ये त्वद्भाग्यैरेव वारणः ।
ममैतदनुगामित्वान्मद्भाग्यैरसि दर्शितः ॥८॥ ततः स्वसु कृतक्रीत गृहाणैनामभं विभो । अहं कृतार्थं पृवाण भवद्भालनि-
भालनात् ॥९॥ अथ वाग्भिः सुधापानपुण्यैः कर्णेन्द्रियश्रियः । प्रीतो महीन्धुर्मन्त्रीन्द्रमुखसंमुखदृग्जगौ ॥ १०० ॥
अमूल्यमेनमानिन्ये वन्येभमगमिकतः । अमूल्यमेकतो ऽवोचद्वचन वन्ननोऽग्नितम् ॥१॥ तदमूल्यद्वयीदातुरुर्वीसर्वस्वम-
प्यरे । दुस्त्वाप्यस्यानृणीभावं न गच्छामि करोमि किम् ॥२॥ इति स्थिति नरेन्द्रे ऽथ व्याहारि व्यवहारिणा । स्वामिन्
गजस्तवैवोक्तो मूल्यं गृहे ऽस्य न ध्रुवम् ॥३॥ इत्यस्मै निश्चयवते/सचिवानुमतो नृपः । दत्त्वा बलेन राज्यार्थं तं द्विपे-
न्द्रमुपाददे ॥ ४ ॥ ततः कृतेभरत्नासिमालो ऽयं महीपतिः । चक्रे यात्रां जगत्कम्पहेतुं जेतुं विशो ऽग्निलाः ॥५॥
निस्वानध्यानधूलीभिर्वधिरान्यारिचिक्कमम् । संकटीभूतभूगोलं लोलं प्रास्थित तद्वलम् ॥६॥ स गन्धसिन्धुरो बद्धरत्नपट्टः
पुरो ऽच्चलत् । मूर्धोर्ध्वन्नान्तकोपाग्निरिव लोपाय विद्विषाम् ॥७॥ नः नेसुः सर्वतो गर्वकुशीभिः कीलिता इव । ये पुरा
वैरिणस्तेषु स तल्याज कृपां नृपः ॥८॥ रणेण वारणेन्द्रस्तु स बालावर्तवद् द्रुमान् । लोडयामास विद्वेपिचसूतृणसमू-
हवत् ॥९॥ द्विपेन्द्रः प्रेक्षकीभूतसकलस्त्रबलोच्चयः । शत्रून् सः श्रांसयामास द्रुतमन्दानिबानिलः ॥१०॥ दन्तघात-
दलद्वप्रकपाटः पाटयन्भयान् । अरीन्करीन्द्रश्चक्रे ऽसौ दुर्गस्थानपि दुर्गतान् ॥११॥ इत्येषः समरे ऽजैषीदन्तलक्ष्मीकृता-
न्निपः । लक्ष्मीकृतं तदकैः स्वगतिवेगादलक्षयन् ॥१२॥ दिशामन्तेषु मिथ्यात्वरुयाताग्नेयेव दिग्गजान् । जितकाशी
स कुम्भीन्द्रो वचले ऽनुचलद्वलः ॥१३॥ शक्तिसाधितदुःसाधे सिन्धुरे जगन्नधुरे । तस्मिन् सविस्मयप्रेम रेमे भूमीशमानसम्

॥१४॥ तमेवेमविभुं भूपैर्जयश्रीमद्भलागतेः । पदे पदे ऽर्चयन्नाप पुरं नरपुरम्दरः ॥ १५ ॥ महोत्सवमयं भूप्रवेशावेश-
पेशलम् । सचिवैस्तत्पुर चक्रे शक्रेणापीप्सितास्पदम् ॥ १६ ॥ अलोककामवामाक्षीजालमालितजालकम् । काश्मीरनीरनी-
रन्ध्रच्छटाजोदितभूतलम् ॥ १७ ॥ न्योमापगां जयन्तीभिर्वजयन्तीभिर्दभुतम् । उचुः शतोरणस्तम्भानद्वसंमदसिन्धुरम् ॥ १८ ॥
कृताकल्पमिवानल्पैर्नृबस्थानासर्जनैः । सहासमिव दन्ताभमुक्तातोरणकान्तिभिः ॥ १९ ॥ दुर्जयारिजयारोहप्ररोहमोहसमदः
तत्पुरमविवेशाथ दृपस्तद्विपसंगतः ॥ २० ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ प्रीतिगौरैर्मुहुः पौरैः स्तूयमानः पदे पदे । लिम्बन्करी करेणोनी
सविलक्ष इवैक्ष्यता ॥ २१ ॥ खेलन् सहेलममलं कराग्रेणायमग्ररीत् । कुतोऽप्यष्टात्खटीखण्डं बीज धर्मतरोरिव २२ करात्तात्खटि-
कावण्डः शुण्डारः स व्यराजतास्वर्गदण्डाग्रसंसर्गिसोमन्योमतलोपमः ॥ २३ ॥ किं कर्तानेन करटी खटीखण्डेन सम्प्रति । इत्यसौ
विस्मयस्मरैः प्रेक्ष्यमाणः पुरीजनैः ॥ २४ ॥ आत्तनागरमग्न्यः । प्रतिस्थानं मतद्गजः । लीलालसगतिः प्राप भूपालभव-
नाङ्गणम् ॥ २५ ॥ युगम् ॥ मृग्यमाणो महाश्रयनिश्चलैः खेचरैरपि । स गुणी प्रगुणीकृत्य कृत्यवित्त्वटिकामिमाम् ॥ २६ ॥
चतुष्पत्तिं भवचतुर्गतिनिर्गतिमार्गवत् । श्लोकमेतन्वृत्पागारद्वारभित्तौ द्विपो ऽलित्वत् ॥ २७ ॥ युगम् ॥ अविज्ञातत्रयीतत्त्वो
मिथ्यासत्त्वोद्दृष्टसद्भुजः । हा मूढ शत्रुपोषेण मित्रलोपेण दृष्यसि ॥ २८ ॥ श्लोकमालोक्यत्वेनमेनसमसौ नृपः । अजान-
न्नर्थमर्थज्ञानपृच्छन्मित्रमन्त्रिणः ॥ २९ ॥ श्लोकः 'कथंचिद्बुबुधे बुधेशरपि तेन सः । अतिदीर्घो ऽपि न पुमान्पदाभ्यां
लङ्घते ऽर्णवम् ॥ ३० ॥ सुखाग्रं तोरणीकुर्वन्नेय दन्तांशुघोरणीम् । न्यवीबिशन्त्येवो ऽसौ वाग्देवी रसनासने ॥ ३१ ॥
मदिष्टदेवता कापि मयि दत्त्वा जगज्जयम् । श्लोकं शिक्षाविशेषाय लिखेत् द्विपरूपमाक् ॥ ३२ ॥ तदस्यार्थमविज्ञाय न

विशामि निवेशनम् । अमित्रमित्रसंदेहे कास्तु देहे ऽपि निर्वृतिः ॥३३॥ तदित्युदीर्य काव्यार्थहृल्लेखादीर्यमाणहृत् ।
तत्तैवास्थानमास्थाप्य विशुनिविविशो विशाम् ॥ ३४ ॥ संहताः सूरयः प्रज्ञावज्ञातसुरसूरयः । तैरप्यभेदि न
श्लोकष्टद्वयमणिर्यथा ॥ ३५ ॥ श्लोकाथ लोकसार्थेषु समन्तान्मतिगवितान् । धर्माचार्यानिथाकार्यापृच्छत्पृथ्वीपतिः
क्रमात् ॥ ३६ ॥ अथैष्वघटमानेषु तेषामप्युक्तियुक्तिभिः । विषादपात्र धात्रीशः किं कर्तव्यजडो जगौ ॥ ३७ ॥
श्लोकेनानेन कनकाचलेनेव प्रकम्पनाः । सर्वज्ञमानिनः सर्वे गर्वेण रहिताः कृताः ॥३८॥ अद्यापि विद्यते कादि को ऽपि
प्रष्टव्यतास्पदम् । न वेति वदति क्षमापे सचिवेन्दुरवोचत ॥३९॥ अद्याप्येको विवेकोर्मिसमुद्रो न समेति सः । आनन्द-
चन्द्रसूरीन्द्रो जिनशासनतत्त्ववित् ॥४०॥ ऊचे ऽथ राज्ञा नाज्ञायि यदन्यैस्तत्कथं नु सः । तथाप्याहयतां सो ऽपि
दीर्णशल्यो ऽस्तु संशयः ॥४१॥ अथ मन्त्री स्वयं गत्वा नत्वा विनयवामनः । निवेद्य कार्यमाचार्यवर्यमावर्ज्य हृतवान्
॥४२॥ ते कर्तुकामास्तीर्थेशशासनस्य प्रभावनाम् । राजमन्दिरमाजगमुः सूरयो ऽथ नयोज्ज्वलाः ॥४३॥ मूले दाम-
निवायान्तं तमवेक्ष्य महाशुनिम् । भूयस्तदशनो हस्ती नमश्चक्रे मुदा नदन् ॥४४॥ देवांशः को ऽप्यसौ कुम्भी मोहशुम्भी
ननाम यम् । न किं मुनीन्द्रं निस्तन्द्रा नमामो वयमप्यमुम् ॥४५॥ इति ध्यायन्समुत्थाय भद्रपीठाद्विसुसुवः । नमश्चकार
संपरीवारः संसारतारणम् ॥४६॥ सूरिं सिंहासने ऽध्यास्य निविश्याग्रे ऽतिभक्तिभाक् । तं श्लोकं दर्शयन्निश्चयामर्थं पप्रच्छ
पार्थिवः ॥४७॥ दन्तच्छविच्छलान्मुक्तिशिलादीर्धितिवर्णिकाम् । दर्शयन्निव भक्तभ्यो गुरुर्गिरमथाकिरत् ॥४८॥ यो
देवगुरुधर्माणां धर्या जानाति तत्त्वतः । रमते तन्मतिः सत्त्वे स मित्रमित्रभेदविद् ॥४९॥ बीतरागप्रभुर्देवो गुरुस्तत्त्वो-

पदेशकः । धर्मश्च कर्णारम्यस्त्रयीतत्त्वमिदं विदुः ॥ ६० ॥ तत्सत्त्वं यद्भवाम्भोधिः क्रममात्रेण लङ्घयते । मिथ्या सत्त्वं
पुनः कर्मप्ररिप्यन्मार्थमारणम् ॥ ६१ ॥ रिपवो रागरोषाद्या मुहुर्देहं दहन्ति ये । मूलाहुन्मूलनीयारते समत्वात्त्रेण धीधनेः
॥ ६२ ॥ मित्राणि प्राणिवर्गस्तु यो दिपन्नपि कर्महा । कामं क्षा(शा) मयितव्योऽसौ क्रुधा दीप्तः शमामृतैः ॥ ६३ ॥ कपाय-
विपयाब्जान्धूपरिपुण्यन्ति मित्रघत् । सुहृदोऽसुमतः शत्रूकृत्य निघ्नति घिग्जडाः ॥ ६४ ॥ राजन्कोऽप्यवधिज्ञानी तव
पूर्वसुहृत्करी । मृत्ययानया ददौ शिक्षां सुक्तराज्यस्य संयमे ॥ ६५ ॥ इति विज्ञाय सूक्तार्थं चमत्कुर्वन्पुरोगिरा । मेदिनी
जानिरानन्दहृष्टरोमपदोऽवदत् ॥ ६६ ॥ अद्य मे फलवज्जन्म - यद्भवान्भवपारदः । अलभ्यत गुणैर्युगैरचभाजनम्
॥ ६७ ॥ त्वत्प्रसादेन संसारसारासारविचारवित् । जानेऽधुना धुनाम्युर्वीभोगान्योगातुरक्तधीः ॥ ६८ ॥ प्रभो पीयूषसदृशा
दृशा मां वीक्ष्य दीक्षय । विलीयन्तां भवोल्याना देहदाहज्जरोर्मयः ॥ ६९ ॥ इत्युदीर्य पददम्बमदम्बस्थिरमानसः । आन-
न्दचन्द्रसूरीणामग्रहीशग्रही नृपः ॥ ७० ॥ श्लोकार्थज्ञानसंविद्याः परेऽपि बहवो जनाः । दक्षा दीक्षामयाचन्त मुनिमानस्य
ते तदा ॥ ७१ ॥ अद्य करात्तकल्याणकलशः करिशेखरः । अभिषिञ्चति यं राज्ये स्थाप्यः कामं स मामके ॥ ७२ ॥
इत्यादिदयः तदा मन्त्रिधृन्दं घृन्दारको नृणाम् । मुक्तिवीक्षाप्रतिभुवं दीक्षामादत्त समदी ॥ ७३ ॥ युग्मम् ॥ तेऽपि शुद्धधिगो
धीराः क्षीराब्धिस्फूर्तिकीर्तयः । कति नाददिरे दीक्षां भवक्षोदविनोदिनीम् ॥ ७४ ॥ जिनप्रवचनप्रौढप्रभावपृथुभावनः ।
अथातः सपरीवारो विजहार महाभुनिः ॥ ७५ ॥ मङ्गल्यकलश तस्य करे न्यस्य करीशितुः । पवित्रा मन्त्रिणास्तत्र ततः
प्राञ्चलयो जगुः ॥ ७६ ॥ गजैकराजं राजत्वं विराजयति यो गुणैः । तस्मै कस्मेच्चिदेभ्यर्घ्यं वितीर्य विजयी भव ॥ ७७ ॥

ततो मतद्रजस्वामी वामीरुचिभूषणः । मन्द्रगर्जितमार्चालद्विचक्रः प्रचचाल सः ॥३८॥ गङ्गान्नाञ्जब्ब रान्याय पुगे ऽमौ
परिपातिनः । महतीय दशा पठ्यन्मार्गविद्यानमन्यन ॥३९॥ मरुतं तगलं गच्छन्मद्रागतिवि द्विपः । स तस्यौ नगगराम-
ग्रामोर्गोन्गभी न फजित ॥४०॥ ज्ञानेन हन्त गन्तव्यमित्यन्तश्चिन्तयातुराः । तं मन्त्रिणो ऽग्रगुर्मन्त्रं प्रभावा इव साधितम्
॥ ७१ ॥ रत्नार्थीय पुमानब्धि पुरतनार्थी स चारणः । दृष्टवेकं शं चिर्वेकाथ दूरदेगादवीपयम् ॥ ७२ ॥ सुप्तं तस्तले
कंचिबीरन्द्रगरीररुम् । तत्राभ्यपिद्वाद्भोमिः कुरुमी रुल्याणकुम्भजैः ॥७३॥ तनो मन्दिकदम्बेन कृते जयजयारवे ।
दूरमापूर्पमाने च तूर्यराणेन दिग्गणे ॥७४॥ अयमुत्थापयान्येकं थायद्राज्याय मन्त्रिभिः । दृष्टस्नाबद्विसंकोचिहस्नाग्रवयवः
पुमान् ॥ ७५ ॥ युग्मम् ॥ प्रत्यक्षललितभ्यापलक्षणे ऽपि ह्ना मद्धान । नेय पदयो गतो जक्तो न पाणिभ्यां तृणग्रहे
॥ ७६ ॥ किमीदृशो ऽपि राज्ये म्यादिति म्यापिपुं मन्त्रिषु । रुरेणारोप्य तं वृष्टे पुराय प्रययौ द्विपः ॥ ७७ ॥ नूनं
ज्ञानी गजो ऽनेन राज्यं चर्धिषु धीक्ष्यते । प्रवेगोत्सवमित्यस्य विचित्रं मन्त्रिणो व्यधुः ॥७८॥ अज्ञातकुलशीलस्याप्यु-
न्मीलद्राग्यशालिनः । राज्याभिषेकमद्भ्यं तेनिरे ऽस्य नरोत्तमाः ॥ ७९ ॥ राज्यप्रधानपुर्वगस्तं ननाम य नाम य ।
पुण्यर्द्धिभानतस्तस्मिन्पुण्याद्य इति निर्ममे ॥८०॥ राजगार्धस्वामितागार्धोदम्बर्वस्तु धनावहः । पद्गुं नामुं नमामीति निर्गयो
नगराद्वहिः ॥८१॥ तत्राज्यार्धयलं तस्य मण्डलेशाः परे ऽपि च । विधुराद्रघराधीशवैराग्येण तमन्वगुः ॥८२॥ महस्तिर्कह-
स्तिपकेः सतुरास्तुराग्निभिः । नृपमूलवलाधीशैरप्यसावन्यगम्यत ॥८३॥ बलीयाञ्जयतीत्येष नियोगिभिरपि श्रितः । बहिर्बह-
धलत्वेन नागैरप्यगामि सः ॥८४॥ अपि हस्तिपकेनोच्चैर्नुलो हस्तिपतिस्तु मः । एकं एव बहिनर्गोमांशिमार्गयेषु रु नाहशः

वासुपूज्य
चरितम्.

॥ १३ ॥

॥ ३ ॥ युगम् ॥ यो न नस्यति पुण्याढ्यं तत्र वज्रं पतिक्रियति । इत्यभूच्च नभोवाणी भूषभाग्याधिदेवतात् ॥ ४ ॥
इत्युदन्तेन दन्तेषु नृणामीशास्तृणान्ययुः । नृपं नैमुञ्चं पुण्याढ्यमहो पुण्यमहोदयः ॥ ५ ॥ दासस्तेऽस्मीति जल्पन्ते
कल्पयन्ते शुद्धः स्तुतिम् । लुठन्ते भूतले भूपोऽनुजग्राह घनावहम् ॥ ६ ॥ पुरं प्रविशतस्तस्य राज्ञो ऽथ जितकाशिनः ।
प्रधीमानरिवारोऽपि परिवारो ऽभवत्तदा ॥ ७ ॥ पुण्याढ्यभूषतेराज्ञां मूर्धन्यतन्वताम् । प्राणनाशार्थमाशासु कुलिशं
विलसत्यदः ॥ ८ ॥ इत्यन्यरगिरा साकं साकम्पशुवनग्रयम् । दूरादसंख्यदेशेषु दिवि तदज्रमभ्रमतम् ॥ ९ ॥ युगम् ॥
प्रदत्तासंख्यदेशान्तःपृथ्वीनाथाज्ञमित्यदः । अनिशं तासु सीमासु भीमार्चिर्वज्रमस्फुरत् ॥ १० ॥ अन्यायवार्तामपि यश्चक्रे
दधौ च तद्भुवि । तमेवाकम्पयदज्रमन्यायकरकायभित् ॥ ११ ॥ तस्यः धिभ्रद्रिरित्याशामाशङ्कां च प्रधीयसीम् । आशा
मूर्ध्नि दधे कामं तत्सीमावासिभिर्नृभिः ॥ १२ ॥ वज्रसंचारनिश्चिन्तो बहुदेशमहीपतिः । श्रीपुण्याढ्यः सुखं तस्यावित्यं
स्वर्गं हरिर्यथा ॥ १३ ॥ हृष्यन्नेत्यावनीपालं वनीपालः कदापि तम् । अवतंसीभवत्पाणिपङ्कजश्रीर्ध्वजिज्ञपत् ॥ १४ ॥
स्वामिज्ञेतत्पुरस्वामी तपनस्तपसि स्थितः । आजगाम तवाराममवधिज्ञानभानुमान् ॥ १५ ॥ इत्याकर्ण्य श्रियः कर्णाभरणं
धरणीपतिः । मुदितो दन्तिराजं तमारुह्योद्यानमासदत् ॥ १६ ॥ महामुनिमिहानभ्य निचिष्टो हृष्टहृन्नुपः । कृतानतिः करी-
न्द्रोऽपि तस्यौ वचनगोचरे ॥ १७ ॥ पुरस्य पुरमर्तुश्च प्रधानपुरुषैः क्रमात् । दूरं मुनिसभापूरि भूरिभिर्द्यौरिवोद्भुभिः ॥ १८ ॥
ततः श्रुतसुधाभोधिबिहरल्लहरीनिभाम् । निर्ममे निर्ममेशोऽयं निर्मलां धर्मदेशनाम् ॥ १९ ॥ इहानादौ भवे ऽनादिजीवोऽनादि-
स्वकर्मतः । अन्यवहाराराशौ स्याद्दुःसहग्रहदुःखभाक् ॥ २० ॥ असंख्या खत्र गोलाः स्युर्गोलोऽसंख्यनिगोदकः । एकैक-

स्मिन्निगोदे स्युरनन्ता जन्तवः स्थिराः ॥ २१ ॥ अन्योन्यजन्तुसंवाससंमदोत्पीडपीडितः । जीवोऽनन्तान्भवानेकेन्द्रिय
 पद्माग्र संवसेत् ॥ २२ ॥ उत्पत्तिनाशैस्त्वैवाकामनिर्जरया चिरात् । स क्षिपेत्कानिचित्किंचित्कर्मणि कथमप्यय ॥ २३ ॥
 पद्मं तेषु निगोदेषु सोऽनुभूय महाव्यथाम् । आयाति ध्यवहाराख्यराशौ दैववशादिह ॥ २४ ॥ अत्यन्तस्थावरोऽप्यत्र
 कथंचित्कर्मलाघयात् । मानुष्यमुत्तमं प्राप्य भवे तत्रैव सिध्यति ॥ २५ ॥ प्रायेणान्यस्तु सर्वोऽपि संसारे स्वस्यकर्मभिः । चतुर-
 शीतिलक्षस्तु जीवो ग्राम्यति गोमिषु ॥ २६ ॥ तथाहि । जन्मानि सप्त लक्षाः स्युः पृथ्वीकाये शरीरिणः । जले सप्तानले
 सप्तानिले सप्त स्वकर्मतः ॥ २७ ॥ द्विधा वनस्पतिर्ज्ञेयः प्रत्येकानन्तभेदतः । तत्राग्रे दश लक्षाणि द्वितीये तु चतुर्दश ॥ २८ ॥
 द्वीन्द्रिये त्रीन्द्रिये द्वे द्वे लक्षे चतुरिन्द्रिये । लक्षाश्चनस्रो निरये चतस्रस्त्रिदशालये ॥ २९ ॥ लक्षाश्चतस्रस्त्रिदशालये मनुष्येषु
 चतुर्दश । वर्णचैः सममेक तदुक्तं स्थानं तु बह्वपि ॥ ३० ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ इत्थं प्राग्यन्भृशं भाग्यैरात्माभ्येति भवे
 हुणाम् । आर्यक्षेत्रसुगोम्यायुरङ्गाक्षपटुतान्विते ॥ ३१ ॥ न स्यात्तत्र गुरप्राप्तिः । सा चेत्तद्भागमथुतिः । सापि चेत्तच्च जीवस्व हृदिश्रद्धा
 समुल्लसेत् ॥ ३२ ॥ सत्यां तस्यामपि प्रायस्तुच्छयुण्यतु मानवः । कर्तुं न लभते धर्मसाधिव्याधिप्रमादतः ॥ ३३ ॥ निदानं सर्वसौ-
 न्यानां फलं मर्त्यात्वभूद्गृहः । विरलः कोऽपि शुद्धात्मा शाश्वद्धर्मं निषेवते ॥ ३४ ॥ विरुद्धाचरणैः केचिदधन्या धर्ममप्याहो विरा-
 घयन्ति दुर्वृद्धियाधिता ह्यात्मचैरिणः ॥ ३५ ॥ आराद्धाच्च विराद्धाच्च धर्मादेव शुभाशुभे । लभते जन्तुरन्यस्तु मुख्यं किंचिन्न
 कारणम् ॥ ३६ ॥ इति नियित्य सत्कृत्यमावितत्य शुभात्मना । धर्मः संसेव्य एवैषोऽतुल्यकल्याणजन्यभूः ॥ ३७ ॥
 इत्थं तस्य मुनीशस्य तैः पपे वचनामृतम् । अतृप्तैरपि मूर्धानं धनानैर्धर्मिभिर्द्विभिः ॥ ३८ ॥ अथ पृथ्वीश्वरोऽत्यर्थं सव्यथो

हृदये दधौ । किं मया युगपद्धर्मघर्मौ पूर्वभवे कृतौ ॥३९॥ यदेवं देहवैधुर्यं राज्यं चाप्यत् नत्क्षणं । इन्द्रवारणानारद्रस-
मास्वादनसोदरम् ॥४०॥ युग्मम् ॥ इति ध्यात्वाधिकं घात्रीधवः साधुशिरोमणिम् । अपृच्छत्कायसंकोचभाग्यासंकोच-
कारणम् । ४१ ॥ ततो दन्तशुतिच्छददशयघर्मद्रुण्यया । आसन्नमुक्तिफलया गिरापीणाज्जनं मुनिः ॥ ४२ ॥

पुरं लक्ष्मीपुरं नाम शोणश्यामाश्रमवेदमभिः । पदं धर्ममुनेरस्ति महस्तिमिरमेलकृतम् ॥४३॥ अजिरे तत्र मित्राणि त्रयः
क्षत्रियगोत्रजाः । रामचामनसंग्रामनामानः प्रीतिभाजनम् ॥४४॥ चतुर्दशानन्ददेशीयाः कामं विरहकातराः । खेलन्ति स्म
सहलं ते पुरि पौरप्रियश्रियः ॥ ४५ ॥ ते सज्जनमनस्तोपकारितुल्यक्रियास्त्रयः । सार्धोर्मनोवचःकायप्रपञ्चा इव रेजिरे
॥ ४६ ॥ कदाप्युद्यानमेदिन्यां ते ययुः कैलिलालसाः । ददृशुश्च कमप्युद्यत्कायोत्सर्गस्थितं यतिम् ॥ ४७ ॥
प्रीतिमन्तो नमन्ति स्म ते यतेः पदयोः पुरः । उन्नमन्ति स्म लोकाग्रं यावत्पुण्येन वर्ज्यया ॥ ४८ ॥
पयःकणोऽपतत्पृष्ठे वामनस्य नमस्ततः । मुक्तिसीमन्तिनीमुक्तलीलाकर्करकोपमः ॥ ४९ ॥ स चातक इवोत्पश्यः
पश्यन्वारिलवागमम् । गलदश्रुजलं साधोरेकमीक्षणमैक्षत ॥ ५० ॥ निरीक्ष्य निपुणं वक्षः स्ववयस्याद्युवाच
सः । नेत्रं मुनेर्दुनोलस्य दृश्यतामेव कण्टकः ॥ ५१ ॥ मान्तोर्मिधुतो नूनमयमस्यापतदशि । नाकृष्येत शरीरेऽपि
निरीहेणामुना पुनः ॥५२॥ अस्मत्करोऽल्पकायत्वान्नैतदम्बकचुम्बकः । तत्कथं कण्टकः कण्डुं शक्योऽरिष्टमिवात्मनः ॥५३॥
रामो वामनमाचष्ट सखे मा खेदमुब्रूह । चतुष्पदीभवाम्येव पाणिस्पृष्टमहीतलः ॥ ५४ ॥ मत्पृष्ठदत्तापादाग्रो वामन
त्वमवामनः । भव हर्षगृहं कर्पं कण्टकं मुनिनेघ्रतः ॥५५॥ अथ जग्राह संग्रामो ध्यामोहद्रोहकृद्वचः । सखे निर्माहि कर्मद-

मन्यप्रो मत्करग्रहात् ॥ ५६ ॥ ततश्चतुष्पदीभूततनौ रामे कृतकर्मः । संग्रामहस्तविन्यस्तवामहंस्तः स वामनः ॥ ५७ ॥
अहो कियन्मलाद्रोऽयं संकुचमिति शूकया । अवामपाणिनाकर्णमहर्षेः कण्टकं दंशः ॥ ५८ ॥ युग्मम् ॥ सुखसंचरणार्थं ते
मुक्तिमार्गमिवात्मनः । कृत्वा निष्कण्टकं नेत्रं मुनेषुमुदिरेतराम् ॥ ५९ ॥ उपकारपरो न स्यात्कोऽप्यस्मान्क्षत्रियान्विना ।
इति गोघ्नमदं दध्यौ मुग्धत्वाद्दामनस्तदा ॥ ६० ॥ कृतिनः कृतकृत्यास्ते नमस्कृत्य यतिं ततः । पुराय प्राचलन्वाचमिति
बोवाच वामनः ॥ ६१ ॥ निर्वृत्तानामिबेहापि येनानन्दोऽजनिष्ट नः । अहो भविष्यति कियत्कर्मणोऽस्याग्रतः फलम्
॥ ६२ ॥ आस्येन बहुहास्येन तदा रामोऽकिरद्भिर्म् । इहाभूत्पशुरूपत्वं ममैतत्कर्मणः फलम् ॥ ६३ ॥ गामग्रहीच संग्रामो
राम मा मैवमुच्यताम् । हास्योत्कयापि भवत्येव पुण्यकर्म गलत्फलम् ॥ ६४ ॥ यदस्य मुनिराजस्य नेत्रं निःकण्टकीकृतम्
राज्यं भवान्तरे भावि तदकण्टकमेव नः ॥ ६५ ॥ अथ प्रोन्मीलदुदामकामनो वामनोऽबदत् । कर्ममियफल ह्येतत्फलमानो
ऽस्य नोच्यते । ६६ ॥ इत्थं मिथः कथालापशालिनः प्रीतिमालिनः । अद्भुतं भावयन्तस्तत्कर्म हर्षमहीमगुः ॥ ६७ ॥
अजातपौरपीडांभीः क्रीडाभिस्ते निरन्तरम् । वयस्या गमयामासुर्वासरान्धर्ममासुरान् ॥ ६८ ॥ तेऽथ पातकपूरेण दृरिताः
पूरितायुयः । यथा यथा समुत्पन्नाः शृणुं श्रूय तथा तथा ॥ ६९ ॥ फलं मे पशुरूपत्वमिति हासोत्तिकर्मणः स रामः सामजो
जज्ञे तैः पुण्यैर्ज्ञानवानयम् ॥ ७० ॥ मुनिदक्षकण्टकाकर्षोद्राज्यं निष्कण्टकं भवेत् । इत्युक्त्वा प्राप संग्रामजीवोऽहं तादृशं
फलम् ॥ ७१ ॥ प्राग्मैत्रीरागतो नागवरोऽसौ मामुपागतः । बोधितोऽहमनेनेदं प्राक्कर्मफलमासदम् ॥ ७२ ॥ यस्त्वामीश्यामनः
किञ्चिद्वोभ्रगर्वाद्दवामनः । श्रूय स्वरूपमेतस्य शृणु शेषं विशेषतः ॥ ७३ ॥

अत्यचन्ती समस्तार्थान्वन्ती नामता पुरी । बागलक्ष्म्यो क्रीडतोऽपीडं यस्यां जनमुवाभ्युज्जे ॥ ७४ ॥ तस्यां शस्यां सशो-
 लाग्रक्षरत्पौर्यनिर्झरः । विरोधिरोयकृद्वाहः सुबाहुरिति भूपतिः ॥ ७५ ॥ तस्य धात्रीपतेश्छत्रधरः किन्नरसंज्ञकः । गृहिणी
 हरिणी तस्य हरिणीनयनाजनि ॥ ७६ ॥ सुकृती वामनस्यात्मा गर्भस्याः समवातरत् । गर्भानुभावतोऽपश्यत्तदा सा स्वप्रमदसुतम्
 ॥ ७७ ॥ तत्क्षणं हरिणी त्यक्तनिद्रा चन्द्रमुखी सुखम् । पत्युद्ग्रादुत्थिता पत्युः सुस्थितेति व्यजिज्ञपत् ॥ ७८ ॥ ममोदरे रुचां
 राक्षोरभियेकं चित्तन्वती । मेरुश्रेष्ठे मणालक्ष्मीः स्वप्नेऽग्य ददृशे मया ॥ ७९ ॥ अथावदददौ नारीं किन्नरः श्रृणु सुन्दरि । सर्वोत्तमसु-
 तोत्पत्तिस्तृचकः स्वप्न गपते ॥ ८० ॥ ततोऽवादीन्मुदा वाणीं हरिणी हरिणीमसौ । स्वामिन्धुतसुधावस्तु सलमस्तु तयोदितम्
 ॥ ८१ ॥ इत्थमन्योन्यमालापसुग्नस्यादनमेदुरौ । देवतार्चादिसत्कृत्यं चक्रतुस्तौ प्रमोदतः ॥ ८२ ॥ गर्भानुभावतः कान्तिकीर्ति-
 सौख्यसमृद्धिभिः । तद्गृहेऽथ सुदा सार्धं वयुधे स्पर्धया धिकम् ॥ ८३ ॥ तृतीये मासि संपूर्णे हरिण्याः पुण्यगर्भेभ्यः । रत्नाकरस्य
 पानेऽमूदोददौ हृदि दाहदः ॥ ८४ ॥ अस्मिन्नपर्यमाणेऽस्याः शोपस्तोपहरोऽजनि । अचिच्छेदस्य खेदस्य सत्रं छत्रधरोऽप्यभूत्
 ॥ ८५ ॥ ते मन्त्रतन्त्रशास्त्रज्ञाः पृष्टारतेन सहस्रशः । न दधार धियं कश्चिदीदृग्दोहदपूरणे ॥ ८६ ॥ कदापि क्षमापतेरग्रे
 कुतूहलकलापकम् । दर्शयन्नमुनादर्शिं दिष्टया कोऽपीन्द्रजालकृत् ॥ ८७ ॥ पृष्टस्तेनायमित्याह पूरयिष्यामि दोहदम् । किं
 च ते भविता सन्तुः कोऽपि विष्वविलक्षणाः ॥ ८८ ॥ गृहस्याग्रे निवेशयाय तत्र छत्रधरप्रियाय । अदीदृशदसावैन्द्रजालिको
 जलधिं सुधीः ॥ ८९ ॥ उच्छलच्छोणरत्नांशुमालामग्नार्कमण्डलम् । समुद्यद्विन्दुसंदोहोपशान्तशान्तान्तलेखचरम् ॥ ९० ॥
 माधुर्यपुर्णदुग्धोर्मिरसमीतसुधाशानम् । ऐन्द्रजालिकनिर्देशात्पातुं सा तं समुद्यता ॥ ९१ ॥ युगमम् ॥ ऐन्द्रजालिकविज्ञान-

प्रसादेन रसादसौ । एकैनेव तयापायि श्वासेन 'पयसांपतिः' ॥९२॥ सा - पूर्णदोहदा तूर्णमन्तःसंतोषशालिनी । सुहृरा-
नन्दसंदर्भाद्युः सपुलकं दयौ ॥९३॥ अथैन्द्रजालिको हर्षहारिणा च्छत्रधारिणा । कृतकृत्यः कृतः कृत्यविदा सर्वस्व-
दायिना ॥९४॥ अङ्गसंगतनिःशेषासुद्रसामुद्रलक्षणम् । सुतं सते स्म कालेन साथ पाथोधिपायिनी ॥ ९५ ॥ पितृभ्यां
निर्मितानेकमहाभ्यामहनि प्रिये । श्रीदत्त इति चक्रेऽस्य नाम स्वप्नानुमानतः ॥९६॥ विकासिरत्तराजीघराजीसमकरक्रमः
अतन्द्रचन्द्रमङ्छायाचौरगौरमुखच्छविः ॥ ९७ ॥ असावनन्यसामान्यसर्वावयवैर्मन्त्रः । बभौ मातृपितृस्थान्तानन्दनो
नन्दनोऽधिकम् । ॥ ९८ ॥ युग्मम् ॥ स क्रमादक्रमारूढगूढगुणोच्चयः । अवाप कामं वामधूनयनैकप्रियं वयः ॥ ९९ ॥
ईदृक्षलक्षणाः क्षोणीपतिः स्यादिति लौकिकी । तत्कथा पृथिवीनाथयुतिगोचरतां गता ॥१००॥ छन्नमेव निशामध्ये वध्यः
स इति भूपतिः । भटानाह मयात्कस्य न पापे रमते मतिः ॥११॥ ज्ञादेति नृपदृष्टान्तं सुकृतेरेकतो भटोत् । श्रीदत्तश्छन्न
एकाकी निरगाक्षगराक्षिणि ॥१२॥ अहर्निशं निराहारविहारः सप्तभिर्दिनैः । क्षुधाक्षामोदरः श्रान्तः कान्तारं किंचिदाप
सः ॥ ३ ॥ अज्ञातदुमनामपि संकोचनतरोः फलान् । आस्वाद्य क्वापि सुखाप च्छायायां स पटीवृतः ॥ ४ ॥
तद्दृष्टफलमाह तस्यारसयः संकुचिताग्रकः । विपेनानेन स भवान्भुवनाधिपतिः कृतः ॥५॥ यद्गोत्रगर्वतः साधोः पुरो
ऽल्पमपि चिन्तितम् । तदुत्पन्नोऽसि पुण्याढ्य किंचिन्नीचकुले किल ॥६॥ शूकसंकोचिनाकर्षि शल्यं यन्मुनिलोचनात् ।
सममेवाग्रसंकोचो राज्यं चाप्यत तत्त्वया ॥ ७ ॥ तत्कर्मभिर्गुणफलता भवता भाविता च यत् । तदमेयमहत्त्वं ते राज्यं
राजश्रराजत ॥ ८ ॥ कदापि क्वापि कस्यापि तवेवाद्भुतकर्मणः । पुण्यादेवेत्यमैश्वर्यं नाभवन्न भविष्यति ॥ ९ ॥

तदितः स्पष्टदृष्टान्तादित्यं कर्मणि निर्मले । स्यात्तद्व्यं भवभेदात्तपोरूपः पुरुषोत्तमैः ॥ १० ॥

अथ पृथ्वीपतिः प्राह प्रभो संयच्छ संयमम् । संसारवारिधेः सेतुं केतुं धर्ममहीपतेः ॥ ११ ॥ अथाचष्ट गुरुः स्पष्टं प्रतिले
रवादिकर्मसु । अक्षमो ऽसि क्षमाभर्तव्रतमस्तु कुतस्तव ॥ १२ ॥ किं ते व्रतेन कष्टेन विशिष्टसुकृताश्रय । अस्मिन्नेव भवे भावि
भवतो ह्यपुनर्भवः ॥ १३ ॥ इत्युक्तोऽप्यस्मयः स्मेरविस्मयः सस्मितं हृषः । गुरुनुवाच किं मे स्याद्गृहिणोऽप्यपुनर्भवः
॥ १४ ॥ अजल्पसापनः साधुः शृणु पुण्याह्यभूषते । ते पञ्चदशभिर्भदैः सिद्धाः स्युरिह तद्यथा ॥ १५ ॥ सिद्धस्तीर्थकरोऽतीर्थकरः
प्रत्येकबुद्धकः । स्वलिङ्गः परलिङ्गश्च नरलिङ्गो ननुसकः ॥ १६ ॥ तीर्थसिद्धोऽतीर्थसिद्धः स्त्रीलिङ्गो बुद्धयोर्धितः । एकसिद्धो
ऽनेकसिद्धः स्वयम्बुद्धो गृही तथा ॥ १७ ॥ एकस्मिन्समये जीवाः सार्धद्वीपद्वये ऽपि तु । एकमारभ्य सिध्यन्ति यावदष्टोत्तरं
शतम् ॥ १८ ॥ सिद्धत्वे केवलज्ञानं कारणं कीर्तितं जिनैः । तच्च कर्मक्षयादेव ध्यानात्कर्मक्षयो भवेत् ॥ १९ ॥ अन्तर्मुह-
र्तमेकाग्रचिन्ता ध्यानमिदं पुनः । आर्त्तं रौद्रं च धर्म्यं च शुक्लं चेति चतुर्विधम् ॥ २० ॥ कृतमित्युच्यते दुःखं तस्मादे-
तद्भवेदिति । आर्त्तं विदुरिदं ध्यानं तदप्युक्तं चतुर्विधम् ॥ २१ ॥ इन्द्रियाग्रियवस्तूनां प्राप्तौ या दुःखतो भवेत् । अतीव-
विरहातीवोच्छेदचिन्तेदमादिमम् ॥ २२ ॥ द्वितीयं रुजि सत्यां तत्प्रतीकारैकचेतसः । तद्विप्रयोगतदसंप्रयोगातीवचिन्तनम्
॥ २३ ॥ तृतीयं त्विष्टविषयप्राप्तौ संदृष्टचेतसः । चिन्तातदवियोगे च तत्सद्रे च महास्पृहा ॥ २४ ॥ तुर्यं च चक्रिशक्रादि-
गुणार्द्धिप्रार्थनामयम् । निदानमधमं ज्ञानकणिकामप्यविभ्रतः ॥ २५ ॥ हिंसादिक्रूरतायुक्तं रौद्रमाहुस्तदुद्भवम् ।
ध्यानमप्युच्यते रौद्रं चलुर्धौ तदपीरितम् ॥ २६ ॥ वधवन्धननिर्दोहाङ्गनमारणकर्मणाम् । जीवेषु प्रणिधानं यन्नि-

र्दयस्य तदादिमम् ॥ २७ ॥ द्वितीयं त्वतिसंघानसर्निर्बन्धस्य मायिनः । असदभृतभृतघातिकृत्वाकूप्रणिधामयम् ॥ २८ ॥
तृतीयं त्वतिदुष्टस्य भूरिलोभक्रुधाहृदः । भृतघातपरद्रव्यापहारप्रणिधामयम् ॥ २९ ॥ शब्दादिविषयापूर्निहेतुषु द्रविणेषु
यत् । लब्धिसंग्रहसंरक्षाप्रणिधा तत्तुरीयकम् ॥ ३० ॥ उत्पद्यमानमप्येतद्द्वयं चार्थं शुभाशयैः । उपेक्षितं प्रमादान्नु महादुः-
न्वाय जायते ॥ ३१ ॥ धर्माद्यदनपेत तद्धर्म्यं तत्तु चतुर्विधम् । आद्यं तत्र जिनाज्ञायाः पालनं तत्त्वनिश्चयात् ॥ ३२ ॥
कपायविषयापायव्राणचिन्ता द्वितीयकम् । तृतीयं चिन्त्यते कर्मविपाकश्च शुभाशुभः ॥ ३३ ॥ उत्पत्तिविगमद्वौघ्यस्वरूपस्य
नराकृतेः । अनाद्यन्तस्य लोकस्य चिन्तनं तच्चतुर्थकम् ॥ ३४ ॥ अन्यथा वा चतुर्थोक्तं धर्मध्यानमिदं बुधैः । पिण्डस्थं च
पदस्थं च रूपस्थं रूपवर्जितम् ॥ ३५ ॥ देहस्थं ध्वस्तकर्माणं चन्द्राभं ज्ञानिनं सुधीः । यत्रात्मानं परैश्वर्यं पश्येत्पिण्डस्थमत्र
तत् ॥ ३६ ॥ मन्त्राक्षराणि शारीरयन्त्रपत्रेषु चिन्तयेत् । गुर्वीदेशेन ययोगी पदस्थं तद्विहोच्यते ॥ ३७ ॥ समातिहायै सम-
बन्धुतिस्थं ज्ञानिनं जिनम् । तद्विम्बं वा सरेयोगी यत्तद्गुपस्थमिष्यते ॥ ३८ ॥ यदमूर्तं महानन्दमयं सिद्धं निरञ्जनम् । ध्या-
येयोगी परात्मानं रूपातीतं दिशन्ति तत् ॥ ३९ ॥ गुवं संक्षेपतः प्रोक्तं धर्मध्यानं धराधिप । इह लोकेऽपि माहात्म्यम-
स्यानन्तं सतां भवेत् ॥ ४० ॥ दुःकर्मनिमित्तामुच्चैः शुचं क्लमयतीत्यदः । शुक्लमादिदयते ध्यानं तदपि स्याच्चतुर्विधम् ॥
॥ ४१ ॥ गृध्रवत्तेऽपि पदार्थानामनुमानविचारतः । श्रुते पदे पदार्थस्यादृष्टस्यापि स्वरूपधीः ॥ ४२ ॥ दृष्टे पदार्थे विज्ञानं
पदस्याप्यश्रुतस्य यत् । स्यात्स्थवत्त्ववितर्केण सन्निचारं तदादिमम् ॥ ४३ ॥ युगमम् ॥ वदच्छन्दार्थयोरैक्यपरिज्ञानं वितर्कतः ।
अष्टपवत्त्वविचारेण मनोनेधत्यकारणम् ॥ ४४ ॥ पूर्वश्रुतानुसारेत्थं केवलज्ञानहेतुकम् । तद्वैतीयीकमेकत्वचित्तकमविचारकम्

॥ ४६ ॥ युगम् ॥ निरुद्धे वाङ्मनोयोगयुगे केवलिनः प्रभोः । यद्भवत्यद्वययोगेऽर्धनिरुद्धे मुक्तिकालतः ॥ ४६ ॥ श्वासो-
च्छ्वासक्रिया स्रस्मा यत्र यन्न निवर्तते । तृतीयं कथ्यते स्रस्मक्रियं तदनिवर्तकम् ॥ ४७ ॥ युगम् ॥ अद्रव्यागेऽपि यत्रात्मा
शैलेर्दीकरणास्थितः । ईशः शैल इवात्मीयमद्ररूपं न मुञ्चति ॥ ४८ ॥ मुक्त्युत्पातक्षणे मुक्तश्वासोऽङ्घ्रासादिक्रियम् ।
अनिवर्ति च यस्तस्याक्षुर्ध्वं व्युपरतक्रियम् ॥ ४९ ॥ युगम् ॥ आत्मप्रकाशकैवल्यरूपं कर्मक्षयोदितम् । केवलज्ञानकाले
स्याद्वयानं शुक्लं तु योगिनः ॥ ५० ॥ एतद्वयानं स्वतो जातं सद्गुरोर्वोपदेशतः । वज्रकृपन्ननाराचदेहत्यैव स्थिरं भवेत्
॥ ५१ ॥ इदं स्थिरत्वमापन्नं कृत्वा कर्मक्षये क्षणात् । जनयेत्केवलज्ञानं योगीन्द्रस्य शिवप्रदम् ॥ ५२ ॥ तत्पुण्याढ्य
गृहस्थोऽपि ध्यानस्यामुष्य योगतः । केवलज्ञानमासाद्य सद्यः सिद्धो भविष्यति ॥ ५३ ॥ तत्वेदं शृण्वभिज्ञानमभिज्ञानम-
पन्नम् । संकोचदूषण तेऽङ्गादुभरिष्यति सर्वथा ॥ ५४ ॥ तर्हि देहि गृहस्थानामेव धर्मं मम प्रभो । इत्युक्ता भूमुजा सूरिः
श्रद्धाधुरितचेतसा । ५५ ॥ तस्मिस्तदैव सम्यग्त्वं दादशन्नतभूषितम् । विधिनारोपयामास प्रकाशितमहोत्सवे ॥ ५६ ॥
युगम् ॥ व्रतानां सेवने शिक्षां दक्षायास्मै प्रदाय सः । सद्गुरुज्ञापयामास विशेषादिति तं नृपम् ॥ ५७ ॥ अयं सम्यक्त्वत-
स्त्वज्ञोऽवधिज्ञाननिधिर्गजः । अवन्धनीयो धर्मात्मा धर्मवान्धवतां गतः ॥ ५८ ॥ सिन्धुरोऽयमवद्धोऽपि न किञ्चित्पीडयि-
ष्यति । यद्वितीये भवे स्वर्गो सप्तमे सिद्धिसौख्यभाक् ॥ ५९ ॥ अतः सुकृतकार्येषु निःशेषनिजदोषहृत् । न शोच्यः
पशुरूपोऽपि भूप चिद्रूपचेतनः ॥ ६० ॥ तथेति प्रतिपत्त्याथ कर्मोन्माथकथामिमाम् । गुहं नत्वा नृपो धर्मवासः स्वावास-
मासदत् ॥ ६१ ॥ राजा कुञ्जरराजस्य गुर्वाज्ञाराजितस्ततः । बन्धारोद्दणयुद्धादिबाधाचारमवारयत् ॥ ६२ ॥ नृपतिर्द्विपनाथस्य

स्वस्येयास्य व्याघापयत् । नित्यं भोगभृतस्य त्रीन्वारानारात्रिक्रियाः ॥ ६३ ॥ चलन्पदात्पदान्मन्दं स जन्तुकृपया विपः ।
तमन्दगतयो ज्यापि तत्कमेणैव चारणाः ॥ ६४ ॥ मर्योदयन्त्रिताहारविहारो विदधे ऽन्वहम् । शमजातमनःशील्यः स
चित्परिपाटिकाम् ॥ ६५ ॥ द्विपः स पर्वस्रुतर्चवर्मकर्मा विनिर्मसि । साधुश्चादौघमध्यस्थो जिनयात्रोरसवादिकम् ॥ ६६ ॥
इत्येव करिणोमिन्द्रः करुणामुद्रिताश्रयः । समयानामयामास बहुनराज्ञा बहुकृतः ॥ ६७ ॥ अन्येद्युर्गजवैद्यस्तं गजमस्तंगतो-
घमम् । वीक्ष्य ज्वरभराकान्तं राज्ञे व्यक्षपयदुत् ॥ ६८ ॥ राजन् राजति यो युष्मज्जीवितस्यापि जीवितम् । कुम्भी रियुयशः-
शुम्भी सो ऽभवज्वरज्वरः ॥ ६९ ॥ ततः पितुरिव भ्रातुरिव भ्रातुरिव ज्वरम् । आकर्ण्य ऽपाकुलो ऽभ्यर्णे गजस्य स ययौ
नृपः ॥ ७० ॥ अथाह पृथिवीजानिर्यः कुर्यान्नीकजं गजम् । दयामवातमनस्तस्मै राज्यार्थं राज्यमेव वा ॥ ७१ ॥ किं
राज्यैस्त्वत्प्रसादात्तः किमल्पमिति जल्पिनः । गजराजकजद्वन्द्वे वैवाथ्यकुरूपक्रमम् ॥ ७२ ॥ स रिपून्परिपूणयुज्जंतुं कर्म-
भियान्पुनः । साधं रोगपरीतो ऽयं करी तोयं विमुक्तवान् ॥ ७३ ॥ अस्यां रुजि न जीवाभि जयहे जनशानं मया । इति च
स्मापतेरागव्यद्विद्वतित्यस्ताक्षरः करी ॥ ७४ ॥ मये पुरस्य न श्रेयो मरणं करिणामिति । जगाम सामजन्कायं शनैरुपवना-
वनीम् ॥ ७५ ॥ अथः क्षिप्त्वेव कर्मोणि प्रवेष्टुं प्रतिमहवत् । उपाबिक्षदसौ वक्षःस्थष्टदक्वृतभूतलः ॥ ७६ ॥ स्वर्गलक्ष्मी-
कटाक्षानस्तस्योपरि करिप्रभोः । पुष्पालम्ब्यप्रभाशुभ्रो हृषेणाकारि मण्डपः ॥ ७७ ॥ तस्याशुभविपक्षस्य पार्श्वपक्षेयु पार्थिवः ।
दापयामास सुरभिद्रव्यद्रवघटाच्छटाः ॥ ७८ ॥ आविक्ता मावसाराश्च बन्दिनो गायकास्तथा । इतश्चेतश्च तस्योच्चैर्जगुर्धर्मो-
ल्यणान्पुगान् ॥ ७९ ॥ भूरयः सूरयस्त्वस्य पुरस्तध्यगिरः कथाः । कथयन्ति स्म पूर्वविक्तीतिपीयूषचर्विणीः ॥ ८० ॥

इत्थं शमसुखाब्जोधिमग्नो योधिसुधां पियन् । शक्रादपि द्विपोत्तंसः एवं स घन्यममन्यत ॥८१॥ तद्वृन्दं करिणः पार्श्वे
 निशीथे सुसमन्यदा । प्रदीप इव भूमीपः स्नेहादेकस्त्वजागरीत् ॥८२॥ रोगाभोगव्याघ्रीर्यश्लुधैर्यस्तदा गंजः । परिमी-
 लितदृग्देहभङ्गं दीनस्वरोऽकरोत् ॥ ८३ ॥ अथाहृष्टथिवीन्दुस्तं बन्धो-रोगबलाकुलः । मा धैर्यतः पत स्तम्भ इव धर्मोऽ-
 बलज्यताम् ॥८४॥ अत्रात्केशाबलीरद्रादुदस्य न्यस्यतां मनः । नमस्कारपरवर्ते तद्वर्तेस्त्ववः कुतः ॥८५॥ इत्यवस्थाप्य
 नृपतिर्द्विपस्यार्तिचलं मनः । प्रापश्चयत्कृती पञ्चपरमेष्ठिनमस्कृतीः ॥८६॥ दृशौ बाष्पस्पृशौ चिभ्रद्रपुः सपुलकं पुनः ।
 दृष्यन्करी नमस्कारान्भावनाममृणोऽशृणोत् ॥८७॥ सुखेन प्राप्तया दीर्घनिद्रया स्वप्नभागीव । इभप्रसुरसौ धर्मदिव्यः
 सौधर्मदिव्यगात् ॥८८॥ चन्दनागुरुकर्पूरकस्तूरीणां भ्रैरिभम् । अहि वह्निद्रुतं चक्रे शोकाश्रुप्लुतदृग्नुपः ॥८९॥ तस्य
 कालोचितां धर्मयद्वां बन्धोरिव क्रियाम् । विधाय दुःखदीनात्मा ययौ धाम घराधिपः १०० । दुःखदीर्घं दिनमयं गमयित्वा
 कथंचन । नृचन्द्रश्चन्द्रशालायां निशि शय्यामग्निश्रियत् ११ । श्वासोच्छ्वः । सोऽहसच्छोकशङ्कुसंकुल्यमानहृत् । निद्रामलम-
 मानोऽयमित्यन्तः समचिन्तयत् १२ । बहुदेशमहैश्वर्यश्रियापि मम किं तया । मृतेऽस्मिन्सिन्धुरे कृत्तयश्मिमेव यभूव या
 ॥ ९३ ॥ तारयेव विना दृष्टिरात्मनेव विना तनुः । कीदृशी भाति मे भूमिस्तेनेभविमुना विना ॥ ९४ ॥ दृग्निद्रियेण
 किं मेऽद्य किमु कर्णेन्द्रियेण वा । येन दृश्यं न तद्रूपं येनाकर्ण्यो न तद्दृग्बनिः ॥ ९५ ॥ भ्रमन्ती यत्र तत्रापि त्विन्नेयं
 नयनदयी । तद्विलोकसुधापापं विना तप्ता क शाम्यतु ॥ ९६ ॥ पुरातनानि मे सन्ति यदि पुण्यानि कानिचित् । तैरध्वनि
 दृशोरिकवारमेतु स वारणः ॥ ९७ ॥ इति क्षितिपतिर्ध्यायन्नेत्राग्ने-गजमैक्षत । अल्पकल्पद्रुनैपुण्यं पुण्यं पुण्यवतां यतः

॥ १८ ॥ शोकाश्रूण्यथ हर्षाश्रुकुर्वन्नुर्वीन्द्ररुत्थितः । आलिङ्ग्य हस्तिनस्तस्य हस्तैः हस्तोरसा रसात् ॥ १९ ॥ दध्यौ च किं
मयादर्शितं स्वप्ने व्यसुरसौ गजः । मृत एवायवा जीवन्नेष स्वप्नाद्विरीक्षितः ॥ २० ॥ मृतो न जीवतीत्युक्तिजिनशासनशास्त्रिणा
कथंचिदप्यपि स्फूर्तिं वा कालेन केनचित् ॥ २१ ॥ इत्थं लंपविकल्पालि जंजल्पालिङ्गनोन्मदम् । नृप द्विपवरः स्मेर-
चिस्मयं दिल्लया गिरा ॥ २२ ॥ महा महारम्भो हस्त्वौ किं घ्वान्तोऽर्कमिवाविशत् । यदग्न्या जिनमतग्रन्थोक्तमपि शङ्कसे
॥ २३ ॥ मृत एवास्मि नाजीवमहं राजीवलोचन । विचार्यो चन्द्रशालान्तर्दस्तिनामागतिः कुतः ॥ २४ ॥ दृष्टोऽस्मि
यन्मृतो यन्मै रूपमेतव पश्यसि । अस्वप्रतुल्यं न स्वमाविमौ स्वप्नः क जाग्रतः । अतदवलपयशः शिल्प तल्पमेतदलङ्कुरु ।
कथयामि यथा भूप स्वरूपमहमात्मनः ॥ २५ ॥ अयोदारचमत्कारस्तच्चकार धराधवः श्रोतुं तत्परितं कण्डूप्रवणश्रवणद्वयः
॥ २६ ॥ स्वान्तस्य सुकृताम्भो धिसुधोमिनिभवागिभिः । अवदन्मदमत्तालिकण्ठतालान्कजोरयत् ॥ २७ ॥ राजन्नाजन्म-
निव्याजध्यातयर्मविधायिना । मृत्युक्षणे व्यधौचेन मोहितोऽहमचिन्तयम् ॥ २८ ॥ नित्याहृतनृपद्रव्या न व्याधि ये हरन्ति
मे । तान्वै गान्यदि पश्यामि तत्रणामि यमालयम् ॥ २९ ॥ इति रौद्रतरङ्गानैरधोऽधःपातिनं तदा । मांमुदधार श्रीधर्मस्त्वङ्गिरा
जातजागरः ॥ ३० ॥ परमेष्ठिनमस्कारसुधाव्विलहरीमरैः । क्षिप्तः सौधर्मकल्पेऽहं त्वन्मुखेन्दुदितस्तदा ॥ ३१ ॥ प्राप्य
सौधर्मदेवत्वं ममेदगवैभवं कुतः । इत्याशु ध्यायतादर्शितं तन्निमित्तं मया भवान् ॥ ३२ ॥ तत्रागविरहार्तस्य सचः प्रीतिकृते
तव । मुक्तोऽदिव्यरूपश्रीस्वामागां नागरूपमाकू ॥ ३३ ॥ प्रसुप्तं स्वप्नसादस्य मपि पश्येति स द्विपः । तद्विषयं वशायामास
स्वं च प रविपूरकम् ॥ ३४ ॥ जीवतो भोगदस्त्वं मे त्रियमाणस्य धर्मदः । तत्प्रसुप्तं गुणश्रवस्तेन शून्यदस्तेन नेष्यसे ॥ ३५ ॥

पारिजाततरोः स्वर्गलक्ष्मीलक्षणलक्ष्मणः । गृहाणेदं फलं राजन्सैराजिह्वितामृतम् ॥ १७ ॥ सद्य एवेदमास्वाद्यं क्षाम्योऽप्य
रसनिर्झरैः । भगवद्भाग्यविधोः पङ्क्तौ वपुःसंकोचविह्वलः ॥ १८ ॥ इदं निगदता तेन तद्वत्तं सुसदा फलम् । आदाय नृपतिः
प्रीत्या प्रत्याह स हस्तन्यचः ॥ १९ ॥ आसन्नमुक्तपशुनासुलभं मोहदृग्दृष्टम् । किं विवेकिन्फलस्वादं निशायां दिशसि
स्वयम् ॥ २० ॥ सुरमुख्य ममेदानीं वपुः पाद्वेन किम् । नैश्यादिलाभलोभेऽपि जन्यं रजनिभोजनम् ॥ २१ ॥
आहतं दुःखपूराय विमुक्तं पुण्यपक्तये । स्यान्निशाभोजनं हन्त हंसकेशवयोरिव ॥ २२ ॥

तद्यथा पृथिवीकान्ताकुण्डल कुण्डिन पुरम् । अस्ति मुक्तास्रगाकारमाकारपरिवेयभृत् २३ तस्मिन्यशोधनो नाम यशोधब-
लिताचनिः । यमूच नवव्रज्योपाजकचूडामणिर्वणिक् २४ अभूतां सुवननन्दचन्दनौ तस्य नन्दनौ । रम्भाकुक्षिमरोम्भो-
जश्रीङ्गसौ हंसकेशवौ २५ ये दोषाभोजने दोषा धर्मयोपाभिधानगुरोः । वनं गताभ्यां ते ताभ्यां देशानासु निशामिताः २६
तौ बोधासंशुक्तं साक्षीकृत्य कृत्यविवेकिनौ । रजनीभोजनल्यागं मुदितौ चक्रतुस्ततः ॥ २७ ॥ अथ धाम्नि गतौ मध्यंदिने जनि-
तभोजनौ । भागेष्टमेऽहस्तौ मातुर्वैकालिकमयाचताम् ॥ २८ ॥ किं भोज्यमधुना वत्सो यतो दुग्धप्रियौ युवाम् । नत्पुनः स्थि-
तबेलायां निश्चि स्यात्सत्किमुत्सुकौ ॥ २९ ॥ इति मातुर्वचः श्रुत्वा तौ सत्यमिदमूचतुः । आवाभ्यां नियमान्मातस्तत्त्वजे
रात्रिभोजनम् ॥ ३० ॥ युगमम् ॥ इदं गर्भगृहस्थेन निशाम्य वचनं तयोः । यशोधनेन सक्रोधं दध्मे मध्ये हृदस्तदा ॥ ३१ ॥
ध्रुवं धूर्तेन केनापि सुतौ मे विप्रतारितौ । ततः कूलक्रमायातं लजनी रात्रिभोजनम् ॥ ३२ ॥ तदवश्यं बुभुक्षार्तौ कृत्वा
द्विजैर्दिनैः सुतौ । त्वाजयिष्यामि तं रात्रिभोज्यत्यागकदाग्रहम् ॥ ३३ ॥ एवं चिन्तयता तेन रम्भा स्थालार्थमागता । सुत-

यो भोजनं देयं मेति च्छेदं न्यवार्यत ॥३४॥ भर्तुराज्ञावशादेव तावेत्यावददित्यथ । अन्नपाकोऽधुना भावी पक्ताद्यायस्ति
वस्तु न ॥३५॥ किं च रात्रौ समं पित्रा युवाभ्यां भोज्यमेव यत् । कुलीनास्ते सुता. ये स्युः पितृमार्गानुगामिनः ॥३६॥
स्मित्वा तावृचतुर्मासः सन्मार्गः सेव्यते पितुः । सुपुत्रैरपि किं कूये. पतंस्तानोऽनुगम्यते ॥३७॥ तर्हि सम्प्रति लप्स्येधे न
युवां भोजनं सुतौ । माघ्रेत्युक्तौ ततो मौनं कृत्वा तौ जन्मतुर्बाहिः ॥३८॥ श्रेष्ठिनः सुतयोर्बाह्यं मिथ्यादृष्टेर्जनस्त्रियम् ।
विशेषादोपकृज्जे ज्वरातस्य हविर्यथा ॥३९॥ भवत्या. भोजनं देयं रजन्यामेव पुत्रयोः । इत्थमत्यर्थशपथैः श्रेष्ठी रज्ज्मा-
वारयत् ॥४०॥ जनन्याथ रजन्यां तावागतावर्षितावपि । न भोजनं महासत्त्वचक्रिणौ चक्रतुस्तदा ॥४१॥ द्वितीयेऽह्नि
शठश्रेष्ठः श्रेष्ठी तौ विशदाशपौ । क्रयविक्रयलीलासु न्ययुङ्क्त महतीष्वसौ ॥४२॥ तथा लामरसाभोगभङ्गीभिस्तौ बिले-
स्ततुः । तदेव कुर्वतोः कर्म यथागान्निधनं दिनम् ॥४३॥ तौ धाम. यामिनीयामसमये समुपागतौ । असुरत्वेवापतुः स्वापं
तदभिग्रहसाग्रहौ ॥ ४४ ॥ इति व्यवहृति पित्रा कार्यमाणी रसेन तौ । अजातभोजनावेव प्रसुप्तौ पञ्च शर्बरीः ॥४५॥
पष्टेऽहनि निशारम्भे संभोजतुरिमौ गृहम् । आचष्ट च वचः श्लक्ष्णं विनयेन यशोधनः ॥४६॥ वत्सौ यत्सौग्यदं मे स्या-
दिष्टं स्पष्टं तदेव वाम् । इति प्रत्ययतः किंचिद्वच्मि तच्च विरचयताम् ॥४७॥ निशाहारपरीहारं न वेदि युवयोर्धुवम् ।
तदीदृशि भृशहृदो युवां कार्ये नियोजितौ ॥४८॥ यदमुक्तवतोर्मुङ्क्ते युवयोर्न जनन्यपि । अद्यास्यास्तदभूलषष्ठ उपवासः
प्रयासकृतः ॥४९॥ तत्रां यण्मासजन्मासौ स्वसा कुसुमकोमला । स्तन्यान्यलभमानाश्च कियन्मलाना बिलोकयताम् ॥५०॥
म्लानिमस्याः शिशोर्वीर्यस्य कारणं मम पृच्छतः । आरुग्मद्भवदगाहारपूर्वं सर्वमयं जनः ॥५१॥ तदमुन्यतां यथा भुङ्क्ते

भवन्मातापि संप्रति । कृपासारौ शिशोरस्या मा भूत्पित्तादिभूयर्था ॥५२॥ पूर्वं निशाया यामार्धं प्रदोषः कीर्त्यते बुधैः
प्रत्युपं पश्चिमं तेन सा त्रियामेति विश्रुता ॥५३॥ इदानीं भोजनं तदां न निशाभोजनं भवेत् । यामिनीघटिकायुग्ममपि
नाद्यापि याति यत् ॥५४॥ इति तातगिरा भिन्नः क्षुधा च विधुरीकृतः । हंसः क्लेशहतावेशः क्लेशवाननमैक्षत ॥५५॥
इति ज्यायोस्समुद्राख्य आतर कृत्वकातरम् । व्याचष्ट क्लेशवः कष्टजनकं जनकं प्रति ॥५६॥ यस्ते सुखकरो आबः करोमि
तमहं पितः । न ते सुखायते तत्किं यन्मे पातकयातकम् ॥५७॥ यजनन्यादिवात्सल्यं तच्छल्यं धर्मकर्मणः । स्वकर्मफल-
भुजसर्वः कः कस्यार्थे करोत्यधम् ॥५८॥ सुहृतोऽहो मुखेऽन्ते च निशासत्रो निशासमः । तत्सत्रापि न भोक्तव्यं निशैवा-
स्त्यधुना पुनः ॥५९॥ तद्वारं चारमेवं न वाच्योऽहं भवता' पितः । कार्येऽस्मिन्विहिते शान्तिं क लभे भवतापितः ॥६०॥
अथैनमेनसां धाता तत्पिता कुपितोऽबदत् । लङ्घसे यदि मदाचं मुञ्च लोचनवर्त्म तत् ॥६१॥ ततोऽय विपमृद्वृन्दकन्द
रादिव मन्दिरात् । स निःससारं संसारकारणं ममतां त्यजन् ॥६२॥ हंसं तमनुगच्छन्तं कृच्छ्राद्धत्वा यशोधनः । प्रलोभ्य
बहुभिर्वाग्भिर्भोजनाय न्यवीक्षित ॥६३॥ पुरग्रामनगरामविलङ्घनघनकमः । स ययौ ससमेऽप्यहि तंधैत्रावेशवान्पथि
॥६४॥ अट्टशट्ठ्यां कुत्रापि निशीथसमयेऽथ सः । घनयात्राजनं यक्षायतनं किञ्चिदैक्षत ॥६५॥ तद्वयात्राजनां यक्ष-
गृहे सजितभोजनाः । हृष्यन्तः समभाषन्त तमागच्छन्तमुत्सुकाः ॥६६॥ एवैहि भोज्यमादेहि देहि पुण्यानि पान्थ नः ।
पश्यामः काममतिर्धिं वयमारब्धधारणाः ॥६७॥ कीदृग्वत्त व्रतं यस्य निशि पारणमित्यथ । क्लेशवो विकसत्पुण्यासन्तान-
स्तानभाषत ॥६८॥ तेऽवदन्माणवाख्योऽयं यक्ष दक्षो जगन्मुदे । स्यादस्याद्य महायात्रा पण्यपात्रायित्थितिः ॥६९॥

कृत्वोपवासं दिवसे निशीथेऽतिथिमादरात् । भोजयित्वा विधातव्यं पारणं पुण्यकारणम् ७० तदीदृक्षोपवासानां पारणायो-
 धमस्य दशम् । त्वं भवातिथिरस्माकमस्मिन्समागमः ७१ स जगौ नेह सुजेऽहं महः कारिणि पारणे । रजन्यां भोजन न स्या-
 शुक्तमुक्तमिदं यतः ७२ उपवासेऽत्र जायेत गुणो गुणासमो न वा । भुवं दोपस्तु दोपायां भोजने भूधराधिकः ७३ ॥
 उपवासोऽप्यसौ न स्याद्यत्रैवं निशि भुज्यते । धर्मशास्त्रेऽवहोरात्राभोजने स हि कीर्त्यते ७४ धर्मशास्त्रविक्रन्दे तपः कुर्वन्ति
 दुर्धियः । ते यान्ति दुर्गतिं धूर्ताः कृद्द्रव्यकृतो यथा ७५ तेऽप्यशंसन्नसावेव देवस्यास्य व्रते चिधिः । युक्तैरपि न शास्त्रो-
 क्तैर्विरच्यस्य विचारणा ७६ ॥ अवश्यमतिथिं कंचिन्नोजयित्वाच भुज्यते । इति तद्दर्शनेऽस्माकं रजनिर्विपुलाऽजनि
 ७७ ॥ तत्पूर्णे पारणेऽस्माकमस्मिन्भव पुरःसरः । इत्युक्त्वोत्थाय ते सर्वे तस्य पाणिपदेऽलग्न ७८ ॥ पुण्येऽश-
 केशवश्चैनमप्यवाजीगणद्वयम् । एकस्तदैव यज्ञाग्नीष्मादौ निर्ययौ नरः ७९ ॥ रे दूषयसि मे धर्मं मद्भक्तानवमन्यसे ।
 भुंस्व शीघ्रं न चेन्मुण्डं शतखण्डं करोमि ते ८० ॥ इत्याक्षिप्य गिरा तीक्ष्णरूपक्षया मंक्षु केशवम् । सोऽयमुद्गमयामास
 मुत्तरं विकरालदृक् ८१ ॥ हसन्दंसानुजोऽथाह किं क्षोभयसि यक्ष माम् । भवान्तरोद्भवदधूरिभाग्यदूर्ध्वतृभीः क मे
 ८२ ॥ आचक्षेऽन्तरिक्षेऽथ यक्षः स्वान्किङ्करानिति । एतद्धर्मगुरुर्धृत्वानीय यक्षोऽस्य पश्यतः ८३ ॥ अथाकाशे
 कशापाशमृद्भिस्तत्किङ्करैर्धृतम् । आतयोपमृपि धर्मघोषमैक्षत केशवः ८४ ॥ खं शिष्यं भोजयेदानीं त्वां वा हन्मि शठं
 क्ठात् । इत्युक्तस्तेन यक्षेण सुनीशः केशवं जगौ ८५ ॥ अप्यकृत्यं सृजेदेवगुरुसङ्घकृते कृती । मामी मामीदृशा ध्वन्तु
 त्वदगुरुं कुरु भोजनम् ८६ धर्माख्यानोऽपि यो वक्ति विधिमन्यापदेशतः । सत्त्वी मृत्युभिया दत्तां स पापेऽनुमतिं कुनः

॥८७॥ तन्नूनं मदगुरुनायमियं मायास्य मायिनः । इति घ्यात्वाथ मोनेन यशोधनसुतः स्थितः ॥ ८८ ॥ युगमम् ॥
मुनौ मुद्गरमुपगम्य त्वद्गुरुं हन्मि भुंक्ष्व वा । इति कोपकरालाक्षौ जगौ यक्षोऽथ केशवम् ॥ ८९ ॥ सोऽपि व्याचष्ट रे मायि-
न्ममायं न गुरुः स हि । तादृशचारुचारित्रपात्रं न त्वादृशां वशः ॥ ९० ॥ त्वद्गुरुस्त्वद्गुरुः सोऽस्मि कृपावधे भुङ्क्ष्व रक्ष
माम् । इत्यारदक्ष्य मुनिस्तन्मुद्गरहृतोऽपतत् ॥ ९१ ॥ तं व्यसुं वीक्षमाणस्य केशवस्याग्रतस्तनः । एत्यादस्त गिरं यक्षो
मुद्गरअभिभीषणः ॥ ९२ ॥ सम्प्रत्यश्वासि चेत्तत्ते जीवयामि गुरुं जवात् । वितरामितरामृदि प्राज्यं राज्यं च किञ्चन
॥ ९३ ॥ गतन्मुद्गरनिर्घातनिर्विघ्नगगनक्रमः । पथि कर्त्तनाशहर्षस्य पथिकीक्रियसेऽन्यथा ॥ ९४ ॥ ततः गुण्यसुधासिन्धुहंसो
रंसाजुजो हसन् । वशनांशुभिप्रेक्ष्यमाणसत्त्वगुणो जगौ ॥ ९५ ॥ नैवायं मदगुरुः किञ्च त्वया जीवन्ति चेन्मृताः । तदमीयां
स्वभक्तानां सर्वाजीवय पूर्वजान् ॥ ९६ ॥ किं राज्यदानशक्तेन नामी राज्यभृतः कृताः । किं भाषयसि मां मृत्योः का
भीर्नियतभाविनः ॥ ९७ ॥ एवं नियमवाग्दक्षं यक्षोऽयं क्षान्तिमानिव । प्रहृष्टो हृष्टरोमालिः समालिङ्ग्य जगाद तम् ॥ ९८ ॥
साधु मित्र धियां पात्र न स्यादेप गुरुस्तव । मृता मया न जीवन्ति नैव राज्यं च दीयते ॥ ९९ ॥ इत्थमुक्तेऽथ यक्षेन्द्रे
सहस्रं सहस्रोत्थितः । मुनिरूपं परिलज्ज्य म्वं ययौ यक्षकिंकरः ॥ १०० ॥ विस्मयस्मेरवक्त्राक्षमनया चित्रमाधया । उवाचा-
बलाचिसेशं केशवं यक्षपुङ्गवः ॥ ११ ॥ खिन्नः ससोपवासैस्त्वं क्लिन्नश्चाध्वविहारतः । विश्रम्येह निशामहि सहैभिः कुरु
पारणम् ॥ १२ ॥ इत्युक्त्वादर्शयत्तस्मै स तत्पुं शक्तिकल्पितम् । केशवोऽस्मिन्विश्राम अयसीव यशश्चयः ॥ १३ ॥
यक्षयात्राजनेर्यक्षादिष्टैः संचाहितक्रमः । केशवोऽकलयन्निद्रामुभिद्रसुकृतक्रमः ॥ १४ ॥ विभावरी विभातेयं निद्रा विद्रा-

व्यतामिति । तं प्रत्यक्षो जगौ यक्षो निद्रातन्द्राल्लोचनम् ॥६॥ अथ निद्रादरिद्राक्षो विश्वं वीक्ष्य दिनोज्ज्वलम् ।
नभोऽर्कभूपितं चेति चिन्तयामास केशवः ॥६॥ ब्राह्म एव मुहूर्तेऽहमन्वहं कृत्वनिष्ठधीः । स्वयं याभि त्रियामान्तयाम-
सुप्तोऽप्यनिद्रताम् ॥ ७ ॥ अहि यामार्धमात्रेऽपि त्रियामार्धशयोऽप्यहम् । स्वयं नाद्य विनिद्रत्वमासदं किमिदं किल
॥ ८ ॥ दिवंसेऽप्यद्य किं निद्राविवशे मे दृशौ भृशम् । किं नान्तुः पद्मवीकाशसुरभिः श्वासमारुतः ॥ ९ ॥ इति
शङ्काशुप यक्षस्तमूचे मुञ्च जिह्मताम् । प्रातःकृत्यानि कृत्वाशु भृहारकुरु पारणम् ॥१०॥ सोऽप्युवाच न वञ्च्योऽहं यक्ष
दक्षतया तव । विशालैव निशायापि त्वमान्योत्थमहर्मेहः ॥११॥ इत्यस्य जल्पतो मूर्ध्नि पुष्पवृष्टिर्दिवोऽपतत् । स त्वं
धीमन्त्रय जपेत्प्रभृन्नभसि भारती ॥१२॥ पुरः सुरमसौ कंचिच्चञ्चदचिपमैक्षत । न यक्षं न च यक्षौको न च यक्षार्चकान्वने
॥१३॥ स्मितांशुकुसुमश्रेणिशृङ्गारसुरभीकृतम् । मुखश्रीलक्षितप्रीतिरित्यादस वचः स च ॥१४॥ एकः पुण्यवतां रत्नं
निःसपत्नगुणो भवान् । भवाद्दशां प्रमृत्त्यैव रत्नागर्भा यमूत्र भूः ॥१५॥ कृणु सत्त्वभराश्रान्तस्वान्त वृत्तान्तमान्तरम् ।
मध्येऽसन्नमिति प्रोवैश्चक्रे शक्रस्तव स्तवम् ॥ १६ ॥ अहो वरेण्यतारुण्यः पुण्यवान्सुखलालितः । यशोधनस्य
वणिजस्तनुजो मनुजोत्तमः ॥ १७ ॥ रजनीभोजनत्यागात्केशवः क्लेशकोटिभिः । अचलाचलचैतन्यश्चात्यते नामरैरपि
॥ १८ ॥ युग्मम् ॥ तदाकर्ण्य तदा कर्णतसत्रपुसमं वचः । स्वभावादाभवादेव देवत्वेऽपि सुखोचिते
॥१९॥ दुःखिनोऽन्यप्रशंसाभिर्देवः सर्वाभिसारवान् । महर्दिवंदिनामाहमिह्मगां त्वां परीक्षितुम् ॥ २० ॥ युग्मम् ॥
ध्रुलोक्यचालनोत्तालशक्तितानपि न ते मया । रोमाप्यचालि नियमाद्रीरः कोऽस्तु भवानिब ॥२१॥ बहिना परितसोऽपि

मूलोत्तरगुणाग्रणीः । सुवर्णं इव सद्वर्णभूमिभ्रान्तर्भवानभृत ॥ १२२ ॥ यक्षादिक्षोभसंस्मृतो या कश्चिद्विदधे मया । तं मयि
प्रणयं तन्वन् त्वं सहस्व सहस्व भोः ॥ १२३ ॥ किं च याचस्व किंचिन्मां क वा याच्वा भवादृशम् । त्वद्गृहस्थवपयःसिक्तो
रोगी नीरुग्भविव्यति ॥ १२४ ॥ यच्च किंचित्कदाचित्त्वमातुरश्चिन्तयिष्यसि । भविष्यत्याशु तत्पुण्यशुभानां किमु दुर्लभम्
॥ १२५ ॥ कस्यापि नगरस्यान्ते त्वां मुञ्चाम्यधुना पुनः । वलेशावेदशाय तुच्छापि त्वादृशमंहिचारिका ॥ १२६ ॥ इत्युक्त्वा
श्रुतिदीप्ताशस्तिरोधत्तुरोत्तमः । प्रान्ते पुरस्य कस्यापि स्वमपश्यच्च केशवः ॥ १२७ ॥ चतुर्भिः कलापकम् । प्राचीना-
चलचूलाग्रचुम्बिन्यम्बुजवान्धवे । कृतप्रातःकियोऽधाय प्राचलत्पुरमीक्षितुम् ॥ १२८ ॥ धर्माख्यानगिराहृतः स जीमन्तरव-
श्रिया । आरामे वामतः सूरिं स्मरनामानमानमत् ॥ १२९ ॥ देशनारसपीयूषरसनप्रसृतश्रुतिः । सन्नयक्तवासनस्तत्र युक्त-
मासनमासदत् ॥ १३० ॥ पुरस्य तस्य साकेतनाम्नः स्वामी धनञ्जयः । देशनान्ते सुनीशं तं मुदा नत्वा व्यजिज्ञपत्
॥ १३१ ॥ प्रभो जरापराभृतो व्रतग्रहचिरस्थहः । अनुग्रहं कृत्र गज्यं स्वं न्यस्यामीत्यस्मि दुःखितः ॥ १३२ ॥ मत्पुण्येनेव
मूर्तेन पुसा दिव्येन केनचित् । स्वप्ने ममेति शान्तेन निशान्तेऽय न्यवेद्यत ॥ १३३ ॥ प्रातर्देशान्तरादेति यस्ते गुरुपुरः
स्थिते । योग्ये तस्मिन्नुव न्यस्य भव पूर्णमनोरथः ॥ १३४ ॥ अथास्तनिद्रो निर्माय प्रातःकृत्यमिहागमम् । अपश्यं चैनमा-
यातमाकारख्यातसत्कुलम् ॥ १३५ ॥ अथादिशद्गुरुर्ज्ञानी केशवस्य शुभात्मनः । वृत्त निशाशनल्यागनिश्चयामोदसुन्दरम्
॥ १३६ ॥ मम केनोपदिष्टोऽयमिति शृष्टेऽय भृशुजा । वह्निनामुष्य सत्कर्मदृष्टेनेति गुरुरजगौ ॥ १३७ ॥ इति श्रुत्वा गुरुं नत्वा
सत्वाधिकगुरुः पुरम् । केशवेन समं प्रीतः प्रविवेश विशां विभुः ॥ १३८ ॥ स्वराज्ये केशव भूमानभयपिञ्चन्महोत्सवैः ।

स्वयं सूरगुरोः पार्श्वे तदैव व्रतमग्रहीत् ॥३५॥ ययौ श्रीकेशवो राजा नन्तुं देवान्विवेकवान् । सामान्यस्तत्र चैत्येषु पताका-
भासुरे पुरे ॥३६॥ विहितातुल्यमङ्गल्यः स्वसौधे शुद्धधीर्न्यधात् । दुस्थितानां स दानेन-तारणः पारणस्थितिम् ॥३७॥
प्रतापाक्रान्तसीमालभूषालः पालयन्प्रजां । स राज्यं न्यायैर्नृपयहृष्यन्मन्त्रिजनोऽतनोत् ॥३८॥ कदाचित्पितुरुत्कण्ठामाप
भूपो गवाक्षगः । ददर्श च पथि आन्तं सुवि गान्तं यशोधनम् ॥३९॥ अनुधावत्परिजनप्रकरः सत्वरस्ततः । सौधादुन्नीर्य
नृपतिः पितुः पदयुगेऽपतत् ॥४०॥ तादृग्विभूतिपर्यङ्कोऽप्यय रङ्गोपमाश्रयः । कुतः पितरितोऽसीति प्राह च प्रीतिदुःखितः
॥४१॥ नन्दनस्य नरेन्द्रत्वपदेन मुदितोऽपि सन् । दुःस्वाश्रूणि दधद्गृहेहवार्तामाह यशोधनः ॥४२॥ धीमन्गते त्वयि
तदा हंसो भोक्तुं निवेक्षितः । भूमौ पपात संजातप्रमिभुक्तार्धभोजनः ॥४३॥ एतत्किमिति तन्मात्रा दीपे दूरादुपाहते ।
तदग्रेऽदर्शि गरलं तुलापट्टे च पद्मगः ॥४४॥ घर्मज्ञं मन्यमानेन त्वां तदा तदुदाहतेः । कुटुम्बेन महाक्रन्दश्चक्रे दिक्च-
क्रविक्रमी ॥४५॥ तदाक्रन्दमिलल्लोकावती विषभियम्बरः । एको हि मान्त्रिकाहानकृतोद्यममुवाच माम् ॥४६॥ न
कार्यः फलेशलेद्योऽपि सर्पस्यास्य विषकृमैः । सदस्तुदृढलत्कायो मासमेवैष जीवति ॥४७॥ जने विसृज्य शय्याद्यां
शायितोऽथ त्वदग्रजः । स्थितोऽस्मि तत्स्वरूपं च शान्तुं पञ्चदिनीं गृहे ॥४८॥ रोमरोमपतच्छिद्रं मत्वाथ मृतमेव तम् ।
त्वां व्रष्टुं निरगां गेहात्सुकृतैर्दक्षितोऽसि च ॥४९॥ विषग्रासदिनान्मासः पूर्णः क्षमामदतो मम । त्वदग्रेऽद्योऽप्य मृतो
वास्तु म्रियतां वा हतोऽस्मि हा ॥५०॥ योजनानां शतमितस्तत्पुरं मत्पुराङ्गवेत् । कथं याम्यद्य तत्राशु जीव-
दन्धुमुन्मोत्सुकः ॥५१॥ तन्मार्तार्तिं इति ध्यायन्नेव हंसस्य पार्श्वगोम् । स्वमैक्षत ततः क्षमापः सत्तातं सपरिनिष्ठदम् ॥५२॥

॥ युगम् ॥ कुथिताद्वातिदुर्गन्धघ्नस्तथन्युकदम्बकम् । एकयैवाम्बया युक्तं रोदनोच्छ्वनेन त्रया ॥ ५७ ॥ अतिभिन्नकर्तारिर्ना
 सारोद्धारैरिवादिताम् ॥ आसन्नमृत्युं मृक्षिप्तं दुःखी हंसं ददर्श सः ॥ ५८ ॥ युगम् ॥ तद्व्याव्यथितोऽपीदृग्दूरमार्गद्वृता-
 गतो । कुतः शक्तिरिति ध्यापन्सोऽपश्यद्रह्निदैवतम् ॥ ५९ ॥ मा कार्पीविस्मयं मत्वावधिज्ञानात्तव व्यथाम् । आगां कर्तुं वरं
 सत्यमित्युक्त्वागादिवं सुरः ॥ ६० ॥ हृष्टेन केशवेनाथ पाणिस्पृष्टेन पायसा । हंसः सितश्च रोगौघमुक्तश्च द्रुतमुत्थितः
 ॥ ६१ ॥ पूर्वस्मादुत्तरेणैव वपुषा चिपुल्लुप्तौ । जातेऽस्मिन्वन्धुवर्गस्य प्रावर्तन्त महोत्सवाः ॥ ६२ ॥ एवं प्रभावमुद्गाढ्य
 केशवस्य नरे शितुः । दधौ व्याधिवधाय स्वे मूर्ध्नि पादोदकं न कः ॥ ६३ ॥ किं वर्यः केशवोर्वीशः सिधेवे यत्पदोदकम् ।
 भूतभाविरुजो भेत्तुमासमुद्रं नृपैरपि ॥ ६४ ॥ भाविरोगत्रिभया स्वर्णकलशे क्षिप्तमोकसि । न जीवितमिवारक्षि केनोर्व्या तत्प-
 दोदकम् ॥ ६५ ॥ सद्यः प्रभावमासाद्य भूपतेरिति धर्मजम् । रात्र्याहारपरीहारपरा जज्ञे धरा स्वयम् ॥ ६६ ॥ अथायं
 दिग्जयं कृत्वा स्थित्वा साकेतपत्तने । पात्या चिरं धरामत्रामुन्नाभूत्परमः सुखी ॥ ६७ ॥

॥ इति रजनीभोजनत्यागे केशवकथा ॥

इत्थं हंसस्य विपदं संपदं केशवस्य च । श्रुत्वा सुखादपुरोः स्वर्गिन्कथमग्निं फलं निशि ॥ ६८ ॥ सुरा ह्यविरता नित्यं
 श्रावका विरतिस्पृहाः । तदेवमावयोर्भेदो जज्ञे पुण्याढ्यपार्थिव ॥ ६९ ॥ तदभ्यर्च्य जिनं धर्मिन् धर्मांशाबुदयस्पृशि । अद्भरो-
 गविभगाय तदिदं फलमाहरेः ॥ ७० ॥ इत्युदित्वा तिरोभूते सुरे दध्यौ नरेश्वरः । अहो जीवन्मृतोऽपीभः किञ्चन्मन्युपकारकः
 ॥ ७१ ॥ त्रिभिर्विषयेकम् ॥ तदस्य नागनाथस्य नाम्ना धाम जिने शितुः । कारयिष्याम्यनशनस्थाने कैलासशैलवत् ॥ ७२ ॥

इत्यादिमधुरध्वानो गमयित्वा तमीमिमाम् । जिनैर्युजनपूतात्मा भूयस्तत्फलमाह्वयत् ॥७३॥ तदैव फलतस्तस्मादकस्माद्भूप-
तेर्ययुः । सरोजमिव संकोचमुन्मुमोच विरोचनात् ॥७४॥ भूपः स्वभावसुभगो धृतसंकोचविक्रियः । विश्वदृक्पेयतां प्राप
दिनमुत्तेन्दुयामवत् ॥७५॥ अद्रपाटवमद्रत्यगर्जनागरगौरवः । व्रजन्त्यहानि भूजानिर्जनिते स्म न कानिचित् ॥७६॥
क्रीडदन्तःपुरीत्योक्तस्तोकीभूतघ्नपाभरः । निनाय नायकः क्षमायाः प्रीत्या कल्पयि वासरान् ॥७७॥ उत्पन्ननन्दनानन्दसुधा-
स्नानवशेन्द्रियः । स मेने कल्पयि समाः स्वसमात्राकिनोऽपि न ॥७८॥ वनक्रीडारसाधीनो रसाधीशः कदाप्ययम् ।
तद्विपानशनस्थानं वीक्ष्य दुःग्वादचिन्तयत् ॥७९॥ हा मां कामान्धहृदयं भवभावा व्यलोभयन् । स्वभग्नभीरवो यन्मे
कृत्यनाशं चित्तेनिरे ॥८०॥ नान्नोपकारिणस्तस्य करिणः कर्तुमीहितः । मोहोह्लासादिह हृदा प्रासादोऽग्निकारितः ॥८१॥
एवं ध्यानपतच्चित्तोऽमाल्यानिर्गदिशन्नुपः । विपुलं क्षिपनाग्नात्र कार्यतां जिनमन्दिनम् ॥८२॥ अह्ना मासेन वर्षेण
दशवर्ष्यापि भोजनम् । करिष्यामि जिनं प्रेक्ष्य प्रासादेऽत्र प्रतिष्ठितम् ॥८३॥ नृमाणिक्यं न शक्योऽयं तरीतुं निश्च-
यार्णवः । इत्येष लपतोऽमाल्यानवमल्याविशत्पुरम् ॥८४॥ निनयामद्रुताधानयद्भारभास्तदैव ते । पुण्याहमद्रलं
तत्र मग्निप्रमुखा व्यधापयन् ॥८५॥ हृदुस्मारितसंसारत्यापारः सारधर्मधीः । अकृताहार एवाष्टौ नृपो निन्दे दिनानि सः
॥८६॥ ततः प्रत्यूपदेशोपायां रजन्यां जातजागरम् । देवः स एव प्रत्यक्षीक्ष्य भूपमभाषत ॥८७॥ जय त्वं कीर्तिचिस्तीर्ण
निस्तीर्णभवसागर । प्रतिपन्नमनोदाढ्यं ग्रीष्णपाढ्यं महीपते ॥८८॥ अवधिज्ञानतो ज्ञात्वा ददुःशूरं तवाग्रहम् । लोकोत्तरं
स्वरूपं च किञ्चिदग्रेव भावि ते ॥८९॥ शुभापुर्यां तत्तपनाग्निश्चित्र शानभास्करात् । बिम्बं निर्माण्य जेनेन्द्रं पतिष्ठाप्य

यथाविधि । ९०। अस्यापयं वने तस्मिंश्चैत्ये पूर्णो हृते क्षणात् । अहं तवैव भाग्यानां सम्प्रति प्रतिरस्तकः ॥ ९१ ॥
 तत्कल्याणनिधे तृणमिहि पूर्णमनोरथः । जिनं चन्द्राननं नत्वा नमस्यो जगतां भव ॥ ९२ ॥ एवं देवस्य तस्योक्तं श्रुत्वा
 दभ्यौ घराधिपः । अहो कियानयं मेऽभूदुपकारी द्विपामरः ९३ पञ्चभिः कुलकम् । नवाप्रासादतीर्थेशदर्शनोत्कण्ठितस्ततः ।
 पुरःकृतगुरः पृथ्वीपतिः प्रति वनं ययौ । ९४। प्रासादमौलिमारुह्य नृहन्त्याः सुकृतश्रियः । लोलं हस्तमिव प्रेक्ष्य पताकां
 मुमुदे नृपः ॥ ९५ ॥ कल्याणकलशं पश्यन्मौलौ जिनगृहश्रियः । मुक्तिप्रस्थानकृद्भूषः शकुनेनान्वमोदत ॥ ९६ ॥
 चान्द्रीः कलाः शिलाभावं गमयित्वेव निमित्तः । जिनालयोऽसौ भूपस्य निन्येऽक्षिकुमुदं मुदम् । ९७। ततो न्यरूपयत्तत्र
 भूचरस्तोरणं पुरः । पुण्यश्रीदूरचिद्युतस्वयंवरणमालयत् । ९८। चैत्यद्वारं ददर्शासौ सद्धर्मपुरगोपुरम् । सतां यत्र स्थितानां
 स्याज्जिनः सुलभदर्शनः । ९९। नित्योद्यतस्य निर्जेतुमधर्मं सद्धर्मपतेः । गुप्यद्युक्तमिवापश्यत्स तुङ्गं रङ्गमण्डपम् ६००
 गुर्वीरुर्वाभ्वरोऽद्राक्षीदग्यान्त्रिकचतुष्क्रिकाः । धर्मस्य श्रद्धया सार्धं विवाहे वेदिका इव । १। असंख्यसुखसंप्राप्तिनित्या-
 नन्दात्मसेवितः । साक्षान्मोक्ष इव प्रीत्यै राज्ञोऽभूदगदमण्डपः । २। अथाहत्प्रतिमामर्ककोटिकान्तिकृतामिव । पश्यन्स
 भूपश्चिक्षेप भयकोटिभवं तमः ३ रूपातिशयविस्फूर्तौ विभोर्मूर्तौ नरोक्षितुः । स्पर्धयेवाक्षिगुग्मस्य जगाम स्थिरतां मनः
 । ४। आनन्दासृतमग्नस्य लीनं तस्य मनस्तथा । यथा जिनं च विश्वं च स्वं च नो बुधे तदा । ५। समत्वमसृणीभूतः
 प्रभूताद्भुतशक्तिभृत् । आरूढः क्षपकश्रेण्यां शुकुध्यानामलो नृपः । ६। तस्य घातीनि कर्मणि दग्धानि ध्यानचह्निना ।
 तद्वियोगादिव भवोपग्राहीण्यप्यगुः क्षणात् ७ तस्यामिव सहाय्यायां घटिते घनमेततः । नृपेऽस्मिन्कृतसंकेते ज्ञानमो-

क्षत्रियौ समम् ॥८॥ अथ विज्ञाय तज्ज्ञाननिर्वाणमवनीविभोः । मूढत्वेनैव मन्वानान्वज्रपातमिवोत्सवम् ॥९॥
न तातेति हृद्वा भर्तरिति हा प्रायकेति च । भन्दनान्तःपुरीलोकान्क्रन्दतः प्रतिबोध्य सः ॥१०॥ तदा मुदागतैः सम्यग्दृ-
ष्टिभिर्मिदशैः सह । कूरवौर्ध्वदेहिकं कृत्यं स्वमित्रस्य शुभात्मनः ॥११॥ पुण्यसाराभिधं न्यस्य पुत्रं राज्येऽत्र भूपतेः ।
अनुशास्य जिनाचार्यां द्विपदेवो दिव युगौ ॥१२॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥

॥ इति हंसकेशवनिदर्शनाविज्ञा पुण्यग्रामाण्ये पुण्याढ्यभूपतिकथा ॥

तदेवं देव जानीहि पद्मोत्तररूपोत्तर । प्रभावं प्राच्यपुण्यानां पुण्याढ्यस्य निदर्शनात् ॥१३॥ किं च कर्मवशं बिम्ब-
मवश्यमिदमीश तत् । मया कृतमदः कार्यो न कदाचिदयं मदः ॥१४॥ जहः कार्ये सुनिष्पन्ने मयाकारीति मायति ।
तस्मिन्नुत्तरनिष्पन्ने दोषं देवाय यच्छति १५ पूर्वगर्भग्रहक्रीडापीडापीडातुरस्ततः । अभ्यधादसुधाधीशः स सुधाबन्धुरा
निरम् ॥१६॥ स्वच्छन्दं छन्दवृत्त्या ये रञ्जयन्ति महीयुजम् । लक्ष्मीहृत्तिकृतोपायाः शत्रवस्ते न मन्त्रिणः ॥१७॥
अमृदृशिगतं भृत्या मुदे भूयं स्तुवन्ति ये । ते पाययन्ति सर्पेषु कुवेद्या इव सज्जरम् १८ अन्धुन्दवादिनो नीतिपात्रं
मन्त्रीश मन्त्रिणः । भवन्ति भूभुजां भाग्यैर्भवेन भवाद्दशाः ॥१९॥ युक्तं दुर्गतिकूरस्य कण्ठाग्रादिषु गर्वतः । बालको
जनकेनैव त्वयाहमपवाहितः २० युक्तमुक्तं च कर्माणि प्रमाणं प्राक्तनानि यत् । दुःस्थादुःस्थव्यवस्थेयमन्यथा प्रथते
कथम् ॥२१॥ कर्माणि न प्रमाणं वेत्तत्सर्वोऽपि न किं प्रभुः । अवश्यं स्वस्य नैव स्यात्कोऽपि काप्यल्पचिन्तकः ॥२२॥

१ अद् मया कृतमित्यन्य

यतिमयं तनः प्राज्ञैः शुभे कथणि निर्वदेः । अपारं गोप्यदीकृतुमधुं संसारसागरम् २३ गस्तस्य ब्रह्मिनो दृष्टिकृण्डकाकु-
 ट्टिजं कलम् । तेषां नादगम्यत्किं स्यात्पुंसां तद्वाहते व्रते ॥२४॥ मद्रामाल्य ममालर्थं तद्ब्रतमहणे रभिः । तदाशु तद्विधिः
 स्वयं विनिष्ठ मयि धीयताम् ॥२५॥ अजन्मि कल्पितामोदं दन्तांशुकुसुमव्रजैः । वचो विमलयोधेन सुधानामधिदेवतम्
 ॥२६॥ स्वामिन्नर रक्षयेन जानते ये जिनागमम् । त गृह गुरवो गौरधियो व्रतविधौ युधाः ॥२७॥ अगालपन्दुपः
 मित्राया मन्त्रिन्मन्त्रान्यते युगः । किं त्वत्तोऽपि गुरुः कोऽपि शास्त्रबोधनशुद्धधीः २८ उवाच सचिवः स्वामिन्मेदं वादी-
 र्गमो मनः । शरं मोक्षस्य धर्मस्य नेत्रं क्षेत्रं धियां गुरुः ॥२९॥ येऽपि सर्वज्ञदेवास्तेऽप्यामनन्ति गुणं गुरुम् । प्रागजन्मगुरु-
 वाक्तेयामपि तत्कृत्यीजनि ॥३०॥ क स सद्गुरुस्तीति प्रीते पृच्छति पार्थिवे । मन्त्रीन्दुरानयदन्तरुग्धौतेन पथा गिरम्
 ॥३१॥ शुद्धमयचनः शुद्धचरितः शुद्धदेशकः । स्वामिन्गुरुं गुरुर्गुं योग्यो भाग्येन लभ्यते ॥३२॥ तनोति मन्त्रिणां
 गायद्वियालापमिलापतिः । तावदाचिरभूत्तत्र चित्रमाकम्मिकं मद्रः ३३ कचिचन्द्रप्रभाचारु कचिद्रिद्रुमविभ्रमम् । कचि-
 द्गुम्भोदसौन्दर्यं कचित्काश्रनकोमलम् ॥३४॥ कचित्कीरच्छदच्छायं कचित्पारापतोमम् । कचिस्सीन्दूरविद्योति कचित्के-
 तिकलागुरु ॥३५॥ कीर्णं सम्भान्तः सम्भान्तस्तदालोस्य तदा नृपः । हवां प्रतिदिशं तन्वत्क्षेत्रे विस्मेरविम्वयः ॥३६॥
 त्रिभिर्विदेशोपकम् ॥ आपतन्त्यो महीमस्मत्प्रसुसौभाग्य भाग्यतः । पुरन्दरकुरदाश्वयः कटाश्रान्चिक्षिपन्ति किम् ॥३७॥
 आकृष्टः पुण्यपुष्ट्या वा दानीन्द्रस्यास्मदीशितुः । अभ्येति नभसा रत्नबीपो रत्नकारान्किरन् ॥३८॥ इत्यनल्पविकल्पोमि
 रमभाजि समाजने राजा तज्ज्ञातुमाज्ञापि कोऽप्येकः सेवकः ३९ त्रिभिर्विदेशोपकम् । अध्यास्य सौधमूर्धनमसौ सम्भय-

विस्मयः । गत्याशु नृपमित्यूचे चञ्चद्रोमाञ्चक्रञ्चकः ॥४०॥ प्रभो पञ्चविधोदधन्मणिसंकोचयरोचिषः । नृत्यन्त इव केनूना-
मञ्चलैर्वायुचञ्चलैः ॥४१॥ सुस्वादेनादाः प्रासादाः प्रसर्पन्तः पुरोपरि । निपतन्तो निरूप्यन्ते नभसः केलिकानने ॥४२॥
युग्मम् ॥ अथ कौतूहलोन्मालञ्चालाञ्चपरिच्छदः । हयैः कतिपयैः केलिवनाय क्षितिनायकः ॥४३॥ स यावज्जगतीहारः
प्राकारद्वारमागमत् । गत्याशुरः पुरस्ताद्वारामपतिरापत्तत् ॥४४॥ वनस्वरूपं भूपेन पृष्टः संहृष्टमानसः । स जगौ जगदा-
नन्दरसनिद्रयन्दिनीं गिरम् ॥४५॥ स्वासिन्धन चन्द्रांशुनिबहस्य रहस्यवत् । धाम्नां धाम त्वदाराममाजगाम महामुनिः
॥४६॥ आगत्य कापि शम्पाभसंपन्नककाननात् । अमु ननाम कामस्याङ्गिनी शक्तिरिवाङ्गना ॥४७॥ कुसुमद्रुममौ-
लिभ्यः समुत्तीर्य तदा मुदा । स्त्रीणां गणः प्रणम्यपि धर्यस्तं पर्यचारयत् ॥४८॥ ततो धात्रीसले तत्र पवित्रे चित्रकारणम् ।
सहस्रपत्रमान्द्रि तपनीपमयं तथा ॥४९॥ धन्यस्तन्मध्यमध्यास्य वनायनवनध्वनिः । कर्णेकपेय पीयूषभृदैः किञ्चिदुवाच
सः ॥५०॥ लोलाः कोलादयो वन्या धन्यमन्या इवामितः । तद्वाग्नवस्तुधां पातुमुपान्तवस्तुधां श्रिताः ॥५१॥
आसीनास्तकराशीनामुपर्यालोलमौलयः । दिग्गयोऽभ्येय मुदं मेजुः पिबन्तस्तस्य गाः त्वगाः ॥५२॥ विमानै-
र्व्योम्नस्तूर्णसुत्तीर्णां वणिनीधृताः । उद्यदानन्दविषोतमाननिर्मानमानसाः ॥५३॥ जगद्गुरो जय जय वज्रनाभ
मुनीध्वर । इति स्तुत्वा च तत्त्वा च तस्थुस्तस्य पुरः सुराः ॥५४॥ युग्मम् । इत्यक्षिस्ताक्षिणीमाख्यामाख्यातुं
भवतः प्रभो ॥ मुबत्वा मनोऽणि तत्रैव त्वरयाद्भिहागमम् ॥५५॥ अथ धात्रीयुजा मन्त्री वीक्ष्यमाणमुखोऽबद्धत् । प्राङ्मेऽस्तौ
केवलजानी वज्रनाभो महामुनिः ॥५६॥ महीरुद्रामधिष्ठानदेवीभिः सेव्यमानया । वनदेवतया देव तयादौ कृतसत्कृतिः

॥५७॥ मुदां निदानं मन्त्रानां तत्त्वानां रत्नदीपिकाः । मुनिः प्रतनुते धर्मदेशनाः क्लेशनाशिनीः ॥५८॥ तत्रा-
 न्तिर्यग्र ते मेय धर्मः माक्षत्रमीयताम् । यथैव देवतावृन्दैः सेव्यते स पुमानपि ॥५९॥ राजाय तेन धर्मस्य प्रामाण्येन
 वमत्कृतः । लोलमौलिः सहर्षाश्रुः सरोमात्रः क्षणं स्थितः ॥६०॥ सत्कृत्याथ वनीपालमवनीपालपुङ्गवः । आगाङ्गुया-
 नमेदिन्यां सुनीन्द्रोत्कण्ठया रयात् ॥६१॥ विलोभय पुलकी तत्र चित्रां मुनिविभोः सभाम् । भवार्णवतरङ्गाभासुराङ्गु-
 सत्तार मः ॥६२॥ ततो विमलयोधेन योधिस्तो वसुधाधिपः । भव्यसूपोच्चिताः पञ्च वितेने- विनयक्रियाः ॥६३॥
 तयाति । गुणैर्दक्षिणो मूर्ध्नां सुशतो तेऽन्तरस्थितः । अमौ स्वलनकारीति किरीटं किल सोऽमुचत् ॥६४॥ भूपावतंसः
 संसारयार्थिदृष्टिकरं ततः । निशापवमिव न्छत्रं गौरच्छायमदूरयत् ॥६५॥ गन्तव्यं सुवनगम्भोजभास्करस्य पुरो गुरोः ।
 इगमुच्चत शम्भालीं क्ष्मापः पापतमस्तमीम् ॥६६॥ वर्यं भाति ममैश्वर्यं गुरुपादनलांशुभिः । सम्प्रत्याभ्यां किमित्येष
 यक्ते चामरचारणम् ॥६७॥ समुत्तीर्यैव संसारदृवीष्टुत्कटकण्टकात् । सोऽमुञ्चन्मुनिवाग्वापीरसं पातुमापनहौ ॥६८॥
 पुनः मन्त्रिभराजेन राजा विज्ञापितस्ततः । चकार पञ्चाभिगमानुचितान्यनुदर्शने ॥६९॥ तस्या । चन्दनाम्बुजतान्मूल-
 परिहारपदास्तदा । रागत्यागस्य गुण्याहमलं विदधे सुधीः ॥७०॥ विदोपाद्भूषणं चित्रदभूपोऽभान्मुद्रिकादिकम् । पूर्ण-
 गर्यागतश्रद्धः पुण्यद्वुरिव पुष्पितः ॥७१॥ नवरत्नप्रभामञ्जुमञ्जलिं मस्तके दधत् । गुर्वालोके बभौ भूयोऽशेष्वरोऽपि
 सशेखरः ॥७२॥ प्रददर्श्या वामता नात्र प्रकाश्या दक्षिणस्थितिः । स दक्षः कृतवैश्वर्यावसमिषादिव ॥७३॥
 शरोर्गिरा सुभाभारा यान्तु मा कर्णतो बहिः । इत्यसौ दृढदंस्त्वैर्गै सुस्थिते सुस्थितं व्यधात् ७४ अथ हर्षप्रकर्षश्रीपञ्च

पद्मोत्तरः सुधीः । प्रविवेश नरेशस्तां मुनिहंसस्य संसदम् ॥ ७५ ॥ संक्षिपन्निव संसारं अमणत्रयमात्रया । विततार मुने-
स्तस्य तिस्रो दक्षः प्रदक्षिणाः ॥ ७६ ॥ हृष्यन्मना ननामाथ क्षमायाः कर्ममाकथम् । एनं मुनिन्द्रमुन्निद्रभावनापावनात्मकः
॥ ७७ ॥ मुनिक्लमनव्रज्योतिः सन्ध्यामं मूर्ध्नि श्रूयते । नमतः सूचयामास सन्ध्यानाच्चिद्विधूयम् ॥ ७८ ॥ मुनीन्द्रा-
वेक्षणाक्षूणकारिणि स्युरिमानि किम् । इत्यश्रूणि निनिन्देप हर्षोत्कर्षोद्भवान्यपि । ७९ ॥ इत्थं स पार्थिवगुर्गुरुभक्तिमुच्चै-
रोमाञ्चकन्नुकथरो मधुरां विधाय । हृष्टाश्रयः समुचितासनसंनिविष्टः अर्द्धां प्रियामभिनवां स्वहृदा दधानः ॥ ८० ॥
आढादनं सकललोकविलोचनानां श्रीवज्रनाभवदनेन्दुमुदीक्षमाणः । वाक्चन्द्रिकां रसयितुं सुरसङ्घसेव्यां पद्मोत्तरः
परिचकार चकोरचर्याम् ॥ ८१ ॥

इति दण्डाधिपतिश्रीमदाढादनसमर्थितश्रीविजयसिंहसुरिशिष्यश्रीवर्धमानसुरिचिरचिते श्रीब्राह्मसूत्रचरिते
आढादनोद्गे महाकाव्ये सद्गुरुलब्धिवर्णनो नाम प्रथमः सर्गः ॥

१ पिप्पकारिणि.

अथ ज्ञाननिधिर्जानराजानां भाविनं जिनम् । वचःप्रफुल्लयांचक्रे मोहद्रोहकरं गुरुः ॥१॥ आनैश्चतुरशीत्यद्विलक्षयो-
निवनेऽद्रिभिः निर्भर्ग्यैर्दुर्लभः कल्पद्रुकल्पो मानवो भवः २ जन्यते निष्फलः स्वर्गापवर्गफलदोऽप्यसौ । अज्ञानैश्च प्रमत्तैश्च
कैश्चित्प्राप्तोऽपि पुण्यतः ३ तदिष्टफलदं मर्त्यपदं जानीत सज्जनाः । विरच्यतां विपश्चिद्भिरप्रमादश्च तत्फले ४ सित्तो गुरु-
क्तिरीयूयैः प्रथयन्पुण्यपुष्पितम् । दानशीलतपोभाचमिपं शाखाचतुष्टयम् ५ श्रितच्छायो भवारण्यभ्रमिखिन्नैः सुरासुरैः ।
तस्मै फलाय कस्मैचिन्मानवानां भवो भवेत् ६ युग्मम् । जना दानं तु जानन्तु प्रधानं सर्वकर्मणाम् । अपि शीलतपोभावेः शु-
द्धैर्यद्वुरि धार्यते ७ शक्रचक्रधरदीनामदीनामपि संपदम् । भोगभाग्यनिदानस्य दानस्यैव वशां विदुः ८ भवार्णवस्य वीचीपु
श्रीपु लोलासु लालसाः । मज्जन्ति पात्रदानं ये दानपात्रं न तन्वते ॥९॥ भवान्धिधानपात्रेषु यत्पात्रेषु निधीयते । असंख्यी-
भूय भूयस्तदातुर्भोगाय जायते ॥१०॥ पात्रदानं हृदानन्दहेतुरत्र परत्र च । कृतिनो रतिसारस्य कुमारस्यैव कल्पते ॥११॥
तथाहि विद्यते माहिष्मतीति विदिता पुरी । यत्पौरैः पूर्यते लक्ष्म्या लोलत्वं दानलीलया ॥११॥ सुभूम
इति भूपोऽभूत्तत्र निश्छत्रितद्विषत् । यस्य दानाश्रयः केलिकाननं कल्पपादपाः । १३॥ पुत्रः क्षितिपतेस्तस्य यमूय
भुवनाद्भुतः । रतिसाराभिः शुद्धकलाकमलिनीरविः ॥१४॥ पतिव्रतेव रूपश्रीर्यस्य विश्वमनोहरा । नापे सुरैरपि ध्यान-
तूर्णपूर्णमनोरथैः १५ अदृग्णैर्गुणैर्यस्य मुदितो मेदितो मेदिनीपतिः । अदात्पसादतः स्वेच्छाविन्नव्ययनचलिगतम् । १६॥

स कदापि कलावद्विश्रुतो रविरिवांशुभिः । विचिक्रीड पुरकोडे पौरह्वपङ्कजप्रियः १७ असावपश्यदुत्पश्येर्वीक्ष्यमाणं
विन्यक्षणीः । नरं कंचित्पताकाग्रजाग्रदग्रन्धिं चतुष्पथे ॥१८॥ अथोचिताचमत्कारे कुमारं परिपृच्छति । तस्य स्वरूपं त्रिद्वयः
कथिदेयं न्यवेदयत् ॥१९॥ कुमार कोऽपि साकारस्तुद्रमानः पुमानयम् । कुतोऽपि केतुमान्प्रातरापयात पुरान्तरम् ॥२०॥
वीक्ष्य ग्रन्धिं हवजप्रेऽस्य नागरैर्गुणसागरैः । इह वस्तु किमस्तीति स्पष्टं पृष्टोऽयमभ्यधात् २१ इह श्लोकत्रिलोकस्य
विनोऽस्ति महितो बुधैः । विक्रीणे कार्यतो निष्कलक्षेणामुल्यमप्यमुम् ॥२२॥ इत्यस्य वक्षसाधर्म्यवशांवदद्दस्तदा ।
अमिलन्नमलप्रज्ञाः प्रज्ञाः पुरपुरःसराः ॥२३॥ ते भृशं तादृशश्लोकसमालोकसमुत्सुकाः । अष्टं जगुः क गुप्तस्य मूल्य-
श्रीरस्तु वस्तुनः ॥२४॥ अथायमभ्यधाह्वया न सभ्याः कचिदीदृशाः । छद्यैव मस्तुतं वस्तुलब्धौ येषां धनं धनम् ॥२५॥
आस्वादमाघ्रविग्रस्तरोगां रोगवतेऽग्निने । स्वादं परीक्षितुं दसे विक्रेता कः सुधां सुधा २६ मूल्यं संसारसारस्य यद्वा-
श्लोकस्य भोः कस्य विक्रयः कियतां मया ॥२८॥ इत्यनेन कृता कामं यद्विदा कोविदावलिः । अस्ति श्लोकावलोकार्थमु-
पायध्यायिनी चिरात् २६ इत्याकर्ण्य कुमारोऽन्तःसमारोपितविज्ञायाः । सुहृदा हृदयात्कूनामास्यं पश्यन्मदोऽवदत् ३० अपि
विज्ञाग्रयीहयान्कुर्यतीं भवितोत्तरान् । अतुल्यमूल्या यस्योक्तिभिरिष्यन् रक्षति ३१ स विक्रीणाति यं श्लोकं लोकस्पृणगुणं
भणन् । तं क्रीणन्हेमलक्षेण दक्षो विश्रोभमेति कः ३२ युग्मम् ॥ वदन्निति सुहृद्वन्देर्नन्दितो वृणनन्दनः । प्रीतः किं नित्परि-
क्रम्य श्लोकविक्रयिणं जगौ ॥३३॥ गृह्याण स्पृहया हेम सुकृतरत्नं वितीर्यताम् । पुनरस्य नरश्रेष्ठ कथ्यतां तथ्यमाकरः ३४
अथ प्रीतिसुयासिन्धुचञ्चलीचीयितस्मितः । कुमारमुन्वमार्त्तण्डकाकः श्लोकधनोऽभ्यधात् ३५ शृणु सुकाकरं श्रीमन्नस्ति

श्रीमन्दिरं पुरी । श्रावस्तीति समाहृतपुरहृतपुररुतिः ॥२६॥ स्वर्द्धेमानमजानानः स्वस्य स्थाप्ता इव त्रिपः । तस्यस्यद्ध
प्रमिद्वोऽहं सुयन्धुर्नामतो मतः ॥३७॥ ह्यहेपितवेणेन चित्राणा भूषणकणान् । ननर्त नर्तकीव श्रीरश्रमं मम वेदमनि
॥३८॥ सद्भाग्यव्यवसायाभ्यां पक्षिणीभिर्विश्रुतिभिः । पारावारस्य पारेऽपि चरन्तीभिरवधि मे ॥३९॥ नरं कंचन रङ्गं च । अहं
नृपतिं च न वेद्यि तम् । अदधादधमर्णत्वं यो मे नो मेदिनीतले ॥४०॥ चिरमिलभन्न भूपभव भूरिविभूतिभाक् । अहं
दुहितृदौहित्रपुत्रपौत्रालिमालितः ४१ एकदा क्षणदापुच्छे स्वप्नेऽपश्यं ब्रह्मिणम् । विभूषणगुणैर्भान्तो निर्यान्तो निजम-
न्दिरात् ॥४२॥ यावद्धयायामि निद्रान्ते स्वान्ते दुःखप्रशान्तिकम् । तावन्मूर्तेमिवाभाग्यं धूमोऽभूद्विभवैकसि ॥४३॥
तत्कालमेव मे भाग्यभङ्गभङ्गिगरीयसाम् । तन्नोदभूदभाग्यानां प्रताप इव पावकः ॥४४॥ चित्तालिनिःसृहश्चिन्तादुस्तीर्णरव-
जनव्रजः । निःसृतोऽहं तदागारात्संसारादिव निर्ममः ॥४५॥ तदा तु यद्यदाकृष्टं दह्यमानं धनं जनैः । छलिनस्तत्तदादाय
पलायंचक्रिरे रयात् ॥४६॥ मदीयाभाग्यमद्रत्यदीपे तस्मिन्प्रदीपने । प्रपतद्भिः पतद्भानां भद्रिरीकृता हयैः ॥४७॥
पदार्थादाहदुःखोर्मिव्यथया मृच्छिते तदा । ओको विमुच्य लोकोऽभूत्प्रतिकारपरो मयि ॥४८॥ यावच्चिच्छेद मे मूर्च्छां
जनस्तावद्यिभावसुः । निन्ये निःशेषमप्येष वेदम भस्मावशेषताम् ४९ सद्गतो निःसृताशेषस्वजनं मुक्तमूर्च्छनम् । दग्धसर्व-
स्वमपगाहूर्मा जनाः पुण्यभाजनम् ॥५०॥ तप्तं स्वर्णादिपिण्डस्थं देयमूल्यपदे तदा । एतद् क्रयाणवाणिज्यकारिभिर्जगृहे
शृङ्गात् ॥५१॥ लग्न्याक्षरेषु दग्धेषु विदग्धैरघमर्णकैः । दत्तं नोनरमप्युच्चैर्याच्यमाने धनोच्चये ॥५२॥ निधयायामि निधा-
नानि यावत्तावदहिब्रजः । न्यलोचयत स्वकाभाग्यलताकन्दलशृन्दवत् ॥५३॥ दिगन्तगतवाणिज्यवित्तप्राप्तिप्रतीक्षणम् ।

धनिभ्यो धनमादाय स्रक्कुटुम्बजीवयम् ॥५४॥ किं तु मधिवस्रान्ते मदभाग्यतमोमये । सर्वे मम धणिकुपुत्रा मार्गेऽगृह्यन्त
तत्सक्रेः ॥५५॥ मद्भाग्यविप्रयोगाक्रिकीलालिचपाकुला इव । पोतभोजस्तु पाथोद्यौ ममज्जुर्मम सम्पदः ॥५६॥ गृह्यन्त
श्रुतेरार्तमन्तर्हृत्ति बह्वहम् । अथापं न रतिं कापि कियदियगणादृणी ॥५७॥ किं देवमुत्तमर्णानामुत्तरं याचतामिति ।
भृशं वेशान्तरायाहसुत्साहममूल निशि ॥५८॥ दृशाश्रुमिश्रया चीक्ष्य पूर्णेन्दुवदनं चिरम् । निद्राणां प्रेयसीं पृष्ट्वा दैन्य-
गद्गदया गिरा ॥५९॥ दृश्यानि पुनरीदृशि केति साश्रु दृशं सुष्ठु । क्षिपन्मुखेषु सुसानां शिशूनां सुगंधकान्तिषु ॥६०॥
दुःखौघदाम्बलो यादृसहायः पदबाहनः । निरीधे निःसृतो मन्दं मन्दं मन्दिरतस्ततः ॥६१॥ अत्रिर्विशोयकम् । अथाशु
गतिचातुर्यात्पुर्णं पदिरहं गतः । कुमार सुकुमारत्वान्मेदुरं खेदमासदम् ॥६२॥ अन्वेपङ्गयो धनिभ्योऽय भीतः प्रीतिं मृतौ
बहन् । क्षम्यां दातुं पुरीलीलाशैलमौलिं गतः शनैः ॥६३॥ दुःखानि सह देहेन तूष्णं चूर्णयितुं मयि । क्षम्यायै
प्रत्यमारुढे कुतोऽप्युक्तिरमूदिति ॥६४॥ मा मानवं भवं हन्त चिन्तामणिमिवाभक्तः । परिक्षेपीमुधा मूढ प्रौढभाग्य-
भराजितम् ॥६५॥ इत्याकर्ष्य क्षिपन्दिक्षु बधुरप्रेक्ष्य कंचन । पुनर्जतोऽस्मि पातोत्कस्तदा वागिल्यभृतपुनः ॥६६॥
खेदमेदधिया मणप्रहारं मुग्ध मा विधाः । स्मीतशीतभिदे कल्पशालं ग्वालयतीह कः ॥६७॥ इति श्रुत्वाप्ययन्दिक्षु
पञ्चयानि पदान्पहम् । कंचिदप्रेक्ष्य क्षम्यार्थो जातधाम्बुच वागियम् ॥६८॥ दुःखप्रेषेण किं मूर्खं निर्जलजसि जीवितम् ।
रेणुवैरेण पीयूषच्छत्रां किरति कः क्षितौ ॥६९॥ तामुक्तिमवगणयेव तुष्टतः शैलशृङ्गतः । क्षम्यायदमदां नाम गुणवन्मा मेति
भावितम् ॥७०॥ पातसंवेगसंजातमहावातधुतस्ततः । मूर्धामहं महीदेशसहस्रदोगमनोऽगमम् ॥७१॥ अर्थान्भीलितद्वयस्य

शैलस्यैवोपरि स्थितम् । अपश्यमहमात्मानं मुनिमेकं च कंचन ॥७३॥ किं स्वप्नः किं मतिश्चान्तिरसाविति वितर्किणम् ।
विस्मयस्थमथोवाच स मामसमवागमुनिः ७३ मया मुहुर्निपिद्धोऽपि मर्तुं धावसि किं मुधा । दुःस्वप्नां क्षौषधं मृत्युरात्मनः
सहचारिणाम् ॥७४॥ इत्युक्त्वा मयि मीमांसासंमुखे स मुनीश्वरः । विगलन्म मनःशोकं श्लोकं जल्पन्बलमुद्यौ ॥७५॥
ततः क्षणं तन्कान्तिपुनरुक्तारुणोदये । गते तस्मिन्वदित्यवमहमित्थमचिन्तयम् ॥७६॥ नूनं कोऽप्येष संसारतारणश्चारणो
मुनिः । रात्राववाचले कायोत्सर्गं मत्सुकृतेर्देवौ ॥७७॥ अनेनैव दयाद्रेण पतन्नरेरहं धृतः । कृतश्च श्लोकदानेन सदानेन
सुनिर्धृतः ॥७८॥ इति ध्यात्वा धरां नत्वा मुनेस्तस्य क्रमाङ्कितम् । तच्छ्लोकध्यानपीयूषपानच्छिन्नविदाभरः ॥७९॥
सुप्तैष्वेव मनुज्येषु स्वेषु दोषे निशाक्षणे । मन्दतरतरैराशु पैदैः सदनमासदम् ॥८०॥ युग्मम् ॥ मुनीन्द्रालोकनश्लोक-
लाभौ मनसि भावयन् । अजीगणं गुणायाहं विषदं सम्पदः पदे ८१ मां क्षीणाशेषलक्ष्मीकं मत्वा दाक्षिण्यदीक्षितैः ।
कदाचिदपि नायाचि लभ्यमिभ्यजनैर्धनम् ॥८२॥ किञ्चित्कैश्चिन्नावाद्भिरधमर्णैर्मम स्वयम् । दत्तं वित्तं कुटुम्बस्य
वनूष कश्चिपुञ्जिये ॥८३॥ इत्यहं यद्भविष्यः सन्प्रियामपि विषदताम् । चक्रे श्लोकस्य तस्यार्थसामर्थ्येन प्रमोदिनीम् ॥८४॥
साम्प्रतं मत्प्रियायास्तु सोदरः परिणेत्यतेसागदद्गदोक्त्या मां तदुत्सवगमोत्सुका ८५ न भूषणानि भूरीणि चीवरानि
वराणि न । नाध्वयोग्यानि युग्यानि दानीयानि घनानि च ॥८६॥ स्फारशृंगारसारासु दानीयादुभुतभूतिषु । रंस्ये
प्रधानयानासु सोदरासु कीमीदृशी ८७ आत्मानमपि विक्रीयाधिकं किञ्चित्ततोऽपि वा । मानं मे पाहि मानो हि स्वात्मनो-

१ अक्षयलब्धिमे.

उपधिकः सताम् ॥८८॥ न मानः पूर्यते चेन्नम्भरणं शरणं ग्राम । मन्यन्ते मानिनो मानमात्मनोऽपि हि दुस्त्वजम् ॥८९॥
 इत्याग्रहमहं तस्या हन्त श्याममुखस्तदा । चिरं विचार्य चित्तेन किंकार्यत्वजोऽभवम् ॥९०॥ वस्तु पंश्यासि नो गेहे यिना
 देहेन क्रियन् । मूल्यं कर्मकृतामेव प्राप्यं तुद्विक्रये पुनः ॥९१॥ तर्त्तिक कुर्वे क्व गच्छामीत्युग्रदुःखहृदा तदा । स श्लोकः
 सस्मरे दुःखम्भरणीयतया मया ॥९२॥ ततः कदाग्रहस्तमहिलामोहिताशयः । कुलतत्त्वं स्वसत्त्वं च तृणयन्धनतृणया
 ॥९३॥ तं मातृयदधिक्रियमपि श्लोकमिहाप्यहम् । इत्यर्घ्योत्तेऽश्रुधारालटगेप न्यगमुखोऽभवत् ॥९४॥ युग्मम् ॥ ततस्तं
 ग्रन्थिमुत्प्रेक्ष्य तद्वद्गुल्यग्रसंज्ञया । कुमारः स्वममादाय स्वकरे 'श्लोकपत्रिकाम् ॥९५॥ क्षणमात्रं ततो गात्रं स्तम्भपात्रं
 सृजन्नमो । किमिदं तद्वत् तत्त्वाद्मास्वाद्योचैरदोऽद्यदत् ॥९६॥ युग्मम् ॥ त्रानिन्द्रियमयी धीराः श्रवणे सृजत सृजम् । अस्त्यैष
 श्लोकराजस्य प्रवेशो भवतीह यत् ॥९७॥ कार्यः सग्यदि नानन्दः पूर्वपुण्यभिदे हि सा । नैवापदि चिपादश्च सा हि प्राक्पा-
 पपिष्टये ॥९८॥ इति श्लोकांमृतं पीत्वा प्रीत्या नृत्यभृतामिव । श्रुतीनामाश्रयैरापि कम्पः केषां न मौलिभिः ॥९९॥
 प्रीतिगौरवगौरु तदा पौरुषदृक्मिव । भूपभूरभ्यधादाग्निः सुबन्धुं मधुबन्धुभिः १०० नूनं त्वमसि मे पूर्वजन्मबन्धुर्य-
 तस्त्वया । सूक्तपीयूषपानस्य भागेनाग्नि न वञ्चितः । १॥ धनं हरिकरिस्वर्णरत्नाद्यमिह प्रायति । विद्यते यत्र कुत्रापि
 स्थिता तत्र गृहाण तत् ॥१०॥ इत्युदित्वा ससंमानममुं प्रवीन्नुपाद्रजः । दत्त्वा कुलकल्याणरत्नवारणधोरणीः ॥११॥
 तन्वन्दनानि दीनेषु गुणलीनेषु चिस्मितः । ततो भूषाकभूषके श्लोकप्रावेदिशोकोत्सवम् ॥१२॥ निर्गम्य दिन्मुभिद्रकयीन्द्र-
 कुलकेलिभिः । असौ नक्तं नृदेवस्य सेवार्थं संमयी यंयो ॥१३॥ श्रणेऽत्र शोभिनेतारमेव न्ययनिधोगिना । अवाच्यत

चमत्कुर्वन्चितो वित्तोच्चय्ययः ॥६॥ अथ क्रोधादिलाधारः कुमारमिदमुचिबान् विभवं विभुताप्राणान्मुधा शुग्ध
किमुज्झसि ॥७॥ आकरः परमः काव्यमणीनामनणीयसाम् । न स्यात्कशिपुमात्रस्य दानतः कानतः कविः ॥८॥
तत्किमेव तदुन्मेपमात्रगात्रव्यवस्थितिः । इलोकाः कनकलक्षस्य क्षयावशीकृतस्त्वया ॥९॥ बीजं लोकक्षयानन्दकारिणोः
कामधर्मयोः । तृणवत्त्यजति व्यक्तुयोधनः को धनघ्नजम् ॥१०॥ कलाविक्रमबुदीनामसाध्यमपि साधयेत् । यस्तद्वित्तम-
वज्ञानरूपे कृतेऽपि कः क्षिपेत् ॥११॥ द्रविणैः कृपणोऽप्येति सेव्यतां महतामपि । सेव्यः स्वर्णाद्रिरुद्धिद्वैः किं सदैव न
देवतैः ॥१२॥ गुणी रक्तोऽपि शुच्येत क्षीणश्रीराश्रितैरपि । त्वजन्ति निशि, निःश्रीकानलिनो नलिनोत्करान् ॥१३॥
ध्यात्वेत्तर्जयितुं विसं न ह्वं कः संशये क्षिपेत् । अयालस्त्वमियोत्तालः क इव व्ययति श्रियम् ॥१४॥ अथ पुंस्कोकिलालाप-
कल्पामयमकल्पयत् । कुमारः पुण्यकान्तारसङ्कारतरुर्गिरम् ॥१५॥ शतशः सद्सु चिद्वत्सु सत्काव्याभिगमः कृतः । बजा-
करेऽपि सबज निरुण्यैः कापि नाप्यते ॥१६॥ श्रद्धा धर्मस्य कामस्य प्रीतिरुत्पत्तिकारणम् । लोला तत्कर्मणि श्रीस्तु दासी
कस्तत्र रज्यति ॥१७॥ लीलैव कलाशौर्यबुद्धयः साधयन्ति यम् । तमर्थं तदसाध्येऽपि साधकं कः सुधीर्दिशेत् ॥१८॥ अ-
ज्ञानकूपश्चिद्वैरर्थं एवोपदिश्यते । अशक्यं कण्डुमात्मानमत्र कस्तृष्णया क्षिपेत् १९ निर्ग्रन्थोऽपि विरक्तोऽपि निर्गुणोऽपि
यतिः सताम् । सेव्यः स्याद्येन तज्ज्ञानं, यतन्तेऽर्जयितुं बुधाः ॥२०॥ इत्यनादरणीयैः स्वैरसंख्यैरपि युज्यते । सतामादरणीय
अज्ञानलेखोऽपि लभ्यते ॥२१॥ एवमुत्तरमुद्गमं ददाने नन्दने नृपः । कामं कामपि नोवाक् वाचं, रोषातिरुद्धक् ॥२२॥
अथोत्तस्यौ कुमारेऽपं भ्रूवल्लभसभान्तस्ताम् । देशान्तरगतिध्यानतत्परस्तत्परभवात् २३ गुप्तः सुप्तं जनं मुक्त्वा पुरातिथि

विनिःश्रुतः कुमारो वारिजव्यूहमिव व्योम्नो विभाविभुः ॥१२४॥ खुरलीखेलनान्यासादजातकमणश्रमः । अलं चलन्न-
लङ्घिष्ट महीमेय महीयसीम् ॥१२५॥ इवापदाः स्वापकालेऽपि महारण्ये महस्विनः । ज्वलदग्निधिया नासन्नसन्नास्तस्य
कुत्रचित् ॥१२६॥ ईदृशरा न रोमत्वं बहन्ते कोऽप्ययं सुरः । हेलया खेलतीत्येनं तस्करा न पराभवन् ॥१२७॥ इति
सखवतां पुण्यस्तुर्येऽग्नौ क्षयाङ्गजः । धराहारी निराहारः आवस्तो नगरीमगात् ॥१२८॥ मध्यन्दिने दिनेशस्य कान्तिभिः
कान्तिमागतः । आन्तस्तत्र विशाश्रम कामस्यायतने ततः ॥१२९॥ कोऽप्युज्ज्वलज्वलक्षमा सामान्यो न पूमानयम्
योपि सः ॥१३०॥ युग्मम् ॥ ता माधुरीयुरीणाः स वनरीणाः पपावपः । प्रीतो भवन्ननिश्चिन्ता जीर नीरमीत्यभ्य-
तदा संहर्षवाचालपिकीजालकुहपमम् । एवं श्रुत्वा किमेवेति तन्नेमां दृच्छति स्म सः ॥१३१॥ सा जगौ राजगौराणां यशसां
विनिवेशनम् । नृपः कृप इतीहास्ति रिपुहास्तिफेकसरी ॥१३२॥ तस्य कान्त्यधिकन्यासा कन्या सारङ्गशाबहक् ।
सीभाग्यमञ्जरीत्यस्ति सौभाग्यतन्मञ्जरी ॥१३३॥ मुधा सुषामुजां बभुरनिमेषत्वमूरधृत् । सा : रंग्यरूपपी-
यूषकृषिका न न्यस्यि धेः ॥१३४॥ सर्वस्वं रूपपुण्यस्य कन्यारत्नमिदं महत् । बाल्येन यामिकेनेन यौवनाया-
पितं यतः ॥१३५॥ धीराकल्पमन्त्रिधन्याख्यश्रेष्ठिकन्ये शुभे वमे । तस्याः सख्यो कलाह्वये विद्येते तुल्ययौवने ॥१३६॥
ध्यापनराजमुतारूपे न्यायं घौणाक्षरं विधिः । शिल्पिसिद्धिपरीक्षार्थमिव ते न्यधिताः सुते ॥१३७॥ प्रियंवदासुताराहये सख्यौ

१ रागनीयकम्—शोभाम्. २ वृत्त्यन्वा दारसदृशः. ३ वनबाणेन किलाः.

ते सर्वकर्मसु । तां कदाचिन्न मुञ्चेते रतिकान्ती इव श्रियम् ॥४८॥ त्रैलोक्यरमणीरूपसम्पदामिव देवताः । तिस्रोऽपि
 कौशलं प्रापुः सकलास्तु कलास्तु ताः ॥४९॥ श्रीतनूजस्य पूजार्थमायान्यन्वहमत्र ताः । तत्परीवारनारीणां रत्नः
 सम्यग्निशाभ्यते ॥४९॥ इत्यस्यां विक्रमद्वयि साचिचञ्चदिलोचनाः । व्यलोकयन्त कुमारेण योपितस्तोपितस्मराः ॥४९॥
 तिस्रो नरविमानस्थास्तु प्रेक्ष्यन्त कन्यकाः । तेनान्नक्षितीयास्तु प्रत्यक्षा इव शक्तयः ॥४९॥ युनां मनोवनोत्सवं ज्व-
 लयन्कनकोज्ज्वलः । चक्राम कामदावाग्निरिवैष स्त्रीजनः शनैः ॥४९॥ दीपयद्भिर्नृसन्दोहदृदि मोहमयीं निशाम् । भास-
 माना निशानाथसमानांशुभिराननैः ॥४९॥ विधेककुसुमे लीनं सतां भृङ्गायितं मनः । कर्पद्रिनयनाभोजैर्भूपयन्तीर्भवा-
 र्णवम् ॥४९॥ मन्दयद्भिर्मुनीन्द्राणामग्निं जाल्युज्ज्वलं यशः । शरीरधामभिः कामदीपिकाभिरिवाद्भुताः ॥४९॥ तिस्रो-
 ऽपि शनकैः कन्याः समीपं सन्नुपेयुषीः । ददर्श च कुमारस्ता भारस्य च वशं गतः ॥४९॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ ते च
 चञ्चत्प्रभाचक्रं नरशक्रं निरीक्ष्य ताः । मिथोऽपि वचनं चार्कस्मितमृचितमृचिरे ॥५०॥ अस्मद्भक्तिगुणक्रीतः प्रीतः
 श्रीतनयः किन्तु । प्रासादाग्निर्गतो मार्गलस्मन्मार्गमयं स्वयम् ॥५१॥ कर्तुं कश्चिदसौ कामसेवां देवाग्रिमः किन्तु । अभ्या-
 ग्रादल्लभालोभलोलुभधीरिह ॥५२॥ अस्मभ्यवा वरं दातुकामः कामः कमप्यमुम् । स्वतोऽप्यथिकथामानमानयन्मा-
 नवं नवम् ॥५३॥ इत्युक्तियुक्तिर्भाजस्तास्तिस्मिद्धीनदृशो भृशम् । उत्तेकः कन्यका धन्यमन्या नरयिमानतः ॥५४॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥ मुहुः पिहितमप्यह पिद्यत्योऽशुकेन ताः । स्वलन्मृदुपदन्यासाः प्रासादक्रोडमासदन् ॥५५॥
 दिदृक्षवो मुवं तस्य हिया वीक्षितुमक्षमाः । नेत्रकोणावलोकस्य व्यधुः प्रारम्भमत्रलम् ॥५६॥ भवद्भ्यां भासुरं रूपमी-

दृशं शुश्रुवे क्वचित् । इति प्रष्टुमिवाभ्यर्णं कर्णयोस्तदृशोऽजामन् ॥५७॥ भावभिन्नां कुमारः स्वे तत्प्रेषोत्सवे हृदि ।
ददौ दृशं भृशं नीलोत्पलन्वक्तोरणापमम् ॥५८॥ विलङ्घय ह्वयधं तस्य कथंचिदपि ता ययुः । तदधीनहृदो मीनकेत-
नायतनान्तरम् ॥५९॥ विरहस्य भियान्योन्यं रहस्य(ऽ)य रहस्यवत् । सा मन्दमिदमाचक्षौ सख्यौ प्रसिद्धपात्रजा ॥६०॥
कदापि प्रगुणप्रेमगुणबन्धनिन्वयनम् । न नो मनोऽपि सन्निभं डिम्बनारम्भतोऽप्यमृत ॥६१॥ पतिभ्यः पितृभिर्दत्ता
भिक्षेभ्यो भिन्नजातिभिः । कथमाश्रुयिष्यामो वयस्यन्न वयस्यताम् ॥६२॥ अवियोगनियोगस्तद्यदि वां हृदि बाळिष्ठतः ।
एकवस्तुः सुयोसेकस्तदयं दयितोऽस्तु नः ॥६३॥ असमक्षं समस्तानां जनानां रजनाविह । वियोगपातभीत्याद्य क्रियते-
ऽस्य करग्रहः ॥६४॥ एवमुक्त्वाऽऽजमीनायामेते दत्तः किमुत्तरम् । इत्याकुलहृदि ह्मापपुञ्यां प्राह प्रियवन्दा ॥६५॥
पत्न्यगोक्तं तदेवासीन्न देवि यवि मे हृदि । तत्त्वत्सह्यनिदानाय प्रयसे श्रेयसे साये ॥६६॥ इत्यस्या वचनस्यैव प्रतिशब्द
इवाभवत् शब्दस्तदा सुताराया वदनोदरकन्दरे ॥६७॥ इत्थं मिथः कथासारसुधासारपरिप्लुतैः । मनोभिर्निर्मलैरेताः
श्रीतनूजमपूजयन् ॥६८॥ अथागत्य बहिः कामस्तुतिप्रस्तुतिकेतवात् । इमाः कुमारसुखिदय जगुर्मण्डगुणां गिरम् ॥६९॥
अक्षन्मनः स्थिरं नाथ यथा त्वयि तथा त्वया । माश्नाधिके प्रसादेऽत्र स्थिरीभाल्पमहर्निशम् ॥७०॥ इत्युक्तियुक्तिभि-
स्तासां कुमारः स्वं व्यवहारयत् । क्षणायामपि तत्रैव प्रसादे स्थापितं कृती ॥७१॥ ताभेलुरथ चक्षुषि क्षिपन्त्यः पृथतो
सुष्टुः । स्मरार्चोच्चारतादीपसजायालोकनच्छलात् ॥७२॥ दीप्तस्मरानलज्वालायकै रागारसैस्ततः । कुमारं चित्रवच्चितक-
लके न्यस्य ता ययुः ॥७३॥ अधिकं दधदौज्ज्वल्यं तापायैवान्वषत्तदा । तासां मारद्य हारद्य कुमारश्च हृदि स्थितः

॥७४॥ भक्तेऽसौ कामदः कामं कामः इत्युक्तिभाग्य । कुमाराय ददौ शेषान्मोदकान्देवपूजिका ॥७५॥ तदा कृततदा
हारः कुमारः शुशुभे शुभैः । पुण्येषुशेषान्मूलपुष्पावलिविलेपनैः ॥७६॥ अथ तस्य च तासां च हृक्प्रभादण्डमण्डलैः ।
भानुर्बुध इव प्राप प्रलङ्गिगिरिशिरस्तटीम् ॥७७॥ तेषां हृदि तदोद्दामः कामतापः स कोऽप्यधूत । यज्जितेनेव सूरेण गतं
दूरेण लज्जया ॥७८॥ बिभ्रदब्रल्लिहीभावं संयात्रपटलच्छलात् । तेषां भृशं निशारम्भे जजुम्भे रागसागरः ॥७९॥
तदङ्गज्वलितानद्रदावपावकजन्मभिः । अपूरि भुरिभिर्धूमैरिव ध्वान्तभरैर्नभः ॥८०॥ इति क्रमाद्विशोधिण्यां निशीथसम-
यस्पृशि । पौरेषु परितो निद्रासुद्रितेन्द्रियवृत्तिषु ॥८१॥ भूयिताभगणाः पाणिग्रहोपकरणान्विताः । तास्तिबोऽपि ययु-
र्मनिकेतनस्य निकेतनम् ॥८२॥ युगम् ॥ आगमिष्यन्ति ता नो वा भविष्यति न वात्र सः । इत्याकुलहृदोऽन्योन्यं ते
ऽमिलन्समदास्पदम् ॥८३॥ तैर्हृष्टैरथ तत्कालज्वालितज्वलनच्छलात् । दीप्यमानो धरिश्चक्रे हृदयाद्विरहो महान् ॥८४॥
भवान्भोनिधिधिङ्गिण्डीरभरविभ्रमभृत्प्रभे । चीवरे पीवरप्रेमप्रकर्पास्तेऽथ पर्ययुः ॥८५॥ अमन्दमोदैर्मदनफलान्यथ करेषु तैः
कन्दर्पलतिकाकन्दबन्धुराणि बयन्धिरे ॥८६॥ अथ ताः प्रथितोत्साहः करे जग्राह कन्यकाः । विप्रयोगपयोराशौ निम-
ज्जन्तीर्दृष्ट्वाऽजः ॥८७॥ तेषां जिह्वासुधावल्लिपुष्पाण्यथ मिथः कथाः । जग्मुर्मधुमुचश्चारुवर्णाः कर्णाचतंसताम् ॥८८॥
ततः प्रभातमिश्रायां तमिस्रायां निजं निजम् । ता निकेतं गताः स्वापं कुमुदिन्य इवासदन् ॥८९॥ एष्यद्रविभयान्निद्रा
नलिनेभ्यः पलायिता । विशाश्राम कुमारस्य तदा नेत्रारविन्दयोः ॥९०॥ द्राग्दृष्टनष्टया स्पष्टं सध्यया सुधियो वपुः ।
सत्त्वरं गत्वरं मत्वा धर्मतत्त्वान्ययुस्तदा ॥९१॥ वीक्ष्यैव कुमुदे लक्ष्मीं क्षणात्क्षीणां विचक्षणाः । श्रियश्चलत्वं जानन्तो

दानं तोषद्दो ददुः ॥९२॥ संयोगे विप्रयोगान्तं दृष्ट्वन् कोकदंशनात् । सत्सु साधुजनः सङ्गजिवदधे धर्मदेशनाम् ॥९३॥
मुसस्यादि ममेति श्रीर्ममेव समये स्वयम् । तस्यै मा छिद्रयतामञ्जमितीबारुयदलिस्वनेः ॥९४॥ पबित्रितधरित्रीकः
पादन्यामैरिवांशुमान् । आकर्षत्तिमिरादिभ्वं दुःकृतादिद्व तीर्थकृत् ॥९५॥ अथ सुसां विवाहश्रीचिह्नां सौभाग्यमञ्जरीम् ।
वीक्ष्य श्रितितेराग्यत्कञ्चुकी चकितस्नदा ॥९६॥ केनापि निशि कन्ये नौ व्यूढे इति पतिः क्षितेः । गत्वा तत्र क्षणे
मन्त्रिभ्ये छिन्नां व्यञ्जयि स्वयम् ॥९७॥ इहेदग्निविद्धं केन विडम्ब्यनमिदं कृतम् । इति कोपाकुले भूये कोऽप्येत्य पुरुषोऽ-
यदत् ॥९८॥ स्वामिन् कश्चन कन्दर्पायतनेऽनुपमः पुमान् । हृद्यश्रीचिद्यतेसस्यः पराविद्यहणवेषभाक् ९९ इत्याकर्ष्य तलो-
रश्मिलारस्तः कुशादिशात् । आगसां सागरो मद्भु स यच्छवाऽऽनीयतामिति २०० अथ गत्वा तलारक्षस्तं दक्षो वीक्ष्य दोर्भु-
तम् तूर्णमेव भयापूर्णः क्षमासुजं व्यजिज्ञपत् ॥१॥ अस्ति विस्तीर्णहृक्पाततृणीकृतजगन्नयः । तत्र स्वामिन्पुमान् कोऽपि
कादशार्कनिमग्नः ॥ २ ॥ रूपं निरुपमं तस्य निरूप्य निरुपाधिकम् । स्त्रीत्वाय स्पृहयत्येव देवानामपि मानसम्
॥ ३ ॥ मन्ये तादृग्दुःखसस्तादुत्तादृगाकृतिः । अपीन्द्रमनसा मान्यो न सामान्योऽस्ति कोऽप्यसा ॥ ४ ॥ तदेक-
मपि मोत्रैकपसिव्यूहोऽप्यहं नदि । अमुं पतुं समर्थोऽग्निकर्णं तृणगणो यथा ॥५॥ इत्युक्तिविक्रामपर्यस्तत्कर्षणकृते नृपः ।
प्रेपीत्रीररसानंग्यं सेनान्यं सेनया रयात् । अथो रथेभ्यश्चसेनाभिर्नाभिर्बद्धतः । तरसा सरसोत्तालञ्चालं करवा-
लभृत् ॥ ७ ॥ राज्ञा सेन्यं त्वयि प्रेषि कथितेऽपि जनेरिति । तदा तस्य न रोमापि नरोत्तमस्य कम्पितम् ॥ ८ ॥

२ "वीररत्नं वा (वा) न्य" इति या पाठः ।

यिअद्विरधिकं दर्पं कन्दर्पायतनं तनः ॥ अवेऽद्यत्तं चमूगुरैः क्रूरैरात्मैव कर्मभिः ॥९॥ उच्चनीचस्फुरच्छीर्यैः शूरः शोण-
मुवै रुपा । कुमरो मुहुरालोकिकृकलासैरिवांशुमान् १० पवमालोपय सेनानीर्गृह्यतां गृह्यतामयम् । इति कोपानलज्वा-
लां चाग्मालामुदलालयत् ॥११॥ इत्युक्त्या तस्य कल्पान्तवातवेगिनि धावति । वीरवारे कुमारेण मेरुणेव न बुधुमे
॥१२॥ स्थानत्यागे प्रियारागे भयभागे च तत्र मः । तं श्लोकं संस्मरन्निमग्नं न मनः क्वचन व्यधात् ॥१३॥ ते तु
दैन्यमुचः सैन्यमदाः सर्वेऽपि गर्विताः । कुमाराय क्रुधावन्तो दधुरन्धताम् ॥१४॥ ततः स्वमपि हस्ताग्रमपश्य-
न्तोऽन्धदृष्टयः । पुरो यत्रापि तत्रापि स्वल्नादपतन्त ते ॥१५॥ भृशं विसंस्थुलां धीरा दधतः परितो गतिम् । अन्या
मिथोऽप्ययुध्यन्त मंभुवीर्नैर्द्विषाद्विया ॥१६॥ किं रे कन्यास्त्वया व्यूढा मदेनेत्युद्धतोक्तिभिः । ताडितोऽश्मपुमान्कैश्चि-
त्प्रासः स्मरसुरैरुसि ॥१७॥ तत्रायलभ्यितं प्राप्य पाणिस्पर्शनं चासरम् । कुमारकेशयुद्धधान्येऽच्छिदन्नुर्वक्त्रयुद्धराः
॥१८॥ केऽपि कोपाकुलाः प्राप्य प्रौढाश्मकरिणः करम् । चकृपुर्दन्तदष्टोष्ठाः कुमारेन्द्रमुजभ्रमात् ॥१९॥ इत्यनेक-
विधोद्दामसंग्राममयकौतुकः । चमूधारः कुमारस्य वकार नयनोत्सवम् ॥२०॥ एवं श्रुत्वा चमूचिन्नमूचिवान्सचिवं नृपः ।
पुमानसायसामान्यः सन्मान्यानीयतामिति २१ अथ गत्वा त्वरावेशराजिना राजवाजिना । नास्मिन्वीरे विरोद्धम्यमित्यूचे
मचिवश्चमूम् ॥२२॥ ईदृगमन्त्रिगिग शान्तमनसः पृतनाजनाः । सद्यो हृद्यदृशः स्वस्मिन्नन्त्वा युद्धं ललजिरे ॥२३॥ सचिवस्तु
विमुच्यार्थं गतः स्मरमरुद्गृहम् । अग्रेकुमारमारुढचिनयां वाचमाचरत् ॥२४॥ धीरचूडामणे वीर गम्भीरगुणनीरधे ।
त्वन्मुखेन्दौ नृपश्चक्षुश्चकोरयितुमिच्छति ॥२५॥ उत्थानमेव भूमीपसमीपगतये तनः । विततार कुमारस्ताद्विगमुत्तरमुत्तरम्

॥२३॥ रथेन प्रथितेनाथ मन्त्रिनाथनिदेशतः । अगादगारं जगतीभुजस्य महाभुजः ॥२७॥ क्षमाजानिस्तमायान्तं
 ममान्तर्भान्तमंशुभिः । उपमानामनध्यायं निध्याय ध्यायति सं सः ॥२८॥ स धन्यः स सतां मान्यः पश्येद्यः सकृदप्यमुम् ।
 यन्धुः श्रीबन्धुरो येषामपे तेषां तु किं ब्रुवे ॥२९॥ तासां तु सफलं जन्म दूरे तासामनिर्धृतिः । प्रेम यासामसौ कामः
 सोऽहदेन हृदंश्छति ॥३०॥ ईदृग्न्यानसुधापानरसमानसमानमत् । इलातलमिलन्मौलिः कुमारः कामुकं भुवः ॥३१॥
 ततः प्रीतिं परां यिन्नदभ्युत्थाय धराधवः । दूरादुल्लासयन्पाणी वाणीर्मैतामुवाच तम् ॥३१॥ गुणमालिन्समालिङ्ग ममाङ्गानि
 समुरसुकः । इमान्यमृतपानेन हृमन्तु रसनेन्द्रियम् ॥३३॥ अथार्पितपरीरम्भं दोर्भ्यां संभाव्य भूविभुः । निवेद्य गुणसंकेत-
 स्थानमङ्गे तमग्न्यथात् ॥३४॥ प्रवीर भवता हीरप्रतिवीरगुणैर्गुणैः । को वंशः सर्ववंशानामवतंसः कृतिन्कृतः ॥ ३५ ॥
 स्वाभिधेयसुधासिक्तैरक्षरैरभिपिञ्चमि । भवदुःखाग्निप्रतप्तानि सज्जनानां मनांसि कैः ॥३६॥ कैरस्मद्वसुधाभाग्यैराकृष्टेन
 त्वयाधुना । अकारि स्ववियोगेन खेदिनी मेदिनी च का ॥३७॥ ईदृक्षवेपसंभाव्यस्तव पाणिग्रहोत्सवः । कल्याः सफलया-
 माम जीवितं जन्म बन्धं च ॥३८॥ दृक्प्रयेऽपि त्वयि प्रापुर्मदलानि किमन्धताम् । उलूकमण्डलानीव भासुरे वासरेश्वरे
 ॥ ३९ ॥ इत्युक्ते मृमुजाचक्ष्यौ कुमारश्चरितं निजम् । क्रुद्धसैन्यान्धताहेतुं न वेद्मीति जगाद सः ॥ ४० ॥ अथ
 धात्रीशामन्त्रीशश्चेष्टिश्चैष्ठरतन्यत । प्रमोदप्रीणितं पुत्रीपाणिग्रहमद्वामदः ४१ श्लोकासियन्धुताप्रीतिबन्धुरेण सुबन्धुना ।
 तदुक्तिश्रवणादेव कुमाराय ददे मदः ॥४२॥ कुमारस्य प्रसादेन घनं घात्रीश मेऽधुना । इति विज्ञापनात्तेन विज्ञेयान्तोपितो
 नृपः ॥४३॥ कुमारेण समं प्रीतिवार्ताभृतमिलाभृतम् । गत्यापराहकाष्ठेऽथ बनपालो व्यजिज्ञपत् ॥४४॥ स्वामीनको-

ऽप्यथा दक्षोद्याराणशरणो मुनिः । उन्नीर्यं व्योमनोऽकार्पात्कायोत्सर्गं वनेऽधुना ॥४५॥ इत्यभिश्चुल्य सत्कृत्य बनीशाम-
 वनीशिता । ययौ ममं क्रुमारेण मुनेरुत्कण्ठया वने ॥४६॥ नमस्यनो नरेशादीनभव्यान्संभावयक्षय । ज्ञानत्रयमयः
 कायोत्सर्गमप्यमुन्यमुनिः ॥ ४७ ॥ देशनां भवाकान्तरतापनिर्वापनोचिताम् । व्यधान्मुक्तिपुरदारसुधासिन्धु
 यतिस्ततः ॥४८॥ सुयन्धोः स्वस्य च प्राच्यं कर्मवैचित्र्यकारणम् । भवं भूपभवोऽष्टच्छेदानान्ते नतो यतिम् ॥४९॥
 मुनीन्द्रुरपि दन्तांशुच्छलप्रचलदधलाम् । आन्दोलयत लोलायां दोलायामिव भारतीम् ॥५०॥ श्रीदृष्टिपुरमित्यस्ति
 भुवस्तिलकचतुरम् । सेव्यन्ते कृतकीर्त्यभ्युमज्जनेयज्जनैः श्रियः ॥५१॥ तत्रासीदद्वितत्रासी सुमित्र इति भूपतिः । यत्प्रता-
 पप्रतानिन्यां निन्दे भानुः प्रसूतताम् ॥५२॥ तस्य सन्तुभूद्विश्वसेनाख्यो विश्वभूषणम् । यः कलानां गुणानां च शङ्के
 सङ्केतकेतनम् ॥५३॥ अदुष्टयैव दृष्ट्या म स्वभावाधिर्भवत्कूपः । ददर्श सर्पतः सर्पानपि दर्पातिपातिनः ॥५४॥
 कदाप्यन्यायवद्दीनां मरुकरेऽपि न तस्करे । ककुणाकरिणीचिन्ध्वो वधयुद्धि व्यग्रन्न मः ॥५५॥ अपराधपरार्थीने क्रोधा-
 सीनेऽपि विद्विषि । न कदाचिदसौ चक्रे मत्सरं विश्ववत्सलः ॥५६॥ चत्वारोऽस्य कलासारसूरवीरजयाख्याया । मन्त्रिक्ष-
 प्रवणिग्बैश्वनन्दनाः सुहृदोऽभयन् ॥५७॥ ऋभिः समं स मन्त्रीन्द्रपुत्राद्यैर्महादृयमः । चतुर्भिः शुशुभे खेलन्धर्मैरालमेव
 धीमतः ॥५८॥ स प्रैक्षत कृपाशीलो लीलोत्तानेऽन्यदा व्रजन । वण्डालैश्चालितं कंचिच्छूलमूलचरं नरम् ॥५९॥
 दशामीदशमागच्छतिक्रमागः कलयन्त्रयम् । इति भूपसुवाष्टुश्चण्डालपतिरालपत् ६० नभोरत्नसपवाभरत्नाभरणपेटिका ।

१ लतया, २ वंशे.

त्वन्मातुरसुनाद्वारि राजासौ समहारि तत् ॥६१॥ मन्मातुर्विसहर्तायं हन्तव्यः स्वेच्छेया मया । इत्युदित्वाथ तेभ्यस्तं
कुमारश्चारमग्रहीत् ॥६२॥ अन्यायादगृह्यमाणः श्रीर्मणिः फणिपतेरिव । मर्त्येषु मोहमत्तेषु दत्ते मृत्युमसंशयम् ॥६३॥
आकृष्टिमन्त्रे लक्ष्मीणां विष्टियन्त्रे महापदाम् । धर्मस्य जीवितप्राये मतिन्याये वितन्यताम् ६४ इत्युक्त्या शिक्षयित्वायं
कुमारेण मलिम्लुचः । वरचीवरदानेन तोषितः प्रेषितो ययौ ॥६५॥ त्रिमिविशेषकम् ॥ एकदा राजसेवार्थं व्रजन् राजगृहाजिरे ।
प्रभृतां मण्डलीभूतां भूपजः प्रैक्षत प्रजाम् ॥६६॥ किमत्रेति कुमारेण पृष्टः कोटीरयन्करौ । व्यक्तभक्तिकलादक्षस्तलारक्षो
जगद् गायः ॥६७॥ निजा निजधिरे येन विपयादृष्टसद्मना । त्वरावत्पत्रसेनेन श्येनेनेव पतत्रिणः ॥६८॥ प्रच्छन्न
पुनियुक्तेन रसदानेन यः सदा । हन्ति नो दन्तिनो लीलागैलानिव जयश्रियः ॥६९॥ जगत्पति समस्तेऽपि नास्माकं
यत्परः पः । सैव विक्रमसेनाख्यस्तामलिनीपुरीश्वरः ॥७०॥ वीरसेनेन सेनान्या छलघाटिकाया धृतः । क्षेपितः क्षमाभुजा
हन्तुमिह मन्तुमहोदधिः ॥७१॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ इति श्रुतिकृतक्रोध इवाकृष्टं प्रनर्तयन् । कृपाणं भृकुटीभीमभालः
कालकटाक्षयत् ॥७२॥ मन्तुमन्तमसुं हन्ता हन्तायं भूपभूः स्वयम् । इति कौतूहलोत्तालालोके लोके स्थितेऽभितः ॥७३॥
मृत्युर्ममायमायातीत्युदृष्ट्वाकुलचक्षुषः । तामलिनीपुरीमर्तुरपर्यागत्य वेगताः ७४ कृपाश्रुपूर्णद्विप्रीत्या वपुः सपुलकं वहन् ।
असौ जगदसंयन्धयन् युर्वन्धनमच्छिनत् ॥७५॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ त्वग्या ये मनांसीव मनमममपि रेजिरे । तैरश्ववि-
श्वसेनेन प्रेषितः सः ययौ जवात् ॥७६॥ तत्परिज्ञाय विच्छाद्यः कुपितो नृपतिर्जगौ । कुमारं प्रति सारप्रपतिवन्निष्ठुरस्वरः
॥७७॥ येनैकेन तेन स्यादहनां देहिनां सुलभम् । स वध्यः शुद्धबुद्धीनां कृपातिशयलिप्सया ॥७८॥ कृपा ते कृपपातेन

किमियं न क्षयं गता । यद्विषं मुञ्चता देशः पातकिन् घातिनस्त्वया ॥७०॥ कुर्वन्भूरि स्वदेशब्जे निर्विवेक कृपां रिपो ।
 त्यसप्यमि विपक्षो मे न स्येयं मद्भुवि त्वया ॥८०॥ इति व्याहृतिमाकर्ण्य कुमारस्तारसंमदः । स्फारविडम्बप्रकाररचनं
 वचनं दधौ ॥८१॥ भवसंल्लसन्प्रमन्को न जन्तून् हन्ति महत्प्रशः । तदेकस्य वधः कस्य प्रालयप्राणिप्रियाय न ॥८२॥
 एवं सति मतिप्रैष्ट्यहनां हृष्टिहेतवे । को हन्तव्यः क्व कर्तव्यः कृपावद्धिः कृपाकणः ॥८३॥ तन्मन्ये सर्वथा नाथ दुरव-
 स्थागतैऽक्षिनि । मित्रामित्राविचारेण प्राथिन्नाणं विधीयते ॥८४॥ सहन्त एव ये हन्त शत्रुं तेऽपि शिवाच्चराः । ये तु
 तत्रोपकुर्वन्ति तेषां गतिमवैति कः ॥८५॥ तद्विषं मुञ्चतस्तान क्व मेऽभूदविवेकिना । क्व चास्मि द्वेषिपक्षोऽहं त्वत्पादा-
 म्भुजपट्पदः ॥८६॥ यदादिष्टं च देवेन मन्मही मुन्यनामिनि । तद्वतोऽपमहं पापं पितुराज्ञाभिदं विदुः ॥८७॥ इत्युदीर्य
 महावीर्यः प्रस्थितो दूरदेशधीः । प्रावृषीवाग्भुजाद्वंसः पुंवतंसः म मंसदः ॥८८॥ कृपायाः परमप्राणः परप्राणाय शुद्धधीः ।
 गोस्माकं हृदयाधारः स कुमारः क गच्छति ॥८९॥ पराभृतान्परैः पानि गो मातेव पितेव नः । जगतां जीविनाधारः स
 कुमारः क गच्छति ॥९०॥ जगन्त्यपि विजानाति यः स्वस्येव कृदुभ्यक्तम् । पवित्रचरितोदारः स कुमारः क गच्छति
 ॥९१॥ शरीरं जीचितेनेय येनैकेन चकास्ति पूः । कृताभिलषीद्वारः स कुमारः क गच्छति ॥९२॥ इत्याक्रन्दपरैर्म-
 न्ददृग्भिर्मरुत्यातचेतनैः । परैः प्रेक्षितमंचारः कुमारो निर्यगौ पुरात् ॥९३॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ निर्यति जीवितप्राये वीरे-
 ऽस्मिन्गुणवेष्टमनि । नगर्यां नागराश्चकुरपस्तानमिवाश्रुभिः ॥९४॥ परैऽनुगन्तुकामेऽपि स्थिते क्षिनिगतेर्भयात् ।
 सुहृदस्ते महासत्त्वाश्चर्यारोऽपि तमन्वगुः ॥९५॥ ऋगुभे-म म'भूदेगो गं गं सोऽर्क इवागमत । गं गं मुमोच स श्रीमान्म

स निःश्रीकृतां गतः ॥९६॥ विलङ्घ्य पञ्चभिः कंचिद्वनदेशं दिनैरसौ । कचिद्ग्रामे गतस्तथो सरस्तीरे तरोस्तले ॥९७॥ तत्र क्षत्रचण्डिंस्फुञ्जौ शूरवीरौ वरस्वगौ । ग्रामगर्भात्किमप्यन्नं समादाय समागतौ ॥९८॥ तौ तु मन्त्रिभिपत्र्युञ्जौ कलामारजयौ रयात् । शारयांचक्रतुर्विश्वमेन देवार्चनक्रियाम् ॥९९॥ अथ सोऽतिथये पश्यन्दिक्षो मामोपवासिनम् । मुनि-
मक्षिष्ठ धन्यानां फलमस्याशु मनोरथाः ॥३००॥ ततः स्वच्छन्दचतुरः पप्रच्छ चतुरः सत्वीन् । कुमारः पारणाहेतोरन्नं दातुमना मुनी ॥३१॥ धुयान्धैः सन्निवादिष्यमायाभावनाया ततः । उक्तं वणिग्भिपत्रमन्धिनन्दनैर्दयितामिति ॥३२॥ शृगन्तुत्साहयान्नाह मन्ये धन्येतैरनैः । पाद्यमन्न क्षणे नेहृदृश्यं द्राग्वीयतामिति ॥३३॥ अथाभ्युत्थाय भूनाथस्तनुनाभ्य-
र्पितो मुनिः । दक्षो निर्दूषण जामश्रममादातुमुग्रतः ॥३४॥ आनन्दार्णवकल्लोलशीकरायितदम्पयाः । कुमारं त्वं कृपाधारः क्षुधातापिषु नापरः ॥३५॥ तस्मै दातुममातुरः ॥३५॥ दत्ते भोज्यार्थमात्रेऽथ नरः व्याकृतमभ्यथात् । कुमारः पुण्यान्तरमानमममदान्मुदा ॥३६॥ विजाय तदभिप्रायमपि साधौ निवेद्यति । कुमारः पुण्यान्तरमानमममदान्मुदा ॥३७॥ धलमानस्य निःसङ्गपतेरत्रमथैक्षत । कुमारः ॥३८॥ विन्धसेनकलासारी शुश्रूषां चक्रतुर्गतेः भवजायज्ययः शूरवीरानीता महीपधीः ॥३९॥ इति क्रमेण निःकालकलि मन्त्रान्नकान्तते । मुनी संमदविग्रान्ते तमिग्रान्तेऽचलदामी ॥४०॥ क्रमयापिकताचक्षयव्यस्यगणमध्यगः । क्षपागां विपिने कापि सुष्वाप क्षपापनन्दनः ॥४१॥ तृतीयया मिनीयामयामिके जयनामनि । प्रमादतः प्रसुप्तेऽत्र देवादा-
वानलोऽज्यलत् ॥४२॥ कुमारे द्रागजजागार स्फुटद्वेणुधटास्वनैः । प्रमादसुस्तत्त्वज्ञो लोकनोकरवैरिष ॥४३॥ याव-

त्यदयलयं तावद्वावानलशिखावलिः । वृक्षतीव वनं प्राज्ययोजनं प्राप्य भोजनम् ॥१५॥ उत्थाप्य सुहृदो यावत्करोत्येष
 पलायनम् । तावद्भार निर्हारप्राकाराकारतां ददः ॥१६॥ स निर्जिगमिषुर्दिवार्कि तु निर्गन्तुमक्षमः । संभ्रमी बम्भ्रमीति
 स्म मिथ्यादृष्टिर्भवादिव ॥१७॥ अनल्पाः स विपत्कल्पाः क्षिपन्कीला दधानलः । धुमेस्तमान्धयन्मोह इवाभव्यं कदाग्रहैः
 ॥१८॥ कामं संकटयामास कृशानुत्तं क्रमान्मिलन् । परितः सरितः पूर इव ग्रीपासिनं जनम् ॥१९॥ यत्र यत्र जगा-
 मायं वयस्यास्तत्र तत्र ते । अन्यगुप्तं दुर्भात्मानं पुरुषार्थोऽया इव ॥२०॥ तापव्यापदि संभ्रान्पन्स बभावात्मपञ्चमः ।
 अक्षमाम इवोदामव्यथाया विपिनश्चित्रः ॥२१॥ चेलान्तं चिह्नुरान्तं च गृह्णन्कीलाग्रपाणिना । मुहुरच्छोटितो वह्नित्रसद्भि-
 स्तैश्चपेटया ॥२२॥ अगम्येषु प्रदेशेषु सर्वेष्वेकप्रदेशगान् । तृमांसस्वादलोभीव दावस्ताग्निहयालिहत् ॥२३॥ तेषां
 कीलाग्रचक्रितः संकुचद्भिः समन्ततः । अत्रैरद्विच तदा प्रवेष्टुमुपनक्रमे ॥२४॥ रुद्रायां जीविताशायामाशाभिः सह
 वह्निना । क्षणेऽत्र सुहृदः स्नाह महीदयितनन्दनः ॥२५॥ आकृत्ये मग्नेवाहमाकाशं प्रति संप्रति । आलिङ्गित मङ्गं तन्मा
 मृत्यौ चिरहोऽस्तु नः ॥२६॥ अथ लम्बो दृढं वीरजयौ पदसरोजयोः । कुमारस्य कलासारशूरो तु करपद्मयोः ॥२७॥
 अमी समीरसंवर्तहता इव चमत्कृताः । आसमुक्ता इव दवज्वालाभिः न्वमथागमन् ॥२८॥ तापातुरस्फुरज्जन्तुपटलं ज्वलनं
 ततः । तेऽपश्यन्पुरुषोत्तंसाः संसारमिव योगिनः ॥२९॥ अथो दवदवीयस्यां ते वयस्याः क्षितौ स्थितम् । स्वप्नोत्थितमि-
 वात्मानं कलर्यन्ति स्म यिस्मिताः ॥३०॥ यावत्किमिदमिलयन्तश्चिन्तां विरचयन्ति ते । तावदाविर्भूत्कोऽपि पुरः श्रीभासुरः
 सुरः ॥३१॥ कमलाभमुषोन्मीयत्कलहंसकलस्थरः । स जगौ जगतीजानितनयं विनयान्वितः ॥३२॥ शिक्षयित्वा

त्वयामोचि चौरः कारुण्यगौरयः । सोऽहं सद्वर्मनिर्माणादीदृशीं श्रियमश्रयम् ॥३३॥ विपन्निपतितं मत्वा तत्त्वामवधि-
नायुना । प्राप्तोऽस्मि प्राणदानेन त्रीतानां मनयो हयम् ॥३४॥ एवमुक्त्वा समित्रस्य वपुर्वृपतिजन्मनः । स चकार करस्प-
र्शोदत्तापं दलितश्रमम् ॥३५॥ नाथ प्रभृति दुःस्वस्य लवोऽपि भविता तव । इत्युदित्वा स विद्योतैर्योतयन्थां तिरोदधे
॥३६॥ तेऽपि तोयकृद्भ्रान्तभृद्वीगीतेऽरुणोदये । कान्तारान्ताय संचेलुस्तर्हारिभ्रातृचेतसः ॥३७॥ तारे तरणितारुण्ये
कारुण्येन व्यलोकितैः । आपतजिपिनक्रोडे क्रोडानामाकुलं कुलम् ॥३८॥ युद्धाय घावता यूथं पश्यता नश्यता मुहुः ॥ खेदिनं
मेदुरेणाथ प्रोथिनाथेन केनचित् ॥३९॥ कंचिदञ्चितकोटण्डमुदण्डहयमण्डनम् । उत्किरीटं नरं प्रेक्ष्य कुमारस्तारगीर्ज्जगौ
॥४०॥ युग्मम् ॥ त्वमीक्षोऽसि महाभाग महीभागस्य कस्यचित् । अहं त्वदङ्गलक्ष्याणि लक्षणानि वदन्त्यदः ॥४१॥
राजां विपोऽप्यवग्यारते ये दधुस्तृणमानने । नृहस हंसि तज्जन्तृधिमन्तृनि कृतृणाननाम् ॥४२॥ अकृताद्गुणपरित्यकाराः
मदाचार्य बनौकसः । मुनीन्द्रा इव चित्राव्याः पशवो न विवेकिना ॥४३॥ हन्ति जन्तुः पुरा हन्तृनेभिरेव च हन्यते ।
तच्छयरक्षया दक्षः नैरं स्याद्विगपरगः ॥४४॥ कां योनिं न जगामायमात्मा प्रतिकूलं किल । तत्सर्वस्यापि सर्वोऽपि
बन्धुर्बन्धोऽस्तु कस्य कः ॥४५॥ इति क्षत्रत्वधर्मीत्वनीतिसौजन्यजन्यया । कृपया नृपकोटीर रक्षयतां रक्षयतां पशुः ॥४६॥
इत्युक्तिश्रुतिदृष्टोऽयमस्मीर्यं त्वरया हयात् । लुठन्कुमारपादारविन्दयोरिदमब्रवीत् ॥४७॥ त्वत्प्रेष्यस्यापि मे जन्तुजानघात-
कृतागसः । त्वयि नित्यक्षमामाजि क्षमस्वेति न भाति वाक् ॥४८॥ अथवाहं तबालोकविगलदधृजिनव्रजः । न किञ्चि-
त्क्षमये साक्षाद्दीक्षां किमु जायुभिः ॥४९॥ कुमार नृपतिगारि बद्धस्य लुठतः क्षितौ । तदा प्राणप्रदानेन त्वया मे

जनकायितम् ॥५०॥ तामलिप्यां पुरि स्वाभ्यं ततः स्वामिन्पुरीकुरु । इहैश्वर्यं न मे युक्तं पीतरीव त्वाथं स्थित ॥५१॥
 अयामुं तामलिप्तीशं जानन्भूजानिनन्दनः । उत्थाप्य प्रीतिवर्गश्रीः पर्यरब्ध प्रमोदिनम् ॥५२॥ निजदेशपनीवारपरीहार-
 निबन्धनम् । अथाख्यत्यृच्छते सोऽस्मै कुमारः कारणान्तरम् ॥५३॥ अथ स्फारास्यफेनासु हयसेनासु हेषया । हसन्ती-
 ष्विव चेतांसि समेतासु त्वराभरात् ॥५४॥ अमृततुरगारुढं प्रौढभक्तिर्धराधिपः । कुमारं ससुहृद्वार नगराय निनाय तम्
 ॥५५॥ युग्मम् ॥ हस्तपादाग्रलम्बेन भूपेन व्यक्तभक्तिना । लक्षणाणां गणेनेव स राज्येऽध्यासितो बलात् ॥५६॥
 बेङ्गीभूय पूरः प्रीत्या नरदेवः स्वसेवकान् । पदद्वयं कुमारस्य नमस्कारयति स्म सः ॥५७॥ एवं सेज्यपदो विश्वसेनस्तेन
 महीभुजा । धामभिस्तामसौ तामलिप्तीं चिरमभूययत् ॥५८॥ इत्यशेषं निशम्यास्य चरेभ्यश्चरितं नृपः । सुमित्रः विप्रिये
 पुत्रपुण्यपात्रबनिश्चयात् ॥५९॥ यास्यता जनकेनाथ योगभोगधिया वनम् । अयमाकार्यं नाकेन्द्रप्रतापः क्षमापतिः कृतः
 ॥६०॥ सुहृद्भिः सह हृद्विचित्रितान्योग्यमूर्तिभिः । स चकार चिरं राज्यं सुकृतैककृतोद्यमः ॥६१॥ महीभोग-
 महीनं ते सुक्त्वाऽऽनते सुरैकसि । जग्मुः पञ्चापि तत्रापि मैत्र्यपात्रमिमोऽभवत् ॥६२॥ क्रमात्सप्तमस्तमचेते पीत्वा स्वर्ग-
 सुखामृतम् । तदर्जनधियेवोर्वीतलं पुनरवातरन् ॥६३॥ स जीवो विश्वसेनस्य रतिसार भवानभूत् । जीवस्तु क्षत्रपुत्रस्य
 सुबन्धुत्वमधारयत् ॥६४॥ जयवीरकलासारजीवाः सौभाग्यमञ्जरी । प्रियंवदा सुतारा च कन्याः संजतिरे पुनः ॥६५॥
 चञ्चदगुणप्रपञ्चानां पञ्चानामपि तेन वः । जयल्यं पृथुस्थेमा प्रेमा प्राग्भवसंभवः ॥६६॥ जयार्थैर्यन्मुनौ दानं माययानुमतं
 तदा । भाग्ये भोग्यस्य तुल्येऽपि स्त्रीत्वं तेषामिदं ततः ॥६७॥ त्रयाणां हृदयं तेषामजानन्नबदानकृत् । आहारम्यान्तरायेण

त्रिदिनं दुःखभागभूः ॥६८॥ अर्धाश्वरे मुनीन्द्राय दत्ते यत्ते पुरस्तदा । कुमारं त्वं कृपाधारः क्षुधातापिषु नापरः ॥६९॥
इति स्तुतिचोभगा धुधार्त्तं स्व निवेदयन् । अल्पेतराब्रदानस्य निषेधं क्षत्रसूर्यधात् ॥७०॥ सुबन्धोर्ध्वभुक्तैव तेन श्री-
मन्वतश्च्युता । पक्षिणः फलवत्स्फार विपाद ददती हृदि ॥७१॥ त्रिभिर्विदोषकम् ॥ यद्भवद्भिर्मवप्रशक्तमप्रथमसाधकम् ।
नेके निरुमुनेरङ्गं तद्वो रूपदिरीदृशी ॥७२॥ स्वमययः पुरा दृष्टया ग्रहष्टानप्यदृष्टया । स्वया कालमुत्वात्कृष्टा यत्प्राज्या
हन्त जन्तयः ॥ ७३ ॥ तत्त्वां प्रत्यधुना कोऽपि विरोधं विदधाति न । ये च किञ्चिद्विरुध्यन्ते दधते युधि तेऽन्धताम्
॥७४॥ युगम् ॥ ददानि देहिनां पुण्य कानि कान्यदमुतानि न । अपि देवा यदेवाप्य भवन्त्याध्वर्यममयः ॥७५॥

७५ प्राग्भवमाकथयरातसारानस्यश । नृपा भक्तिमन्मोलिरित्यृच्छन्मुनिप्रभुम् ॥७६॥ लक्षणाग्नि निरीक्ष्यन्ते
 क्षेणिरक्षाश्रमाग्नि ते । अद्यापि चार्तरुण्यो भगवन्भाषते भवान् ॥७७॥ वयसीर ततस्तप्ततृणीकरुणोचिते । अग्नि
 राज्यमभित्यज्य किमात्मा तपसेर्द्धितः ॥७८॥ अथ दन्तांशुसदोहच्छमना देहिनीमिव । अनर्तयद्विर रत्नमुदगाभ-
 द्ध्वनिर्मुनिः ॥७९॥ तादृण्य वा जरा वास्तु वास्तवः कस्तपःक्षणः । यत्र वा तत्र वा मृत्युरनवस्थो हि देहिनाम् ॥८०॥
 राजन्वरमि गतिः क्व क्व शक्तिं विना तपः । परिव्रजज्वनस्तस्यां बोध नयनि मोहताम् ॥८१॥ शक्तिकार्यणि कार्यणि
 जराया प्रारभेन यः । तच्छ मृदस्यते बुद्धिः पलितच्छलतस्तया ॥८२॥ मृत्योश्चामरधारिण्या भान्त्या पलितचामरैः । जर-
 मालिङ्गितस्यास्तु फलदा कस्य धर्मधीः ॥८३॥ मोहमत्तद्विपालानतस्तर्जिणमा पुनः । मदक्लिप्तो न कस्यैव स्यात्कुकर्मा-
 लिमालितः ॥८४॥ अमु लीलास्पदीषके विवेको केजरीव मे । आगत्य वर्त्मना येन तदपूर्वं निवेक्यते ॥८५॥

श्रीसूर्यपुरमित्यस्ति पुरं यत्रास्तिको जनः । धत्ते धर्मवृषकीडाकल्पद्रुमवनश्रियम् ॥८६॥ इहाजनि महीजानिर्महेंद्र
इति विश्रुतः । अन्तर्बहिर्दिपञ्चैत्रं शास्त्रं शस्त्रं च यो दधौ ॥८७॥ कुलोचितासु विद्यासु गुरुभिः कारितश्रमः । तस्याहं
नन्दनश्चन्द्रयशा इत्यभिधामयाम् ॥८८॥ हर्षी पोडशवर्षीयं सुधावर्षीं गीरां भरैः । भवतापा कदापीदं मामुपांशु नृपो जगौ
॥ ८९ ॥ राज्यं सत्सारकान्तारे शृङ्गादोऽयमदन्निह । कलितस्त्वलितः श्रीभिः पिशाचीभिः प्रपाल्यते ॥ ९० ॥ बहन्ति
मणयो मोहमहीपमहदीपताम् । यलोभलोलुभा नाथः के पतन्ति पतङ्गवत् ॥९१॥ तितीर्षवो भवाभ्योधि धोधिबोहित्थवा-
शिताः । त्यजन्ति दूरतो मय्यभूधरानिव सिन्धुरान् ॥९२॥ भवादवीक्रुरङ्गाणां तुरङ्गाणां चलात्मनाम् । मोहश्रीदृग्विला-
सानां गोचरे नो चरेत्कृती ॥९३॥ मोहमसिन्धुजङ्गस्य जङ्गमास्थानमण्डपम् । छायाछलासले व्यासं पानकैस्तस्य सेवकैः
॥९४॥ छत्रं विवेकमार्तण्डप्रकाशभरनाशकम् । न कोऽपि सेवते तादृजद्वताचकितः कृती । ९५॥ युगम् ॥ रत्नान्यगा-
धवतीर्ति स्त्रियो भान्ति भवान्निवे । पुमान्मज्जलनुन्मज्जो यत्पणिग्रहणाग्रही ॥९६॥ पतदीदृग्विधं मोलुमशक्तः सकलः
कृती । असक्त एव सेवेत शीतभीत ईवानलम् ॥९७॥ तदिदानीमह मोहादतो निर्गन्तुमुद्यतः । राज्ञां राज्यश्रमः सन्नुयौ-
वनान्तो हि नः कुले ॥९८॥ तातो मामिव वत्स त्वां स्वस्थानेऽस्मिन्निवेद्य तत् । मोहवीरस्य कारातः सत्सारास्त्रिये-
ऽधुना ॥९९॥ इत्युक्त्वा बलतो राज्याभिषेकं विरचय मे । नृपो लक्ष्यतपोलभ्यमीयौवनं प्रययौ वनम् ॥१००॥ परिपा-
लयतो राज्य ममापि क्षमापशिक्षया । राज्ञी रत्नावली नाम प्राणेभ्योऽपि मियाभवत् ॥१॥ भवानुबन्धिर्नो जानन्नपि

तां तद्रतं मनः आकण्ठं न क्षमोऽभूवं पङ्कमममित्र द्विपम् ॥२॥ लग्नं तस्यां तथा प्रेमवज्रलेपेन मन्मनः । न गथा-
कपि राज्यश्रीधुरीणैरपि वारणैः ॥३॥ तस्यामुच्छृङ्खलं कामपिशाचेन मनो मम । गृहीतं हन्त नामोचि मन्त्रशैरपि मन्त्रि-
भिः ॥ ४ ॥ तदेकायत्ताचिरस्य राज्यश्रीरीर्ज्या मम । परहस्तं येती तस्यो वृद्धामाल्यहिया यदि ॥ ५ ॥ मानसे मान-
सेविन्या तथा नित्याश्रितेऽविशन् । श्रीसंघद्वभयेनेव न धर्मगुरवोऽपि मे ॥ ६ ॥ इत्यनन्यमना धन्यमन्यस्तन्यस्तलो-
चनः । अमन्ये मानमथं पर्व निर्वाणपदमण्यदः ॥७॥ अन्यदा मदनानन्दरसनिद्रावशंवदः । स्वमपश्यमहं स्वप्ने मुक्ता-
गिरिशिरधरम् ॥ ८ ॥ तस्यामुन्निद्रनिद्रायामुन्निद्रोऽहं तदा हृदा । अशितयमिदं चिन्तान्तरावसरशालिना ॥ ९ ॥
स्वप्नः सर्वोनामस्तावन्मुक्तेर्लोभं दिशत्यसौ । किं तु कान्तावशाहवः क तत्संभावनापि मे ॥१०॥ किंकुर्वत्काश्रना कान्ति-
स्तुणन्मस्तगजा गतिः । दासदम्बा दशुलास्ताः कर्करन्मणयो नम्बाः ॥११॥ चेदत्कर्पूरकस्तूरिमुल्यगन्धो मुग्धानिलः । यस्या
रेशुकणदिग्यदुकला दशनश्रुतिः ॥ १२ ॥ युगम् ॥ युक्तं तयैकया हन्मे राज्यमोगे श्रुथीरुतम् । एतद्रोगं श्रुथीकर्तु
कोऽन्युपापोऽस्तु मेऽयुना ॥ १३ ॥ किमस्या न महानीललीलां दधतु कुन्तलाः । हृदतिभिः कलुषितं श्रुतं
मे क्षीरहादि यैः ॥ १४ ॥ किमस्तुप्या सुखं नैन्दुर्यल्लीलामीलितं मम । विवेकमज्जवदीक्ष्य दसगौरगतं गुणैः
॥ १५ ॥ अस्या नीलान्तमदृशो दृशो नित्यघृतस्मिताः । शंसन्ति तत्त्वविज्ञानभानुमस्तमितं मणि ॥ १६ ॥
अररोमपुमापुर्गंधुर्योऽप्या यदृशं शृणुम् । प्रमत्तं मन्मनोऽमृञ्चन्दरनः मुरयो रयात ॥ १७ ॥ एतस्याः कम्बुचत्कण्ठो

गम्भीरमधुरस्वरः । कृत्स्नानां मम कृतानां प्रयाणायैव कल्पितः ॥१८॥ अप्येतन्मृदुदोर्नोल्पाशब्दं निजं मनः ।
नाहं मोचयितुं शक्तो धिगसारनराग्रगीः ॥१९॥ लीलैव बिलङ्घेऽहमहो भवमहादवीम् । तस्यामस्यास्तु दुर्लङ्घ्यो
वेणिदण्डो हृदापि मे ॥२०॥ सर्वतोऽपि भवाम्भोधिः सुतरः सुतरामसौ । इहेतन्नाभिगम्भीरावर्तबन्धस्तु दुस्तरः ॥२१॥
पतस्सिञ्जानमञ्जीरगलचिसस्य विस्मृतौ । हसस्येवामलौ पक्षौ धिगममोर्ध्वगतिक्षमौ ॥२२॥ इत्यादिध्यानसंलीने मयि
स्वं निन्दति स्वयम् । अयठन्मातरूचालस्वर वैतालिका ग्रहिः ॥२३॥ निद्रां नरेन्द्र मुञ्चाशु बोधस्य समयो ह्यसौ ।
हन्तुं तमोऽभ्ययाद्भानुः समोद्गमिव सद्गुरुः ॥२४॥ एनामुपयुतिं मुक्तिसूचिनीं यन्दिनां गिरम् । स्वप्नसंवादिनीं
जानन्नानन्दमहमासदम् ॥२५॥ क्षणेऽस्मिञ्जाग्रती साग्रे प्रेक्ष्य मा प्रयमोत्थितम् । ह्रीनन्नास्या वचः किञ्चिन्नोच्चै मयि
बद्धचित्तम् ॥२६॥ अगाधनोधिदुग्धाब्धिसंमुत्थान्तरचक्षुषा । नमभापि मयाप्येषा न किञ्चिन्नर्मभाषया ॥२७॥
अथाग्रभागमागलं प्रणिपत्य च मां मुदा । व्याजहार प्रतीहारी हारीकृत्तरट्युतिः ॥२८॥ देव विज्ञपययेवममाल्यो
मतिसागरः । चिराद्भवन्मुखालोककौतुकी सेवको जनः ॥२९॥ इति तद्वचनान्तेऽहं नित्यप्रदूषकृत्यकृत् । सेवितां
सेवकस्तोमैः सन्नामुदयमभासयम् ॥३०॥ ततः प्रणमतः सर्वानुर्वीनाथान्प्रिलपयन् । वीक्ष्य कस्यापि हस्तेऽञ्जं
तामञ्जदशमस्मरम् ॥३१॥ वचोवीचीषु पीयूषसघ्नीचीषु मनोपिणाम् । तदा तद्विरहोत्तप्तं न रेमे तत्र मे मनः ॥३२॥
उत्कः क्षिपाम्यहं चक्षुर्यावदन्तः पुरं प्रति । तावच्चारुतनुं कञ्चिदुदञ्चदतुल्युतिम् ॥३३॥ गाढग्रन्थिपरीधानं कट्विवेष्टो-
त्तरीयकम् । अंसलम्बितनिम्बिशशसुरोवद्रासिधेनुकम् ॥३४॥ विभ्राणं दक्षिणे पाणौ ताम्बूलदलमण्डलीम् । वामे

तया तु हर्षिण्या कृतहस्तावलम्बनेनम् ॥६॥ चक्षुषा धैर्यधुर्येण पश्यन्तं मामवज्ञया । नरं निरूपयामास निर्गच्छन्तं
द्रुतैः पदैः ॥६॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ क एष क नयत्येतमिति कोषारुणेक्षणम् । मामित्यूचे हसन्ती सा तं स्थिरी-
कृत्य सत्वरम् ॥३७॥ अहं महापातकिना यन्दीचक्रे चिरं त्वया । प्रयामि संप्रति न्यस्य त्वदीयहृदये पदम् ॥३८॥
ईदृक्तदचनकुदो भटानिलहमभ्ययाम् । ध्रियतां ध्रियतामेव हन्यतां हन्यतामयम् ॥३९॥ ततो मरुत्बरात्तारप्रचरचरणः
क्षणात् । तया सह स हर्षिण्याऽगमद्गृहवहिर्महीम् ॥ ४० ॥ एष यात्येव यातीति प्रथ्वानैरनुधावताम् । पुरःस्था अपि
पौरास्तं न घर्तुं शोकरादताः ॥ ४१ ॥ उत्फुल्लफेनया धावद्भयानां सेनया मया । मनसेवेन्द्रियग्रामः सोऽन्वगामि
प्रवेगिना ॥४२॥ पर्यन्तं पर्यट्णुर्यास्तदन्वेवपरः पुरः । आलोक्यं चमूं कांचित्काञ्चनोद्गासिभूषणम् ॥४३॥ तदन्तर्भट्ट-
दन्तीन्द्रपृष्ठारुदस्य कम्यचित् । करं तेनार्पिं सा सोऽपि तां वामाङ्गे न्यवीचितात् ॥४४॥ सा च वाचः सुदूरस्थं मां
वीक्ष्य स्त्रीत्यलम्पटा । तदङ्गलिङ्गिनी वामकराङ्गुष्ठमनर्तयत् ॥४५॥ तन्निरीक्ष्य विलक्षोऽहमेतच्चेतस्यचिन्तयम् । अहो
महोदधिर्मोहमहिम्नां महिलाजनः ॥४६॥ मदिराया गुणज्येष्ठा लोकद्वयविरोधिनी । कुर्वते दृष्टमात्रापि महिला ग्रहिलं
जनम् ॥ ४७ ॥ परापकाराङ्कारि किं विषं सन्ति हि स्त्रियः । यत्सेवनभवस्तापः परत्रापि न शाम्यति ॥४८॥ स्त्रियां
चिग्नतनौ दक्षा लक्षणावैपरीत्यनः । सुधाकराद्यैरोपम्यं ददुस्तत्र जडा विदुः ॥४९॥ विश्वासयातिनां मौलिरत्नं जानामि
योपितः । नरकाग्नौ नरं प्रेम्णा परिरम्य क्षिपन्ति याः ॥५०॥ अबला इति न स्त्रीभिः कर्तव्यं हस्तमेलनम् । हरन्ति
जीवितं पुंसां संगये च क्षिपन्ति याः ॥५१॥ इयं हि मम रक्तस्य प्रतीचीव विवस्वतः । मानम्लानि ददौ कां तु गतिं

दातेति वेत्ति कः ॥६२॥ धिग्गामेतद्विशिष्टेन शिवोदयनिरादरम् । घृत्नेत्रमिव ध्वान्तमित्रत्वेनार्कनिःस्पृहम् ॥ ६३ ॥
एतद्वैराग्यतो नैतद्वैरं मुञ्चेऽधुना पुनः । कुलस्यापि कलङ्कः स्यादपमानो हि मानिनाम् ॥ ६४ ॥ यः प्रदत्ते हृदि पदं
तमूर्ध्वं गिलति क्षणात् । अपमानेऽप्यनुयोगी पद्मादप्यधमः पुमान् ॥६५॥ क्षुद्रोऽप्युपद्रवं कुर्यान्निकाभमपमानितः ।
विदधुर्मधुहर्तारं विधुरं मधुमक्षिकाः ॥६६॥ गृह्णन्तं रससर्वस्वं भास्वन्तं प्रलपकियाम् । कांचित्कर्तुमशक्तस्य पङ्कस्यापि
स्फुटत्युरः ॥६७॥ दूरे त्यजति मातापि परावज्ञासहं नरम् । क्षममप्यक्षमैर्यद्वं गजं विन्ध्याटवी यथा ॥६८॥ तदेतस्या-
पमानाब्धेः पारं गत्वासिनौकया । संसारार्णवपाराय भलिष्ये पोतवद्ब्रतम् ॥६९॥ अपमानेऽपि चेदृष्टेद्वं ब्रतं तन्मे
निदर्शनात् । मत्पूर्वयामपि भवत्येषा संभावना व्रते ॥६०॥ यावदित्युद्धृतध्यानस्त्यानचित्सोऽस्मि युद्धधीः । सैन्यसर्वा-
भिसारेण मःमन्त्री तावदागमन्तु ॥६१॥ ततोऽन्तरस्फुग्गृताविर्भूतादभुतवैरयोः । मम तस्य च मेनाभिः समरः सम-
वर्तत ॥ ६२ ॥ मिथो रथो रथं नागं नागोऽध्वोऽध्व भटं भटः । समियाय समीकाय स्वकायन्ययनिर्भयः ॥ ६३ ॥
समनन्यत कोदण्डैः स्वङ्गैर्दण्डैरकम्प्यत । तत्र रौद्रे रणोद्रेके न तु शौण्डैर्द्वैर्भटैः ॥६४॥ वपुषो निखिलस्यापि शक्त्या
मुष्टिप्रविष्टया । दृढयन्तः प्रहरणान्यद्विज्ञान्माहरन्भटाः ॥६५॥ ताहग्युद्धभिया धन्यमन्यो मन्योर्वंशं गतः । महारेषु
लगात्स्वङ्गं भटः कण्टकिं दधौ ॥६६॥ विलुप्तचुरगवातं पतन्मातङ्गमण्डलम् । सुदृच्छकटसंधानबन्धं दृष्टत्कचन्धकम् ॥६७॥
लोलत्कीलालकलोलनालिनीमण्डलं तमः । पक्षद्वयक्षयकरं प्रावर्धन् रगक्षणम् ॥६८॥ युग्मम् ॥ आलिङ्गुमृरितेजस्कैः
क्रमान्मत्पुतनाः परैः । कर्शयामासिरे ग्रीष्मवासैरिव रात्रयः ॥६९॥ राजवातामथारुह्य जवादिभविषु विभीः । अहं

तेन सह कुट्टो दन्दयुद्धात्सुकोऽमिलम् ॥ ७० ॥ मयि मुञ्चति नाराचवीचीर्दक्षेण रक्षितः । तेनात्मा च गजेन्द्रश्च
तलवर्गश्च मार्गणैः ॥ ७१ ॥ स तु निर्नाशायामास मार्गणानां गणैः क्षणात् । मद्रलं सकलं भानुर्भचक्षमिव भानुभिः
॥ ७२ ॥ गगदन्त्रं मयामोचि तत्तदेव क्षणादपि । छेकथिच्छेदं सद्यस्कं भयत्कर्मेव केवली ॥ ७३ ॥ पतलश्च तदखिलं गजे
क्षीणाग्निहायुधः । अम्बगन्मुष्टिस्त्रुल्लसगमं तदिभमूर्धनि ॥ ७४ ॥ धृत्वाथ हस्तयोस्तेन क्षिपन्पादाहरीरंहम् । उत्क्षिप्तः
पतितो दूरे यन्त्रोत्पन्नायगोलवत् ॥ ७५ ॥ महत्मा सह मेनाभिः प्राविशान्मत्पुरं न तत् । तन्वन्साकं तयोत्तालहस्ततालः
कथा मिथः ॥ ७६ ॥ ग्यमालोकमानोऽहमपमानोचयाकुलः । इष्टमिष्टतमेभ्योऽपि गणयन्मरणं तदा ॥ ७७ ॥ यद्यस्ति
मुकृतं किञ्चिन्मम तत्तद्विदानतः । मा भूद्वचान्तरेऽपि स्त्रीसङ्गः सत्पथभङ्गकृत् ॥ ७८ ॥ इत्यालपन्पुरः प्रेक्ष्य कृपं तत्र
पपान च । समान्तर्भद्रपीठस्थं स्वं ददर्श च पूर्ववत् ॥ ७९ ॥ त्रिभिर्विंशोपकम् ॥ ये युधि कुन्धि दुर्धर्पाः क्षताः प्रपतिता
भृताः । तानक्षतानहं संसद्यपङ्क्यं पार्श्वतो भटान् ॥ ८० ॥ ये दृष्टाः संगरे पिष्टास्तेषामशृणव रवम् । हस्तिनां हस्तिशा-
लान् वाजिशालासु बाजिनाम् ॥ ८१ ॥ अन्तर्गतः पुरं यावत्क्षिप्ता हक्तावैक्षपत । तदालिमाला तादृक्तप्रतिकर्मक्रियोन्मुखी
॥ ८२ ॥ इन्द्रदुनुतधुतस्थान्ते मयि कान्तेन तेजसा । अर्कं कर्करयन्कश्चिदाविरासीत्पुरः सुरः ॥ ८३ ॥ तद्विलोकादहं
जातजानिश्मृतिरचिन्तयम् । प्राज्जातो घनधन्याग्नौ सुहृदावहमेव च ॥ ८४ ॥ अनेन सह संसारनिःसारत्वविचारवान्
। व्रताभिरंगलन्वर्गलक्ष्मीभोगमुपार्जयम् ॥ ८५ ॥ अभ्यर्चितोऽयमाश्लिष्य दिवः प्राक् कथ्यता मया । उद्धर्तव्यश्च यथा
मोऽहं नवे मोक्षार्णवादिति ॥ ८६ ॥ तन्मृतमममृतैकाहं घटयित्वेति नाटकम् । बोधिनो बोधदुग्धानामनुना यन्धुनाधुना ८७

इत्युत्थाय मया प्रीत्या सत्कृतः स तितोऽभवत् । अहं च प्रावर्जं मद्दक्षु भवारण्यं विलङ्घितुम् ॥८८॥
 ईदृक्चरित्रश्रवणाद्भवभीतो भुवः पतिः । राज्ये जामातरं न्यस्य व्रतव्रततिभूरभूत् ॥ ८९ ॥ नृपे विरतिसारेऽथ
 रतिसारेण भूभुजा । व्योमेव व्योमरत्नेन तेन राज्यमराज्यत ॥९०॥ नृपाज्ञाकृज्जन्वंसी नृपध्वंसीव दीव्यति । निरा-
 युध वधं राज्ञामाज्ञाभङ्गं विदुर्विदः ॥९१॥ तन्मल्लोकद्रुहां सद्यो विपदो मद्द्रुहामिव । भविष्यन्तीति देशान्तस्तेनोता-
 ह्यत डिण्डिमः ॥९२॥ युग्मम् ॥ तरातुण्यप्रभावेण तदैवोद्बुच्छदापदः । देशे तस्य परातिभ्यो विन्यवर्तन्त जन्तवः ९३
 सर्वा अपि स्त्रियः सत्यः सत्यवाक्सकलो जनः । मलिम्लुचो न च कापि कापेय न च कस्यचित् ॥९४॥ अपि केलीषु
 नो गालैरुत्सालः कलहापितम् । युवभिः स्नेहद्रोहोऽपि कलहो गलहस्तिः ॥ ९५ ॥ तिर्यञ्चोऽपि विषाणाद्यैर्न चक्रुः
 कस्यचिद्वयथाम् । आत्मभोगास्पदं रोगा न च किञ्चिदतन्वत् ॥९६॥ न कोऽप्यस्कन्दि मायद्भिर्व्यन्तराद्यैरपि
 कचित् । चुल्लीन्धनेष्वपि उवालाजिह्वो मर्यादयाऽज्वलत् ॥ ९७ ॥ पान्थवृन्दं त्विदामाग्रजायुभिर्बायुभिर्विवे । ददौ सरः
 कृपिकलं काले वारि च वारिदः ॥९८॥ सकृत्सिक्तापि विस्फारं पफाल सरसा रसा । तमःशममितं चोऽशुतोमे
 व्योममणिर्व्यधात् ॥ ९९ ॥ इति प्रभावमुद्गान्य रतिसारस्य भूपतेः । सर्वेऽप्युर्वीभृतः स्वोन्नयो तस्यैवाज्ञामवर्तयत्
 ॥१००॥ सुभूमस्तत्पिताप्येवं श्रुत्वा माहिष्मतीपतिः । स्वदेशे न्यस्य तस्याज्ञां हृष्टोऽमुत्रहितं व्यधात् ॥१॥ तस्याज्ञा
 यत्र यत्रेन्वोः कौमुदीव स्फुटाभवत् । न नापतमसां भूमिः सा सा भूमरजायत ॥२॥ इति क्रमादशेषायां क्षमायां
 तच्छासनस्पृशि । यभूव घर्मेनिर्माणेऽलं कर्मोऽखिलो जनः ॥ ३ ॥ इत्यशेषां स्मिता मेघ चिरकालीमपालयत् ।

प्रदत्तनरकदारं भद्रस्वर्गागलं भुवम् ॥१४॥ कदापि कौतुकागारे प्रियाणां रिसृगां सुखम् । विलोकयन्नयं प्राप कामं
कामपि निर्धुतिम् ॥१५॥ इन्दुदृष्टे मुखे भति चान्दनं चित्रकं न ते । विलुप्य तन्वि तेनेदं कुर्वे कस्तुरिकामयम् ॥१६॥
इत्युत्त्वा सात्त्विकस्वेदजलोद्भूतलीदलैः । मूषो लुलोप सौभाग्यमञ्जर्यां वर्णकान्तिं तत ॥१७॥ युग्मम् ॥ अथापतिलका
तारशृङ्गारप्रमरापि सा । अस्तेन्दुः स्फारतागपि रजनीष रराज न ॥१८॥ पुण्ड्रैकेन हीनापि यन्निःश्रीकैयमीक्ष्यते ।
तद्विराजिष्यते कीदृग्मुक्तनिःशेषभूषणा ॥१९॥ इति ध्यात्वा चिरागोमिषमिषतस्यान्तवार्धिना । नृपेण स्वकरेणास्याः क्रमा-
नून्मूषामरो हृतः ॥२०॥ युग्मम् ॥ ततो हतशिरोरत्नां निशि निदीपसद्यबत् । आकृष्टकुण्डलदन्दां यामिवारतेन्दुभा-
स्कराम् ॥२१॥ गतशरां सुरागारद्वारं निस्तोरणामिव । अकेयूरभुजां लूनपद्मोर्मिसरस्तीमिव ॥२२॥ अकङ्कणकरां
यद्विशुक्कदृक्षां वनीमिव । फणगम्भीरहीनांहिमंक्ष्माब्जामिवाग्निनीम् ॥२३॥ एवं निरस्तनिःशेषभासमानविभूषणाम्
दलपुष्पफलवृक्षां फाल्गुनीयां लतामिव ॥२४॥ तां पद्मपत्रान्तरेणाधृणा स दध्यौ नास्ति कुत्रचित् । अप्रक्षालितशु-
द्धान्नः कोऽप्यभूषितमासुरः ॥२५॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ का बान्यस्य कथात्मापि धौतकर्मावलीमलः । ज्ञानदर्शनचारि-
प्रभोति रत्नैरलंकृतः । ॥२६॥ तदस्मिन्कर्ममलिने यत्परिस्करणं तनोः । विगुप्तपञ्चाङ्गागं तन्मयूरस्यैव नर्तनम् ॥ २७ ॥
नाम्नस्य भूषणैरात्मा भूष्यतेऽस्य तु भूषणैः भूष्यतेऽनिलमप्यङ्गं नभोऽङ्गस्य करैरिव ॥२८॥ तत्कार्यः काममात्मायमकर्म-
मलमण्डलः । ज्ञानदर्शनचारिप्रभूषणः कायभूषणः ॥ २९ ॥ इत्यन्तर्ध्यायतस्तस्यात्मनि स्थिरतरं मनः । अदीप्यत यथा
दीपो निवति वेदमनि स्थित ॥३०॥ शुक्लध्यानेऽवतीर्णेऽथ घातिकर्मैर्नानलैः । उत्पेदे केवलं लोकत्रयत्रैकाल्यदर्पणः २१

दत्तं शासनदेव्येष मुनिर्वैषं समाश्रितः । तैव विहिते तत्र काञ्चने ऽब्जे कृतासनः ॥२२॥ त्वरायातैः सुरव्रातैः
प्रणतः पुष्पवर्षिभिः । किमेतदिति साश्चर्यैः प्रेक्ष्यमाणः पुरीजनैः ॥२३॥ अन्तःपुरीभिरेताभिरुद्ग्रान्तस्वान्तवृत्तिभिः ।
किमेतन्नाथ नाथेति मुहुरुत्तरमर्थितः ॥२४॥ दशनांशुमिपात्पुण्यं मूर्तिमत्तन्वतीमिव । स जिनो वृजिनोच्छेदावेदिनो
देशनां व्यधात् ॥२५॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ अहो महोद्धतैरेव भवसेवकजन्तवः । कर्मभिर्मर्मभिद्रूपैस्ताप्यन्ते सर्वथा
कथम् ॥२६॥ तानि जानीत हे सन्तः संगतानि सदात्मभिः । अष्टसंख्यानि संसारकारणं नामभेदतः ॥२७॥ ज्ञाना-
वरणं दर्शनावरणं वेदनीयकम् । मोहायुनांमगोचान्तरायं तानीति नामतः ॥२८॥ मत्तिश्रुतावधिप्रनःपर्यायेकं बलाभिधैः
आधृतैः पञ्चभिर्ज्ञानैराद्यं पञ्चविधं स्मृतम् ॥२९॥ निर्मलापि यथा दृष्टिः पटच्छालपटध्वरी । तथात्माच्छादितस्तेन
तत्पटसं विदुः ॥३०॥ सागराणां स्थितिस्तस्य स्यान्निशत्कोटिकोटयः । ततो बध्नाति तत्कर्म पुनरात्मा सकलमयः
॥ ३१ ॥ दर्शनावरणीयं तु नवभेदैरिति स्मृतम् । पञ्च निद्राथ चत्वारः सुषुधुदर्शनादयः ॥३२॥ तत्र निद्रा भवेद्यत्र
प्रबोधः स्वल्पहेतुना । निद्रानिद्रात्मनो यस्या भवेद्दृष्टेन जागरः ॥३३॥ ऊर्ध्वस्थितस्य जायेत या जन्तोः प्रचला
हि सा । प्रचलाप्रचला सा तु भवेया पथि गच्छतः ॥ ३४ ॥ चिन्तितस्याहि कार्यस्य स्यान्निद्राः साधका निशि । सा
पुनर्जायते जन्तोरुदये क्लिष्टकर्मणः ॥३५॥ चक्षुरात्रियते येन तच्चक्षुदर्शनावृतम् । शेषेन्द्रियाणां वरणमचक्षुदर्शनावृतम्
॥३६॥ अवधिः स्याद्रूपिवस्तुमर्यादा तेन दर्शनम् । करणानपेक्षो बोधरूपो वावधिरुच्यते ॥३७॥ दर्शनं तेन सामा-
न्योर्ध्वग्रहोऽवधिदर्शनम् । तस्यावरणमवधिदर्शनावरणं स्मृतम् ॥३८॥ विश्वं केवलसामान्यं लोकालोकस्य दर्शनम् ।

यदाष्टुणोति तत्प्रोक्तं केवलदर्शनाष्टुतम् ॥३९॥ यथा राक्षःप्रतीहारोऽनभीष्टस्य जनस्य सः । अपि वीक्षितुकामस्य न
दत्ते नृपदर्शनम् ॥ ४० ॥ दर्शनावरणीयेन रुद्धो जीवोऽप्यसौ तथा । न पश्येद्वस्तु तत्तेन प्रतीहारसमं विदुः ॥ ४१ ॥
युग्मम् ॥ समवस्थितिरस्यापि दर्शनाष्टुतिकर्मणः । सागरोपमकटीनां स्युस्त्रिशत्कोटयः क्रमात् ॥ ४२ ॥ सातासातभिदा
बेद्य विद्या मुख्य तयोः पुनः । असातं तिर्यग्रके सातं मर्त्यामरालये ॥ ४३ ॥ मधुलिप्तासिधाराया लेहनं सुखदुःख-
कृत् । यथा तथेदमप्यस्ति तपोनासिसम जगुः ॥ ४४ ॥ अवस्थितिरमुष्यापि वेदनीयस्य कर्मणः । सागरोपमितीना हि
स्युस्त्रिशत्कोटिकोटयः ॥ ४५ ॥ मोहनीयं भवेद्वेद्यान्नाद्य दर्शनमोहकृत् । चारित्रमोहनीयं तु द्वितीयं परिकीर्तितम्
॥ ४६ ॥ प्रथम त्रिविध सम्यग्मित्रमिष्ट्यात्वभेदतः । द्वितीयं पञ्चविंशत्या भेदैस्तदिति कीर्त्यते ॥ ४७ ॥ क्रोधमानमाया-
लोभाः स्युः कृपायाश्चतुर्विधाः । तत्रैकैकश्चतुर्भेदैर्ज्ञेयः संज्वलनादिभिः ॥ ४८ ॥ पक्षस्थायी कृपायोऽसौ स्मृतः संज्वल-
नाद्यः । प्रत्याख्यानः पुनर्मांसचतुष्टयकृतस्थितिः ॥ ४९ ॥ अप्रत्याख्यानकः प्रोक्तः स्थितः संवत्सरावधिः । यावज्जीवं
कृतस्थानः स्यादन्तानुबन्धकः ॥ ५० ॥ घ्नन्त्यमी चीतरागत्वं यतित्वं श्राद्धतां क्रमात् । सम्यक्त्वमपि संसेव्यमाना
जन्तोर्भवान्तरं ॥ ५१ ॥ अमरत्व मनुष्यत्वं तिर्यक्त्वं नरकं क्रमात् । यच्छन्त्येवंस्वरूपास्ते कृपाया इति षोडश ॥ ५२ ॥
तथा हामो भवं शोको जुगुप्सा रत्नरत्यपि । पुनारीक्षीववेदाश्च नोकृपाया इमे नव ॥ ५३ ॥ इत्यष्टाविंशतिर्भेदा
मोहनीयस्य कर्मणः । मत्र्यात्मनामपि प्राणो दुर्जराः स्युश्चिरं स्थिराः ॥ ५४ ॥ मन्त्रपानार्थं जन्तुः कृत्याकृत्यानि वेत्ति
न । मोहनीयादपि तथा तत्तन्मन्त्रसमं विदुः ॥ ५५ ॥ तत्तदेतस्य कर्मण्यः सर्वेभ्योऽप्यधिका स्थितिः । भवेयुः सागराणां

हि सप्ततिः कोटिकोटयः ॥ ५६ ॥ आयुश्चतुर्धा नरकतिर्यग्दुसुरसंभवैः । दुर्भेदबन्धभावेन तद्वज्रनिगडोपमम् ॥ ५७ ॥
 आयुषः कर्मणोऽमुष्य स्थितिरिच्छा प्रकर्षतः । सागरोपमितीनां हि त्रयस्त्रिंशद्भवे भवेत् ॥ ५८ ॥ नामोक्तं प्रथमं
 भेदैर्दिचत्वारिंशता ततः । सप्तपष्ठया त्रिणवत्यां त्र्युत्तरेण शतेन वा ॥ ५९ ॥ गतिजातिशरीराद्गोपाद्रवन्धननामकम् ।
 सयातनं संहननं संस्थानं वर्णगन्धने ॥ ६० ॥ रसस्पर्शागुक्लष्टु पराघातोपघातकौ । आनुपूर्वीं तथोच्छ्वास आतपोवो-
 तमित्यपि ॥ ६१ ॥ विज्ञायोगतिस्त्रिसाख्यं स्यावरं सूक्ष्मयादरम् । अपर्याप्तं च पर्याप्तं प्रत्येकानन्तकायकम् ॥ ६२ ॥
 सुभगं दुर्भगं चैव स्थिरास्थिरशुभाशुभम् । सुस्वरं दुःस्वरादेयमनादेयं ततः परम् ॥ ६३ ॥ यशःकीर्त्ययशःकीर्तिनिर्माणं
 कीर्तितं ततः । नाम तीर्थकरं चैव चत्वारिंशद्दयाधिका ॥ ६४ ॥ गतिश्चतुर्धा नरकतिर्यग्दुसुरलक्षणा । एकद्वित्रिच-
 तुः पञ्चाक्षभेदैर्जातिपञ्चकम् ॥ ६५ ॥ औदारिकं वैक्रियकमाहारकमतः परम् । तैजसं कामणं चेति शरीरं पञ्चधा स्मृतम्
 ॥ ६६ ॥ अङ्गोपाङ्गं त्रिधा शीर्षं पृष्ठं च हृदयोदरौ । ऊरुद्वयं करद्वन्द्वमित्यष्टावद्भुज्यते ॥ ६७ ॥ अङ्गुल्याद्यमुपाङ्गं स्याद-
 ङ्गोपाङ्गं च तद्गताः । रेखाः सुख्रयमेतत्तु भवेदाद्ये ॥ ६८ ॥ पोढा संहननं वज्रपभनाराचमादिमम् । तस्माद्दृष्ट-
 भनाराचं नाराचं तु तृतीयकम् ॥ ६९ ॥ चतुर्थमर्धनाराचं कीलिकाख्यं च पञ्चमम् । सेवावर्तं भवेत्पष्ठमस्य तत्तत्पशाल-
 क्षणम् ॥ ७० ॥ युगम् ॥ आद्यं समचतुरश्रमथ न्यग्रोधमण्डलम् । तदन्यथा पुनः सादि वामनं कुञ्जकं तथा ॥ ७१ ॥
 दृण्डं चेति शरीरस्य संस्थानानि भवन्ति षट् । एतान्यौदारिकस्यैव नान्याङ्गनामसम्भवात् ॥ ७२ ॥ युगम् ॥ आनुपूर्वीं
 चतुर्थेऽथं यज्जन्तोर्गच्छतोऽन्तरा । भवेपु नरकाद्येषु परिपाटिर्भवेद्भूतेः ॥ ७३ ॥ स्याद्विज्ञायोगतिर्द्वेधा शुभाशुभविभेदतः ।

उपयातपराधातातपागुल्लघु स्युतम् ॥ ७४ ॥ उच्छ्रवासोद्योतौ चत्वारो वर्णाधाम्नसर्विंशतिः । निर्माणं तीर्थकृच्छेति
सप्तपष्टिद्व्यहता ॥७५॥ बन्धने पञ्चधा पञ्च संघाता वर्णपञ्चकम् । अष्टौ स्पर्शा रसाः पञ्च गन्धं यमुदीरितम् ॥७६॥
कृष्णो वर्णेषु स्पर्शेषु गुरुस्तिक्तो रसेषु च । गन्धयोः सुरभिश्चैते भेदास्त्राज्याः पुरोदिताः ॥७७॥ प्रागुक्तायाः सप्तष-
ष्टेरस्याः पट्विंशतेरपि । मेलने जायते सेयं नवतिस्त्रिभिरुत्तरा ॥ ७८ ॥ पञ्चदशबन्धनेभ्यः पञ्च भेदा पुरोदिताः ।
शेयेस्तु दशभिः क्षितैर्जायते द्युत्तरं शतम् ॥७९॥ औदारिकौदारिककं तथौदारिकैर्जसम् । औदारिककर्मणकं लुर्यमे-
तन्नयोद्भवम् ॥८०॥ वैक्रियवैक्रियाद्येव ज्ञेय पन्द्रचतुष्टयम् । इत्थमाहारकाहारकादिदेहचतुष्टयम् ॥ ८१ ॥ तैजसैर्जसं
गात्रं तन्मैजसकर्मणम् । कर्मणकर्मणं चेति बन्धाः पञ्चदश स्पृणाः ॥८२॥ त्रिभिर्विंशेषकम् ॥ रम्यारम्याणि रूपाणि
कुर्याच्चित्तकरो यथा । तथा नामाणि जीवानां तत्तच्चित्तकरोपमम् ॥ ८३ ॥ एतस्य स्थितिल्लकृष्टा भविनां नामकर्मणः ।
विंशतिः कोटिकोटीनां सागरोपममानतः ॥८४॥ गोत्रं त्रिधा धिया लक्ष्या हीनोऽप्यहो भवी भवेत् । तदुचं सहितो-
ऽप्याभ्यां नाच्यो नीचं तदुच्यते ॥८५॥ यथा कुलालान्मृत्पिण्डः पूर्णकृन्मः सुराघटी । स्तुत्यो निग्नस्तथातः स्या-
दात्मा तमेव तत्तमम् ॥८६॥ आत्मनि स्थितिरितस्य गोत्रसंज्ञस्य कर्मणः । सागरोपमसंयद्धा स्यात्कोटीकोटिविंशतिः
॥८७॥ अन्तरायाभिधं कर्म भेदैः पञ्चभिरष्टयम् । स्यादानलाभभोगोपमोपमार्थलक्षणेः ॥८८॥ दानं विनीतादन्ने
राह्णान्नागारिको यथा । तथास्मादपि जीवोऽतस्तद्ग्राणागारिकोपमम् ॥८९॥ अन्तरायाभिधानस्य स्थितिरितस्य
कर्मणः । मागरोपमसंख्यायां स्युन्निशत्कोटिकोटयः १००॥ इत्यल्पं जल्पितोऽनल्पकालः कर्ममहागदः । शुद्धयानै-

पथप्राणैः सद्भिः शाश्वतोऽप्रमादिभिः ॥ ०.१ ॥ शुद्धं ध्यानमपि प्राप्यं कपायविषयोऽज्जनैः । संतोषरसिकैर्लोकैः स तु
बीजं सुखस्य यत् ॥०.२॥ न सदाक्यात्परं वदयं न कलायाः परं धनम् । नार्हिसायाः परो धर्मो न संनोषात्परं सुखम्
॥०.३॥ सेव्यसारस्य तस्यापि जननी विरतिर्धुवम् । सापि केवलिभिः प्रोक्ता सर्वतो देशतोऽपि वा ॥०.४॥ तदस्यां
विरतौ सद्भिर्मतिमद्भिः सुखाधिभिः । सुखकूलमहावित्रः प्रमादः कार्यं भव न ॥०.५॥ आयुषः क्षण एकोऽपि नाप्यते
रजकोटिभिः । तत्कार्यं हार्यते हन्त प्रमादरजसा नरैः ॥०.६॥

इति धर्मगिरि कर्मगिरिदग्धभोलिसंनिभाम् । भुत्वा तत्त्वावबोधेन शुभः शस्यजनोऽजनि ॥ ०.७ ॥ अन्तःपूर्वः
सुयन्धुश्च तदा भेजुर्महाव्रतम् । धनैश्चाग्न्यैर्जनैस्तत्र जगृहे शृङ्गिणं व्रतम् ॥०.८॥ इत्थं प्रबोध्य सुहृदो विहृत्य वस्तुर्वा
कमात् । वित्तस्य धर्मं भगवान् रतिसारः शिवं योगी ॥०.९॥ इत्यदमुत्तस्य दानस्य प्रभावादमुक्तमृतलः । कुशलो दलय-
त्याशु संसारं रतिसारवत् ॥०.१०॥ इति श्रीरतिसारस्य सारपुण्यप्रथां कथाम् । निशम्याभून्मुदा सद्यः पयोसरमहीश्वरः ॥१॥
पात्रेण पार्थिवादिभ्यो दानं नदीयते कथित् । नित्यं शीलन्तु शीलं तु सर्वमाधारणं बुधाः ॥२॥ धत्ते
यः सत्तनोन्मीलं शीलं लीलारविन्दवत् । स कामं मुक्तिकामिन्यां कुतुकेन विलोक्यते ॥ ३ ॥ अतश्चिन्तामणि-
प्रायसुकृतप्राप्तये जनः । विधत्ते शुद्धधीः शीलसुधाग्भोनिधिमज्जनम् ॥ ४ ॥ अयनांशादमुत्तच्छाये शीले नीले-
तरा गुणाः । समायाति समुत्ताला मराला इव पल्लवे ॥ ५ ॥ जनानुरक्तिर्मुक्तिश्च मुक्तिश्च न्युः शीलतः ।
सनत्कुमारशङ्कारसुन्दर्योरिव जायते ॥६॥

तथा सत्यथाचन्यथपौरालिमालिनी । श्रीकान्तेतिपुरी जम्बूदीपे भारतवर्षभूः ॥७॥ इह सिंह इति स्वाम्य-
ग्लितग्रपतिर्दृषः । बभूव शुभ्रकीर्तिस्त्रराजिरजितदिग्गणः ॥ ८ ॥ निलसुगन्धगुणग्रामः कलाग्रहकृताग्रहः । सन-
रकुमार इत्यासीत्कुमारस्तस्य कीर्तिभूः ॥९॥ अदृपणकगैर्लक्ष्यमाणस्तादृक्षलक्षणैः । सहोत्थैः स गुणै रेजे शरीरा-
नयनैश्च ॥१०॥ उपदेशावधिकेक्षादगुल्लस्तस्य गृह्णतः । हृदि न स्खलितं चक्रुः खिला अप्यखिलाः कलाः ॥ ११ ॥
रूपं निशम्य निःसीम तस्य सीमन्तिनीजनेः । तद्वत्संनिधौ खुरलीरजो बहुमतं स्वतः ॥१२॥ उरसि प्रेयसां काम-
निश्राम्यासापदेशतः । अलिङ्ग्यत विदग्धाभिः स रहो विरहोदये ॥ १३ ॥ तस्मिन्शरणसंप्राप्तप्राणभृद्वज्रपञ्जरे ।
दोर्दण्डमण्डलच्छायामीयुध्वापचराः शराः ॥ १४ ॥ सोऽन्यदा क्षणदामध्ये बध्यमानस्य विदिषा । निद्राणश्चन्द्रशा-
लापां रावं शुश्राव कस्यचित् ॥ १५ ॥ अथैष रभसभ्रश्यन्निद्रोन्मुद्रदृग्गीदृशम् । खे वचः मन्वन्मत्कारः कारुण्यमस-
णोऽङ्गुणोत् ॥१६॥ दुःस्वितः परदुःखेन दीननायोद्भूतिक्षम । अहो स कायि कोऽप्यस्ति यः पापात्पाति मामितः
॥१७॥ त्रिजगतीरजननीर्जननी येन मृनुना । हसत्यस्ति स कोऽसीह यः पापात्पाति मामितः ॥१८॥ स्वजन्मतिथि-
क्षत्रचारान्तेर्येण गर्भयन् । स कोऽन्यस्ति जगलस्मिन् यः पापात्पाति मामितः ॥१९॥ प्रेमाद्रार्थ्यः प्रियाभ्योऽपि ये
प्रिया मन्वन्ते युधम् । तन्मुग्यः कोऽपि किं नास्ति यः पापात्पाति मामितः ॥ २० ॥ हा हा हतो हतोऽहं मां
प्रातुं कोऽपि न पावति । तदाकाशे घृतं कस्य सत्त्वेनेदं जगन्नयम् ॥२१॥ विध्वे न सन्ति किं वा सन्तोऽपि निःकृपाः

१ मनभ्यम्मा २ धनुर्निधाय्यात्सपत्निः

किं वा धार्धिर्यभाजस्ते क्रन्दार्ते यन्न पात्रि माम् ॥२२॥ निशि निद्रान्ति चेन्मर्यास्तदमत्येवभूत्किञ्च । यत्से-
 ऽपि शक्तिमन्तोऽपि न कृपां मयि कुर्वन्ते ॥ २३ ॥ न मानवो न गन्धर्वो न गीर्वाणो न दानवः । कोऽप्यस्ति
 साहसी यो मां त्रायते हा हतोऽस्मि हा ॥२४॥ अथोद्यच्चन्द्रोमाञ्चश्वण्डोध्ययितमूर्धजः । क्षमापश्य मृदुरुत्पश्य-
 शालयश्वापमुत्थिनः ॥२५॥ विलक्षः खेचरं क्षोणिचारी रक्षितुमक्षमः । पक्षिणोऽपि क्षणं धन्यान्सोऽमन्यान् खगा-
 मिनः ॥२६॥ ब्रैलोन्मयेऽप्यस्ति न ज्ञाता वक्ष्यमानस्य ते मया । मा क्रन्वीन्निगमाणस्नवित्यमूर्खे पुनर्ध्वनिः ॥२७॥
 हन्तुः स्वरानुसारेण शरासारं ततः कृती । साक्षेप दिवि चिक्षेप स शरण्यशिरोमणिः ॥२८॥ एको रिपुकृपाणेन प्रहताः
 प्रापतस्ततः । पुमान्कुमारनारायताडितस्त्वपरः पुरः ॥२९॥ अथ तौ मूर्च्छितौ वीक्ष्य विस्मिते भूपतेः सुते । उस्ततार
 तडित्सारा कापि ताराध्वतो बधूः ॥३०॥ दिपटित्वपिङ्गताद्रस्य पुरुषस्य पुरः स्थिता । चक्रन्द सा रसाधिक्यविकसत्क-
 णस्वरा ॥३१॥ किं चरित्रमिदं चित्रमिति पृष्टाथ तेन सा । उच्चेश्वरोष्ठं सिञ्चन्ती शुचाशुष्यन्तमश्रुभिः ॥३२॥
 शौणरत्नप्रभापूरसिन्दूरचयचित्रितः । गिरिवैताल्य इत्यस्ति श्रीलीलारौप्यहस्तिवत् ॥ तस्योपरि परिस्पन्दलक्ष्मीमन्द-
 मस्तपुरी । बिजालाल्या बिजालाक्षीमुखापास्तेन्दुरस्ति धृः ॥३४॥ तत्रैव रत्नबद्धाक्ष्यो राजा खेलति खेचरः । अस्य
 प्रियास्मि कदमीरदेथेति प्रीतिभाजनम् ॥३५॥ वृष्टश्चन्द्रपुरीभर्ता चन्द्राण्योऽयं तु खेचरः । मया स्मररहस्यानि याच-
 मानोऽवमानितः ॥३६॥ रविणा कौमुदीवेन्दोस्ततः प्रत्युः समीपतः । तेजःकूरेण शूरेण हताहममुनायुना ॥३७॥
 अवस्थेयं कृता तेन मद्गर्तुर्नुधावतः । दुश्चरित्रफलं वीर त्वयास्पेदं च दर्शितम् ॥३८॥ इत्युक्त्वथेयं कुमारग प्रियप्राणि-

तत्रादिक्षणी । आदिक्षदीपधीः सणो मूर्च्छाशतकृतच्छिदः ॥३६॥ अथैनमोषधिस्यन्दैरमन्दीकुरुते स्म सः । कुमारः
 कैरयस्तोममिव सोमः करोत्कैः ॥३७॥ ततः कृपावतारेण कुमारेणौषधीरसैः । चंद्रोऽप्यजीवि कारुण्यं महतां प्रह-
 तान्तरम् ॥३८॥ ततो यणैर्विवेकाधिमौक्तिकैर्यथितां गिरम् । कुमारो हृदि चन्द्रस्य हारह्वयामिति न्ययात् ॥३९॥
 न दत्तो निर्धृतिं हन्ति पुण्यं पुण्याति पातकम् । अहो हतं परस्त्रेणं कुयितामिवाहतम् ॥४०॥ परस्त्रीपरिरम्भेण
 समारम्भः सुखस्य यः । शीताग्भः रूपनेनेव ज्वरदाहृदययोहनम् ॥४१॥ परनाथो विभावय इवाक्कीर्तितमः प्रदाः ।
 अदृष्टसत्यधान्युसः क्षिपन्ति नरकावटे ॥४२॥ घातायः कारयन्धातिर्मदान्धैर्युध्यते न कैः । व्रजङ्गिः परनारिषु वारीरिविव
 मतृजैः ॥४३॥ नतः स्वदारसंतुष्टिः पुण्यपुष्टिरसायनम् । सेवनीया सदा पुष्पिः गुणकुम्भिमहादवी ॥४४॥ तच्चन्द्र
 चन्द्रचारुणां यशसां जलदोषमम् । परनारीपरीरम्भारम्भं निर्दम्भधीस्त्यज ॥४५॥ समं च रत्नचूडेन चूडारत्न
 स्वचारिणाम् । मा स्म पापघटाजन्मवत्सरं मत्सरं कृयाः ॥४६॥ रत्नचूड त्वयाप्येतच्चेतनीयं यतोऽभवत् । प्रत्यक्षं वा
 परवधूचौर्यमात्सर्ययोः फलम् ॥४७॥ इति वाचं प्रतिज्ञाय तौ प्रीतौ लेचरौ मिथः । सनत्कुमारतेजोत्रिसाक्षिकं सत्यमीय-
 तुः ॥४८॥ अदृश्यीकरणौ शिक्षागुरवे गुरुदक्षिणाम् । दत्त्वा भूपमुवे वियां तौ गतौ शां तया समम् ॥४९॥ कदाप्यथ सदः स-
 द्रमृगणं सिंहमृसुजम् । अत्यातुरश्चरः कश्चिदेत्य विज्ञप्तवानदः ॥५०॥ स्वामिज्जगत्पारम्भजम्भमाणप्रयाणकः । भूरि-
 भूरमणच्छेदमेदस्विप्रसरन्मदः ॥५१॥ नृपो रिपुद्विपक्रूरकेशरी शूरकेशरी । त्वां प्रत्युपैति काम्पील्यपुरायतनदेवता
 ॥५२॥ युग्मम् ॥ इति वाक्श्रुतिसङ्कोचः स्कन्धावाराय दुर्धरः । रथसिन्धुरगन्धर्वमटाध्यक्षान्वयोऽदिशत् ॥५३॥ प्रयाण-

कम्पुनादेपु काममम्यरचुम्बिषु । सख्यमानासु सेनासु भटेप्लूकटकेषु च ॥६७॥ तां मत्वा जयिनीं यात्रामेत्य तत्राधि-
कोद्यमः । कुमारो मस्तकन्यस्तहस्तः क्षापं व्यजिज्ञपत् ॥६८॥ युगमम् ॥ तात मा तव तत्रारिकीटेऽस्तु कटकस्पृहा ।
किं नृणोत्पादने कुम्भी कुण्डलीकुरुते करम् ॥६९॥ अहमेव करिष्यामि तज्जयं त्वत्प्रसादतः । हृत्यनुरुक्तमः पूरं किं न
सूरमभाचतः ॥७०॥ कटकं यदि तत्रापि शत्र्याघातनुषे स्वयम् । बलौ वा बलशत्रौ वा किं रीपिणि करोषि तत् ॥६१॥
अथाह पृथिवीनाथो नीतिप्रीतिसखीं गिरम् । रोमाञ्चितबधुः सुनोः शौर्येण विनयेन च ॥६२॥ लीलासु लालितं शूरा-
स्तनयं नयशालिनः । पुरः कुर्वन्ति भोगेषु रणाभोगेषु पृष्ठतः ६३॥ हृदयानन्दनं दक्षा नन्दनं कुलदीपकम् । न प्रभञ्ज-
नभृगिन्द्रे भासयन्ति रणाङ्गणे ॥६४॥ कुलालं कूनये रत्नं भृरिभाग्यार्जितं सुतम् । कः क्षिपत्यसिकलोलैरपारे सम-
राणवे ॥६५॥ बरस मत्सरिणो जेतुं यामि तेनाहमाहवे । जंगरो नगरस्यास्य भवान्भवितुमर्हति ॥६६॥ अथाकिरङ्गिरं
गौरीमास्यगौरांशुकौमुदीम् । कुमारः कैरवाकारवीरमानसमोदिनीम् ॥६७॥ त एव तात सत्पुत्राः स्वं मत्वा कवचक्षमम् ।
ये निर्यन्धात्पितुः स्कन्धादुद्धरन्ति पुरं युधः ॥६८॥ शूरास्तानेव मन्यन्ते नन्दनान्कुलदीपकान् । येषां रिपुस्त्रीनिःश्वासै-
स्तेजः प्रत्युत वर्धते ॥६९॥ कुलालङ्काररत्नानि कुमारानुर्वरावराः । उत्तेजयन्ति युद्धोर्व्याभिसिपद्यदाजुपि ॥७०॥
तत्प्रभो मां दिश देपिपेपायेति ध्रुवक्रसौ । अग्रहीदग्रहस्ताभ्यां चरणौ धरणीशितुः ॥७१॥ उत्थाप्य परिरभ्याथ प्रमोदी
मेदिनीपतिः कुमारमसुहृदीरवैराग्य स्वैरमरयत् ॥७२॥ कृतमाङ्गलिकः सोऽपि रेणुगोपितगोपतिः । चचालोच्चममूरः

१ कवचः. २ उल्लयलाभ ३ गौरांशुश्चन्द्र. ४ नृपा.

शूरकेशरिणं प्रति ॥७३॥ अद्यन्तीं निजभारेण भुवं घर्तुमिवाग्रतः । प्रलम्बमानहस्ताग्रार्थलतं बलिभिर्द्विबैः ॥७४॥
मा भूदस्मत्पुत्रापातेः स्वन्दशः क्षोणिमण्डलम् । इत्युद्गीन इवाचालीढोन्ना ह्यसमुच्चयः ॥७५॥ नर्तयन्रथिनां कीर्तिं
मूर्ता केतनकैतवात् । पवनानामनुप्रासः प्रासरद्रथसंचयः ॥७६॥ हृदा कवलगन्तः स्वं ज्वलयन्तो दृशा दिशः । प्रतस्थिरे
स्थिरागोल लोलयन्तो गनैर्भटाः ॥७७॥ इत्युपान्तं रिपोराग कुमारः सारसैनिकः । क्वचिदप्यकृतस्थानैः प्रस्थानैः
क्वचिदप्ययम् ॥७८॥ अथान्तरचरदूतस्यूतक्रोधविरोधयोः । तयोः सेनाद्वयं जज्ञे संपरागंपरायणम् ॥७९॥ आसदत्सा-
दिनं सादो निसादी च निसादिनम् । रथिनं च रथी पत्तिः पतिं च प्रोद्धतकुधः ॥८०॥ असहिष्णुः परतेजस्तेजस्वी
वीरमंचयः । नृण्डयामास चण्डांशुभासः काण्डौघमण्डपैः ॥८१॥ जयश्रीपरिरम्भाय स्तायमानमनोरथैः । हृष्यद्वि-
र्वाक्षितं वीरे रणे रेणुमघं तमः ॥८२॥ सट्टकारैरथोदारैः प्रहारैर्यत्नशालिनाम् । आलम्भि समरारम्भः स्फूर्जत्सूर्यहति
श्रुतिः ॥८३॥ स्फुल्लिङ्गैः स्फुरितं शत्रुशस्त्रापातेन वर्मसु । राज्ञां निस्तुव्यमाणस्य प्रतापस्य तुषैरिव ॥८४॥ द्रवीभूयेव
मृरेण रक्तपूरेण रेणवः । समरं समनीयन्त तमः समरुचः शमम् ॥८५॥ अभवः कोऽप्यश्ववारं स्वं पतितं घर्मभारितम् ।
उपबिद्येनमारोप्य समुद्रास्यौ भूधोद्वतः ॥८६॥ स्फुरितोदरनिर्योताः कश्चिदन्त्रावलीर्बली । धावन्नतुश्रुदवाजी खुरलप्रा-
लता इव ॥८७॥ दद्योष्टो मृकुटीभीमः क्षमापातिन्यपि मुर्धनि । घृत्वा दोर्ध्यां रिपुं कश्चित्पतन्नश्वादपातयत् ॥८८॥ बाह-
यित्वाग्रतो चाहं कुन्ते वक्षो विशलयपि । युद्धक्षीणायुधो दन्तैः कोऽपि कण्ठं विषोऽपिपत् ॥८९॥ प्रतिद्विपं द्विपः कोऽपि

१ युद्धनगरम्, २ शरमण्डपैः, ३ युद्धोद्वतः.

कोपान्मूर्धन्यताडयत् । करेणोन्मूल्य नस्यैव रणरक्षीणरदो रदम् ॥९०॥ पातितस्य द्विपः कोपी कोऽपीभ्यस्य रिपोर्वपुः ।
रदाग्रेण विदार्योच्चैर्मर्त्तो रक्तासवं पिबन् ॥९१॥ त्रस्यन्प्रतिद्विपान्मेऽसौ जितारेरपि दुर्यशः । मा दादिति जघानैकः
स्वहस्तेन स्वहस्तिनम् ॥९२॥ हतस्य पततो युग्यनागस्योत्प्लुत्य पृष्ठतः । क्षितिमेव स्थितोऽजिपीद्वेषिणं मार्गणेः परः
॥९३॥ कथिद्रथी प्रथीयांसि शरजालानि लालयन् । अस्त्राण्येव द्विपोऽकृन्तन्नास्त्रानि तु कृपाञ्चितः ॥९४॥ शरैरेकस्य
चक्रस्य च्छिन्नेऽक्षे नमतो रथात् । चिलुण्ठन्तं क्षितौ शत्रुं कोऽप्यलोकत कौतुकी ॥९५॥ कर्णान्ताकृष्टकोदण्ड एवैकः
खेदमासदत् । यं यं लक्ष्मीचकारैप तृणं स स यदग्रसत् ॥९६॥ मार्तण्ड इव कोदण्डपरिवेधरः परः । विशाखशरमयी
धृष्टि राजहंसमिदं भयत् ॥९७॥ धृतासिन्नासयन्निबन्धं मुक्तकेशः करालवाक् । शार्गावतारतः कथिद्रमद्रुहङ्गभटः
॥९८॥ दलितस्य रिपोरन्ध्रमालाभि कृतमण्डनः । कुर्वन्किलकिलामेकः शोके केनापि नैक्षितुम् ॥९९॥ द्विपाक्षिर्मद-
यामास त्रासयामास वाजिनः । भटान्विघटयामास ध्वेदयैवोद्धुरः परः ॥१००॥ विक्रम्य पतितस्याजौ कस्यचिद्र-
क्तपिन्दवः । वीरवारेण वीरश्रीमन्दिरेण वयन्दिरे ॥१०१॥ इत्यजिप्रसरे बाजिदन्तित्यन्दनपत्निपुः । पतत्सु तुच्छतां
गच्छद्दल एवं संहिरैक्षत ॥१०२॥ अथाहितहतग्रस्तसमस्तस्त्वजिनीजनः । गन्धसिन्धुरमारुह्य प्रसरत्पापचापलः ॥१०३॥
संगमी स्तम्भयन्दूरे शरकेशरिणधमम् सनत्कुमारो नाराचधाराचयमचञ्चयत् ॥१०४॥ युगमम् ॥ तद्वाणपातभीमास्तु
रणसीमास्तु शास्त्रवः । न रयी न भटो नेमो न चाश्वः प्राविशद्भृशम् ॥१०५॥ मुञ्चन्त्य शरसासारं भूरिशो रिपुभृपतीन् ।

१ परिर्येयो मण्डलम् । २ विशालेन ।

न्यचारयदसावेको विषेकोऽरीनिबान्तरान् ॥६॥ इत्यस्मिन्नुग्रसंग्रामभरेण क्षीणमार्गणे । धीरा विरोधिनाऽघावन्प्रघ-
नायोद्धतायुधाः ॥७॥ वर्धन्तो मरुक्षु धारालैः शरजालैः समन्ततः । चबुः कुमारमार्तण्डं तोयवा इव ते तदा ॥८॥
जीवीनायां विमुक्त्याशु विधूतामिर्मृदाय सः । नन्दनो मेदिनीजानेर्यावदुत्तरति द्विपात् ॥९॥ हस्तछस्तसमस्तालं
लालामालापृताननम् । तावद्विद्रमिलबधुर्विपक्षयलसैक्षत ॥१०॥ युगमम् ॥ सुसनां विक्षिषामन्तर्विराज स राजसूः ।
आरमेव शानिनो मूर्छेत्कर्मपद्धतिमध्यगः ॥११॥ तन्निद्राचिस्मितं चन्द्ररत्नचूडौ खवारिणौ । नेमतुः संयतानीतशरकेशरि-
णावमुम् ॥१२॥ अग्रेत्फुल्लदृग्गुमीलतुलकः परिरभ्यतौ । मीतः कीमिदमित्येय पप्रच्छ पुष्टिबीषाम् ॥१३॥ सद्योऽभ्युद-
यदानन्दरसोऽभिस्ताननिर्मलाम् । ऊचे बाचं तदा चन्द्रनामा खेचरशेखरः ॥१४॥ कुमार मार्यमाणेषु खेचरेन्द्रेषु जीवन्तोः ।
पुनर्जन्मेव जज्ञेऽद्य त्वदाज्ञापालनेन नौ ॥१५॥ तथाहि हृदयग्राहिणितिविद्योति विद्यते । रथनूपुरचक्राख्यं वैताल्यशिराखरे
पुरम् ॥१६॥ तरिमक्षस्ति मनस्तिगमभावेन सुवनं छिपत् । भृशं भीमात्मनां सीमा भीमाल्पः खेचराग्रणीः ॥१७॥
तपोभिर्दुस्तपैरेव निःशेषवगपेयधीः । क्रूराक्षो राक्षसीं विद्यामसाधुः समसाधयत् ॥१८॥ तत्ततः संकटं शङ्कमानाः कापि
न निर्वयुः । नवीशरशतद्रुसत्रिनः खेचरेखराः ॥१९॥ अद्य तद्गयविन्तातिगतनिद्रस्य मे निद्रि । पुरोऽभूत्कामिनी
काकिदिपशारूपसंपदाम् ॥२०॥ मकरध्वजराजस्य राजधानीव जद्रमा । दर्शयन्ती दृशं भावमयीमिल्याद् मामियम् ॥२१॥
जानीहि मां महेन्द्रस्य महिषी मोहदश्रुते । मनो यद्राजुरागं तु सुभग त्वद्गुणेषु मे ॥२२॥ तन्मदङ्गमनङ्गार्तं निर्वापय

१ युग्माय ।

कृपापय । त्यज चिन्तां तवाराति हुंकारेणैव भस्मये ॥२३॥ क्षोभकैलोभकैश्चेति चेतोद्विग्नैर्बचोभरैः । चिरमभ्यर्थया-
मास सा मां कामान्धिता भृशम् ॥२४॥ परस्त्रीति निषिद्धैव त्वदाज्ञां ध्यायता मया । क्षणदान्ते विलक्षत्वं दधती सः
निरोद्धे ॥२५॥ सुहृदय रथाद्रानां देवपथाद्रणभूषणे । आक्रन्दः श्रवणास्कन्दः कोऽपि व्याप दिशोऽदसुतः ॥२६॥ अथैव
खेचराधीशपुरेभ्यः खेचरेश्वराः । क्रन्दसंरम्भसंभ्रान्तहृदि भयवदद्भदः ॥२७॥ भीमेनाद्य पुरश्चेनिद्वयैश्वर्याय याचिता ।
हृद्यानि राक्षसी विद्या स्त्रीरूपाण्यमितः श्रिता ॥२८॥ चटूक्तिभिः पतिकृत्य निम्बिलान्खेचराधिपान् । छलिनी तलिनी-
भूय बलिनी निजघान सा ॥२९॥ द्वावेव यत् जीवन्तौ देवयोगेन केनचित् । भवांश्च रत्नबुद्धिश्च दिष्टयाय दृष्टयाय
वीक्षतौ ॥३०॥ इति तद्वर्षनैर्मत्वा जीवन्तं सुहृदं निजम् । प्रीत्याहममृतान्भोधिप्रद्यमग्र इवाभवम् ॥३१॥ अथ जीया-
त्कुमारस्य शिक्षा नो जीवनीपथम् । चिह्नद्वाराक्षसीरक्षासिद्धमन्यायितं यया ॥३२॥ इति ब्रुवन्कुतोऽप्येत्य तदा हृदि
लुलोठ मे । वयस्य पप पीयूयतुयारलयहारयत् ॥३३॥ युग्मम् ॥ तनः प्रीतीभरस्यास्य भागं ते दातुमुद्यतौ । आवाभि-
हागतौ दृष्टस्त्वं च युद्धसमुद्धतः ॥३४॥ स्वापिता रिपवो बध्वाऽऽनीतथायं ततोऽधुना । किं कुर्वो जीवदैनैककल्पद्रुम
समादिश ॥३५॥ अशस्यकमलोन्मीलन्मधूचयमयं वचः । इदं गदितुमारेभे कुमारेण प्रमोदिना ॥३६॥ युवां दिष्टयाद्य
निक्रान्तौ राक्षसीकवलग्रहात् । अद्य दिष्टयाहमाकृष्टो भवद्भ्यां संकटादितः ॥३७॥ इदानीं तु क्षतैरान क्षतरोहिल-
तारसैः । बलयोरग्नि संघातं समुल्लाघयतं रयात् ॥३८॥ इदं रचयतं निद्रादरित्रं च द्विषां बलम् । अमुं च मुञ्चतं बन्धान्मा

१ आकाशाङ्गणभूषणे । २ शय्यारूपा मूला. नमिनीभूयेति पाठे कमलवत्क्रीमलीभूय ।

विपत्रमृद्रिपोरपि ॥३९॥ इत्यादेशो कुमारोन्वोस्ताभ्यां तूर्णं विनिर्मिते । उत्तस्थौ दलिताशेषविकारं तद्वलद्वयम् ॥४०॥
 दूरं व्रपानतः शरकेसरी सिंहसुनुना । बहु समान्य सत्कृत्य मुक्तः स्वमगर्मत पुरम् ॥४१॥ भीमनो भीमती मा भूदभूर्वा
 संभय भास्वतोः । इत्युक्त्वाऽऽशु कुमारेण महितौ प्रहितौ स्वगौ ॥४२॥ अवलिष्ट बलिष्ठानां धुर्यः पुयै ततः कुती ।
 पदे पदे नृदेवानां वृन्दैर्बन्यपदाम्बुजः ॥४३॥

नयणान्तो पटावाप्तविश्रान्ते शान्तोचेतसः । विशासं प्रतिहारेण कुमारस्येदमन्यदा ॥४४॥ केनापि सहितः पुंसा
 प्रहिनः स्वाभिना स्वयम् । जीमूनो नाम दूतोऽस्ति कुमार इति वारितः ॥४५॥ विज्ञाय वेद्यभृद्भेद्यसंज्ञां भूपसुबस्ततः ।
 दृतं च तं पुमांसं च दससम्मानमानयत् ॥४६॥ नरे तमग्रे कृताऽवाथ दूतो नत्वेदमभ्यधात् । कुमार यदयं वक्ति
 तत्कार्यं राजवागियम् ॥४७॥ उद्गसद्बुल्लेतेनाथ कुमारेण निरीक्षितः । सोभ्यधस सुधारोचिरौचित्यरुचिरं वच ॥४८॥

अस्ति संसारसारश्रीः स्वश्रीजितमल्लपुरी । लक्ष्मीबिलसनाबामो वासन्तीति श्रुता पुरी ॥४९॥ तस्यां नामाङ्कना-
 मास्ति नाकनाथनिभो नृपः । पद्मवासेति यत्पाणिवासेनेवाभ्यधुः श्रियम् ॥५०॥ तस्य प्रिया श्रियामेकसदनं मदना-
 बली । अस्ति राजीवजीवातुवदना मदनायुधम् ॥५१॥ तदङ्गजा गजगतिर्जगति प्राप्तविश्रुतिः आस्ते मुखानिलमिल-
 द्मुद्रा शृङ्गारसुन्दरी ॥५२॥ त्रैलोक्यरमणीभ्योऽपि रमणीयतमामिमाम् । कन्यामनन्यस्पृहया प्रहयांचक्रिरे गुणाः ॥५३॥
 मात्स्यसौ शशिालीलेन शीलेनैव मयात्र किम् । इतिवास्या बहिर्नास्यादेति प्रीत्यामपि मितम् ॥५४॥ इयं बालापि

२ अग्रवर्ती ।

शीलस्य परमां भूमिकां गता । कदापि न ददात्येय खिन्नेव त्वरितं पदम् ॥८५॥ बन्दनायंवि सेव्यं सा सितेवे
 स्वच्छया धिया । मनःकामनया हंसगमना न मनागपि ॥८६॥ केलीषु सफलीचक्रे कदापीयं न मामिति । विमुक्ता
 कुपितेनेव सांप्रतं शैशवेन सा ॥८७॥ यौवनं नलिनाक्षीषु विकारैककलागुहम् । निर्विकारविलासेषु सा शिष्ययति सं-
 प्रति ॥८८॥ भूपे तदनुहपाय वराय विहिंनोद्यमे । सांप्रतं सर्वभूषणानां रूपं चित्रेषु पदयनि ॥८९॥ स्वमातृपितृसोदर्यव-
 यस्याविरहासहा । विवाहं स्पृहये नाहमिति स्माह सखीषु सा ॥९०॥ युगम् ॥ तदाकर्णं तदास्येभ्यो निर्मोदा मद-
 नावली । आरोप्य तनयामङ्गे सशङ्केन हृदोऽवदत् ॥९१॥ विवाहोत्सवै मुख्यं वत्से घत्से कथं वृथा । शोच्या प्रियं विना
 रामा त्रियामा शशिनं विना ॥९२॥ रमणी रमणीयापि रमणेन विवर्जिता । ज्ञानश्रीरिव चारित्ररहिता न हि राजते
 ॥९३॥ आभर्तृका तृणेभ्योऽपि स्त्री पितृणां गृहे लघुः । आयाति भ्रातृजायानामपि मुण्डीति वाच्यताम् ॥९४॥ कलाहीनः
 पुमानग्निरग्वालो निर्जला नदी । विपतिर्युवतिश्चेति काप्यर्घ्यं न चतुष्टयम् ॥९५॥ स्त्रीणां भवत्यनाथानां बन्धुरप्य-
 भिभूतये । अग्निनीनामिवाञ्जोऽपि चन्द्रोऽनुद्गतभास्वताम् ॥९६॥ श्रद्धेहि तद्विवाहाय पुत्रि मां विधेहि मे ।
 गर्भवासेऽपि यदसः क्लेशलेशोऽपि न त्वया ॥९७॥ इत्युक्तिमवधार्येयमजेयममृतैर्वचः । आददे दीनशृङ्गारसं शृङ्गार-
 सुंदरी ॥९८॥ युक्तमुक्तमिदं मातर्जातनीतिलयं त्वया । दुःखाय तु गुणेनैकेनापि हीनः प्रियः स्त्रियाम् ॥९९॥ कुलं
 यदि न तद्रूपं ते चेत्तन्नामलाः कलाः । चेत्ते च ताश्च तन्मातर्न शीलं सुलभं नृषु ॥१००॥ रूपशाली कलामाली कुलीन-
 श्रैकरागभाक् । न प्राप्यश्चेत्प्रियो नारी तत्कुमार्येव जीर्यतु ॥१०१॥ कर्तुं शक्यं वरे रूपकलाकुलनिरूपणम् । कस्त्विदं

चिपत्त्रिपोरपि ॥३९॥ इत्यादेशो कुमारैन्दोस्ताभ्यां तूर्णं विनिर्मिते । उरस्थौ दलिताशेषविकारं तदलक्ष्यम् ॥४०॥
 दूरं प्रपानतः शूरकेसरी सिंहसुनुना । बहु संमान्य सत्कृत्य मुक्तः स्वमगर्भत पुरम् ॥४१॥ भीमनो भीमंती मा भूद्रभूवो
 संभूय भास्वतोः । इत्युक्त्वाऽऽशु कुमारेण महितौ प्रहितौ खगौ ॥४२॥ अवलिष्ट बलिष्ठानां धुर्यः पुर्वं ततः कुती ।
 पदे पदे ब्रूदेवानां दृष्टैर्वन्यपदाम्बुजः ॥४३॥

प्रयाणान्ते पदावासविश्रान्ते शान्तचेतसः । विशसं प्रतिशरेण कुमारस्येदमन्यदा ॥४४॥ केनापि सहितः पुंसा
 प्रक्षितः स्वामिना स्वयम् । जीमूनो नाम दूतोऽस्ति कुमार हारि चारितः ॥४५॥ विशाय ब्रह्मभूत्रसंज्ञां भूपभुवस्ततः ।
 दृतं च ते पुमांसं च दशसम्मानमानयत् ॥४६॥ नर तमग्रे कृताऽवाथ दूतो नत्वेदमभ्यवात् । कुमार यदयं बक्ति
 तत्कार्यं राजवागियम् ॥४७॥ उल्लसद्भुलतेनाथ कुमारेण निरीक्षितः । सोभ्ययस सुधारेचिरौचित्यपरुषिरे वच ॥४८॥

अस्ति संसारसारश्रीः स्वश्रीजितमरूपुरी । लक्ष्मीबिलसनावासो वासन्तीति श्रुता पुरी ॥४९॥ तस्यां नामाङ्गना-
 मास्ति नाकनाथनिभो नृपः । पद्मवासेति गत्यानिवासेनेवाभ्यधुः श्रियम् ॥५०॥ तस्य प्रिया श्रियामेकसदनं मदना-
 बली । अस्ति राजीवजीवातृवदना मदनायुधम् ॥५१॥ तदङ्गना गजगतिर्जगति प्राप्तविश्रुतिः आस्ते सुखानिलमिल-
 वृष्टा शृङ्गारसुन्दरी ॥५२॥ त्रेलोक्यरमणीभ्योऽपि रमणीयतमामिमाम् । कन्यामनन्यस्पृष्टया प्रहयांचक्रिरे गुणाः ॥५३॥
 भाव्यस्तौ शशिबालीकेन शीतेनैव मयात्र किम् । इतिवास्या बहिर्नास्यादेति गीत्यामपि स्मितम् ॥५४॥ इयं बालापि
 २ भववती ।

नदीवन्त परमां मृमिकां गता । कदापि न ददात्येय विधेय त्वरितं वदम् ॥८५॥ बन्धनायपि सेव्य मा निसेवे
 स्वच्छता भिगा । मनःकायनगा म्मगयना न मनागपि ॥८६॥ केलीषु मकलीनके कदापीय न भामिति । विमुक्ता
 कुतितेनेव सांघत नोद्येन मा ॥८७॥ योरानं नदिनाशीषु विकारिककलापुक्तम् । निविकारविलासेषु सा किलगपति सं-
 प्रति ॥८८॥ भूये तत्तनुगयाय यथाय प्रिनिनोन्ने । सांघतं सर्वमूपातां अप विधेषु पश्यमि ॥८९॥ स्वमातृपितृमोदगव-
 गत्याधिराजमना । त्रिगानं दृष्टये नाहमिति स्माह मग्नीषु मा ॥९०॥ युग्मम् ॥ तदाकर्णं तदासेव्यो निर्मोरा मद्-
 नावली । आरोण्य तनयाम्ने मशङ्केन द्वादशदत् ॥९१॥ त्रियागेरमन्त्रे सुग्यं वत्से धरसे कपं कृथा । घोच्या मिर्षविना
 गमा त्रियासा शठिनं पिना ॥९२॥ रमणी रमणीयापि रमणेन चिर्वजिना । ज्ञानश्रीरिव वारिब्रजिता न हि राजते
 ॥९३॥ आभर्तुका तृणेभ्योऽपि स्त्री विदुर्णां गृहेलुः । आयाति आतृजागानामपि मुण्डोनि वाळयताम् ॥९४॥ कलाहीनः
 पुमानधिरङ्गालो निर्जला नदी । धिगतियुयतिधेति काप्यर्धं न न्तुष्टयम् ॥९५॥ स्त्रीणां भवदयनाभानां बगुरप्य-
 भिन्नतये । अस्मिनीनामिवाज्जोऽपि बन्डोऽनुदलनास्यताम् ॥९६॥ अदेति तद्विवाहाय पुञ्चि माद्रि विधेति मे ।
 गर्भवासेऽपि यक्षः ग्लेशछेजोऽपि न स्या ॥९७॥ इत्युक्तिमन्त्रार्थेयमजेपममृतेर्वचः । आवदे दीनशृङ्गारसं शृङ्गार-
 सुंदरी ॥९८॥ युक्तयुक्तमिदं मातजांतनीतिलय त्वया । दुःखाय तु गुणेनैकेनापि हीनः प्रियः स्त्रियाम् ॥९९॥ कुलं
 गदि न तद्रूपं ते चैरासामलाः कलाः । चेत्स च ताथ तन्मातने शीलं सुलभं नृपु ॥१००॥ रूपशाली कलामाली कुलीन-
 श्रीकरागभाक । न प्राप्यधेरिप्रयो नारी तत्कुमार्येव जीर्घतु ॥१०१॥ कर्तुं शक्यं वरे रूपकलाकुलनिरूपणम् । कस्मिन्दे

वेद यस्य मनः कुत्रापि रंल्यते ॥७२॥ एकस्यां विरतः कन्यामन्यामप्युद्धेत पुमान् । नार्योः पतिविरक्ताया मरणं
 शरणं पुनः ॥७३॥ इत्यादिगुणदोषैकविचाराचलचेतना । भातर्नाहं विवाहाय बाच्या किञ्चित्कदाचन ॥७४॥ एवं निर-
 सरीकृत्य मातरं कातराश्रया । अहायोल्याय वैलक्ष्यविलोपाय नन्नाम सा ॥७५॥ ततो निरावरीभूते भूपे तन्महकर्मसु ।
 कलाबलिविलासैकसुखमग्नैव सा स्थिता ॥७६॥ सुदा स्वप्नेऽन्यदापश्यमिदान्ते शान्तधीरियम् । आत्मानं कल्पवृक्षस्य
 बामतः कामतः स्थितम् ॥७७॥ यदेप्सितप्रदो भावी चल्लभस्ते यथेप्सितः । इत्याचचक्षिरे तस्यै स्वमव्याख्यां विषयक्षणाः
 ॥७८॥ माचलन्दृविमानेन प्राप्तः प्रीतिमती ततः । नन्तुमुग्रानममानं पद्मानन्दनमुच्यता ॥७९॥ कैमचित्पथि विक्रीयमाणं
 कारं कीरं कामापतनमाप सा ॥८०॥ तद्विष्टचिरादानेन तं क्रीत्याकृत्य पञ्जरात् । कलयन्ती
 पद्मरागवलश्रेणिपिनन्दनम्पद्वतिः । काञ्चित्काञ्चित्कियामर्ज्ञीबद्धिरिव कल्पयन् ॥८१॥ हसन्निबालनिष्पन्नपदपाणिरदच्छवः ॥८२॥
 क्लिक्कदन्तकम् । इदं प्रसादस्मितया पश्यन्निव पुरःसरान् ॥८३॥ जातरूपमयं विश्रज्जातरूपमयं वपुः । दृष्ट्वा कामः
 कीरेण गनभोत्पत्य तत्पुरः ॥८४॥ शतुर्विः कलापकम् ॥ ततः कौतूहलाद्दृश्यमानः क्ष्मागन्धकन्यया । काममूर्तिं प्रति
 प्रोचै वाग्मिरपुस्तुकः शुक्रः ॥८५॥ कुमारराज यच्छाशु सुप्रियाणि फलानि मे । सुविषं ते पठाम्यायां द्रव्यमेतद्वि-
 दाम्यताम् ॥८६॥ “अविद्युक्तिशुक्तिमुक्तागुणगणपुक्ताः अन्यकलाः सकलाः । उपलभरविपुलभारैः किमलंकारैः कृती
 कुरुते ॥८७॥ फलमविकलदुर्जपजपदुस्तपसोर्धर्मजयन्ति जनाः । तत्कुरुष्वे निजयुक्तिषुः सुकृतकृतः सन्तु संतुष्टाः”

द्वितीयसर्गः
 ॥८६॥

॥८७॥" तावन्मत्प्रियमेवेदमार्थायुग्मं शुक्रस्तु कः । इति ध्यानप्लुते सिंहसुने सोऽकथयत्कथाम् ॥९०॥ इति कीरोक्ति-
माकर्ण्य कन्यां कापि सखी जंगौ । आस्ते भुवि युवा दुःखलोपी कोऽपीहशोऽप्यहो ॥९१॥ स्मरं अमात्कुमारोति संबो-
धयार्थायुगं पठन् । रूपं कुलं वयः शीलं गुणान्यस्य शुक्रोऽभ्यधात् ॥९२॥ युगमम् ॥ अथ कीरकुमारसि त्वं कुमारस्य
कंस्य रे । तत्त्वं वद यथा दृष्टां तत्र फलावलीम् ॥९३॥ इति शृष्टः करे कृत्वा कीरः कन्यकया तथा । स पपाठ
सुधाक्तानि सक्तान्येव मुहुर्मुहुः ॥९४॥ ततस्तिरथां धनन्यबातुरी केन चेननी । किञ्चिदञ्चितपञ्चयुः सा विचिन्वा
गृहं गता ॥९५॥ न तल्पे न सखीजल्पे न वने न निकेतने । न जले न स्थलेऽप्यस्या मनः कचन निर्धुतम् ॥९६॥
तुलितार्कच्छिरहो विरहोऽस्या हृदि ज्वलन् । ददौ निद्रापनोदाय मदनस्य दिनोदयम् ॥९७॥ स कुमारः क रे कीर
जल्पन्तीनि प्रतिक्षणम् । मनो मनोभवभवव्याधिमत्समधस्त सा ॥९८॥ क्रमान्निद्रुतवक्षित्रीविरहस्तां व्यहस्तयत् ।
पुष्पचापधरापस्य प्रताप इव दुःसहः ॥९९॥ तदङ्गेषु हिमं सखयो पश्यदतिभिदे वदुः । तच्चतदृष्मणैवाशु पतदेवापदा-
ऽऽपदम् ॥८०॥ अमान्मन्ये मदङ्गेषु व्याप तापोऽखिलं जगत् । उष्णाः किमन्यथा बन्द्रजलजन्मवल्लजः ॥१॥ निशेधा
त्वं निशाहीनो दीनो भवसि भक्तम् । वियुक्तान्दहसि स्युर्वा नराः सहजान्दुराः ॥२॥ जले कुमुदिनीप्रेम्णा प्रोस-
मादाय पाणिना । दलयच्चं विधुं सख्यः साक्षान्मत्तापकारिणम् ॥३॥ जानानापि विप्रयोगति पद्मिनीशस्य पद्मिनि ।
किं मां दहसि हा कष्टं स्त्रियोऽपि स्त्रीषु निष्कृपाः ॥४॥ सख्यः स्फुटति मे वक्षः साधु स्फुटतु वा जनात् । स कुमारः
स्मराकारः प्रेक्ष्यते यदि हृद्रतः ॥५॥ इत्यादि बहु जल्पन्ती पतन्ती मूर्छया मुहुः । सुदतीकदन्तीभिः सा वयस्याभिरलोचयत

॥६॥ पद्भिः कुलकम् ॥ रे कीर क कुमारो र्मा मुक्त्वा यात्यनुमीयताम् ॥ इति निद्रालयान्तेषु सा - स्वप्नानलपन्मुहुः
॥७॥ तीव्रतापभृतस्तस्या वयस्याः परितः स्थिताः । अस्त्रैरधारयन्धरायन्त्रपुत्रीचक्रश्रियम् ॥८॥ अथेदं मेदिनीशेन
मत्वा दिष्टैः पुरे चरैः । अवगन्तु कुमारं तं न्यलोकं शुक्रविक्रयी ॥९॥ चिरं नीरीक्ष्यमाणोऽपि क्वापि प्रापि नरैर्न सः ।
शुद्धधर्मोपवेष्टेव दूरभयैः शरीरिभिः ॥१०॥ सग्नः कचिदनासाय रसाविसुरसाविमम् । समारब्ध कुमारस्य लब्धयेऽस्य
स्वयंवरम् ॥११॥ सग्नो विमुन्य कौमार्यं ये राज्यं भेजिरे नृपाः । गुणोदाराः कुमाराश्च ये तान्भूपोऽयमाह्वयत् ॥१२॥
तनयो नयमारस्य मन्त्रिणः सागरानिः । त्वामाह्वतुमहं नाथ प्रतितस्त्वत्पितुः पुगम् ॥१३॥ आज्ञातोऽसि हृतिनाज्ञा
त्यज्ञयोत्कर्षपिणा । तदासन्ती पुरीमेतुसुरीकुन्तरां त्वराम् ॥१४॥ न तत्रायासि वामाक्ष्या तयान्यस्मिन्वृते यतः ।
ममाभिभव एव स्यादिदं वदति भूपजे ॥१५॥ स जगौ वीरवर्धे त्वं वर्धेण्व तथा यतः । त्वयि दृष्टे ममाद्याभू-
दुगानमदनभ्रमः ॥१६॥ युगम् ॥ ईदृश्रुपं चिह्नाय त्वां कन्या सान्यं वृणोति चेत् । तत्का तत्र पराभृतिस्तया
किमगुणज्ञया ॥१७॥ इत्याशुक्तिर्भरैः स्वस्य दर्शयन्मन्त्रिपुत्रताम् । कुमारं सागरः कीर्तिसागरं नगरेऽनयत् ॥१८॥
वासन्तीवासवेनाथ संसृगं समुपेयुषा । कृतसत्कृतिनास्थापि - स धामनि सधामनि ॥१९॥ येन्येभालि प्रभालिसन-
नास्तत्र स भूपभूः । वृथान्यवीरागमनं ते नरा मेनिरेतराम् ॥२०॥ तदा शृङ्गारसुन्दर्यं चारवर्धेण्वगतः । कुमारः
सोऽयमाणरूपे व्याण्ये च गुणे गुणे - ॥२१॥ अथ दृश्यीशपुत्री सा प्रेययवस्त्रिकां संवीम् । ज्ञातुं वृत्तानि वीराणां
सर्वेषां शार्परीमुखे ॥२२॥ सा यात्वा यामिनीयामगमले ममुपेयुषी । सुसाबिलसन्वीलोकां प्राक् भूपसुतां प्रति ॥२३॥

भूषप्रहितसत्कारधारिनीशतान्विता । न्यभालयं भुजभृतः समस्तानपि तातहम् ॥२४॥ कन्दर्पहस्तशस्त्रीषु स्त्रीषु
तासु गतास्वमी । विविधां विदधुर्वीरा विकृतिं कृतिताकृते ॥२५॥ कलाकलापकचिरः सुरोचिलौचनप्रियः । कश्चि-
दात्मनि भूयेन्दुः पित्रतामकलद्रयत् ॥२६॥ कलानां पटलं रूपं गुणानां च गणं परः । मदेनादृषयन्मयविन्दुनेय पयोध-
रीम् ॥२७॥ कीर्तिं कलाधुनीधौतां गुणस्यूतां पटिमिव । व्ययान्मित्रक्रुधा कश्चिदधूम्ययेव मलीमसाम् ॥२८॥ किमप्य-
जल्पन्ब्रूयाद्वाः कोऽपि स्तब्धत्वनिश्चलः । अविज्ञ एव विज्ञातो मया ध्रावपुमानिव ॥२९॥ इति ताभिः समं राजलो-
कमालोकमानया । प्रथयन्त्या यथावस्थं मिथस्तत्कीर्तिंकीर्तनम् ॥३०॥ श्रूयते यद्यथाः शीलकुलरूपकलामयम् । सौवं
सनत्कुमारस्य तस्य सौत्कण्ठमागतम् ॥३१॥ युग्मम् ॥ मध्येधाम वयं यामस्तन्मुवा लोकनोन्मुवाः । यावत्सावन्महेन्द्रेणा-
प्यनुच्छिष्टं बहन्महः ॥३२॥ स कुमारः कलावद्विभूतिभिर्मृपितान्तिकः । न्यभालयत् समावर्तो बक्रवर्तो शुभात्म-
नाम् ॥३३॥ युग्मम् ॥ लोलमौलितया चञ्चच्चूडामणिमरीचिभिः । आरात्रिकमिवातन्वन्कवीनां काव्यसंपदः ॥३४॥
बालयन्त्रगुर्ली रङ्गन्नखांशुवितर्ताशुकाम् । वाग्वेयकारिणां गीतेः पताकामिव कल्पयन् ॥३५॥ चमत्कारकरानेवं स
गृह्णन्गुणिनां गुणान् । चमत्कारकरं दानं ददानोऽनृणतां ययौ ॥३६॥ त्रिभिर्विधोपकम् ॥ मुधाकृतमुधाधृष्ट्या दृष्ट्या
प्रीतिप्रसन्नया । तदा सेवकतातापं सेवकानां लुलोप सः ॥३७॥ तदा कुमारः कृतुकी यत्र यत्र दृशं ददौ । विज्ञानं
दर्शयामास स्वं स्वं वैज्ञानिकः स सः ॥३८॥ नृपपुत्रिक्षणे तत्र चित्रविद्याविशारदः । कोऽपि चित्रयटं पाणौ कुमारस्य
समर्पयत् ॥३९॥ तं वीक्ष्य विस्मितोऽपृच्छन्तृपभूलिपिकारिणम् । चित्रसंवादिनी तस्या रूपश्रीरस्ति वा न वा ॥४०॥

स जगाद् क संवादस्तस्याधिप्रेण वर्तताम् । शस्या रचयितुं केन चित्रे चन्द्रस्य चन्द्रिका ॥४१॥ दृग्लीलागुलिघ्नतं कास्तु
चित्रकर्म तथा समम् । यस्या दृश्यार्धदेहत्वात्प्रतिचिन्वेऽपि नोपमा ॥४२॥ नेहशी कापि कान्तास्ति कुमार त्रिजगत्प्रिय ।
विश्वरूपाणि न; पाणिचर्त्तानि लिपिशास्त्रतः ॥४३॥ इत्याकर्ण्ये चिरं चित्रे पश्यन् कासपि तानयम् । कुमार; काम-
पाणार्तं इव मौलिमकम्पयत् ॥४४॥ क्षणं क्षुब्धितमात्मानमय संगम्य धीरधीः । चित्रं संगम्य चित्रज्ञं कुमारः सबकार
तम् ॥४५॥ अस्मास्तु प्रतिहारोक्तिविदितास्तु ततः कृती । स न्ययुक्त्तं सितं हर्षस्मितसंर्द्धिलोचनम् ॥४६॥ सोऽस्मा-
भिर्मौन्यकर्षूरचन्दनागुपदौकितम् । जग्राह बहुमानेन गौरं स्वगुणवृन्दयत् ॥४७॥ दापितेषु निविष्टाभिर्विष्टरेपूचितं
तनः । यक्रार चिरमालापं सहास्माभिर्महाशयः ॥४८॥ अस्ति दुःप्रारसुन्दर्याः श्रीढाकीने विचारदः । त्वत्सम्भोचित
पदेति विजसोऽसौ मया तदा ॥४९॥ पञ्चान्मुक्ती मयाप्यस्ति दत्तहृत्कोतुकः शुक्रः । इत्युक्तेऽप्य कुमारेण कश्चित्सस्य
चरो जगौ ॥५०॥ कीरस्मोरैः स मागिभ्यर्पजरेण समं हतः । इति युनिवशात्किञ्चिन्स्तार्तं इव स स्थितः ॥५१॥
कलशीभवति ग्गोममण्डपरवेन्दुमण्डले । अस्मान्सत्कृत्य कृत्यप्रवीणाः प्राश्निणोस्तनः ॥५२॥ ईदृक्सनत्कुमारः श्रीके-
लिदेशेनो जगलयम् । जगन्नयनमत्कारिहारिथारित्रभाजनम् ॥५३॥ कास्ते मनत्कुमारः किं मामग्रावि न भाषते । न
पाठगणि मुक्तानि न फट्यानि प्रयच्छति ॥५४॥ तां श्रुत्वा चम्पिकावाचं तदित्यं भाषके शुके । आद्यचक्षे विलक्षेद
वचः दुःप्रारसुन्दरी ॥५५॥ सन्धिपत्रानुरक्तं मे मनस्तावदस एव सः । इत्यधीरस्य कीरस्य वाचा निष्पीयते मया
॥५६॥ किं तु कान्तामसौ काञ्चिचित्रे यदीक्ष्य चुक्षुमे । मनः सपत्नीभीतं मे तेन सप्रति कल्पते ॥५७॥ अस्ताव-

पीडनाद्येवार्त्तकमन्यं मन्यसे वरम् । अयं यरोत्सवाद्वाग्मृत्युरित्युचिनो मम ॥६८॥ इत्यमुं स्त्वां स्वमित्रिः स्वासं शपथनीये
 मृत्योऽन्ता । अग्निप्रायि चिरं आग्निप्रायान्ताशेन समीपतः ॥६९॥ चित्रक्रीडतदुःखौघसंघादकुलमानसा । तदा
 यद्वृकलं मृत्युं जानती जीयितव्यतः ॥६०॥ निद्रापरं परीवारं मत्वा सत्त्वावलम्बिनी । शनैः शनैः समुत्थाय काय-
 लयगगनोत्था ॥६१॥ तत्रैव केलिदोलायाः कटके नृपयालिक । पाशवत्कण्ठबन्धाय स्वं बध्नोत्सरीयकम् ॥६२॥
 त्रिभिर्भिदोषकम् ॥ नैवेद्याभूद्वये चेन्मे कान्तो जन्मान्तरेऽपि गत् । मदेकामरुचिस्तोऽस्तु तदेकासक्तचेतसः ॥६३॥
 इदं निगद्य सख्योऽथ कण्ठं पाशोऽक्षिपद्य सा । पाले ना मेति चासीद्दीक्षिद्यन्नः पाशः पपात च ॥६४॥ युग्मम् ॥ अग्नि-
 का तु तदा मुक्तनिद्रा तद्भ्रसाद्भृशम् । कर्पन्ती पाशतः कण्ठमालोक्य कुमारिकाम् ॥६५॥ ततः किमिदमित्यस्यै
 वृच्छन्त्यै मंग्रमसृशे । आन्यक्षत यमत्कारि कुमारी चरितं निजम् ॥६६॥ किमेतत्पतितं क्षमायामित्युत्थायाथ अम्पिका ।
 करेणादाय पश्यन्ती हृदयन्तीदमुयाच सा ॥६७॥ देवि देवि न पवार्यं वामानिघ्नपटः स्फुटः । दिष्टया च वर्यसे
 देवि यस्यमेया निघ्नगा ॥६८॥ मनस्कृमारं त्यज्येवासकं कथयितुं पुनः । निघ्नस्थिता त्वमेवात्र कथमार्तोऽसि कथ्यताम्
 ॥६९॥ इति वागमृतं तस्याः स्तौतं पीत्या पवित्रा । तमादाय करं निघ्नपटमिलाददे बन्धः ॥७०॥ श्लाघ्यासि लब्ध-
 तत्सद्वा निघ्नशृङ्गारसुन्दरि । शोचनीयामि च रुचं घटसे तद्विरहेऽपि यत् ॥७१॥ धन्यास्मि तत्करस्पर्शं प्राप निघ्नगतापि
 यत् । इतीयमुत्पलकं मुमुदे कुमुदेक्षणा ॥७२॥ प्रियं परिरमे किं न पदान्तररितमप्यहम् । सेत्यदातं परीरम्भमिघ्नं
 चित्रपटं हृदि ॥७३॥ करगोचरमप्येनामनयधिघ्नसुन्दरीम् । कुमारवरः नायासि किं चक्षुर्गोचरेऽपि मे ! ७४॥ एवं

तयोक्ते ऽन्येऽपि सत्यः प्रत्यक्षतामगात् । सनत्कुमारो धामौघबौतधामान्तरः पुरः ॥७५॥ गृहीत करकं दत्ताचमनं
मुञ्जातासनम् । कुमारः सोऽयमायातीत्यूचे कीरो निरूप्य ताम् ॥७६॥ अथाभ्युत्थाय हर्षोर्मिप्रणुल्लेवाशु चम्पिका ।
ददावामनमासीने कुमारे चेदमब्रवीत् ॥७७॥ अथ नः सफलं जन्म सुसुहृताय यामिनी । यदस्मद्भ्रात्रि देवेन स्वयं
पादोऽवधारितः ॥७८॥ अयं ते देवि स प्राणदयितो यस्त्वदिच्छया । तूर्णमाशुचिधायीव जज्ञे लोचनगोचरः ॥७९॥
पतदालोकपीयूषयानचिन्तां त्यज ब्रपाम् । अस्याननेन्दो हृष्यान्नि कुरीकुरु लोचनम् ॥८०॥ इत्युक्त्या सकुटुह्लास्य
दृशं भूपालबालया । दृष्टास्यं हृष्टमनसं कुमारं स्माह चम्पिका ॥८१॥ हर्षाभ्युचारिहारिण्या स्फारतारांशुदर्वया । इयं
ते वीर दत्तेऽर्घ्यं दद्या प्रसृतिदीर्घया ॥८२॥ अस्ति त्वदुद्धितं नान्यदातिथ्यं त्रिजगत्यपि । त्रिजगन्महनीयेयमेवातिथ्यं
तवास्तु तत् ॥८३॥ स्वागतं वीरकोटीर तवास्मिन्नस्मदोक्तसि । विशतः स्वलितं नासीत्कथमुदाभग्यामिके ॥८४॥
अगोदितरिमतय्याजराजयुतिततीरिति । कुमारस्तोषदुग्धाब्धिमुक्तालीकजगार गाः ॥८५॥ सर्वां शृंगारसुन्दर्यास्त्वां
मत्वा कीरकीर्तिनात् । सखैवाहमिदं गच्छेमदृशीमूय विषया ॥८६॥ कण्ठपाशं कुरङ्गास्याः कृन्ततोऽन्न करान्मम । व्युत-
न्निब्रपदो ग्रीणा इवास्या एवपयस्थनि ॥८७॥ स्वं च धन्यममन्येऽहमिह स्नेहवशंवदाम् । इमामालोक्येहोक्तयत्रयलोच-
नचन्द्रिकाम् ॥८८॥ इति ब्रवीति कर्णेपु कुमारे सुवृताच्युतम् । नृपतिप्रतिहारेण गर्जिवद्भूतं बहिः ॥८९॥ रे किंकरा
दिकम् । स्वयंवरसुहृतो हि श्वोऽस्ति स्वस्तिप्रदः प्रजे ॥९०॥ अपि दिक्किराः कार्यं कुमायोः स्वपना-
दिकम् । स्वयंवरसुहृतो हि श्वोऽस्ति स्वस्तिप्रदः प्रजे ॥९१॥ त्वरञ्च मरुदध्वानमधुना विधुनावाकः । आरोहति

क्षपाक्षेपी पश्यतामेव वो रविः ॥९३॥ इत्युक्त्वा विरते नत्र धरित्रीकमितुः सुतः । ऊचे प्रेमसुधावीचि वाचं नृपसुतां
 प्रति ॥९३॥ त्वद्गुणासक्तचित्तोऽहमन्वह नृपनन्दति । मा स्म मामन्यथा स्वप्नमकथास्वपि शङ्कयाः ॥९४॥ यामि संप्रति
 वामाक्षि स्यातुमत्रोचितं न मे । मयात्मनो मनो मुक्तमस्ति सेवामयं त्वयि ॥९५॥ इत्युक्त्वा स तिरोभूव तामीयुश्च
 समुत्सुकाः । प्रतिकर्मविनिर्माणचारिकाः प्रतिचारिकाः ॥९६॥ किंकराश्च त्वरावण्डगतयो मण्डपं ययुः । तं च मण्डन-
 मण्डलया मण्डयामासुराशु ते ॥९७॥ स्वयंवरोत्सवे तस्मिन्यताकापाणिभिश्चलैः । शुशुभे ककुभामीशानाहयत्रिव
 मण्डपः ॥९८॥ तस्मिन्विश्वमनोमोहदिवसोदयभास्कराः । निशातकान्तयः क्षातकुम्भकृष्णविरेजिरे ॥९९॥ तत्रोर-
 तोरणस्तम्भभोजो वन्दनमालिकाः । लक्ष्म्याः स्वभावलोलायाः केलिदोलाकलां ललुः ॥१००॥ मुक्तामालम्बनक्षत्रहृद्या
 विद्योतितायुतः । सरप्रसरनिस्तन्नास्तत्र चन्द्रोदया वसुः ॥११॥ चञ्चदुच्चप्रपञ्चेषु तत्र मञ्चेषु दिशुते । स्फारैः पुष्पगृहैः
 पुण्यायुधयन्त्रायुधैरिव ॥१२॥ मुक्तास्वस्तिकरोचिष्णुकस्तूरीमण्डलच्छलात् । ईयुस्तत्र सनक्षत्राः स्मरमित्राणि रात्रयः
 ॥१३॥ माद्वन्यकञ्जशास्तत्र विश्वानन्दाब्धिनन्दिनः । अभजन्नाशमृद्धीलां नीलाभोजभृजः सिताः ॥१४॥ इयामशोणसितैः
 सैष रत्नस्तम्भांशुभिर्बभौ । स्फुरत्तमोगजः सत्त्वैश्चित्तैरिव हृतर्तृगाम् ॥१५॥ समाकृष्ट इवोत्कृष्टः पुण्यैः पुंमां स्थिरायुषाम् ।
 स पुरीमण्टनो जज्ञे स्वःखण्ड इव मण्डपः ॥१६॥ च्वनिस्तूर्यस्य पुस्कृजं दूरमृजस्वरोदयः । मण्डपान्तःसमुद्रभ्रान्तस्मरा-
 णवचच्छविः ॥१७॥ तं मण्डपमवण्डश्रीमालमालोकिंतुं तदा । पूर्वशैलशिरोभूषा पूषामृत्कुतुकादिब ॥१८॥ दृतालिभिः
 सुमंज्जताः पुग्गृहतास्ततः क्षितेः । सशृङ्गाराः कुमारश्च मञ्चसंचयमाश्रयन् ॥१९॥ निशाचरितरोचिष्णुप्रपुण्ड्रिगुणगुणिः ।

मञ्जसिंहासनं सिंहमूर्धन्यभूषयत् ॥१०॥ पतिवरानिराशस्तैर्मलान् वागैरिहागते । विमुक्तश्रीरष्टद्वैरैरिव केरवधान्वये ॥११॥ पृष्ठतो ललितं गीतं गायन्तीभिस्तदालिभिः । अग्रतो यन्दिनीवृन्दैर्वदद्भिर्विजयाः स्तुतिः ॥१२॥ वंशश्रीणादि तत्रिचै(द्वि)र्वाद्यद्वित्रिरतनः । आनन्दयमानहृदया हृदयलुभिरन्मदैः ॥१३॥ यूनामयोगवद्भयानि श्यामरूपाणि पाणिना । धुन्वाना धावमानानि मनांसि म्रगलिच्छलात् ॥१४॥ अमान्तमन्तरुद्भ्रान्तं कठमीरजरजडजलात् । सनत्कुमाररूपश्री- रागमैरेषु भिन्नती ॥१५॥ विभूषणप्रणत्कारैर्नयन्ती च मन्मथम् । स्मितया हासयन्ती च रतिं लोचनलोलया ॥१६॥ पीयमानमुखेन्दुश्रीलोकचमूषकोरकैः । जीवादिदोनि जल्पद्भिः सेव्यमाना मन्वीजनैः ॥१७॥ चम्पिकाहस्तविन्यस्तदयं- वरणमालिका । विवेका नृविमानमया मण्डपं नृपनन्दिनी ॥१८॥ मसभिः कुलकम् ॥ अभुवन्मुद्रवद्भातविसंस्थुलहृदां तदा । तद्विचोकादधीराणां विविधाः क्रियाः ॥१९॥ तथाहि ।

प्रमश्रीकर्तुमिव तां कश्चित्तादसोदरम् । आरोपयन्नुपो मूर्ध्नि लीलानामरमं रसी ॥२०॥ अस्य धाम्नि निधास्ये त्वामित्यस्यै कथयन्निव । कश्चित्करेण निःसीमं सीमन्मणिमसृजान् ॥२१॥ कद्रूपे पाणिपुल्याणि कोऽपि न्यधीत लीलया । म्रगवापि तां लब्धु तज्जुषः पूजयन्निव ॥२२॥ रेजे सक्त्युः पुरस्थस्य वेगि पाणौ धरन्परः । एवं तस्यै वक्षगं वरतुं कुर्वन्निन्द्यमिबोरगम् ॥२३॥ कश्चिज्जगाद फटान्नजुगो नीचैर्मुखः मन्वीन । नमन्मौलितया तस्याः सामनि प्रविश- शिव ॥२४॥ अपरः कम्पयामास मौलिमालोकवर्णिमाम् । पुण्यवाणेन वाणेन फटं हत इवोरमि ॥२५॥ हृदि स्रगरजसा कीर्णे चिक्षेपान्गो मुक्ताविलम् । तामनात्मोचिनां मत्स्या न्यगृम्बो निःश्वमन्निव ॥२६॥ तवेन्दुसुन्दरं वदन्नमिति तां

ज्ञापयन्निव । मुष्ट्या न्यमील्यगृहीलापद्मपत्रावलीं परः ॥२७॥ सुवर्णकोवकीपर्णप्रपरः करजाङ्कुरैः । विलिखेन्न तदङ्गेषु
 देतद्वक्त्रपुलकाङ्गुलिः ॥२८॥ कथित्सदृशो नोद्विग्नस्त्वद्विन्दुचगात्रिः । अहोसंवद्वधमोऽयमित्यूचेऽन्तःस्मितान्सखीन् ॥२९॥
 तां नीरीक्ष्य कुरङ्गाक्षीं दृशं कोऽपि हृदि न्यधात् । तत्कालमिदं कामेन क्षिप्तं काण्डमिवोक्षितुम् ॥३०॥ एवं विकुर्वता-
 सुर्वपितीनामप्रवर्त्मनि । आनिनाय जया नाम प्रतिहारी पतिधराम् ॥३१॥ अथो निवार्य तूर्यादि दर्शयन्ती धरापतीन् ।
 इयमूचे विलोलभूशुक्ला शृङ्गारमुन्दरीम् ॥३२॥ अमी समीयुस्त्वद्वदयां दिश्वे विश्वम्भराधराः । चन्द्रीकुरु कमयेषु बभ्रुः-
 कुसुदकौसुदि ॥३३॥ अयं स हस्तसङ्गः श्रीनाभिस्तुक्कुलाङ्कुरः । राक्षीकुरुगङ्गा देवि काक्षीपुद्गुरन्दरः ॥३४॥ दिवा
 विश्वात्मक्षाणि निशि स्वप्नमयाणि च । न विश्राम्यन्ति देवाच्चादानानि जनयन्नयम् ॥३५॥ एष धर्मकनिर्माणव्यसनी
 शक्तिमानपि । अन्यैरपि नृपैर्भुञ्जमानामुर्वीषुपेक्षते ॥३६॥ अमुं गमनं लालित्ये चरले तरले वृणु । रक्तवक्त्रारोपुं हंसैक-
 सहचारिणी ॥३७॥ याति पूज्यस्य कुल्योऽपि पूज्यतुल्यो नमस्यताम् । कुमायौ मन्दमित्युक्तेऽभिसल्लाघे जगौ जया
 ॥३८॥ अग्रे जयन्त इत्युर्वीला निर्विजगते युवा । जेता त्रियामपोध्यानामगोध्यानायको बली ॥३९॥ कान्दिशीकाऽरि-
 दुःकीर्तिकस्तूरीपूरितत्रियाम् । अयं यात्राविहारी स्वं हारीचक्रं दिशां यशः ॥४०॥ अमुं घृणु विलामेषु देवि सेविष्यसे
 यदि । सरयूतीरवानीरसमीरसरसां निशाः ॥४१॥ स्मरं श्रीभासुरेऽप्युगदहर्पतिमहस्यपि । कन्यासिबाभजद्रावं वसन्ते
 मालतीच सा ॥४२॥ दत्तदि त्रिपदात्रादी तामुद्दिश्य जया तंतः । प्रथितोऽयं धुनुनाम प्रयुश्रीर्मथुरापतिः ॥४३॥

दे दत्ति.

प्राप्त्यते छेदितु नैष चित्रे चित्रकरैरपि । स्रष्टुं चित्सेऽपि चिद्रूपैरतद्रूपं न पार्यते ॥५४॥ अयं स्वतेजःसप्ताश्वसंतसा-
मन्यहं मयीम् । अमन्दैश्चन्दनस्यन्दैरिच सिञ्चति कीर्तिभिः ॥५५॥ अमुं घृणीत्यत्र रन्तुं चेदुच्यता रुचिता तव । उद्यत्क-
लिनदजाविन्दुघृन्दा घृन्दावनानिः ॥५६॥ राजोऽस्य सुखमश्रीकमालोक्य शिषिकावहाः ॥ दृष्ट्वा द्रष्टरहं कन्यां मन्त्राना
जगसुरप्रतः ॥५७॥ जगादाथ जया देवि जयनामा जयतरयम् । उज्जयिन्या विमुर्विश्वजयिन्याः संपदां पदम् ॥५८॥
अयं दिविजयोदरवलमग्भारभारिणीम् । सुणालनालकीछेऽपि महीं बाहौ बहल्यहो ॥५९॥ अमुं तृणीकृनारानि
घृणीत्यत्र वरवर्णिनि । सपत्नी रत्नगर्भा ते यातु रत्नाकरात्मरा ॥६०॥ रत्नदण्डप्रतिमितां भूयेऽस्मिन्नस्मितेक्षणाम् ।
तां वीक्ष्य कन्यकां निन्युर्विमानं तेऽन्यतो नराः ॥६१॥ अथावदजया देवि पञ्चयासुं दर्पकाभिधम् । पाठस्य कोदण्डया-
नित्यवगडमावण्डलं सुवः ॥६२॥ त्रिषः स्वर्गेणु वीक्ष्यामुदकं जातजागराः । नमन्त्यस्य भ्रमाविग्रमन्मथं विश्ववेद्यसु
॥६३॥ प्लावननहेलासु वेलासु पयसां निधेः । नाश्रणास्तरिन्मुक्तामिकतासु रतिर्येदि ॥६४॥ तदेनं घृणु धामाक्षि
मदगन्तु मनस्तव । कर्पूरचन्दनामोदकलया मालयानिलाः ॥६५॥ इतोऽस्याः सरल वीक्ष्य तरलाध्या निरीक्षणम् ।
बलितया किंचिदित्युच्ये वयः सुविनया जया ॥६६॥ देवि विश्राद्धो नाम विश्विग्रगुणगौरवः । असौ ददाति नामन्दं
कम्मे कदमीरभूयसिः ॥६७॥ शुद्रान्तमस्य किं स्त्राये स्त्रायास्ता अपि योषितः । स्वप्ने प्रतिमिलौ विश्वेऽप्येनं कान्ते
ररागनि याः ॥६८॥ अमुं कलय लोलाशि त्वत्कपोले लिम्बस्थयम् । पत्रं शुद्रान्तकान्तासु विश्ववध्यस्तामन्वहम्

॥६९॥ रागोचिताः स्तुतीरस्य शारदार्चनसत्कवेः । नित्यं निधेहि कावसीरकलिका इव कर्णयोः ॥६०॥ स मे परः
 पुमानेव यः पुराक्षपरिग्रहः । इत्थथाह प्रतीहारीं कुमारीयं मृदुस्वरा ॥६१॥ नुत्वा नुत्वा ततो भूपमन्यमन्यं ययौ जया ।
 आलोक्यालोक्य कुसुमं वनश्रीव सुस्वरा ॥६१॥ सनत्कुमाररक्ता सा तेषु तंस्थौ न कन्यका । जलाशयेषु हंसीव सिद्ध-
 सिन्धुनदोन्मुखी ॥६३॥ सा ययौ यस्य यस्याग्रं स स भूपोऽमजल्पभाम् । यं यं लक्ष्मीरिवासुश्रज्जले स स मलीमसः ॥
 ॥६४॥ धृतं प्रागेव दृष्ट्यैव बालया वरमालया । सनत्कुमारमासाद्य निजगाद जया ततः ॥६५॥ जन्मद्वीपश्रियो भाल
 इव खण्डेऽत्र भारते । पुरी किरीटसादृश्यं श्रीकान्ता परिगच्छति ॥६६॥ सिंहनामा गतव्रासः कलाभिर्मुकुरीकृतः ।
 तत्र नायकमागिष्यनिभतां लभते नृपः ॥६७॥ अयं तस्याङ्गभूरंशुप्रकाश इव काशते । सनत्कुमारस्ताकण्यरूपयोनवित-
 त्तव ॥६८॥ अमान्नः काममस्यान्तः सुधृत्ता विद्यादा गुणाः । पतञ्जित इव व्यूढे व्योम्नि तस्थुरुच्छलात् ॥६९॥
 अनन्यदोभक्तोऽजमिवाद्योद्गासुरं करम् । समेति पद्मवासेति युधि लक्ष्मीर्विपक्षतः ॥७०॥ कलानां ग्रहणे रक्तः सक्त-
 श्रायं गुणार्जने । तद्गङ्गापतभीरयेव न पुराभूत्परिग्रही ॥७१॥ वरमाशा वरेण्याङ्गि तत्कण्ठेऽस्य निषेदयताम् ॥ अनुलप-
 स्य वरणास्थां नुवन्तु दिवौकसः ॥७२॥ अथोद्यत्पुलकं स्वेदलवार्द्रं दधती वपुः । मात्स्ये न्यस्य कराभ्योजं कम्पि चम्पि-
 कर्पापिते ॥७३॥ वद्वयाण्यां दृशं कन्या वरे च शनैर्केदौ । सनत्कुमारयुग्मं च मञ्जस्थमियमैक्षत ॥७४॥ युगमम् ॥
 अथ सद्यस्तदाश्रयव्याकुले क्षितिभृत्कुले । कन्यायां कं धृणोमीति ध्यायन्त्यां वीक्ष्य तौ मुहुः ॥७५॥ मत्स्यार्धवर्ती धूर्तो-
 ऽयं कोऽपि कन्ये धृणीयव माम् । इति तुल्यं तयोरास्यादुल्लास तदा वचः ॥७६॥ युगमम् ॥ ततः सनत्कुमारो यः स

मदीयहृदि स्थितः । स्वकण्ठन्यस्तयैवाहं मालंगा तद् दृणोमि तम् ॥७७॥ एवं वचो दृश्यात्वं आवयन्ती सभासदः । स्वक-
ण्ठकन्दले माला वरमालामलालयत् ॥७८॥ इति तन्मतिलीलाभिर्बलक्ष्यादिलयं गते । मायासनत्कुमारेऽभूदद्वितीयः स
भूपृष्ठः ॥७९॥ गुणिनो वरणादस्यां गुणज्ञायाभमतसरैः । चक्रे दृपकुलैर्मायाजयाज्यजयारवः ॥८०॥ तादृक्षदक्षसाहृष्टैः
स्वयंचरणदक्षिभिः । तस्या मूर्ध्नि मरुदकैश्चकिरे पुष्पवृष्टयः ॥८१॥ अथानन्दपथधामन्दपान्थो नामाकभूविभुः । सम्माना-
वर्जितैः सर्वजगतीजानिभिर्युतः ॥८२॥ तयोः स्मेरमरोत्साहं तं विबाहोत्सवं व्यधात् । यद्विलोकादिवेन्द्रोऽपि सहस्रन-
यनोऽजनि ॥८३॥ युगम् ॥ यन्नौ शृङ्गारसुन्दर्यां करस्थिकरपल्लवः । कुमारः कल्पवल्हयेव पारिजातमहीरुहः ॥८४॥
यासन्नीवासवेनाथ मरुताः कृतिना वृषाः । तदुत्सवोच्छ्वसुषिभाः पुरंजमुनिजं निजम् ॥८५॥ दिनानि कानिचिप्रो-
यमाणो नवनवोत्सवैः । तस्यै कुमारः शृङ्गारसागरे इवशुरौकसि ॥८६॥ कथं ज्ञेयः स मायाकृदिति भित्तैकलाञ्छनः ।
तस्यैन्दुवद्विहानन्दः प्रावर्धत दिने दिने ॥८७॥ अथो कथंचिदापृच्छय वासन्तीशं प्रियान्वितः । तदह्नोदोरसत्कारः सै
हिः स्वस्य पुरेऽवलत् ॥८८॥ मार्ग क्रमादतिक्रामन्कतिमिभिरप्रयाणकैः । स्वर्गाभिरामे ग्रामेऽगात्म नन्दिग्रामनामनि
॥८९॥ इहाभिग्रामसुरामस्वाद्याभ्युत्तटिनीतटे । भूवल्लभभुवोऽभूवक्षाभासाः सान्द्रशाबले ॥९०॥ तत्र कल्लोलिनीलोलकल्लो-
लकृन्मज्जनः । ममं शृङ्गारसुन्दर्यो सुन्दराम्भोजमूषणः ॥९१॥ यावद्भोक्तुमुपाविशत्कुमारः सपरिच्छदः । कुनोऽपि ताव-
द्विरसं वारं शुश्राव दुःश्रवम् ॥९२॥ युगम् ॥ किमेतदिति दुःस्वार्तस्तत्तभोजनभाजनैः । परिवारजनैरुत्थी कृते जबनि-
काबले ॥९३॥ हा स्वगोत्रगृहस्तम्भ नेत्रनन्दन नन्दन । क गनोऽसीनि तातेन शोच्यमानं मुष्टमुहः ॥९४॥ हा भ्रातः

स्वंगुणाल्प्यात यन्धुव्रातममुं किमु । लक्ष्म्या यासीति साकन्दैर्भातुवृन्दैः कृतावृतिम् ॥९५॥ रे देव किमकाण्डेऽपि समम-
 सन्मनोरथैः । अमुं संहरसीत्युच्चैः प्रत्कारैः स्वजनैर्वृत्तम् ॥९६॥ करिष्ये कस्य मङ्गल्यं हा हा तस्मि हतास्मि हा । एवं-
 विलापान्कुर्वन्त्या स्वस्त्र्या सन्धुदृशान्वितम् ॥९७॥ रे कठोर न किं यासि हृदयत्वं सहस्रधा । इत्युरस्ताडयन्तीभिर्बन्धु-
 स्त्रीभिर्गुरुकृतम् ॥९८॥ हा वत्स देहि मे वाचं मुञ्च हा वत्स दर्शय । एवं लपन्त्या मुञ्चन्त्या सुहृर्मात्रानुधावितम् ॥९९॥
 रूपं व्रपा सुवाक् शील सत्त्वं दानमिमानि घट् । अस्मिन्गते गतान्यास्मान्द्रामाद्रिति जनैः स्तुतम् ॥१००॥ कृत-
 दृष्टारया दानं तन्वत्या नुरगस्यया । कान्तयानुगतं गन्तुं सार्धं वैधव्यभीतया ॥१॥ वत्पादितं स्वजातीयैश्छद्मं कौसुम्भ-
 वाससा । कुमारः सप्रियोऽपश्यत्पुमांसं मृतमर्चितम् । दशभिः कुलकम् । तस्मिन्किञ्चिदतिक्रान्ते शोकातुष्टपसि ससमम् ।
 मृत्युयोगोऽस्य नास्येवेति ब्रुवन्तं सहानुगैः ॥३॥ शान्ताकृतिगतिरवान्तं प्रत्यासत्तिचरं नरम् । स्वयमेव कुनाह्वानं
 पप्रच्छेति वृपाङ्गम् ॥४॥ युगम् ॥ ग्रामवास्यपि किं शुचोर्जितः । मृत्युयोगोऽस्य नास्तीति कि-
 मेभिर्भाष्यतेऽनुगैः ॥५॥ अथ ध्रुवं धराधीशसुतः कोऽपि गुणैः रतुवः । अर्होऽयम् दृक्स्थानां चार्तानामिति सोऽवदत्
 ॥६॥ भवतः कुलमाकारादेव देव विभाव्यते ॥ दक्षत्वं लक्ष्यते साक्षात्प्रवृत्तिप्रश्रतः पुनः ॥७॥ तद्वार्ताकथनस्थानमस-
 मानमसि प्रभो । सकर्णाकर्णय त्वं मे विचारकृच्च वचः ॥८॥ धर्मेऽहं विहितानन्द आनन्द इति नामतः । नन्दिप्रा-
 मेऽत्र वास्तव्यो वस्तुव्यवहृतिस्थितिः ॥९॥ गृहित्राणि सम्यक्त्वमूलानि प्रतिपालयन् । बहिर्ये प्रतिमास्तास्तु भवन्त्ये-
 कादशेत्यमः ॥१०॥ सम्यक्त्वे निरतीचारन्त्रिकालं पूजयेज्जिनम् । भासं यावद्गृही सा स्याद्दर्शनप्रतिमादिमा ॥११॥

स्याद्भूतप्रतिमा शुद्धाणुव्रतानि वितन्वतः । मासद्वयेन प्राच्योक्तक्रियायुक्तस्य गेहिनः ॥ १२ ॥ सामायिकप्रतिमा
सा यत्र सामायिकं गृही । द्विसंयं भवेत् मासत्रयं पूर्वक्रियान्वितः ॥ १३ ॥ पौषधप्रतिमा यत्र आद्धो मास-
ननुष्टयम् । सत्क्रियः पौषध धत्ते षतुष्पर्व्या षतुर्विधम् ॥ १४ ॥ आद्धः शुद्धाशयस्यक्तस्नानः प्राशुकभोजनः । ब्रह्म-
द्यानहि रात्रौ च कृतस्नानः स्वयोर्यिति ॥ १५ ॥ पौषधस्थश्चतुष्पर्व्या प्रतिमामेकरात्रिकीम् । प्रपन्नः पञ्चभिर्मानैः प्रतिमा
पञ्चमी भवेत् ॥ १६ ॥ युग्मम् ॥ पूर्वोदितविधेः षष्ठो पण्मासैर्व्रतचारिणः । सप्तमी सप्तभिर्मानैः सविंशं त्यजन्तोऽखिलम् ॥
॥ १७ ॥ त्यक्ते स्वयंसमारम्भे मासैरष्टभिरष्टमी । नवमी नवभिर्मासैरनारम्भे परैरपि ॥ १८ ॥ यत्रोषष्टकृताहारन्यासी
मुक्तयनः शिखी । सुण्डीव जायते आद्धो दश मासान्दशम्यसौ ॥ १९ ॥ यत्रैकादश मासांस्तु लुब्धितो सुण्डितोऽथवा ।
रजोहरणसंपुक्तः पतद्ग्रहपरिग्रहः ॥ २० ॥ किं चैकादशप्रतिमाभूते भिक्षां हि देहि मे । इत्युक्त्वा चिचरत्यात्मजातौ
मैकादशी भवेत् ॥ २१ ॥ युग्मम् ॥ तदेतासु ससग्यस्त्वाणुव्रतानि प्रपालयन् । अधुनावहमानोऽस्मि दर्शनप्रतिमामहम् ॥ २२ ॥
तत्र प्रभातमध्याह्ने सायं कालत्रये जिनः । पूज्यते विजयतूष्ण्यो यावन्मासं यथाविधि ॥ २३ ॥ ततोऽहमस्य मध्याह्ने पूजां
कृत्वा जिनेशितुः । आगां ग्रामजनाचारे पञ्चाङ्गतिरतोऽभवम् ॥ २४ ॥ कोऽपि कुत्रापि केनापि संबन्धेन स्वकर्मन्तः ।
अनुज्ञाननन्तान्मे भ्रमनः अ (श) भतस्करान् ॥ २५ ॥ अतः कस्य विपन्नस्य शोकं कुर्वं कृतेऽत्र वा । किं भवेत्सन्न
शोकोऽयमस्तोकोऽपि कुनोति माम् ॥ २६ ॥ युग्मम् ॥ मृत्युयोगोऽस्य नास्तीति यदुक्तं प्रस्तुतं मया । तत्र धात्रीयतेः
पुत्र ममाकर्ण्य काण्डम् ॥ २७ ॥

नन्दिग्रामेऽस्ति सारङ्गनामो ग्रामाग्रणीरिह । कौटुम्बिकोऽम्बकासंज्ञभार्यावर्यपटुस्थितिः ॥२८॥ तज्जन्मा नागना-
मासीत्सध्यायां ह्यस्तने दिने । अयं पुष्पोचयं तन्वन्दष्टो द्रुष्टाहिना वने ॥२९॥ ततो विषभिषग्वृन्दैर्मन्त्रसंमदैः । पाल्य-
मानोऽप्ययं प्राप दीर्घस्वापवशां दशाम् ॥३०॥ मया पुनरमायेभ्यस्तरवज्ञेभ्यः कथान्तरे । गुरुभ्य इति सर्वज्ञशासने
विश्रुतं (ते) श्रुतम् ॥३१॥ निधयः पंचमी पष्टपष्टमी नवमिका तथा । ऋतुर्दशयप्यमावास्यादिना दष्टस्य
मृत्युदा ॥३२॥ दष्टस्य मृतये वारा भानुभौषधनैश्चराः । प्रातःसंध्यास्तसंख्या च संक्रान्तिसमयस्तथा ॥३३॥
भरणी कृतिकाश्लेषा विशाखा मूलमश्विनी । रोहिण्याद्रां मघा पूर्वाश्रयं दष्टस्य मृत्यवे ॥३४॥ वारि स्रवन्तश्च-
त्वारो दशा यदि सशोणिताः । वीक्षयन्ते यस्य दष्टस्य स प्रयाति भवान्तरम् ॥३५॥ रक्तवान्दश एको वा
छिद्री काकपदाकृतिः । शुक्लः श्यामस्त्रिरेवो वा दष्टे स्पष्टयति न्ययम् ॥३६॥ सार्वतः सर्वतः शोफावृतः
संकुचिताननः । दशः शंसति दष्टस्य चिनष्टमिह जीवितम् ॥३७॥ केशान्ते मस्तके भाले भ्रूमध्ये नयने श्रुतौ ।
नासाग्र ओष्ठे चिबुके कण्ठे स्कन्धे हृदि स्तने ॥३८॥ कक्षायां नाभिपद्मे च लिङ्गे संधौ गुदे तथा । पाणिपा-
दतले दष्टः स्पष्टोऽसौ यमजिह्वया ॥३९॥ युग्मम् ॥ एषां मध्याद्विरुद्धं न जातमस्यास्ति किंचन । येनासौ नाश-
मभ्येति नागः पुंनाग नागतः ॥४०॥ ग्रामेऽत्र मान्विकः कोऽपि नास्ति लोकोत्तरः परम् । किं कर्पूरश्रियः पूरं
पूरयेद्धवणाकरः ॥ ४१ ॥ वदन्तमिति दिग्दन्तिदन्तधुतिमतिः स तम् । उवाच रचितानन्दमानन्दं नृपनन्दनः
॥ ४२ ॥ त्वया लोकोत्तरः कोऽयं कलाकुशल कीर्यते । मान्विकोऽत्रेति धात्रीशपुत्रप्रश्नेऽभ्यधादसौ ॥ ४३ ॥

मान्त्रिको लोकसामान्यः सनां मान्यः स मन्यते । विषाणामौषधैर्मन्त्रैर्यथिकित्सां चिकीर्षति ॥४४॥ यस्य शुद्धत-
पोष्यानैः सिद्धलब्धैः प्रभावतः । विषदोषा वीलीयन्ते सैष लोकोत्तरः परम् ॥४५॥ किमीदृशोऽपि दृश्योऽस्ति
स्वस्तिदः कापि कोऽप्यहो । इति जल्पति भूपालभवे साधर्यचेनसि ॥४६॥ हर्षकोलाहलः कोऽपि शोककोकनिशाकरः
तूर्णवर्षवोद्यमो दूरादाधिरभून्महान् ॥४७॥ युगम् ॥ किमेतदिति भूर्भर्तृमुवा पृष्ठः पुरः पथि । त्वरां लभत्वा
जगौ कश्चिदुदुहपोऽपरुपाक्षरैः ॥४८॥ ग्रामेऽत्र नागनामा मे बन्धुर्षिषयश्चानमृतः विशज्ज्मशानमुत्तस्थौ तरसा शिथि-
कान्तरात् ॥४९॥ तदैव देवनो मर्त्यलोकासंभवस्योरभः । उल्लास कृतोच्छ्वासनासास्वाद्यः सदागतिः ॥५०॥ किमेष
निर्विषः की रक्तो वायुरसाविनि । संलापः सममुत्तत्राशोके लोके तदा मुदा ॥५१॥ यावद्विक्षिप्यते दक्षैर्दिक्षु
बहुरितस्तनः । तावद्भावभरोक्कासिसमागर्भविभूषणः ॥५२॥ देवनिर्मितनिष्काञ्जरत्नसिंहासनासनः । दृष्टो धर्म-
दिशन्दूरादयनीपावनो मुनिः ॥५३॥ युगम् ॥ अहो महामुनिस्पर्शमाहात्म्यामोदमेदुरः । नागस्यास्य बभूवैष विप-
दोपहरां मन्त्र ॥५४॥ इत्याकाशगिरं वारंवारं श्रुत्वा जनो मुदा । अगात्रागं पुरुस्कृत्य कृत्यविद्विन्दुं मुनिम्
॥५५॥ युगम् ॥ सुरासुरनरस्तृयमानातिशयवैभवम् । मुनिं नत्वाशधर्मो मे भ्राताभ्येति महोत्सवैः ॥५६॥ रयान्मया
नयापीडा गतवीकः प्रणि संप्रति । वस्तु विस्तार्यमेवास्ति तोरणस्वस्तिकादिकम् ॥५७॥ एवमुक्त्वा गते तस्मिन्ना-
नन्दं सुन्दराननः । मृगमूर्धनमद्भावः प्रागल्भीगर्भमग्नधात ॥५८॥ ईदृग्लोकोत्तरः पूर्वं न मया मान्त्रिकः श्रुतः ।
भागमार्य इवोक्तिस्तन्नामप्रतिचेनमा ॥५९॥ धन्यस्त्वं मिद्वत्वाक्योऽसि विवेकिन्येन वर्णितः । अलक्ष्योऽर्थः

क्षणात्साक्षादेवं मे दर्शयिष्यते ॥६०॥ तदेहि देहि पावित्र्यमस्माक मुनिदर्शनात् । इत्युक्त्वा मार्गं नागं सत्कुला-
नन्ददर्शितम् ॥६१॥ समं शृङ्गारस्तुन्दर्या शुद्धश्रद्धानुबन्धया । आनन्देन द्विधा सार्धं मुनिं नन्तुमगादसौ ॥६२॥
युग्मम् ॥ मुनिनाथे नमस्कृत्य लब्धार्शोर्वचनस्ततः । शक्रोचिरलचक्रं संसदः सपरिच्छदः ॥६३॥ अन्तःप्रसस्तिपी-
पूष चर्पणर्पदि वीक्षणैः तत्सार्धं मुख्यमाचलयौ तदा यतिपतिरित्वति ॥६४॥ अर्थेषु श्लाघ्यते धर्मो गुणेषु चिनयो
यथा । पुरपरतं विना द्यंथः कायो जीवं विना यथा ॥६५॥ न वर्यः सर्वस्पोऽपि विना धर्मे नृणां भवः ।
इवोऽप्यदेवः प्रासादः कोविदेन नमस्यते ॥६६॥ सुखं चिन्तितमल्पं यो ददेन्नल्पमचिन्तितम् । धर्मक्षिन्तामणिर्धत्ते
सोऽस्मच्चित्ते चमत्कृतिम् ॥६७॥ संसारग्रीष्मदूःखोर्मिधर्मसंतापिता यदि । ततो धर्मोमृते सन्तु सज्जनाः सज्जमज्जनाः
॥६८॥ क्षणेऽस्मिन्धिसयमेरनयनो मुनिदर्शनात् । सनत्कुमारः सन्नक्तिरुनाच रचिताञ्जलिः ॥६९॥ एवं यः स्तु-
यते धर्मः प्रभो युष्माभिरद्भुतः । देहिभिर्गोहिभिः सोऽयं क्रियमाणो भवेन्न वा ॥७०॥ भवेद्भूयःप्रनां धर्मः
सर्वेषां विधिना कृतः । श्रुत्वेति श्रुतिपीयूषं मुनिवाचमुवाच सः ॥७१॥ यथेवं तत्कथंकारमिदं सारतरं वयः ।
हृद्य रूपमिदं मान्यैरवमन्य त्तं वृतम् ॥७२॥ अथ प्रथितपाथोधिधीरश्वानकिरं गिरम् । जगान् जगदानन्ददायकः
सायुनायकः ॥७३॥ दुःकर्मबन्धवंशोत्थः संमोहोद्धुरधूममृत् । दक्षपक्षिगणद्वेभ्यः समीपस्थात्मात्मापकः ॥७४॥ दुर्गैरोग-
स्फुल्लिङ्गोयः कलहन्नाटुकतारवः । मिथ्याज्ञानमरुत्प्रेयः सर्वेषां शोषणोपकः ॥७५॥ अशक्यस्त्यक्तुमत्यन्तं मिथ्या-
दृष्टिजडालसः । मृतिज्ज्वालाभिस्तफुल्लान्मनोरथतलन्दहन् ॥७६॥ निरातङ्गं सदानन्दं पदं गन्तुं शुभेऽध्वनि । व्रते

भवद्वस्ताथदेको हेतुर्ममाभवत् ॥७७॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ द्वितीयः कः प्रभो हेतुर्भवता भवतान्तिभित् ।
इति शृष्टे सतामिष्टे कुमारेण मुनिर्जगौ ॥७८॥

अस्तीह स्तुतविस्तारा ताराख्या रुचिरा पुरी । यार्कनापेन न क्लिष्टा कीर्णा कोटिध्वजाञ्चलेः ॥७९॥ तत्र
शास्त्रपवित्रार्थहृत्तायीकृतचेतनः । तारापीड इति क्षमापः स्यापको नयधर्मयोः ॥८०॥ तन्मित्रं संपदां पात्रं पुत्रः
श्रीपतिमन्त्रिणः । श्रीयेणसंजः स्वप्रज्ञाज्ञातज्ञानध्यवैभवः ॥८१॥ अन्यदा प्रमदालोकलोलोचनलोकितः । वसन्ते
रन्तुमुखात् स ययौ नवयीवनः ॥८२॥ ललन्ती ललना तत्र नेत्रपत्रसुधाञ्जनम् । ददशे पुण्यलावण्यपण्यापणमि-
वामुना ॥८३॥ पृथा श्रीयेणमेणाक्षी वीक्ष्य साक्षान्मनोभवम् । दक्षं कटाक्षविक्षेपलक्षैरुत्क्षिप्य हृथधात् ॥८४॥
अन्योन्यं दर्शनातृसावग्योग्यमनुरागिणौ । स्वस्वावसथमस्वस्यौ जगमस्तौ दिनालये ॥८५॥ प्रस्तस्तत्र मृगीनेत्रा-
वियोगेन स मन्तिभूः । निशि निद्रादरिद्रोऽयमित्यमुद्रमचिन्तयत् ॥८६॥ अहो रूपमहो कान्तिरहो नयनविभ्रमः ।
अहो स्नेहानुबन्धश्च तस्याः शस्यावधेर्मयि ॥८७॥ कुलस्यालंकृतिः कस्य किं नाम स्तावयत्यसौ । क मया द्रक्ष्यते
केनोपायेन स्वस्तने दिने ॥८८॥ पार्थिवेन वृथा मैत्री व्यर्था मे मन्त्रिपुत्रता । निरर्थकं च जन्मेदं यदि तस्या न
संगमः ॥८९॥ इत्याद्यनल्पमंरूपमंतापितमनाः स ना । प्रतियामं युगोन्मानादक्षिपद्दुःक्षिपां क्षयाम् ॥९०॥ चतुर्भिः
कलापकम् ॥ द्वितीयेऽह्नि स मध्याह्ने रदस्युपवने गतः । कात्यायन्या कयाप्युषे चिन्ताचुम्बितचेतनः ॥९१॥ इहास्ति
पुरबास्तव्यः स्तोतव्यगुणभूषणः । तारापीडवरपीशोपाध्यायस्तारकाभिवः ॥९२॥ पूर्वपत्न्यां प्रमीतायां कुलश्री-

शीलशालिना । एतेनोद्गाहिता रूपमहिता रोहिताह्वया ॥१३॥ जराजर्जरगात्रोऽहमियं । तु नवयौवना । चलान्द-
क्षाणि चेत्येष दत्ते नास्या, वहिर्गतिम् ॥१४॥ गतः शाखापुरे राज्ञादिष्टोऽसौ हस्तने दिने । मया धात्र्या समं
चेयमुद्यानं कथमप्यगात् ॥१५॥ सुभग त्वं तथा तत्र दृष्टो दृष्टिप्रियस्तथा । स्मरज्वरभरार्ता सा रोहिता मोहिता
यथा ॥१६॥ तदनिं हर्तुमथासदुहितुर्देहि दर्शनम् । विधेहि वाचिकं चेदं हारयष्ट्या सहागतम् ॥१७॥ स्फुरत्कान्त-
रुचि कान्तां कृतस्वातिरसप्रियाम् । धेहि मां हारयष्टिं च हृदये हृदयेश्वर ॥१८॥ तनो हारलतां कण्ठे न्यस्य सा
मे म्रियेत्यहो । विज्ञेयादेय शिश्लेष कामिनः क्व विवेकिना ॥१९॥ क्षणं आन्तिः क्षणं भ्रान्तिः क्षणं चिन्ता
क्षणं धृतिः । क्षणं त्रासः क्षणं हासस्तमवीडं व्यड्मयत् ॥२०॥ इत्यस्मिन्स्मरदोषेण श्रीषेणे विषमीकृते ।
दृष्ट्वेष्टाघटापोपः प्रदोषः समभूतः ॥२१॥ एहि तद्भवनं तस्या यौवनं कुरु पावनम् । एवमुक्तस्तथा नार्या सोऽना-
र्याशो मुदाचलत् ॥२२॥ असन्मार्गोज्ज्वलत्क्रामस्तमश्छन्नोऽपरिच्छदः । स तथा दुर्धिया सार्धं तां प्रापात्मेव दुर्ग-
तिम् ॥२३॥ दूरेवद्रोहितां यावद्रोहितां वार्तयत्यसौ । तावद्भावत्परोवारस्तारको दारमागमत् ॥२४॥ कात्याग्न्या स
भीत्यार्तः प्रक्षिप्तः क्षालरूपके । अस्थात्प्रस्थानके गन्तुमिवायं निरयं हहा ॥ ५ ॥ दुर्गन्धबहुले कीटसंकुले पङ्क्ति-
जले । गलदधने घनं मग्नः स तटीघर्पणव्रणः ॥२५॥ तत्र शकाकृतोत्कारवान्ताहारयाहूतैः । उत्थितैः कुथितैः क्षाल-
जलैर्विशद्विरानने ॥२६॥ लोलाभिर्वान्तलालाभिः पिच्छलाभिर्धृतोऽभितः । सन्नाद्रोऽपि बीभत्सरसोऽद्रीव बभूव

सः ॥८॥ युग्मम् ॥ वदने मयकैर्वेशः कृमिभिस्तिमिभिस्तनौ । तलेऽसौ कर्पूरैः कोलैस्तदात्यर्थं कदर्थितः ॥९॥ विशा-
 ल्यमुनि नासागामनादौऽयं स्वर्जीविते । कृपकण्ठे क्षिपन्हरतौ तीक्ष्णालेखलिना हतः ॥१०॥ इत्थं निशीथका-
 लेऽसौ नरको नरकाधिकम् । सहमानो महादुःखमश्रीपीतुमुल गृहे ॥११॥ तदार्थं दृष्ट्वा दक्षासौ क्षालतः सज्जरञ्जुना ।
 तमाचकर्ष दुःकर्ममुदिलिखिमिवाशिवात् ॥१२॥ आगत्योपवने तत्र ज्ञापयिष्यामि भाविनम् । वृत्तान्तं तु नितान्तं
 त्वं व्रज श्रोतुं कोऽपि न ॥१३॥ पयसुक्तस्तया क्षालजलाविलतनुस्ततः । प्रणमाश स कीनाशापाशाच्युत इव
 द्रुमम् ॥१४॥ नरैरारक्षकैः कोलाहलं श्रुत्वा त्वरागतेः । नद्यन्दष्टः स कोदण्डदण्डैर्दृष्ट्वा न्यवध्यत ॥१५॥ गर्ना-
 श्रुत्वावत्कोऽयं दिग्धो दुर्गन्धकर्दमः । इति दीपकैरेरिरीक्षिनः सोपलक्षितः ॥१६॥ युक्तो मोक्तुममोक्तुं वा
 मित्रं क्षितिपतेरमौ । इगालोचपराः सर्वे नरा मुदत्वमागमन् ॥१७॥ तदावदातभीरुचर्यया संहरन्नुपः । आययौ
 तुमुलकृष्टो दृष्टवान्यथि तं तथा ॥१८॥ शक्त्वा तं कृतिनां सीमा श्रीमान्भूमानचिन्तयत् । मन्येऽसौ मद्रुपाध्या-
 गालये तुमुलकारणम् ॥१९॥ संसारे स्वलितं कस्य न स्यान्मतिमतोऽपि वा । किं तु मे मित्रमा वाल्यात्तत्र
 युक्तमुपेक्षितुम् ॥२०॥ दृष्ट्वा मां त्वस्य लज्जा स्यादाधाकृदन्धनादपि । इति निश्चिद्य कृत्यार्थं प्रकृत्या निभृतापकृत्
 ॥२१॥ आरक्षकाणामात्मानं ज्ञापयित्वैव सत्वरम् श्रीवेणं मोक्षार्थं चक्रे तारापीडः स्वपीडया ॥२२॥ चतुर्भिः कला-
 पकम् ॥ वदुःप्रमाणात्प्रच्छोपकृतिप्रकृतित्वतः । स्वस्य द्रामबन्धनोक्षाच्च नृपस्तेनोपलक्षितः ॥२३॥ ततो दर्शयितुं
 स्वान्वयशक्तः मेघ लज्जया । रात्रादिष्टैर्बैदेर्दरादाहृतः स्वशब्देऽगमत् ॥२४॥ चैताहः स प्रगे तत्रोपवनेऽस्थाद्विनागृहे ।

आरामपालकेभ्यश्च वाचं शुश्राव दुःश्रवांम् ॥२५॥ अद्य रोहितया रात्रौ पत्युर्निद्राजुषः-अमात् । गलं हेलुं समु-
क्षितः क्षुरिकादुर्धरः करः ॥२६॥ तदाभूत्क्षुरिकास्तम्भस्तारकः सहस्रोत्थितः । रोहिता हृद्भवे (रैः) बद्धा बन्धने
रज्जुवर्जितः ॥२७॥ अदष्टैः सा हता घातैराराट तथा कटु । यथास्य पुत्तयोऽन्ये च दधाधुस्तुमुलाकुलाः ॥२८॥
कुतोऽप्यगान्दराधीशः स्वोपाध्यायममत्यतः । स क्षणाधूपमुत्क्षिप्य नम्रस्तामिलभाषत ॥२९॥ मङ्गाप्रभावे कासि
त्वं तत्त्वं देवि समादिश । स्त्रीमात्रेऽत्र कृपापात्रे किमस्यैः प्रकर्षितः ॥३०॥ एताभिर्भक्तिभाषाभिस्यत्तवास्तोकतरां
रुषम् । नभाप्रभवया चाण्या वभाये देवता नृपम् ॥३१॥ सम्यग्दृष्टिरहं देवी भक्ता सर्वज्ञशासने । धर्मकर्मप्रवृत्तानां
सतां विमोक्षिवारये ॥३२॥ तत्त्वं हृदसम्यत्त्वं परदारपरारुमुत्तमम् । स्वपतिं निगती क्रूरा मया बद्धेयमस्ति तत्
॥३३॥ युग्मम् ॥ किमसौ स्वपतिं हन्तीत्युक्ता राक्षाह देवता । तमेव रमणं कर्तुं यो बद्धो मोचितस्त्वया ॥३४॥ सर्वज्ञा-
ज्ञास्ति तेऽमुष्य भापसे यदि दूषणम् । प्रकाशयसि नामापि राक्षा देवीनि वारिता ॥३५॥ किं तृक्ता तारकेणासौ
सकृपेण नृपेण च । देव्युद्धन्नाति नायापि रोहिता रमणाहिताम् ॥३६॥ एवमाकर्ण्य कर्णेषु तप्तप्रगुसमं वचः । भीषे-
णश्चिन्तयांचक्रे बलादैराग्यसंगमः ॥३७॥ मन्येऽस्मिन्नेव संजाते तुमुले मलसंकुलः । क्षालतः क्षणतः क्षिप्तस्तया
बहिरहं तदा ॥३८॥ दुराचारदुमरामवनीरेता नितम्बिनीः । दुर्मेधाः किं व्यघोर्धेधाश्चिन्ता वासौ वृथा मम ॥३९॥
नार्यः कुकार्यकर्तृत्वादिन्याञ्चेत्तत्पुमानपि । महानिन्योऽस्मि दुःकर्ममूलदुःशीलभाग् यतः ॥४०॥ मम धिग्मानुषं जन्म
कुलं येन कलङ्कितम् । सावया सापि विद्याभूत्पापे मथ्यपि या स्यता ॥४१॥ क्षितौ जितेन्द्रियत्वं हि मूल गुणलता-

ततेः । कुशीलत्वकुशीयैर्भयात्क्षिप्तं तदद्य हा ॥४२॥ मामकूलमर्ति मत्वा त्रस्ता सापि त्रया तदा । तिष्ठेदविरलं
किं वा वारता पङ्क्तिं जले ॥४३॥ स्तुत्यः स सत्यमितत्वपात्रं क्षत्रशिरोमणिः । तारापीडाऽखिलां पीडां जहे यो
श्रीकर्त्री मम ॥४४॥ अथोतव्यचरित्रोऽहमपावित्र्यधनोऽधुना । स्वमुखं दर्शयिष्यामि कथं तस्योपकारिणः ॥४५॥
धन्यास्ते ये सिताम्बानमानमाल्यधरा नराः । स्वकीर्तिमुक्ताभरणैर्विभूष्य भुवनान्यगुः ॥४६॥ इत्थं चिन्तयतोऽत्यर्थं
तस्य संविप्रचेतनः । तारकौकःप्रदेशोऽभूज्जयकोलाहलोऽगरे ॥४७॥ तमाकर्ण्य स ऊर्ध्वास्यो यावत्तिष्ठति विस्मितः ।
तावदाभास्यतागल्य कात्यायन्या विरक्तया ॥४८॥ मया वरस स्ववत्साया वात्सल्यागमृढचेतसा । ह्यस्तनेऽहनि सव-
बुद्धिभिर्युक्तं दुःकृतं कृतम् ॥४९॥ तत्त्वदीयमहाकष्टैः स्वपुन्या दुष्टचेष्टितैः । अनुभूतमिदं दुखं सद्योऽवद्यफलं
मया ॥५०॥ त्वत्कृते यत्तया पत्युरहितं विहितं निश्चि । तल्लोकज्ञातमप्यल मम वक्तुं न युज्यते ॥५१॥ तन्निःशेषं
श्रुतं मातः प्रातरुद्यानपालतः । रुक्स्वयं तदगृहोद्देशगर्गने मल्लध्वनिः ॥५२॥ इति श्रीयेणष्टेयमाचष्टे स्म सवि-
मया । इदं वरस स्वधर्मस्य स्वल्पस्यापि फलं शृणु ॥५३॥ युग्मम् ॥ सकृपेण दृष्टेणापि प्रोक्ता शासनदेवता ।
पद्मकोणा विद्यते न मत्पुत्र्या बन्धमोक्षणम् ॥५४॥ पृथ्वीनाथोऽप्यथ व्यर्थोभ्यर्थनः सव्ययो हृदि । ययावस्तोक-
लोकेन स्यमोकः शोकसंकुलः ॥५५॥ संप्रत्यकसादृसाकं सुकृतैः प्रेरितं गृहे । साध्वीयुगलमध्वेक्षादक्षं भिक्षाकु-
तेऽयिषात् ॥५६॥ दृष्ट्वा तदुत्तरोमाञ्चकञ्जुका माश्रुलोचना । बन्धनाभावतोऽकुण्ठा भूमिपीठे लुङ्गलसौ ॥५७॥ शरणं

दर्मा.

मे त्वदीया स्तश्चरणाविति वादिनी । अनमच्च सुता साध्वीमभवच्चाग्रे वचः ॥५८॥ युग्मम् ॥ शुद्धा श्रद्धा त्वया
दद्ये साध्वीं नन्तुं मुदा यदा । तदैव देवता वन्धाः संहता रोहिते मया ॥५९॥ यत्त्वया सुव्रताख्येयमजित्प्रब्रह्मचारिणी ।
साध्वी नत्ता पवित्रासि तत्त्वं माधर्मिका मम ॥६०॥ इत्युदीर्य चिरं वर्धतूर्यध्वानेन मिश्रितम् । जयकोलाहलं
कृत्वा तिरोयत्ते स देवता ॥६१॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ अग्रात्मचरितोद्विग्नं व्रते तस्यो मनो मम । वह्निना व्यथितः
पाथस्यमृतः पारदो यथा ॥६२॥ पापतापच्छिदे देहि देहिनो मे व्रतामृतम् । इत्थमभ्यर्थितात्त्वर्थं सुव्रता मामधीवदत्
॥६३॥ भाग्यवत्यसि भद्रे त्वं तत्त्वज्ञश्चेतनस्तव । कर्मद्रुमभिदे वज्रं ययाचे यत्त्वया व्रतम् ॥६४॥ किं तु मे गुरवः
सन्ति श्रीशीलप्रभमूरयः । लीलोद्यानतटेऽभ्येख्य तदभ्यर्णे व्रतं भज ॥६५॥ इत्युक्ताहं तथा हन्त तवान्निकमि-
ह्यागमम् । ममापराधः सोढव्योऽनुमन्यस्व व्रताय माम् ॥६६॥ एवं निशाभ्य रम्यार्थे वचः सचिवसंभवः । दध्याबु-
क्षुचैरागपतरङ्गच्छन्नमानसः ॥६७॥ अहह प्रहृतज्ञानहीयशोभययामिकैः । विषयैर्मुपितं मेऽथ तस्कैः सुकृतं धनम्
॥६८॥ तानैव पुरुषान्मन्ये न चेयां विषमेपुणा । स्त्रीविभ्रमेपुभिर्मित्वा चितं घृतिरगृह्यत ॥६९॥ सुव्रताया व्रतस्याहो
माहात्म्यमभवत्क्रियत् । ददेवं मुदिता देवी वितनोति प्रभावनाम् ॥७०॥ ततः स्वस्य व्रतिन्याश्चाब्रह्मणो ब्रह्मणो-
ऽन्तरम् । विक्षाय स्यान्ममादातुं साग्रतं साग्रतं व्रतम् ॥७१॥ किंचैतत्कुर्वतः स्यान्मे मुखच्छविरोज्ज्वला । अमुत्र च
भवे भद्रं भूरिभाग्यभवं भवेत् ॥७२॥ एवं चित्ते स निश्चिद्य कृत्यं कात्यायनो जगौ । स्वाभिप्रायं वदन्त्याभ्य
त्वयाहं साधु बोधितः ॥७३॥ ममाकृत्यकृतः कर्मोन्मूलने मूढचेतसः । उपायं ज्ञापयांचक्रे भवती भवतीरदम् ॥७४॥

आत्मा प्रमादपर्यङ्गे क्षायानो मोहनिद्रया । कथं जागर्ति चेन्न स्यादुपदेशस्वरः पुरः ॥७५॥ ततः श्रोद्धे त्वया सार्धं
 अद्रया युग्मसनिधौ । ध्वंसाय स्वापराधस्य ग्रहीष्ये व्रतमार्हतम् ॥७६॥ इति प्रतिज्ञां कृत्वा सोऽग्रतस्तस्या व्रतस्पृहः ।
 आपृच्छपातुच्छविच्छेदकातरौ पितरौ बलात् ॥७७॥ बन्धमानन्य तत्त्वज्ञं क्षत्रं मित्रमकृत्रिमम् । संबोध्य बान्ध-
 वान्कृत्वा कृतार्थानर्थिनो जनान् ॥७८॥ परिवारपरित्यागं कृत्वा कात्यायनीयुतः । श्रीशीलप्रभसूरीणां संनिधौ
 व्रतमाददे ॥७९॥ त्रिभिर्विदोषकम् ॥ विहरन्गुणभिः सार्धं श्रीपेणः कर्मशोषणः । तपांसि तन्वन्सिद्धान्तं शुद्धान्तः-
 करणोऽपठत् ॥८०॥ काले क्रियत्यपि क्रान्ते गुर्वोदेशमवाप्य सः । इहैव स्थण्डिले तस्यौ शुद्धध्यानरतिर्यतिः ॥८१॥
 एष्ट्यस्मानुभावापि रोहिता तुच्छमोहिता । श्रीपेणे नात्यजत्कामं स्नेहबन्धो हि दुस्त्यजः ॥८२॥ पत्युरावर्जनायासौ
 तन्वनी गृणिणां व्रतम् । अक्षीणरागा क्षीणाद्री मृत्वाभूद्व्यन्तरी बरा ॥८३॥ अवधिज्ञानतो ज्ञात्वा त मुनिं स्थानकेऽब्र-
 मा । आगमप्रामाण्यमपूरपूरितमानसा ॥८४॥ रावैः प्रीतिगिरां भावैर्यन्तरीषपद्रुतोऽपि सः । नावलद्वधानतो दन्तिदन्त-
 यान्निर्वाणतः ॥८५॥ किं त्वस्य क्षपकश्रेण्यामाहस्य मुनीशितुः । केवलज्ञानमुत्पेदे विच्छेदे घातिकर्मणाम् ॥८६॥
 तन्मत्वा व्यन्तरी मुक्तमोहा भक्तिमिमां व्यधात् । सुगन्धानिलहेमाब्जरत्नमिहासनादिकाम् ॥८७॥ जाते च निर्विदे
 नागे ऽयोस्त्रि वागिनर्ममज्जया । भवेत्प्रभावनायां हि मग्यगष्टेरभीष्टता ॥८८॥ सोऽहं श्रीपेणनामासि यतिर्नृपतिनन्दन
 । विनीता व्यन्तरी चेयं तव दक्षिणतः स्थिता ॥८९॥ पप्रच्छे यत्त्वया सौम्य द्वितीयं व्रतकारणम् । तदेतदिति
 वैराग्यं श्रेयं विषयदोषजम् ॥९०॥ इत्थं कथाप्यान्तपर्यवबुध्य धियां निधिः । मनस्कुमारः संसारकान्तारातिक्र-

मोक्षमः ॥११॥ उन्मीलितमुग्याम्भोजः केवलज्ञानभास्करम् । गुरुं चिज्ञपयामास नत्वा सत्त्वाधिकाधिपः ॥१२॥ युगम् ॥
सघातित्र चरित्रं ते पवित्रं यन्मया श्रुतम् । तस्योचितं ततः स्याच्चेद्व्रतमासेव्यते परम् ॥१३॥ तत्कर्तुं नास्म्यलं बोधु-
मिव घटसतरो रथम् । किं तु स्वदारसंतोषं कुर्वेज्जन्यनिवारणम् ॥१४॥ ततो दन्तांशुसंसृज्यमानादेशविद्युदयः ।
अवोचदौचितीकल्पलतारोहायनिर्मुनिः ॥१५॥ स्वयुद्धयाभिग्रह्यके यस्त्वया ज्ञाततत्त्वया । शममेव्यति तेनैव कृत्स्न-
वदयस्तथ ॥१६॥ परदारपरीक्षारतन्यते येन गेहिना । तेन सिद्धयज्ञनालीलं शीलं शीलितमुग्ज्वलम् ॥१७॥ यस्तु
स्वदारसंतोषी विषयेषु विरागयान् । गृहस्थोपि स्वशीलेन यतिकल्पः स कल्पते ॥१८॥ विश्वप्रीतिप्रदास्वेकं शीलं
भूयास्तु शारयते । जायते येन जीयोऽयं नृपितो निर्दृतेः प्रियः ॥१९॥ सत्कुमार त्वया सारतरं व्रतमगृह्यत । चिदोपा-
दप्रमत्तेन 'मध्य' भाज्यमिहान्वहम् ॥१२०॥ इत्युक्तो गुरुणावादीददीनमिति भूपम् । नियमस्वल्पप्रमादान्मे प्रभो
प्रामाण्यमेव्यति ॥११॥ अत्रान्तरे पवित्रान्तःकरणा करुणार्णवम् । गुरुं प्रणम्य शृङ्गारसुन्दरीति न्यजिज्ञपत् ॥१२॥ मनो-
वचनकायेन शुद्धं श्रद्धानयन्धुरा । परपुंसः परित्यागं विधायै जीवितावधि ॥१३॥ गुरुरित्याह वत्से त्वं सत्यं शृङ्गार-
सुन्दरी । शीलं स्त्रीणां हि शृङ्गारः क्षान्तिर्दर्शनमिव ॥१४॥ इत्थं कृत्वा स्थिरीकारमग्राहयदभिग्रहम् । सनत्कुमार-
शृङ्गारसुन्दर्योर्विधिना मुनिः ॥१५॥ भवतां दर्शनं भूयात्पुनर्मे सुलभं प्रभो । इति नत्वा गुरुं मृत्युमानः मर्यैर्यथाद्वभूः
॥१६॥ सभार्योऽथ समागर्भादात्तपुण्योऽगमन्मुदा । स्वस्थानं व्यवसायीवार्जितवित्तोऽन्यदेशतः ॥१७॥ युगम् ॥ तत्र
निर्मितनिःशेषकृत्यः सत्कृत्य धार्मिकान् । आनन्दप्रमुखांश्चके स प्रस्तावे प्रयाणकम् ॥१८॥ भङ्गल्यान्यतुल्यानि प्रती-

चन्द्रपिपसनम् । अलण्डगमनैश्चण्डोर्दण्डः स्वपुरीमगात् ॥ ९ ॥ तत्र चित्रादृशोभायां क्षोभाकुलितयोषिति ।
 श्रीकान्तायां सकान्नोऽसौ प्रविवेश महोत्सवैः ॥१०॥ शृङ्गारसुन्दरीं नार्यो नराधिपसुतं नराः । तौ धन्यौ मेनिरे-
 पाणिपीडनक्रीडया मिथः ॥११॥ चन्द्रिकासिख्यं पश्यन्पुत्रस्य तां प्रियाम् । समुद्र इव भूमीन्द्रः परमुल्ला-
 समासदत् ॥१२॥ अनङ्गमद्रलोत्फुल्लमालया सह बालया । केन केन विलासेन विललास रसी न सः ॥१३॥
 सरस्य मरतेः सत्पुत्रमनेन प्रियान्वितम् । तदा कुमारमाराध्यमुत्तीर्णः क्षमां मधुसुदा ॥ १४ ॥ पीतपुष्पमधुर्गा-
 पन्मृगारावैरितस्ततः । अचार शनकैर्मत्तकलया मलयानिलः ॥१५॥ गृहीतवसुसर्वस्वः शिशिरेण विरोधिना ।
 श्रीदस्य दिशमासाय सश्रीकस्तपनोऽजनि ॥१६॥ ग्रहीतुमिव पुण्याणि दुग्धेषु किसलच्छलात् । काममंगुलयः काम-
 प्रवीरेण प्रपञ्चिताः ॥१७॥ बनीरप्रावनीरगा कृष्णकण्ठीकुहरवाः । कन्दर्पकेलिनाट्यस्य नान्दीनादा इवाभवन् ॥१८॥
 गापति स्मृतिं चूकीनि मृगशृङ्गारिणीगणे । रतिर्नतं सिञ्जानमजीरहंसकूजितैः ॥१९॥ दहन्विरहिणीविश्वक्यापी
 पुष्पकलापतः । परागः पुष्पचापस्य प्रताप इव निर्ययौ ॥२०॥ जगज्जयशशांसीव कुसुमानि मनोभुवः । जितानां
 दुर्यशोनालैरिवाल्लिग्यन्त षट्पदैः ॥२१॥ पुष्पजातैर्जगत्प्राणान्सुरभिः सुरभीन्सृजन् । कस्यैकस्यैव नानन्दसंदर्भाय
 व्यजायत ॥२२॥ तदा हृद्यां बसन्तेन वासन्तीशसुतायुतः । स विनोदवनीमापदवनीपतिनन्दनः ॥२३॥ युजलस्य-
 त्पदेसीविमुहः सस्रग्मीश्रितः । अयं सफलयाभास विलासान्निप्रयया सह ॥२४॥ असाचितस्ततः खेलन्वसन्तेन

१. कामदेवकीर्तिम्

विलोकितः । कलिता इवानङ्गः सुहृत्कुसुमहासिना ॥२५॥ लीलाविरत्नश्रेषु लीलावापिलेखे च । कष्टं कुमारः स-
स्मार तां मायाभासमविग्वनात् ॥२६॥ विलासस्य परां श्रमिमथ गन्तुमिवोत्सुक । कुमारोज्यं समारोहदोलं काम-
विमानवत् ॥२७॥ गृगारसुन्दरीहस्तलोलया दोलया तगा । सुकुली यां मुदं प्राप नेति तन्मन एव ताम् ॥२८॥
हारजः कुमारस्य दोलाकेलिधुताइन्युनाः । तत्पादप्रहतस्योदुनिवहा तु विहायसः ॥२९॥ अहो प्रेम्णैकविशारवं बाला
दोलामियेष च । अम् रमयितुं तत्र कुमारः प्रोत्ततार च ॥३०॥ इमां दोज्यामुदस्यैपं पुलकी पुलकाञ्चिताम् ।
स्वभिधानन्दचूलार्यां दोलायामध्यरोपयत् ॥३१॥ कुमारी दोलया बालां दिवि दूरं व्यलासयत् । यन्त्रेणेव स्मरः
शक्तिमन्तःक्षोमां मरुजये ॥३२॥ दोलागतागतैस्वस्याः कान्तिरेव्याकरं वपुः हेमेव कपपाषाणनिभे नभसि दिव्युते
॥३३॥ यां सुहृदोलया गत्वा हत्वा गर्व शुभोपयिताम् । उत्तरन्ती कुमारेण कुतुकेन व्यलोकि सा ॥३४॥ दोला-
हेलाभरशुद्ध्यत्तन्मुक्ताबलिविस्तृता । दृष्टं मनःकुमारेण दिवा तारकितं नभः ॥३५॥ तादृग्विलाससंरम्भनृन्ममा-
णस्मरोदयः । अगलितुं मियांगानि रंगद्वादमनोरथः ॥३६॥ दिवो दोलावतारस्य निमेषार्थमपि क्षणम् । उत्सुको
गणपन्नद्वयधिकं तदा ॥३७॥ दोलामस्थिरयायाचतावन्नास्येव तत्र मा । वदन् हा हेनि हृदया हृत्कुमा-
रेन्दुर्मुमुर्छे सः ॥३८॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ किं किमेतदिति व्यग्रगिरा परिजनेन सः । प्रमत्तससेकेन मृच्छन्मृच्छेः
कृतस्तनः ॥३९॥ हा प्रिये क गतांसीति गद्गदां गिरमुहिरन । आस्फाल्य सुवि मूर्धानमगच्छन्मृच्छेन पुनः ॥४०॥

१ मध्ये कलाम्

समाद्वसिहि वीरेन्द्र समाद्वसिहि धीनिधे । इत्युक्तयोऽस्य सचिवाः शीतकर्म व्यधुः पुनः ॥४१॥ मूर्छामयं तमो
हित्वा श्रितः शोकमयं तमः । कुमारो विललापाथ तस्मिन् विलापयन् ॥४२॥ अथागत्य पुरो लीनान्दीनान्साश्रुदृशो
भृशम् । लीलात्त्वगमृगान् च गिरा रोहन्दीर्यया ॥४३॥ रे हंस कंसजित्कान्ताकमलेऽपि कथं तव । तत्कराग्रविद्युक्तस्य
धराक भविता रतिः ॥ ४४ ॥ सततयेव्यधुना स्नाततर्केशस्यन्दविन्दुपुकथं दिनोऽभ्युदावन्तु रे वत्पीह समीहसे
॥४५॥ क नृपे तादृशीः केचित् शृणोपि करतालिकाः । यत्केकिंरथमातापि जाता शूलभृतार्धिता ॥४६॥ भजन्वा-
युतुरंगलं सारंग त्वं हि सर्वगः । लालयिष्यति सा धन्यं त्वां कुत्रापि वयं हताः ॥४७॥ [रि कोकिल कल-
त्वनं किं तनोपि न गर्धितः । दूरीभृतोऽय यत्तस्याः सर्वगर्बहरः स्वरः ॥] इत्यार्तं विलपन्तं तं घीराणां योगि-
नामपि । पश्यतां धैर्यमुत्तमार्थं पूत्कारा निर्ययुमुन्मत्ता ॥४८॥ अथ प्रियावियोगार्तिं स हठां स्मोदुमक्षमः । प्रेङ्खल्या
मेद्वयारमानं क्षिप्त्वा ह्ये मृत्युभङ्गत ॥४९॥ इहान्तरे परिज्ञाततत्प्रवृत्तिः परस्वरः । कुमारमाश्वासयितुं वनमाप
श्मापनिः ॥५०॥ पितुः प्रणामध्याजेन लज्जया नमयन्निहारः । कुमारः संश्वार स्वमथ गूढदृढव्यथः ॥५१॥ क्रोडे
कुमारमारग्य परिक्षिप्यन्मुहुर्मुहुः । ययौ नरविमानेन नरेन्दुर्मन्दिरं ततः ॥५२॥ अधिभ्रमे शरतामस्य प्रिया
गन्मंघ्रतो हता । पञ्च हिषेव निस्तेजा पयो वीपान्तरं रविः ॥५३॥ ततः संख्यागुणं रेजे लोहगोलनिभं नभः
कुमारविरह-बालामालाभिरिव तापितम् ॥५४॥ उद्गन्त इव शोकाब्धिः कुमारस्य हृदस्तदा । तमः स्तोममिषाढ्यो-

२. केकिरप्यस्य कानिकस्य माला गार्भसी.

मकुक्षिम्भरिरलक्ष्यत् ॥६५॥ कुमारस्फारनिःष्वासज्वालाचलिचशादभूत् । ताराकुलच्छलाद्योन्नः स्फुटं पिटकपेटकम् ॥६६॥ मनस्तस्य रतेर्गहं दहतो विरहानलत् । स्फुलिङ्गा इव निष्पेतुः प्रदीपाः प्रतिमन्दिनम् ॥६७॥ दूरात्सारापये तारापतिः पन्तिषानय । क्षिप्तः कुमारे मारेण यन्त्रोपल इवोज्ज्वलः ॥६८॥ यथा यथा नचिश्चान्द्रो सान्द्रीभूता भुवस्नले । तथा तथाभचत्तस्य स्लानमाननपङ्कजम् ॥६९॥ सुधारदमेः सुधाधाराकारा अपि करोत्कराः । कुमारस्यादहन्वेहं प्रियास्नेहगृहे सुहृः ॥७०॥ अथारतिकरं दूरे परिलज्य परिच्छदम् । भीनः शीतकृचैः कामचित्रधाम जगाम सः ॥७१॥ स दुःखी याचवेकान्ते कान्ताचिन्तामयोऽभवत् । तावत्पुरः सुरक्तीव काप्यमूढकपथे सुहृक् ॥७२॥ साक्षात्कटाक्षविक्षेपवक्षां प्रेक्षाभुधिः स ताम् । आह तत्साहसाश्रिसमना मानपरङ्गुवीर्यम् ॥७३॥ कास्ति कल्याणि केन त्वं कार्येणेहागता कुतः । इति पृष्टाभुना हृष्टा स्पष्टमाचष्ट सा रसात् ॥७४॥ वृणु सौभाग्यभाग्यकसिन्धो नेत्रविधूय । रथनूपुरचक्राख्यं वैताल्येऽस्तिगिरौ पुरम् ॥७५॥ तत्रास्ति वैर्यनिःसीमो भीमो भीमो हिताहितः । विश्वविद्यानिधिविद्याधरचक्री बलीधुरः ॥७६॥ तत्पट्टमहिषी भानुमतीसंज्ञा कृतीश्वर । त्वद्गुणायस्त्वचिसाहमिहायाना विहायसा ॥७७॥ एकदा विशदानन्दः स विमानी सम भया । खेलन्ले तत्र वासन्तीपुण्यां धुर्यो वृणां ययौ ॥७८॥ अन्तरिक्षे स्थितोऽद्राक्षीदेव शृङ्गारमुन्दरीम् । अलंकर्तुम्भवत्कण्ठं सोत्कण्ठां वरमालया ॥७९॥ चिद्रूपः स भवद्रूपमार्गं निर्माय कौतुकात् । त्वदर्धासनमासीनस्तथावास्थानमोहकृत् ॥८०॥ सकण्ठन्यस्तमालायां बालायां स विलक्षधीः । अलब्धयिषहः काकोल इवोत्पल विथल्यगात् ॥८१॥ मया सह महर्षोऽग्र-

मय खेलश्रिहागतः । ददर्श दर्शनीयाङ्गो दोलालोलां तव प्रियाम् ॥७२॥ किमेतदिति संमोहप्ररोहद्रोहितस्वरा ।
 हृता घृतानुरागेण ततस्तेनाङ्गना तव ॥७३॥ तत्र तद्वसनव्यग्रे तव रागग्रहादहम् । त्वत्सेवावसरं यावददृश्यैव
 दिवि स्थिता ॥७४॥ स्वानुरागः स्वतन्त्रेण सुदूरं तेन पूरितः । पुनर्मे परतन्त्रायास्त्वमीशो रागजागरे ॥७५॥
 तन्नाथ मागमैर्याजैर्मध्यमानहदो मम । कारुण्यहरिणारण्य शरण्य शरणीभव ॥७६॥ त्वदसंगानलज्वालाबली-
 दाया दृढं मम । चित्तेऽश चारुतारुण्य शरण्य शरणीभव ॥७७॥ अतुच्छवाञ्छापाथोधिमध्यमग्रस्य मे हृदः ।
 कन्दर्पकलिनैपुण्य शरण्य शरणीभव ॥७८॥ ममान्यासक्तचित्तेन पत्या संतसचेतसः । अगण्यपुण्यलावण्य शरण्य
 शरणीभव ॥७९॥ इत्याकर्ण्य सुवर्णश्रीः सकर्णोन्मृतवर्णिकाम् । तत्त्वज्ञः सस्ववानृचे वाचं वाचंयमो-
 निताम् ॥८०॥ मुग्धे धर्मस्य सर्वस्वं न वेत्सीति वदत्यदः । तत्त्वज्ञैरिन्दुलीलस्य रक्षा शीलस्य दास्यते ॥८१॥
 परस्त्रीसंगानामानमुल्लसत्पङ्कसकुलम् । तत्कार्यं सुपथा पान्यैस्सक्तं पन्थानमाश्रये ॥८२॥ बाञ्छन्ति परम्भोरूपरि-
 रग्मेण ये मुग्धम् । उदारैः स्वदिराग्रैः शृङ्गारं स्पृहयन्ति ते ॥८३॥ यदि सत्येन चित्तेऽहं तव प्रिय इति स्थितः ।
 तत्किमर्थयसे दुःखममुन्नाय सुखाय माम् ॥८४॥ अहो परनासक्तिर्न्यक्तं युक्ता तवापि न । कुलीनापि विली-
 नामि किमसिक्तमले मले ॥८५॥ तदिदं धर्महृत्कर्म विद्याधरि परिलज्ज । भज शीलं यतः कीर्तिरत्रासुत्र च
 निर्युनिः ॥८६॥ सुदुर्ममूलं या शीलं सेवते देवसेव सा । महनीया मोहेच्छानामप्यत्रापि भवे भवेत् ॥८७॥
 मोक्षं भर्तृभयालाभ नामुत्र वृजिनमजान् । तस्मै वद हृदस्तत्त्वं किं चरं परपुरुषे ॥८८॥ एवं वचःस्तुथात्मारेः

कुमारेन्दोरुदित्वरैः । तस्यां मनसि विध्यातो वह्निर्मरविकारजः ॥८९॥ चिन्तयामास साप्येवमहो मे भाग्यसंख्यः ।
पापारम्भोऽप्यय पुण्यव्रजाय यदजायत ॥९०॥ अपं धर्मगुरुमेऽभूत्तदस्मै गुरुदक्षिणाम् । दास्ये विद्यावलीं विद्याधर-
भ्यर्च्यपदप्रदाम् ॥९१॥ स्वभावबलिनां विद्याबलोत्प्रेणाधुनामुना । प्रियाहृतिविरोधेन सक्रोधेन युधि ॥ ९२ ॥
सर्वथा वितथारम्भो मत्पतिर्निरहंकृतिः । यदि श्रयति सन्मार्गमहो सोऽपि महो मम ॥ ९३ ॥ युग्मम् ॥ इति
निश्चित्य चित्ते साभ्यर्च्य सप्रश्रयोक्तिभिः । कुमारायानवधाय ददौ विद्यां यथाविधि ॥९४॥ मा तस्माद्धर्ममासाद्य
सद्योविद्यास्ततश्च सः । अहम्पूर्विकयान्योन्यं गुरुत्वात्नेमंतुमुदा ॥९५॥ अथाप्रच्छय कुमारं सा रहसा स्वपुरीमगात् ।
दधौ च तद्वचः स्मृत्वा वपुः संपुलकं मुहुः ॥ ९६ ॥ सिद्धां विद्येश्वरीं प्राज्ञः प्रज्ञसि सरणागताम् । स पप्रच्छ
प्रियालापैः प्रियां धृत्सान्तमुन्मनाः ॥९७॥ कुमारकर्णपीयूषसारणीसारया गिरा । अवोचदुचितं वाच्यमथ विद्याधि-
देवता ॥९८॥ नीत्वा निजपुरारामे भीमेन भवतः प्रिया । इत्थ्यूचे खेचरेन्द्रेण पटुभिश्चदुभाषितैः ॥९९॥ सुगधे मुदा
सुधारदिमसमानं कथंमाननम् । कलङ्कयित्वा कुरुषे दृजलैः सज्जकज्जलैः ॥१००॥ मयि दासेऽप्यविश्वासाद्विश्वा-
सानलकेलिभिः । किं घाले ज्वालयस्यद्रं शिरीषसुमकोमलम् ॥ १ ॥ किमादेशकरं देवि मामिन्दीवरलोचने ।
नालोकयस्यमृद्धौकान्कुर्वतीन्दीवराकरान् ॥ २ ॥ नाविष्करोपि किं तोषाददने सुदति स्मिनम् । मदद्रेऽनङ्गदाहात
सुधासेचनसन्निभम् ॥३॥ घात्रीशमाग्रपुत्रस्य विरहेऽप्यातुरासि किम् । इदं विद्याधरैश्वर्यं भुजिष्येण मया भज
॥४॥ इत्यालापी तया पापी मौनेनैव न्यपेधि म । वार्योऽवगुण्ठनेनैव सरजस्को हि मारुतः ॥ ५ ॥ विद्याछेद-

भयात्तस्याः सत्याः शापसयाच्च सः । शीललीलाविलोपाय बलात्कारे चकार न ॥ ६ ॥ श्रुत्वेति भीमरोषेण
प्रियाशीलमेदेन च । द्वौ संकीर्णौ वसौ भजे स प्रगल्भो यथा नटः ॥ ७ ॥ अथायं विद्यया सद्यो विद्या-
घरगिरि गताः । रथनपुरचक्राख्यपुरोगानं समासदत् ॥ ८ ॥ तत्र चित्रगिरिः श्रुत्वा निन्दुराः करुणाश्च सः । पश्य-
मददयीभूयामे भीमं भार्गो च दृष्टवान् ॥ ९ ॥ कालेऽस्मिन्करवालेन भीमो भीमोऽभ्यधादिमाम् । न मन्यसे
मा हन्यामि तदिष्टां देवतां सर ॥ १० ॥ अथाभापत नाभाफलनया नयनयिका । शरणं सिद्धस्तुमे स्त्रियो
ति पनिदेवताः ॥ ११ ॥ सौहिनामग्रहादेव विशेषकुपितस्ततः । निस्त्रिशः कृष्टनिस्त्रिशस्तद्वधायोद्धतोऽस्फुरत् ॥ १२ ॥
आः पाप कृण्वे किं रे त्रियसे त्रियसेऽधुना । इत्युच्चैस्त्वरन् राजसमुद्राविरभूत्सदा ॥ १३ ॥ आकस्मिकभयाद्भ्रष्टः
प्यद्गो भीमस्य हस्ततः । परदाररिंस्त्वनाम्ना हि बलसंयदः ॥ १४ ॥ कृपाणं पाणिना चीर गृहाण विगृहाण
मान् । एवमग्ररमेव क्षत्रयुत्रो रिपुं जगौ ॥ १५ ॥ ततः प्रतप्तलेन रणासजेन चेतसा । अचिन्तयदयं विद्याधरना-
भस्तथा म्रियतः ॥ १६ ॥ तुरलीमध्यमघास्य सकलैऽन्नकलोत्तरः । आजन्म यो मयाभ्यस्तः प्रस्तावे अस्त एव सः
॥ १७ ॥ अटुलं तावदेकं मे परस्त्री यदिह हता । द्वितीयं तु तपाकारि भ्रष्टं युधि यदायुधम् ॥ १८ ॥ तदहं निरहकार
कथमाननमात्मनः । दर्शयिष्यामि वदयासु निजं स्नानःपुरीष्वपि ॥ १९ ॥ तदीदृशीं दृशां नीनो धैरहं तन्त कर्मभिः
तान्येव रिपुस्यापि जेतुमुद्यममाश्रये ॥ २० ॥ इति ध्यात्वा कुमारं तं स्तमयित्वा प्रियायुतम् । पुण्ये विद्याधरारण्ये
ब्रह्मं तापममाप मः ॥ २१ ॥ निजगच्छ भीमवृकान्त शृणादाराभरश्चकात् । आन्मा भानुमती यावत्तदुद्यानं समाभवत् ॥ २२ ॥

पुरतः पुरतस्तावद्धावमानजनोल्लिखतः । तुमुलः समधृद्धीष्णो म्रीष्मेऽभोधिरिवाधिकः ॥ २३ ॥ युग्मम् ॥ इतः सन-
 त्कुमारोऽपि प्रियालापयतैः प्रियाम् । शुद्धशीलां समाध्यास्य स्वपुराभिमुखोऽभवत् ॥ २४ ॥ तं तथा प्रस्थितं प्रेक्ष्य
 भीता भीमप्रियाऽबद्धत् । विपक्षेभ्यः कृपादक्ष रक्ष रक्ष पुरीमिति ॥ २५ ॥ इमं मद्गतवृत्तान्तं जानन्तः खेचरेश्वराः ।
 भीमारयो रयोरुत्तुङ्गाः पुरभद्रार्थमागमन् ॥ २६ ॥ इत्युक्तः स तथा सद्यो दयाह्वयो दयाशायः । पुरीरक्षामुरीकृत्य बबले
 प्रबलायुधः ॥ २७ ॥ अग्रिध्वं मा रे रे पत्तनभङ्गकाः । तमित्युग्रगिरं चन्द्ररत्नचूडौ प्रणेमतुः ॥ २८ ॥
 एतयोः पृच्छतोः प्रीत्या शोखरीकृतहृदनयोः । स्वश्रुतान्तं निवृत्तान्तस्तापः क्षमापजनिर्जगौ ॥ २९ ॥ कुमारमथ तौ हर्ष-
 पथनृप्येति विषया निरा । तन्मूषधुतुर्वर्गसिखर्गणगुणोदयम् ॥ ३० ॥ अन्वहं नन्वहंकारभृता खेचरचक्रिणा । बैरिणा
 कारणाभावावाभेतेन नादितौ ॥ ३१ ॥ तदीदृशदशस्यास्य द्रष्टुमर्थाभागतौ । ऋगस्येव न बैरस्य यनो जायेत
 जीर्णता ॥ ३२ ॥ त्वं चेत्युनः पुरस्यास्य त्रायकः क्षत्रनायकः । तद्वता भव दासेरभावयोरवयोरपि ॥ ३३ ॥
 इत्युक्त्वा तौ मुदाभोगभासुरौ भूतजन्मनः । तस्य खेचरचक्रित्वाभिपेकं तत्र चक्रतुः ॥ ३४ ॥ सनत्कुमारसाम्रा-
 ज्यप्रेक्षामाज्यप्रमोदभाक् । पथिका पथि कान्तस्य जाता भानुमती ततः ॥ ३५ ॥ स्वल्पैरपि दिनैस्तस्य चक्रिणः खेच-
 रेश्वराः । निग्रहानुग्रहारम्भैरवश्यं वश्यतां गता ॥ ३६ ॥ पितृपादवियोगार्तिः खेचरालीवृत्तोऽय सः । समं शृङ्गार-
 सुन्दर्यां प्रतस्थे स्वपुरं प्रति ॥ ३७ ॥ पुर्याः पर्यन्तमायाति स याचचावदैक्षत । धूमस्तोमं संसंरम्भो नभस्यम्भोद-
 विभ्रमम् ॥ ३८ ॥ किमेतदिति चिन्तार्तः सोऽवनौ नयनं नयन् । पुरीसरिचटेऽपश्यदसंख्यं दुःखिनं जनम् ॥ ३९ ॥

तन्मध्ये चानलज्वालामालाभिनिचितां चिताम् । लोकयत्राकुलम्बान्नो विमानदुत्तारसः ॥४०॥ सोत्कर्षतुमुलः
 मेघ प्रेक्ष्यमाणः प्रजाकृतेः । चितोपान्तजुषो मातुः पादयोरतुरोऽनन ॥४१॥ इयन्तं समयं वरस क
 स्थितोऽसीति वत्सला । सूनोः कण्ठे लगित्वासौ रुदत्परिजनरुदत् ॥४२॥ मातः श्रोतानपदेभ्यः क्षेम इत्यस्य
 पृच्छतः । ज्ञातपुत्रागतिस्त्रययौ भूयः पुरः पुरात् ॥४३॥ पतन्तमेव पादयो तसुःसुक्तमो नृयः । आलिलिङ्ग
 मुहूर्दोर्ग्या मुहूर्दमिं चुचुम्भ च ॥४४॥ कथं चितेति पुत्रस्य 'शङ्कालङ्कृत्य पृच्छतः । जगाद जगतीजानिर्वरस किं
 वेत्सि दूरगः ॥४५॥ तदा स्वयोजिह्वा पुत्र चित्रशाला शुचेऽभवत् । विमुक्ता जीविन्येन स्वजनस्य तनुरिव ॥४६॥
 पुरं पुरन्दरायासमदशं सुदृशां पदम् । यमवेदमेव भूतानामासदं तन्मूखा ॥४७॥ अमन्दकन्दसंदर्भे दूरं पौरजने
 तदा । शुचैव प्रतिशब्देन चकन्दे मन्दिरैरपि ॥४८॥ कृत्याकृत्यायजानन्तो वत्स स्वत्संगम विना । हाजीवन्तोऽप्यजी-
 वन् इव जाना वयं तदा ॥४९॥ रम्यरामरामरामकामकलादयः । अकृतार्थाः पदार्थस्ते तदासन्विषसोदराः
 ॥५०॥ स्वक्रियोगामिकीलार्तां धर्तुं जीवितमक्षमा । अजनिष्ट परित्यक्तभोजना जननी तत्र ॥५१॥ कुलालंकार-
 मृतस्य तत्रादर्शनदुःखिता । कुलाधिदेवनामेव सेवमानाग्रतः स्थिता ॥५२॥ तरसः साष्टमस्थान्ते नितान्तं
 मक्तिर्निभरा । आदिश्यत स्वयं स्वप्ने कुलदेवतया तथा ॥५३॥ लब्धविद्यागैरश्वर्यः श्रीलव्यः प्रियायुतः । स
 ते मति सुतः मरयं मासस्यान्ते मिलिष्यति ॥५४॥ तत्सादृशसुतामग्रसुसुक्तमनिमान् । प्राणान्धारयितुं वत्से
 विपरसे किं न भोजनम् ॥५५॥ इयं स्वप्नमिति शान्निवेदितवती मया । कथञ्चिदुपरोधेन प्रतिरोधेन भोजिता ॥५६॥

मासस्यान्तदिनं प्रातरग्य प्राण्य महाग्रहा । मयात्यर्थं निषिद्धापि मर्तुमेषा चितां व्यधात् ॥ ५७ ॥ गाः सत्यापयितुं
 देव्याः स्यूतां पूरयितुं मम । अस्याश्च रक्षितुं प्राणोज्ञातस्तात तवागमः ॥ ५८ ॥ अधुना विधुना तुल्यं वदनं सदनं
 श्रियः । पौरचक्षुश्चकोराणां स्वं दद्याय मन्त्रशाय ॥ ५९ ॥ अथ पुलाष्टतोत्साः पटमातङ्गसंगतः । पटदेव्या सस्तुषया
 वशावाहनयान्यतः ॥ ६० ॥ चारुपार्श्वद्वयश्चन्द्ररत्नचूडादिखेचरैः । अमन्दैर्यन्दिनां वृन्दैर्वर्ण्यगुण्यमहोदयः ॥ ६१ ॥
 प्राविशत्परमानन्दसुधापूरपरिप्लुतम् । भूजानिः स्वजनैः साकमुत्पताकमसौ पुरम् ॥ ६२ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ अस्मि-
 न्नेव क्षणे क्षमापः क्षणादागिनि दक्षिणः । अभिषिक्त्याजं राज्ये सभार्योऽगात्तपोवनम् ॥ ६३ ॥ अवाप्य पञ्चिकं
 राज्यं सुदितो मित्रयोरयम् । विद्याधरपुरश्रेणिद्वयं खेचरयोर्ददौ ॥ ६४ ॥ ततो विद्यापदेशनाय वशीकृतमहीनलः ।
 यशोभिः क्षोभगमास भासुरैर्भुवनत्रयम् ॥ ६५ ॥ सलीलशीलमाधुर्यं धर्मधुर्येऽत्र भूभुजि । जज्ञे धर्ममयं शब्दद्विम्ब
 निम्बम्भरातलम् ॥ ६६ ॥ शृङ्गारसुदरीजानि शीलान्दृन्मीलितोदयम् । भूचरैः खेचरैः सेत्र्यं पश्यन्कोऽभूत्त शीलभाक्
 ॥ ६७ ॥ इत्थं दृग्भीक्ष्णं भुक्त्वा जन्मान्तेऽनशनोत्तमः । सभार्यः स ययौ राजा विमानेऽनुसरैऽजिते ॥ ६८ ॥
 शीलमूले गुणस्तम्बे राज्यपत्रे यशःसुमे । धर्मकल्पद्रुमे सैप लब्धा शिवफलं क्रमात् ॥ ६९ ॥ सनत्कुमारशृङ्गारस्तुन्द-
 रीचरितश्रुतेः । नव्याद्भुतश्रिये भग्याः सेव्यतां शीलमुज्ज्वलम् ॥ ७० ॥

॥ इति शीलधर्मे सनत्कुमारशृङ्गारसुन्दरीकथा ॥

सत्कर्मग्युदये हेतुं शीलं सेव्यमिदं सताम् । दुःकर्मदारि सत्कर्मकारि सेव्यतमं तपः ॥ ७१ ॥ अनादिसिद्धदुः-
कर्मवैयमंयातयातरुम् । इदमाद्रियते धीरैः स्वर्गधारीपमं तपः ॥ ७२ ॥ ज्ञानबधुपि नैर्मल्यं तत्त्वातत्त्वावलोकनम् ।
तपस्तपनचक्षुसे तमःशमनतः सताम् ॥ ७३ ॥ कर्मधांसि दहन्पुष्टस्तपोवहिरयं नवः । हस्ते देहिनां दाहं यः संसारस-
मुद्भवम् ॥ ७४ ॥ तस्यः सेव्यतां दक्षा दुःकर्मक्षालनोदकम् । यत्सेवया रयादेव सेव्योऽद्भुतसुखि संवरः ॥ ७५ ॥

तथाहि हृदयप्राद्विगुणमागरनागरा । जम्बूद्वीपेऽस्त्ययोध्या पूर्वमतक्षेत्रभूषणम् ॥ ७६ ॥ इहाजनि महीजानिर्म-
मसेन इति श्रुतः । चिन्तामणिषु यरानश्रियो विम्वमिवैक्ष्यत ॥ ७७ ॥ अभद्रभूयस्य मान्योऽस्य सार्धशो धनदाभिधः ।
मूर्ता वृषा इव वृषा रेजुर्यस्य धनार्जने ॥ ७८ ॥ धनश्रीरिति तस्यासीत्येयसी श्रेयसी गुणैः । यमो प्रयनसल्यस्य या
तीर्थ रूपद्वीलयोः ॥ ७९ ॥ दुर्गतेर्निर्गतः कोऽपि जीवः पीवरदुःकृतः । कैश्चिद्भगवैरभायानां तस्या गर्भमवातरत्
॥ ८० ॥ शये पांशुजुपि इमायां मुण्डिता मण्डितांशुका । इत्यस्या गर्भमनिर्भागेदुःखदो दोहदोऽजनि ॥ ८१ ॥ नाविष्क-
रित्ये निःशेषदोहदं दोहदं कथित् । अतयमेनमुत्पन्नमेव त्यक्ष्यामि च क्षणात् ॥ ८२ ॥ इति ध्यानवती याचद्दिनानि
गमयत्यमौ । तावद्विधिनियोगेन धनदो निधनं ययौ ॥ ८३ ॥ युगम् ॥ धनं ययस्य हस्तेऽभूत्ततेन जगद्देऽखिलम् ।
दोहदोऽस्याः स्वभावेन पूर्णस्तूर्णतरस्तनः ॥ ८४ ॥ पूर्णद्विदिवसैस्तस्या जातः पातकवान् सुतः । पित्राक्षिकेशः कृष्णाङ्गः
कुम्भो न्युजः स्वरस्वरः ॥ ८५ ॥ सद्गुःश्वा मृतिरोगार्ता मुक्ता परिजनेन सा । ईदृगात्रि सुते जातमात्रे तत्र मृता ततः
॥ ८६ ॥ तस्या दत्तः शिम्बी तुल्यजातिभिः प्रातिबेदमर्कैः । पर्यासि कृपया सोऽपि पायितः प्राणितश्च तेः ॥ ८७ ॥

उत्पन्नेनामुना सर्वं श्रीकृदुभ्यादि संयुतम् । ततः सत्वरं इत्यस्य जनैर्नाम विनिर्ममे ॥ ८८ ॥ अज्ञानजनदुर्वाक्यताडन-
बन्धेऽधिकम् । ग्रीष्मचातरजःपातेर्यवासक इवासकौ ॥ ८९ ॥ वैरूप्यमेव तस्याभूत्पचने वर्तनं शिशोः । विद्वानां विद-
विद्यैव जीवने जायते यतः ॥ ९० ॥ तारुण्येनापि वैरूप्यं हनं नास्य मनगापि । छेत्तुं वैकटिको यस्मादुरोजयितुमश्रमः
॥ ९१ ॥ उलूक इव काकोलिलैः कोलाहलोल्यणैः । पुरि आग्न्यवसौ डिग्भैः संभूय स्माभिमूयते ॥ ९२ ॥ दुर्पलानां
बलं राजकुलमित्येष चिन्तयन् । तत्र चेद्यापि तद्राजपुत्रकैः पीड्यतेऽमितः ॥ ९३ ॥ खेदारप्यत्तं पुरोऽप्याडि पथिकैः
पथिकैर्न सः । ग्राम्यैर्ग्रामे विशल्लेष्टुगृष्टिमुष्टिभिरप्यथ ॥ ९४ ॥ इत्यसौ सर्वतः सर्वैरप्यत्यर्थं कदर्थितः । निश्चितं
चिन्तयामासं निश्वासोच्छ्वसिताननः ॥ ९५ ॥ धन्या धन्या मृगास्तेऽपि पक्षिणस्तेऽपि दक्षिणाः । बिभान्यपि न ये कर्म-
दानवे मानवे जने ॥ ९६ ॥ अहमप्यहते स्थाने मानवैर्गामि सर्वथा । इति ध्यायन्नयं क्वापि कान्तारे सत्वरं ययौ ॥ ९७ ॥
ह्यंरुजानिचिरोचेन जातबोधेन साश्रुणा । मृगवर्गेण संवर्ग्यमाणपर्यन्तमूनलः ॥ ९८ ॥ अमुना शमिनां मध्ये सिद्ध-
सेनो मुनीश्वरः । स्वाध्यायध्वनिमाधुर्यवद्भयविश्वो व्यलोकयत् ॥ ९९ ॥ युग्मम् ॥ आगच्छजगच्छ वतसत्त्वमिति तं
यंतिनां पतिः । वरुणः कर्णैरुपगण्ड्यैः स्वयमाह्वयत् ॥ १०० ॥ अहो उत्तिरपूर्वास्य ध्यात्वेति पदयोर्यतेः । स
निपत्य पराभूतः सुतः पितुरिवाकृदत् ॥ १ ॥ संभाष्य मुनिना पृष्टः संनिहृष्टफलोद्भयः । अथाचष्ट निजं कष्टचरितं
परितोऽपि सः ॥ २ ॥ अथादिशदसौ साधुस्तनुविदय दयाशङ्गः प्रीणयन्सर्वसत्त्वानि तद्भयैककचं वचः ॥ ३ ॥
किंयन्मात्रमिदं दुःस्वप्नं तेऽस्ति वृजन्मनि । सहन्तेऽमि यथात्मानोऽनन्तं दुःखं तथा शृणु ॥ ४ ॥ कपायविपयासक्तः

मरुतः प्रा । वषादिषु । तर्जयति दुःकारं येन जन्तुर्भवान्तरे ॥ ५ ॥ भेदनच्छेदनोत्तत्तत्पुपानासिपत्रजैः । क्षेत्रजैश्च
 महरदुःखैः पीड्यते नरकेऽसौ ॥ ६ ॥ युगमम् ॥ लब्धतिर्यग्भवोऽप्येव जन्त्यलनभोगतिः । व्यथयतेऽत्यर्थमात्माय-
 माङ्गाशीतानिलानलेः ॥ ७ ॥ मर्त्यत्वेऽपि महारोगनैः स्युदास्यवियोगजैः । दुःखैर्दन्दयते जन्तुर्नरकप्रतिहृत्नरकैः ॥ ८ ॥
 क्लिप्यक्किरालपिभिर्मावात्कुद्वेन्दयजतः । युध्वेर्ष्याच्यवनज्जीवो देवत्वेऽपि न सोऽहग्रामम् ॥ ९ ॥ एवं कर्मविपाको-
 ऽस्मिन्भवे जीवान्कदप्येवम् । लक्ष्यन्तेऽस्य फलान्येव न स्वरूपं जनैर्यतः ॥ १० ॥ माहात्म्यं ध्यानयोगानां सामर्थ्यं
 परमात्मनाम् । विपाकं कर्मणां चेति न सर्वज्ञं विनापरः ॥ ११ ॥ अमुं कर्मविपाकं तु शुभोक्तुर्निर्दोषतः । एक
 पयास्ति मद्धर्मः शिवशर्मनियन्धनम् ॥ १२ ॥ विनामुता तु धमेण जन्तुः कर्माख्यवैरिभिः । पातयते तेषु दुःखेषु
 येषां खरदुःखमञ्जलः ॥ १३ ॥ परं नैवाचरन्त्ये ते मृढास्तत्किञ्चन कश्चित् । येन क्षिपन्ति दुःकर्मपीजं तद्दुःखमृदुहाम्
 ॥ १४ ॥ अथ प्रमूतदुःकर्माभिभूतः संवरो गुरुत् । करो किरीटनां नीत्वा पप्रच्छातुच्छत्रञ्छनः ॥ १५ ॥ प्रभो
 प्रभवति प्रायः कोऽप्युपायः स किं क्वचित् । येन स्यादक्षीपतामनो हन्त दुःकर्मणामपि ॥ १६ ॥

अथान्यथात्सुग्राहसोदरी स गुरुर्गिरम् । तप गवास्ति दुःकर्मनिर्मथनिष्ठुरम् ॥ १७ ॥ घसे तदपि तीव्र-
 त्वमग्रनिःसहताभूताम् । निःसक्ता तु दीक्षाया दाक्षिण्येन यदि स्थिता ॥ १८ ॥ चेतसो निश्चलत्वेन प्राप्यते
 सा महाशयैः । कर्मदायानलज्वालाविध्यापत्रचनावनः ॥ १९ ॥ इति श्रुत्वाथ तत्त्वार्थं सत्त्वभावसंनिधौ गुरोः ।
 माप्रदः सोऽग्रदीक्षां संमदी क्षान्तितत्परः ॥ २० ॥ सिद्धान्ताध्ययनोद्रेकादिबेकाश्चित्चेतनः । तपः कपटनिर्मुक्तमारमे

संवरो मुनिः ॥ २१ ॥ असौ सद्रर्मचतुर्गस्तुर्गपथाष्टमैर्व्ययात् । तयोभरैः शरासारैर्जैरं कर्मपञ्चरम् ॥ २२ ॥
 पुरिमाधमेकभक्तं नैर्विकृत्यं च कृत्यवित् । आचाम्लमुपवासं च सेवमानः प्रतीन्द्रियम् ॥ २३ ॥ दिवसैः पञ्चविंशत्या
 जितेन्द्रियशिरोमणिः । स इन्द्रियजयं नाम तपश्चक्रे यथाविधि ॥ २४ ॥ युगम् ॥ एकभक्तं नैर्विकृत्यमाचाम्लं भक्त-
 यर्जनम् । एवं पोटुडाभिर्घ्नैः स कपायजयं व्यधात् ॥ २५ ॥ निर्विकृतिकमाचाम्लभक्तं विदधन्मुनिः । योगानां
 शुद्धये योगशुद्धिं नवदिनैर्व्यधात् ॥ २६ ॥ अभक्तमेकाशनकमेकसिक्थकमप्यथ । एकस्यानमेकदत्तिं विकृत्या रहितं
 ततः ॥ २७ ॥ आचाम्लमष्टकवलमित्येकैकस्य कर्मणः । हृते तयो व्यधादष्टकर्मसूदनमेव च ॥ २८ ॥ युगम् ॥
 ज्ञानस्य दर्शनस्यापि चारित्रस्य च सेवनम् । चक्रे निरन्तरं माधुरूपवासैस्त्रिभिन्निभिः ॥ २९ ॥ शुक्लारवेकादशी-
 रवेकादशसंख्याम् मोऽकरोत् । मौनोपवासकरणैः श्रुतदेवीतपः शुभम् ॥ ३० ॥ शुक्लपक्षेऽष्टभिरुपवासैराचाम्लपारणैः ।
 विनैः पोटुडाभिः सोऽघातपः सर्वाग्रसुन्दरम् ॥ ३१ ॥ इत्येनत्कृष्णपक्षे तु ग्लानपालनलालमः । मोऽकार्षिण्यिष्टिययद्वेषी
 नीरुक्स्मिह्नाभिधं तपः ॥ ३२ ॥ मुनिर्द्वाविंशदाचाम्लैरेकान्तरितपारणैः । विदधे शुद्धयोधोज्यं तपः परमभूषणम्
 ॥ ३३ ॥ अद्राग्येकादशाप्येष पूर्वाणि च चतुर्दश । शिष्या चन्द्रायणं न्यूनोदरतादितपो व्यधात् ॥ ३४ ॥ अर्थेका
 प्रतिपद द्वे च द्वितीये तिथयोऽग्निल्याः । गायत्र्यश्चदश ज्ञेयाः पूर्णमास्यो निरन्तरम् ॥ ३५ ॥ उपवासैर्विशुद्धाः स्युर्यत्र
 तपस उज्ज्वलम् । व्यातेने मुनिना सर्वं सौख्यसंपत्तिनामतः ॥ ३६ ॥ युगम् ॥ जिनानां नच पद्मानि प्रतिपन्नं निर-
 न्तरेः । उपवासैस्तु सोऽष्टाभिधक्रे पद्मोचरं तपः ॥ ३७ ॥ पञ्चसप्तत्युपवासैः पञ्चविंशतिपारणैः । भद्रनाम तपश्चक्रे

सयज्ञेतरचेतसा ॥ ६८ ॥ पणवत्या शतेनोपयासेः सद्धर्मवासनः । स महाभद्रमेकोनपञ्चाशत्पारणैर्ग्यधात् ॥ ३९ ॥
 उपयामैरसौ पञ्चसप्तत्या च शतेन च । पारणैः पञ्चविंशत्याभजद्भद्रोत्तरं तपः ॥ ४० ॥ दिनवत्यधिकेनोपयासानां
 त्रिशतेन सः । सयतोभद्रमेकोनपञ्चाशत्पारणैर्ग्यधात् ॥ ४१ ॥ पष्ठेनादौ ततः पठ्या सुपवासैरनारतम् । एकान्तै-
 र्मुनिधर्मग्रन्थालं तपोऽस्तनोत् ॥ ४२ ॥ आत्राग्लेकपवासांस्तैरेकायैकैकवर्धितैः । शतसंख्यैः स आवाग्लवर्धमानं
 जगत्प्राप्तः ॥ ४३ ॥ तच्चतुर्दश वर्षाणि त्रिमासां दिनविंशतिम् । तपः तन्वन्नसौ चक्रे कृशमङ्गं च कर्म च ॥ ४४ ॥
 पुरुदासी नमस्कृत्य शुभकृत्प्रकाशकरम् । द्वादशभिधुप्रतिमावहने पृष्टवान्युत्तम् ॥ ४५ ॥ दशपूर्वधरो धीरः सारसं-
 हननः शमी । नदसौ योग्यः पचास्य दूःकरस्यापि कर्मणः ॥ ४६ ॥ इति ध्यात्वा चिरं सिद्धसेनाचार्यस्तमादिशत् ।
 वरसागमुच्चिनोऽर्थस्ते तत्रिधेदिः समीक्षितम् ॥ ४७ ॥ तदा मुदा गुरुव्रत्त्वानुशाप्य च गणं क्षणात् । गच्छामिष्कम्प्य
 तेनार धारमे प्रतिमादिमा ॥ ४८ ॥ एकैकां भोजने पाने दत्ति गृह्णात्यसौ मुनिः । गात्रनासं ततः पूर्णे मासे गच्छे-
 ऽन्निशतानुनः ॥ ४९ ॥ एवं सदसेर्मासस्य वृद्धिमैककशोऽकरोत् । तावद्यावदियं सप्तमासैरजनि सप्तमी ॥ ५० ॥ एकान्तरोप-
 चारमैव विहिताचाम्लपारणैः । पानाद्गारोजिसैर्ग्रामाद्द्विरुत्सानशायिना ॥ ५१ ॥ निःप्रक्रम्येन सर्वोपसर्गवर्गसहितपुना ।
 अष्टमी प्रतिमा मज्जाहोरात्रैर्विदधेऽमुना ॥ ५२ ॥ युग्मम् ॥ इत्थं निष्ठागरिष्ठेन प्रतिमा सप्तविदिनैः । उत्कटिका-
 मनस्येन तेन तेन नवम्यपि ॥ ५३ ॥ एवं सप्तदिनैश्च दशमौ प्रतिमासुना । चक्रे वीरासनस्येन सङ्गानस्थिरचेतसा
 ॥ ५४ ॥ कृत्वा पञ्चमहोरात्रं स्थित्वा वीरासने भुवे । प्रतिमेकादशी चक्रे तेन लब्धिवर्णपाणिना ॥ ५५ ॥ कृताकर्मः

स संकोच्य पादौ लम्बकरः स्थिरः । चक्रे मुक्तिशिलादृष्टिर्द्विदशीमेकरात्रिकीम् ॥ ५६ ॥ इत्थं यथोक्तविधिना नृष्य-
मानोऽदमुतं तपः । विजहार मन्त्रीपीठे मोऽनल्पैः कल्पकल्पनैः ॥ ५७ ॥

अथैकदा पदाब्जभोजयय मुररयं मुनिः । प्रणम्य शिरमि न्यस्य पाणी वाणीमिमां जगौ ॥ ५८ ॥ अनन्यदेयम-
द्धर्मयोधदायक नायक । जिन कल्पकृतेऽनुज्ञां यच्छ योग्योऽस्मि यगद्धम् ॥ ५९ ॥ श्रुतज्ञानाम्बुधिर्जनभाराधकममुं
गुरुः । आदिशान्तिनकल्पाय मुक्तिश्रीकल्पमूरुहे ॥ ६० ॥ अथैव नयनत्वजः सत्यभाजां शिरोमणि । लब्धत्रिज-
गतीराज्यमिवात्मानममन्यत ॥ ६१ ॥ अथ निर्मलचारिणो वस्त्रपात्रादिकं मुदा । गुरोः पुरोऽग्निलं सुस्त्वा परिपृच्छय
परिच्छदम् ॥ ६२ ॥ निःसमारः मलासारः सैष सुरैः समीपतः । हन्तुं कर्मततीः कृष्णिपङ्क्तोरिव हरिर्गिरिः ॥ ६३ ॥ युगमम् ॥
चरन्मार्गेऽपवर्गस्य बलगाद्विपगतस्करं । तपोवनोऽयमस्तेऽर्के न पदात्पदमप्यदात् ॥ ६४ ॥ कृताद्रैवैरः क्रूरेण सह
मोहमहीमुजा । तस्यौ नैकत्र कृत्रापि सोऽग्रमुगच्छवौ रवौ ॥ ६५ ॥ स जाग्रत्कर्मसंग्रामन्यग्रीभूतमना इव । उदब्रे
पदयोर्भग्नोत्कटानपि फण्टकान् ॥ ६६ ॥ उदासीन इवास्थानकूतरागापराधयोः । चक्रे चक्षुरोरप्य न तृणं न
रजःकणम् ॥ ६७ ॥ आसन्नचिलसन्मुक्तिगधूलीनमना इव । चरन्मार्गं न तत्याज तीव्रकर्ममप्यसौ ॥ ६८ ॥ स्वदेहेऽपि
निरिहोऽयमिति शुद्धमतिर्यतिः । पुरः स्फुरति सिंहेऽपि सट्ठां नात्यजद्वतिम् ॥ ६९ ॥ कदाचित्पञ्चिदोचित्यचतु-
रेवां कितं नरैः । स धीरस्तुपसौवीरतकांश्च त्याज्यमग्रहीत् ॥ ७० ॥ एवमप्रतिबद्धेन स्वविद्यारक्रमेण सः । प्रतिकर्मचि-
मुक्ताद्गो निन्द्ये धार्त्र्यं पवित्रताम् ॥ ७१ ॥ एवं विहरतस्तस्य गते काले कियत्पि । अभूद्भामान्नगयस्योदयः कश्चन

कर्मजः ॥ ७२ ॥ स्वन्वित्र लभते निशमकल्प्यां क्वापि नेच्छति । कल्प्यमानामपि क्वापि नादत्तेऽन्यैरपेक्षिताम् ॥ ७३ ॥ इदं यथा यथा निलष्टो हृष्टः सोऽमृततथा तथा । क्षयो हि कर्मणां मष्टु मुनीनामुत्सवो महान् ॥ ७४ ॥ अस्योन्नतिहारम्य निराहारस्य सर्वथा । सत्तामात्रशरीरस्य पणमासा व्यतिचक्रमुः ॥ ७५ ॥

कदापि यवापि काल्तारे दिनान्ते शान्तचेतनः । तस्यै चन्द्रदिपालानस्तम्भायिततनुर्मनिः ॥ ७६ ॥ संसारताप-
निर्वापमज्जपीगृपमज्जनम् । अथ प्रापदयं कायोत्सर्ग-यानलय मुनिः ॥ ७७ ॥ ततो नम्रपचीभूतभूतलक्षोदमण्डलः । तं
कोऽप्यनापयसापो निशीथममये महान् ॥ ७८ ॥ किमेनदिलयं यावद्विभावयति फुलटक् । ललाटं तपतेजस्कं
तपनं तावदैक्षत ॥ ७९ ॥ पुरस्तुत्रतस्तोमच्छायालीनामलोक्त । भुञ्जानजनसंतानामसौ शकटमण्डलीम् ॥ ८० ॥
चित्रातुमुद्भूत दग्धमक्षं तन्मध्यगो नरः । तदैवात्पुत्सुको निर्यन्नेरणान्येन मायितः ॥ ८१ ॥ अस्मिन्महानुनौ मुक्त-
विकल्पे जिनकल्पिनि । कल्प्यमन्नमिदं देहि भिक्षाकालो हि संप्रति ॥ ८२ ॥ दग्धेनान्नेन दत्तेन क्रीणासि सुकृतं
न किम् । कृष्णाग्रादेण किं लभ्यमानो नादीयते मणिः ॥ ८३ ॥ इत्यस्य वाक्यमाकर्ण्य प्रहृष्यन्पुलकाश्रितः । इदं प्रभो
पृष्टाणेति मांऽन्नाहस्तोऽग्यग्रान्मुनिम् ॥ ८४ ॥ अथ साधुः सुधीर्दृष्ट्यौ किमियं मे प्रमसता । न ज्ञाता यामिनी यान्ती
न ज्ञोमान्तर्वज्रन्विः ॥ ८५ ॥ स्वप्नोऽग्यमिन्त्रजालं वा किं वा कोऽपि मन्त्रिभ्रमः । चक्रे देवेन केनापि माया मायावि-
नाशका ॥ ८६ ॥ किमनल्पैर्विकल्पैर्यां ममेभिर्निर्घमरामनः संदेहे मति देहार्थं न शब्देऽन्नमिदं ध्रुवम् ॥ ८७ ॥ इति
निश्चित्य गृह्णात्मा स पटुः प्राह तौ प्रति । तामामृतसमग्रोमिच्छतामिर्वर्णराजिभिः ॥ ८८ ॥ मया ध्यायं निषादन्ने

समारेभेऽधुनैव च । अधुनैव च तिग्मांशुश्चरत्यम्बरशेखरः ॥ ८९ ॥ तत्सत्योऽयमसत्यो वाभ्युदयः कर्मसाक्षिणः ।
इति संदेहदोलातमना नैवात्रमाददे ॥ ९० ॥ युगम् ॥ गिरेरधिकमाहारं पयोधेरधिकं पयः । जीवोऽग्रहीदहोरात्र-
मज्ञातेषु भवेत्पयि ॥ ९१ ॥ तत्तैर्यदि न ततोऽस्मि तदन्नेनामुनाद्य किम् । यास्यामि तृप्तिमात्तेन दिवसस्यापि
संशये ॥ ९२ ॥ इत्युदीर्य तपोयीर्ययो धैर्यधुरन्धरः । स यावल्लीयते ध्याने शुद्धश्रद्धान्मानसः ॥ ९३ ॥ न
तावदनसां राजी न च राजीययान्धयः । किंतु व्यलोकितं सुनिना यथावस्था निशीथिनी ॥ ९४ ॥ युगम् ॥ तदैव
देवते मोगे दूरं दुन्दुभयोऽनदत् । शुद्धगन्धोर्दकमिश्राः प्रसजुः पुष्पधृष्टयः ॥ ९५ ॥ लीलाचलजलतत्कारतारमाणि-
क्यकुण्डलः । आस्वेन्दुस्यन्दिपीयूषयिन्दुसुन्दरहारभृत् ॥ ९६ ॥ मौलिन्यस्तकरवन्द्यद्विगुणीकृतशेखरः । एनमेन-
विष्ठं कश्चिदमरो मुनिमानमत् ॥ ९७ ॥ युगम् ॥ प्रभो जग जग प्रौढज्ञानशुद्धतपोनिधे । यस्त्वं मयापि द्रष्टुं
सत्त्वं न त्वाजितः कश्चित् ॥ ९८ ॥ सुधर्मायां सुधर्मात्मा निविष्टो हृष्टमानसः । कदाप्यकस्मात्पुलकी न्ययान्मूर्ध्नि
हरिः करौ ॥ ९९ ॥ तव कौतस्कृतः स्वामिश्रय हर्षोऽयमीदृशः । इति पृष्टोऽम्बराख्येन सुरेण शुपनिर्जगौ ॥ १०० ॥
किं कोऽप्यस्ति तपःपात्रं धरित्रीपीठपावनः । इत्यत्र भरतक्षेत्रे हृद्वेगेण गतं मया ॥ १ ॥ मुनीन्दुः संवरो नाम
तत्र भूखण्डभूषणम् । अदर्शि तपसां राशिस्तिग्मांशुरिव तेजसाम् ॥ २ ॥ तस्य चिब्वैकचन्यस्य दाढर्यं तपसि
द्रुत्करे । पश्यतो मे मुदावेशः सर्वरुद्रेशहरोऽभवत् ॥ ३ ॥ केनापि चाल्यते नायं सत्त्वात्तत्त्वविदां वरः । इत्युत्क-
र्षेण हर्षस्य मयास्य प्रणतिः कृता ॥ ४ ॥ सोऽयं कृधाभ्यधादिन्द्रमिन्द्रसामानिकः सुरः । मर्त्यो न चाल्यते सत्त्वा-

देवा भावा सुपा तव ॥ ६ ॥ स्वेच्छया स्वाभ्यतः स्वामी वदन्केनेह वार्यते । तं पणमासान्तरे सत्त्वभ्रष्टं स्पष्टं करो-
म्यहम् ॥ ६ ॥ अमायिति प्रतिज्ञाय सत्त्वभद्राय तेऽचलत् । मुहुर्मुहुर्महेन्द्रेण वार्यमाणोऽपि मृदधीः ॥ ७ ॥
स्यपुण्यनिवहस्येय स भिक्षाभ्रह्णेणु ते । प्रत्यह्मभूहमत्युग्रं धिक् पणमासावधि न्यघात् ॥ ८ ॥ निशि पापेन तेनेह
तंने मागामयो रयिः । समोऽन्यजनसंयद्वा शक्रदानां वद्या पुनः ॥ ९ ॥ महाकपटनाटयेन नानेनाप्यसि चालितः ।
यथा संमारनाटयेनाचालितः केन चाल्यते ॥ १० ॥ तन्मुने पापिना येन विन्दुमिति ते क्लृप्तम् । स एवास्मि प्रभो
यिन्यमपराधं क्षमस्य मे ॥ ११ ॥ इत्युक्त्या दुःखः हर्षांशुमिश्रदृष्टिरयं सुरः । बहुस्तुतिमहानादः पादयोरपत-
न्मुनेः ॥ १२ ॥ अथात्तार्थगलामोक्तिर्यतिर्नतिपरं सुरम् । तमुवाच विचाराधिचञ्चलचन्द्रिकया गिरा ॥ १३ ॥ नापराद्धं
त्यया किं तु कृतिन्नुपकृतिः कृता । तव साहाय्यमाहात्म्याद्यद्दुःकर्म क्षितं मया ॥ १४ ॥ अपराधस्त्वया हन्त क्षन्तव्यः
किं तु मामरुः । यत्तैवेवं वन्मयाहं दुःकर्मजिनकारणम् ॥ १५ ॥ एवं निदिच्छन्नोऽर्थमसंलापं तन्वतोस्तयोः । उदयाच-
लन्त्यायां चण्डरोचिररोचन ॥ १६ ॥ एवं मुनिं चिनम्याथ विषुयोऽयं तिरोदधे । इयं समितिसंचारचारुमुनिरथा-
चलत् ॥ १७ ॥ स्यापराधानुनापेन तं मुनीन्द्रमनिद्रयीः । असेचत वृत्तान्तधिः स्वर्धामा शुद्धभाचनः ॥ १८ ॥ स
मुनिर्भुवि शुद्धायां गग्न गग्न ददौ पदम् । तां तां स चक्रे प्रगेव देवोऽरुणककर्कराम् ॥ १९ ॥ अमायिनः समायात-
मुनिमुत्पत्य संमुग्गम् । हिलं प्राणभृतां वारं स दूरेण न्यवारयत् ॥ २० ॥ धर्मे समीरणीभूय छत्रीभूयोऽप्यदीधिनौ ।
त्रिजिरीभूय ततोऽर्वा मानिष्यं स व्यधान्मुनेः ॥ २१ ॥ एवं स विरहद्वाप ग्रामं रामपुराभिधम् । यावन्नाचदलं चक्रे

नभोगर्भ नभोमणिः ॥ २२ ॥ कुटुम्बिनो धनाढ्यस्य धन्या नाम कुटुम्बिनी । लब्धेनाज्ञेन दग्धेन तं मुनिं प्रलला-
भयत् ॥ २३ ॥ अहो दानमहो दानमिति जल्पन्नसी तदा । चकार सुधनोवृष्टीरस्वरादम्बरः सुरः ॥ २४ ॥ एवं पदे पदे
तन्यमानधर्मप्रसादनः । तपोऽम्रशरया कर्म प्रहर्ग्यहर्गन्धुभिः ॥ २५ ॥ अथायमायुषः शेषे विदिमानशनः कुनी ।
मशुषा तेम देवेन स्नेह्यमानपदाम्बुजः ॥ २६ ॥ स्मृत्या पञ्चमस्काराणादपोपगमम्वित्तिः । शुद्धध्यानरसोल्लामल-
यसंलीनमानसः ॥ २७ ॥ आसन्नमुक्तिसौत्वयौघनिध्यन्दैरिव पूरितम् । सर्वार्थसिद्धयानानं विमानं मुनिरामदत् ॥ २८ ॥
प्रिभिर्षिषोपरुम् ॥ तथ्यां तदित्यमारुण्य संवरस्य मुनेः कथाम् । कर्ममर्मभिर्देऽमुष्मै यत्तत्वं तपसे जनाः ॥ २९ ॥

॥ तपश्चरणे संवरमुनोश्चरकथा ॥

प्रभावनाशूलंकाराकृष्टविष्टयचेनसः । दानशीलतपोऽस्य जीवो धर्मस्य भावना ॥ ३० ॥ अज्ञानध्यानतसंधाने ध्याने
मिद्विपुराध्ययनि । अवगम्यात्मनो भाति भावना रत्नदीपिका ॥ ३१ ॥ सदानशीलतपसां भवयुद्धाय धारमाप् । अग्नेस्त्री
भवत्येता भावदेव महाभटी ॥ ३२ ॥ मतां दमक्षमासुख्यधर्मसुक्तावली हृदि । अन्तर्भावमया धत्ते कान्तिं नायकका-
न्तया ॥ ३३ ॥ दानशीलतपो वाजामप्याध्रयकरं फलय् । वसे वन्दोदग्दयेच विश्वमस्यापि भावना ॥ ३४ ॥

तथाहि संपद्वृद्धाहकरैः स्फीता घरेर्नरैः । चतुर्धर्मचतुर्वेदिरस्ति हस्तिपुरी पुरी ॥ ३५ ॥ तद्वाभित्तुल्लङ्घ्याभुभगानन-
यडोलतः । श्रीरामो नाम सद्ब्रजकृतार्थः पाप्मिषोऽभवत् ॥ ३६ ॥ मतीशतजिरोरत्नं श्रीरत्नं तस्य चलम्भा । धाम्ना
रुतितनारुश्रीजयाजनि जगावली ॥ ३७ ॥ नितरगर्णं ननुवर्णं निन्दितेन्द्रपदं पदम् । मकळं मेने तमेव विग्न्या

नृपः ॥ ३८ ॥ प्रियेण प्रीतिभिर्लाल्यमाना लोकेषु विश्रुतम् । देहार्थदाननिर्भोगं शिवगोः प्रेम साहसत् ॥ ३९ ॥ अदि-
तीयेन तौ प्रेमगुणेन विनियन्त्रितौ । मिथो विघटितुं दूरे नैव शोकतुरेकनः ॥ ४० ॥ सा भृशुजि सभाभाजि आजि-
तालपपरिच्छदा । कदाचिन्नन्तुमुद्यानमदनं मदनं ययौ ॥ ४१ ॥ पूजया श्रुतनृजस्य धन्यमन्या व्यलोकन । सा रामर-
मणी काममारामरमणीयताम् ॥ ४२ ॥ दर्शयन्ती वयस्याभ्यो वयस्याभिध दर्शितम् । सा हृद्यं हृद्यमासाद्य सुमुदे कुमु-
देक्षणा ॥ ४३ ॥ पश्यन्ती प्रीतिमोहेन मुहुर्बलितगा दृशा । हेलया खेलयन्ती स्वान्युष्ठतः पार्श्वयोः शिशून् ॥ ४४ ॥
धरणीं चरणप्रेण विलिख्योद्भासितैर्मुहुः । आनन्दकुङ्कुनादेन भोजयन्ती च तान्कनैः ॥ ४५ ॥ संहरन्ती वनेऽदर्शि-
कापि भूक्तान्तकान्तया । पुत्रिणीन्वासाचूडेव ताम्रचूडस्य वर्णिनी ॥ ४६ ॥ त्रिभिर्विधोपकम् ॥ तां विलोक्य वने लीला-
गान्तिनीं सुतमालिनीम् । अदृष्टनन्दनारयेन्दुर्ध्वौ सेन्दुमुखी शुचा ॥ ४७ ॥ धिगजन्म जीवितं भोगान्सुविधवापणं
य मे । न यश्चयनसहायाः फलमालोक्ये सुतम् ॥ ४८ ॥ किं धनैः सेव धन्या स्त्री डिग्भस्यामभुयो मुखम् । या
पुम्बत्रि चिरं घूलिघृन्नमग्रराणैः ॥ ४९ ॥ अपि रङ्गप्रियामङ्गुशायनतनयां, स्तुवे । हारभारभृदुत्सर्गा न पुनर्भृद-
इनाम् ॥ ५० ॥ उत्पतन्निपतन्निहन्त्संश्रालावलीर्वमन् । कस्याधिदेव धन्यायाः क्रोडमायाति नन्दनः ॥ ५१ ॥ स्फार-
नूपणभारापि न भाति स्त्री सुतं विना । उदारतरलारापि निशेव शंशिरजिता ॥ ५२ ॥ तद्वातस्तान किं श्रूरिभूषा-
पायाणवाहिकाम् । मां व्याधाः सुतरत्नेन नैकेनापि व्यभूषयः ॥ ५३ ॥ निर्घमनार्योऽपि, पर्यन्तलीलालोलसुता वरम् ।

१ चन्द्रस्य रात्रिपुत्रयकल्पनं चिन्त्यम्.

उत्सङ्गसंगतसुता चरं ग्रावस्त्रियोऽपि ताः ॥ ५४ ॥ धिग्ममोत्सङ्गमक्षीणि पाणी कण्ठं च घैर्मृदा । नाध्यासितो न दृष्टो
नाश्लिष्टो नालम्बितः सुतः ॥ ५५ ॥ किं करोमि क गच्छामि निर्भाग्याहं हृदा मम । सर्वेषामपि सौख्यानां स्थाने
नैकोऽप्यभूत्सुतः ॥ ५६ ॥ इति दुःखौघसंघट्टस्फुटद्वक्षःस्थलेव सा । तले रसालसालस्य भुवि न्यविशतालसा ॥ ५७ ॥
शोषयन्तीव निःश्वास्यर्वाभ्यो वाष्पपरिप्लुतम् । स्थगयन्तीव निःश्वासोद्धृतं वाष्पैर्महीरजः ॥ ५८ ॥ करयुग्मेन जानुस्थ-
कूर्परेण धृतं शिरः । हृत्पद्मदुःखशत्त्रये घूर्णन्तीव व्यकम्पयत् ॥ ५९ ॥ युग्मम् ॥ दुर्लभं प्रष्टुमशक्ताभिर्बद्धपालिभिरा-
लिभिः । साश्रुदृग्भिः सनिःश्वासमुत्तीभिर्वीक्षितैव सा ॥ ६० ॥ तदा विसृत्य भूजानिर्विरहव्यथितः सभाम् । यया-
चन्तःपुरं कान्तापरिरम्भोत्तमवोत्सुकः ॥ ६१ ॥ जयाचलीमनालोक्य तत्र तस्यौ न पार्थिवः । निशावियुक्तो राकेन्दुः
कियद्वियति दीव्यति ॥ ६२ ॥ एव लीलाचनोत्सङ्गमुत्सुको निःपरिच्छदः । पुरः स्थितोऽपि भूपालो नालोकि काल्मषा
तया ॥ ६३ ॥ तादृश्यां निरुप्यालं भूपालोऽप्यश्लथव्यथः । उपसृत्य शनैरेनामृचे दुःखार्द्रया गिरा ॥ ६४ ॥ किं देवि
हृदि ते दुःखमिति वाक्श्रवणादियम् । सुतोत्थितेव वीक्ष्याग्रे भूपं संभ्रममागम्यत् ॥ ६५ ॥ आगते जीवितेशोऽपि
नोचितं रञ्जितं मया । इति दुःखेऽतिदुःखं सा दग्धे पिटकवदधी ॥ ६६ ॥ अथ बाहुचमत्कारचाटूक्तिः पृथिवीपतिः ।
ऊचे तां जनचेतांसि कर्णोत्थये नयन्नम् ॥ ६७ ॥ मदागमनसंरम्भमभोरुहसुखि खल । भज वाचं दिवाचन्द्रसह्यं
त्वन्सुखमाप क्रिम् ॥ ६८ ॥ नापराद्धं मया किञ्चित्कोऽन्यस्त्वय्यपराधयति । जानामि चरचारेण कुशलं त्वत्पितुः
कुले ॥ ६९ ॥ कौतस्कुतेन तद्गना विलासतरवस्तव । साञ्जनान्ध्रमदौघेन माधता दुःखदन्तिना ॥ ७० ॥ इत्थं यथा

गगणच्छट्पञ्चीनापस्तथा । उद्धाप्यधिन्दुरेवाभूदिधं नोवाच किञ्चन ॥ ७१ ॥ सा भूस्तदा तदालीभिः पञ्चाली-
 भिरग्न्याभितः । धारोर्द्वैर्जलैर्दुःखकैलिधारागृहं कृता ॥ ७२ ॥ मुञ्चद्वाल्पाणि पाणिभ्यां प्रमृज्य नयनद्वयम् । अल्पाग्रही
 महीकान्तस्तामश्चन्द्रमुहूर्तः ॥ ७३ ॥ अथो कथंचिदालम्ब्य सा धैर्यमिदमभ्यधाद । हा निःपुलाहमित्युक्तमाले
 तारं स्रेरेद मा ॥ ७४ ॥ इत्युक्तित्रयणादेव नृदेयस्यापि चक्षुषी । पूरयामासतुः प्राधृणमासाविच जलैरिलाम् ॥ ७५ ॥
 निरादय धरानाथो धैर्यं संयाय कष्टतः । दुःखमग्रां प्रियामाह गलितागलिताश्रुदृक् ॥ ७६ ॥ आहिताग्निरहं देवि नित्यं
 दुग्गमिनामुना । त्वया सद्धर्मचारिण्या म युक्तं प्रकटीकृतः ॥ ७७ ॥ तद्भाग्यं कास्ति मे येन त्वयि पुत्रं लभे शुभे । को
 नीयः पुण्यवांस्लाहगरितं यस्ते सुती भवेत् ॥ ७८ ॥ तत्खेदमरविन्दाक्षि मन्दीकुरु करिष्यते । तत्किञ्चन तपो येन भवि-
 ष्यति मुनस्तव ॥ ७९ ॥ तदाभ्यस्यानुसारेण भविष्यति सुनस्तव । इत्याददे गिरं कीरोऽप्याम्रद्रुमशिरश्चरः ॥ ८० ॥
 मुदानुमोदमानो तौ तळचःसद्रुपश्रुतिम् । दम्पती यावद्रुपश्रुतौ जातौ तावदपदयनाम् ॥ ८१ ॥ पूरिते जलभृज्जालैर्जम्बालै-
 रिव यत्तमनि । भीतमप्यागसंघट्टाचरन्तं गगनाग्रे ॥ ८२ ॥ स्वच्छन्दं गच्छतामिच्छाविच्छेदो भूदमीषु मा । इति दुरा-
 त्सुरो मार्गं मुञ्चन्तं दिदि पत्रिणाम् ॥ ८३ ॥ धिकाशयन्तं लोकानां लोचनानि सरोजघत् । रविगर्भादिबोत्कीर्णं कीर्णं
 कान्तिकदम्पकैः ॥ ८४ ॥ खेतंतीनां निरं पञ्चमहाव्रतमगश्रियाम् । विलाससप्रपद्यायमानकमकराननम् ॥ ८५ ॥ रज्ज्वर-
 नगरग्योन्तिलोल्य लज्जितैरिव । अचिसैरपि तैः स्वर्णरत्नभारैरभूयितम् ॥ ८६ ॥ सहासुनैव यास्यामि मोक्षेऽपीति
 मनोरथात् । लाघवार्थमिव श्रामीभवताग्रेन भासुरम् ॥ ८७ ॥ किममाणतपस्तारं पूर्तोभूतैश्च सेवितम् । कृतैः करिष्यमा-

नैश्च तपोभिरिय साधुभिः ॥ ८८ ॥ विनयं धरनामानं विद्याधरमुनीश्वरम् । उत्तरान्तं पुरोभागे स्वस्य भाग्यमिवावसु-
तम् ॥ ८९ ॥ नवभिः कुलकम् ॥ पदं ददौ च स क्षमायां ननाम च जनाधिपः । तं त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य सानन्दः सपरि-
च्छदः ॥ ९० ॥ अथाधाय करौ मूर्ध्नि पृथिवीपालपुङ्गवः । मुनिं व्यजिज्ञपद्त्ताशिष्यं कुर्याशुभद्विषम् ॥ ९१ ॥ प्रभो नमोऽ-
णस्यास्य किमभाग्यं विजृम्भितम् । किं भाग्यं मद्भवो वा यस्यन्मुक्त्वा त्वमिमां श्रितः ॥ ९२ ॥ अद्य माय कृतार्थोऽ-
हमद्य मे सफलं जनुः । अद्य मे जीवितं श्लाघ्यमद्य राज्यं च मेऽनघम् ॥ ९३ ॥ तव स्नयामुत्ते वाचि दर्शने श्वाससौरभे ।
पदस्पर्शो मिथो हृत्वा ममाक्षैः प्रियते कलिः ॥ ९४ ॥ तद्दृष्ट्वा निर्नो सितां शीतां सुरभि मधुरां निरम् । यच्छावेक्षामसादेन
पञ्चाक्षमीतये प्रभो ॥ ९५ ॥ युगम् ॥ अथ तीर्थं शसिद्वान्तकल्पद्रुकुसुमेर्गुनिः । वचोभिः शोभयामास वसुधावासव-
श्रवः ॥ ९६ ॥ चिरादधौघसंघट्टविपादनपटीयसीम् । नभःपथेन मे तीर्थे यात्रामुर्वीश कुर्वनः ॥ ९७ ॥ इदमथैव देवाधिदेव-
मग्निदरमण्डलैः । भद्रधर्मदिपालानस्तस्मैरिव विभूयितम् ॥ ९८ ॥ जिनेशधूपधूमोर्मिनाशितैर्मशकैरिव । त्वच्चरित्रकृशैः
पापघ्नैरव्यथितप्रजम् ॥ ९९ ॥ पौषधग्राहिणां भित्तिलम्बितै रत्नमूषणैः । अपि पौषधशालासु निशि घ्वस्ततम-
स्ताति ॥ १०० ॥ वमूच भुवनोदामरोचिलो वनगोचरम् । व्यक्तमुक्तावलीपुल्पप्रकरं नगरं तव ॥ १०१ ॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥
तदेतदवनीनेतदूरतः पश्यतो मम । प्रीतिप्रतिष्ठचित्तस्य चिन्नामूदिति केतसि ॥ १०२ ॥ दूरतो दुरितं जेता नेतास्य नगर-
स्य यः । आरामिकेण नारामो रामः स्यादघमात्मना ॥ १०३ ॥ तत्तमत्र महात्मानं पश्यामीत्यावाया मया । निक्षिप्तचक्षु-
पादर्शि भवानीदृक्षदुःखभूः ॥ १०४ ॥ तत्तज्ज्ञातुमहायातो महीधव जवादहम् । को न स्याद्भर्मधीराणां सतां दुःखेन

दुःगितः ॥ ५ ॥ तत्रत्य भुवनाकल्प दुःखं किं धर्मिणोऽपि ते । स्यादिन्द्रधामधौतस्य काण्यनिः कुमुदस्य किम् ॥ ६ ॥
अथाभ्यपन्न भूमर्त्तो प्रभो दुःखतमो मम । सुतेन नयनाम्भोजसहस्रच्छविना विना ॥ ७ ॥ इदानीं तत्परित्रस्तं तद-
भ्युदयमृचकः । यदेप वीक्षितो युष्मच्चरणावकणोदयः ॥ ८ ॥ अथ पृथ्वीपतेः स्पष्टमिष्टार्थफलवल्लिकाम् । गिरमुख्या-
मगामास म सुनिः स्मितपुष्पिनाम् ॥ ९ ॥ भविष्यति शुभं भूप सर्वमेव तत्र युवम् । यदस्मिन्नपथि पान्थानां फल-
मिष्टं पदे पदे ॥ १० ॥

इदानीं शृणु ह्यन्तमस्ति विस्तीर्णवैभवम् । भूर्भुवःस्वस्त्रयीख्यातं दूरपाराभिधं पुरम् ॥ ११ ॥ यस्य भूमिपृष्ठा-
भ्यादूरयोर्लोकं विचक्षणाः । उद्यैःशिरोगृहाण्यूर्ध्वलोकमालोकशालिनः ॥ १२ ॥ महारम्भवशीभूतसुरासुरनरोरगः ।
उपशामन इदयेत्तपुरं पाति जनाधिपः ॥ १३ ॥ दत्तमुच्चैःपदं येन तुष्टेनेव सुपर्वणाम् । अर्पितं कुपितेनेव द्विजिह्वाना-
मनःपदम् ॥ १४ ॥ यम्बूव मन्त्रिवः शुद्धदुद्रिरित्यस्य विश्रुतः । अक्षेपतत्पुरोदारसर्वव्यापारपारगः ॥ १५ ॥ प्रभोराक्षेप्तो
नित्यं त्रेऽस्मिन्नतधिरात् । पुण्याश्रय इत्यस्य मिलितः सुहृन्गदा ॥ १६ ॥ स कोऽपि परमस्येमा प्रेमास्मिन्नस्य विद्यते ।
बभूव भोजनं येन वाजनस्य नि नान्वरम् ॥ १७ ॥ प्रीतिं बभार तेनैव त्याजेनालंकृतेन सः । न कदापि स्वयं ज्ञातो
नार्लकारं चकार वा ॥ १८ ॥ स्वयं कुसुमकर्पूरकस्तूरीचन्दनादिभिः । अमुं स वासयामास न चक्रे वासमात्मनः ॥ १९ ॥
दुःखिनो दुःखिनस्याप्य सृष्टां गुरयितुं सदा । सोऽग्रमदसुवने बाहं मूढः स्वार्थनिकयमः ॥ २० ॥ यद्यस्योऽपि समं द्योते
ममे जागर्ति तेन मः । समं याति समं तिष्ठत्याधिर्यं प्रेम्णि दर्शयन् ॥ २१ ॥ इति तस्य महोद्यममेवमपसरपेक्षालम् ।

नित्यासक्ततया नित्यमित्रमित्यमुमभ्यधुः॥२२॥ किं चैष पितृपूज्योऽयमिति दाक्षिण्यतः श्रुतिम् । दत्ते विश्वहिताख्यस्य पुंसो वाचि कदाचन ॥२३॥ अयमुल्लाममत्तो मां मन्यतेऽथ न मन्यते । इति द्विधानना चिन्वद्वितः प्राह कदापि तम् ॥२४॥ उदारस्फाररूपश्रीर्महाकुलसमुद्भवः । सुहृत्तवैष नो कस्य प्रयाति स्पृहणीयताम् ॥२५॥ किं तु त्वमनुत्तोऽसि यथास्मिन् तथा त्वयि । अयमन्तःकुशुद्धत्वाद्धारयत्यनुरागिताम् ॥२६॥ यतः स्नानेन भोज्येनालंक्रियेत यदैव न । कदाप्यसत्कृत इव स्याद्विरूपस्तदैव सः ॥२७॥ तयावदैवतो न स्याद्वैचिल्यममुना सह । दृःखेऽप्याश्वासकस्त्वावर्क्तुं कोऽप्युचितः सुहृत् ॥२८॥ यदा विघटसे देवात्सहानेन तदा तव । नान्यो भावी सुहृद्वोर्कैर्दूरस्थस्तु हसिष्यसे ॥२९॥ एकं नेत्रमनेत्रेषु सूनुमेकमसूनुषु । एकं मित्रममित्रेषु जगुर्मित्राणि तत्कुरु ॥३०॥ इति विश्वहितोत्तयासौ किञ्चिद्व्रितचेतनः । चक्रे मित्रं कृतज्ञाख्यमपर शिथिलादरः ॥३१॥ तमब्रवद्वालंकारगन्धताम्बूलमण्डलैः । सौऽप्रीणायत्कृतज्ञाख्यं मित्रं पर्वणि पर्वणि ॥३२॥ पूज्यमानं समालोकय तेन सर्वेषु पर्वसु । समाचचक्षिरे पर्ववयस्य इति तं जनाः ॥३३॥ ईदृग्विधसुहृद्वन्द्वनिविद्वद्वन्द्वपातिनम् । स विश्वमहिता विश्वहितोऽमुं पुनरभ्यधात् ॥३४॥ त्वद्दुःखे दुःखितो भावी सैष पर्वसुहृत्क्षणम् । भव्योऽयमपि किं त्वीदृग्विधमर्थं न दिशाम्यहम् ॥३५॥ यः स्यादल्पेन संतुष्टो नत्या वा स्तचनेन वा । दृःखेभ्यः क्षम लद्धर्तुं स कोऽपि क्रियतां सुहृत् ॥३६॥ विहस्य शिरसि न्यस्य शुद्धबुद्धिः करौ ततः । केदमया सुहृद्वभ्योऽपृच्छद्विश्वहितादिति ॥३७॥ अथैष अचणानन्दप्रचणामन्दवाग्भरः । शुद्धबुद्धेः पुरो विश्वहितं विश्वहितो जगौ ॥३८॥ विभावरीधिसुविभासंनिभामलकुन्तलम् । रङ्गद्रातरागयमानश्रीचरन्नीचरम् ॥३९॥

मुक्ताचन्दनकर्पूरपूरगौरतरणुतिम् । तारकोटीरताडङ्गहारकैयूरकङ्कणम् ॥४०॥ आनाभिर्कुर्वमुत्तुङ्ग विस्ताणार्द्रं सदास्मि-
तम् । दद्या प्रमदया पुमः पश्यन्तं नमतोऽग्रतः ॥ ४१ ॥ मध्येपुरं परिभ्राम्यञ्जुद्वयुद्धे कदाचन । पुमांसं मांसलञ्ची-
कमोदशं कपि पश्यसि ॥ ४२ ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ अथ सोऽभिदधे तात कदापि जिनसद्यनि । कदापि मुनिशा-
न्यायां तदापि सद्ने सताम् ॥ ४३ ॥ कदापि राजमार्गन्तः संचरन्तं नरोत्तमम् । संचरन्पथि पश्यामि सेव्यमानं वर-
नरैः ॥ ४४ ॥ युगम् ॥ इत्यारुण्य जगो विश्वहिनस्ततं सुहृत्कुरु । अङ्ग तरसंगमाधाने दुःखं न स्यात्कुतोऽपि ते ॥ ४५ ॥
न हि सिद्धः पुर्माह्लोकनाथाल्प्यः सर्वगो महान् । आश्रितं पाति भूपाग्रिकृपसर्पायपायतः ॥ ४६ ॥ इत्यस्य शिक्षया
मन्त्र्यं तेन माकं चिकीर्षति । प्रमादाद्विस्मरयेव शुद्धयुद्धिर्दिने दिने ॥ ४७ ॥ अभियोगे ततो विश्वहितेन विहिते
मुहः । तं ननामैकदा लोकनाथं यानस्य एव सः ॥ ४८ ॥ कदापि कार्यनो गच्छन्न्दरे दृष्टस्य वर्तमनि । तस्य प्रणाम-
संदेशं प्रेषयामास पार्श्वगे ॥ ४९ ॥ फलपुण्यादिकं चारु केनचिद्दोषनीकृतम् । यस्य कस्यापि हस्तेन तस्मै प्रेषीत्क-
दापि सः ॥ ५० ॥ दूरस्थोऽपि स्वयं गत्वा गुग्गादुत्तीर्य नम्यते । स महात्मा स्वयं चास्मै दोष्यं पुष्पफलादिकम् ॥ ५१ ॥
इत्थमाराध्यमानोऽगमतिदाक्षिण्यवृत्तः । दक्ष रक्षिष्यति स्पष्टं भवत्कष्टं कुतोऽपि ते ॥ ५२ ॥ गन्धं पुनरसौ विश्वहि-
तेनानिहितो मुदा । गानादुत्तीर्य तं पुष्पफलैरर्चति चन्दते ॥ ५३ ॥ त्रिभिर्विदोषकम् ॥ अगमालोकितं मार्गे नियमेन
नमन्यमुम् । इति प्रणामसुहृदं जगदुस्तास्य तं जनाः ॥ ५४ ॥ इति गिन्नग्रीभेनामेव संनोपयन्सदा । उग्रशामनभू-
पस्य नासने मुनिरं स्थितः ॥ ५५ ॥ एकदा निलमित्रेण सहैकशयने स्थितः । सुखं स गण सुख्याप भूरिभोगविभू-

पणः ॥५६॥ यावन्निडां मुमोचायं तावत्पार्श्वेऽवलोकन । इगामावशोणदशः कूरात्ररानुद्वंमुहरान ॥५७॥ क्रुद्रस्य भर्तु-
रोदेशकृतो यूयं किमागताः । मयि केनापराधेन कारितं प्रमुणास्ति किम् ॥५८॥ पृथमेतेन ते पृष्टाः प्राहुर्भवेत्तव दोष-
यित् । त्वं तु स्वाम्यादतः कृष्टा क्षेपितोऽस्यैव कूपके ॥ ५९ ॥ युग्मम् ॥ इति तद्वाम्यमारुण्य सोऽयं भयभराकुलः ।
नित्यमित्रं प्रति प्रोचे गिरा मन्दत्वगुप्तया ॥ ६० ॥ सखे सखे समुत्तिष्ठ कथंचिदपि रक्ष माम् । उग्रशासनघात्रीशः
क्रुद्धयानधुना मयि ॥ ६१ ॥ कति संपदि मित्राणि न स्युर्लुब्धानि देहिनाम् । दृश्यतेऽपि विपत्तौ यः क्षितिस्तेनैव
रत्नम् ॥ ६२ ॥ पितृमातृप्रियाभ्रातृपुत्रादिभ्योऽपि वत्सलः । सुहृन्ममामि सन्मित्रं दुःखोद्वाराय धार्यते ॥ ६३ ॥ तदि-
दानीं ममानेन क्लिश्यमानस्य भूभुजा । अपारदुःखकूपारतराण्य तरीभव ॥ ६४ ॥ अग्रे स्नानाननो नित्यसुहृदि-
त्याह किं तु भोः । नृपं दिशसि मे मुद्वं संवन्धः क इवानयोः ॥ ६५ ॥ किं नोपलक्षतेऽसौ मामिति भ्रान्तयेव शुद्धयोः ।
कस्ते चित्तभ्रमः किं मां न जानासीति तं जगौ ॥ ६६ ॥ अथायमूचे ज्ञातोऽसि राजद्विष्टं किमप्यधाः । तत्त्वां न्यग्राह-
यन्नयायाभिग्रहोऽप्युग्रशासनः ॥ ६७ ॥ तन्मे राजचिन्द्रेण न कार्यं किमपि त्यया । स्वकृतस्य प्रमाणेन सहस्रैकोऽपि
निग्रहम् ॥ ६८ ॥ ऊचे सोऽथ सखे नित्यमकृत्यं त्वत्कृते कृतम् । सर्वं क्षुपकृतं तुभ्यं सुक्तान्युपकृतानि हा ॥ ६९ ॥
अथातिविधुरो नित्यसुहृदभ्यधित क्रुधा । किमदृष्टुष्यसि निर्लज्ज मल्लुते किं कृतं त्यया ॥ ७० ॥ यथा यथाहं त्यदत्तमा-
हरामि तथा तथा । प्रीतिस्तेऽभूत्ततः स्वस्मै स्वया सर्वं कृतं न मे ॥ ७१ ॥ मिथ्यावादिन्न मे कार्यं राजत्रिष्टुक्ता त्यया ।
तन्मे पार्श्वं विमुखेति धिक् स तेन गले धृतः ॥ ७२ ॥ इहान्तरे गृहान्तर्द्रोक्पार्वणः सुहृदायगौ । उग्रशासनसरुद्वं शुद्ध-

बुद्धि निशम्य मः॥७३॥नित्यमिन्ने विमुक्ताशो दीनं चक्षुर्जलाविलम् । किं कर्तव्यत्वमहोऽसौ पर्वमित्रं प्रति न्यधात्॥७४॥
जातं मित्र किमेतत्ते कथंचिच्छुट संप्रति । दत्त्वा मदीयं सर्वस्वं दुःखेऽस्मिन्मां नियुज्य वा ॥ ७५ ॥ एवं गलज्जलभरं
कलयन्नगनद्यम् । पर्वमित्रस्य गां श्रुत्वा दध्यौ शुद्धमतिस्तदा ॥७६॥ पोषितः लपोषितस्वेन धिग्मया पुरुषाश्रयः । हहा
कृतं कृतज्ञस्य न रुदाचन किंचन ॥ ७७ ॥ इत्ययं चिन्तयन्नेव नित्यमिन्नेण शुद्धधीः । गले बाढतरं धृत्वा द्रुतं दूरीकृतं
स्यतः ॥७८॥ मेनं नयच्चं स्थानेऽस्य मां नयच्चं रयादिति । पर्वमित्रे कृताक्रन्दे सोऽग्राहि नृपकिंकरैः ॥ ७९ ॥ तैस्त-
स्मिन्पलनः कृष्टे कृष्टे पर्वसुहृद्यभूत् । चिरात्पुत्रीं विवाह्येवाशेत नित्यसुहृत्पुनः ॥ ८० ॥ द्वादशाकं प्रभाचक्रकर्कशेन
कुशानुना । वीसक्रांढस्य कृपस्य पार्श्वेऽसौ तैरनीमत ॥ ८१ ॥ हहासुष्मिन्नहं क्षेप्योऽमीभिः क्रूरतराशयैः । तत्कथं नु
मयिष्यामीत्युत्कम्पोऽयमचिन्तयत् ॥८२॥ मयि विवर्हितेनोक्तं यदा दुःखे पतिष्यसि । त्वां सिद्धः सर्वगो लोकनाथः
पासयत्यसौ तदा ॥८३॥ म मे संप्रति कालोऽयं करालोऽतिभयंकरः । तदसौ भवतु श्रीमान्धारणं करुणार्णवः ॥८४॥
इत्यस्मिन्प्रापयति स्फायमानञ्जुलतेजसः । हीरचीरपरीयानददधन्धकृशोदराः ॥ ८५ ॥ शुभ्रवज्रशिलागर्भमयदण्डोघ-
पाणयः । अत्युपारहदस्तारदृष्टयः स्फारमूर्तयः ॥८६॥ मुक्तादामदृढग्रन्थिग्रहावलितवेणयः । उत्तरस्या दिशः केचिदीयुः
मारत्यरा नराः ॥ ८७ ॥ त्रिमिर्निशेषकम् ॥ अमुं मुञ्चत रे योदुं मत्ता धत्तायुधानि वा । इति तेषां गिरा भूपकिंकरैः
समरै र्म्यितम् ॥ ८८ ॥ तनस्तेषां च तेषां च दूरोद्गतरजस्तमाः । प्रकम्पितजगन्धितः समरः सममृन्महान् ॥ ८९ ॥
तैर्महागुरुषु राजपुङ्गवाः परुषायुधाः । उचैः स्थितस्य लोकस्य पश्यतो जघ्निरेतराम् ॥ ९० ॥ त्रासिताः पालिताः क्षुण्णा

हारिता मारिताश्च ते । ते सिद्धपुरुषैः पञ्चाक्षके विजयनर्तनम् ॥ ११ ॥ त्वत्प्रणामसुहृद्भक्त्यानाथस्त्वाभावादेवेदिति । तं
शुद्धबुद्धिं कृपान्तात्करेणादाय तेऽचलम् ॥ १२ ॥ स तैः समं व्रजत्रये शिखरोल्लिखिताम्बरम् । अतुल्योल्लासिकल्पाण-
मयसर्वाङ्गसुन्दरम् ॥ १३ ॥ अचञ्चलमिलन्मुक्तावलीचलयमञ्जुलम् । स्वविस्तारगुणैर्गूरिपूरिताशासमुच्चयम् ॥ १४ ॥
अङ्गीकृतमहारत्नरत्नरत्नकुञ्जरम् । आलयं प्रीतिमानेक सुविवेकं व्यलोकयत् ॥ १५ ॥ त्रिभिर्विदेशवक्त्रम् ॥ अथ कञ्चित्कु-
रवाक्षीयद्गौरैर्नयनोत्सवे । कचिद्दीप्तसुधासिन्धुतारणोत्तरलश्रुतौ ॥ १६ ॥ क्वचिद्वृहद्द्वारामसौर्योल्लासिनासिके । क्व-
चिस्त्वाद्यथातलोकप्रचलद्रसनाञ्चले ॥ १७ ॥ कचिद्विलाससरसीमरुत्तुलकिताङ्गे । तस्मिन्सगनि निश्छद्यप्रमोदः प्रवि-
वेश सः ॥ १८ ॥ त्रिभिर्विदेशोपकम् ॥ अथारात्रिकसंकाशाभ्रमन्मार्तण्डमण्डलम् । दूर्बाराजितरौप्यार्णपात्राभमृगलान्छनम् ॥ १९ ॥
मङ्गलाक्षतसंभारनिभ्याकीर्णतारकम् ॥ प्रणम्यमानं हृत्पद्मिः सुरासुरनराधिपैः ॥ १७० ॥ स्तूयमानं स्वधीशस्य
सर्ववर्शनसूरिभिः । प्रसादविशदां दृष्टिं ददतं सेवकान्यति ॥ १ ॥ युते चतुर्भिश्चरणैर्भागेनपि सुदुर्लभैः । निविष्टं
विष्टरे लोकस्पृहणीये महीयसि ॥ २ ॥ तस्य विश्वहितस्याङ्गे कृतावष्टम्भसुस्थिरम् । प्रणाममित्रं दीप्ताङ्गं लोकनाथमलो-
कयत् ॥ ३ ॥ पञ्चभिः कुलम् ॥ तद्रीक्ष्य विस्मितोऽणायमध्यायद्विगममौचित्यम् । सर्वस्वं निलमित्राय दत्तं नो सत्कृतो-
ऽप्ययम् ॥ ४ ॥ अमविष्यद्गतिः का मे कामेन चरतः क्षितौ । नतिमप्यकरिष्यं चेन्नास्य विश्वहितोक्तिभिः ॥ ५ ॥ इति
चिन्तार्तचित्सोऽयं लोकनाथं ननाम ॥ तेनालिङ्ग्य घृणथाङ्गे सप्रमोदवशंवदः ॥ ६ ॥ किं मित्रं चिधुरोऽसीति शृष्टस्तेन
महात्मना । शुद्धधीरभ्यधादात्मन्युग्रशशासनतो भयम् ॥ ७ ॥ अथासुं स महात्माह किं भयं ते श्रितस्य माम् । क उग्र-

नामनस्तस्य दृःखं मूर्तिं मुखे रजः ॥८॥ न सखके मया किंचिदपमिलयि मा शुचः । सत्कृतिभ्यः सुमस्ताभ्यो महती
 स्रक्कृतिर्न नि ॥ ९ ॥ सेवकानां ददहर्हर्मां शौर्योदेः स्यान्वृषोऽवृषाः न तु तेषां प्रणामस्य कथमप्यवृणो भवेत् ॥ १० ॥
 ततः कृतमणामस्य न भवामि तयानृगाः । पदं श्रेष्ठो गयसा म्राज्यादप्युत्तरमनर्पयन् ॥ ११ ॥ कृतिन्किञ्चिद्विहणस्यास्य ददे
 गायत्कल्याणतरम् । तायस्तिष्ठेय मत्पान्धे मा कुतोऽवि भयं कृथाः ॥१२॥ इत्युत्तरा स गृहस्थाग्रभूमौ तेनाधिरोपितः ।
 तस्यो सुगन्धदुग्धालुग्यकालपूर्णमनोरथः ॥ १३ ॥ कैरप्यथ विनैरनं लोकनाथोऽभ्यधादिति । ज्ञातोऽसीद् चिरात्सिष्ठन्नुग्र-
 दासस्तनकिर्कटैः ॥१४॥ वज्रयित्वैव मे सम्यगृष्टि कुष्ठैकवेष्टिताः । कदाचिच्छलयित्वामी त्वां ग्रहीष्यन्ति शस्त्रवः ॥१५॥
 तन्मुग्धे मित्र कुर्याति भवन्तं यत्र तत्र ते । संशुक्वालोक्नेऽपि स्युर्न समर्थोः कथंचन ॥ १६ ॥ किं तु कष्टतरः पन्थाः
 मुहूर्तं तत्र गच्छताम् । धुनृणादिमहदुःखं महमानैर्विलहृपते ॥१७॥ तत्रिधेहि दृढं क्लेशसहने गहने मनः । मामन्वेदि
 कृभिः देदि कण्डूपीठे पदं क्रियाम् ॥ १८ ॥ मनोहरिभिराहार्थलोभयित्वा पदे पदे । पथि त्वामाहयिष्यन्ति स्नेहमारभ्य
 बेरिणः ॥ १९ ॥ भङ्गेन शान्ता चित्तेन संभावयसि तान्यदि । तच्छुलादशुभमाणं तेस्त्वां रक्षिष्याम्यहं न हि ॥ २० ॥
 इगुं शिघ्रपितृव्य लोकेदा प्रस्थितः पथि । तद्वद्वनिधयः शुद्धबुद्धिरन्ध्रबलमुदा ॥ २१ ॥ तृपितो यत्र यंत्रेय विषमे-
 ऽजनि वरमर्पति । तत्र तत्र गयः शीतं विभागच्छेति भाषिणीः ॥२२॥ स्फारहराघलंकाराः झुग्नारयेय देवताः । अश्लो-
 कन गयः शालापालिका वरपालिकाः ॥ २३ ॥ युगमम् ॥ पान्थमंघालपादाघ्रपातकणे रजोजुषि । तृणे च तत्र म्रजे च
 महदास्तद्वत्तोऽगतनः ॥२४॥ ध्रुवक्षामकृश्रियत्रभृषाशालोक्त सोऽग्रतः । मज्जाः पद्मनिर्मलद्रोजना राजानाबलीः ॥२५॥

अध्वग्यमण्डलीखेदप्रस्वेदजलपिच्छले । रजोभारेऽप्यसौ तत्राहारेऽपि समदर्श्यमृत् ॥ २६ ॥ रविच्छविप्रतापेन ज्ञातो
यत्रायमाकुलः । तत्र च्छायानरुन्धुपगायदृष्टानवैक्षत ॥ २७ ॥ दावानौ च ज्वलज्ज्वाले विशाले च द्रुमोच्चये । तस्मि-
न्विस्मेरयामास दृशं समरसामसौ ॥ २८ ॥ आकारयत्सु तद्रक्षामनुष्येषु मृदृक्तिभिः । नासौ प्रपञ्चयामास हेलयापि
विलोचनम् ॥ २९ ॥ इति शुद्धमतिः सिद्धप्रतिज्ञः सत्वरं व्रजन् । अनन्यसदृशाकारं केवलैः स्फटिकैः कृतम् ॥ ३० ॥
अदृष्टपूर्वं निर्भाग्यैः सभाग्यैश्च महद्गृहम् । पुरो निरूपयामास लोकनाथेन दर्शितम् ॥ ३१ ॥ युग्मम् ॥ तदालोकन-
संज्ञातपरमानन्दमग्नहृत् । स तृणं गणयामास चक्रिशक्रादिसंपदः ॥ ३२ ॥ प्रविशाशु महासौधं तदेतत्सेऽकुतोभयम् ।
तमित्युत्तवाचललोकनाथो लोकेष्टसिद्धये ॥ ३३ ॥

इति सर्वेष्टद सर्वकष्टपिष्टकरं प्रभुम् । त्वमप्येनं महीनाथ लोकनाथं सुहृत्कुरु ॥ ३४ ॥ मुञ्च दुःखं न दुःखेन भवन्ती-
ष्टानि कुञ्चयित् । आराधनुहि रयाल्लोकनाथमिष्टार्थसिद्धये ॥ ३५ ॥ अथापृच्छत्प्रियः पृथ्व्या लोकनाथः स कः प्रभो ।
कथं चाराध्यतेऽसौ त माराप्नोमि प्रियासखः ॥ ३६ ॥ इत्थमुक्ते नृपेणाथं मुनिराचष्ट खेचरः । अन्तरद्रधिणा राजनिवचारय
कथामिमाम् ॥ ३७ ॥ ससार एव दुःपारो दूरपाराभिधं पुरम् । उग्रः कर्मपरीणामो राजास्मिन्नुग्रशासनः ॥ ३८ ॥
शुद्धात्मा जीव एवैतन्मन्त्री शुद्धमतिर्मतः । नित्यमित्रं पुनस्तस्य यथोदितगुणं वपुः ॥ ३९ ॥ जनो जनितसौजन्यस्तस्य
पर्वसुहृन्मतः । गुरूपदेश एवास्य पूज्यो विश्वहिताभिधः ॥ ४० ॥ तच्छिक्षयामुना राजन् यः प्रणामसुहृत्कृतः तं विदि
लोकनाथाख्यं धर्ममेवाद्भुतं प्रभुम् ॥ ४१ ॥ दृष्टाः सुसोत्थितेनाग्रे तेन ये निष्ठुरा नराः । ते दुःकर्मगणा व्याधिमृत्यु-

भुङ्गति हेतयः ॥ ४२ ॥ ते ग्द्वौ निःक्रियं वीक्ष्य जीवः शुद्धमतिर्वपुः । तस्मिन्नुपकृतं मेने भस्मनि क्षिप्तवत्तदा ॥ ४३ ॥
कदागित्किचिदप्येष यद्दौ स्वजने जने । तदा धावति दुःखार्ते तदमन्यत सावित्र ॥ ४४ ॥ कृष्टोऽङ्गेन गले धृत्वा
प्रन्दति स्वजने शुचा । नीनो यत्रैष कृपोऽसौ नरको दुःखसायिकः ॥ ४५ ॥ शरणं लोकनाथोऽस्तु ममेति गदितेऽमुना ।
इयुर्गुरुपाः कर्मगणास्ते धर्मसाक्षिकाः ॥ ४६ ॥ जितदुःकर्मभिर्निन्ये यत्र सत्कर्मभिस्त्वसौ । लीलावासः स धर्मस्य
विवेकाग्नोऽतिनिर्मलः ॥ ४७ ॥ दानशीलतपोभावसत्पादोपशमासनम् । गुरुपदेशावष्टम्भं तत्रासौ धर्ममैक्षत ॥ ४८ ॥
श्रीयमेन स्वसौधाप्रमूमा कालं कमप्ययम् । देवेषु सम्यग्दृष्टित्वपदे सौख्येन ललितः ॥ ४९ ॥ ततः शिक्षास्थिरं मार्गं
निपयैरप्रलोभितम् । धर्मस्तं मन्दिरे मुक्तौ मुक्तवानकुतोभये ॥ ५० ॥ येन प्रणाममात्रेण प्रसन्नेनेति निमित्तम् । स धर्मो
विधिनारादो राजन्कि किं न यच्छति ॥ ५१ ॥ अथान्यथाद्वरित्रीन्द्रस्तत्क्रियोन्निरुमानसः । धर्मस्याराधने देवीसखं
शिशुरायाशु माम् ॥ ५२ ॥ दामान्तसमुद्रोर्मिशीकरप्रकरैस्ततः । अक्षरैः शिक्षयामास साधुधर्मविधां नृपम् ॥ ५३ ॥
धर्मस्य तत्साररिसद्धानाथोपाध्यायसाधवः । यथा पञ्चेन्द्रियाणीच तुष्यन्ति नृप तत्कुरु ॥ ५४ ॥ सुखसाध्यमसंभक्त्यप्र-
त्यहकणमप्यरो । श्रुतिवीप्रिय तत्प्रोतेऽन्यायं विपुलं शृणु ॥ ५५ ॥ जयत्तन्मःशिक्षित्विपस्तम्भनः प्रियलम्भनः । महामन्त्रो
नमस्कारः पञ्चानां परमेष्ठिनाम् ॥ ५६ ॥ मर्त्यामर्त्यासुरश्रेणीकर्षणेऽस्य किमदमुतम् । यत्करोति नमस्कारः संसुर्गो मुक्ति-
मप्यसौ ॥ ५७ ॥ राजन्मेष शुभीमूय त्रिकालं जप्यते यदि । तदयं प्रीयते धर्मः प्रसन्नसकलेन्द्रियः ॥ ५८ ॥ इत्युदीर्य
मुनीन्द्रोऽयं सरहृष्यं रत्नस्यदात् । राक्षे पञ्चनमस्कारमन्त्रं पावित्र्यशालिने ॥ ५९ ॥ मन्त्राप्य धरित्रीन्द्रः प्रीतश्च प्रियया

सह । गतश्च गगनं देहद्युतियोतितदिग्मुनिः ॥६०॥ मुनीन्द्रदर्शनानन्दरसास्वादविचेतनः । निरं स्थित्वैव तत्रैव भवनं
भूविभुर्ययो ॥ ६१ ॥ अथो यथाविधि घराग्रिपतिः प्रतिवासरम् । चक्रे पञ्चमस्कारमन्त्रध्यानं बहुस्रवः ॥ ६२ ॥ यथा-
कालपतन्त्रीरो नीरोगो निरुपद्रवः । सरसाग्रसमुद्देशो देशोऽमुष्य तदाभवत् ॥६३॥ दुग्धैः क्षराद्धिर्नूनां धारालैरुधसः
पयि । यशोभिरिव भूपस्य तदा तस्य व्यभूय भूः ॥६४॥ आविर्भूतः सर्वेषु शैलेषु मणिखानयः । आसन्सर्वेष्वरण्येषु
तदा तद्भूवि दन्तिनः ॥६५॥ इत्थं महर्द्धिचरिण्युनिः शेषविषयग्रजः । कदाचिदपि निद्रान्ते निशान्तेऽचिन्तयन्मृगः ॥६६॥
अहो महत्त्वं मन्त्रस्य यत्प्रसादवशादभूत् । राज्यं मम मनोहारि स्पृहणीयं हरेरपि ॥ ६७ ॥ नयनानन्दसंदोहमन्दिरं
नन्दनस्तु माम् । नाधुनापि धिनोतीन्द्ररिव दुग्धपयोनिधिम् ॥ ६८ ॥ इति ध्यानभृतं धात्रीभृतं सद्यो विनिद्रदृक् ।
राक्षी विज्ञपयामास संमदोल्लाससपदा ॥ ६९ ॥ पीयमानं सुधापूरं जनिताञ्जलिभिर्जनैः । वर्षकपर्पन्करैर्विम्बान्मलिनं
लक्ष्म निर्मलैः ॥ ७० ॥ योगीन्द्रैरपि साक्षेपं लक्ष्यमाणोऽधुना मया । स्वप्नेऽदर्शि प्रविद्येन्दुर्वदनेनोदरं स्थितः ॥ ७१ ॥
युगम् ॥ इत्याकर्ण्यार्द्रमुतरवमसोमां रोमाञ्चितः कथाम् । राजा वदनराजीवमरन्दमसृजद्भिस्म ॥ ७२ ॥ अकलङ्कला-
शाली धर्मात्मा मधुराकृतिः । जगतामुपजीव्यस्ते भविता देवि नन्दनः ॥७३॥ एवमस्त्विति वक्ष्यामि तेत्यां ग्रन्थिमंशुके ।
बहिर्बभूव कम्बूनां प्रातस्त्वो मद्गलध्वनिः ॥७४॥ अथोद्यत्प्रमदामोदः सप्रियो मेदिनीपतिः । क्षणं स्थितो नमस्कारम-
न्त्रध्यानस्थमानसः ॥ ७५ ॥ एतौ विशेषतस्तत्र मन्त्रे प्रथमरादौ । शमयामासतुर्दुःखं गमयामासतुर्दिनान् ॥ ७६ ॥
दिनेषु परिपूर्णेषु पूर्णेन्दुवदनस्ततः । सनुर्जज्ञे जयाबल्याः शुभेऽहि शुभलक्षणः ॥७७॥ पुत्रजन्मोत्सवं यो यः कथयामास

मुमुजे । स इदायुगदानन्दस्वस्य तस्याधिकाधिकम् ॥७८॥ तत्काले दृपतेर्मुक्तचन्धबन्धुरचेतसाम् । तत्र पुत्रे ततोत्पन्ने
 श्रियामप्युत्तमवोऽभूत् ॥७९॥ अस्मिन्गर्भस्थिते चन्द्र उदरे दृढोऽभ्यया । इति स्वमाहदौ भूपस्तस्य चन्द्रोदराभिधाम्
 ॥८०॥ ममं रागयश्रिया बालः सोऽर्चयत दिने दिने । परा परिणतिः पञ्चपरमेष्ठिनमस्कृतेः ॥८१॥ स पञ्चवर्षदेशीयः
 मर्गमचनीभुजा । कलायुक्त्यो निःशेषकलाशिक्षार्थमिति ॥८२॥ काममभ्यस्यतस्तस्य प्रज्ञातिशयमीक्षितुम् । कलाः
 कीर्तयेनेव तदुपान्तमुपागताः ॥८३॥ बालोऽय लालयन्तीभिः प्रहृष्टाभिर्मुहुर्मुहुः । कलाभिः कुतुकात्काममङ्गादङ्गम-
 नीयत् ॥८४॥ तस्य कथंचिद्वक्षाभिः कलामिलंलितः शिशुः । यथा तामिर्विना नायं कचित्क्षणमपि स्थितः ॥८५॥
 क्रमात्कलाकलापेषु निर्भराभ्यामनासुरः । जज्ञे षोडशिवेण गुरुगामप्यय गुरुः ॥८६॥ त्विहं लक्षणमार्गेऽर्कतीव्रत-
 कांतुरं मृष्टः । स्मृतिजामृतवापीषु पान्थवत्तन्मनोऽविशत् ॥८७॥ दानहृदय सुविधं च तं देशान्तरकोविदाः । जडमं
 श्रीमरन्वत्योः संगमं तीर्थमागमत् ॥८८॥ अभ्यामाद्रमयमस्त्रीमत्रस्य परितोऽपि सः । लोहपञ्जरमध्यस्य इवालोकि
 विज्योक्तैः ॥८९॥ अभ्यामकुतुकेनापि कोऽप्यस्य न पुरः स्थितः । स दक्षो लक्षमाधाय स्तम्भमेव व्युज्जम्भत ॥९०॥
 निर्विशेषपदग्यामः पुण्याद्विष्मिह्यपातिनः । त्वराबेदादविज्ञानपूर्वयथात्पदकमः ॥९१॥ सेलन्बुरलिकाधाभि बामद-
 क्षिणमण्डलैः । स नास्मादं न स्वेदं न च श्वासमदर्शयत् ॥९२॥ युगमम् ॥ नीरसं नन्वमभ्यस्य ज्ञात य महिषत्वचाम् ।
 मण्डवमभिदाग्यासे शरैर्योषो विब्रेष सः ॥९३॥ शरैरलक्षिमादानसधानाकर्षयोऽश्वजोः । वेध्यानि विद्वज्जान्दरचलमुत्स-
 रदग्नयगम् ॥९४॥ सर्वेषु सैव निब्रेषु दुःकरेषु च दुर्धरः । अगीयन् बराधीशोर्ध्वनुर्ध्वरधुरधरः ॥९५॥ मेवमेके जयाकिण-

श्रेणी भुजयोस्तस्य रेजतुः । हृद्वदशौर्गन्दीन्मदलेखाद्योपमे ॥९६॥ कभौ म भूषतेः सुनुः प्रचलेषु पस्स्फुरन् । तुर-
द्रेषु तरद्रेषु प्रतिबिम्ब रवेर्विव ॥९७॥ इतस्तत्स्तरलितैर्वालितैर्मधु चालितैः । द्विपैः सोऽप्रमत्त स्वैरं समीर इव नीरदैः ॥९८॥
ऊरुसदशकापीड्यमानग्रीवो यदृच्छया । अत्रालयत प्रमत्तोऽपि नागो नाग इवामुना ॥९९॥ इत्यशेषकलाश्लेषविशेषसु-
भगाकृतिः । पूर्णचन्द्रोपमां चन्द्रोदरः स्म भजते युवा ॥ १८०० ॥ सदर्भमग्निसारस्य मत्तिसारस्य मन्त्रिणः । राज्ञा
नीतिलयज्ञस्य शिक्षार्थमयमर्पितः ॥१॥ अतीव सान्द्रयन्कृचकुन्तलान्दन्तकान्तिभिः । मन्त्री पुरः कुमारस्य नर्तयामास
भारतीम् ॥ २ ॥ वरस यच्छिक्षयामि त्वामर्कमुज्ज्वालयामि तत् । आज्ञा राज्ञो न लङ्घयेति किञ्चिद्वच्मि तथाप्यहम्
॥ ३ ॥ सुस्थूलकरणः काममिहलोकश्रियां नयः । परलोकश्रिया धर्म इव तीर्थशदेशितः ॥ ४ ॥ पुण्यः सेवाकृतां राज्ञा
धर्मेणैव मनोरथः । न देयः पातकेनेव प्रत्युत न्यसनोदयः ॥५॥ कन्यद्रुः प्रार्थित वेगाद्वर्मस्त्वप्रार्थित चिरात् । द्रुत
चाप्रार्थित चैको दत्ते सेवाभृतां नृपः ॥६॥ श्रीपु स्त्रीषु च नो रक्तिर्न विश्वामश्व रच्यते । जीवतां व्यसनायोर्बैर्मृनाना
नरकाय पाः ॥७॥ कीर्तये धर्ममुलायै रक्षणीयः सदोयमः । स्थलमूर्ध्नि तृणालीव कीर्तिरन्याशु नश्यति ॥८॥ नृणां
रूप न रूप स्यादान रूपं जगन्मुदे । वर्षन्नब्दो वर कृष्णोऽप्यवर्षन्विशदोऽपि न ॥९॥ रक्षणीयः सदा दक्षैः पुरेऽपि
न्यसनी वसन् । पापान व्यसनं मूलं पापं दुःश्रुतैरेव ॥१०॥ धर्मस्याव्यसन मूलं धर्मः सर्वसुखप्रियाम् । व्यसने
सुखमिच्छन्ति मूढाः शैत्यमिवानले ॥११॥ सर्वव्यसनमुक्तेषु युक्तेषु सुकृतोत्सवैः । पुरुषेषु त्वया तात रचनीया रति-
स्तता ॥१२॥ इत्यसौ सचिवाचार्यवाचा प्रीतो नृपात्मजः । मेने मुधा सुमनसः सुधयाप्युन्मुदः सुरान् ॥१३॥ कदाचन

सभागर्भे भूपो भास्वरसेवकम् । अलं चकार सत्चारमित्र ताराविभुर्नभः ॥ १४ ॥ नृपाननदिनाधीशस्मितस्य सचिवेशितुः ।
अङ्गे पङ्केभस्वरस्य हंसो भूपालभूरभूत् ॥ १५ ॥ चितन्वानं कलानद्भिः कलालापमिलापतिः । सुतं पश्यन्व्रतं स्वस्रै तस्मै
राज्यद्विमेदित ॥ १६ ॥ तद्विबाहः स्वदीक्षायामन्तरायं धरापतिः । अमन्यताचनञ्जेण विज्ञप्तश्चाशु वेत्तिना ॥ १७ ॥ स्वा-
मिनामितस्यरिः काम्पील्यनगरेशितुः । राज्ञः श्रीरत्नसेनस्य दूतोऽस्ति ठारि चारितः ॥ १८ ॥ ब्रह्मस्त्वन्मुखचन्द्रेऽस्य
प्रमोदयितुमिच्छतः । प्रभो पूरय संकल्पमयनीकल्पयादय ॥ १९ ॥ इत्याकर्ण्य नियुक्तोऽयं राज्ञा भूवल्लिसंज्ञया । तं हुतं
वेप्रभृत्तं ममादेशमवेद्यायत् ॥ २० ॥ आविर्भूतमदो दूतस्तदोत्तंसस्फुरत्करः । नत्वा नृपमथादिष्टे निविष्टो बिष्टरे पुरः
॥ २१ ॥ श्रीरत्नसेनः कुशली वयस्यः परमो मम । किमर्थं पार्थिवोत्तंसः स त्वां मयि नियुक्तवान् ॥ २२ ॥ इत्थं पृथ्वी-
मुज्ज्वलं स पृष्टो हृष्टचेतसा । रवाभिभूतजीमूतो दूतो बचनमाददे ॥ २३ ॥ युगमम् ॥ कस्तस्य कुशलप्रश्नो यस्ते हस्ते-
ऽपि नोदयः । स्वामिन्संकुचति कापि किं रवेः केलिबारिजम् ॥ २४ ॥ न स्वस्य किञ्चिदप्यल्पं स ब्रूयव भवदशः ।
विभोरत्नः पुरमीदृशकोर इव मन्यते (?) ॥ २५ ॥ मर्यादोकार्यं यत्कार्यमस्ति तस्यासवीशितुः । तत्समाकर्णय
क्षोपियश्विनीकर्णकुण्डल ॥ २६ ॥ अस्ति श्रीरत्नसेनस्य कलत्रं रत्नमञ्जरी । या विराजति तत्पुण्यपादपस्यैव मञ्जरी
॥ २७ ॥ कलावती तु तत्कुञ्जिकमलेकमरालिका । अस्ति तस्य महीनेतुस्तनया नयनोत्सवः ॥ २८ ॥ अष्टपूर्वं शीलस्य
रूपमा मंगलैरपि । ततदस्यां तदालोकदूतोत्कण्ठमिवागतम् ॥ २९ ॥ तस्यां प्रियं समालोक्य स्वतोऽप्युपरिबर्तिनीम् ।
हीयेव हृदये स्तीना छत्रं तस्यै कलाबलिः ॥ ३० ॥ राजलक्ष्मीं जिनप्रान्थजिनाज्ञाजिन्वक्तव्यिः । व्यासकर्णशिशोहृदि-

गोणाविलचिन्पणा ॥ ३१॥ दिद्युते 'नन्दनैर्नायं तथा, भूपो यथा तथा । नावक्ष्यायेस्तथा भाति । गिरीन्द्रो गङ्गाया
यथा ॥३२॥ नरेन्दुना सभादानदेवावसरश्चूमिषु । सहैव संचरत्येषा नित्यं कान्तिरिवात्मजा ॥३३॥ उत्सङ्गसङ्गीनीमेनां
कदापि कल्पमन्दपः । भूपितां भ्ररिभिर्भूपैः सभासुवमभासयत् ॥३४॥ अस्या रूपकलाशीलैः समः कोऽस्ति श्रितो
वरः । इत्यष्टच्छन्दूपो दृतान्प्रभृतावन्विवारिणः ॥३५॥ यावद्बदन्त्यमी किञ्चित्तावन्तृपतिनन्दनी । नाहं विवाहं बाळ्या-
मित्याह सा हर्षशालीनी ॥३६॥ अथेनामभ्यधाद्भूमिषुसुवैलक्ष्यलक्षणाः । पाणिग्रहस्य चिमुली बत्से त्वच्छेमुषी
कथम् ॥ ३७ ॥ न रतिः स्फुरति स्वान्ते येन केन विना तन । स त्वया श्वशुरावासे कायच्छायवदप्यति ॥ ३८ ॥
चेन्म्लायसि विगोमे मे तड्गागरेव पद्मिनी । आनेग्यामि तदत्रैव मरालमिव ते वरम् ॥३९॥ काम्यं यत्किञ्चिदन्यद्वा
दरं तत्पूरयामि ते । वत्से विवाहमात्सर्यमुत्सारय मदच्छया ॥४०॥ इत्याग्रहमहोयस्या महीपस्यापि भाषया । सेयं
विवाहवार्तामप्यमन्यत न कन्यका ॥४१॥ ततः कन्येयमेकान्ते पृथिवीकान्तकान्तया । विवाहाय मुहुः प्रार्थयमानादत्त
गिरं चिरात् ॥ ४२ ॥ राधावेधं विधाता यो याता नार्पन्तरं न यः । मातर्मो तेन केनापि कृतिना परिणायय ॥ ४३ ॥
इति तद्वचनं देवीमुखादाकर्ण्य पार्थिवः । राधावेधकृते वीरानाक्षतुं प्रैषयचरान् ॥४४॥ अहं तु गन्तुमनसा सौहृदस्य
परां घरां । इहास्मि महितो राज्ञा विज्ञापितमिदं वचः ॥४५॥ यदेव कन्यया राधावेधे वरपणीकृते । चन्द्रोदरस्य
योधत्वसिद्धयारिस्म स्मितमानसः ॥४६॥ चन्द्रोदरं विना कोऽपि राधावेधाथ न क्षमः । इत्यस्यैव यशो न्यङ्क्तुमाहूता
दोर्भृतः परे ॥४७॥ तदादिश विनामिन्द्र चन्द्रोदरमिहोद्यमे । अधिकं दधतां स्नेहग्रन्थिर्दोर्लभमिहावयोः ॥ ४८ ॥ इति

श्रीरत्नसेनस्य याचिकेनाश्रितस्मयः । हर्षोपचितरोमाञ्चकञ्चुकः क्षितिकामुकः ॥४९॥ राधावेधोत्सुकं लज्जमानं पाणि-
प्रोक्तभिः । अस्मिन्महोत्सवे चन्द्रोदरं सादरमादिशत् ॥५०॥ युग्मम् ॥ प्रसाददानादानन्दस्यूते दृते गते च सः ।
नतुरन्नमृचारः कुमारः प्राचलन्मुदा ॥५१॥ महत्त्वनिजितेनोच्चैरन्धिनेव चरीकृतम् । व्यञ्जयन्त्या ध्वनिं विश्वे वृत्तः
पुनश्चगाभिः ॥ ५२ ॥ पश्यन्नलंकृतान् रत्नैर्निगलन्मदनिर्क्षरान् । जयश्रीजङ्गमक्रीडाभुधरागन्धसिन्धुरान् ॥ ५३ ॥
त्यराभराभिरामाणि मुहुर्जनमनांस्यपि । आकर्षन्तीषु बेगेन दसदृग्वाजिराजिषु ॥५४॥ गङ्गालहरिर्भिर्धुर्यहरिभ्यः शिक्षितुं
त्यराम् । ध्वजज्वालादूषेताभिः कान्तानालोकयन् रथान् ॥५५॥ गणयद्भिस्तृणं प्राणांस्त्रिलोकीं च स्वधैर्यतः । अभि-
मात्सरैर्यैर्दृष्टो यतिर्वैरिव ॥५६॥ द्रष्टुं श्वभ्रदिव्योः कन्याः श्रुताहवर्षनिधराः । स्वनन्हरिखुरैः क्षोणीं कुर्वन्पथां
रजोभरैः ॥५७॥ प्रामरामामिराकृष्टदृष्टिभिः स्मितदृष्टिभिः । असंस्कृतमनोशाभिरनाकृतं निरीक्षितः ॥५८॥ वधिसा-
रदग्निक्षीरैः स्वैर्मनोभिरियोज्ज्वलैः । प्रथितोपाययनान्यामवृद्धान्संमानयन्पथि ॥५९॥ सिञ्चन्धिरददृन्दानां दानाभ्योभि-
र्यनद्रुमान् । दुस्तराः सुतराः कुर्वन्नुर्वोपूलीभरैर्धुनीः ॥६०॥ गिरिमध्याध्ववैषम्यं भिन्दन्स्पन्दनेमिभिः । क्षोभयन्नट-
योर्मिहान्निमदनादैर्मुजाभुतान् ॥६१॥ अज्ञातपथसंगारो विदग्धानां कथारसैः । क्रमात्कुमारः काङ्क्षीत्यपसरानाभ्यासमा-
मदत् ॥६२॥ एकादशभिः कुलम् ॥ सन्मान्य रत्नसेनेन कुमारः स्थापितस्ततः । सुयाकरकरध्वंसोदामधामनि घामनि
॥६३॥ अनुभरैर्कार्यमन्यैरन्यैरपि द्रुतम् । अपूरि पूरियं वीरे राधावेधाय घातितैः ॥६४॥ ततोऽलंकृतमालोलम्बज्जच्छा-
यादिरक्षितैः । कन्यैर्मन्मथस्पष्टनिधानकलशैरिव ॥६५॥ विलासमण्डपं भूमिमण्डलाभ्यङ्गलस्ततः । अकारयन्मणिभ्यैः

णिश्रीहसन्मधुसंचयम् ॥ ६६ ॥ युगमम् ॥ तत्राह्वय न्यवेदयन्तं भुजभालो महीशुजा । यभौ तेषु त्विषा चन्द्रोदरश्चन्द्र
 इवोडुपु ॥ ६७ ॥ चलसयोव्योम्निं यन्त्राग्रे षोडशदादशारयोः । स्रष्टिसंहाररूपेण आग्नेयतोर्ध्वऊर्ध्वयोः ॥ ६८ ॥ चक्रयो-
 रुपरि न्यस्य भ्रमन्तीं काष्ठकच्छपीम् । अधस्तं मृतले पात्रं हैममच्छैभृतं घृतैः ॥ ६९ ॥ युगमम् ॥ ऊर्ध्वोक्तुल्यं करं भूपः
 पश्यतां सर्वदोष्मताम् । सनीरनीरशृद्धीरगम्भीरध्वनिरभ्यधात ॥ ७० ॥ वेगाभोग्रमचक्रदयारान्तः स्ववर्त्मना । क्षिप्स्वेषु
 दत्सहग्लक्ष्ये घृतान्तःप्रतिविम्बिते ॥ ७१ ॥ प्रभमत्कच्छपिवामविलोचनकनीनिकाम् । यो भेत्स्यति स एवास्मत्सनयां परि-
 जेदयति ॥ ७२ ॥ युगमम् ॥ इत्याकर्ण्य गिरं कोऽपि क्षमापश्चापमुदञ्चयन् । राघायन्त्रतलं प्राप योधविद्यैकदुर्मदः ॥ ७३ ॥
 तन्मुक्तः त्वं ययौ बाणश्चक्रमुन्मुख्य वामतः । द्रुतआग्नेयदरोद्धदादङ्गभ्रम्यादिव ॥ ७४ ॥ वेध्यान्वानं मुहुः सैप हणद्धीतिव
 कोपतः । बाणः कस्यापि भ्रुभर्तुरं चक्रस्य विद्ववान् ॥ ७५ ॥ अस्माभिः सह वेगेन स्पर्धतेऽसाविति क्रुधा । अरैर्ध्रमङ्गि-
 श्चक्रस्य कस्यापीपुर्विखण्डितः ॥ ७६ ॥ कच्छपीदृग्भिन्दे मुक्तश्चक्रारैः स्खलितः पतन् । कस्याप्यूर्ध्वमुखस्येपुर्दृशं तस्यैव
 विद्ववान् ॥ ७७ ॥ कश्चिद्विगुप्यतो वीक्ष्य हस्यमानाञ्जनैर्नृपान् । प्राप्तोऽहं द्रष्टुमेवेति मञ्चाग्रादपि नोलिखतः ॥ ७८ ॥ स्त्रीकृते
 किं न लज्जेऽहमभ्यस्तां दर्शयन्कलाम् । इत्युत्तरकरो राधां कोऽप्यवज्ञातवान्हसन् ॥ ७९ ॥ उत्तरेष्वपि रुद्धेषु राधावेधनि-
 पेधिभिः । ययावकथयन्नेव कश्चिद्रुत्थाय मञ्चतः ॥ ८० ॥ इत्थं विसंस्थुले राजकुले काम्पीत्यपार्थिवः । एतल्य चन्द्रोदरस्याग्रे
 जाग्रदुद्गर्जगीर्जगौ ॥ ८१ ॥ उत्तिष्ठोत्तिष्ठ कोदण्डकलाधुर्यं दधुर्यतः । वीरा मुखेऽवयोधत्वदुःकीर्तिमिव कालिकाम् ॥ ८२ ॥
 सन्ति वीरास्त्वमेवासि राधावेधविधौ बुधः । सन्ति तेजस्विनो भास्वानेव रात्रिक्षये क्षमः ॥ ८३ ॥ मानवेन न केनापि

वैष्णवा राधेति निधयम् । मिथो लज्जापहं राजा हर साग्यश्रिया सह ॥८४॥ इत्यस्य वाग्भिर्मन्त्राया वहेल्लीलायितं गतो ।
जगाम रामस्य राधां हृमद्विर्योद्भितो नृपैः ॥ ८५ ॥ षोडशो धन्वनि स्वैरमातवन्दितसज्जिते । संदधौ तत्र सूच्यग्रशिखं
म निशितं कुंति ॥ ८६ ॥ घृते प्रतिमितं लक्ष्यं भ्रमदालोकयन्मयम् । इदं घृष्टरिहायातीत्यारचय्य स्थिरां दशम् ॥ ८७ ॥
हृन्मयसंमुखो घृत्वा चिदिशस्य शिलासौ । चिरमाकृष्टको दण्डश्चित्रन्यस्त इव स्थितः ॥ ८८ ॥ युग्मम् ॥ तद्वाणाग्रे
न लक्ष्ये न हृदयस्पर्शया रयात् । राज्ञां विषत्ते ह्युगममेहिरेयाद्विरां मुहुः ॥ ८९ ॥ न च मुञ्चज्ज्वारं प्रेक्षि न च खे संचर-
न्ज्वारः । वेगमेव तदा चिद्विचिन्तितोद्भितं नृपैः ॥ ९० ॥ नृपेक्ष्य महाभयल्लीलाधामस्तु रामस्तुः । अपायि भ्रमभेदाय
कैर्न भ्रातासुगारम् ॥ ९१ ॥ औघिलायानसन्मानसहानीतान्यभूमुजा । पूःप्रवेशं नरेशेन कुमारः कारितस्ततः ॥ ९२ ॥
रानन्योक्तं ततः पाणिग्रहमात्रलिकोत्सुके । अनन्दसुन्दरेऽपरा सा कन्या म्लानमाननम् ॥ ९३ ॥ तादृशोदयदानन्दमन्थम-
न्यया गिरा । अशेनामग्नयादुःस्वपञ्जरी रत्नमञ्जरी ॥ ९४ ॥ वत्से कृत्स्नपरिचारमुख्यवारिरुहक्षपाम् । कालिकां कलय-
स्येयमप्यापि यदने कथम् ॥ ९५ ॥ रूपे निरुपमः काम्यकलावलिचिलासम् । अपूरयत्तव अद्वां शुङ्गान्वयकृपात्मजः ॥ ९६ ॥
भीरोदासाहृष्टिर्दशयदाश्रिण्यभूषणः । नायं सपत्नीदुःखं ते कदाचिदश्रियिष्यति ॥ ९७ ॥ वत्से तन्मुखं वैमुख्यं रमन्तं
मातु भवन्मुखम् । शृणोऽत्र स्वजनानन्दक्षीरनीरनिधेर्विधुः ॥ ९८ ॥

इत्यारुण्य गिरं मातुः सा तुमारकरानना । ऊचे भूषेष्टितैरन्ताः सूषयन्ती मुखं पराम् ॥ ९९ ॥ मालः कातरता नास्ति
मपारमीभ्यः कदापि मे । मममेतकर्मण्यं ताः कुर्युरीप्येषु तमगम् ॥ १०० ॥ यषयेना भविष्यति तदतिप्रीतिरितिभिः ।

चिन्तयिष्यामि ता भृत्यमुन्दरीः सोदरीरिव ॥१॥ तदेतच्चेतमि न मे मातर्मालिन्यकारणम् । धत्तेऽजिन्यास्तमिलारिः
किं संकोचनिमित्तात् ॥२॥ किं तु प्रतिज्ञा मेऽपुरि राधावेधेन नाशुना । अन्यः स राधावेधोऽस्ति येन मे हृन्महोत्सवः
॥३॥ अरैः सत्कर्मदुःकर्मचक्रयोर्वेदनामयैः । अमद्भिः सृष्टिसंहारक्रमेणान्तरितं दुनैः ॥४॥ भ्रान्तं संदेह्यन्त्रेण विचारवि-
शिखेन यः । नृक्षमं भिन्यात्परं तत्त्वं राधावेधी न मे प्रियः ॥ ५ ॥ युग्मम् ॥ इत्यस्यां विकसदाचि श्लोकोऽयमुदभूद-
मुचः । लीलावातायनतलात्सहसा राजमार्गनः ॥६॥ ईदृक्षराधावेधेन कलाबला मनःप्रियः । एकश्चन्द्रोदरो विश्वमौलि-
वर्ती जयलयम् ॥७॥ इत्युपश्रुतिमेवानुमोदमाना प्रमोदिनी । वदौ जालान्तरे नेत्रं पुण्या सह नृपप्रिया ॥८॥ असौ पुरः-
पठद्वन्दिनिवहं बाहवाहनम् । पथि चन्द्रोदरं वीरं संचरन्तमलोकत ॥ ९ ॥ चन्द्रोदरस्य पुण्याय वीक्षमाणा मुग्वं सुदुः ।
अनुपगच्छिः कल्पमन्वभूदन्तमञ्जरी ॥ १० ॥ क्वायं कृतीन्दुर्यातीति पृष्टा विक्रिका तथा । कापि गत्वाशु विज्ञाय
समांगल्य व्यजिज्ञपत ॥११॥ अद्यायं देवि मन्त्रीन्दुमसिसारगिराचलत् । पुरान्तस्तीर्थकृचैत्यपरिपाटीविधित्सया ॥१२॥
वार्तया च तथा चन्द्रोदरश्रीदर्शनेन च । प्रीता कलावती किंचिद्भजे पाणिग्रहस्पृहाम् ॥ १३ ॥ अथाकारयदावार्धिमि-
लितस्वजनव्रजम् । चन्द्रोदरकलाबल्योर्नृपः पाणिग्रहोत्सवम् ॥ १४ ॥ विदुषोऽपि पठन्मूर्खं तिष्ठेत्पाक्षिप्य सभ्रमात् ।
आचारं कारयन्तीषु गोत्रघृद्धासु हर्षतः ॥ १५ ॥ ताम्बूलपूरणस्थूलकपोलासु पुरन्धिषु । लसत्कुङ्कुमकौस्तुभशोभा-
द्यदुत्कृष्टेषु ॥१६॥ पठत्यन्वयमुत्ताले वैतालिककुक्षेऽभितः । बाणमानेषु बाणेषु सान्द्रमन्दरस्वरम् ॥१७॥ हिया न्यग्मु-
खयोः स्वैः स्वरुन्मुखीप्रियमाणयोः । चधूटीवरयोजायमाने तारेक्षणे मुदुः ॥१८॥ आपूर्णगगनो मग्नमुवनश्रवणेन्द्रियः ।

वदन्नुमुद्रः कोऽपि दिग्भिन्नशमूरिष ॥१०॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ ततः किमिदमित्युच्यते ततश्चक्षुषि । उत्कन्धरे
भगभीशने चन्द्रोदरेऽपि च ॥२०॥ कोऽपि राजपुमानेन वैधुर्यग्लपितस्वरम् । ऊचे वाचा स्वराचारकण्ठशोषेण रूक्षया
॥२१॥ युग्मम् ॥ समामो गगनस्येय ज्यामो चिन्त्यगिरेरिव । स्वामिन्कूरत्वदीक्षादिगुरुः पितृपतेरिव ॥२२॥ शुण्डावलि-
तदन्नाम्नो गर्जितजितदिग्गजः । दृग्गोचरस्य नामपि नाशयन्गात्रघटनैः ॥२३॥ पुराष्ट्रेणि कायुग्मकलङ्कपमहारयः ।
निम्नामरापगापूर इव हरममुन्नतः ॥२४॥ वन्यः कश्चिदुयायातः कुनोऽपि नगरान्तरम् । भूद्वैर्गीतयशा लुब्धैर्दानवारिणि
यागणः ॥२५॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ नद्रिया स्तम्भमुन्मूल्य गजा गर्वमिवात्मनः । पलायां चकिरे न्यस्य कर्णेभ्योऽहिषु चाप-
न्म ॥२६॥ गलायमाना हरयो रयोपहतमाकृताः । ललहुरे मिथो मार्गरोधक्रोधसमुद्राः ॥२७॥ क्षणत्करोत्यपि जगन्न येपां
पनिन्नं दणि । धीरेस्तेरप्यहो हस्तमस्तशस्त्रैः पलायितम् ॥२८॥ किं वा बहु वदाम्येय प्राप्त एवेदयतां स्वयम् । नदन्नकालक-
नान्नकालमेव हव त्रिपः ॥२९॥ इत्युत्तया सपरीवारौ तौ कुमारभरापती । रमसाभ्युत्थितौ नागमैक्षेसतां कथिताधिकम् ॥३०॥
यावत्पदयति मूलानि स्नायता नृणेरिव । त्रिपात्रस्तैर्जनैः शृण्वं कृतं भूतलमग्रनः ॥३१॥ द्वियेऽस्मिन्दलयलट्जालादा-
लकमालिकाः । पुरस्य क्रूरया वदमानो भग्निरभ्यधात् ॥३२॥ कोऽप्यस्ति क्षत्रियापुत्रः कुत्रचिन्ममूचये । दोषेलेन
पुरं पाति पान्यमानं द्विषेन यः ॥३३॥ इत्युक्त्वा पार्थिवः बधुर्ऋषस्य यस्य मुखे ददौ । वीरः सग्नो नवोदय स स न्यगमु-
ख्यतां दधौ ॥३४॥ तत्रा इतमहाक्रन्दे तस्मिन्प्रत्यातुरे पुरे । बद्धं बधून्सरीयेणोत्तरीयं प्रोज्ज्व्य रंक्षसा ॥३५॥ पर्युत्पलुल्योब-
रोमाश्चक्रुर्बो रामनन्दनः । रे रे मा मेति भातङ्गं कण्ठीरवरबोऽगदत् ॥३६॥ युग्मम् ॥ तस्मादभयसंश्रान्तः स्थित्वा मन्य

इव क्षणम् । एवं चेतः पर्यवस्थाप्य क्रुधा तं प्रत्यधावत ॥३७॥ न कुम्भी वामभोगेन शक्नोति बलितुं जवात् । इत्यस्या-
 श्रित्य तत्पार्श्वं कुमारः पेचकं गतः ॥३८॥ तमन्वचलत क्रोधाहलेन प्रबलो गजः । पुच्छमूलस्थ एवामुं न्यथयन्नभ्रमद्भटः
 ॥३९॥ इत्यभ्रमि चिरं कौतूहलादीरेण चारणः । क्रोधद्वेषादिदोषाढ्यः क्षेत्रज्ञ इव कर्मणा ॥४०॥ उदामवामपाश्वर्षाति-
 भ्रान्तिभ्रान्तिस्फुटदधुः । क्रुद्ध एव तदा तस्यो स कृत्रिम इव द्विपः ॥४१॥ खेदाच्छुष्यन्मदं प्रोद्यन्निःश्वासं मीलदीक्षणम् ।
 उपेत्याग्रे कुमारस्तं करेणाताडयत्करे ॥४२॥ क्रोधतापाद्गलद्रक्ते इव रक्ते दधहृशौ । चिक्षेपास्मिन्करं कुम्भी द्रुष्टः फण-
 मियोरगः ॥४३॥ नश्यस्तिष्ठन्पतन्नुद्यन्पजन्मा तमग्रहः । गजमाकुलयद्द्रुष्ट ऋणिको धनिकं यथा ॥४४॥ वेगादृष्टोत्पतनः
 स्थिरं किल शिलामयम् । कुमारोऽथ तमारोह्योकाग्रमिव धोगचित ॥४५॥ तद्वीक्षाकोतुकोषाले जाते जालेऽग्निनां ततः ।
 पक्षीबोदपतत्पृथ्वीभागाद्वागाग्रणीर्दिवि ॥४६॥ तैरदर्शि दिवि श्यामधामश्रीः सामजो लसत् । कुमारयुतिभिस्तारत-
 खित्वानिव तोयदः ॥४७॥ एष यात्येष यातीति जने जाग्रदघनस्वने । करी कुमारमणिग्रयतस्करोऽपं तिरोऽभवत् ॥४८॥
 किमेतदिति चिन्ततिनिश्चलैश्चिग्रगैरिव । जनैरजनि दुःखस्य चित्रशालेव सा पुरी ॥४९॥ नयनैकपिथे तत्र कुमारं करिणा
 हृते । स्वसर्वस्वमियामोचि जनानां नयनैः पथः ॥५०॥ तद्वन्तिगमनाद्देष्टव्यं न्यगमुन्वो निःश्वसन्नुनः । आकाशसावका-
 शत्वं हन्तुं धूलिसुदक्षिपत् ॥५१॥ आयूर्बुद्धशब्दारे देहे गोहेऽभितोऽभ्रमि । प्रियं कुमारमन्वेतुमाकुलैरसुभिर्वृणाम् ॥५२॥
 तदा तेन कुमारेण सममेव गते हृदि । मूर्च्छामगच्छदुचितं नन्दिनी मेदिनीपतेः ॥५३॥ विलोक्य पिदकोद्भेदं दग्धस्यो-
 परि तं नृपः । मज्जन्दुःखभराम्भोधौ किं कर्तव्यजडोऽजनि ॥५४॥ पुनश्चैतन्यमापन्ना तद्वन्तिपथदत्तदृक् । हा जीवेश क

पातोमीत्युक्तिगर्भं करोद सा ॥५५॥ तदा वदामः किं दुःखं महोदयमहो जने । तस्यां रुदत्यां जज्ञेऽतिथं दुमेवृषलेष्वपि
 ॥५६॥ सुरतागातहामातर्हीदैववेलादिशद्वितः । चक्रन्द विस्तृताक्रन्दकारणोऽपि जनोऽथ सः ॥ ५७ ॥ शुच्या रसीभव-
 न्नाथ सभं चिलसनः मतः । तन्ननस्य जगामाहस्तुटिमाहात्म्यमृचदा ॥५८॥ चक्राहनादैः क्रन्दन्ती ताराभिर्बाष्पविन्दु-
 भृत् । तमोभिर्मूर्च्छकृता च दुःखिनी च निशाप्यमृत् ॥ ५९ ॥ चन्द्रेऽप्युदयमानेऽथ कुमारमुत्तदाह्वया । जनस्य हृदयतो
 पिप्प्लं म्रमलेर्षय निर्ममे ॥६०॥ यक्षुःश्याकलयन्कण्डविलगां रोदनक्रियाम् । मोहसुप्तो जनो यान्तीमजानीत निशां न
 सः ॥६१॥ तनो गनसिनाभीशुजीयितेशवियोगिनीः । रचिच्छविचिताचक्रे पतन्तीर्वीक्ष्य तारकाः ॥ ६२ ॥ चित्तप्रिय-
 यियोगीगार्ता सापि मृपालकन्यका । दुःखौषधं समासुचम्रित्युच्चैरायदे वचः ॥ ६३ ॥ युगमम् ॥ आभूपरङ्कपर्यन्तं जनानां
 मरणार्थिनाम् । तदा तदेव यच्चनं समं यथप्रेषजायत ॥ ६४ ॥ इत्येकमतमाश्रित्य प्रत्यक्षे कर्मसाक्षिणि । जनो ययो
 गितानीर्षं नदीनीरमहीतलम् ॥ ६५ ॥ व्यभज्यत जनैर्दरादिह स्वस्य चिताकृते । त्वण्डं त्वण्डं भुवः स्वद्राकर्षणैर्मितम-
 रगुलैः ॥ ६६ ॥ कन्याणातुल्यमूल्यार्तैः काष्ठवण्डकदम्बकैः । अहम्पूर्विकया तत्र व्यरच्यन्त जनैश्चिताः ॥ ६७ ॥ तच्चि-
 त्तानालमालोस्य भयित्यन्ताशङ्कया । समकम्पन्त तत्तमीमगुजलस्थलेवताः ॥ ६८ ॥ चिन्त्यस्य तृणपूलेषु बह्वि तस्मि-
 न्नघ्नतः । जीदितसंयय नामीरं समीरं मुन्वतोऽक्षिपत् ॥६९॥ मुन्वमाकृतधीचीभिः प्रेरिताभिर्मुकुम्भुः । विलक्षोऽजनि
 शोकोऽयं नाग्यन्तज्ज्वलनः पुनः ॥ ७० ॥ जनितज्वालनोपायमज्ञेनापि जनेन सः । नाग्निज्वालयेतुं शोके कुतुकीबानि-
 मेर्धसत् ॥ ७१ ॥ विविक्षां दिक्षु विक्षिप्तमश्रुः क्षमापमुता ततः । ददर्श दूरतः कायोत्सर्गमवर्गितं यतिम् ॥ ७२ ॥

दध्यौ च युक्तं काश्यपसुधाच्चेरस्य संनिधौ । एतावज्जनतामृत्युदेतुर्ज्वलति नानलः ॥७३॥ तद्वन्देऽहमसंदेहं स्वार्थमिधं
जवादमुम् । भान्तीच्छाकल्पतरवो गुरवो भृशमीदृशाः ॥७४॥ इत्यगच्छदियं स्वच्छमतिर्यतिनतिस्पृहा । साधुदर्शनसा-
नन्दैर्जनैरनुगतान्विलैः ॥७५॥ तं नत्वाथ मुनिं द्यक्तमक्तिभासुरमानसा । जगाद जगतीनाथसुता दुःखोचितं वचः ॥७६॥
किं कृपाब्धे त्वया रोधि तपःशक्त्या ज्वलतिशम्बी । शिखिजित्वरतापातं न किं जानास्यसुं जनम् ॥७७॥ ईदृक्तापातुरं
तर्हि संयमामृतमागरे । इमं निमज्जय जनं भगवन्नृगतां हिन ॥७८॥ पारयित्वाथ संसारपाददृशा मुनीश्वरः । जगो
साक्षादवजातब्राह्मणवलीफल वचः ॥७९॥ दानशीलतपोभावजित्वरी पुण्यसंपदा । गार्हस्थ्ये भाविनी त्वत्तः शास-
नस्य प्रभावना ॥८०॥ तत्कल्याणिनि मा कार्षीरिदानीं संयमोद्यमम् । भूरिभोगफलं कर्म त्वयि किञ्चिच्च वञ्चति ॥८१॥
उद्यमोऽयं यदर्थं स चतुर्थेऽह्नि समेष्यति । राजपुत्रः स तु यथा विद्यते श्रूयतां तथा ॥८२॥ अस्ति पूः स्वस्तिपूर्णश्रीवै-
तादृगाचलमण्डनम् । विदिता महिषा नाम्ना पुरचक्रमतल्लिका ॥८३॥ नयी रत्नाङ्गदो नाम महोदामपराक्रमः । विद्याध-
रवरस्तारविद्याशक्तिर्भुनक्ति ताम् ॥८४॥ तस्य लीलावतीकुक्षिनलिनैकमरालिका । सुनास्ति रुक्मिणी नाम रूपश्रीरिव
रूपिणी ॥८५॥ तां क्रोढे क्रीडयन्सभयानुवाच ह्यस्तनेऽह्नि सः । वरोऽस्ति कश्चिदप्येतदनु रूपः क्षिनाविति ॥८६॥
ततः खेचरचक्रैर्भयः श्रुत्वा तदधिकश्रियम् । त्वत्प्रियं खेचराधीशः स कुमारमहायत् ॥८७॥ तेन कन्याविवाहार्थं
कुमारोऽभ्यर्थितस्तनः । नयधर्मसदाचारसत्यधीरभ्यधादिदम् ॥८८॥ अथैव दैवमर्यादोलङ्घिरूपमयश्रियम् । दृग्शीला-
रुमानशीलादिगुणानि पर्यणयं वधूम् ॥८९॥ सती रूपवती चैकामद्रीकूलः मृगीदृशम् । कस्मै सुखाय सुमुखा द्वितीया

परिणीयते ॥ ९० ॥ वरं काराद्यहस्त्रिसो वरं देशान्तरभ्रमी । वरं नरकसंचारी न द्विभार्यः पुनः पुमान् ॥ ९१ ॥ अभू-
पितो गृह्णाति नामोत्यभ्युच्छतामपि । अक्षालितपदः श्रोतुं भार्योद्ययवरो नरः ॥ ९२ ॥ दुर्भगापि विरूपापि सपत्नी
मुमुक्षामपि । गाग्रमाघ्रं सदाप्यन्तस्तसायःशाल्यमुल्लसेत् ॥ ९३ ॥ तत्तादृक्त्रेयसीभेमरसव्यसनिना मया । पुत्रीसंबन्धव-
न्यस्ते रुषितोऽप्युचितोऽपि न ॥ ९४ ॥ इत्युक्त्वा विरते धर्मनिरते दृपजन्मनि । विद्याधराधिपो जिह्वादोलयान्दोलय-
न्निद्रम् ॥ ९५ ॥ मरुघ्नो परिणीयासौ द्रष्टव्यापि कदापि न । किं तूदह महाभाग भाग्यमेतावतापि मे ॥ ९६ ॥ इत्यादि-
निगिरां भाररूपरोधय विवाहितः । कृत्वा मण्डपरात्रि स सकलघ्नः समेप्यति ॥ ९७ ॥ त्रिभिर्विदोषकम् ॥ इति तत्कृपया-
दिदृश्य सौऽप्रिस्तम्भं कथां च ताम् । अचार चारणमुनिर्मनुष्याप्रहते पयि ॥ ९८ ॥ हहैव हि स्थितैः पालयः कुमाराम-
नोरमयः इत्यालोच्य जनैस्तस्यै तदिनीतद एव तैः ॥ ९९ ॥ एष्यत्यद्य कुमारैर्दुर्नान्यथा मुनिवागिति । चतुर्थोऽहर्निशीधे-
ऽपि स जनो जागरी स्थितः ॥ १०० ॥ रे रे मया हृतां कन्यां व्युत्थ नीत्वा क यास्यसि । अयं न भवसि क्षिप्रमन्त्र-
मन्त्रश्च सज्जय ॥ १०१ ॥ रेरे वपुं मया व्युद्गमेतामाच्छेदमिच्छसि । एभिरेव पदैरेहि पातयामि शिरस्तव ॥ १०२ ॥ एवं वयू-
निरोधेन प्रोधेन व्योम्नि घाततोः । करोध्वन जनैर्नोऽर्चयिष्यत्युक्तयः श्रुताः ॥ १०३ ॥ त्रिभिर्विदोषकम् ॥ किमेतदिति
मंग्रान्नः स जनो द्वित्रि दसाह् । स्वप्नप्रहारान्प्रकारान्मङ्गकारानकर्णयत् ॥ १०४ ॥ मा भूदिह कुमारैर्दुः स्वावेतज्जयतदसौ ।
इंगमन्नुक्तयोऽङ्गोऽन्यं जनस्याकुलचेतनः ॥ १०५ ॥ एतस्मिन्नन्तरे स्वङ्गाश्चनस्तजदृष्टिहृत् । पपात पुरुषः कोऽपि दिवो
दीप्तयपुष्पगुः ॥ १०६ ॥ हा नाथ मां दिशानेन द्रियमाणां न पामि किम् । रणाग्रमरणो ध्यानमिदमिदं सुरोऽस्मि यत्

॥७॥ एवं रुद्रगाः कस्याश्चिदूरं दूरं मृगीदृशः । शुश्रुवे द्वियमाणाया इव व्योमाध्वनि घ्वनिः ॥८॥ युग्मम् ॥ पुमान्
पतितं यावदीपेनेक्षन् भूपतिः । उपालक्षत तावत्तं कुमारं पूजकार च ॥९॥ निन्दन्तस्तामहर्षेण महर्षेरपि भारतीम् ।
कुमारमरणं वीक्ष्य प्रापुः पौराः परां शुचम् ॥१०॥ राज राजपुत्री तु बहिस्था शोकहर्षयोः । रत्नगन्ती चित्रामेवो-
पचितामिन्धनेर्वनेः ॥११॥ मृत्युव्यवसिन्ध्यां निरीक्ष्य नाम् । मर्वे तत्कर्मनिर्माणमरसास्तरसाम-
ग्रन्त ॥१२॥ चितां कुमारमारोप्य प्रज्वाल्य ज्वलनं ततः । स्नात्वा नृपनिमृस्यक्तकम्पा शम्पाकृते स्थिता ॥१३॥ मन्वेन
केचिदौचित्याचरणेनोपरेऽपरे । लज्जया सज्जयामासुधितामाशु निजां निजाम् ॥१४॥ क्षणे सख्यस्य निकये नञ् मन्त्रा-
सञ्चेतसः । सिन्धुस्नानविधानादिच्छलात्केऽपि पलायिताः ॥१५॥ व्रषाभयद्वयीकुलंकपया चिन्तयाकुलाः । मन्दं मन्दं
परे चक्षुश्चिताचक्रप्रपञ्चम् ॥१६॥ दधुः सख्यभृतः केऽपि कपोलपुलकोत्तरम् । दिगुणं राजपुत्रीनः प्रीतचिन्ताश्चिता-
रमम् ॥१७॥ धूमं क्रौर्यजितादृष्टमिवाच्छिष्य कृतान्तनः । भ्रमयन्तः शिरस्युच्चैर्गलितं स्म विनाम्रयः ॥१८॥ तार-
यन्तस्तैर्गर्वालाजालेन भस्तलम् । दिशः स्फुल्लिहिरण्यामश्रामी कक्ष भियेऽम्रयः ॥१९॥ ततश्चित्तस्फुरत्पञ्चरमे-
ष्टिनमस्फुरतिः । रोमाश्चिताग्री तत्राग्नौ ग्रावज्जम्पति भूपभूः ॥२०॥ तावदायात एवाहं हृदयबाहं भजस्य मा । प्रिये
रधमेव मे प्राणाधिसं चेरयुदभूयचः ॥२१॥ युग्मम् ॥ ततः ले दत्तनयना नयनानन्दकं प्रियन् । समायन्तं विमानेन
मापद्गगरेऽसीयुतम् ॥२२॥ प्रियासौ मत्प्रियस्यापि तन्ममातिप्रिया ध्रुवम् । इति सा प्रीतिसरसां सपत्न्यामप्यदाहृशम्
॥२३॥ किं जीयितं किमानन्दः किमुल्लासः किमुत्सवः । आयात्सविनि स्मेरदृशा केनैव नैदयना ॥२४॥ पादन्यासैः कुमा-

रोऽप्यस्य नृमिमभूषणत् । स्मेरयशुनयकृद्गाणि कमलानीच भास्करः ॥ २५ ॥ प्रणमन्व्योमयुद्धादि दृष्टो राज्ञा जगाद
मः । अमृतहस्याप्यसौ मायाप्रपञ्चो यञ्चनाय चः ॥ २६ ॥ ततः श्रित्तिपतिः क्लृप्तकुमारागमनोत्सवः । दानैरानन्दय-
मार्थिप्रकराग्र्याचिशतपुरीम् ॥ २७ ॥ निरं धिरचिनोद्गमनमजामातुगौरवः । ततः कृती कृतार्थं स पार्थिवः स्वममन्यत
॥ २८ ॥ सुहृगृच्छमानोऽयं पृथ्वीक्षेत्रे न भूषभः । यद्व्याप्येण सन्कूल्य प्रेषितः प्रेयसीयुनः ॥ २९ ॥ यान्तो पल्या
ममं पादो प्रणिपत्य पितुस्ततः । चिन्नेन धिराजन्तो राजपुत्रीदम्बव्रीत् ॥ ३० ॥ यो धर्मनचिनामा वो धर्मोमात्यो-
ऽस्ति धर्मयित् । स प्रेयसां धर्मरुगसंवादाय मया समम् ॥ ३१ ॥ निवेद्याथ कुमाराय कुमारव्रत्तचार्यसौ । प्रेषि धर्म-
शुण्णिर्यर्मरुचिः पुण्या महामुना ॥ ३२ ॥ संत्यक्तान्मुख्यन्देशानादृतानेष हर्षयन् । ततः कलद्रययथानयाप स्वां पुरीं
घटः ॥ ३३ ॥ ममायातं तमालोपय पुत्रं प्रोतोऽयं पार्थिवः । राज्ञे पलेन योग्यत्वादभियिच्यादित द्रतम् ॥ ३४ ॥
मन्निग्रन्यस्तमहीभारो महीपालमुतायशः । विद्याधराधिपसुतां स नाचष्टे न चेक्षते ॥ ३५ ॥ महीपातुः सुना सा तु-
शीलशीलनशालिनी । दध्यौ मद्रर्मकर्मकविचारयिशदा तदा ॥ ३६ ॥ पत्युर्भवन्ति यावत्प्यो युवत्यः पाणिप्रीहिताः ।
पतिर्यारकमाशानां मोऽङ्घ्रि तायशिनान्तरे ॥ ३७ ॥ विलुप्य धारमन्यस्या रागादागाशुकः स्वयम् । स्पृश्योऽपि क्षील-
यस्या न म्रिगोपपतियत्पतिः ॥ ३८ ॥ ततो विद्याधराभीशमुताचारनिवारणः । मामप्यं कामयन्नुर्वोपतिः पापाय जायते
॥ ३९ ॥ कंन्याप्यमुपायेन न्यायेन च यष्टेन च । तद्योरे वार्यं आगच्छन्नागतो नेक्ष्यतेऽपि सः ॥ ४० ॥ इति चेतसि
निबिड्य शीलशीलावती नृपम् । मावद्विजगगनम्रवदना मदनागनम् ॥ ४१ ॥ क्लीना निष्कलङ्का च कनिष्ठा सा मम

स्वसा । निरूप्यतेऽपि नो भूपरत्न किं रूपवत्त्वपि ॥ ४२ ॥ धर्मोऽप्यसौ न धर्मज्ञ न्यज्ञ नः नयोऽप्ययम् । गोत्राचारज्ञ
नो गोत्राचारोऽप्येष करोषि यम् ॥ ४३ ॥ प्रभो पाणिग्रहीतां तां युक्त्वा युक्तिज्ञ पालय । शुद्धधर्मनयाचारविचारिषु
यथाः स्पृश ॥ ४४ ॥ इति प्रभृतिभिर्मायाभङ्गीभिर्मोपितोऽभितः । नाद्रीचकार तत्कर्म तद्गुणोर्मिवशो नृपः ॥ ४५ ॥
अनन्यहृदया सेयममेयमहिमोज्ज्वला । दिनेनैकान्तरेणाय महीनाथमसेवत ॥ ४६ ॥ रुक्मिणीवारयोग्ये तु वासरे सा
नरेश्वरम् । आयातमपि नोऽपश्यद्धर्मवश्येन चेतसा ॥ ४७ ॥ तादृग्धर्मकयालापकलापकलयैव सा । तां क्षिपां क्षिपय-
त्येषा प्रत्याख्यानविधायिनी ॥ ४८ ॥ सपत्न्यामपि चात्सल्यं सनीत्वमपि तादृशम् । तां प्रति क्षमापतिर्ध्यायन्नुद्धुः
पुलकितोऽभवत् ॥ ४९ ॥ प्रभावभाजनं भान्ति स्त्रियधारित्रदेवताः । वैभनस्यमहो तासां यः करोति स पातको
॥ ५० ॥ वयं मुदे तदेतस्याः कुर्मः कर्मेति भूयतिः । रुक्मिण्या अप्यदादारमेकान्तरमनन्तरम् ॥ ५१ ॥ ततः सतीनां
मुख्येयं पुण्यलब्धानमन्यत । प्रदत्तधर्मोवसरात् रुक्मिणीवारवासरात् ॥ ५२ ॥ धन्यमन्या पुनर्मेने पतिप्रीत्या पनिव्रता ।
घटितानुण्यसारेण स्वचारदिवसानसौ ॥ ५३ ॥ निजवारेऽपि राजेन्दो राज्ञार्यक्षणेपु सा । आत्मानं सफलीचक्रे
सुकृतस्यैव केलिभिः ॥ ५४ ॥ सा धर्मरुचिना तेन पूर्णोपकरणव्रजा । त्रिकालं जनयामास पूजनानि जिनेक्षितुः ॥ ५५ ॥
जिनाधिनाथशेषाभिरेव ब्रह्मैः सुगन्धिभिः । सा वल्गुसुकृताभोगानङ्गभोगानपि व्यधात् ॥ ५६ ॥ यद्वस्तु कल्प्यमा-
हार्यं यतीन्द्रेषु चित्तीयं तत । आजहू च विजहू च पथा ह्वशुचिर्नैव सा ॥ ५७ ॥ सप्तक्षेत्रीमहादानवितानविधैसरसो ।
धनैरन्यानि कार्याणि न चकार चकार वा ॥ ५८ ॥ इति शीले च दाने च भवन्ती सा निदर्शनम् । दूरतोऽपि वयस्येव

नुनगान्त्रिमुनेच्छपन ॥६०॥ तपोभिः शोपितः (न) स्वात्मा तुर्यपष्टाष्टमादिभिः । तेषु धर्मेषु बन्धुत्वं तस्या धर्मरुचि-
दपि ॥६०॥ तया पितृव आतेय स मेने मनसा शुचिः । सदामन्यत तेनापि मातेव भगिनीव सा ॥ ६१ ॥ स तस्या-
न्मस्य मा धर्मक्रियां गतुं प्रसादतः । दूरीपमृचतुर्भ्य चिरकालं कदाचन ॥६२॥ इयं धर्मे धियं शुद्धामतीव दधती सती ।
एवमारुण्यदे प्रेम रुक्मिण्यां पत्युरेदृत ॥ ६३ ॥ रुक्मिणी तु सदा दध्यौ कदा वध्या सपत्नीसौ । दोषं दत्त्वावृतमपि
पत्न्यादपि कदापि ॥ ६४ ॥ मा निलमिलसद्वयाना दासीरासीनमतसरा । तत्कलङ्कच्छलं कर्तुमूचे धिगसतां धियम्
॥ ६५ ॥ रुक्मिणीपार्थगोऽन्येगुर्भूपात्रो जालयर्मना । दृष्ट्वा धर्मरुचि चैलपरिपाटीविहारिणम् ॥ ६६ ॥ उवाच व्यक्त-
रोमाब्धो धर्मोयानेऽन्ति कोऽपि न । अस्य पट्टमहादेवीधर्मयन्धोः समः पुमान् ॥ ६७ ॥ युग्मम् ॥ इत्युक्तिभाजि
निर्याजे रानति व्याजनिधला । मुगं सखीनां वीक्ष्याधोमुखास्मगत रुक्मिणी ॥ ६८ ॥ तासां मुखे विकारं स वीक्ष्य
व्याणट विस्मितः । किं व्योलेकि कश्चिद्वर्धलोपो धर्मरुचेरपि ॥ ६९ ॥ ततः सस्मितमैक्षन्त तद्वयस्याः परस्परम् ।
किंचिद्विग्रहस्य इय क्षणकग्रोरागधराः ॥७०॥ एका तासु जगौ ज्ञाता धर्मे धर्म रुचिः । यत्ते पट्टमहादेवौ रुगात्येव
भगिनी जने ॥ ७१ ॥ यिजने स्थिति जल्पन्ती रुक्मिण्या भङ्गगुरश्चवा । ब्रमयन्त्या दृशौ मौलिप्रकम्पेन न्यवेधि सा
॥ ७२ ॥ अर्जोवरेन्दविभ्रायं जानन्नाजा तु संजगौ । धिस्तत्र दोषप्रथनं धिर्गकं लक्ष्मन्वापणम् ॥ ७३ ॥ सतां गुणोऽपि
दोषत्वं प्रगल्भमहने जने । मुधाऋचैरपि रुचिश्चक्रोह दहनायते ॥ ७४ ॥ अथाह रुक्मिणी कोपकविंशोद्भ्रान्तलोचना ।
मत्या गो पत्र मीनः स क्षीणस्तान्नेति लोकवाक् ॥७५॥ असतां हन्त दोषोऽपि गुणः म्यास्तपिये जने । अन्यकारोऽपि

गामर्यभृता दुःकर्मकरिणा हनौ ॥०३॥ युगम् ॥ नेत्रोऽपि कर्मसु बलीलशोचत्करविच्युतिम् । चञ्चल्यश्चनमस्कारध्यानो
 पर्ममभिम्बरनृम् ॥ ०४ ॥ गृहगर्भेऽतिगुष्टानि दृग्मदयामैर्मुग्धांशुभिः । तमीतमांसि पुण्णन्ती सा तु तापवती सती
 ॥ ०५ ॥ किं कर्मेसीति चिन्तानो पुरोऽकस्मात्परिस्फुरत् । मार्तण्डमण्डलमिव द्युतिमण्डलमैक्षत ॥ ०६ ॥ युगम् ॥
 रिमेवदिति संध्रान्तां दृगकान्नामथायदत् । प्रवागवर्गता कापि स्त्री दिव्याकारधारिणी ॥०७॥ नाम्ना पद्मावती तीर्थे-
 श्चिन्तुः ग्रामनन्दयताम् । तद्वत्कभक्तां जानीहि मां हिमांशुममानने ॥०८॥ ये जिनैकरसास्तेषां पुण्यश्रीरिव संनिधिम् ।
 न मुञ्चै दुरितानीर जगन्नानि निरामितुम् ॥०९॥ अपि मत्वां तवेदस्स्याद्विविडं न विटभ्यनम् । मया तु सोदमिच्छन्त्या
 ग्रामनस्य प्रवारनाम् ॥१०॥ धर्मप्रवारनाम्भोभिः कलङ्कः पङ्कयत्तय । इदानीं क्षालनीयोऽयमप्रक्षालितनिर्मले ॥१॥
 तस्या हस्तापस्त्रिगुण्या हस्तया देवी तिरोऽभवत् । भूमेर्ग्रीष्मजम्पूमाणं दृष्टयेव जलदावलिः ॥१२॥ प्रतिरोधमभ्रमसासतकु-
 लोमविनिरगरी । अतिराकम्पिको काचिदिनश्चाभूद्विलाग्भिः ॥ ३ ॥ पराक्रमकशकोऽयं बाहं संक्रन्दनीभवत् । स्वं
 जीयितं तत्प्राप्त्यर्थां मेने दृढग्रनं नृपः ॥ ४ ॥ तस्यातोऽन्तर्दिगन्तीमिर्व्यथ्यमान इवातिभिः । शार्ङ्गायः कण्ठकूलानि
 कल्प्यदुद्रेण निर्गयो ॥ ५ ॥ हरयं मुरेन प्रक्षितो राज्ञः शङ्कः स दृतवत् । दूरीकमोऽपि सचिबानादुगत्प्रथितव्यथः
 ॥ ६ ॥ प्लिदपुर्णपकं चेगा मन्त्रयादं च पात्रिकाः । यथा यथास्य गृध्वीन्दोर्द्वयगुण्यस्तथा तथा ॥ ७ ॥ अद्वैतवादि-
 गादेकजगन्मयनमृतगा । आकुल्यभूदय क्षमाप्यथवा व्यथितो जनः ॥ ८ ॥ न शम्भ्यायां न च श्यायां न हिमैरि-
 मेन च । स न गृष्टात्र पाभृष्टाभिर्धृति नृपतिर्ययो ॥ ९ ॥ जनैरसाद्ये रोगोऽस्मिन्दैवाकिञ्चन देवतम् । स्याति ययोव्यं

किंचिज्जीवति महीपतिः ॥ १७ ॥ इत्यादिध्यायिनं पूर्वमपूर्वध्वनिना जनम् । सावधानं विधायाभूदेषाम्बरसरस्वती
॥ ११ ॥ युग्मम् ॥ कस्याश्चन जिनस्वामिभक्तिकेतनचेतसः । सतीशतनमस्यायाः केशलपनवारिभिः ॥ १२ ॥ जिनार्च-
कस्य कस्यापि कुमारब्रह्मचारिणः । हस्तात्तौ स्मपयित्वास्तरुज कुस्त भूसुजम् ॥ १३ ॥ युग्मम् ॥ श्रुत्वेति सचिवैः प्रीतरा-
नीतः पुरविश्रुतः । अर्हद्भक्तः सतीचर्गो गणश्च ब्रह्मचारिणाम् ॥ १४ ॥ तस्मिन्कर्मणि राजोऽथ कार्यभाणे क्रमेण तैः ।
प्रत्येकं नरकवीडाकरी पीडा व्यवर्धत ॥ १५ ॥ अथाह भूपः पीडाया मूर्तेरवयवैरिव । दीनमन्दतुरैर्वर्णैः पीटयद्भिः
परिच्छदम् ॥ १६ ॥ उपचारचरैरेभिः शमाय प्रयितैर्व्यथा । वर्धते प्रयुतैवासौ लोभो लाभवतामिव ॥ १७ ॥ तदेव-
मेव स्यात्तद्य यद्भविष्यतयाधुना । अमावहमियं पीडा क्रीडाचः किं भवेदिति ॥ १८ ॥ उदासे जिनदासेन वागयो वृद्ध-
मन्त्रिणा । त्वजल्पः कापि नासत्यः सत्यस्तु भुवि दुर्लभाः ॥ १९ ॥ पुनस्ताश्चिन्तयामीति क्षणं स्वन्धीकृताकृतिः ।
अभिनीय स्मृतिं चैप सचिवः प्रोचियान्दपम् ॥ २० ॥ महासती महादेवी जिनधर्मधुरंधरा । कुमारब्रह्मचारी च स धर्म-
चिन्तकः ॥ २१ ॥ तयोर्गृहद्वयोर्गन्तद्गुणालोकनं यहिः । सा भिक्षा सद्गतयोः कामधुकल्पवृक्षयोः ॥ २२ ॥ अथ
व्यथावशोऽप्यूचे हा सहासमुखो नृपः । तयोर्मन्त्रिन्कृथा भवं मिथो विप्लुनयोः कथाम् ॥ २३ ॥ इति श्रुत्वा यहिर्गेहाद्गत्वा
वीक्ष्य सुधाकरम् । एत्यान्तः पाणिना दीपं स्पृष्ट्वा च सचिवोऽब्रवीत् ॥ २४ ॥ विदुः सुधामयोऽद्यापि दहत्यद्यापि पावकः ।
तत्कथं भापसे गोप शुद्धयोर्विल्पवं तयोः ॥ २५ ॥ दर्शयाम्यधुनैवाहं तयोर्ब्रतमविप्लुनम् । उक्तेन नीरयोगेन नीरोगं त्वां
सज्जन्वात् ॥ २६ ॥ राजाप्युवाच किं रन्ध्यं यन्मया दोषशङ्कया । देवगाः केशोचयः कृत्स्नः कृत्सौ धर्मरूचे करा ॥ २७ ॥

उवाच मयिषोऽयुषीर्हा मयागज किं कृतम् । तयोर्मुधासि ज्ञापेन पापेऽस्मिन्पतितो ध्रुवम् ॥२८॥ तत्तास्याः स्नानपा-
नीयमुपासीत नमोऽप्यहम् । त्वां धर्मरुचिपाणिभ्यां छिन्नाभ्यामपि सेनये ॥२९॥ इत्युक्त्वा त्वरितं गत्वा दीर्घदुःखो-
न्निरुन्मयाम् । स पदराजीमानंष्ट्र मन्त्री मयुरग गिरा ॥३०॥ त्वद्विदुष्यनपापेन देवि तापेऽपतन्त्युपः । अस्तु त्वदीय-
स्नानागुह्यार्थं दुपेन निर्णयः ॥ ३१ ॥ इति क्षितिपतिकेज्जश्रुनिपुष्टमहाशुचः । पुत्र्याः पितेव स्नानाय देव्या मन्त्री
निरोधत् ॥ ३२ ॥ यायगरुवं स प्राग्यत्तायद्विदुष्यमैक्षत । पूर्वच्युतं च घग्मिलं रत्नोक्त्या तस्य विस्मयत् ॥ ३३ ॥
॥पुग्मम्॥ अहो शीलमहो शीलमिदं देवि तयारसुतम् । कृत्तोऽपि कैशपाशः स्वायेनाजनि पुनर्जनिः ॥ ३४ ॥ इति
मृनि मृत्तः देव्याः केशाग्रश्चान्य तज्जलम् । स्वर्णकुम्भस्यमादाय सोऽगाद्रुमरुचैः पुरः ॥ ३५ ॥ अक्षतावेव तस्यापि मन्त्री
प्रस्तौ लज्जोरुयत् । निर्जिनारुणपद्माभी प्राग्दस्ती च तपोरथः ॥ ३६ ॥ अहो ते ब्रह्मचारित्यमहो ते निर्मलं तपः । यत्पु-
ण्यान्ममैकेन मयः कन्दलितो करो ॥ ३७ ॥ स्नपयाशु स्वपाणिभ्यां देवीस्नानजलैर्द्वयम् । त्वत्कलङ्कप्रदानोत्थकथं निर्य-
य इतम् ॥ ३८ ॥ इत्युक्ते सोऽगलगावज्जलकुम्भं सुगीर्दधत् । देवतानिशायाचावदभिक्षुम्भजलं तदा ॥ ३९ ॥ अम्भू-
दृष्टं निराधारं चारुयामरबीजनम् । पुष्पपृष्ठिजगारायो गगने दुन्दुभिक्ष्वनिः ॥ ४० ॥ युग्मम् ॥ इत्थं महोत्सवैर्गत्वा तैर्ध-
र्मरुचिरगुनिभिः । अमिञ्चन्मृगनि चन्द्रः किरणैरिव केरवम् ॥ ४१ ॥ तेनाम्बुना ययौ भूपादभूत इव रुभरः । सद्यः पवनदी-
प्तामिदवात्पेयान्मयागमः ॥ ४२ ॥ तथारित्रचमत्कारबीचीनिचयनीलया । चिरं लोलमुनाम्भोजः सोऽजनिष्ट जनेश्वरः
॥ ४३ ॥ क्षमयित्वा क्षमापीडो धीमान्धर्मरुचि ततः । तां च क्षमयितुं देवीं स रुक्मिण्या ममं ययौ ॥ ४४ ॥ मर्व

मम क्षमस्वेति पाणिलग्ने महीधुजि । देव्याः पदद्वये लग्ना रुक्मिणी बाष्पदृग्जगौ ॥४६॥ यदेवि पाणिग्रहणे दारितस्त्व-
 त्पतिर्मया । त्वन्मृत्युकादक्षयादर्शि न्योमयुद्धशवं च यत् ॥४७॥ अतुच्छमपि वात्सल्यं विभ्रत्या मयि सर्वदा । मुया
 कलद्रुमुत्पाद्य यत्नेऽकारि विटम्बनम् ॥४८॥ विप्रय यच्च ते ध्यातं नित्यं द्रुश्चिन्त्या मया । तन्मम क्षम्यतां सर्वं क्षमावति
 मद्भासति ॥४९॥ त्रिभिर्विदेश्यक्रमम् ॥ तत्पृष्ठदत्तहस्ताद् देवो किं मे त्वया कृतम् । सर्वः पूर्वकृतानां हि कर्मणां लभते
 फलम् ॥ ४९ ॥ अथ बाहुधृतां देवो सानुनापो नृपोऽवदत् । अहं ते मूर्निमत्कर्म येनेदं दर्शितं फलम् ॥ ५० ॥ सपत्नी-
 मत्सराद्येकै वक्रतां रुक्मिणी वरम् । प्रिया प्रियेण मयका यद्दयामि हतोऽस्मि तत् ॥ ५१ ॥ निःकृत्रिमप्रेमवती सती
 हृदयचल्लभा । कथं मया विराट्त्वामि धिग्मां धर्मवह्निर्मुग्धम् ॥५२॥ तस्य प्रेमानुग्रहस्य कीदृगाचरितं मया । अश्रोतव्य-
 चरित्रोऽहमप्रष्टव्यमुखोऽस्मि तत् ॥५३॥ एवं जल्पत्वपि धमापे सा नैवोर्ध्वं शिरोऽकरोत् । प्रियपमानप्राग्भारमारितेव
 कलायती ॥ ५४ ॥ ततश्चन्द्रोदरश्चक्रे चित्ते चिन्तामचञ्चले । यः स्यादस्या मयि क्रोधः सोऽल्पः कारणमानतः ॥ ५५ ॥
 तत्प्रसर्त्ति प्रिया केनोपायेनासौ विधास्यति । यदा का मम चिन्तास्याः स्वं तावच्चिन्तयामि न ॥५६॥ ममाप्रसत्तेरेषा-
 नृदप्रसन्नाधुना ध्रुवम् । स्वयं दाहस्यरूपोऽग्निर्दहतीन्धनमन्तिके ॥५७॥ तत्किमात्मनप्रसन्नत्वं न त्वं धत्से सदा हृदि ।
 यतः प्रमन्ने त्वंयैव प्रसन्नमग्निलं जगत् ॥५८॥ न चिन्तयसि चिद्रूप यदि त्वं हितमात्मनः । ततस्ते कोऽस्ति यः पीडो
 धृत्या तत्कथयिष्यति ॥ ५९ ॥ त्वमेकः कर्मणां कर्ता भोक्तैकस्तत्फलस्य च । अन्ये संयोगजाः सर्वे भावाः कर्मविनि-
 र्मिताः ॥ ६० ॥ मातृपुत्रपितृभ्रातृकलत्रस्वजनादयः । सर्वे स्वार्थाय ताम्यन्ति त्वदर्थाय न कथन ॥ ६१ ॥ सर्वभूतहिता

या नृ मरुगुणैर्मदेजना । संमारल्यत्राहाराधियाधे त्वयि न सा स्थिता ॥६२॥ तदावेदय वेद्यज्ञ भवान्तं लप्स्यसे कथम् ।
 रयस्यगानि क्रियन्त्यमां क्रियरूपः क्रियुगमः ॥६३॥ इति चिन्तयतस्तस्य प्रशस्तोज्ज्वलभावनाम् । चिकीर्ष चेतने चित्तं
 निरं नेराःगरातः ॥६४॥ गथा गथा स्थितं विसं ज्योतीरूपेऽस्य चेतने । तथा तथागच्छिलयमातये करको गथा ॥६५॥
 यित्तोने मनमि क्षीणेल्यमिनो यातिकर्मसु । दशपरञ्जुसमानेषु भवोपग्राहिकर्मसु ॥ ६६ ॥ सद्ग्रधानामृतसिक्ताया
 भागनाप्रजतेः कृतम् । चन्द्रोदरोऽयनीपालः केवलज्ञानमासदत् ॥६७॥ युगमम् ॥ ततः कृते महोरसाहे पुण्यवृष्टिपुरःसरे ।
 पद्मापला यिनीर्न न मुनिचेपे गथाचिधि ॥ ६८ ॥ कलायत्या धर्मरुचेजिनदासस्य मन्त्रिणः । दत्त्वा दीक्षां विद्वत्योर्ध्व्या
 कृत्या तस्यमहाशनम् ॥६९॥ यिथायाननाने मासपर्यन्ते पुण्यमृतले । देहं त्यक्त्वा गयी मुक्तिं चन्द्रोदरमहामुनिः ॥७०॥
 त्रिभिर्धियोपकम् ॥ दानदीलनपोधर्मरहितोऽपि शिवं पुमान् । चन्द्रोदर इवाप्नोति भायनायाः प्रभावतः ॥७१॥

इति भायनायां चन्द्रोदरवृत्तिकथा ॥

तं निद्रुपमनुरूपं धर्मं सग्यप्रिमग्य सः । अथ पद्मोऽसरो राजा व्याजहार मुनीश्वरम् ॥७२॥ धर्मेक्ष भग्न्य एवास्मि
 मस्त भाग्योर्ध्वमंकात् । धर्ममीदृशमापण्यो मोक्षश्रीमौल्यकारणम् ॥७३॥ मद्येनमि यमत्कारं विचारस्वकृतोऽकृत ।
 प्यामिनेकस्तु संवेदः प्रोक्तं कुरुते हृदि ॥७४॥ व्रतं हि शुभते मद्भिर्मेचुं दृःकर्मणां गणम् । ध्यानतः केवलज्ञाने संपन्ने
 किं कलं मयात् ॥ ७५ ॥ आलोकाय गृहे लोका दीपयन्ति हि दीपकम् । स चेषण्डांशुनो जातः किं कार्यं तेन तदिने
 ॥ ७६ ॥ मनः मत्युजरं प्राह पृथ्वीनापार्थितो मुनिः । उक्तं युक्तं त्वया राजर्निक तु तत्कारणं शृणु ॥ ७७ ॥ गोत्रवृ-

द्विनेनैव सदगुणोऽपि प्रणम्यते • अलंकृतद्रुपश्रीस्तु वन्द्यते नम्रमौलिभिः ॥७८॥ एवं न केवलज्ञानी गृहस्थो नम्यते
जनैः । गृहीतचारुचारित्रः शकैरपि स पूज्यते • ७९ ॥ अनो दिशान्नि चारित्र केवलज्ञाननोऽधिकम् । तस्मिँल्लब्धेऽपि
तद्व्युत्तेन धावन्ति धीयनाः ॥ ८० ॥ गव निशम्य सम्यग्स्त्वत्त्वगौरो गुरोर्गिरम् । अप्रमत्ते चिरं चित्ते घत्ते स्मेति
वृपस्तदा ॥ ८१ ॥ आचख्यौ चतुरो धर्मान्श्रीमान्यानेप मे गुरुः । सपूर्णमिकमप्येषु न कर्तुमहमीश्वरः ॥ ८२ ॥ पात्रे
क्षेत्रेऽनुकल्पे च देय दानमिति स्थितिः । महाव्रतधरा राज्ञो मम दानं न गृह्णने ॥ ८३ ॥ विषयायत्तचित्तस्य प्रियाया-
मवनीपतेः । क मे सर्वोत्तमं शीलमजिह्मव्रतजीविनम् ॥ ८४ ॥ उपवास कृतावासमभङ्गकरं तपः । धरोद्धरगुरुर्यस्य धव-
लस्येव मे कुतः ॥ ८५ ॥ निरन्तरचरचिन्ताचान्तस्वान्तस्य सर्वतः । मम संयमलीनाया भावनायाः कया कुतः ॥ ८६ ॥
यदि राज्यं परित्यज्य द्रुतं गृहे महाव्रतम् । शुद्धं चतुर्विधं धर्मं कर्तुं स्यां तदह क्षमः ॥ ८७ ॥ एवमुद्धेलसवेगः संप्रधार्य
बुधार्थमा । स व्यजिज्ञरदिष्टार्थदायकं मुनिनायकम् ॥ ८८ ॥ प्रभो ज्ञानप्रभाधीश धर्मोद्धरणकारणम् । अतुल्यं मातृ-
वात्सल्यमिवापिष्टं तवाग्निलम् ॥ ८९ ॥ आनृणं पुण्यवाह्योके भजेत्प्रत्युपकारतः । भवभ्रमभिदस्तत्त्वोपदेशस्य न
ते पुनः ॥ ९० ॥ आतपोत्तापितस्येव सुधाधारभियेचनम् । दारिश्रोपद्रुतस्येव चिन्तारत्नोपलभनम् ॥ ९१ ॥ महा-
न्यकारविवरप्रविष्टस्येव दीपिका । पयोधिमध्यनिक्षिप्तस्येव प्रव्रह्मणं वरम् ॥ ९२ ॥ विकटादविकागर्भम्रष्टस्येवेष्टसा-
र्थपः । अस्तायकप्रपतितस्येवोद्धरणमञ्चिका ॥ ९३ ॥ अनन्तसंश्रुतिभ्रान्तिश्रान्तदान्तस्य मेऽधुना । बभूव मुक्तिसमाप्त्ये
वाहनं तव दर्शनम् ॥ ९४ ॥ चतुर्भिः क्लापकम् ॥ ततो विस्तरितोपज्ञश्रीसर्वज्ञप्रणीतया । मम निर्ममनाथ त्वं दीक्ष-

पानुषत् ॥ १५ ॥ पुत्रं निवेद्य राजपेऽस्मिन्वावदागम्यहं पुनः । सप्रसादे प्रभोः पदेः स्थेयं तावदिदमेव हि ॥ १६ ॥
मरुत्सुनि निविशत्य प्रविश्य नगरं नृपः । राज्ये धनोत्तरे नाम पुत्रमस्थापयन्नित्ते ॥ १७ ॥ मत्पुत्रोन्विमोक्ष्य काराज्यो
निगित्यान्वन्तशरद्वान् । प्रीतामृगांश्च पाशेभ्यः पञ्चरेभ्यः पतत्रिणः ॥ १८ ॥ यन्धुवर्गं व्यवस्थाप्य कृत्स्नानविलेपनः ।
बन्दिभिर्यग्यमानोऽयं गीयमानगुणो जनैः ॥ १९ ॥ तृप्यन्तारदैर्मेरीमाद्भारैः पूरयन्नेभ्यः । चैत्येऽप्यग्न्यन्देवान्दानो दान-
दभुनम् ॥ २० ॥ भर्तृमागोनुसारिणो घन्या पत्न्याः क्षितायति । श्लाघ्याग्निः स्यंजनैरन्तःपुरीभिः शोभितोऽभितः ॥ २१ ॥
घनानिर्विभृतो भूरेरनितो नयभूभुजा । नगालोदारदृष्टागः सारकुञ्जरगहनः ॥ २२ ॥ अस्मान्मुत्तवा दृष्टा स्वामी
प्रतापेन प्रजेदिति । दुःपार्तिर्गोक्षितः पीरैः क्षमापः प्राप वनान्तिरुम् ॥ २३ ॥ पट्टभिः कुलरुम् ॥ सुत्तवा दृष्टिपरिस्यन्दं
त्यक्तवा एषं मगामरम् । अनुयातां क्षरद्वानां क्षमयित्वा प्रजां निजाम् ॥ २४ ॥ इदं तेऽङ्गं कथं वत्स व्रतकष्टं सद्विद्यते ।
इति जल्पदनुष्णमायुःसगन्तःपुरं पितुः ॥ २५ ॥ अहो सत्त्वमहो मत्त्वमिति साधुगणैः स्तुतः । प्रविश्योद्यानमाक-
न्रममृशुभिर्ममो नृपः ॥ २६ ॥ त्रिभिर्विदोपकम् ॥ राज्ययन्त्रं परिलज्ज्य दक्षः पक्षीय पञ्जरम् । आत्मारामानिरामां स
दीप्ताशां शिश्रिपे मुदा ॥ २७ ॥ कृत्तकेशोदृतिर्नित्या यजनाभगुणं तदा । छत्रीभूते गुरोः पाणौ पपाटेनि क्षमापनिः ॥ २८ ॥
कृत्तेशि भगवत्क्षेत्रं सामागिकमिह द्रतम् । सर्वं सावयकं योगं प्रत्याख्यामि ध्रुवं त्रिधा ॥ २९ ॥ तदा केवलिनं राजमुनिं
यानग्यं भक्तिनः । मायुनेत्रः समं राजा सर्वो लोकः पुरेऽगमत् ॥ ३० ॥ लज्ज्यसंयमसाध्वाज्यो गथाकल्पमनल्पधीः ।
किन्तो विजहास्य राजनिर्गुरुभिः समम् ॥ ३१ ॥ आभारां तथा सूत्रहृष, स्थानाद्गमप्यथ । समवायाङ्गं विवाहप्रशंसि-

भगवत्सौ ॥ १३ ॥ ज्ञाताधर्मकथा तस्मादुपासकदसा तथा । अथान्तकुदशा बानुत्तरौपपातिका दशा ॥ १३ ॥ प्रश्न-
व्याकरणं चात्र विपाकश्रुतमेव च । सूत्रादर्थदीपित्येकादशाद्वाङ्मय सोऽपठत् ॥ १४ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ उपवा सो-
नोदरते धृत्यत्पत्वं रसोज्ज्वलम् । सलीनता वपुःकलेश इति याह्यं तपश्चरत् ॥ १५ ॥ प्राग्धिसं वैयावृत्यं स्वाध्यायो
चिनयस्तथा । कायोत्सर्गश्च सद्धयामं तन्वक्षित्यान्तरं तपः ॥ १६ ॥ स सक्षीयः स्फुरद्वैद्यः सुश्लिष्टान्यपि हेलया । कर्मोणि
जर्जरीचक्रे कानतानीच कुञ्जरः ॥ १७ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ शुद्धश्रद्धानिधिः साधुर्विशानिस्थानकान्यथ । संस्पृशन्न-
र्जयामास तीर्थकृन्नामकर्म सः ॥ १८ ॥ तथाहि—

सर्वज्ञे सर्वजन्तूनां वन्द्यौ श्रेयोध्वदंशिनि । नमनं स्तवनं पूजानुमोदनमसौ व्यधात् ॥ १९ ॥ क्षीणकर्मसु लोकाग्र-
स्थितेषु स्थिरमानसः । अयं ध्यानविधानेन सिद्धेष्वाधाराधनां दधौ ॥ २० ॥ श्रीसङ्करूपे सिद्धान्तरूपे प्रवचने मुनिः ।
आज्ञानलिकमैनेप स्वशक्त्या भक्तिमानभूत् ॥ २१ ॥ अयं ब्रह्मावताधारे शुद्धधर्मोपदेशिनि । आवेशवश्यचित्तत्वादर्चा
न्यरचयद्गुरौ ॥ २२ ॥ समवायाद्विशेषु व्योम्रतमहत्स्वदि । स्थिरेषु स्थिरामेव भक्ति भजे भवच्छिद्रे ॥ २३ ॥
श्रेयान्स्त्रुग्रथरादर्थधरः सूत्रार्थभृत्ततः । इति क्रमाद्व्याघाङ्गिकं कृनी श्रुतधरेष्वसौ ॥ २४ ॥ तपस्तीव्रं चित्तन्वत्सु तपस्विषु
तपोनिधिः । शुश्रूयामेव निःशेषां शुद्धश्रद्धाधरोऽकरोत् ॥ २५ ॥ पठने गुणनेथं च सिद्धान्तस्य मुहुर्मुहुः । चिरं तदेक-
चित्तत्वादुपयोगमयं दधौ ॥ २६ ॥ सर्वज्ञधर्मसर्वस्वे सिद्धिसंधिविधायिनि । अयं विरचयामास सम्यग्त्वे निश्चलं मनः
॥ २७ ॥ ज्ञानस्य ज्ञानपत्रस्य विनये गुणचक्रिणि । नातिचारं चकारायमन्तरायं शिवश्रियः ॥ २८ ॥ भवाङ्गपारपारेषु

आगारेषु तत्र त्रिप्रणाम् । आरद्र्यकेषु सोऽप्यङ्गं नातिचारपरोऽजनि ॥२१॥ क्षीले पुण्यलतामूले मूलोत्तरगुणेऽबधि । अयं
 दशरथं दक्षरतिर्निर्दिश्यात्ताम् ॥२०॥ अयं काले क्षणलवप्रमाणेऽप्यप्रमत्ताधीः । भ्यानासेवनसंवेगभावनादीनि नासु-
 ष्य ॥२१॥ निश्चितमप्रयागां नृत्तिरेन तरोमिना । असौ सुवर्णमात्मानमहर्निशमशोधयत् ॥२२॥ बह्वपुस्तकपात्रा-
 मनुपं स मुनिदेशगरः । आनीयानीय साधुगः शुद्धं ब्रह्माय्यो ददौ ॥२३॥ एष ग्लानेषु बालेषु गुरुषु स्फुरितादरः । नित्यं
 मंगलनन्तुल्यं वेयायुचं व्यपरा सः ॥२४॥ केनापि कारणेनोच्चैरसमाधिगतं मनः । सर्वेषां प्रापयामास समाधिसमयमा-
 शिञ्चि ॥२५॥ निर्गन्धं न रन्ध्रं ज्ञान ज्ञानावरणकर्महृत् । श्रवणाध्ययनव्याख्यातुर्गृह्यमग्रहीत् ॥२६॥ आनन्दमग्नौ
 रोमाज्जलोमाश्रितमनुभिगम् । श्रुते भवरा ददौ चित्त लोलमोर्लिप्तुर्मुहुः ॥२७॥ धर्मव्याख्यान्यचादोन्द्रप्रत्याख्या रुचि-
 तादिभिः । गुणैर्जिते स सर्वज्ञशामनस्य प्रभावकः ॥२८॥ इत्युपाजितनीर्धशानामकर्मा समाहितः । ब्रतिव्यातवृत्तो विश्वं
 बोधगन्धिविराट्प्राः सुरासुरनरोरगाः । तमसेवन्त विनयं धिपणादिगुणा इवा ॥२९॥ एवं भाषो चरित्रेण पवित्री कृत्य
 स प्रसी । भयानोगमहारोगमग्नानशानार्थ्यभूत् ॥३०॥ विज्ञाय केवलज्ञानी बखनामः प्रमुस्ततः । तत्पुण्येस्तत्तादा
 स्थानं प्राप पापदरो गुरुः ॥३१॥ तम्यानशनचित्तस्य मुदेऽभूद्गुरुदर्शनम् । यथा चन्दनमित्तस्य मलयानिलमंगमः ॥३२॥
 अप ह्योत्तमो महर्षो राजर्षिदेश्वरः । गुरुपादान्जयोर्भृङ्गभ्रीमीचकार मः ॥३३॥ असावनशानं साधुराधाप गुरुसंनिधौ ।
 चक्रे स्रष्टादरतिनाञ्जितिरान्तेचनमिति ॥३४॥ विरमक्यबहाराक्यराशौ निबसता मया । अनन्तजन्तुसन्तानं यष्टुं क्षम-

यामि तत् ॥४७॥ न्यवहाराख्यराशौ च पृथ्वीकायभृता मया । लोहलोष्टोपलीभूय ये दूनाः क्षमयामि तान् ॥४८॥ नदी-
 नदीशक्रेषु जलरूपेण ये मया । जन्तवः संश्रिताः केऽपि संहताः क्षमयामि तान् ॥४९॥ प्रदीपनतडिदावदीपप्रभृतिभू-
 निना । ये मया जग्निरे तेजस्कायेन क्षमयामि तान् ॥५०॥ महावृष्टिहिमं ग्रीष्मधूलिदुर्गन्धबन्धुना । ये मया वायुकायेन
 व्यथिताः क्षमयामि तान् ॥ ५१ ॥ पीडिता दण्डकोदण्डकादण्डस्यन्दनताभृता । ये वनस्पतिनात्मनो मयात्र क्षमयामि
 तान् ॥५२॥ अथ कर्मवशादाप्य द्रसतामसता मया । राणक्षेपमदान्धेन येऽर्दनाः क्षमयामि तान् ॥५३॥ अपराधं क्षमन्तां
 मे तेऽपि सर्वत्र जन्तवः । सर्वभूतेषु मे मय्यमास्तां वैरं न कुत्रचित् ॥५४॥ महाव्रतेषु यः कश्चिदतीचारः कृतो मया ।
 मिथ्या मे द्रुक्कृतं तत्र भवतादगुरुमाक्षिकम् ॥५५॥ राशावग्यहाराख्येऽनन्तजन्तुप्रघटनत् । यया मे कर्म कृत्स्नं तां पीडाम-
 प्यनुमोदये ॥५६॥ जिनानां प्रतिमार्च्यभृद्भारमुक्कुटादिषु । यो मे पृथ्वीमयः कायो जज्ञे तमनुमोदये ॥ ५७ ॥ जिनत्वा-
 नेषु पात्रेषु दैव्याद्रुपकृतो भवेत् । यो मे जलमयः कायः प्रायस्तमनुमोदये ॥५८॥ धूपाद्वारे च दीपे च जिनानां पुर एव
 यः । मम तेजोमयः कायो जातस्तमनुमोदये ॥५९॥ धूपोत्क्षेपेऽर्हनां सङ्घे आन्ते वा तीर्थवर्त्मसु । यो मे वायुमयः कायो
 बधौ तमनुमोदये ॥ ६० ॥ सुनीनां पात्रदण्डेषु जिनार्चाकुसुमेषु च । मम द्रुममयः कायो योऽभृत्सामनुमोदये ॥ ६१ ॥
 क्वापि सत्कर्मयोगेन जिनधर्मोपकारकः । आसीन्नसमयः कागो यो मे तमनुमोदये ॥६२॥ इत्यनन्तभवोपात्तं द्रुक्कृतौघम-
 गर्हत । कदाचित्रचितं किञ्चित्सुहृत्तं चान्वमोदन ॥६३॥ शरणं तीर्थकृत्सिद्धसाधुधर्मा भवन्तु मे । इत्याद्यापप्रथः सोऽयं
 चतुःशरणमाश्रितः ॥६४॥ परित्यक्तनिदानोऽसौ मृत्युजीवितनिःस्पृहः । भवमोक्षनिराकाङ्क्षः समाधि साधुरासदत् ॥६५॥

गारं गारं नमस्तारानुगरन्यमेष्टिनाम् । गतप्रमादो निस्तापः प्राग साधुरयं लयम् ॥ ६६ ॥ एवं समाधिलब्धस्य मृत्यो-
र्वापाममं विदन् । पूर्णमामोपयामोऽयं प्रपेदे प्राणतं दिवम् ॥ ६७ ॥ सुरश्चन्द्रप्रभासाद्ये विमानेऽतिमहद्विकः । अन्तर्मु-
द्रुतारिण्योसमर्पण्योसिर्धमयः ॥ ६८ ॥ तल्पप्रच्छादनं प्रातः संध्याकालमिवार्यमा । उरसागर्विरभूदेय प्रभाभाभारभा-
सुरः ॥ ६९ ॥ युग्मम् ॥ कैः पुण्यैरियमुत्पन्ना ममद्विरिति चिस्मितः । अयधिशानविज्ञातं प्राग्भवं सोऽवमोदत ॥ ७० ॥
तद्विमानपरीयारः सुरयारस्तदोरमयान् । चकार तत्पुनः स्फारस्फुरज्जयजयारव ॥ ७१ ॥ नाथ नस्त्वमनाथानां नाथः
पुनैः प्रकल्पितः । गिरं तप गिरं जीव गिरं पाणनुजीविनः ॥ ७२ ॥ इत्यादिवादी देवानां देवीनां च समुच्चयः । तं ननाम
प्रतेने च वञ्चशान्दोदयं मुदा ॥ ७३ ॥ रश्मिशुभ्रमद्रल्यः पल्यद्वाद्गुत्थितस्ततः । कृतवैक्रियरूपद्विः क्रीडावापीमवाप सा ॥ ७४ ॥
मन्त्री स तत्र पिक्षोमोक्षोत्कृष्टोलपायसि । तन्मुक्तालोकनवीद्वामग्रहेमपयोरुहि ॥ ७५ ॥ हृष्टा सुरविधेयानां निधानं
मोऽय पुम्नरम् । भवया विमानवैल्यस्यं नित्यार्हन्तामपूजयत् ॥ ७६ ॥ मिह्रासनं विमानश्रीकिरीटमभिभूष्य सः । अथा-
नन्दोर्मिमग्नाक्षो दिव्यं प्रेक्षणमैक्षत् ॥ ७७ ॥ कदापि केलिवापीषु कदाचिन्नन्दने । वने । विललास स कान्ताभिर्वि-
द्याम इय मूर्तिमान् ॥ ७८ ॥ कदाचिन्निनयात्रासु विजहार महामरैः । कदाचिन्निर्ममे धर्मक्षेत्रे सत्युरुपस्तुतीः ॥ ७९ ॥
अविष्णुपित्रिनभाबोरीः यपुरंशुभिररमुतैः । जयन्निनानपि ययौ जिनकल्याणिकेषु सः ॥ ८० ॥
इत्थं प्रनिक्षणविनिमित्तदेयकृत्यो, निलोत्सवैः प्रविलमन्भृशमप्रमत्तः ।
भालोत्तमोत्तिमुरमण्डलकर्णदोल्ला-केलीसुखस्फुरितभाग्यरिञ्चकीर्तिः ॥ ८१ ॥

अभ्यर्णतीर्थविमुक्ताविभवेषु लुभ्य-नभ्यापतच्च्यवनकालशुचाप्यचान्तः ।
आढादनत्वयि महामरिमा विमाने, तस्मिन्नसौ रसमयं समयं निनाय ॥ ८२ ॥

इति दण्डाधिपतिश्रीमदाह्लादनसमभ्यर्थितश्रीविजयसिंहसुरिशिष्यश्रीवर्धमानसुरिविरचिते
श्रीवासुपूज्यचरित आह्लादनाङ्के महाकाव्ये तीर्थकरकारणलठिवर्णनो नाम द्वितीयः सर्गः ॥

॥ अथ तृतीयः सर्गः ॥

इतश्च संख्यातीताग्निदीपमण्डलवेष्टितः । क्षीपोऽस्ति जम्बूद्वीपाख्यो रत्नजम्बूद्विमाङ्कितः ॥ १ ॥ स्फुरन्तौ परितो बिभ्रद्वौ
रथी द्वौ हिमच्छवी । स्वर्णमृदुभौ गद्य चतुर्गामिरुचानिव ॥ २ ॥ अन्तर्मरुगिस्तन्म्यां धर्मरक्षाविधौ बुधः । यः सदा
विजयश्रेणि वीरः फलरुचक्षुः ॥ ३ ॥ कुप्राहो यः स्फुटक्षारो जलमूर्तिर्मलीपसः । रारटीति लुठन्ममौ सिन्धुर्धन बहिः कृतः
॥ ४ ॥ तन्नास्ति भारतं क्षेत्रं पङ्कभूषण्डानि यदद्यौ । पण्मन्त्रमण्डलानीव रक्षितुं षड्विधात्मनः ॥ ५ ॥ अवनीचनिताभाल-

मन्त्रोपायितम् । यत्र श्रीगण्डर्बेव राजते राजतो गिरिः ॥ ३ ॥ इहास्ति द्वास्तिकस्तोममदाद्रिभूतभृतला ।
मंरगमंतादितरगंरुगा चरगाभिया पुरी ॥ ७ ॥ कृतपपविपप्रासाः प्रासादाः काममर्हताम् यस्यां पताकाजिह्वाभ्रैलिहन्तीव
मुपाकृतम् ॥ ८ ॥ यस्यामनुगमानोऽपि मोपमानोऽभवज्जनः । मणिमन्दिरभूमीयु स्वैरेव प्रतिविम्बितैः ॥ ९ ॥ निर्निमेषा
मियो रूपदर्शनादगतिप्रज्ञाः । भवक्षेत्रे पसुग्रन्थं स्वर्गपौरा इयागता ॥ १० ॥ रत्नकुम्भा धृताः प्रोबैर्यत्र चैत्यैः सतां पुराः ।
मोक्षयान्त्रहो दीया इय मोक्षाय दर्शने ॥ ११ ॥ इदवाकुलुगजीवलक्ष्मीसंजीवनौपधम् । तत्र प्रतापोष्णवसुर्वसुपूज्योऽ-
भरन्नुरा ॥ १२ ॥ शोपिना यत्प्रतापेन श्रियतां शौर्यवल्लयः । पद्मैरिवासिभिर्भ्रष्टै रणारण्यमपूरयन् ॥ १३ ॥ कामधुग्दुग्धनि-
र्देयश्रियः स नन्यन्ति न्युन्तानि ध्वजाञ्चलैः ॥ १४ ॥ नित्यं यदीयधर्मस्य वर्धमानस्य सर्वतः ।
त्रिगां कीर्तिमपूरयन् ॥ १५ ॥ निःशुनां रणरेणुभ्यः ज्ञातामर्थिसुदशुभिः । चैलधूपनधूमैर्यः
॥ १६ ॥ प्रदोऽरग्रीजगमातयताकाश्रितयोगमम् कमुकञ्चा ध्रुवं कण्ठस्तस्या रेखाग्रं दधौ ॥ १७ ॥ अङ्गुलीपल्लवोद्भासि
नगांशुकुमुमाश्रितम् । असेति भूपदभ्रैर्यस्या बाहूलतायुगम् ॥ १८ ॥ काञ्चीपटो नितम्बेऽस्ति मदधःस्थेऽपि नो मयि ।
इतीव दुःखितस्तस्या मण्यदेशः कुशोऽध्वंक्त् ॥ १९ ॥ अञ्जे एव कर्मो यस्या न हंसो यदसेवत । गतिनिर्जयलज्जेव
जानीमन्मन्त्र कारणम् ॥ २० ॥ मलयप्यन्तःपुरे तस्यां रेमे क्षमापतिमानसम् । लक्ष्ये नक्षत्रलक्षेऽपि चक्षुश्चन्द्रनौ व्रजेत् ॥ २१ ॥
तस्य विश्वम्भराभनुः प्रतापनिव सेवितुम् । एकदागच्छद्भ्रमोष्मा ग्रीष्मोऽप्युग्रतुलङ्गये ॥ २२ ॥ हेलया कबलीकृत्य

मकलामपि गामिनीम् । स्वादेतमिव निर्मातुमर्चनं दिनोचयः ॥ २४ ॥ प्रतापधिस्यमालोक्य विपतो दिवसेशितुः ।
 दृग्वादिप कृशीभावममजन्त भृशं निशाः ॥ २५ ॥ सरोवरमरिडारिशोये तोयेण कृपणाः । बिम्बोपकारमात्राज्यात्प्रा-
 रापस्तुपारताम् ॥ २६ ॥ आकर्षन्ति ध्रुवं वारि करा भानोर्धरानलात् । जलैः क्लिद्यानि यत्सद्वादान्यभृतां यतः ॥ २७ ॥ तसा
 तपनतायेन च्छायापि हि महीकृदाम् । गयो मध्यंदिने मूलमालवालान्गुशीनलम् ॥ २८ ॥ यस्तसैः शान्तये सेव्यः सोऽपि
 ततो मरुदधी । इति भूयो हिमश्वासप्रियामर्त्ति न सोऽमुचत् ॥ २९ ॥ तदा च पूरयित्वायुः सागरोपमविदानीम् । ज्येष्ठे
 नवम्यां शुक्लायां चन्द्रे शान्तविपगते ॥ ३० ॥ स प्राणताजयाकुक्षि प्राप पद्मोत्तरामरः । श्रुतिं मुक्तोद्भवमयः पयःकण
 इवाभ्युदात् ॥ ३१ ॥ युग्मम् ॥ तदालयदृशुनमंभृतमर्मभिसिम्भोरमे । नीलाशमस्तम्भावष्टम्भरत्नपाञ्चालिकाञ्जिते ॥ ३२ ॥
 धर्तुलामलमुक्तायचुलितोद्गोचमञ्जुले । अस्तोकालोकमाणिगयदीपचवस्तनमस्तमे ॥ ३३ ॥ उत्फुल्लमद्विक्कापुष्पकरामोद-
 संपदि । दक्षामानाग्रकस्तूरीकर्पूरगुणभूषणे ॥ ३४ ॥ शोभाभिभूतजम्भारिविमाने वासवेदमनि । दृक्कलास्तीर्णमचूलात्-
 ल्यपल्यङ्गसंश्रया ॥ ३५ ॥ सर्वसीत्यमगस्यल्पनिद्राशुद्रितलोचना । अतिव्यक्ताशयादेवी त्यमानेनानवैक्षता ॥ ३६ ॥ पञ्चभिः-
 कुलकम् ॥ मरुस्वामिसेव्यस्त्यस्यसुनुरयं देवि भविष्यति । इतीवाख्यातुमायातं सैरावतमलोरुन ॥ ३७ ॥ क्षमाभारवहो मद-
 द्रावी ते देवि नन्दनः । इतीवाग्ने स्थितं साक्षाद्वाक्षीदृषमं जया ॥ ३८ ॥ त्वत्सुनुर्द्वेषमसेभं हन्तायं मठदिलय । चिञ्चा-
 पकमिवैक्षिष्ट सुमुखी नक्षरायुधम् ॥ ३९ ॥ त्वत्सुनुमाश्रिताया मे देवि चापलदृषणम् । यास्यतीतीन विजित्यै प्रासां
 लक्ष्मीं ददर्श सा ॥ ४० ॥ देवि त्वन्नन्दनो मद्यद्गावी सत्कीर्तिसौरभः । इति व्याख्यायिनीमग्ने मापदयत्कुसुमत्रयम् ॥ ४१ ॥

रगुनरनोपपत्तिर्गोप्यते मम । इतराग्यातुमिवाभ्येतमियं पूर्णेन्दुमक्षत ॥४२॥ हन्ता मोहमयीं रात्रिं त्वद्भूरय-
मां यथा । इति शापयितुं मन्ये स्थितमक्षत मा रयिम् ॥ ४३ ॥ अमुं वंशो ध्वजं देवि स्वं पुत्रं विद्धि मामिव । इतीव
परपुत्रप्रसन्नं स्पृष्टमेषा ह्यभात्पत्न्या ॥४४॥ स्थानं ज्ञानाविरत्नानां मलत्से भविता सुतः । इतीव गदितुं प्राप्तं निधिक्षुम्भं
ददन्त मा ॥४५॥ मलदेय जगत्पुष्पां लेभा त्वचनुमिरिति । शङ्के कथयितुं पद्मसरः साग्रस्थमैक्षत ॥४६॥ गम्भीरोऽह-
मिह नरभुर्भागीति गदितुं शिष्ट । रत्नाकरमुपेतं सा पश्यति स्म नृपमिया ॥४७॥ निर्भाग्यैर्दुर्लभस्त्वद्भूमद्वदेय भवि-
ष्यति । इतीव गमितुं प्राप्तं विमानं मा व्यलोकयत् ॥४८॥ त्वद्भूमौवी जगद्भूया मलदेय इति ध्रुवम् । आग्यातु-
मागतं रत्नग्याजमग्नौकते स्म मा ॥४९॥ कर्मेन्धनानि त्वरघुनोऽर्थानं घश्यत्यहं यथा । इतीव वक्तुमग्रस्थं सार्धं निर्धू-
मैक्षत ॥५०॥ ममालोक्य तत्कालमुन्मेषान्तरितेष्वसौ । मुये विशन्ति वस्तूनि स्वप्नेत्वेवं चतुर्दश ॥५१॥ अथाष्ट
निशपर्षन्ते पर्षद्वादिगमुल्लिखता । पत्युश्चकार चतुरा गादुवाचां प्रपञ्चनम् ॥५२॥ साय पृथ्वीमुजि प्रतिजुषि संजातजा-
तरे । स्रज्जांस्तुर्दश व्यष्टनरदृष्टानपीकथत ॥ ५३ ॥ अमन्दानन्दसंदर्भगर्भं मूपतिरभ्यधात । स्वकैरेभिः सुतो देवि
दिन्यस्तव भविष्यति ॥ ५४ ॥ इहान्तरं विनस्तार तारस्तर्यशुभध्यनिः । इमं च रुक्मिरं श्लोकं पेटुर्मलपाठकाः ॥५५॥
पूयांश्चिपुडागर्भेशो जगत्रितपयावनः । मास्थानेप मुवो भर्ता भवतास्तव नन्दनः ॥ ५६ ॥ इमामुपयुतिं श्रुत्वा दधनी
दिग्गुणो मुदय । ययन्य दाकूनप्रग्निय पृथ्वीवल्लभबल्लमा ॥५७॥ सद्गर्भमुपिते देवि घन्ये सौधं विभूषय । इति राजाभ्य-
नञ्जाना पयायन्यःपुरं जया ॥५८॥ तस्मिन्नेव क्षणे जातासनप्रचलनेरिताः । परिक्षायावधिज्ञानादायं कन्याणि [ण] कं

प्रभोः ॥५९॥ आवासे वसुपूज्यस्य श्रविशत्रिदशोश्वराः । आगत्य स्तवनं चकार्गर्भस्थस्य जिनेशितुः ॥६०॥ युगम् ॥
जय त्रिसुवनाधीश ज्ञानत्रयनिकेतन । गर्भस्थोऽपि सतां तुष्टयै घनान्तर इवांशुमान् ॥६१॥ भवाग्भोधेः परं पारमिवान्त्यं
गर्भमाश्रितः । कस्य नाश्रयणीयोऽस्ति जगत्रितयतारका ॥६२॥ अयं देवि नमस्यासि यस्याः कुक्षौ जगत्पतिः । कल्पद्रुयंत्र
जायेत सां स्तुत्या यनभूरपि ॥६३॥ स्त्रीषु त्वमेव घन्यासि जननी या जिनेशितुः । पूर्वव श्लाघ्यते दिक्षु यस्यामुदयते
रविः ॥६४॥ जिन तज्जननी चेति स्तुत्वा नत्वा च भक्तितः पुष्पवनधुरगन्धाम्बुष्टिविस्तारचारवः ॥६५॥ नन्दीश्वरवरे कृत्वा
स्पष्टमष्टाह्निकोत्सवम् । धन्यमन्या दिवं जग्मुः सर्वे गीर्वाणपुत्रावाः ॥६६॥ युगम् ॥ स्वप्नेऽपि बन्द्रेषु चागत्याप्यतृप्त इव भानु-
मान् । प्रभोः कल्याणि [ग] के प्राप्तः पुनरप्युदयच्छलात् ॥ ६७ ॥ तदावतीर्णमालोभयान्तरध्वान्तभिद विभुम् । तमो
बाध्यमपि त्रस्तं निःशङ्काः कश्मलाः कः सु ॥६८॥ विज्ञायेव प्रभोराद्यं कल्याणिकमहोत्सवम् । राजीविन्यो जगुर्भृङ्गनिनादै-
र्नवतुर्दलैः ॥६९॥ गुणिन्योऽपि वयं दोषाकरेच्छा इति लज्जया । सन्यमीलन्कुसुद्वल्योऽवतीर्णं ज्ञानिनि प्रभौ ॥७०॥ नाथे-
ऽवतीर्णं निर्वाणद्वारोद्घाटनसुचकाः । कपाटा उदयदन्ते सा धर्मस्थानेषु सर्वतः ॥७१॥ त्रैलोक्यैकप्रदीपेऽस्मिन्नवतीर्णो
सति प्रभौ । लज्जयेव भवन्ति स्म विच्छाया गृहदीपकाः ॥ ७२ ॥ भविष्यति प्रभोधर्मन्याय्या पीयूषधर्यणी । क्षीणः
प्रागेव चक्राणं विप्रयोगह्रुताशनः ॥७३॥ भूपः श्रीवसुपूज्योऽयं कृतप्राभातिक्रियः । नभोभागं यथा भानुः सभाभाग
व्यभूषयद् ॥७४॥ जानन्नपि जिनेन्द्रस्यावतारं वासवोत्सवैः । परं मुहुः कृता वार्ता प्रियाप्रित्यै भवेदिति ॥७५॥ तूर्ण-
मानीय सन्मान्य स्थापितैः स्वप्नकोविदैः । व्याख्यापयन्नुपः स्पष्टदृष्टान्स्वप्नान्भवतुर्दश ॥७६॥ युगम् ॥ अभ्येते प्रथितान्स्व-

प्रमथनानोरग्य भीरुताः । रिचार्णं चिरमन्योन्यमुने रोगाश्रिता जगुः॥७७॥ स्वामिनेकैकमप्येषु स्वप्नेषु स्वप्नमीक्षते ।
 या वाहि स्त्री प्रयते मा तनयं मनयं नृपमा॥७८॥ एतेषु वीक्षते क्षमाप या तु स्वप्नचतुष्टयम् । सीरिणं वैरिणां शल्यम-
 नुयं जनयन्मौ ॥७९॥ या पुनः पश्यति स्यमान्मतेषु नृशेखर । भरतार्धस्य भोक्तारं सा सारं जनयेत्सुतम् ॥८०॥
 चतुर्दशापरमृग्यमान्या पश्येत्किञ्चिदक्फूटान् । सा प्रभो प्रमदा सृते नन्दनं चक्रवर्तिनम् ॥८१॥ हयं पुनर्जयादेवी स्फु-
 शनेनानशेषत । तत्प्राप्य त्रिजगत्प्रापं मा जिनं जनयिष्यति ॥८२॥ गरेण्या ददशो दन्ती चतुर्दन्तीलुमाननः । तबतुःशु-
 क्रगोरेदंष्ट्राभ्या भयिता सुतः ॥८३॥ गमिष्यति सुतो देव्या वृषभस्य निरीक्षणात् । क्षेत्रेऽस्मिन्भारते योधिबीजवाप-
 निमिरुताम् ॥८४॥ मृगेन्द्रमागं गारुण्या नन्दनः पालयिष्यति । दुःकर्मकरिभिर्भज्यमानान्भग्यवनस्पतीन् ॥८५॥ एतस्याः
 माभिवेक्षन्तीदर्शनाभन्दनः पुनः । मांयत्तरं ददशान त्रियं पुण्यां करिष्यति ॥८६॥ अमुष्या भविता मनुः प्रसूनस्त्रिवि-
 श्वोत्तमात् । सुरासुरनरापीशोर्मालो वृत्तपदः सदा ॥८७॥ पूर्णेन्दुदर्शनारेण्या नन्दनो नेत्रनन्दनः । दास्यते वीतरागात्मा
 नित्यं कुपलये मुदम् ॥८८॥ मार्तण्डमण्डलान्नोक्तामृदुरस्य भविष्यति । मार्तण्डमण्डलान्मण्डलमण्डलविमूषणः ॥८९॥
 एतस्य दर्शनारेण्यान्मनुजमा तनियते । स्यं प्रमुत्त्व पुरःस्कृतेर्दिव्यधर्मध्वजश्रिया ॥९०॥ कलशालोकनात्पुत्रः सुवृ-
 त्तोऽस्याः करिष्यति । उत्तुष्टोऽज्ज्वलमद्रुमपामादग्निरस्थितिम् ॥९१॥ विहरिष्यति पुत्रोऽस्याः कमलाकरदर्शनात् ।
 सुरसंसारितगर्णमरोत्तस्यापितमयः ॥९२॥ गम्भीरस्तनयो देव्या रत्नाकरनिरूपणात् । केवलालोकरतनस्य स्थानमर्ह-
 न्निष्ठिनिष्ठि ॥९३॥ विमानवीक्षणात्पुत्रो जयादेव्या भविष्यति । वैमानिकनिकायानां भवमार्गदुसारकारजम् ॥९४॥ भवि-

प्यति कुमारोऽस्या रत्नजालनिभालनात् । उदाररत्नप्रकारमध्यसद्वर्मेदेशनः ॥१५॥ सुतोऽस्या भविता भस्वद्वैश्वानर-
 निरीक्षणात् । अन्यलोकात्मकल्याणशुद्धिनिर्माणकारणम् ॥१६॥ दृष्टावर्तुर्दश स्वप्ना यदेव्या तत्तदङ्गजः । स चतुर्दश-
 रज्ज्वारमलोकामपे पदमाप्स्यति ॥ १७ ॥ एवं निशान्य रम्यं तन्मृगः कर्णामृत बचः । ददौ दुःकलताम्बूलापारं पारि-
 तोयिकम् ॥ १८ ॥ सभालोकं विमृश्याथ पृथ्वीनाथो यथोचिनम्ना सनाथं श्रीजयादेव्या जगामन्मःपुरं मुदा ॥ १९ ॥
 अथोत्थाय स्वयं देव्या सज्जितं विष्टरं नृपः । अलं चक्रे ततः सापि म्रियादेवाङ्गुपाविशत् ॥२०॥ रोमाञ्चिततनोर्देव्याः
 पूरः स्फुरितसंमदः । नैमिचित्कोपदिष्टानि जगौ स्वप्नफलानि सः ॥२१॥ इदं ते कथितं नाथ म्रयादचित्थं बचः । इत्युत्त्वा
 शोखरीचक्रे करौ स्ता कमलेक्षणा ॥२२॥ इत्थं पुष्पाञ्जितैः प्रीतिभाषितैर्भर्तृभार्ययोः । दिनाः कालकलामाना जग्मुः सौख्य-
 मया रयात् ॥२३॥ गर्भस्यादसुतमाहात्म्यादाधिब्याधिभयव्यथाः । तस्या अङ्गे तथा व्रजे न बभूवुस्तदा कञ्चित् ॥२४॥ प्रभोः
 प्रभाबतस्तस्याः सौधस्याजिरमादरात् । भार्जयांचक्रिरे वायुकुमार्यो वर्धभक्तयः ॥ ५ ॥ अन्ययिञ्चस्तदम्भोदकुमार्यो
 गन्धवारिभिः । ऋतुदेव्यो मुदा पुष्पप्रकारानकिरन्निह ॥६॥ व्यस्त्यस्तनुशुभ्रूपां किंकर्णं हव चक्रिरे । ज्योतिष्कयोषितो
 रत्नमयादर्शमदर्शयन् ॥७॥ कारयांचक्रिरे क्रीडां हृद्यां विद्याधरस्त्रियः । कामं किन्नरकामिन्नो गीतिरीतिं चित्तेतिरे ॥८॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥ क्लिश्यतामर्हंतो माता मा तापैर्मर्द्भवैरिति । तदा कादम्बिनीवृन्दान्तरस्तरगिरस्फुरत् ॥९॥ जिना-
 धिपजनिलानादासन्ना मे पवित्रता । इति हर्षादिबाह्वलदुर्बैरम्बु तदाम्बुधेः ॥१०॥ उदेव्यति जिनाधीशो दिनाधीशो-
 ऽरुणोदयः । पुष्पितैः पाटमाराभैर्बभूव भुवने तदा ॥११॥ जिनेन्द्रजननीपादस्पर्शात्पावनमानिनी । बालावर्तरजोव्या-

तानुरमुनेय ननर्त नृः ॥ १२ ॥ गागन्तं महिकाधुरैः क्षिप्यग्रीष्मं तपालयः । स्यामिमतुर्मुदे मेयमर्दलोघमघोषयत् ॥
 १३॥ तेनश्चिद्भृदमो गारताह्वानाहृषिति ध्रुवम् । जगादेव्यास्तडिद्वियोरारात्रिक्रमिवाकरोत् ॥१४॥ घृष्टिसिक्ता
 ध्रुवं पूरणुमं पाल्यैः सुगन्धिधमिः । देव्या दूरलग्नर्माया रत्नगर्भाप्युदक्षिपत् ॥ १५ ॥ निवार्यं घर्षिचीचीनामुच्चैः
 कोलाहलं दिशः । जगादेव्यो स्तुयन्ति स्म केकिकेकारचेरिव ॥१६॥ आनीतमन्दैर्हृत्पाधेव्याधुञ्चैव नदीरयेः । धराप
 गरगः स्यामिप्रग्यामप्येय धर्मयित् ॥१७॥ सुमनोमिः कृतो जातिकदम्बनवकेतकैः । पण्यते त्रिजगन्नाथे भृङ्गीगीतै-
 न्वियोरमयः ॥ १८ ॥ तावशागन्तिप्रशलायास्तदा तादृक्सुनोचिताः । आत्मन्देव्या मुदा यद्वसौहृदा दोहदा हृदि
 ॥१९॥ एत त्रिभुवनस्यागि स्वाग्निः प्रणमन्तु माम् । दौःस्वच्छेदनिदानं च ददे दानं जगन्मुदे ॥२०॥ कुर्वे वाहस्-
 न्नतः शर्म धर्मनिर्मलवृत्तिषु । जगत्प्रपन्नगानोगममन्त्रीकरोमि च ॥ २१ ॥ इत्येषु पूर्वमाणेषु दोहदेषु पल्लिविषा ।
 प्रमोदेन तमं देव्याः स गन्धो यष्टये प्रभात् ॥२२॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ यथाश्रकण्डं क्रोडपरिक्रीडिनि दीपके । त्रिव्याः
 इयन्तांशुकं मलयस्थिते चूडामणौ गथा ॥२३॥ अभिप्राये स्फुरत्यन्तः सुकवीर्ना यथा घचः । तथा गर्भस्थिते देवे तदङ्ग
 दिष्टुदन्तिस्त्वम् ॥२४॥ गुणम् ॥ संनोपैरुत्सवस्य संसर्गेण प्रभोरिव । अत्यासक्ति वितेनेऽसौ मधुरेऽगि न भोजने
 ॥ २५ ॥ आनन्दस्मितकान्तयेय निर्गोन्त्या रोमरूपकैः । कलयापामतुस्तस्याः कपोलौ घबलां कलाम् ॥ २६ ॥ देव्याः
 प्रामोऽसि पुत्रयं रघादृशान्मृत्पानकृत् । विश्वस्वामी न नो पातेत्यस्याः श्यामान्तौ स्तसौ ॥२७॥ चिन्वेभ्वयेऽप्यनौ-
 दलमानः मृनोर्गुणादिय । तस्या निगुगर्भाया नोदित्यमुरं दधी ॥२८॥ सदयो मे सुतस्तन्मा क्षितेः खेदो भवत्विति ।

मन्दं मन्दं चचालासौ देवी गर्भभरालसा ॥२९॥ प्रवृत्तेऽथ जयादेव्याः सीमन्तोद्ययनोत्सवे । सिञ्चानहंसमञ्जरीरा नृत्य-
न्तीचाययौ शरत् ॥३०॥ अम्भांसि निर्मलीभूयात्मानमञ्जैरवासयन् । भाविन्यर्हज्जनिलाने गृह्णन्त्वसान्सुरा इति ॥३१॥
कीराणां पङ्क्तयो व्योम्नि विलेसुस्त्रिदशैरिव । जिनेन्द्रजन्मने सज्जीकृता चन्दनमालिका ॥३२॥ शान्ततापं जगत्कृत्वा
जिनमातृर्मुदेऽम्बुदाः । इयामतामसुचन्तुचैरुदञ्चत्सुकृता इव ॥३३॥ इतिमुक्तमभिव्यासं सहस्रगुणितैः धूलैः ।
सस्यमन्तजगद्भूतप्रभृत्पत्न्यनुभावतः ॥३४॥ आदाय गोपीरूपाणि गोपीचर्गं सुरत्रियः । शालिक्षेत्रेषु तीर्थेशगुण-
गीतान्यशिक्षयन् ॥३५॥ गर्भस्थितदिनाधीक्षा मेघलेखेव शारदी । पाण्डुप्रभाप्यदसुतश्रीः प्रभुगर्भां यमौ जया ॥३६॥
आसीवत्यर्हदास्यश्रीदासभावोऽधुना मम । इतीव कलयामास नैर्मल्यातिशयं शशी ॥३७॥ त्रैलोक्यभूषणेनास्मि नन्द-
नेनैव भूयिता । तत्किमेभिरितीवाल्पीचक्रेऽङ्गभूषणानि सा ॥३८॥ विमौ गर्भावनीर्णेऽरिमञ्जकादेशाद्वनेश्वरः ।
पूरयामास सदासःस्वर्णरत्नैर्नृपालयम् ॥३९॥ अथ मःये जयादेव्या गुरुगर्भोष्मशान्तये । दौक्यज्ज्वातपद्माणि हेमन्तः सप्तु-
पागमत ॥४०॥ एष्यतीह ममारानिरर्हन्ति भियाङ्गिनाम् । हृद्भयो वहिरभूद्रागः कुङ्कुमालेपनलच्छलात् ॥४१॥
समजायन्त यामिन्यो महामहिमभाजनम् । युक्तं महत्त्वं स्त्रीजातेर्जयागर्भगतेऽर्हति ॥४२॥ मत्वा जिनार्कनो लोके
भाविनो दिवसानुरुन् । लज्जयेव लघुचक्रे वासरान्वासरेश्वरः ॥४३॥ जन्मलात्रेऽर्हतः प्राप्ते धिग्धिभिन्नतरं सुराः ।
मां प्रदीप्स्यन्ति नेत्याप तापं कूपोदरे पथः ॥४४॥ मय्युत्पत्तिर्जगद्भूतुर्भवितेति मदोद्वतः । शिशिरोऽयं कृतृन्सर्वा-
न्स्वकुन्दरदोऽहसत् ॥४५॥ प्रभुप्रभाधिघरधुनाभ्येष्यतीतीव भक्तितः । विनीतैरुचन्द्रार्कैः प्रभापत्यमतन्यत ॥४६॥

अरभीर्गोषु भीर्गोषायेषु पृथिवीतले । का श्रीरस्माकमित्यञ्जैः पूर्वमेव व्यलीयत ॥४७॥ तदा मे का गतिर्लोकः पाता-
हंदास्तुषो पदा । इति घगनादिव स्तम्भमग्मः प्राप हिमोद्गमे ॥४८॥ जिनजन्मोत्सवे स्वर्गदुदलेस्तोरणवज्रम् ।
सुराः कारार इत्पुर्गा नुगापानि नकच्छेदः ॥४९॥ क्रियमाणासु रक्षासु देव्या वृद्धद्विनाजनेः । नव मासा व्यतिक्रान्ताः
साधोष्टमदिनास्तदा ॥५०॥ अथ कृष्णचतुर्दश्यां निशीथे मासि फाल्गुने । चन्द्रे शतभिषग्यतिन्यूरुस्थमहिषध्वजम् ॥५१॥
अमृत नृनगरमोनग्रभं भुयनम्पणम् । रत्नं रोहणमूमीव जयादेवी जिताधिपम् ॥५२॥ युगम् ॥ तदा कोऽपि प्रका-
शोऽङ्गुलि दुर्गतिनूप्सिषु । निगितानां सुगं जज्ञे नारकाणामपि क्षणम् ॥५३॥ अमाकमयमीक्षोऽभूददोषगुणसागरः ।
इत्यानन्ददेशेनैव दिशः प्रागुः प्रमत्ततान् ॥५४॥ वयुः प्रदक्षिणावताः कुसुमश्रीविमिश्रिताः । तन्वन्तः इव मद्भक्ति
जगत्प्राणा जगत्प्रभोः ॥५५॥ आग्यातुमिव विश्वेषु प्रभोजनमहोत्सवम् । घनगम्भीरनिर्घोषा नेदुर्दुन्दुभयोऽन्यरे ॥५६॥
प्रमुगदाङ्गुजररजपवित्रं पृथिवीतन्म । पूजयङ्गिरियामर्त्यधकिरे पुष्पवृष्टयः ॥५७॥ मत्वासनप्रकम्पेनावधिशानात्प्रभो-
र्जनिम् । अष्टाजगत्सुरगोलीकशामिन्यो दिग्गुमारिकाः ॥५८॥ भोगंकरा भोगवती सुभोगा भोगमालिनी । तोयधारा
विनिद्रा न पुण्यमाला रयनिन्दिता ॥५९॥ नत्वा स्तुत्वा न भेतव्यमित्युदीर्य ता इमाः । जिनजन्मोत्सवं देव्यै
स्वागतो वेलुमभ्यषुः ॥६०॥ युगम् ॥ महन्नस्तम्भमातेनुरैशान्यां पारमुखं विशि । ताः स्रतिसदनं वातपुत्रयो जनभूत-
स्तन् ॥६१॥ देवि स्वमेव घन्यासि यस्याः स्रुजगद्गुहः । इत्यादिगीतगायिन्यस्ताः प्रभोः परितः स्थिताः ॥६२॥
पीठकृष्णात्मभोजनम् मत्वा मेरुनिस्तनाः । मुदिता दिग्गुमार्योऽष्टावृर्बलोकादिहाययुः ॥६३॥ मेघंकरा मेघवती सुमेधा

मेघमालिनी । सुवत्सा वत्समित्रा च वारिषेणा बलाहका ॥ १६४ ॥ इमा जिने च देवीं च नत्वा योजनसंमिताम् ।
धरां गन्धोदकैः सिञ्चत्वा पुष्पवृष्टिं वितेनिरे ॥ १६५ ॥ युगम् ॥ इयुरासनकम्पेन ज्ञात्वा जन्म जिनस्य तत् । पौरस्त्यरु
चकादष्टौ दिक्कुमार्यः सदर्पणाः ॥ १६६ ॥ ताश्च नन्दोत्तरानन्दे आनन्दानन्दवर्धने । विजया वैजयन्ती च जयन्ति
चापराजिता ॥ १६७ ॥ एताः प्राच्यां दिशि स्थित्वा नत्वा मातृयुतं जितम् । जगुर्जगन्मनोज्ञानि गीतानि प्रीतचेतसः
॥ १६८ ॥ अपाच्यरुचकात्पीठप्रकम्पेनाययुस्ततः । दिक्कन्या अष्टभृद्भारगृहारितकराम्बुजाः ॥ १६९ ॥ समाहारा सुप्रदत्ता
सुप्रबुद्धा यशोधरा । लक्ष्मीवती पेयवती चित्रगुप्ता वसुंधरा ॥ १७० ॥ युगम् ॥ एताः प्रणम्य तीर्थेश तीर्थेशजन-
नीमपि । स्फीतगीतकलादत्ता दक्षिणस्यां दिशि स्थिताः ॥ १७१ ॥ प्रतीच्यरुचकादष्टौ दिक्कन्याः पीठकम्पतः ।
। आययुर्व्यजनाभोगभ्राजिष्णुकरपङ्कजाः ॥ १७२ ॥ इलादेवी सुरा देवी पृथिवी पद्मवत्यपि । एकनासा नवमिका भद्रा
शीतेति नामतः ॥ १७३ ॥ जननीसहितं नत्वा त्रैलोक्यमहितं जिनम् । पश्चिमायां दिशि प्रीता गीतामृतमुचः स्थिताः
॥ १७४ ॥ उदीच्यरुचकादष्ट विष्टस्य प्रकम्पतः । दिक्कन्यार्यः समाजगमुश्चञ्चामरचारवः ॥ १७५ ॥ अलम्बुसा सुकेशी
च पुण्डरीका च वारुणी । हासा सर्वप्रभा चैव श्रीर्हीरित्यभिधानतः ॥ १७६ ॥ नत्वा मात्रा संगं मात्राधिकभक्तिभराः
प्रभुम् । तास्तस्युरुत्तराशायामुत्तरोदारगीतयः ॥ १७७ ॥ इयुश्चतस्रो दिक्कन्या विदिग्न्यः पीठकम्पतः । सुतारा चित्र-
कनका चित्रा सौत्रामणी तथा ॥ १७८ ॥ दीप्रदीपकरा नत्वा स्वामिनं स्वामिनीमपि । गीतामृतभृतस्तस्युरेशान्या-
दिविदिक्षु ताः ॥ १७९ ॥ दिक्कन्या मध्यरुचका चतस्रः पीठकम्पतः । रूपा रूपासिका चेतुः सुरूपा रूरावत्यपि ॥ १८० ॥

नाले पान्नस्य तादृष्टम् । चतुरङ्गलक्षितम् । रत्नयुतं निबन्धोर्व्यामत्र दूर्वासरोपयत् ॥ १८१ ॥ श्रीन्मूलसौधतः
 पृथग्द्विगोत्तरदिग्भुजाः । रम्भाण्डांयतुःशालमिहासनजुषो व्यधुः ॥ १८२ ॥ ता दक्षिणचतुःशालरीठे देव्या जिनस्य
 न । अभ्यगोढनेनैर्दिग्गस्तेलोकसंकेत्येधुः ॥ १८३ ॥ उभौ संलप्य संमार्ज्यं प्राश्चतुःशालविष्टरे । ता दिव्यचन्दने
 जिह्वाभूषणंभलभूषणेः ॥ १८४ ॥ एन्योत्तरचतुःशाले मधितारगिचहिना । हृत्तेःशुद्धिमोक्षेस्ता हृत्तेर्गोत्रीयचन्दनेः ॥ १८५ ॥
 तयोः शालिरुमाशय मद्रपीठमतिष्ठयोः । व्यक्तमक्तिविधौ दक्षा रक्षापोऽलिकां व्यधुः ॥ १८६ ॥ युग्मम् ॥ पर्वता-
 न्मूर्धन्येषुषण कर्णाभ्यर्णे प्रभोः स्थिताः । आस्फालयांफमयुस्ता हस्ताभ्यां प्रचवगोलकौ ॥ १८७ ॥ सूतिधात्रि जिनेन्द्रं च
 जिनेन्द्र जननीं च ताः । आनीयाशय शालयायां गायन्त्यः परितः स्थिताः ॥ १८८ ॥ समं शुपुतदा निलघण्डानमजनिध्वनिः
 । विश्वप्रपोषनाट्येकनादीतूर्यरयोपमः ॥ १८९ ॥ आसनान्यचलत्रिनिविडानि विह्वीजसाम् । व्याख्यान्तीव शिरः
 कर्णेजिनजन्मार्मुतां मुयम् ॥ १९० ॥ अथैवं दर्शयत्योजः को मयीति कुधोत्कटम् । आस्रवज्रं सुधर्मेशं नत्वा सेना
 वनिर्जम् ॥ १९१ ॥ पमं यित्राम्यतु स्यामिन्वद कं हन्मि ते द्विपम् । इत्यस्य वाग्भिभक्तद्यूतममाधिरवधीक्षणात् ॥ १९२ ॥
 परिशय ममोर्जन्म मिथीनक्रोयवन्धनः । द्रष्टुमिच्छादुःखं कृत्वामुञ्चस्तिहासनं हरिः ॥ १९३ ॥ युग्मम् ॥ दत्त्वा
 पदानि मसाटो प्रभुजन्मदिशं प्रति । नत्वा सुत्वा जिनं शक्रोऽलं चक्रं विष्टरं पुनः ॥ १९४ ॥ अथाह्वय म सेनान्यं नैग-
 मेषिणमादिनात् । जिनजन्मोत्सवं कर्तुमाकारय मुरानिति ॥ १९५ ॥ गोजनप्रमितां घण्टां सुधोवेत्यभिधानतः । अवा-
 द्यदप्यं मोषेर्गारांस्त्रीन्विपुलस्वरम् ॥ १९६ ॥ पतद्दृष्टवानादयैकोनडात्रिशलसंख्याया । विमानेषु प्रतिष्ठाना घण्टानां

सर्वतोऽभवन् ॥ १९७ ॥ क्रीडासक्तास्ततः सर्वे सावधानाः सुराः स्थिताः । घण्टानादे च विभ्रान्ते सेनानीरिति घुष्टवान् ॥ १९८ ॥ अमरा भारते क्षेत्रे जिनजन्मोत्सवे हरिः । गन्ता ततः प्रियायुक्ता एत त्वरितमेत भोः ॥ १९९ ॥ अथ ते ॥ प्रथितानन्दा वृन्दारकसमुच्चयाः । देवीभिः सममाजगुर्जिनजन्मोत्सवेच्छया ॥ २०० ॥ पञ्चयोजनशत्युच्चं विमानं लक्षयोजनम् ॥ चक्रे संक्रन्दनादेशात्पालकः पालकाभिघम् ॥ २०१ ॥ स्तम्भैरङ्कुरितं क्वजत्किङ्किणीभिः सकोकिलम् । मुक्तावधूतैः सत्पुष्पं पताकाभिः सपल्लवम् ॥ २०२ ॥ कलशैः फलितं रत्नप्रभाभिः सारसारणि । देवीभिः केलिशो-
लाढ्यं जालजालैर्निकुञ्जभृत् ॥ २०३ ॥ तारनोरणमालाभिलोलदोलालिमालिनम् । किञ्चिद्गम्भीरपीठानामन्तरैर्दीर्घदीर्घि-
कम् ॥ २०४ ॥ सुवर्णकेतनश्रीभिर्धूतपुष्परजोभरम् । तज्जङ्गमं महेन्द्रस्य लीलोद्यानमिवावभौ ॥ २०५ ॥ चतुर्भिः कला-
पकम् ॥ तत्र तिलो न्यराजन्त रत्नसोपानराजयः । सहारोदुमिवेन्द्रस्य मनोवाकायसंपदाम् ॥ २०६ ॥ आरोह्यतस्त्रि-
सोपान्यां सुरांस्तत्तोरणैस्त्रिभिः । इत्थं करम्बितकरैर्नग्यः स्वामीत्यशिक्षयत् ॥ २०७ ॥ धर्तुलो मय्यभूभागस्तत्र
चित्रमभौ बभौ । जम्बूद्वीप इव स्वःश्रीशेखरो जिनजग्ना ॥ २०८ ॥ स्ववृत्तदर्शनेदेवीः स्थिता मूर्त्यन्तरैरिव ।
पाञ्चालीर्दधदस्यान्तर्जज्ञे प्रेक्षणमण्डपः ॥ २०९ ॥ चतुर्योजनपिण्डाष्टयोजनायामविस्तृतिः । शोभायाः केलिशोलाभा
तत्राभूद्रत्नपीठिका । २१० ॥ चलश्रीनिश्चलीकारबन्धरज्जुसहोदरैः । रत्नसिंहासनं रेजे तद्दुर्पयैकमंशुभिः ॥ २११ ॥
अर्धमौक्तिकदामालिधृतमौक्तिकदामभाक् । दिव्यश्चन्द्रोदयो बज्राङ्कुशभृत्तदुर्पयभृत् ॥ २१२ ॥ अन्तःपीठान्मरुगक्षत्र-
क्षकाघ्रासु विद्युते । चतुरशीतिसहस्रेन्द्रसमसशृदासनैः ॥ २१३ ॥ प्राच्यां दिश्यप्येवेवीनामासनान्यष्टरेजिरे । सहस्रा

द्रष्टव्यान्नेर्णां पान्नःसग्यदिव्यीकृतमाम् ॥ २१४ ॥ षतुर्दश सहस्राणि दक्षिणाशाविभूषणम् । आसनान्यभवाकसदा
 मण्यमभामदाम् ॥ २१५ ॥ षट्त्रिःसभामदां स्वर्गवासिनामासनावलिः । योऽद्यानां सहस्राणां नैर्कल्यामभवद्विंश
 ॥ २१६ ॥ मत्तमंगपानि मसानां सेनापतिदिव्यीकृतमाम् । आशायां पाशहस्तस्य रेजिरे सिंहचिष्टराः ॥ २१७ ॥ चतुर्भि
 ररिक्ताङ्गीभिः सहस्राण्यरक्षिणाम् । औषिण्येनामनान्यासन्परितो वासवासनम् ॥ २१८ ॥ विमानं निरचल्येवं
 श्रियन्नेताधिपो गिरिः । शक्रो विज्ञपयामकेतदा तदधिरोहणे ॥ २१९ ॥ अन्यैर्नातायिमानालिलासिभिः स्वर्गवासिभिः
 गृत्तं एतुरग्निरग्भोज हंसैः पत्ररथैरिय ॥ २२० ॥ विहृत्यार्सुतल्लुपिद्धि स्वर्भूरः सपरिच्छदः । तद्विमानं समारोहद्रोह-
 न्मात्रलिकृष्यनिः ॥ २२१ ॥ युगमम् ॥ पुरुहताः पुरोभूतदर्पणाग्रघटमङ्गलः । महासिंहासनासीनस्तद्विमानमदीविपत्
 ॥ २२२ ॥ त्रिपिंग्मार्गेण सौधमोदुरारेण तद्गुप्तरत् । मीपं नन्दीश्वरं प्राप्यसंख्यद्वीपाधिपंलङ्घनात् ॥ २२३ ॥ तत्रानेय्या
 दिशि प्राप्य गिरि रन्ध्रं हरिः ॥ मंचिक्षेप विमानं तन्मानं सायुजनो यथा ॥ २२४ ॥ द्वीपानन्वीननिकामन्क्रमत-
 स्सब मंक्षिपत् । एतत्तत्र यम्येतामोभस्य ददौ तिस्रः प्रदक्षिणाः ॥ २२५ ॥ मुक्ता विमानमैशान्यां दिशि 'सूतिगृहं' ततः
 । स त्रिः प्रदक्षिणीठरगानमन्मातृयुतं जिनम् ॥ २२६ ॥ जन्मोरसंब भवत्सूनोर्वयंकर्तुमिष्टागताः । न्यवेदयदिदं देव्ये
 दाद्राशादकुहते हरिः ॥ २२७ ॥ दत्त्वामो स्वापिनी देव्या मुक्तायात्र प्रतिमां प्रभोः । हयमान्तो मुदं धर्तुमिवाग्राहूयञ्चकम्
 ॥ २२८ ॥ गोशीर्षेद्रवसोरग्गभासुरेऽमो सुरेश्वरः तीर्थकरं करवन्द्ये मूर्त्यधारायदेकया ॥ २२९ ॥ उग्रं मूर्त्यकया बाभ्यां
 चामरे चामरेश्वरः । एकया तु पुरः शिवप्रतीठं कुलिशं दधौ ॥ २३० ॥ नाताकरचरैर्नानाकृतमूलमनोहरैः । जगामाथ

मल्लापः सुरशैलं सुरैर्धृतः ॥ ३१ ॥ तच्चूलां दक्षिणेनायं वने पाण्डकनामनि । अतिपाण्डुकम्बलायां शिलायाममल-
मद्युता ॥ ३२ ॥ अपूर्वसंमदः पूर्वदिस्पतिः पूर्वदिग्मुखः । स्नानसिंहासनं भेजे शक्रः क्रीडीकृतप्रभुः ॥ ३३ ॥ युग्मम् ॥
इद्वान्तरे महायोपाघण्टाधोपावधोधिनाम् । धृतो विमानिनां लक्षरष्टाविंशतिसंमितैः ॥ ३४ ॥ ईशानाधिपतिः शूल-
शालीधृपभवाहनः । कृते सुल्पकदेवेन विमाने पुष्पके स्थितः ॥ ३५ ॥ युग्मम् ॥ ईशानकल्पादुत्सीर्य तिर्यग्दक्षि-
णवर्त्मना । एतद्य नन्दीश्वरं दिश्यैशान्यां रतिकरे गिरौ ॥ ३६ ॥ क्रमादिमानं संक्षिप्य सौधमार्घ्यपतिर्यथा
। काञ्चनाचलचूलायां भक्त्याग्रे जिनमाययौ ॥ ३७ ॥ युग्मम् ॥ आगाद्यादशभिलक्षैर्धृतो वैमानिकैः सुरैः । सनत्कुमारः
सुमनोविमानस्यः प्रभोः पुरः ॥ ३८ ॥ माहेन्द्रोऽष्टविमानेशलक्षैर्युक्तो महर्द्विभिः । श्रीवत्साल्यविमानेन प्रभोरभ्यर्णं
मागमत् ॥ ३९ ॥ वैमानिकैश्चतुर्लक्षैः सुरैर्ब्रह्मपतिर्धृतः । नग्यावर्तविमानस्यः समागाज्जिनसन्निधौ ॥ ४० ॥ पञ्चा-
शता विमानेशसहस्रैः परिवारितः । लान्तकेन्द्रः कामगवविमानस्थस्तथाऽऽययौ ॥ ४१ ॥ आगाडैमानिकामर्यचत्वारिं-
शत्सहस्रयुक् । शुक्रशक्रः प्रीतिगमविमानेन जिनान्तिकम् ॥ ४२ ॥ मनोरमाविमानस्यः सस्त्वारसुरेश्वरः । पड्विमान
सद्वस्त्रैर्धृतो देवैरिहागमत् ॥ ४३ ॥ आनतप्रणतस्वामी विमलाल्यविमानभाक् । आजगामामरैर्युक्तो विमानेशश्च-
तुःशतैः ॥ ४४ ॥ त्रिविमानशतैर्देवारणाच्युतवासवः । इहागात्सर्वतोभद्रविमानस्यः सुराचले ॥ ४५ ॥ पृथ्व्यां रत्न-
प्रभानाम्भ्यां बाहल्यामध्यवासिनाम् । भवनव्यन्तरेन्द्राणामकम्पन्तासनान्यथ ॥ ४६ ॥ पुर्यां चमरचञ्चायां चमरोऽसु-
रवासवः । सुधर्मरियसभामध्ये निपण्णश्चमरासने ॥ ४७ ॥ ज्ञात्वावधेर्जनि जैर्नी जनज्ञप्यै त्ववादयत् । घण्टां मोघ

रथगं ररगनीरपेन व्रमेण मः ॥ ४८ ॥ युगमम् ॥ संसद्भिग्निश्रुभियुक्तश्चतुर्भिलोकगालकैः । पञ्चभिः पट्टदेवीभिर्महा-
नीरैश्च मत्तभिः ॥ ४९ ॥ मत्तभिः घृननापीशैरन्यैरप्यसुरैर्धनैः । अतुःपट्टिसहस्रैश्च सामानिकमहासुरैः ॥ ५० ॥
यत्किंलाष्ट्रे षतुःपट्टिमहत्तैरइरक्षिणाम् । द्रागन्निशैश्चपञ्चिंशत्संमितैः परमद्भिकः ॥ ५१ ॥ पञ्चयोजनशत्युच्चं चाकृच्छ-
जगिरातिनम् । पञ्चाशत् सप्तत्राणि गोजनान्यभिविस्तृतम् ॥ ५२ ॥ विमानमभियोगेन सद्यो देवेन निर्मितम् ।
आकृशाग्न्यगन्धुग्या स्तुं जन्मोत्तमं रिभोः ॥ ५३ ॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ मार्गे संक्षिप्य विमानमसुरेश्वरः ।
सौम्येन्द्र इराग्यागान्धकं निमुचिभृत्पितम् ॥ ५४ ॥ असुरेन्द्रो बलिचञ्चापुरीपतिः । महौघस्त्रघण्टायाः
स्तरणिन्नाग्यादनम् ॥ ५५ ॥ महाद्रुमाग्न्यसेनाग्याहृतैः पट्टिमहत्त्वकैः । सामानिकसुरैस्तेभ्यश्चाद्रक्षेधतुर्गुणैः ॥ ५६ ॥
द्रागन्निशैर्दिकैरन्यैरसुरैः परितो घृतः । आगादूराग्न्यनेन मेरुशृङ्गे महोत्सवात् ॥ ५७ ॥ त्रिभिर्विशोपकम् ॥ कर्णान्द्रो
धरणो मेघस्तराग्न्याभिनाटनम् । सेनाग्या वज्रसेनेन योयितैर्जनिर्महतः ॥ ५८ ॥ सामानिकोरगैः पट्टभिः सहस्रैः
पट्टमद्भिकः । षतुर्गिशात्पद्मरश्मिभक्तिक्रिः ॥ ५९ ॥ पट्टभिर्हरामदेवीभिरन्यैर्नागकुलैर्धृतः । सार्धद्वियोजनशत-
त्रोषुर्गं परजमन्दलम् ॥ ६० ॥ महत्त्रयत्रयविशाला गोजनैर्जातविविस्तृति । विमानरत्नमकरा मेरुमूर्ध्नि समागमत् ॥ ६१ ॥
षतुर्भिः कल्याणकम् ॥ भूतानन्दामिषो मेघस्तराग्न्याभिवादानात् । सेनाधिपेन दक्षेणाहृतैः सामानिकादिभिः ॥ ६२ ॥
नागयोर्कैर्गुप्तो नागनाथो निर्भरभक्तिमाक् । आगाद्विषयविमानस्थः सनाथं स्वामिना नगम् ॥ ६३ ॥ युगमम् ॥
हरिम्पथा हरिमहो विष्णुकुमारवासवौ । वेणुदारी वेणुदेवः सुपर्णानां पुरन्दरौ ॥ ६४ ॥ अग्निमाणबोऽग्निनिम्बजे-

द्रावप्रिकुमारकौ । शक्रौ वायुकुमाराणां वेलम्बोऽथ प्रभञ्जनः ॥ ६५ ॥ महाघोषः सुघोषश्च स्तनितानां सुराधिपौ ।
तथोदभिकुमारेन्द्रौ जलकान्तजलप्रभौ ॥ ६६ ॥ तथा पूर्णोऽवशिष्टश्च शक्रौ द्वीगुमारकौ । वासवौ दिक्कुमाराणामभि-
नोऽभिनयाहनः ॥ ६७ ॥ महाकालश्च कालश्च व्यन्तराणां सुरेश्वरौ । सुरूपः प्रतिरूपश्च भूतानामधिपौ हरी ॥ ६८ ॥
माणिभद्रः पूर्णभद्रो वामवौ यक्षरक्षकौ । महाभीमश्च भीमश्च राक्षसाण्डलौ वरौ ॥ ६९ ॥ किन्नराणां किपुरुषः किम्ब-
रश्च मरुत्पती । क्रिपुरुपेन्द्रौ महापुरुषसत्पुरुषाभिपौ ॥ ७० ॥ अतिकायमहाकायौ महोरगमहाधिपौ । गीतयशोगीतरती-
गन्धर्वप्रिदशेश्वरौ ॥ ७१ ॥ अथाप्रज्ञसिपञ्चप्रज्ञप्यादीनां समाययुः । व्यन्तराष्ट्रनिकायानां पौडश द्विदशेश्वराः ॥ ७२ ॥
तन्नामप्रज्ञसिदेवेन्द्रौ मन्त्रिहितसमानकौ । इन्द्रौ धाता विधाता च पञ्चप्रज्ञप्तिपालकौ ॥ ७३ ॥ ऋषिवादितिकाधीशाष्टृषिश्च
ऋषिपालकः । भूतवादितिकाशक्नी तथेश्वरमहेश्वरौ ॥ ७४ ॥ सुवरसकविशालाख्यौ क्रन्दिदानां सुरेश्वरौ । महाक्रन्दि-
निकाशकौ हासो हासरनिस्तथा ॥ ७५ ॥ रुपातौ श्वेतमहाश्वेतौ कृष्माण्डानां पुरन्दरौ । पावकः पावकगतिः पावकानां
विडौजसौ ॥ ७६ ॥ ज्योतिषां वासवौ मंलयातीतौ गविहिमच्छवी । चतुःपष्टिरितीन्द्राणां मेरुमूर्ध्नि तदाऽऽययौ ॥ ७७ ॥
आदिष्ठा अच्युतेन्द्रेणापक्रम्येशानदिदयश्च । वैक्रियेण समुद्रातेनारूप्योन्ममपुद्गलान् ॥ ७८ ॥ योजनोरुमुग्वान्हेमान्
राजतान् रत्नजानपि । स्वर्णरौप्यमणिस्वर्णमणिरौप्यमयानपि ॥ ७९ ॥ स्वर्णरौप्यमणीन्कृतृशान्कलशान्मृन्मयानपि ।
प्रत्येकं चक्रुरष्टाग्रं सहस्रं सुरकिंकराः ॥ ८० ॥ त्रिभिर्विदोषकम् । ते पात्रीपुष्पचन्द्रेरीस्थालभृद्भारदर्पणान् । तद्वद्रत्नक-
रण्डांश्च सुमतिष्ठान्व्यकुर्वन्त ॥ ८१ ॥ क्षीराब्धिपुष्कराब्धिभ्यां तदा पद्महृदादपि । भरतैरावतक्षेत्रमुख्यातीर्थव्रजादपि

॥ ८२ ॥ आनिन्यिरे मद्गम्भोऽमम्भो. मृदन्धुरं सुराः । पुण्यसिद्धार्थतुवरोपधीः क्षुद्रहिमाद्रितः ॥ २८३ ॥ युगमम् ॥
 तेऽय गीमनगाऽऽत्रालाघन्दनकाननात् । पाण्डुकाङ्गवस्तुनि नीत्वाग्मसि निचिक्षिपुः ॥ २८४ ॥ मलिकापाटलाजा-
 निगूष्मिकापद्मकोट्यैः । मन्दारगारिजातोदयैः पुष्पैः स्वर्णाम्बुजैरपि ॥ ८५ ॥ उल्लिख्यगुरुकर्पूरः स्तुतिं तन्वन्ध्रभोः
 पुरः । भञ्ज्युतेन्द्रः सुरैः सारुममुत्रकुसुमाञ्जलिम् ॥ ८६ ॥ युगम् ॥ ततेषु विततेष्वर्चयेनेषु शुषिरेऽपि । वायमानेषु
 पापेषु मयनोऽप्याभियोगिकैः ॥ ८७ ॥ गीयमानेषु गीतेषु तारनादेन किन्नरैः । तन्यमानेषु नृत्येषु यथातालं सुरीजनैः
 ॥ ८८ ॥ पङ्कगमाने जिनापीशे सुरमङ्गलयाङ्कैः । सितेष्वध्वयमानेषु चामरैः सुरासुरैः ॥ ८९ ॥ जय द्वादशतीर्थेश
 श्रीमशिक्षितमंग्रते । इत्यादिस्तुतियारयेषु चारणाश्रमणेषु च ॥ ९० ॥ धूपिताब्धितभृद्भारग्यस्तैः सर्वोपधीयुतैः । नीरैर्धुसु-
 नारुपैरश्रीमदण्डागुरुमुन्दरैः ॥ ९१ ॥ स्नात्रं ध्येयः त्रियां पात्रममात्रप्रमदैः प्रभोः त्रिपष्टया विदधे शकैरच्युतेन्द्रपुरःसरैः
 ॥ ९२ ॥ गद्विजः कुलङ्गम् ॥ मार्जितं गन्धकायाख्या कर्पूरागुरुधूपितम् । व्यलिम्प्यमातिकाग्यस्तैः प्रभुं गोशीर्षचन्दनैः ॥
 ९३ ॥ भविष्यत्यनुना यन्तृरसंग इति स्मितैः । भृङ्गगीतिपरिदेवाः प्रभुं पुष्पैरपूजयन् ॥ ९४ ॥ सौधमेन्द्र इवाधाय
 पञ्चमूर्त्तौ स्तनः कृत्वा । उत्तमोऽस्मौ दशौ मूर्त्तौ प्रभुमीशान एकया ॥ ९५ ॥ पाण्डुरौ चामरौ द्वाभ्यामुदञ्चलं छत्रमेकया ।
 व्यामर्शयन् गन्धं दूरोत्थान्तिभेकया ॥ ९६ ॥ युगम् ॥ मूर्त्तान्यामर्मानिबोन्मीलदं कान्तिमणीमयान् । यतुः संख्या-
 नसो दिशु गृपां धनमयु व्यग्यात् ॥ ९७ ॥ तच्छृङ्गाप्रोञ्चलस्तारसौरभाराधिरष्टभिः । मोचमर्षिर्भित्तिके स्नात्रं बिम्बत्रयी-
 पतैः ॥ ९८ ॥ दिव्यैर्दुर्लभैश्च श्रीगण्डमान्यमाणिक्यमण्डनैः । भक्तिमौघेन सौधमप्रभुणा मण्डितः प्रभुः ॥ ९९ ॥

अथाग्रेजिनमातेने पट्टे मणिमये हरिः । कर्माष्टरुद्रायायाष्टमङ्गलीं रूप्यतण्डुलः ॥३००॥ न किञ्चिदपसृत्याथ ज्वलदीप-
दलत्तमः । ऊर्वोभूतः पुरो भर्तुरारादात्रिकं दधौ ॥१॥ तज्जिनेन्दोः पुरः स्फारलुठत्तारमिवाय सः । क्षिप्तिपुष्पं शु-
सह्यारैस्त्रिचारमुदताग्यत ॥ २ ॥ इलानलमिलन्मौलिः स पौलोमीपतिस्ततः । विनम्य विप्रपाधीशं प्रहृष्ट इति तुण्डु-
चे ॥३॥ जय त्रिभुवनार्थं जय त्रिभुवनानन्द जय त्रिभुवनोदय ॥४॥ सन्धो मयागरेवाद्य प्रपेदे
भाग्यभूरिषु । यत्तत्र विविचिणीतस्य ददृशे द्वादशो जिनः ॥५॥ अणुमानं मनस्तदभ्यर्चुर्द्विस्तत्सम्भव वचः । क तेन त्व-
दगुणा नाथ स्तुत्या विश्वविलङ्घिनः ॥६॥ त्वां प्राप्य दृश्यसीमानं स्वामिन्सुकृन्सीमया । दृशः प्रीता न्यवर्तन रूपान्न
रनिरूपणात् ॥ ७ ॥ कदावसर्पिणीकालव्यालकर्मविपाकुलम् । उल्लासयसि विश्वं वागमृन्मूढैः ॥ ८ ॥ इति
स्तुत्वा गृहीत्वेवामीशानेशादद्भुतः सुरैः । सौधमार्धिपतिः, स्रतिगृहेऽगात्पञ्चरूपभाक् ॥ ९ ॥ निवृत्य प्रणिमां न्यस्य
जिनेश मातुरन्तिके । उच्छीर्षकेऽवचद्दिन्ये वाससी कुण्डले च सः ॥ १० ॥ सस्वर्णवलयैर्वैद्यं लभिनानामणिं हरिः ।
जिनेन्द्रोर्लोचनानन्दमुल्लोचे रुन्दुक न्यधात् ॥ ११ ॥ न जिना जननीक्षीरं रमयन्तीति नीतिवित् । करांगुष्ठे विभोवक्षी
नानारससुधां व्यधात् ॥१२॥ द्वात्रिंशत् रौप्यहेमरत्नकोटीः पृथक्पृथक् । तथा द्वात्रिंशत् नन्यसक्तमद्रामनाभ्यथ ॥१३॥
अन्यच्च सुग्वदं वस्तु नेपथ्यादि मनोहरम् । शुक्रादेशाद्दनाधीशो जिनाधीशगृहेऽङ्गत् ॥ १४ ॥ युगमम् ॥ स्वामिनः
स्वामिमातुर्वा योऽगुम चिन्नगिष्यति । सप्तधा भेत्स्यते तस्यार्जकमक्षरिचिञ्जितः ॥ १५ ॥ उद्भुक्ति वासयादेशा-
दाभिगोगिरुनाकिनः । उच्चैरुज्जुधुर्देवनिकायेषु चतुर्वर्णि ॥१६॥ युगमुम् ॥ अथ पञ्च समादिक्षत्सा अप्सुप्तः स-

यम् । दूरो विभ्यगुरोर्पात्रीकर्मनिर्मितये हरिः ॥ १७ ॥ मुदा तदा तु निर्मातुमष्टाहो महवः सुराः । काञ्चनाचलचला-
 पादेव नन्दीश्वरं ययुः ॥ १८ ॥ यज्ञो त्वर्हद्गृहोरेवरमणात्थं ययौ तदा । धुद्रमेरुप्रमं नन्दीश्वरं पूर्वाञ्जनाचलम् ॥ १९ ॥
 दिरये ननुमंने येनयुमेन्द्रध्वजज्ज्जिष्ठे । ब्रह्मपञ्चासीमिहारेमे नित्यानामहंता हरिः ॥ २० ॥ गिरौ तत्र चतुर्दिक्षु
 मणगापीरिधितेकर । ननुपुं स्काटिकोत्रेषु तदा दधिसुखाद्रिषु ॥ २१ ॥ बैरयेषु जिनविम्बानां नित्यानां महिमावृष्टतम्
 । वक्रिरे नारदिवगालअन्यारोऽष्टादिकामहम् ॥ २२ ॥ युगमम् ॥ उक्तेरे रमणीयादये तत्रेदानींऽञ्जनाचले । गत्वाष्टाहो
 रन्निभाके नाभ्यतानां पुरोऽर्हताम् ॥ २३ ॥ ईशानस्यापि दिग्पालावापीस्थापिषु पूर्ववत् । महं जिनानां नित्यानां व्यधु-
 र्दधिर्मुग्गाद्रिषु ॥ २४ ॥ इक्षिणाज्जास्थिते नित्योपतानये त्वञ्जनाचले । जिनानां तत्र नित्यानां समरेन्द्रो महं व्यधात् ॥ २५ ॥
 तदागीमल्यमंसरेषु नगरभिमृग्गाद्रिषु । तदिक्षपाला मुदा चकुरष्टाहो दाभ्वतार्हताम् ॥ २६ ॥ बलिः स्वयंमभातये तु
 वक्षिमास्येऽञ्जनाचले । नाभ्यतानां जिनपीठाविम्बानां व्यधितोत्सवम् ॥ २७ ॥ तदापीकुहररथेषु बहुदधिमुग्गाद्रिषु
 नित्यानां जिनविषाणानां । तदिक्षपाला महोत्सवम् ॥ २८ ॥ इति नन्दीश्वरे क्षीपेऽष्टाहो कृत्वा सुरोत्तमाः । ययुर्निजं निजं स्थानं
 मणगापनभात्पत्तगाः ॥ २९ ॥ अयुद्धापासु गो देव्या हर्षोमस्तुप्रदन्ति । आस्तां महद्वि संकीर्णो न ममो विजगत्यपि ॥ ३० ॥
 नन्दरणे दामदाम्यद्वरक्षता हर्षमाक्षिप्ताः । यद्वरक्षार्थं द्रुतं वधोपनिर्कार्ये दधाबिरे ॥ ३१ ॥ वधवसे सुतरत्नरथ अम्बना
 देव गणसे । इत्युक्तिः कापि भूमेतुगसारीयेऽक्षिपत्करम् ॥ ३२ ॥ सुवर्णमालिकां दासी कर्णयोर्मग्न्यादियम् । इतीव
 नृपभरगोहं मुरगैः वधपूरयत् ॥ ३३ ॥ पुत्रजन्तोक्तिमारस्य गरीबारस्य पार्थिवः । ददरानं महामानं ययौ वृत्तिदृढं

प्रति ॥ ३४ ॥ अपश्यच्छिविचिच्छायनदीपं महीपतिः । सूनोर्मुखं तुपारांशुमिव निःसारतारकम् ॥ ३५ ॥ आलाप्य
कोमलैः प्रेमयेशलैर्वचनैः प्रियाम् । अकारयत्पुरं भूपः पुत्रजन्मोत्सवाङ्गुतम् ॥ ३६ ॥ काश्मीरजरजःपूरहारिवारिघटा-
छटाः । रेजुः शिशावपि स्वामिन्यनुरागा इवावनेः ॥ ३७ ॥ प्रत्येकः काङ्कुमे पङ्के रेले स्वस्तिकमास्तिकैः । उभैः
प्रभुप्रभावेण पुण्यधीजज्ञैरिव ॥ ३८ ॥ प्रभुचन्द्रोदये पुण्यप्रकरैः परितः पुरि । उद्भ्रान्तानन्दपाथोधिबुद्बुदैरिव दिद्युते
॥ ३९ ॥ पौराङ्गणेषु विश्वेक्षसेरावसरलमध्ये । कल्याणकलशैः सर्वद्वीपसूयैरिव स्थितम् ॥ ४० ॥ प्रभुजन्मोत्सवे लो-
लशुबो वन्दनदामभिः । पताकाहस्नलीलाभिर्नन्दतुर्विपणिश्रियः ॥ ४१ ॥ दूरतोप्यतिनैर्मलयादन्तःकर्तुमिव प्रभुम् । उभै-
स्तोरणचूलास्तु न्यलासि मणिदर्पणैः ॥ ४२ ॥ उदाररत्नालंकारगुतिजालजलप्लवाः । व्यालोलकरकक्षोलोलाश्चक्रुन्नरथाङ्ग-
काः ॥ ४३ ॥ मञ्जुसिञ्जानमञ्जोर कलहंसकलस्वराः । स्मेराननवाग्भोजहस्तीतीतालनिःस्वनाः ॥ ४४ ॥ दृग्भिः प्रस-
तितुल्याभिः पीयमानाः पुरीजनैः । प्रभुजन्मप्रमोदश्रीविलामरसहेतवः ॥ ४५ ॥ मंमय मण्डलीभूय रासकोल्लासकेलि-
भिः । पदे पदे ग्यराजन्त सरस्य इव सुसुवः ॥ ४६ ॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ भविष्यत्यधुना शुद्धिर्ममेतीव स्मिनोऽ-
नदन्त । धर्मः सर्वेषु चैत्येषु पूजाप्रेक्षणक्रुच्छलात् ॥ ४७ ॥ अमान्तमिव चिचान्तः प्रमदं प्रमदजनः । पूर्णगत्रमियात्पाणौ
चित्रदृभूमृदृहेऽविशत् ॥ ४८ ॥ प्रभोर्जनन्या स्त्रीजातिस्तथोत्कर्षमनीयत । यथा दूर्वा नरेशोऽपि शिरसा तृणमण्यथात्
॥ ४९ ॥ पाठकोलाहलोत्तालाः सवाला नालपाठकाः । पूजयामासिरे राज्ञा वदन्तः सोममातृकाम् ॥ ५० ॥ करिण्यतः
प्रभोः पुमां भवयन्धाहिमोक्षणम् । काराविमोचनाच्चके नृपः पुण्याहमङ्गलम् ॥ ५१ ॥ क्रीडान्तरं सुतालोकाक्रीडया भ-

पिता ११ मे । इतीय पंथनाहक्रीडातिरथः पार्थिवोऽमुचत् ॥ ५२ ॥ भास्वानसाचसौ वेति स्वयं पश्यन्नियान्तरम् ।
 तृतीयेऽदि प्रभोः प्रातर्भूयो भानुमदङ्गत् ॥ ५३ ॥ प्रभोरदीर्घशब्दभूषस्तस्यां निशि निशाकरम् । स बभूव सुधाष्ट-
 न्ता सरददन्त्य मुरारुरः ॥ ५४ ॥ निनिमेषदशः काभं जिनरूपनिरूपणात् । सुखेनैव व्यधुः पट्टीनिशाजागरमङ्गनाः
 ॥ ५५ ॥ नृपान्गवजनैः स्यामिजन्मनैयामलेरपि । एकादशेऽहनि स्वातं दृढाचारो हि दुस्त्वजः ॥ ५६ ॥ विचित्राहा-
 र्यान्पुलकहृत्कृत्यावरणान्निः । दूरतः पूरिते भाम्नि सर्वतः स्वजनव्रजैः ॥ ५७ ॥ यमूनां पूज्य एवायमिति त्रिजगतीपतेः
 श्रीरामपुङ्गव इत्याख्यां डादशेऽहि ददौ नृपः ॥ ५८ ॥ युगमम् ॥ इत्युत्सवैर्नवनवैर्धर्ममनो दिने दिने । ददेऽङ्गुष्ठसुधापु-
 ष्टः प्रभुः पितृदत्तांमुदम् ॥ ५९ ॥ पाणी पादौ यमुल्लोलाः प्रभोरुत्तानशागिनः । सद्वर्मकल्पदृक्षाणां चतुर्णां पल्लवा इव
 ॥ ६० ॥ पत्नी प्रभोर्मुते मुग्धो दुग्धकान्तिः स्मितोदयः । उरसुको लोकयोधाय नियन्धर्म इयोरसः ॥ ६१ ॥ लक्ष्ये
 यत्रापि गत्रापि निगनिशाल्योचनः । किमपि ध्यानमभ्यस्यत्रिव प्रभुरभासत ॥ ६२ ॥ दोलातल्पोपरिस्थायी प्रभोर्मा-
 स्तिरुत्तुङ्गः । प्रभान्वर्मेक्षत ज्ञानमिव पिण्डस्थितं पुरः ॥ ६३ ॥ बालाभिः कर्तालाभिर्दूरादाकारितः प्रभुः । उचैःपद-
 गमान्गामहारीगोहृत्तनि स्म मः ॥ ६४ ॥ स्यादङ्गुष्ठाभ्युत्तसिक्तस्य प्रभोर्दशनकुहूमलाः । त्रैलोक्यानन्दकन्दस्य प्रारोह-
 त्तुङ्ग इव ॥ ६५ ॥ त्रिनर्णय ममारो मयेतीयोहृत्तनुदा । प्रभुः प्रायोऽनभिप्रायं चक्रे किलकिलारवम् ॥ ६६ ॥
 ज्योत्स्नरक्तमः स्यामी नित्यमनुरमा भुवि । पंभायगारसंसारपाराधारं तरत्रिव ॥ ६७ ॥ यथकृपाद्विभुर्विश्वं क्षमो-
 ऽप्युदनुमोऽत्मा । मानुदन्नाङ्गुलीलप्रः क्रुनुकेन पदोऽन्यथात् ॥ ६८ ॥ प्रमुषं मोहनिद्रायां जनं जागरयन्निव ॥

विमुच्येथात्पदन्यासे धनं धर्षकध्वनिम् ॥६९॥ आकार्यमाणः स्वजनैर्जिनो रेजेऽन्यतो व्रजन् । भवाभोगभिदे तेषां
ममत्वं त्वण्डयन्निव ॥७०॥ वयसा सदशीभूय प्रभोरसदृशा गणैः । देवाश्चतुर्विधाः क्रीडां चक्रुः शक्रनिदेशतः ॥७१॥
स्फुरन्ती स्वामिनो मूर्ध्नि विमुक्ता शुशुभे शिखा । प्रतिज्ञा तत्परस्येव संसारमथनं प्रति ॥७२॥ येन येन यदा स्वामी
रन्तुमैहत कौतुकात् । तत्तद्रूपं तदाधाय पुरतः स्फुरितं सुरैः ॥७३॥ पूर्वं भवेत्त्वसंख्येषु दृष्टाभ्यस्तश्रुताः कलाः । सस्मा-
देवावधिजानादधिपः सदगुणोदधिः ॥७४॥ इति क्रमादतिक्रान्तः दशैवं शिवदो विभुः । भाग्येन यौवनस्येव जगदा-
नन्ददायिनः ॥७५॥ कर्माणि यौवने जेतुं स्वामी संहननं वधौ । स वस्त्रपभनाराचं धनुःसप्तनिमानधृत् ॥७६॥ स्वाभि-
नोऽहितलव्धं ताम्रस्वाद्युबुधे बुधैः । नूनं तस्मिन्भवे पाणिद्वयस्यो रागसागरः ॥७७॥ चिरेजिरे जिनेन्द्रस्य दश
पादनखेन्दवः । यतिधर्मश्रियां रत्नकल्पिता इव दर्पणाः ॥७८॥ नियन्तां पापजम्बालजालादृशदिगात्मनाम् । अलम्भ-
यष्टय इव क्रमाद्गुल्यः प्रभोर्यभुः ॥७९॥ प्रभोर्भवमहानीरनिधितीरकूनस्थितेः । उन्नतां रेजतुः पादौ निलीनकमडाविव
॥८०॥ जगद्गुणसकोटीरधनघर्षभयादिव । स्वामिनः पादयोर्गुल्फा बाहं गूढत्वमासदन् ॥८१॥ द्वेपरमजितोर्जातौ शम-
निर्ममभावयोः । सज्जाविव जयस्तम्भौ प्रभुजङ्घायुगच्छलात् ॥८२॥ मल्लैर्दुर्येण मा पीडि मृदुपाणिद्वयं विभोः । इनीव
जिननाथस्य जानुनी गूढतां गते ॥८३॥ ऊरु क्रमोन्नते भर्तुरधर्मजयदिष्टयोः । तूणवद्विरतेरीर्यांसमितेश्च विलेसतुः
॥८४॥ कदीतटी पृथुर्जज्ञे मध्यदेशः कृशः प्रभोः । सर्वाङ्गं क नु पूयन्ते तादृशाः परमाणवः ॥८५॥ लाचण्यसरसो
भर्तुः सुदृग्दृग्भृङ्गसंगतम् । रोमालिनालं नाभ्यञ्ज कदाचिन्नोज्झितं श्रिया ॥८६॥ एष्यते केवलज्ञानसार्वभौमाय सज्जि-

तम । श्रीगन्धर्वप्रभो वदन्तीदं हृत्प्राज्ञे प्रभोः ॥८७॥ प्रभोः पाणिद्वयीसंध्या तारस्तारकितानन्वेः । पुण्येन्दोऽन्दयं
 विभ्र नयेदगदिरागणा ॥८८॥ दोर्दण्डो तोरणस्तम्भौ विन्धैश्वर्यौकसि प्रभोः । असव्याजेन कल्याणकुम्भभाजौ विरे-
 जतुः ॥८९॥ प्रेम्णोऽयंजननितानां मदा संवलतां मुदे । वर्त्मघयोपम रेगात्रयं कण्ठे बभौ प्रभोः ॥ ९० ॥ उल्लासकारी
 पद्मानां नोपगन्तरी भगान्मुधेः । प्रभोर्मुगं तुपारांशुरपर्यः कोऽपि दिद्युते ॥ ९१ ॥ विभोर्वक्त्रालये वाणी जिह्वादोला-
 प्रप्रेक्षिनी । भोऽरत्नगगनाभान्नर्त्यना लक्षिता न कैः ॥ ९२ ॥ दन्तगुतिसुधायासारैर्धीरतरध्वनिः । न कस्य तापं
 निचिन्द प्रमुजानमुगान्मुदः ॥९३॥ नामा विश्वप्रभोरन्तःश्वासमौरभलिप्सया । दूरोन्नतापि पुरतो नताभून्धुग्वसंमुखी
 ॥९४॥ रैमौ पुरःस्कुरो न्यस्य कणोलच्छलतः प्रभोः । जेतुं धीरो जगन्मोह नेत्रवीरो किल स्थिता ॥ ९५ ॥ स्वर्गापवर्ग-
 दारम्भाः सतां कर्मरूपाटिकाः । समुद्रादयिनुं दधे कुञ्चिकाभे ध्रुवौ विभुः ॥९६॥ त्रिलोकीकण्ठपृथस्य कर्णपाशौ जिने-
 शितुः । प्यानज्ञानत्रिगोलैस्त्रि दोले इव विरजतुः ॥९७॥ किं विभोः स्तोमि भालस्य शोभां यत्र निभालिते । निभा-
 निभैव घृतापयितुः सिद्धिंशालागित्वा ॥९८॥ प्रभोर्दक्षप्रभाविगुन्मन्जुला कुन्मलावलिः । दूःकर्मघर्मनिर्मन्ये सतामन्द-
 निम्ना न्यभात् ॥९९॥ अथातःपुण्यगन्धान्पुर्वीयिकादीयेकलिभिः । मसौरभं विमुदेदं दधौ स्वेदमलोच्चितम् ॥१००॥
 नाथस्तथेन दूःकर्मभिः न यदसेयत । तस्मात्तिरस्तुनाशोपमोगै गेर्गेन नृपितः ॥१०१॥ प्रभोः प्राच्यतपःशानैस्तथात्मा-
 नमि निर्मलः । यथा नम्रमयेगामृन्मांसि रक्तैरपि शुभ्रता ॥१०२॥ कार्यं नो वेददुर्गन्धः स तु नेह भवेदिति । ह्रियेवाहार-
 नीयारी विशादयो भिन्नी विभोः ॥१०३॥ विभोर्वक्त्रेऽञ्जमित्येव पट्टपदाः श्वासमौरभैः । तृप्तिं प्रागुभ्रमेणापि जिमसेवा

न निष्फला ॥ ४ ॥ इत्यद्भुतसमुद्भूतरूपातिशयवैभवः । विशुर्बभूव वामभ्रुविलामरसजीवितम् ॥ ५ ॥ कदाचिदाचित-
स्वर्णोत्तानपट्टस्फुटप्रभाम् । श्रीकैलिकमलोद्गच्छत्परागच्छुरितमिव ॥ ६ ॥ उन्मीलश्रीलरत्नालिमालिताद्भुनकुम्भिकाम् ।
हृन्मृगानन्ददृढूर्वाचणस्तम्बगणामिव ॥ ७ ॥ पद्मरागमयस्तम्भप्रभापूरपरिप्लुताम् । सदोयन्वृत्तेजोऽर्कसंध्यारागश्रिता-
मिव ॥ ८ ॥ स्तम्भचट्टम्भपाञ्चालीविशालीकृतसंपदम् । सौन्दर्यविस्मयस्तन्धखेचरीनिचयामिव ॥ ९ ॥ स्फुटस्फटिकसंभार-
भारपट्टयदाद्भुताम् सुधर्मविजयोदण्डयशःकाण्डकुलामिव ॥ १० ॥ मुक्तावचूलरोचिष्णुमेचकोल्लोचसंचयाम् । भानुव्रस्त-
सनक्षत्ररात्रिराजिभ्रितामिव ॥ ११ ॥ अतुल्यमूल्यमणिक्कलशवल्लिशालिनीम् । स्वर्गश्रीकार्मणोत्क्षिप्तजपापुण्ड्रपोत्करा-
मिव ॥ १२ ॥ वारंस्फुरत्प्रतीहारहंकारस्त्वलितप्रजाम् । आकृष्टासिलतारद्भ्रदक्षकृताद्युतिम् ॥ १३ ॥ प्रचण्डमण्डलाधीशमण्ड-
लाखण्डमण्डनाम् । निरवद्यमहाविद्यविद्वद्भृन्दोदितद्युतिम् ॥ १४ ॥ उदारसारशृङ्गारवारस्त्रीचारहारिणीम् । औचित्यर-
चनस्तुल्यजालामलशतान्विताम् ॥ १५ ॥ व्यवहारकलाहारिव्यवहारिकुलाकुलाम् । पूर्यमाणमनोरङ्गतूर्पत्रिकविकस्वराम् ॥ १६ ॥
स्वेच्छया सेव्यमानाहिः सपर्याचतुरैः सुरैः । भूषितां वसुपूज्येन प्रचिवेश प्रभुः सभाम् ॥ १७ ॥ द्वादशभिः कुलकम् ॥
सकङ्कणक्षणत्कारवारनारीकरोच्छ्रितैः । हृदिहंसोपमैः सेव्यमुखान्भोजस्य चामरैः ॥ १८ ॥ चक्रिणं गुणचक्राणां विनयं
जनयन्विभुः । विश्ववन्द्यपदः पादपीठे पितुरुपाविशत् ॥ १९ ॥ युग्मम् ॥ प्रभौ सभासदां दृष्टिर्लोभा सत्यपि पार्थिवे ।
स्थितेऽपि पादपे भृङ्गी पुष्प एव निलीयते ॥ २० ॥ प्रेक्षिताः प्रभुणा सभ्याः शुभ्रश्यामलया दृशा । स्वं स्नानं मेनिरे
गद्गायमुनासंगमाग्भसि ॥ २१ ॥ गुरुभिर्ग्रन्थसंदोहैरुहैरुपहृताः सताम् । तदाऽभञ्जत्प्रभुभ्रान्तीर्वातापैकलीलया ॥ २२ ॥

तदा प्रज्ञानतरोऽपि करीन्द्राणां नरोक्तिभिः । अपूर्वाभिरिव स्वामी सचिस्मय दृवाभवत् ॥२३॥ प्रभुः कलानामालापै-
माहं भिन्दन्ममामदाम् । तथेग्यमन्यत फापि मृडामपि पितुर्गिरम् ॥२४॥ निवार्य वेणुवीणादिव्याघ्रं स्वादविदस्तदा ।
रत्नांगुनमुपं रागमगुणन्यदन्तः प्रभोः ॥२५॥ विभोर्लाचण्यपीयूषपायिभिः सभ्यमानुषैः । निर्निमेषतया चक्रे तदा
मर्तनिवा मया ॥ २६ ॥ निरीक्ष्य सुनमीदृक्षमत्र क्षत्रपतिस्तदा । तद्विवाहमद्योत्साहचिन्तार्तदृदयोऽभवत् ॥ २७ ॥

तदा कस्तान्तरं क्षिप्य येनं वेद्यभृतां यरः । प्रणम्य पृथिवीजानि जानुस्थानो व्यजिज्ञपत् ॥२८॥ प्राप्तः संप्रति
मृगान् श्रीशालग्रामरेजितुः । दूतो लीलापिलासस्य सुवेगस्त्वां दिदक्षते ॥ २९ ॥ श्रूयह्यबलबोद्धाससंज्ञयाथ महीपतेः ।
भम्भुणदमुं दलं ममदन्तः म दण्डभृत् ॥३०॥ अद्युचिंशत एवास्य समारत्नप्रभां पिवत् । देहश्रुतिमलत्कारैः क्रीमारैर्दूरतो
दूरम् ॥३१॥ किं कान्तिचक्रमेत्रदमितरन्तर्जातयिम्मायः । चिरं निरूप्य पुरूपनिथयाद्वयायति स्म सः ॥३२॥ किं
दोषोऽयं न न कृणारन्नेन्द्रे म वासरः । किं मर्माद्रमोऽकोऽयं न न स क दृशां प्रियः ॥३३॥ किमिन्दुरेय चक्षुष्यो
न न तस्याहि भाः कृतः । किमिन्द्रोऽयं सदोषोती न न सोऽक्षिगणवणी ॥३४॥ अथे ज्ञातं यदुर्वीन्दोः पादाग्ने यिनयी
मिनाः । तन्मन्यं रागुदूग्योऽयं कुमारोऽय गगार्थतः ॥३५॥ स एवं चिन्तयन्नेव तद्रूपहृतचेतनः । स्तम्भवत्संभवप्री-
तिनन्तः । पुत्रकितोऽभ्रुदृक् ॥३६॥ अथैव कृष्णयवदीर्घं हर्षाधिष्ठो जगविति । मनोरथोऽप्ययं यस्य धन्य एव स भूपतिः
॥३७॥ युन्येयं तसुपूगन्तं मंत्रमादभ्यधादिति । कोऽस्ती क्षितिपतिर्धन्यः को वा तस्य मनोरथः ॥ ३८ ॥ इत्युवत्या
व्यग्यैतन्गो नतरा दूतः पति सुतः । मान्मस्कारचिम्मारमज्जलज्जोव्यजिज्ञपत् ॥३९॥ लीलाविलामभूपस्य मन्मन्मिन्नस्य

भूविभो । प्रिया मदनरेखास्ति रेखा मदनसंपदः ॥४०॥ भृङ्गीसंगीतसौरभ्यक्रीतिं कमलमालिकाम् । पञ्चन्ती स्वच्छ-
पीयूषवृष्टिऋदृष्टिविभ्रमा ॥४१॥ देवी स्वप्नेऽन्यदादर्शि निशान्ते शान्तकान्तिभृत् । पद्मस्था पाणिपद्मात्तापद्मा पद्मावती
तया ॥४२॥ युगमम् । सा विनिद्रा नरेन्द्राय स्वप्नमेनं न्यवेदयत् । सोऽवदन्नन्दिनी चिन्वनन्दिनी भाविनी तव ॥४३॥ इत्युक्त्या
सा जगौ प्रीला सत्यमस्तु तवोदितम् । स्यामिन्सन्त्येव मे पुत्राः सत्पुत्रो स्मृह्याम्यतः ॥४४॥ अत्रान्तरे वटिः प्रातस्तूयना
दादनन्तरम् । कुण्ठरुण्ठीरचरयोऽपठन्मूलपाठकः ॥४५॥ पद्मिनी चिकमल्पमृग्वी सौम्याय जायताम् । त्रैलोक्यलोचने
भानुर्यतपतित्वाय युज्यते ॥४६॥ प्रीतोऽग्राह नृपः कान्तामुपश्रुत्त्वानया ध्रुवम् । त्वत्सुता भाविता देवि दयिता त्रिजगद्गुरोः
॥४७॥ इत्युक्तिमीतहृदया हृदयाधिपयोधिता । सा निनाय निशाशेषं विदोपलुङ्गनार्जनैः ॥४८॥ ध्यायन्ती स्वप्नदृष्टा-
यास्तैर्न्या यपुरदभुतम् । ध्यानानुरूपं पुण्यैर्गर्भैर्गर्भैः संपूर्णदोहदा पत्युः प्रीतिसंदोहदानतः ।
सौम्योच्चग्रहदृगलने सा लग्ने सुपुत्रे सुताम् ॥४९॥ ततोऽदभुतोत्सव्यहैः पितृभ्यामहि भासुरे । दत्तं पद्मायतीत्यस्या

नाम स्वमानुसारतः ॥५१॥

शरीरावयवस्पर्धावर्धमानकलावलिः । सा जाह्न्यविमुग्धी जज्ञे सुमुखी यौवनोन्मुग्धी ॥ ५२ ॥ अभिनः शोभते
यस्याः श्यामलाः कुन्तलावलिः । विधुध्रमेण वरत्रस्य रजनीवानुचारिणी ॥५३॥ यस्या निःमीमसौन्दर्यः नीमन्तः प्रति-
भासते । जगज्जयकृतः कीर्तिस्तम्भो रतिपतेरिव ॥५४॥ यद्गाले भाति सीमन्तदण्डः पुण्येषुभृपतेः । भूशिरीषस्फुरद्वा-
रोऽर्धचन्द्र इव चास्पकः ॥ ५५ ॥ दृग्विश्वासमृगश्लिष्टौ धर्तुं युवमनोमृगान् ॥ यत्कर्णौ मृगयापाशौ कामयोनयोऽरिच

॥ ६६ ॥ कामकान्तः॥ द्रुमीलासरसीसदशोदशोः । भातः पालीवनालीव पद्मवो भुममेचके ॥ ६७ ॥ रेजतुर्मञ्जुल-
ग्योनिर्बाराणरेण तदशौ । प्रणालयाचिव शृङ्गारविलासरसपूरयोः ॥ ६८ ॥ कपोलयो रतिप्रीतिक्रीडाकुटिमयोरिव ।
यस्या नाम्ना सहस्रगतःसीमाभित्तिममानताम् ॥ ६९ ॥ कपोलयुगलं यस्या राजते राजमञ्जुलम् । विश्वदृग्बाह्याह्या-
न्निबल्यवयविप्रमम् ॥ ७० ॥ बहलोद्युगं यस्या घृतिचिदुत्तचिदुन्मम् । नवीनोद्भिन्नरागद्रुपल्लवद्वयतुल्यताम् ॥ ७१ ॥ भ्रजेऽनुमी-
गमानाया निपथीमपुरस्वरैः । मुक्तापलीय भारत्या यन्मुखे दशनायलिः ॥ ७२ ॥ यस्या मनसि संवासं कुरुते कुसुमायुधः ।
इतीबारमुनमौरग्यणारुः स्वमितमग्नः ॥ ७३ ॥ वीज्यमानस्य विश्वेन लोचनाञ्चलचामरैः । यत्कण्ठो सुखराजस्य वैद्या-
मतमिबैरयते ॥ ७४ ॥ प्रवर्धमानयोः स्याः प्रकानं कर्णराशयोः । स्थानं दातुमिद्याभूतामंसौ किञ्चिन्नताकृती ॥ ७५ ॥
यद्वाङ्मनसोर्लोत्तद्द्रुगुनीपद्मवत्त्रियोः । नानांशुपुण्ययोः कश्चित्पुण्यारमा लप्स्यते फलम् ॥ ७६ ॥ यदुरःस्थायिनः कामभू-
पग्नोपायनीकृतम् । योर्वनेनेय बक्षोजपीजपूरफल्लगम् ॥ ७७ ॥ अतीव कृशतां विश्वच्छुभ्रप्रतिपदिन्दुवत् । यन्मध्यदेशो
भोक्तुं श्रुत एव न वीक्षितः ॥ ७८ ॥ रतिप्रीतिसमैरेगन्तुं यन्मध्याह्नवति संकटे । हस्तालम्बनदण्डाभं सज्जीचक्रे बलिब्र-
पम् ॥ ७९ ॥ रत्नादक्षकणिमल्लगलङ्गरोमलिजालिनी । यस्या लावण्यपीयूषकुण्डाभा नाभिरुच्यते ॥ ८० ॥ मनोभूषत्तामात-
द्रोगदमरमैकृतम् । राजते जगनं यस्या रोमालीमदरेण्वया ॥ ८१ ॥ यस्याः किं वर्ण्यते तन्व्या नितम्बस्तम्बदम्बरः । यस्या-
दाबिर्नवरयुवैः रत्नारः शृङ्गारनूतः ॥ ८२ ॥ मकरध्वजसाम्राज्यातुल्यमूर्तिल्यकारणम् । राजत्युरुगं यस्या रम्भास्तम्बद-
पोपमम् ॥ ८३ ॥ यस्या जडे मित्रो वीक्ष्य मन्यमाने स्वमदमुनम् । हर्षेण हसतः कृजन्मुकामङ्गीरकान्तिभिः ॥ ८४ ॥ किञ्चि-

तृमोक्षतो यस्याश्चरणौ वरलागतेः मुखेन्दुभयतः पद्मे बद्धकोशे इव स्थिते ॥७५॥ लीलाघःकृतजेतज्यकिङ्किडिक्सल-
भुंती । योतेते यत्कमौ बद्धमाणियमुक्कुरौ नमैः ॥७६॥ याग्रहोर्जितयोगोर्नशोभया कुम्भिहंसयोः । कुचाभ्यां कुम्भसौ-
भाग्यं नपुराभ्यां रवश्चिपम् ॥७७॥ जितं त्रिसुवनमैरणमनयेति स्मरो नृपः । जैत्रपत्रं ददौ यस्याः कवरीदण्डदम्भतः
॥७८॥ सा कृतस्कारंशुं ग्राह्य शृङ्गाररसजीवितम् । कदाचिरपितुर्गत्सहस्रम्रीचक्रे सभाजुषः ॥७९॥ अस्या भविष्यति
पतिः को नाम त्रिजंगदगुरुः । इति चिन्ताचयाचान्तस्यान्तो यावदभुनृपः ॥८०॥ पुरा परित्यक्तं किञ्चिदपिपक्षीस्यापित-
स्वरम् । तायद्विवः सभागर्ममभ्यगात्किन्नरद्वयम् ॥८१॥ युग्मम् ॥ भक्तो आगम्यतामागम्यतां कुशलिनौ युवाम् । किं
चिराभ्यांगतौ भूपस्तावित्याह ससंभ्रमम् ॥८२॥ तावुचतुश्चतुःसिन्धुपूतभूतलभूषणः । लोकोत्तरगुणग्रामो विश्वदगामोद्द-
मोद्भनः ॥८३॥ रूपश्रीसतताहृतपुरुहूतपुङ्गवदृक् । भानोः प्रभातशीताभिः प्रभाभिरिव निर्मितः ॥८४॥ गुणागुणाविशेष-
ज्ञोऽनन्यसामान्यदानकृत् । आवाभ्यां सेव्यते भूप चंपाभूपसुतोऽधुना ॥८५॥ त्रिभिर्विदोपकम् ॥ गेयः स एव तस्याग्र
पृथेदृनिधयंश्च नो किं याति वारिजातेषु पारिजातमधुघ्नतः ॥८६॥ चिरं परिचयोत्कर्षचञ्चलदहृदौ पुनः । भवन्नम-
न्तःकरणप्रीत्यैव ब्रह्ममागतौ ॥८७॥ अथ भूपोऽभ्यभोद्वेगं यदि तस्याग्र एव वाम् । क तन्मे कर्णयोर्दुःमद्रीतवीगृपवा-
रणम् ॥८८॥ अवोचतां च तौ भक्त्याभ्यर्थिताप्सरसां वरा । चित्रलेखा पठे न्यस्य प्रभो रूपमदत्त नो ॥८९॥ यद्वा-
बद्धे संघावां तद्विश्वस्यैरविहारिणौ । गागावो यत्र तत्रापि तत्पुरस्कृत्य कौतुकात् ॥९०॥ तत्तेऽस्मद्रीतशुश्रूषा यदि पीठं
विशुद्धं तत् । दक्षारोपय भूपाल रूपचित्रपटं किमोः ॥९१॥ इत्युक्ते कौतुकी भूपः प्रसुरूपनिरूपणे । भद्राननपरीक्षारमे-

गोचामदत्ता सः ॥१३॥ तौ मुदागृह्य धम्मिल्लादिन्यमालाङ्घितं नतः । न्यस्य सिंहासने चित्रपटं भर्तुरगायताम् ॥१३॥
 ममामदां प्रजो रूपं पश्यतां श्रुत्यतां गुणात् । एहिरेयाहिराचक्रे चित्तं चक्षुःश्रवणोन्तरे ॥ १४ ॥ मुक्तापरेन्द्रियग्रामं
 स्नामिरूपदिदक्षया । वेगादक्षिगन्वाक्षेऽगात्पद्मावला मनः पुनः ॥१५॥ त्रैलोक्यरूपलपद्ममस्त्वमभिगीयसे । तन्मे
 तदपिदासीदरमं हन्यं पूरय प्रभो ॥१६॥ इति ध्यानमयाभ्योभिषमध्यमज्जितमानसा । प्रमुखपातिरेकश्रीलीननेत्रैव सा
 शिना ॥ १७ ॥ युग्मम् ॥ कारणममुरुपाङ्गौ जलकेलिमिवाक्षिणी । लोलयन्मोलिसुर्वीन्द्रुरिति सभ्यांस्तदाभ्यधात्
 ॥ १८ ॥ तन्नाच्यः फल्गुनं पुण्येन्द्रिधित्रेऽपि यन्प्रभुः । फलस्त्रिदानीं तदीक्षापुण्यं तन्मूर्तिदर्शनात् ॥ १९ ॥ इमां पुण्य-
 द्मरूपं श्रीरुनीहृत फन्यरात् । श्रीयामुपूज्यं पद्मामो यामथम्पापुरीं द्रुतम् ॥५०॥ अथ मन्थैरनुमतः प्रहृष्टैहृष्टरोमभिः
 सैन्गरागमहीरुपधंग्गाणै र्मानलन्तुषः ॥१॥ भवद्ग्यां चित्रलेख्यातश्चित्रमीदृग्विधाप्यताम् अयं मे दीयतां दृष्टिहृत्प्रा-
 णान्धनं पदः ॥ २ ॥ इत्यपिती पितुदृष्टं कन्याणै क्रियते पदम् । प्रदाय चित्रलेखार्थं जग्मतुर्नृपस्तत्कृतौ ॥ ३ ॥
 ॥ युग्मम् ॥ कन्यामुनेन्दुविष्णुयमांगेनगम्बुजव्रजः । त्वन्मित्रं त्वामवं स्वामिन्तुषः सत्यमेति सः ॥ ४ ॥ श्रीचम्पेद्वा
 मरैरान्नीमानं मनुपेयुषा । तेनाहं वक्षितस्तुभ्यमिति ज्ञापयितुं पुरः ॥ ५ ॥

अथ श्रीमसुपूज्याङ्गलनं रूपममद्रुतम् । ददौ मुदा मुचेगाय निःशेषं शोचरं चिना ॥३॥ मधुयन्तुलपद्यवदनान्प्रमा-
 दौमिग्यना दशाः । अग्नयान मुपुद्रपादेनसन्निवान्मृगजीवरः ॥७॥ अहो श्रीयामुपूज्यस्योद्गाहचिन्ता च मेऽभवत् । क-
 न्याममिदायानं मुचेगाय न्यवेदयत् ॥८॥ कार्गारम्भेऽनुरूपाथसंपत्तिः शक्नुनं महत् । इत्थं ग्रन्थार्थं एवायमुत्समाहयति

श्रुतेर्विभोः । चक्रैः सा मद्रलं यन्माहोक्तस्याचरणं महत् ॥६२॥ अथोत्तरीयकौसुम्भांशुकच्छन्नमुखेन सा । त्रिः पस्पशं
विभोर्भालं मथा न मुसलेन च ॥ ६३ ॥ त्रटत्रटिति तन्वानं लवणानलपूगितम् । शरावसंपुटं चाग्रे विभोरुत्तार्यं सामु-
चत् ॥६४॥ मपादुकेन चामेन तद्वभक्षांघ्रिणा प्रभुः । जगत्पाणस्य का लज्जा भवेद्वुदयुदभङ्गने ॥ ६५ ॥ कौसुम्भवमनं
कण्ठे क्षिप्त्वा मर्दनरेखया । आकृत्य प्रापितो मातृगृहं स्वामी तथा रयात् ॥६६॥ मितवस्त्रावृताद्रोऽग्न । मातृणामप्रतः
प्रभुः । निपसादासने हेमे हंसः स्थर्णाग्निजे मया ॥ ६७ ॥ कन्दर्पराट्श्रीकरणमुद्राभमदनान्वितम् । वरवह्न्योर्ध्वपद्मेन्द्रः
कङ्कणं दक्षिणे करे ॥ ६८ ॥ उत्सृजस्वच्छवग्रोर्मिस्फुटीभूतमुद्याब्जयोः । तयोर्दर्शनमन्योग्यं धरवह्न्योरभूतनः ॥ ६९ ॥
एकत्रोद्गतयोः पिष्टा शमीपिण्डलयोस्त्वचौ । हस्तालेपं बधूदस्ते विदधुः सधवाः स्त्रियः ॥ ७० ॥ लग्नस्याभ्यर्णभावेन
तुमुले चिनिचारिते । समयः समयोऽस्मीति प्रीयेरुचरिते नरेः ॥७१॥ बधूदस्ते स्वहस्तेन शुभलग्नेऽप्रहीद्विभुः । उर्मिकां
यात्र सुत्रामा निक्षेप करसंयुटे ॥ ७२ ॥ युग्मम् ॥

बन्दिद्यामकुलपृष्ठाशीस्तूर्यमम्रलग्नीतिभिः । हर्षकोलाहलैर्भूरि तदापूरि जगत्त्रयम् ॥७३॥ तारामेलोऽथ तत्स्थान्त-
शुणद्विपटयोः स्फुटम् । सकलः स्यूततां चक्रे दृग्भ्योऽस्माहीरतन्तुभिः ॥ ७४ ॥ तथा विश्वपतिर्युक्तो विश्वाल्ङ्कुनरूपया ।
प्रक्षामं कमनीयोऽभूत्क्षमयेव तपोगुणः ॥ ७५ ॥ भक्त्यारोप्य विभुं कटपां शक्रो वेदिगृहं प्रति । चचालेचं च पोलोमी
बधूस्तुपाटय तत्क्षणम् ॥ ७६ ॥ अचियुक्तरुकरं पद्माञ्जलमेतदधूवरम् । मिलितं चलदानन्दि कीर्तिदानोपमं बभौ ॥७७॥
पूर्वद्वारेण तत्रेशः प्रवेद्याथ तथास्थितः । गीतेषु मद्रलेष्वैवमुचे नमुचिष्ठिषा ॥ ७८ ॥ ज्वलनं मञ्जुलज्वालमभिनः

प्राप्यन्ती हृदि विभेदां योगिनीय व्यराजत ॥ २७ ॥ वर्णकस्य विद्यादीय तस्या उदर्णकः कृतः । ताभिस्तथाविधानां
भक्तिभीनामनुयादकृत् ॥ २८ ॥ रात्र्यंशमममाणिमयभृंगारस्पर्शभिर्जलेः । हृष्यन्त्यः स्नपयामासुस्तास्तां न्यस्यासनान्तरे
॥ २९ ॥ गृणिमामहन्मूर्ध्नीरामययामनान्तरे । तथान्दीपरिनिर्दिशरीरचिकुरां च ताम् ॥ ३० ॥ रागस्तत्पादयोस्ताभि-
न्मृगिणोऽन्तरतरुचण्ड्यात् । योनिरागेऽप्यहं योग्योऽनयेति विनयीय मः ॥ ३१ ॥ सा ताभिश्चन्दनध्वेतवीरमौक्तिकमूषणैः ।
सामिमासिष्कृतीभूनेन्य भागैरलंकृता ॥ ३२ ॥ ताभिर्निदधिरं तस्याः केशेषु कुसुमस्रजः । प्रभुभील्या स्मरेणेव
गोपगमामिरे शराः ॥ ३३ ॥ इत्थं विदितशृंगारा ताभिरुत्पाद्य सा रमात् । अन्तर्मातृदृहं नीत्या हेमपीठे न्यवेदयत
॥ ३४ ॥ शनक्षान्तोऽग्रधन्वात्सा प्रभोऽग्राहमंगलम् । आगयो सपरीवारः कालज्ञा हि सुसेवकाः ॥ ३५ ॥ वसुपूजयं
पुरस्तूय तैत गान्धोपवीरुणा । विराहमंगलकृते कृतिनाभ्यर्थितः प्रभुः ॥ ३६ ॥ मोक्षाध्यरोधि भोक्तव्यं कर्म भेत्तुं
जिनोऽप्यग । कामं नित्या तदग्रं ग्रीं पाणी कर्तुं मनो दधे ॥ ३७ ॥ मलस्येदादिमुक्तोऽपि विधिज्ञेन विदौजसा ।
अभ्यन्त्य नुदा गनप्रतिमास्य इय प्रभुः ॥ ३८ ॥ सर्वांगीणं विभुर्भोगफलकर्मजयोग्यमुखः । दधौ धर्ममयं वर्म चन्दना-
भ्रंजनचण्ड्यात् ॥ ३९ ॥ नाट्टप्यमेव विभ्रज्जिरलच्छजलजोचिर्तैः । न मुक्ताभरणैर्भर्तुः विद्विता देहदीधितिः ॥ ४० ॥
अनर्दनुजगुनिः स्यामी वृत्तस्यच्छमिनांशुकः । ज्योत्स्नावलितमाणिस्यजलशृंगनिमो यमी ॥ ४१ ॥ आरुह्य मधुराराच-
मेराणामग्र प्रभुः । क्षीराभिधीनो धान्यार्कप्रतिविम्य इवाचलत् ॥ ४२ ॥ करौघं चामरीकृत्य च्छत्रीकृत्य च मण्डलम् ।
नरेन्द्रीलपनं मेनुमिय देयमसेयन ॥ ४३ ॥ मुहूर्तमग्न्यकृतशः कलितः कुलपालया । प्रमोमुम्बाग्रे यश्चाप शोभाभिधु-

रिचोदुपः ॥ ४४ ॥ परीक्षादक्षयेन्द्राणां लाचण्यैकनिधेर्विभोः । मुहुर्नृत्तारणीकृत्य लचणं तल्लजेऽमितः ॥ ४५ ॥ मृदस्य
गुहं तीर्भक्षचरभावमजानतः । गलगर्जिर्भवस्येव तदा तुर्यस्वनोऽजनि ॥ ४६ ॥ पुरः सुरन्निग्रयोऽनृत्यन्धवनद्वलमंगलाः ।
प्रभुस्तामां प्रमोदाय दधौ हृष्टमिवाननम् ॥ ४७ ॥ मुहुर्मुहुः स्वपुत्रास्यं पश्यन्ती नृविमानगा । जगौ धृता सखीतुन्दे-
र्जया धवलमंगलान् ॥ ४८ ॥ वसुधूयो नृसंघदृष्टस्पर्धाधिष्णुसंमदः । दृतः शक्रादिभिर्देवैर्दिव्ययानः पुरोऽचलत् ॥ ४९ ॥
इत्थं कृतार्थयन्त्राथो जनाक्षीणग्रमृतह्रैः । आसदन्मण्डपद्वारं पूर्वाद्धारमिवोदुपः ॥ ५० ॥ मुक्तयानः स्थितस्तत्र शक्र-
हस्ताचलम्यनः । लक्तकूलो मुनेरात्मा ध्येयलग्न इव प्रभुः ॥ ५१ ॥ तदा मदनरेखा तु तत्तल्लुलोत्कराकुला । अन्त-
रन्तर्गूहूनामादिदेशेति योषितः ॥ ५२ ॥ हंसि धेहि मणिस्थालं चम्पिके चन्दनं नय । आलि शालिकणान् मुञ्च
दधि धारय धारिणि ॥ ५३ ॥ तरले मरलं घासः कोसुग्भं प्रगुणीकुरु । तिलकं स्थाप्य स्थाने मदने चदने मम ॥ ५४ ॥
मुखरे शीघ्रं यच्छ स्रजः सज्जय, सज्जने । कर्पूरे देहि कर्पूरं मृगनाभि मृगि मार ॥ ५५ ॥ किमेवं मन्दचारिण्यो यूयं
किं नात्र पठयत । नन्वयं वीक्ष्यते द्वारि वरन्निजगतीवरः ॥ ५६ ॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ प्रभुलावण्यदेहाचिस्पधिनौ द्वारि
काण्यथ । क्षारावसंपुटे क्षिप्त्वा मुमोच लवणानलौ ॥ ५७ ॥ दूर्वादधिगुभं स्थालं दधौ कापि प्रभूत्सके । संक्षिप्तगतनी-
लाब्जफेनभृन्मानसोपमम् ॥ ५८ ॥ मन्यानं मुसलं काचित्पाणौ कृत्वा पुरः स्थिता । कर्माणि मयितुं भक्तुं प्रभोः शक्ति-
रिवाहिनी ॥ ५९ ॥ चक्रेऽथ चान्दनाब्जश्चः श्रीविभोस्तिलकाव्रव । अङ्गेषु सोत्तमाङ्गेषु निधिश्रीदर्पणानिव ॥ ६० ॥
अर्धं देवैर्घदेऽर्धं यं वरायेति गुह्यस्वरैः । धवले गीयमाने सा प्रभोरर्घं ददाविति ॥ ६१ ॥ जगतां मङ्गलस्यापि दूर्यादध्य-

मामिह ॥३॥ नमूकं मंगुगं गन्धुमिदानो तस्य भूपतेः । युक्तमेवेत्यमालोक्तः सोऽन्यत्तत्परिच्छिदः ॥१०॥ अमन्दानन्द-
महिमापिमायभिलतां नृपो । गुरुषदिष्टतत्पार्थश्रोतृश्रद्धारस्माधिव ॥१॥ आश्लेषकुशलप्रश्रीतिवारुणप्रमोदिनो । एक-
मदंगेरुपास्ते तौ पुरान्तमुपेयतुः ॥२॥ तीलाचिलाममाचास्य तत्राचासे महीगमि । गयोचितं च सकृत्स वसुपूज्यो-
ऽदिशतपुरीम् ॥३॥ अन्नः संतनसेचारेः सचिधेः शुचिवाचकैः । द्रव्यांनक्रतुस्तौ च चरकन्याकरग्रहम् ॥४॥ ददौ
कृत्स्नमित्ययाय तदिनाऽगमेऽहनि । उभाभ्यां मत्कृतः शुद्धं लग्नं उयोतिविदां वरः ॥५॥ पादौ प्रक्षाल्य कलयाणमपदौ
कलयाणदानवान् । नृपः श्रीरामपूज्याय कन्यां स प्रददौ सुता ॥ १६ ॥ शुभेऽहनि जयादेव्या तया मदनरेखया ।
पश्यतो कर्म तेषाणं भानैर्भक्तमद्वैतैः ॥ १७ ॥ संमर्दचकिता विद्यादेवता इव पांडश । स्नग्भाषण्यभजताथमीक्षितुं
ज्ञानभट्टिकाः ॥ १८ ॥ समुत्तापन्ममुक्तान्यप्रीलचन्द्रोदयच्छलात् । शब्दपूर्त्य विमृष्टाहे प्राप्तमिन्द्रदृष्टन्नमः ॥ १९ ॥
दिगुपगनीय नय्यारि मोहकान्दानीक्षितुं चिमुक् । गलवन्दनमालाधूमाक्षि स्तग्मान्तराण्यसुः ॥२०॥ नवाद्रवेदिकाद-
ग्मनिगिहृग्मोपलक्षिताः । तत्रेयुः स्वामिसैवाग्ने त्रिपद्यतगृणां दिशाम् ॥२१॥ अपि श्रीचासुपूज्यस्य विद्याहोपकृतौ
चयम् । इति रोमानिना चैगो पशुपदैर्गवाहकुरैः ॥ २२ ॥ इतश्चा तेनुभ्यद्रमद्रनाः कृतमंगलाः । स्वर्णासनजुवः पद्मा-
पद्मार्गैः रुगन्धिविः ॥ २३ ॥ उदृतंयांभूवृत्ता हृष्टाः पिष्टातकैरिषाभ् । अग्रा घन इव स्वामिगुणालीगानमद्रलेः
॥२४॥ अंगु नयगु न्यन्तमर्दङ्गतिन्ना पशुः । तस्यां नवप्रहीतोपा इव स्वामिकरप्रदे ॥ २५ ॥ नदङ्गं भाग्यमौघं
तादग्ननिहारन्ममूग्रवत् । तर्कुतौमुग्ममृत्रेणासृशन्मव्यापमन्ययोः ॥२६॥ चर्गंकुनिकृता सेगं तापिः मंरुद्रचापला ।

कान्तया सह । स्वाम्यभ्राम्ययथा मेरुं दिनाधीशो दिनश्रिया ॥ ७९ ॥ लीलाविलासादेशेन मन्त्रीशस्त्रिजगद्विभोः ।
 सुलक्षणान्परोलक्षानुचुङ्गोस्तुरगान्ददौ ॥ ८० ॥ अथैवं वर्तिते मन्त्री द्वितीये मङ्गले विभोः । परःसहस्रान्करिणः
 प्रमोदादुन्मदानदात् ॥ ८१ ॥ तृतीये मङ्गले जाते सचिवः स्वामिने ददे । कोटिमूल्यानलंकारसमुदायान्परःशतात् ॥ ८२ ॥
 चतुर्थे मङ्गले पूर्णे प्रभौ मन्त्री चतुर्गणवान् । स्वर्णमौक्तिकमाणिक्योत्कराज्योकेलिपर्वतान् ॥ ८३ ॥ चतुर्थे मङ्गले पुत्री
 परकीयेति निष्ठुरे । गीते हर्षाश्रु बध्वम्या तप्तं जाड्यभिदे दधौ ॥ ८४ ॥ कौतुकमद्रलोद्गानमथ चक्रे मिथस्तदा । वर-
 वध्वाश्रयैर्योपिज्जनेर्जनितसंसदैः ॥ ८५ ॥ धनैर्मनोरथातीतैरर्थिनोऽथ कृतार्थयन् । वरबध्वोर्ध्वधादिन्द्रः कराञ्चलविमो-
 चनम् ॥ ८६ ॥ कोटिद्रव्यप्रदं देशं पाणिमोक्षणपर्वणि । दत्तवान्स्वामिनोऽमात्यः प्रणिपत्य प्रमोदनः ॥ ८७ ॥ हावभाव-
 भवद्भङ्गीसंगीतप्रभुकीर्तयः । स्वस्वहर्षैरथानृत्यः सुरासुरनरस्त्रियः ॥ ८८ ॥ विहितातुल्यमङ्गल्यः पत्न्या सह महोत्सवैः ।
 आरुह्यैरावणं नाथः स्वस्थानार्थमथाचलत् ॥ ८९ ॥ एति पञ्चमहाशब्दैः सप्रियः प्रभुरित्यथ । औत्सुक्यापूर्णशृङ्गारा दद्या-
 नुर्नागराद्रनाः ॥ ९० ॥ उत्तरीयं करे कापि कुर्वती सत्वरागमत् । स्वामिनो न्युञ्जने कर्तुमिवाद्भुतबपुःश्रियः ॥ ९१ ॥
 अताडङ्कोऽथ ताडङ्गी रम्यः कर्ण इति प्रभुम् । सुकर्णी प्रभुकामेव काप्यागादेककुण्डला ॥ ९२ ॥ कस्तूर्यालिप्य काप्या-
 स्यं रभसा चन्दनैः शिरः । शृङ्गारोऽथः शमस्तृचैरिनीवेष्टं विभोर्व्यधात् ॥ ९३ ॥ नार्हतः प्रतिमः कोऽधीत्यथ काप्यभि-
 मानिनी । कुष्टसर्पकरेवागाक्षेणीगुम्फन्तत्परा ॥ ९४ ॥ आमुक्याधावकभ्रान्त्वा काप्यधाधरेऽञ्जनम् । आपयन्तीच शृङ्गार-
 रसपूरावधि विभोः ॥ ९५ ॥ कापि कण्ठोचिते माल्ये त्वरावेशात्करस्थिते । आगादाज्ञेव पुण्येपोरस्त्रपाणिः पुरः प्रभोः

॥१६॥ एराविस्मृतादरापि चैरूप्यं कापि नाप यत् । तच्छृणुं सुदती स्वामिचीक्षाहर्षसितैर्द्वौ ॥१७॥ इत्थमानन्द-
मन्दर्भेन पुरे विप्रदय प्रभुः । सप्रियः प्रायिशत्सौधं योगी गुह्रं लयं यथा ॥१८॥ प्रभुं प्रणम्य रम्यास्यां जगमापृच्छ य-
भक्तिनः । परित्यन्दकृत्नोद्दामः जफः स्वायाममासदत् ॥१९॥ सुवर्णयस्त्रमाणिष्यमौक्तिकालंकृतीः पराः । पद्मानवस्यै-
द्वौ मंगलानीनाः प्रमुपिता ततः ॥२०॥ अशनांशुकताम्बुलालंकारादिप्रदानतः । चिवाहोऽभूत्तथान्योन्यं नोपमापि-
यथा तने ॥२१॥ लीलायित्तामनूपातः स्वर्गाब्धेऽभरथांशुकैः । सन्मान्य वस्तुगुण्येन स्वदेशाय व्यसृज्यत ॥२२॥

मनः श्रीगणपतुर्गोऽमो ज्ञानघ्नितगदष्टिभिः । दृष्टमृतभवद्वाविभावोऽप्यभ्रान्तिभागपि ॥२३॥ भवाब्धेर्जनमुद्धतुमात-
यत्नोऽपि चेनसा । मौक्षलः सीपरीरम्मान्मे मंरुभयानपि ॥२४॥ परं भोगफलं कर्म भोक्तव्यमिति निश्चयात् । किञ्चि-
त्कारं संसारव्यगाररक्षणं मनः ॥२५॥ द्विभिविशेषकम् ॥ कदाचिदस्सुतारामे कदाचित्सिन्धुरोयसि । कदाचित्कैलिश्रीलेषु
कदाचिद्विप्रममगु ॥ ६ ॥ कदाचिद्विनितोद्गमदल्लीमकचिलोके । कदाचित्किन्नरीतारगीताकणनकौतुके ॥ ७ ॥
कदाचिदमगगादिष्टपुरीयद्वितनादके । स्वामी विनिममे कर्मनिर्जरां निर्जरेर्धुतः ॥ ८ ॥ द्विभिविशेषकम् ॥ जगन्निमत्रस्य
मित्राणि विश्वसंलग्न्य सेयताः । विशेषज्ञा विशेषेणाभवन्भूपाः जंतानि पृ ॥९॥ आसने क्रीडने यानेऽवस्थाने क्षयने-
द्वाने । पार्श्वे पुराहृतस्तेऽहुरंगानि भविनो यथा ॥१०॥ ते निर्मलगुणाः स्वाम्यामत्तेर्जाताः सुदर्शनाः । स्वर्णकैनकसां-
गन्गापारमोदोद्गताः पटाः ॥११॥ गतानदसुतमत्त्वांश्च प्रमुस्तत्त्वानि योभयन् । सुत्वेन गमयामास वामराप्तीतिभामुरान्
॥१२॥ भग्यदा संमदापेशो मानापिशोर्जनस्य च । लीलारामं ममित्रोऽगाद्रमन्तोत्सवमोक्षितुम् ॥ १३ ॥ बलगत्तिलक-

किञ्चलद्रवोयसिः कर्मभिः । सिन्धुवारसुभस्फारमुक्तास्वस्तिकाजिभिः ॥१४॥ उड्डीनाम्रपरागोमिप्रसरद्रन्ध्रमुष्टिभिः ।
क्रीडादिनिर्झरोद्गारतुर्यतास्त्वनेः ॥ १५ ॥ मरुत्कम्पितकंकेलिवह्नीपल्लववर्तनैः । बकुलामोदमचालिओणिवेणुमृदुस्त्वनेः
॥ १६ ॥ कलरुण्ठीकुहकारपञ्चमोवारगीतिभिः । कूजत्कीरमहायन्त्रिदंशदोहजयचोपणैः ॥ १७ ॥ व्याकचक्रक्वद्विस्मेरपुष्पा-
रात्रिकमग्नयैः । मलयामिलसंश्लिष्टपादलाञ्छलपीजैः ॥ १८ ॥ किंशुकांजनवासन्तीविभिन्नयुग्मनांशुकैः । विशाती
चिञ्चनथस्योन्यागानश्रीन्तत्सव्यं व्यधोत् ॥ १९ ॥ पद्भिः कुलकम् ॥ लीलारामे प्रसर्पन्ती स्थभायतरला विभोः । प्रसादविशदा
दृष्टिः सुधावृष्टिरिवानभौ ॥ २० ॥ अधासीन प्रभुः पीठे रक्ताक्षोरुतरोस्तले । स्वकायकान्तिभिस्तन्वन्वा स्तम्भासास्य
पल्लवात् ॥ २१ ॥ कुसुमाभरणैर्भूति । भूयितोऽभ्राविसुस्तदा । अदीनशारदीनाम्रओणिर्मणिगिरिर्यथा ॥ २२ ॥ आन्दोलन-
जलक्रीडाभंगारोद्गारिगीतिभिः । प्रमादिनं जनं वीक्ष्य चिसुरेवं व्यचिन्तयत् ॥ २३ ॥ अहो मोहः कियानेय निःशेषज्ञान-
हानिकृत् । यत्प्रभायादसद्भावाः सद्भावा भविर्ना हृदि ॥ २४ ॥ नारो पश्यन्ति दोलास्थां विमानान्तः सुरीमिव । न
धैर्यवत्सिन्धोमन्थाः पाशवद्धां शिलाभिमाम् ॥ २५ ॥ एवं दोलान्दोलितं वेत्ति न पुनर्मुग्धधीर्जनः । किं कर्मण्य गतौ नेयः
पवेति धात्रा तुलाद्युतम् ॥ २६ ॥ जानन्त्वन्मोऽकृणं रागाग्निवीचीति प्रियेक्षणम् । न प्रनादाग्निदग्धस्य ज्वालां पुष्पगौरुसो
जडाः ॥ २७ ॥ श्रीदाजलकणान्मुक्ताः स्वतनौ मनुते जनः । श्रेयोऽजो विपयैस्तान् नैतद्विषट्करूपेणम् ॥ २८ ॥ गीतं कामास्त्राद्भार
इत्याशयति जनोऽल्पधीः । न त्वेवं दुर्मतिद्वाररूपाटोद्घाटनध्वनिः ॥ २९ ॥ गीतगाने शिरःकम्पः श्राम्भायां तन्यते जडैः ।
महाप्रमादोऽयमिति निषेधे ज्ञायते न किम् ॥ ३० ॥ विभवत्रयसमृद्धाणि नाप्यते अन्म मानुषम् । तदित्यं हार्यते व्यर्थमहो

॥१३॥ एतन्निस्पृहतापि चेत्स्वयं कृपि नाप यत् । तच्छिद्रं सुवती स्वामिवीक्षाहर्षस्मितैर्देव्यौ ॥१७॥ इत्थमानन्द-
मन्दैर्देव्यौ पुरे पित्रव्य प्रभुः । सप्रियः प्रविशत्सौं योगी शुद्धं लयं यथा ॥१८॥ प्रभुं प्रणम्य रम्यास्यां जगामाष्टच्छप्र
नक्षितः । परित्यन्ददृष्टनोद्दामः शक्रः स्वायाममासदत् ॥१९॥ सुवर्णमञ्जमाणिमयमौक्तिकालंकृतीः पराः । पद्मावत्यै
ददौ मङ्गगाभीताः प्रभुपिता तनः ॥२०॥ अशनांशुकनाम्बुन्यालंकारादिप्रदानतः । विवाहोऽमृततथान्योन्यं नोपमापि
कथा जने ॥२१॥ लीलाविलामनूपालः स्वर्गाब्धेभर्यांशुकैः । सन्मग्न्य चसुषूज्येन स्वदेहाय व्यगृज्यत ॥२२॥

ततः श्रीगणेशपूजोऽसौ ज्ञानधितगदष्टिभिः । दृष्टभूतभवद्वाविभावोऽप्यभ्रान्तिभागवि ॥२३॥ भवाब्धेर्जनसुद्वर्तुमात-
यत्सोऽपि चेनमा । मौसलः श्रीगरीरम्भाम्भे मंगभयानपि ॥२४॥ परं भोगफलं कर्म भोक्तव्यमिति निश्चयात् । किञ्चि-
कारं संस्मरन्त्यापारकरणं मनः ॥२५॥ त्रिभिर्विशेषैरुक्तम् ॥ कदाचिददसुतारामे रुदाचिन्मिथुरोयसि । कदाचित्कैलेशैलेषु
कदाचिद्विप्रममसु ॥ २६ ॥ कदाचिद्विप्रममसु ॥ कदाचिद्विप्रममसु ॥ कदाचिद्विप्रममसु ॥ कदाचिद्विप्रममसु ॥ २७ ॥
कदाचिन्ममरादिष्टगुरीयद्विनाटके । स्यामी विनिर्गमे कर्मनिर्जरां निर्जरेर्नुतः ॥ २८ ॥ त्रिभिर्विशेषैरुक्तम् ॥ जगन्निमत्रस्य
स्मिन्नाणि विभ्यसेत्यस्य सेवकाः । विशेषेणाविशेषेणाभयभूपाः शतानि पट् ॥२९॥ आसने क्रीडने यानेऽवस्थाने शयने-
ऽङ्गाने । पार्श्वे पङ्कजतलेऽस्तुरंगानि भगिनो यथा ॥३०॥ ते निर्मलगुणाः स्यान्म्यामत्तेर्जाताः सुदर्शनाः । स्वर्णैर्नक्रमा-
नन्नामयानोदोदयाः यथाः ॥३१॥ एतानद्भुतसत्त्वांश्च प्रसुस्तत्त्वानि योधयन् । सुखेन गमयामास चासरान्प्रीतिमासुरान्
॥३२॥ अन्यदा ममदापेक्षो मानापिबोर्जनस्य च । त्रीलारामं समित्रोऽगाढमन्तोत्सवमीक्षितुम् ॥ ३३ ॥ वलगतिलक-

किञ्जल्द्रवोर्वीसेककर्मभिः । सिन्धुवारसुमस्फारमुक्तास्वस्तिकाजिभिः ॥१४॥ उड्डीनाम्ररागोर्मिप्रसरद्वन्द्वमुष्टिभिः ।
 क्रीडादिनिर्झरोद्गारतृर्यतारस्वनैः ॥१५॥ मस्तकम्पितककेलिवल्लीपल्लवर्तनैः । वकुलामोदमत्तलिश्रेणिवेणुष्टुद्वस्वनैः
 ॥१६॥ कलकण्ठीकुहकारपञ्चमोच्चारगीतिभिः । कूजत्कीरमहावन्दिंसदोहजगधोपणैः ॥१७॥ चातुचक्रविस्मेरगुण्या-
 रात्रिकमङ्गलैः । मलयानिलसंश्लिष्टपादलाञ्छलधीजनैः ॥१८॥ किंशुकांजनवासन्तीविचित्रयुञ्जनांशुकैः । प्रसादचिञ्चदा
 विश्वनाथस्योद्यानश्रीनृत्तसंघं व्यधात् ॥१९॥ पट्टभिः कुलकम् ॥ लीलारामे प्रसर्पन्ती स्वभावतरला विभोः । प्रसादचिञ्चदा
 दृष्टिः सुधाघृष्टिरिवायमौ ॥२०॥ अथासीन प्रभुः पीठे रक्ताशोकतरोस्तले । स्वकायकान्तिभिस्तन्वन्ना स्तम्भासस्य
 पल्लवान् ॥२१॥ कुसुमाभरणैर्भृङ्गि । भृपितोऽभाद्विसुस्तदा । अदीनशारदीनाम्रश्रेणिर्मणिगिरिर्यथा ॥२२॥ आन्दोलन-
 जलक्रीडाशृङ्गारोद्गारिगीतिभिः । प्रमादिनं जनं वीक्ष्य विभुरेवं व्यचिन्तयत् ॥२३॥ अहो मोहः कियानेप नि.क्षेपज्ञान-
 हानिकृन् । यत्प्रभावादसद्भावाः सद्भावा भविनां हृदि ॥२४॥ नारीं पश्यन्ति दोलास्यां विमानान्तः सुरीमिव । न
 धैर्यध्वंसिनीमन्धाः पाशधद्धां शिलाभिः ॥२५॥ स्वं दोलान्दोलितं वेत्ति न पुनर्मुग्धधीर्जनः । किं कर्माय गतौ नेयः
 धवेति घात्रा तुलावृतम् ॥२६॥ जानन्त्यम्भोऽरुणं रागाध्विवीचीति प्रियेक्षणम् । न प्रमादाग्निदग्धस्य ज्वालां पुण्यौकसो
 जडाः ॥२७॥ क्रीडाजलकणान्मुक्ताः स्वतनौ मनुते जनः । श्रेयोऽङ्गे विषयैस्तप्ते नैतत्पटरूपेकम् ॥२८॥ गीतं कामास्त्रङ्कार
 इत्याख्याति जनोऽल्पधीः । न त्वेवं दुर्गतिद्वारकपादोद्घाटनध्वनिः ॥२९॥ गीतगाने शिरःकम्पः शंसायां तन्यते जडैः ।
 महाप्रमादोऽयमिति निषेधे ज्ञायते न किम् ॥३०॥ विश्वत्रयसमुद्भवापि नाप्यते जन्म मानुषम् । तदित्थं हार्यते व्यर्थमहो

मोक्षो महाविद् ॥३१॥ तदेवं सर्वथा मृदजनमोक्षीकृतो भवः । उचितस्वत्कुसेवायं महतामहतात्मनाम् ॥३२॥ तदद्यापि
स्त्रियनोगरुतं कर्मदमस्ति मे । इति तद्यावधिजानं प्रभुः प्रथितवांस्ततः ॥३३॥ जन्मतो वर्षलक्षेषु गतेष्वष्टादशस्वथ ।
कर्मयोगरुतं मुक्तमिति मत्यावधेस्तदा ॥३४॥ उदैर्निःश्रेयमस्थानारोहणेकाधिरोहिणीम् । दीक्षां ब्रह्मीतुकामोऽभूज्जितकामो
नार्यंगलः ॥ ३५ ॥ युग्मम् ॥ अस्मिन्नवसरे ब्रह्मलोकात्पञ्चमकल्पतः । लोकान्तिकाख्याः सम्यक्चपरिणामा महर्द्धिकाः
॥३६॥ स्वस्यात्मनश्चरुपेन प्रयुक्तावयवः क्षणात् । ज्ञातयादशतीर्थेदशव्रतकालाः, क्रियाविदः ॥३७॥ मारस्वरता अथादित्वा
षड्भूयो चरुणास्तथा । गर्दतोयाश्च तुपिता अन्वयायाभिधा अपि ॥३८॥ मरुतोऽरिष्टसंज्ञाश्च नयेते निर्जरव्रजाः । आगल्य
रामिने भवया मणिपल्य व्यजिज्ञपन् ॥३९॥ नर्तुमिः कलापकम् ॥ जीवान्मवागुयौ मगनानुद्वर्तुमहंतं परैः । शुद्धधर्ममयं
तीर्थं तीर्थनाथ प्रयत्नम् ॥४०॥ अगैयं विज्ञप्यैते ज्ञात कृत्यमपि प्रभुम् । प्रणिपत्य गथास्थानं जगमुर्मुदितमानसाः ॥४१॥
लीनारामादय स्वामी कामी दीक्षापरिग्रहे । आगल्य स्वालयं मातापित्रोः पार्श्वेऽम्पथादिति ॥ ४२ ॥ मानस्तात न मे
स्वान्तं लीनारामे वृत्ति दधौ । ततो मामनुजानीतमात्मारामाय संप्रति ॥४३॥ नाचार्योऽज्ज्वलस्वान्ताग्र्यनुतुः सर्वधेदिनम् ।
वत्सराग्मीगः क भारामो यत्र ते रमते मनः ॥४४॥ शानस्तान न भाषेऽहं स्वं कंचिद्भूकहो चयम् । यद्भवेत् स्यो न काग्रोऽपि
का कथा शौर्यस्तुषु ॥४५॥ आत्माराममनुं बलिम कपायविपयोगिग्रनम् । इष्टानिष्टे समं शुद्धध्येयचङ्कलयं मनः ॥४६॥
तत्रामक्तं मम ग्यानं प्राण्यते तत्तु दीक्षया । ततो मामनुमन्येभ्यामस्यै यद्यस्मि बल्लभः ॥४७॥ आरुण्यं कर्णकटुकं पटुकं
मदभः प्रभोः । जननीजनकौ ज्ञानमूर्धचिपतनां क्षितौ ॥४८॥ नतः शीतोपचारेण चिरैणाश्रितचेतनौ । कल्पितानेकम-

कल्पाचनत्वं तावजल्पताम् ॥ ४९ ॥ त्वचः सर्वजनीनात्किं दुःसहास्मास्तु वागभूत् । यद्वो वत्स कदाप्यब्दादपि क्वापि
पतेत्तडित् ॥५०॥ नवे वयसि दीक्षार्थमित्थं जल्पन्भवानभूत् । मातैर्कालिकं याचन्निव मुग्धास्य हास्यकृत् ॥ ५१ ॥
एकावशभिरर्हद्भिः श्रीनाभेयपुरःसरैः । राज्यं विधाय जगृहे व्रतं तेऽपि शिवं ययुः ॥५२॥ त्वं जिनो द्वादशस्तावद्रमिज्यसि
शिवं ध्रुवम् । तदूर्ध्वं तु गतिर्नेति राज्यं प्राज्यसुखं भज ॥५३॥ अथ दन्तांशुमुक्तालम्बूपिता भारती परा । वितेने श्री-
जिनेन्द्रेण मातापित्रोः प्रयोधिनी ॥५४॥ सत्यं यदुःसहा मद्वाक् परं मोहदृष्टानामनाम् । यथा व्याकरी विश्वे नेत्ररुग्नेघरो-
गिणाम् ॥ ५५ ॥ नवे वयसि या दीक्षा नैव हास्याय सा स्ताम् । न हि पीयूषपानेऽपि प्रस्तावः प्रेक्ष्यते युधैः ॥ ५६ ॥
भोक्तुं भोगफलं कर्म राज्यं चक्रे जिनैः पुरा । तदेवमेव मे छिन्नं नव राज्ये कृते फलम् ॥५७॥ राज्येऽपि न सुखं यस्माद्-
खमैश्वर्यमानतः । रसाधिवयानुमानेन ध्यायथः पीडयन्ति यत् ॥५८॥ तस्मान्मोहं परित्यज्य पूज्यौ सज्जं व्रताय माम् ।
सर्वधैवानुमन्येयामिहार्थेऽस्मि कृताञ्जलिः ॥५९॥ इति श्रुत्वा गलतस्तत्त्वा व्रपां त्यक्त्वा जया रयात् । तथारोदीयथा
लोकान्धिप्रस्थानप्यरोदयत् ॥६०॥ उत्सङ्गसन्निहं कृत्वा स्पृशन्ती पाणिना प्रभुम् । धर्मापे यादप्यसंख्दकण्ठा कुण्ठगिरा
जया ॥६१॥ हा वत्स मयि वात्सल्यं तेनो क नु गतं क्षणात् । यत्त्वं मे दारयस्येवं हृदयं व्रतवार्ताया ॥६२॥ मालतीसुकुले
युक्तं किं कुक्कुलाग्निमोचनम् । योग्यं वा नलिनीत्राले क्वचित्कचदारणम् ॥६३॥ वरं क्षौमाग्रये किं स्यात्कर्करोत्करयन्ध-
नम् । उच्चैर्मरिचचूर्णस्योचितः क्षेपः किमीक्षणे ॥६४॥ काचकुम्भे किमु श्रेष्ठं हठान्सुहृतरतजनम् । किं रम्भास्तम्भगर्भेऽसि-
घातपातः सतां मतः ॥६५॥ अस्मिन्शिरीषपुष्पाग्रकुमारं कुमार किम् । केशोन्मूलनमुल्ल्यानि कष्टानीटानि

मोक्षो महाविद् ॥३१॥ तदेवं सर्वथा मूढजनमोक्षीकृतो भवः । उचितस्त्यक्तुमेवायं महतामहतात्मनाम् ॥३२॥ तदद्यापि
 क्रियद्रोगफलं कर्मेदमस्ति मे । इति तत्रायभिज्ञानं प्रभुः प्रथितयास्ततः ॥३३॥ जन्मतो वर्षलक्षेणु गतेऽव्यष्टादशस्यश्च ।
 कर्मभोगफलं भुक्तमिति मत्वायधेस्तदा ॥३४॥ उचैर्निःश्रेयसस्थानारोहणेकाभिरोहिणीम् । दीक्षां प्रह्रीतुकामोऽभूज्जितकामो
 जगतांगजः ॥ ३५ ॥ युग्मम् ॥ अमित्रव्यसरे ब्रह्मलोकात्पञ्चमकल्पतः । लोकांतिफाल्गुः सम्यगुचपरिणामा महर्द्धिकाः
 ॥३६॥ स्वस्यासनप्ररूपेन प्रयुक्ताचभ्यः क्षणात् । ज्ञातयादशतीर्थदावतकालाः क्रियाविदः ॥३७॥ सारस्वरता अध्यादित्या
 बह्व्यो वरुणास्तथा । गर्दतोयाश्च तुपिता अव्यायाभ्यामिथा अपि ॥३८॥ प्रकृतोऽरिष्टसंज्ञाश्च नयेते निर्जरयजाः । आगल्य
 स्वाग्निं भगया प्रणिपत्य व्यजिज्ञपन् ॥३९॥ ननुभिः कलापकम् ॥ जीयान्मन्त्राग्न्युर्ध्वं मगनानुद्धर्तुमर्हन्तं परैः । ब्रुद्धधर्ममयं
 तीर्थ तीर्थनाथ प्रवर्तय ॥४०॥ अथैवं विज्ञपत्यैते ज्ञातकृत्यमपि प्रभुम् । प्रणिपत्य गथास्थानं जगमुर्मुदितमानसाः ॥४१॥
 लीलारामादथ स्वामी कामी दीक्षापरिग्रहे । आगल्य स्यालयं माताविधोः पार्श्वेऽभ्यधादिति ॥ ४२ ॥ मातस्तात न मे
 स्यान्तं लीलारामे धृति दधौ । ततो मामनुजानीतमात्मारामाय संप्रति ॥४३॥ तागार्जयोऽज्जलस्वान्तायूचतुः सर्ववेदिनम् ।
 वरसात्मीयः क आरामो यत्र ते रमते मनः ॥४४॥ मातस्तात न भायेऽहं स्वं कंचिदभूदहं चयम् । यद्भवेत् स्वो न कायोऽग्नि
 का कथा दोषवस्तुषु ॥४५॥ आत्माराममभुं वच्मि कयायविषयोऽज्ञितम् । इष्टानिष्टे समं ब्रुद्धयेयवद्दलयं मनः ॥४६॥
 तत्रासक्तं मम स्थानं प्राप्यते तच्च दीक्षया । ततो मामनुमन्त्रयेभ्यामसौ यद्यस्मि यद्ब्रूमः ॥४७॥ आकण्ठे कर्णकटुकं पटुकं
 तद्वचः प्रभोः । जमनीजनको जातमूर्छाचपतनां क्षितौ ॥४८॥ मतः क्षीतोपचारेण चिरेणाञ्चितचेतनो । कन्धिपतानेकसं-

कल्पावनल्पं तावजल्पताम् ॥ ४९ ॥ त्वत्तः सर्वजनीनात्किं दुःसहास्मासु वागभूत् । यद्वा वत्स कदाप्यब्दादि कापि
 पतेत्तद्धित ॥५०॥ नवे वयसि दीक्षार्थमित्थं जल्पन्भवानभूत् । प्रातर्वैकालिकं याचन्निव मुग्धास्य हास्यकृत् ॥ ५१ ॥
 एकादशभिरर्हद्भिः श्रीनाभेयपुरःसरैः । राज्यं विधाय जगृहे व्रतं तेऽपि शिवं ययुः ॥५२॥ त्वं जिनो द्वादशस्तावद्भ्रियसि
 शिवं ध्रुवम् । तदूर्ध्वं तु गतिर्नैति राज्यं प्राज्यसुखं भज ॥५३॥ अथ दन्तांशुमुक्तास्त्रभृषिता भारती परा । वित्तेने श्री-
 जिनेन्द्रेण मातापित्रोः प्रयोधिनी ॥५४॥ सत्यं यदुःसहा मद्राक् परं मोहधृतात्मनाम् । यथा व्यथाकरी विश्वे नेत्ररूनेत्ररो-
 गिणाम् ॥ ५५ ॥ नवे वयसि या दीक्षा नैव हास्याय सा सताम् । न हि गीयूपणनेऽपि प्रस्तावः प्रेक्ष्यते बुधैः ॥ ५६ ॥
 भोक्तुं भोगफलं कर्म राउघं चक्रे जिनैः पुरा । तदेवमेव मे छिन्नं तत्र राज्ये कृते फलम् ॥५७॥ राज्येऽपि न सुखं यस्माद्-
 खमैश्वर्यमानतः । रसाधिवयानुमानेन व्याधयः पीडयन्ति यत् ॥५८॥ तस्मान्मोहं परित्यज्य पूज्यौ सज्जं व्रताय माम् ।
 सर्वथैवानुमन्येथामिहार्थेऽस्मि कृताञ्जलिः ॥५९॥ इति श्रुत्वा गलतस्त्वा व्रपां त्यक्त्वा जया स्यात् । तथारोदीक्ष्यथा
 लोकांश्चित्रस्थानप्यरोदयात् ॥६०॥ उत्सन्नसद्भिर्न कृत्वा स्पृशन्ती पाणिना प्रभुम् । बभ्रापे धाल्वसंलृद्धकण्ठा कुण्ठगिरा
 जया ॥६१॥ हा वत्स मयि वातसत्यं तत्ते क्व नु गतं क्षणात् । यत्त्वं मे दारयस्येवं हृदयं व्रतवार्तया ॥६२॥ मालतीमुकुले
 युक्तं किं कुक्कुलाग्रिमोचनम् । योग्यं वा नलिनीनाले कचिक्रकचदारणम् ॥६३॥ वरं क्षौमाम्बरे किं स्यात्कर्कोत्करयन्ध-
 नम् । उच्चैर्मरिचचूर्णस्योचितः क्षेपः किमीक्षणे ॥६४॥ काचकुम्भे किमु श्रेष्ठं हठान्मुद्ररताडनम् । किं रम्भास्तम्भगर्भेऽसि-
 घातपातः सतां मतः ॥६५॥ अस्मिन्शिरीषपुष्पाग्रस्तुकुमारे कुमार किम् । केशोन्मूलनमुमुह्यानि कटानीष्टानि

तेऽङ्कोदकाचतुर्भिः कलापकम् । अथाहार्हसुधासारं विश्वतापहरं वचः । अहृद्यैः स्त्रियसे मातः किमेभिः कुविकल्पनैः ॥६७॥
 मौकुमार्यं यहिः स्पर्शो सारत्वं चान्तरं स्थिरम् । अर्हतां जायतेऽङ्गु वज्रैस्त्रिव जनोंत्तरम् ॥ ६८ ॥ इति श्रुत्वा व्रतार्थित्वे-
 मन्या नापस्य निश्चयम् । जगाद् भगवत्पूज्यां वसुपूज्यनृपो जयाम् ॥६९॥ धन्यां मन्यामहे देवि त्वामेव भुवनत्रये । सुरा-
 सुरमरेन्द्रार्च्यः मृतुर्यस्या जिनोऽजनि ॥७०॥ ततः स्ककीयपुण्यैरुप्रासादस्याधुनादसुतम् । अर्हदीक्षानुमत्या त्वं कलशारोपणं
 कुरु ॥७१॥ एवमुक्त्वा वदन्मुक्ताकान्तिकान्तान्वया जया । मत्पुत्रस्य भवत्विष्टं हृष्टास्मेतावताप्यहम् ॥७२॥ ततः कृताञ्जलिः
 स्वामी तायापृच्छय प्रमोदतः । सांवत्सरिकमारेमे दानं सर्वाहंतां मतम् ॥ ७३ ॥ आसमुद्रमसुद्रं तद्दानं दातुमिलानले ।
 जिनो जद्रमकल्पद्रूचकार क न किंकरान् ॥ ७४ ॥ यस्मै चद्रोचते तेन तद्ग्राह्यमिति गर्जिनः । जातरूगम्बुदाः स्वामि-
 मन्त्रिणो ययुषुर्मुचि ॥ ७५ ॥ क्षीणस्वामीनि नष्टानि प्रभ्रष्टानि चिरादपि । क्षेत्रउमशानवेहमादिक्षितिक्षितगतगतान्यपि
 ॥ ७६ ॥ पुष्टितान्यद्रिकुंजेषु यत्र तत्र स्थितानि वा । अतिप्रलीनसेतूनि च्युनकेतूनि सर्वथा ॥ ७७ ॥ शक्रादिप्रधना
 ग्रीशानियुक्ता जृम्भकामराः । सुवर्णरत्नविज्ञानि दाने भर्तुरपूरयन् ॥७८॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ साष्टलक्षां प्रभुः स्वर्णको-
 दीमेकां दिने दिने । ददावाभोजनारम्भमारभ्य दिवसोदयात् ॥७९॥ इत्यष्टाशीतिकोटीभिर्युतं कोटीशतत्रयम् । लक्षा-
 शीति च वर्षेण स्वामी चामीकरं ददौ ॥८०॥ उत्सवेनोत्सुकतामाः समागल्य प्रतेनिरे । तद्दानान्ते विमोदीक्षाभियेकमम-
 रेन्धराः ॥८१॥ अम्भोभिरग्यपिञ्चन्त सर्वतीर्याहृतैः प्रभुम् । चित्रं पवित्रयामासुरात्मानं वृत्रशत्रवः ॥८२॥ आनीतानि
 मनोभक्तिनासुराणि यत्नारिणा । पर्ययत्त प्रमुदित्यवन्मालंकरणान्यथ ॥८३॥ तदैव शुथिवो नाम ग्रामधुनरविच्छविम् ।

माणिक्यशिविकां चक्रे शक्रः स्फुरदुपक्रमः ॥८४॥ अनन्ययुतिह्वयागामभ-विजगतीपतिः । भवाब्धोधिदृष्ट्यलयामिव
तस्यां ददौ पदम् ॥ ८५ ॥ सिंहासनमथारोहद्विध्वपातकघातकः । विवेकमिव तीर्थशर्मः सहजनिर्मलः ॥ ८६ ॥
अथोद्विक्तासा नरैः सारगृह्यैः सुकुलोद्भवैः । मुख्यैः सहस्रसंख्यैः सा शिविका भक्तिमासुरैः ॥८७॥ पूर्वस्मिन्नमरास्तस्या-
मसुरा दक्षिणे क्षणात् । पथिमे गरुडाः पार्श्वेऽलगागास्तथोत्तरे ॥ ८८ ॥ भग्मादुद्भूतमिनिःस्थानभेरीशङ्खपुरःसरम् ।
बादपद्ममिस्तदा कैथिस्तूर्णं तारतरस्वरम् ॥८९॥ जितो भावामित्य शत्रुरथेति संनदात् । कैथिस्त्वस्यायुधोल्लामला-
लम्बैरग्रपायिभिः ॥९०॥ कैथिस्त्रेणु विग्रहभिः शुभ्रां छत्रपरम्पराम् । दर्शयद्भिरिव स्वादिसेवया पुण्यवर्गिकाम् ॥९१॥
उदामचामरमस्तूरदूरप्रसर्पणैः । उत्कल्लोलं चित्तन्वदभिः कैथिस्तुण्यग्योर्णवम् ॥९२॥ उत्तालनालङ्घ्यताग्रजग्रन्मानकनचाकभिः ।
प्रतापदीपं मोहस्य लुप्यद्भिरिव कैथना ॥९३॥ कैथिल्लुण्णालिपातेन विधासजननीरिव । कलयद्भयिः स्रजः पापव्रजानामिव
यागुराः ॥ ९४ ॥ आनन्दामृतगण्डूपनिभस्तवनलीलया । स्तुवद्भिः कैथनाप्युचैः सुरासुरनरैर्वृतः ॥ ९५ ॥ जीव नन्द
जपेलाशीर्गिरा पौरजनैः । तुतः विशारदहनामानमाराममगमद्विभुः ॥९६॥ अग्रभिःकुलक्रमः । प्रभुर्योनाद्वयोतीर्थं नृग्यः
पूर्वाञ्चलादिव । बाल्यरागमिवामोक्तमारेभे भूषणव्रजम् ॥९७॥ नैकाकिनी गराकी मे युक्तं मोक्तुमलं कृतिः । इतीय मुमुचे
सेतथं ससहाया तदार्हिता ॥९८॥ पूर्वमुमोच मुकुटं छत्रच्छायेच्छाया सवम् । स्वामी धम्मिल्लपुष्पौषं युतं स्नानमनोरथैः ॥९९॥
तत्ताज कुण्डलौ सोक चटुश्रुतिकृतहलैः । तामूलं च तिनः सगः सावयववचनान्वितम् ॥१००॥ हारमुत्सारयामाम चन्धुग्ने-
हृद्यतं विभुः । अत्रदौ शुजदर्पेण सहासुक्षन्मुमुक्षुराद् ॥१०१॥ जिनोऽमुश्चत्कराकल्पान्सत्रा शास्त्रग्रहादरैः । प्रगतन्यदृष्टमोहेन

मार्धं चांधिचिम्पणम् ॥२॥ इति भूषणमुत्तोऽपि भगवाञ्छुभेऽधिकम् । शोभां हन्त्येव रत्नस्य चन्दनादिविलेपनम्
॥ ३ ॥ त्यक्तपद्मांशुकोऽण्डर्हन्त्यभौ स्पष्टवपुः प्रभुः । प्रीणयन्निश्वन्नेत्राणि मेघमुक्त इवार्यमा ॥ ४ ॥ रहस्यं सुकृतस्यैव
मृक्षम ऋष्णसितं सरङ्गम् । स्कन्धदेशो विभोर्देवदूष्यं देवपतिर्यथात् ॥ ५ ॥ जयां च वसुपूङ्गं च सप्रश्रयमथ प्रभुः ।
आण्डपानुच्छयाप्यार्यायन्द्वादष्टि पट्टकिम्भिः ॥ ६ ॥ फालगुने वारुणे धिष्ण्ये पूर्वाक्षिप्य कुहतिथौ । स्वामी चतुर्थतपसा ।
पद्भिर्मित्रदातः सह ॥ ७ ॥ मूलादुन्मूलयामास पञ्चभिर्मुष्टिभिः कंचान् । विषयक्षमाकृष्टां दुःखफलदानाभिवाङ्कुरान्
॥ ८ ॥ त्रिभिर्विदेशपकम् ॥ सुधर्मेशः प्रभोः केशजालमालम्ब्य चाससा । चिक्षेप क्षीरजलधौ नीत्वा तीर्थत्वकारणम्
॥ ९ ॥ दग्निर्मैयोनैपसहकृत्तमागमरंहसा । शक्रेण प्रतिपिष्टेऽथ तुमुले तनुशालिनाम् ॥ १० ॥ योगं समग्रसाचक्रं
प्रगतालयामीनि गीतगीः । प्रपदे चारुचारित्रं कृतसिद्धनमस्कृतिः ॥ ११ ॥ युगम् ॥ नारकैरपि लेभेऽह्दीक्षणेन क्षण
सुगम् । न्यजनैरुन्नमिभुवा वायुनेव अमातुरैः ॥ १२ ॥ ज्ञानं जज्ञे नरक्षेत्रमनोद्वयप्रज्ञाशकम् । मनःपर्यायमीशस्य सस्यर्ध-
मित्र दीक्षया ॥ १३ ॥ रयिताञ्जलयः द्राकादयः सुरवरास्ततः । आनम्य नाथं जगतामिति स्तुतिमतन्वत ॥ १४ ॥ जय
लोकत्रयीनाथ जय लोकत्रयीगुरो । जय लोकत्रयीध्वेय जय लोकत्रयीप्रिय ॥ १५ ॥ पापपट्टावलीमज्जजन्तुजातोद्भृतिक्ष-
मम् । मज्जन्तं कालजम्याले धर्ममुद्भृतवान्भवान् ॥ १६ ॥ स्वामिनामपि यः स्वामी गुरुणामपि यो गुरुः । देवानामपि यो
देवस्तस्मै तुभ्यं नमो नमः ॥ १७ ॥ स्मिताभिर्दृष्टिभिः स्वामिन्यसादाभृतवृष्टिभिः । ज्वलद्भवदब्जबालादाहिनः पाहि पाहि
नः ॥ १८ ॥ इति मृत्या जगत्पूज्यं वासुपूज्यं सुरोत्तमाः । अम्यातातौ विभोर्लोकान्संयोज्य मुमुक्षुः पुरे ॥ १९ ॥ जन्माभिर्बेक-

वत्सलस्रनन्दीश्वरचरोत्सवाः । प्रापुर्निजं निजं धाम तेऽथ स्वर्धामिशेखराः ॥२०॥ कर्मना दृष्टिपूतेनापरेऽहं परमश्वरः । पुरं
महापुरं नाम पारणाय प्रयातवान् ॥२१॥ निभाल्य प्रभुमंग्यान्तधुवनन्तमिव भास्करम् । यौरास्तुमुलिनः प्रीत्या समुत्पेतुः
नग्रा इव ॥२२॥ तद्विभाव्य च सानन्दः सुनन्दो मेदिनीपतिः । सुक्तच्छत्रपदत्राणपद्वरमाणोऽभ्यगात्प्रभुम् ॥२३॥ सुकृती
सुकृताग्नभोधिस्तातः प्रभुनिभालनात् । केशान्सुरभयामास प्रसुपादाब्जमाजनेः ॥२४॥ तेनाथ कृतकूल्योऽरिम धन्योऽ-
सीति च वादिना । कारितः परमाग्नेन पारणं परमेश्वरः ॥२५॥ पाणिभ्यां पायसं स्वामी कलयन्निन्दुनिर्मलम् । अदर्श-
यत्सुनन्दाय रुदं पुण्यतरोरिव ॥२६॥ नेद्रुर्मेदुरसंभादा विवि दुन्दुभयस्तदा सुनन्दापमन्दपुण्याधिक्कहोलरवचारवः
॥२७॥ सुनन्दमन्दिरे रत्नवृष्टिः काप्यश्रवदिवः । तद्रुत्सवोऽञ्जलत्स्वर्गिप्रष्टभूपणभूरिव ॥२८॥ पुष्टपृष्टिरभृष्टोन्नस्तं
दातारं तदाद्भुतम् । अर्चितुं कल्पवृक्षाधिदैवतैरिव कल्पिता ॥२९॥ सुनन्दकीर्तिधृतानां सुरद्रुकुसुमत्वजाम् । मकरन्दैरिव
दिवो वृष्टिर्गन्धोदकैरभूत् ॥३०॥ श्रीभुनन्द्यशोवीचीधरवीरयसंचयः । शार्च वरमुत्सैर्देवैस्त्विक्षतः खेचलानलः ॥३१॥
इत्युत्सवेन महता मुनिर्विरितपारणः । जगाम काममन्यत्र सुवनञ्जयनायकः ॥३२॥ अमेयनहिमा मर्त्यैर्मयसुहृद्भुगतामिति ।
पारणोर्व्या प्रभोर्भूवो रत्नपीठमकारयत् ॥ ३३ ॥ ते मित्रमुनयोऽन्यत्र स्वलब्ध्या कृतपारणाः । अनुजगमुर्विभुं ब्रह्मवतं
साधुगुणा यथा ॥३४॥ जिनेन्द्रोऽपि जपं कर्तुं कर्मरीणां क्षमाचरः । विजहारासिधारवत्तपस्वीत्रं दधद्भुवि ॥ ३५ ॥
इतश्चारितृणस्तोमे वेगं पवनचक्रहन् । नाम्ना पवनवेगोऽभूद्रभुपः पृथ्वीपुरे पुरे ॥३६॥ अग्वण्डसुकृतः खण्डमिलायाः
परिपालयन् । मित्राणामप्यमित्राणामप्यानन्दमदत्त सः ॥३७॥ समये व्रतमादाय मुनेः श्रमणसिंहतः । तत्त्वा तीव्र तपः

प्राप स विमानमनुत्तरम् ॥२८॥ इतश्च निश्चलश्रीकं लम्बुद्वीपदिभूषणे । दक्षिणे भरतार्धेऽस्मिन्नस्ति चिन्मयपुरं पुरम् ॥३९॥
अचम्यशक्तिस्तत्राभ्युदितिरिति प्रभुः । चापं यस्मिन्विदशद्विजयश्रीद्वारतां दंवौ ॥४०॥ गम्भीरनीरभ्रमतो यत्प्र-
तापमरानुराः । उपेलं यत्कृपाणान्तर्दृषाणां ततयोऽयतनं ॥४१॥ रणनड्यदरिश्रेणित्वराभरतिरस्तुतैः । व्यराजि वाजि-
भिर्मन्य त्रियेय विनमन्मुखैः ॥४२॥ असुं कदाचिदास्थानीस्थितं चेन्ननिवेदितः । समुपेल चरः कश्चिन्नरनाभमजिज्ञप्त-
॥४३॥ इहैव भरतार्धेऽस्ति नाथ जानासि विश्रुतम् । जातं भूषण्यपाकेन साकेनमिति पत्तनम् ॥४४॥ तत्रास्ति
राजा जीर्णश्रीकेलिजन्मपर्यन्तः । पर्यन्तो नाम संग्रामयशःप्रसरनिर्क्षरः ॥४५॥ गमसुतत्युद्वेगीधारः कालो यत्खड्गनां दधत् ।
खेच्छग्या हन्त हन्त्येव हन्तग्यानहृतोदयः ॥४६॥ रजोभिरश्वपादोत्थैर्गजैश्च मदाभ्युभिः । यत्सेना भाति संहारसृष्टि-
कृद्यारिधेरपि ॥४७॥ राज्ञ्यश्रीभाग्यसारं तं दृजैव भृशमीदृशम् । दीनयन्तो प्रिया तस्य वेङ्ग्यास्ति गुगमञ्जरी ॥४८॥
यां विधाय विधिः राणी क्षालयामास पारिधौ । तन्मलं तत्र जानामि नानामगिगणच्छलात् ॥४९॥ ईदृन्ते हन्त
यत्कान्निधिलोरुस्मितचिस्मयाः । अपि दिक्पतयः सर्वे पर्वनीभावमात्मनि ॥५०॥ निर्दम्भतत्परीरम्भसंभवत्पुलका मुदम् ।
तदलंकारमारागिष्ठानदेव्योऽपि यिग्रति ॥५१॥ तथैव कान्धया देव त्वत्तः पर्वतकोऽधिकः । श्रिया सैन्येन रूपाद्यैर्गुणस्तु
त्वं ततोऽधिकः ॥५२॥ तयातीव भवान्भाति भवतातीव भाति सा । प्रथग्भावेन भवन्तोऽपि श्रीरिन्दुनिशोरिव ॥५३॥
नरेन्द्रद्रुदवन्योऽस्मि स्यामिच्छावया कयापि तत् । सर्पादिव मणि तस्मात्सां ग्रहीतुं भवोद्यतः ॥५४॥ इति श्रुत्वाथ हृष्टेन
तं सन्मान्य महीमुजा । दौन्याय प्रहृितो मन्त्री समान्तः पर्वतं जगौ ॥५५॥ फालकृदममित्राणां मित्राणां तु सुधारसः ।

विन्यशक्तिर्नृतीति त्वां मन्मुखेन सखा तव ॥६६॥ यस्ते वैरी स मे वैरी यः सुहृन्मे स ते सुहृन् । या ते श्रीः सा ममायि
 श्रीयो मे भूः स तवापि भूः ॥६७॥ एवं सौहार्दसंबन्धभासमानैकभावयोः । नैव श्रियि क्रियायां वा विभेदो भृशभावावयोः ॥६८॥
 भेदं यदि न देहेऽपि धत्से तच्छेसुपीप्रिय । मल्लं प्रेपय वेगेन गणिकां गुणमल्लरीम् ॥६९॥ इत्यस्य वचसा दीप्तः पवनेनेव
 पावकः । तन्नाम पर्वमस्तीप्रमक्षरालि स्फुलिङ्गवत् ॥६०॥ सायु सख्यं चिरादत्र दर्शितं विन्यशक्तिना । याचितं जीवितव्यं
 मे यदसौ गुणमजरी ॥ ६१ ॥ स्वमुखेनैव यथेतद्भणिष्यत्स मे पुरः । अत्रास्य भुवः तत्त्वं स्वकृपाणामुखेन तत् ॥ ६२ ॥
 क्रोधाग्निर्विधमानो मे धवयति त्वामपि ध्रुवम् । तत्तूर्णं गच्छ सा यच्छ दृतदारणदुर्गशः ॥ ६३ ॥ इति कोपिनी भूषेऽसौ
 वण्टैः कण्ठे धृतः पुमान् । अपमानात्समधिक भक्त्यार्यद्विन्ध्यजाक्तये ॥६४॥ तदैव दैवमप्याशु दुर्बलं गणगन्धलात् । बर्कं
 प्रयाणं राजासौ रजःसावयवाभ्वरम् ॥६५॥ पर्वतोऽपि चमूचारचूर्णभ्रूताम्बवर्चनः । प्रतिपग्याणमरुरौद्वीर्यविधमकरो रयात्
 ॥ ६६ ॥ बलद्विः केतुवीराग्रैस्तर्जयन्तौ मिथोऽप्यथ । योद्धुमुत्सद्विनोत्समाहौ नौ सैन्यान्धी समीपतः ॥ ६७ ॥ अजातज-
 यमङ्गानि क्षणं क्षोणिपयोस्तयोः । अम्बेभरयपत्नीनां द्रव्ययुद्धानि जश्चिरे ॥६८॥ चिरेप्सितायां समरश्रियि संजानसंगती ।
 अदर्शि क्षतजं वीरैश्चिरसचितरगवत् ॥६९॥ शरीरैर्वीरचाराणामभ्युत्पत्य मुहुमुहुः । प्रहाराणां गणः काममापतन्कचली कृतः
 ॥७०॥ अन्येत्वपि द्विपङ्कटप्रहगन्परिपातिनः । स्वस्मिन्नेव भटा ऐच्छल्लुब्धा इव धनोद्यमाना ॥७१॥ अपसृत्वापसृत्वांशु
 प्रधावद्विर्विरोधिषु । चीरैर्जयश्रियोऽपूरि दोलाकेलिक्वृत्तदलम् ॥७२॥ तुल्य पव प्रमलयोरित्यभ्रदलपौर्जयः ॥ यादोर्नाहुधनस्येव
 मिथः सदृश्य कर्पतो ॥७३॥ गर्वात्सर्वोभिसारेण प्रतेने पर्वनस्ततः । उत्तिष्ठमानो मानोर्भिमुक्तमेचारिचारिषिम् ॥७४॥

रेजेऽम्रैः खण्डशः कुर्यन्वैरिवीराण्यनिव । तेजोऽग्निं ज्वालयन्कालः स्वयंपाकव्रतीव सः॥७६॥ कुर्वन्संकीर्णकीनाशवदनं
 कदनं छिपाम् । अथावत ततः क्रुद्धो युद्धोऽन्यां विन्ध्यराडपि ॥ ७६ ॥ निधः प्रमथिताशोपचलौ प्रचलदोर्बलौ । तर्जयन्तौ
 भुवैवैतौ गर्जनवाचभिजन्मतुः॥७७॥ रथसारथिरथ्यानां मिथो मन्यममन्यरम् । प्रथयित्वा स्थितौ पृथ्वां पृथू पृथ्वीधरो
 यथा ॥ ७८ ॥ रथान्तरपरिस्पन्दाचमन्दानन्दविक्रमौ । युयुधाते क्रुधा तेजस्तेजयन्तौ जयाय तौ ॥ ७९ ॥ युक्तं पर्वतको
 विन्ध्यशक्तिना युधि निजितः । चिघ्रं पलायमानोऽपि स जिगाय प्रभञ्जनम्॥८०॥ जगृहेऽथ महाकुम्भिकुम्भकान्तकुचो-
 ज्ज्वला । तस्य श्रीरिच सा विन्ध्यशक्तिना गुणमंजरी॥८१॥ सर्वतः पर्वतः सोऽथ गर्वतः प्रच्युतः कृती । भेजे संभवस्तू-
 रिग्यो भयमौरभ्यमुग्रतम्॥८२॥ विन्ध्यशक्तिवधे शक्तिर्भवतान्मे भवान्तरे । ईदृग्निदानध्यानेन तेने तेनातुलं तपः॥८३॥
 पयं तपः स चिक्रीय तत्रैः कामगवीमिव । गृहीत्वानशनं मृत्वा प्रपेदे प्राणतं दिवम् ॥ ८४ ॥ विन्ध्यशक्तिरपि ब्राह्म-
 न्मवाञ्जन्मनि कुग्रचित् । जिनलिङ्गधरो मृत्वा कल्पवृन्दारकोऽभवत् ॥ ८५ ॥ व्युत्वा च श्रीमतीकुक्षिजन्मा श्रीधरभूपभूः ।
 पुरेऽमृडिजयपुरे कुमारस्तारकाभिधः ॥ ८६ ॥ स ससतिधनुर्मात्रगात्रः पाधं मयीत्विषाम् । द्विसप्तत्यब्दलक्षायुरभूदक्षाम-
 पीरुपः ॥ ८७ ॥ अन्ते पितुः प्रतापश्रीताडं चक्रमाण्य सः । प्रत्यर्धचक्री भूचक्रवण्डव्रथममाधयत् ॥ ८८ ॥ इतश्चास्ति
 नतुर्यगं श्रीनिरगलनागरा । मध्येऽन्यि स्वर्गसौभाग्यदारिका द्वारिका पुरी ॥ ८९ ॥ या परैरपराभूता सुराष्ट्रमुखमण्डनया-
 पत्रिमाग्मोधिनीरेऽनराभ्वैरेव वेष्टयते ॥ ९० ॥ अगोचरचरित्रश्रीब्रह्मविज्रचसामपि । ब्रह्मचारी परस्त्रीषु ब्रह्माभूदिह
 भूपतिः ॥ ९१ ॥ तस्याभूतां शुभे कान्ते सुभद्रोमे शुभशुनी । घारे इव कृपाणस्य सतीव्रतगुणश्रिते ॥ ९२ ॥

ताभ्यां नरेन्दुः सान्ताभ्यां शुशुभे मुमुदे च मः । रजनीञ्ज इव ज्योत्स्नारजनीभ्यां कलोऽञ्जलः ॥३॥ इतश्चास्तरतश्च्युत्या
सुभद्रागर्भमामदत् । जीयः पवनवेगस्य शृङ्गात्मिणो गुहामिव ॥९४॥ द्विपसिंहवृषादित्या इति स्वप्नचतुष्टयम् । सुभद्रासौ
तदाद्राक्षीद्रामजन्मभिम्बुचक्रम् ॥९५॥ मृते स्म समये मृनुमियमिन्दुममयुतिम् । शुक्तिमुक्ताकरुणमिव क्षिनिभूषणतां गतम्
॥ ९६ ॥ कारामुक्त्यादिभिर्न्यक्तं छिपामपि वदन्मुदम् । ब्रह्मा विजय इत्यस्य सुनस्य विदधेऽभियाम् ॥ ९७ ॥ इन्द्रिय-
श्रीभिरारमेव पृथक्पृथक्कर्मभिः । धात्रीभिः पञ्चभिराल्यमानोऽय वदधे श्रिया ॥ ९८ ॥ वर्धमानः क्रमादेव हिमते
कुसुमगन्दिशः । वसन्तद्विचमन्य इव कस्य न तुष्टये ॥ ९९ ॥ अथोदरसुमादेभ्यः प्राणनात्पर्वतश्च्युतः । अवाप पुण्य-
कुन्सुष्टिं चिन्तामणिरिवाणवात् ॥१००॥ करी सिंहो वृषश्चन्द्रो भानुर्बैश्वानरोऽम्बुधिः । इति सप्तप्रानुमापञ्च्यदच्युतोऽस्ति-
सूचक्रान् ॥ १ ॥ ततः सुतमसौ बालतमालददीधितिम् । विन्ध्यधुरिर भद्रं समये समजीजनत् ॥ २ ॥ सुनोत्पत्ति
कथयतां दानमानन्दितो ददत् । रचयामास न ब्रह्मा भेदमागान्तगोरपि ॥३॥ नितोत्तमवानपि सुरानुत्तमचेनावि लोभयन्
सुनोर्द्विष्ट इराक्यां सत्तामदित भूपतिः ॥ ४ ॥ अवर्धत म धात्रीभिः पुत्यमाणो यथाक्रमम् । नमरिक्त्याभिर्यमो वा
पञ्चभिः परमेष्ठिनाम् ॥५॥ मध्ये दशानां धात्रीणां तौ क्रीडन्तौ विरेजतुः । दिशामिव निशाधीशदिनाधीशौ वरोदयो
॥ ६ ॥ नीलपीताम्बरौ तालशङ्खौ तौ सितासितौ । धरित्रीजननेत्राणां मुदं चित्रेण चक्रतुः ॥ ७ ॥ दोर्भूषणं
शस्त्रकलाः शान्त्राणि मुखभूषणम् । जगृहते गुम्भ्यस्तौ मञ्जूषाभ्य इव स्वयम् ॥८॥ एकपात्रदशायुग्मदीप्तौ दीपावि-
बोऽञ्जलयौ । तौ दुःसमुपगोस्तुल्यौ तुल्यखलौ विलेसतुः ॥९॥ तौ शस्त्रनोऽधिकं शस्त्रत्कीर्तयैव धैर्यकिणः अशस्त्र-

माजाभद्राङ्गं वधं वगम्य चक्रन् ॥१०॥ परिश्रम्य तयोर्दूरादज्ञातिभक्तिकनौ । स्पृशौ गत्वा त्वरातारस्तारकं प्रलदो-
चदत् ॥११॥ देव त्वत्सेवकस्यापि दारकौ । वारिकायतेः । आज्ञां तत्र न मग्येते घृष्टां रस्मिद्विद्वतो ॥ १२ ॥ गतः स
रान्तेजोऽन्तु तारकस्य ऋमंप्रति । शूरो यद्वदितावेनाविल्लाहः सेवकास्तयोः ॥१३॥ अन्ववदोर्ध्वलौ सर्वशस्त्रज्ञौ गर्वपर्वतौ ।
त्यां प्रति प्रतिमानस्तौ न शुभो शोभनं कुम्भा ॥१४॥ इति श्रुत्योद्वलकोशो यमयोधोऽधुरस्वरः । ऊचेऽध्वक्त्री सेनाङ्गं सेना-
न्यत्रिनमागरः ॥ १५ ॥ सपुत्रकारिकाभीशश्रमयनसंघया । प्रपञ्चय चमूवीचीनीचीकृन्कुलाचलाः ॥ १६ ॥ न चादुव-
चनेनार्थेऽलुब्धैर्नामिसेचनैः । न चाननतृणादानैस्ते मोक्तव्याः कथंचन ॥१७॥ अधुनैवाधिकोत्साहैर्वाहैः सज्जय मे रथम् ।
मास्तु कालचिलम्यस्ते भग्नां संभावय द्रुतम् ॥१८॥ अथामाल्यतिर्भूषमजल्पश्रयकल्पयित् । देव सेवक पृथाग्रयावदस्ति
स ते नृपः ॥१९॥ निषेदावतिनं केन मानयोग्यं निगृह्यतः । परिवारेऽपि पुनाग विरागस्ते भविष्यन्ति ॥ २० ॥ तदुता-
दयितुं दोषं द्रुतस्तं प्रति युज्यताम् । मृत्युरप्यद्रिनं हन्ति नात्रदोषादिना विना ॥ २१ ॥ द्रुतेनाश्वेभरत्नानि गान्धर्वोऽसी
चेन्न दास्यति । तदोपी दोषवान्सर्वो विभो हि च्छलवीक्षकः ॥२२॥ राज्ञाथ तद्विप्रि प्रीतिं बहता प्रहितधरः । पार्श्वस्थित-
मुनलब्धं ब्रह्माणं स्माह संमदि ॥२३॥ भूप त्वां तारको वक्ति भक्तिमानन्सेवकोऽसि मे । तत्पालयोऽसि ममैव त्वं किं ते
हस्तिहयादिना ॥ २४ ॥ गच्छ तत्सर्वमस्मभ्यं यन्न लभ्यं तवास्ति यत् । यद्यस्तु भरनार्थे स्याद्दरतार्थपतेहि तत् ॥ २५ ॥
जनपन्तमिलसुं कोपम्यन्यकल्पान्तपावकः । द्रुतं भूतन्तुतेजोभिर्बन्धश्चिन्न जगौ हरिः ॥२६॥ कुलक्रमागते राजये वयं स्मः
स च विद्यते । स चेन्न सेवकोऽस्माकं तत्किं तत्सेवका वयम् ॥२७॥ सोऽस्माकं पालको भूत्वा मृदो रत्नानि याचते । यदा

प्रत्युन याचिष्ये कस्तं पालयिता तदा ॥ २८ ॥ मयि स्थिते हरौ क्रोष्टा-भरतार्धपतिः क-मः । गच्छ तच्छिरसा माध्वं
रत्नान्यादानुमेग्यहम् ॥ २९ ॥ इत्युत्तया विष्णुनोत्वात इव भूषिष्ययासनात् । स गत्वाशु-चरः सर्वं स्वभर्त्रे तथ्यमभ्यधात्
॥ ३० ॥ क्रोधैर्क्रोयत्रस्तकालस्तत्कालमथ तारकः । रिपुप्राणप्रयाणाय प्रयाणकमकारयत् ॥ ३१ ॥ जिताम्भोभरसंभारम-
स्मारचनचश्रयात् । मनोमयूराः शूराणामन्वण्डं ताण्डवं व्यधुः ॥ ३२ ॥ अभूचतुर्भिः पृष्ठैरिश्चतुरंगमृद्धमः । चतुर्विंश-
युधैरक्षामथतुर्भुजजपेच्छया ॥ ३३ ॥ मिलद्भिर्मन्त्रिधात्रीशदेगाधीनादिसैनिकैः । तचतुर्विधे यान्ती नदी नगन्तरैरिव
॥ ३४ ॥ प्रयानैरप्रमाणैश्च मावेजः प्रतिकेजवः । द्रागलङ्घिष्ठ मार्गाधमलङ्घिनपरक्रमः ॥ ३५ ॥ इतश्च तादृगुत्साहमात्मा-
भोगभूषितः । हरिरप्येत्य मार्गाधि रूढवान्मार्गमग्रतः ॥ ३६ ॥ ततः प्रततसंग्रामगुणग्रामग्रहोन्मुखाः । यमश्रुतिसुखां चार्तां
प्रतेतुलनये भद्राः ॥ ३७ ॥ एकैकजन्तुभ्रासेनावृसमालस्यशायिनम् । यमं जागरयामासुयुद्धतुर्यस्वना घनाः ॥ ३८ ॥ देहैः
प्रहृतिमस्नेहै रोमाश्रोच्छ्वासवारितान् । सन्नाहाज्जगृहः कष्टं भद्राः श्यामिजपेच्छया ॥ ३९ ॥ इष्टोऽत्र मृत्युरागच्छन्परि-
रुधुं चिरेप्सितः । पराङ्मुखो भून्मे मेति नागृह्णन्केऽपि कञ्चुकान् ॥ ४० ॥ ततः पारापतयतकारा इव घनत्थराः ।
उभयेऽप्यमिलन्वीरा यपुर्नोरागचेतसः ॥ ४१ ॥ असयोऽन्तर्वसद्भर्तृप्रतापज्वलना इव । परस्पराभिप्रातेन स्फुलिद्रान्मुमु-
क्षुर्मुहुः ॥ ४२ ॥ द्विपतेजोप्रिमेघेषु गजेषु मदवर्षिषु । न्वयोतकल्पैरयोति स्फुलिदैर्दन्तघातजैः ॥ ४३ ॥ सायकाः शाकिनी-
मन्त्रा इव स्यन्दनशालिनाम् । अदृष्टा एव तस्याद्रप्रचिष्टा रुधिरं पपुः ॥ ४४ ॥ बाह्वद्विर्मणिश्रेणिसन्नाहयुतिवेणिभिः ।
नाचोधि रुधिरं निर्गतादृक्शत्यप्रहारजम् ॥ ४५ ॥ सन्नाहशस्त्रदण्डास्थिखण्डानां शुभ्रतां स्यनैः । धनतां घोषैश्च घोरोऽभू-

नमृत्योरपि भिये क्षणः ॥ ४६ ॥ प्रकम्पितामयो हस्ता मौलयः सिहनादिनः । अमर्षिणां छिपत्त्वद्भौत्क्षिप्ताः खेड्यासय-
नसुरादः ॥ ४७ ॥ युध्यमानमहावीरः क्षीणवीरगणः क्षणम् । व्यक्तोऽजनि रणः कामं कालकान्तादृगुल्मवः ॥ ४८ ॥ क्षीणारक्षो-
बाहुर्मम ममरग्रीकृत्य छिपत्कृतम् । चक्रे कश्चन पीठाब्जमागताया जयत्रियः ॥ ४९ ॥ छिन्नायुधमुजामौलिः कश्चिद्बु-
त्पत्त कोपनः । ऊनमंशयन्नेन छिपमाजु व्यस्तु व्यधात् ॥ ५० ॥ कोऽप्यभ्युत्थापयद्वाग्न्याजिरुण्डूभरच्छिदे । प्रहारान्दृ-
ग्ग्यामान रिपोर्मन्दप्रहारिणः ॥ ५१ ॥ द्रुपातेनैव निर्धने परवीरगणेऽपरः । अपूर्णयुद्धान्निप्रायोऽभजत्प्रायोपवेक्षनम्
॥ ५२ ॥ तुल्यं हृदां प्रहारं च दद्याद् दृष्ट्वा च्छाच्युतायुवे । छिपि द्विगण्डिते कोऽपि स्वं जयानानुतापतः ॥ ५३ ॥
भ्याद्रे महारमिच्छन्तौ दृढं कौचिन्नहाभटौ । कुथान्यतोऽन्यतो यातौ दयामन्दप्रहारिणौ ॥ ५४ ॥ प्रतिघातमकुर्वन्तो
दसायातेषु शत्रुषु । पश्यन्तः महजं वीरं चिरं केऽप्यभ्रमन्भटाः ॥ ५५ ॥ द्विपि प्रहारिणभ्यामादृशनाज चकार यः ।
वीराक्षमप्यमन्यन् क्रातरं जातरंरमः ॥ ५६ ॥ अविभ्यस्तुभदेभ्यस्तच्छत्रं क्षास्त्रेण योऽच्छिनत् मृत्युभीतो न वीरेषु
सोऽपि रत्नामयास्तथान् ॥ ५७ ॥ एवं तरन्तो युद्धान्धि दोभ्यामिवोभये भटाः । सकौतुकमलोम्यन्त दृग्जयेन जगथ्रिमा
॥ ५८ ॥ आरुणाथ ग्धं तल्पमिवाभीष्टं जयत्रियः । तत्कण्ठमिव वैकुण्ठः पाञ्चजन्यं मुदाग्रहीत् ॥ ५९ ॥ अस्त्राभिदैवता-
नग्नत्रय्यागुप्तानि मत्वरम् । गौरिजांगरयामास पाञ्चजन्यं प्रणादयन् ॥ ६० ॥ तेन शङ्खस्य घोषेण सैन्यानि प्रतिशार्दिणः ।
तृणानि पचनेनेयोदागयामासिरेऽग्रतः ॥ ६१ ॥ संकुटस्तदचनेरहशब्दांदिच मृगाधिपः । जैलशृङ्गमिधारोहद्वयं प्रतिरथाद्-
भूत ॥ ६२ ॥ जगत्क्षमीहताकृष्टिसिद्धमन्त्राक्षरैरिव । सैन्यानि चापटङ्कारैः स्थिरयन्स हरि ययौ ॥ ६३ ॥ क्रुद्धौ दृग्गुन्द-

चागुद्रुर्त्य सर्वायुधैः क्रमान् । परस्परं संरन्ध्रौ शरन्ध्रौ योद्धुमेव तौ ॥६४॥ जिलीमुखा मिथश्छिन्नाः क्षोणीगतमुखा-
स्तयोः । कथन्धैरिव पथार्धैर्नवतुं युद्धमर्थं ॥ ६५ ॥ छिन्नमध्या अपि जरा बहुवेगयलोद्भवाः । तयोर्लक्ष्यं ययुः केऽपि
कोपना इव पन्नगाः ॥ ६६ ॥ कुयारुणमुखा श्यामौ बाणपन्नरमध्यगौ । जग्मतुः केलिकीरत्वं यागिमनौ तौ जयश्रियः
॥६७॥ तुल्ययोगमयलौ तुल्यकृतिप्रतिक्रमौ । तौ तुल्यलक्षणौ वीक्ष्य भद्राक्षोऽभूत्पराजयः ॥ ६८ ॥ स्वयं जयश्रिये-
कैफवाद्गुनाल्लितायिव । केन केन महात्रेण चक्रतुयिक्रमं न तौ ॥ ६९ ॥ अभ्रान्तरेण मत्याग दुर्जयं विजयानुजम् ।
दुर्निरीक्षतरं यक्रे करं यक्रेण तारकः ॥७०॥ जीचित्त्यमिचार्कस्य रहस्यमिव विद्युताम् । यक्रं चित्तमिव तनेस्तज्ज्वलरुः
मेदय नात्र सत् ॥७१॥ ताड प्रभाचमृचक्रं न किञ्चिदिति चिन्तयन् । पीतयान्भीतचामास्तद्दुत्तारकाग्निचारिदः ॥७२॥
यक्रेण जितमेवेति मन्यमानस्तु तारकः । तर्जयन्निव दृष्ट्यैव प्रहसन्हरिमाह सः ॥७३॥ गिरसेव रुमुनुर्मैदुर्मैघा इति यद्यपि सः ।
मदाक्षां श्रय भो दिग्भ भुंक्ष्व भोगान्निगम्य मा ॥७४॥ हरिराह त्वदस्त्राणां प्रमाणं ददृशे मया । मुञ्च चक्रनपीदानीं
पश्याम्यस्याप्यहं महः ॥ ७५ ॥ इत्युवाच कुपितश्चक्रं भ्रमयित्वा रमेण खे । तं प्रति अस्तचन्द्रार्कनारकं तारकोऽमुच्यत
॥७६॥ स्नेहाज्जयश्रिया कर्णकुण्डलेनैव केशवः । नाभ्या हृदि हतस्तेन चक्रेण सुखमुर्जितः ॥ ७७ ॥ अभिज्वलमतेयाग
तत्पतापट्टताशनम् । वीजितो व्यजनीकृत्य चासोऽन्तं विजयेन सः ॥७८॥ तदेव चक्रमुद्रग्रम्य मूर्च्छन्ति तं हरिर्जितौ ।
मुञ्चाग्रभागं मुञ्चामि जीवन्तं भुंक्ष्व भो सुवम् ॥ ७९ ॥ कृषा रक्तधनचक्षुस्तारकस्तारकस्ततः । ऊचे तं दन्तपेयोत्थाफु-
ल्लिनाचलिनी गिरम् ॥८०॥ अरे रे मुञ्च मुञ्च द्रागममैवेदमनेन हि । हस्तात्तेन पुनर्गत्नान्मुक्तैर्न त्वच्छिरो हरे ॥ ८१ ॥

इति वाचादितः शार्ङ्गो चक्रमुद्रम्य मूर्धनि । द्राममुञ्चत. तच्छिन्नमपश्यच्च द्विपच्छिरः ॥ ८२ ॥ चिरं प्रतिहरिः प्रीतः
संभुज्य विजयत्रियम् । सुन्वाप चीरशल्यायां यशश्चीरावगुण्ठनः ॥ ८३ ॥ स्वनामशत्रुसंहारसंप्रीतिरिव तारकैः । पुष्पवृष्टि-
त्रियागामि विष्णुं सेवितुमन्धरात् ॥ ८४ ॥ जिगाय गायनोद्गीतगुणग्रामो रणं हरिः । म केन जीयतां यस्यानुयायी विजयः
स्यगम् ॥ ८५ ॥ यमं न राजचक्रं च तारकस्य तद्भुजम् । लग्नं हस्ते च पादे च किं करोमीति शार्ङ्गिणः ॥ ८६ ॥
भरतार्धजयारम्भमसंरम्भहृदो हरेः । चक्रमेवाभवज्ज्येयदेशमार्गोपदेशकम् ॥ ८७ ॥ दक्षिणं भरतार्धं स सार्धं सर्वधराधवैः ।
तर्पय यात्रया जैत्रः साभयामास माधवः ॥ ८८ ॥ जनचन्मगधाधीशं चरदामेश्वरं च सः । प्रभामप्रभुमप्येतान् देवान्सेनागिरेऽ-
करोत् ॥ ८९ ॥ अगमन्मगधान्याद्याचिनिवृत्तोऽच्युतस्ततः । तत्र व्यलोकयत्कोटिनरोत्पाठ्यां महाशिलाम् ॥ ९० ॥
दूराय लो रुकुतु की नगः करमिवाच्युतः । लीलयोत्पाटयामास तां ललाटतटावधि ॥ ९१ ॥ स्थापयित्वा यथास्थानं तामथां-
मरथांगमृत् । उत्तोरणपुरागारदारिकां दारिकां ययौ ॥ ९२ ॥ हरिः सिद्धामनेऽगस्य जनकेनाग्रजेन च । सर्वैर्योयवैश्चा-
र्धचक्रैरेव सोभयपिच्यत ॥ ९३ ॥ नीतिं वितत्य पृथ्वीं स पृथ्वीं पृथ्वीपुरन्दरः । अपालयत्तनीपाल इव बालदुमावलीम् ॥ ९४ ॥
तदा च नाथद्वन्द्वद्वयस्याप्रस्थापितानुमः । विहृत्य वर्षमासत्रकेवलोल्लसन्निचाम् ॥ ९५ ॥ श्रीचातुर्भुजो हस्तपूतात्रिभिः ॥
पायगन्महीम् । चर्यापुर्या वताराऽमेगाहिहारयद्दामिधे ॥ ९६ ॥ गुग्मम् ॥ पाटलातकमृलेऽथ त्रिनतुर्गतपाः प्रभुः । प्रनिमास्यो
गुणस्थानमप्रभत्तारयमासवान् ॥ ९७ ॥ अपूर्वकरणास्तुः, प्रतिपेदे ततः प्रभुः । मविचारं सितध्यानं पृथक्त्वेन विनर्कयुक्तम् ॥ ९८ ॥
अनिवृत्तिं ततः मुक्तमसंगयगुणं गुरः । अविगम्याध्यरोहच क्षणात्क्षीमरुपायताम् ॥ ९९ ॥ शुक्लध्यानतन्वी चारमैस्यश्रुतमथ

प्रभुः । मोक्षान्तिमक्षणे क्षीणे द्वितीये प्रत्यप्यना^{००} । पञ्चज्ञानाद्विरीरीडाद्यतन्त्रो दजंनान्वीः । अन्तर्गगांश्च पञ्चान् याति रु-
मोपनाशयत् ॥१॥ नाचे मितद्वितीयायां चन्द्रे ज्ञानमिषयुजि । केचलज्ञानमुदभूद्विधोद्दामि प्रमोक्षतः ॥२॥ प्रमस्ति
रन्तिरे भेजुयांयः सुगडा ययुः । क्षणं तदा मृत्यं प्रापुर्दुःप्रापं नागहा अपि ॥ ३ ॥ चरुद्विरे सुरेन्द्राणामासमान्य
मर्तः । शिरानीय रिमान्वां रिमुमैमगीक्षगात् ॥४॥ गतैत गत यातेजं नन्तुमि यादिगत्रि । सन्तोक्तानिन्द्रयोकेषु
महाघण्टाः स्फुरन्त्ये ५ ॥ सुधर्मैश्वर्य नीर्थेजं नन्तुमागन्तुमिच्छतः । गैराणस्तुरः स्मृता रुमीनूय पुरोऽभवत् ॥६॥
लक्ष्मणोजनमानांगः श्रमश्रीरघ्वन्विभुः । रोगाद्विरिच हेमाद्विस्मयंया तुंगनां गतः ॥७॥ जिनं यियामोस्तस्योर्गैर्मदभारायुगन्ध
मात् । पाप निरुचित यानिरुचित च गलह्वो ॥ ८ ॥ गलितैश्च मराचण्डगत्कारयुगेभ्रमः । द्यराजत जिनं नन्तुं
त्रिलोकीमादयन्ति ॥ ९ ॥ स्पर्णपट्टादरमालानि तम्याष्टौ यदनान्यभान् । प्रसुरारुथवणोरुण्ठाः प्रचक्ष्ता इव श्रीगुणाः
॥१०॥ यदने चदने चाष्टौ दजनास्तस्य रेतिरे । चतुःषष्टिकलाश्रीणां कलितनरतला इव ॥ ११ ॥ दजने दजने चाभी
रबादुरवन्त्रिभोदका । कीर्तिर्मिमनीवास्य नपुःसाम् । पममवा १२ ॥ अष्टाष्ट जलजन्तानि चाप्यां चाप्यां चिरेजिरे । चिका-
मीन्यष्टविक्रान्ताचदनमनिधिम्यत् ॥१३॥ कमले कमलेऽष्टाष्ट दलानि दधिरे नुनिम् । अत्युत्सूनानि तीर्थेशरिलेरुक्तुका-
द्विच ॥ १४ ॥ चतुर्धाभिनयमेरमममरलीलया । शुभान्यभूववष्टाष्ट नादकानि दले दले ॥ १५ ॥ प्रभुभक्तिभरयती-
भुतस्वस्वगुणान्यथ । नादके नादके पात्राण्यत्र ढात्रिकादस्फुरन् ॥ १६ ॥ इति चित्रीयमलाश्रीशालिनं गणमान्दिनम् ।
करोत्यातेन कुर्वन् रमाकाश इव जाह्नवीमा १७ ॥ सुगमिभ्यामदेवदृक्कुमुमन्त्रमदाम्बुभिः । त्रिधा मगीभित्तेभूद्वैर्गान्कीनिचा-

भिनः ॥१८॥ जगत्स्यामि नमस्कारमनोरथमिवोद्वतम् । आरोहणं वेगानां हरिः सपरिच्छदः ॥१९॥ त्रिभिर्विशेष-
 कम् ॥ स्कन्धद्वयासने जिष्णौ स सिन्धुरसुरस्ततः । स्वामिसेवोत्सुकमनास्त्वरङ्कुष्ट इवाचलत् ॥२०॥ प्राक्पालक इवा-
 त्मानं संक्षिपन्स क्षणादपि । जगाम स्वामिपादाब्जपूतमुद्रानभूतलम् ॥२१॥ उत्तार ततस्तारसारालंकारवारभृत् । सौध-
 मस्याभ्यस्तौ भर्मस्वामिनं नन्तुमुद्यतः ॥२२॥ अहंप्रथमिकाध्यानवर्धमानतरत्तराः । अन्येऽपीन्द्राः समं देवैरीयुस्तत्राच्यु-
 तादयः ॥२३॥ भर्तुः समयमूल्यं कुमार मरुतस्ततः । अमृजश्रुगतीमैकयोजनां स्वमिव स्वयम् ॥२४॥ स्वयोज्यपाद-
 पस्तोमदत्तैः पुष्पद्रवैरिव । सिपियुक्तां भुवं मेघकुमारा गन्धवारिभिः ॥२५॥ मुक्तामाणिक्वयनिष्कैस्तां वयन्धुर्व्यन्धुरैर्धराम् ।
 द्यन्तराः कर्मभिर्वदमात्मानं तु श्लथं व्यधुः ॥२६॥ उन्मुखाभ्याकिरन्पञ्चवर्णपुष्पाणि तत्र ते । सुगन्धीनि क्षितेरेवोद्वता-
 नीय बिना तरुन् ॥२७॥ मुक्तासुवर्णमाणिक्यैस्ते चतुस्तोरणीमिह । चतुर्गतिरुसंसारनिःसारद्वारवद्व्यधुः ॥२८॥ दिक्तो-
 रणेषु तेषूचैरतिष्ठशालभञ्जिकाः । साक्षान्नु तदधिष्ठानदेयताः सेवितुं विशुम् ॥२९॥ इन्द्रनीलमयास्तेषु मकरप्रकरा यमुः ।
 प्रबुद्धाः सेवने मुक्ता भीतेनैव भवाब्धिना ॥३०॥ चतुर्णामिव धर्माणां चतुर्विधमवच्छिदाम् । स्वाभ्यशंसीनि चत्वारि तत्र
 श्रृङ्गाणि रेजिरे ॥३१॥ उज्ज्वलः प्रचलस्तेषु विराज ध्वजव्रजः । मोहं जित्वा पटव्यूहो धर्मसैन्यैरिवाभ्रमि ॥ ३२ ॥
 बलिपीठेष्विवोबेषु भूमिपीठेषु तत्तले । चिह्नानि स्वस्तिकादीनि मद्रल्यागष्ट चाभवन् ॥३३॥ भवाब्धिमध्यदीपेऽस्मिन्भू-
 मिपीठे विमानिनः । वेलाग्लोचयाकारं रत्नप्राकारमादधुः ॥३४॥ कपिशिर्षचयोऽमुष्मिन्नानाप्रणिमयोऽभवत् । पापाहीन्यत्प्र-
 भारमगूरः कस्य नादत् ॥ ३५ ॥ द्वितीयं तद्वह्निर्गोतिः पतयः कनकोत्करैः । प्रकारं चक्रुरात्मीयाश्रयान्मेरोरिवाहृतैः

॥ ३६ ॥ ज्योतिषामग्रणीभ्योऽनुभूत्या भूयिष्ठमण्डलः । तत्र स्वयमिव प्राप रत्नालिकपिशीर्षताम् ॥ ३७ ॥ प्राकारोऽकारि
 भवनपतिभिश्च ततो बहिः । रजतैर्भगवद्भक्तिगौरैरिव मनोऽणुभिः ॥ ३८ ॥ स्फुरद्भिरुपरि स्वर्णकपिशिर्षिकदम्बकः ।
 चक्रवाकैरिवाभासि शुभ्रे तस्य प्रभाग्भसि ॥ ३९ ॥ त्रिवर्णी नूनमन्योन्यविम्बविम्बितविम्बनात् । अनन्तजन्तुरक्षार्थमिव
 सानन्तवर्षंभूत् ॥ ४० ॥ वैजयन्तीयुजो रेसुस्तत्र माणिचयतोरणाः । जगन्भवभ्रमो विभ्रमिव वीजयितुं स्थिताः ॥ ४१ ॥
 चत्वारि गोपुराणीह चोपे चक्रासिरे । द्वादशश्रद्धधर्मश्रीविश्रामैकैकजालवत् ॥ ४२ ॥ लोकरापच्छिदे धूमदण्डव्याजोद्ब-
 तासयः । प्रतिद्वारमभाग्यन्त व्यन्तरैर्धूपकुम्भिकाः ॥ ४३ ॥ तैश्चतुर्विधधर्मश्रीत्रिकालक्रीडनेच्छया । प्रतिद्वारं कृत्वा निष्क-
 पुष्करा पुष्करिण्यपि ॥ ४४ ॥ तेऽन्तः काञ्चनचप्रस्य चक्ररुत्तरपूर्वतः । विश्रामायाप्रतिच्छन्द देवच्छन्दं जगत्प्रभोः
 ॥ ४५ ॥ प्राङ्मुखे पूर्वचप्रस्य स्वर्णवर्णा विमानिनो । द्वाःस्थो तस्थतुरङ्गविर्मण्डलीकुण्डलायितौ ॥ ४६ ॥ द्वारपौ दक्षि-
 णद्वारि व्यन्तरौ तत्र तस्थतुः । शुभ्रादौ स्वामिभक्तानां यशोधर्माविवाद्भिनाम(नौ) ॥ ४७ ॥ ज्योतिष्कौ पश्चिमद्वारि द्वारपालौ
 यम्भूवतुः । आरक्तवर्णौ सुकृताकृष्टिध्यानवशादिवा ॥ ४८ ॥ वप्रलक्ष्म्या मुख इवोत्तरद्वारि सितेतरौ । भवनाधिपनी द्वाःस्थौ
 स्थितावलकबल्लिवत् ॥ ४९ ॥ अभयं पाशिनं दिव्यांकुशं मुद्गरिणं क्रमात् । सर्वा दधत्यश्वान्नाज्जनकाञ्जनकान्तयः ॥ ५० ॥
 देव्यो जया च विजया चाजिता चापराजिता । प्राक्क्रमेण स्थिताः स्वर्णप्राकारद्वारभूमिषु ॥ ५१ ॥ युगम् ॥ रौप्यचप्रे
 प्रतिद्वारं तुम्यरर्द्धाःस्थतां दधौ । जटाकिरीटः खट्वाद्री नृशिरःस्रगलंकृतः ॥ ५२ ॥ मध्ये समबसुल्याश्च व्यन्तराश्चैत्यपादपम् ।
 व्यधुः श्रीद्वादशाधीशाद्द्वादशगुणोच्छ्रयम् ॥ ५३ ॥ तदधो विदधुः पीठं नानामणिगणेन ते । यदंशुभिरशोकोऽभूत्केवि-

पत्रातपत्रवत् ॥६४॥ तस्योपरि पराभूतमर्चामरिमानंरु । छन्दकं मणिवृन्देन मन्दितार्केण तेऽसृजन् ॥५५॥ तन्मध्ये
प्रादुर्मुखं सांघ्रिपीठं सिंहासन व्यधुः । रत्नैस्ते समवद्यतिश्रियोऽस्या जीवितव्यवत् ॥ ५६ ॥ तेनुस्तदुपरि च्छन्नत्रयं ते
चन्द्रसुन्दरम् । ज्ञानदर्शनचारित्रप्रभुनाभावनं प्रभोः॥५७॥यक्षाभ्यां चामरौ तत्र दयाते स्वामिनो मुखम् । सेवितुं प्रहृतौ
चन्द्रद्वयेनांशुचयात्रिय॥५८॥हारे समवसारस्य स्वर्णाब्जस्थमथाभवत् । श्रीधर्मचक्रितासूचि धर्मचक्रं प्रमादमुत्तम्॥५९॥
कृत्यं यदग्यदप्यत्र दिव्यं तद्वयन्तरामगः । सर्वं चित्तेनिरे स्वाभिभक्त्यजाततमश्रमाः ॥६०॥ ततश्चतुर्विधामर्त्यकोटीनां
कोटिभिर्भृतः । स्वामी समवद्युत्तरं ब्रह्मोत्पत्तुपयाचलत् ॥६१॥ नवतत्त्वश्रियामास्यानीय विश्वपतेः पुरः । सुरैः सुवर्ण-
पद्मानि दिव्यान्यथं चित्तेनिरे ॥६२॥ द्रयोर्द्वयोः पदन्यासं तेषु चके चलन्विभुः । अन्यानि चालयामास सुरवर्गः पुरः पुर-
। ६३ ॥ ततः समवद्यन्तुयुर्वी पूर्वद्वाराचिंशत्प्रभुः । यामिद्य शुभनिविश्वतमः समुदपच्छिदे ॥ ६४ ॥ ततः प्रदक्षिणीकृत्य
चैत्यं पूर्वदिग्मुखः । तीर्थांग नम इत्युक्त्वा भेजे सिंहासनं जिनः॥६५॥रत्नसिंहासनस्थानि प्रतिरूपाण्यय प्रभोः । अप्य-
न्यासु व्यपुस्त्रीणि व्यन्तरा दिक्षु तत्क्षणात्॥६६॥अंगुष्ठस्यापि नो रूपं ते विकर्तुं प्रभोः श्रमाः । प्रभुप्रभावादेवासीत्तद्रूपं
तासु भूर्निपु ॥ ६७ ॥ सर्वद्वीशाकृतंजंस्ति पिण्डयित्वेव निर्मितम् । उद्गास्वदुहभूवानुमोलि भामण्डलं विभोः ॥ ६८ ॥
जिनेशदेशानानादनासीरो विश्वपापिभत् । पूरयन्मरुदध्वानमुच्चैर्ध्वान दुन्दुभिः ॥ ६९ ॥ रत्नध्वजः पुरो भर्तुर्दृष्टुव
यदभ्रतः । कृष्णपताकाहस्तेन धर्मः शैलूपतां दधौ ॥ ७० ॥ प्राग्द्वारागल वप्रेऽस्मिन्दत्त्वा तिस्रः प्रदक्षिणाः । नत्वा तीर्थं
जिनं चाग्निदिट्याचारविदो मुदा ॥ ७१ ॥ स्यान् विमुच्य साधूनां साध्वीनां च तदन्तरे । विहिताञ्जलयस्तस्थुरुर्वा

वेमानिरुन्धियः॥७२॥पुष्पम्॥ग्राम्यद्वारा प्रविश्याथ विधिना नैकते स्थिताः । क्रमेण भवनानीशज्योतिष्कव्यन्तरस्त्रियः
॥ ७३ ॥ प्रतीचा गोपुरेणथ प्रविश्यात्पुष्पमूर्तिदिशि विधिना भवनानीशज्योतिष्कव्यन्तरात्तथा ॥ ७४ ॥ गोपुरेणो-
त्तरेणोच्चैः प्रविष्टास्तद्विधिक्रमात् । कल्पामरा नरा नार्य ईशाने ककुभि स्थिताः ॥७५॥ भल्पपट्टिः प्रथमाय तस्तत्रायागतं
महर्द्विकम् । प्रणनामागतं त्वघ्रे नमस्त्रेच गयौ च सः ॥७६॥ नासीन्निगन्ध्रणा तत्र न च काचन द्रुःकथा । न भग्नं न च
मात्सर्यमभून्मत्सरिणामपि॥७७॥द्वितीयस्य तु वप्रस्य मये सिंहगजादयः । तिर्यञ्चोऽस्त्युनिथःस्पञ्जसुखस्थाल्यक्तमत्सराः
। ७८ ॥ मंचद्व्यादप्यभग्नानि रौप्यवमानरे पुनः सुरासुरनरेशानां चाह्वनान्यवतस्थिरे ॥ ७९ ॥ विशञ्जोभां पुरे राजा
जयापद्मावतीवृत्तः॥ तन्नागलोत्सवैर्नाथं नत्यास्थाद्विधिवत्तदा॥८०॥स्वपुत्रैश्वर्यमालोस्य त्रिलोस्यास्तृयमानयोः॥ यः पित्रोः
प्रमदो जज्ञे तत्पुरश्चूलकोऽम्बुधिः८१॥ये योजनसहस्रेऽपि जीवा मान्ति न मान्ति वा । मधुः प्रसुप्रभा गच्छे पीठे तत्रैकयोजने
॥ ८२ ॥ निवार्य भक्तिवर्योऽथ सर्व कोलाहलं तदा । नत्वा तीर्थपति स्तोतुमिति शक्रः प्रचक्रमे ॥ ८३ ॥ श्रीवासुपूज्य
नन्दन्तु त्वदंद्दिनस्वचन्द्रिकाः । दशाशाविलसज्जन्तु कर्मसंतमसच्छिदः ॥८४॥ नमः शमसुधाभोधिलहरीस्य इव प्रभो ।
त्वद्विलोकितलीलाभ्यो भवाग्निमग्नशहेतवै ॥८५॥ अन्तःसंततसंदीप्तध्यानानलविभानिभाः । विभो तत्र विमान्यप्रभामो
दासितचिदुमाः ॥ ८६ ॥ जगन्ति दन्तद्युतयो विभ्वेश विशदास्तव । भवार्णवतरण्डस्य सितध्वजपद्मोपमाः ॥ ८७ ॥
भाग्यं भुवि भवानेव विधाति भविनां विभो । यद्भवदर्शनं तेषां सर्वेन्द्रियमदप्रदम्॥८८॥स्तूयसे सुमनोभिस्त्यममनस्को-
ऽपि यत्प्रभो । केवलतैय पुण्यस्य तन्महत्त्वमदो तव॥८९॥धर्मदेशनया वीतरागगियञ्जने जिन । प्रागेव कुरुपे वीतरागं

दन्तशुतायम् ॥ १० ॥ चर्यमानवरज्ञानज्ञेयः श्रेयःश्रियः पदम् । त्वत्प्रसादः सदा मेऽस्तु चासुपूज्य जिनाधिप ॥ ११ ॥ इतीन्द्र
स्तुतिभिस्तुष्टे निवेष्टे नृसुरासुरे । निर्भलां निर्ममे धर्मदेशनां निर्ममेश्वरः ॥ १२ ॥ योजनप्रसराः, सर्वभाषापरिणतिप्रियाः ।
पञ्चत्रिंशदपुणा रेजुर्गिरो विश्वगुरोरिति ॥ १३ ॥ मो भव्या भूरिभागेन भविनां नृभवो भवेन । तदमुं प्राप्य संसारं त्यज्त्वा
अयत्त निर्धृतिम् ॥ १४ ॥ यतः संसारमस्तोकशोकदुःखभृतं युधाः । न भजन्ते यथाश्वत्थतरोः कृम्याकुलं फलम् ॥ १५ ॥
मोक्षायाम्युद्यतैर्मान्यं भव्यैः द्वाश्वतशर्मणे । भवदुःखानि यन्नूनं न भवेयुः शुभात्मनाम् ॥ १६ ॥ शक्तिज्ञानहगानन्दा
मयानन्ता ध्रुवं स्थिताः । कः संसारसुखद्वान्त्या तत्र मोक्षे निरुद्यमः ॥ १७ ॥ यः संसारसुखास्वादान्मोक्षसौख्ये निरादरः ।
व्यग्रः पद्मादने दुर्योः स सुधामवधीरयेत् ॥ १८ ॥ संसारे परमे दुःखं मोक्षे च परमं सुखम् । इति तत्त्वं परिज्ञाय भान्यं
मोक्षाय तत्परैः ॥ १९ ॥ तस्याद्यं कारणं धर्मस्तरोर्योजमित्र ध्रुवम् । यनितव्यं ततस्तस्मिन्नप्रमेर्मनीषिभिः ॥ १००० ॥
अयं धर्मो द्विधा ज्ञेयः साधुश्रद्धाश्रयाद् ध्रुवैः । अल्पानल्पविलम्बेन सिद्ध्ये द्विविधोऽपि सः ॥ १ ॥ तत्र सावद्ययोगानां
विरतिः सर्वमः सदा । निर्दोष एव साधूनां धर्मश्चारित्रलक्षणः ॥ २ ॥ यदि सावद्ययोगानां देशतो विरतिर्भवेत् । तदेव
गृहिणां धर्मः श्रमणोपास्तिसंस्थायाम् ॥ ३ ॥ द्विविधोऽपि विधेयोऽयं श्रद्धया शुद्धयाधिकम् । सा पुनः सुगुरोस्सन्देशोप-
देशोर्जागते श्रुतेः ॥ ४ ॥ तेऽप्यास्तिकत्वपात्रेषु फलन्त्यन्यत्र न कश्चित् । नानाचित्तेन होशुद्धमत्यादिविचित्र तथथा ॥ ५ ॥
अनन्तजनमित्यस्ति पुरं महिमवत्तरम् । शश्वद्मन्ति यत्पारैरेव विश्वपुराण्यवि ॥ ६ ॥ महाकष्टमसाधूनां साधूनां संमदं
ददत् । तत्र निव्रगतिर्नाम धरित्रीदयितः स्थितः ॥ ७ ॥ पुरेऽत्र कष्टं तिष्ठन्तः कापि सौख्याय गम्यन्ताम् (गच्छन्) ।

इत्युत्तास्तेन चत्वारः पौरा निरगुरेकदा ॥८॥ ते तु शुद्धमतिर्योग्यमनिर्मन्दमतिस्तथा । इर्मतिश्चेति कुग्रामेव जीवन्कर्म-
वृत्तितः ॥ ९ ॥ कामं वृत्त्यै भ्रमन्तस्ते शीतवातानपेव्यपि । खड्गीपं ययुः कष्टार्जिताल्पद्रव्यशम्बलाः ॥ १० ॥ कुशौलेषु
हयत्वण्डान्सत्रासानल्पतेजसाः । रत्नग्रमेण युद्धन्तो मृदाः मुमुदिरेऽत्र ते ॥ ११ ॥ तैरलोकं पुमान्कोऽपि, दिव्याभरणभासुरः ।
तरुच्छायास्थितः सारपरिवारो महानिह ॥ १२ ॥ प्रीणितस्वान्तया नुन्नः कान्तयाथ, प्रशान्तया । असत्योक्तिनिशाभानु-
स्तामुबाच पुमानयम् ॥ १३ ॥ किमेविरश्मखण्डैर्यो रोचितैः पामरोचितैः । न स्पृशन्ति करेणापि ग्रानि पौराः परीक्षकाः
॥ १४ ॥ इतोऽग्रतोऽस्ति माणिक्यगिरिरिंकुणालयः । यत्प्रभासु न भासन्ते तमांसि च महंसि च ॥ १५ ॥ यदि
त याथ रत्नानि लभ्यन्ते तानि तानि तत् । येषां मदीयोमदसां मदीयं, मूर्यमश्नकम् ॥ १६ ॥ अथ शुद्धमतिर्द्वयो मायु-
दिष्टमनेन मे । न्यक्तं परोपकारार्थमेव जीवितमीदृशम् ॥ १७ ॥ तदस्यादेशमाधाय दारिद्र्याय ददे जलम् । इति ह्या-
त्या चचालासौ माणिक्याचलदिह्मुखः ॥ १८ ॥ तस्मै रत्नाग्निने खानिखननार्थमार्थपयत् । पुमान्स दिव्यः कुदालं तीव्र-
त्वालंकृतं कृती ॥ १९ ॥ माणिक्याचलमासाद्य मायद्रोमाश्चकञ्चुकः । अवापैप खनन्त्वानी रत्नानीह, त्विषां गृहम्
॥ २० ॥ कालेनाप्यतिकष्टेनाप्यहं रत्नमभूल्यकम् । तद्ग्रहीष्येऽधुना येन लभ्यते सुखमक्षयम् ॥ २१ ॥ इति ह्यगत्वा नि-
कष्टासु माणिक्याचलसीमसु । ददत्पदानि संप्राप शिखरं तस्य स क्रमात् ॥ २२ ॥ युग्मम् ॥ यन्माहात्म्येन तन्वन्ति
सेवां देवाधिपा अपि । रत्नं तेनेह तत्किञ्चिद्दृष्ट्वोच्चैरिदृशम् ॥ २३ ॥ महत्तस्य रत्नस्य दर्शनादेव शुद्धधीः । विश्व-
त्रयस्यागुपरि स्फुरितं स्वममन्यत । २४ ॥ तच्चालोक्यातियत्नेन रत्नमुत्थुलकाकृतिः । धीरो विश्वगधीश्चेतस्येतच्चिन्तयति

स्म सः ॥ २६ ॥ स एव ज्ञानयान्पुण्यः कृपागारो शुभः पुमान् । येनेदग्रत्नपात्रं मे कथितः पृथिवीधरः ॥ २६ ॥
अयमेव च रत्नाद्रिः संच्यो रत्नार्थिभिर्नृभिः । स्युः सर्वेष्वपि शैलेषु रत्नानि कविवागियम ॥ २७ ॥ देवः स एव यः
कश्चिदम्याद्रेरधिदेवतम् । देवत्वं क्वचान्यदेवानां येषां न स्थानमीदृशम् ॥ २८ ॥ रुचिप्रचितविश्वेऽस्मिन्नपि माणिक्क्यभूभृति ।
तमः समलदृष्टीनामस्ति नास्तीति संशयः ॥ २९ ॥ दृष्ट्वैनमपि रत्नाद्रिं गिरीनाकाङ्क्षतोऽपरान् । अन्धदृष्टेर्जनस्यास्य कान्तौ
ध्यान्तेऽपि नो भिदा ॥ ३० ॥ अयमप्यस्ति रस्योऽद्रिस्तथान्येऽप्यद्रयोऽदृशुताः । यस्य स्याद्विचिकित्सेति स किं पार्ष्णे
लिप्यते ॥ ३१ ॥ धन्या अन्याद्रिभानोऽपि यत्नाद्रत्नान्यचाप्नुयुः । इति वार्तापि ह्यास्याय हा स्यादेतद्विरस्पृशाम्
॥ ३२ ॥ अन्याचलचरैः पुंभिरेतद्विरचिरा नराः । दर्शनेनापि लज्जेरन्सहेरन्संस्तवं कुतः ॥ ३३ ॥ धन्योऽहं कृतकृत्योऽहं
लब्धजन्मफलोऽप्यहम् । येनासामान्यमाहात्म्यं रत्नमेतदवाप्यते ॥ ३४ ॥ धिग्निर्भाग्यं जटमर्ति मां पुरा येन वासराः ।
अगम्यन्ततमां हन्त रत्नैस्तरप्नुयुर्जातैः ॥ ३५ ॥ इति ध्यायन्हृदि दधौ स तद्रत्नं सुनिश्चलम् । अच्छिद्रमपि यत्प्रोतम-
ननैरमलैर्गुणैः ॥ ३६ ॥ सुरासुराचार्यामृदि स 'प्राप तद्रत्नधारणात् । अचिन्त्यमहिमानो हि मणिमन्त्रौषधीगुणाः
॥ ३७ ॥ स प्रतिक्षणतत्सदसुग्वनिर्भरमायनः । महानन्दमपि प्राप किं न भाग्यभृतां भवेत् ॥ ३८ ॥

यस्तु योग्यमतिः सोऽपि दिव्यगुणो गिरां गुणैः । प्रीतः शुद्रमर्ति मूलाचालोक्त्य प्राप्तनिश्चयः ॥ ३९ ॥ पूर्ववद्वन्धकु-
शालः गानीर्ज्ञाताः ग्वनञ्जनैः । कृतयत्नोऽपि रत्नौघ बहुमून्यमवाप च ॥ ४० ॥ युगमम् ॥ रत्नमूल्यसुग्वस्वादः परं किं-
चिदमूदमौ । तत्र लोकोत्तरं रत्नं लब्धुमादरमादधौ ॥ ४१ ॥ गत्वा किंचित्पुरं दिव्यं रत्नासथ्रीः स्थितः सुखम् ।

स ईद्वामहसंपन्नभोगयोगश्चिरं स्थिरः ॥४२॥ क्षीणश्रीः प्राप्य रत्नानि श्रिये माणिक्यशैलतः । जगाम कामं दिव्यानि
भूयो भूयः पुराणि सः ॥४३॥ रत्नक्षीपे स मणिम्यगिरं गत्वा कदाचन । सप्ताष्टवारसंचारखिन्नश्चेतस्यचिन्तयत् ॥४४॥
पुंसा दिव्येन मे तावदधुनापि हितेपिणा । अमूल्यरत्नमादिष्टं निलसौख्यस्य कारणम् ॥४५॥ ततस्तद्व्यवये घटनं कुर्वे
चक्रे च तं तथा । प्राप्यामूल्यं च तद्रत्नं स शुद्धमतिवह्मभौ ॥४६॥

यस्तु मन्दमतिर्नाम स दिव्यपुरुषोक्तिपु । ईदृग्विमर्शस्पर्शन चित्ते तरलं मनः ॥४७॥ प्रलक्ष्णाणि परिक्षिप्य रत्ना-
न्येतानि रूपदम् । लगेढावयेऽस्य कः सत्यासत्यसशयगोचरो ॥४८॥ इति निश्चिद्य तैरेव श्रावण्डैरवण्डमुत् । पुरं गन्तु-
मना दिव्यं न्यचित्पङ्क्तिं पपात सः ॥४९॥ ततस्तद्विचित्रप्राप्तस्त्वपमूल्योपभोगसु । निनाय स दिनान्यत्र संकरे सुख-
दुःखयोः ॥५०॥ सुक्तश्रीर्यत्र तत्रापि स भ्रमन्नश्चरत्पुनः । रत्नक्षीपं ययौ देवाग्रावण्डान्यवाप च ॥ ५१ ॥ ततस्तद्वि-
चितावाप्तस्थानश्रीदुःखजीवनः । गतागतशतान्येवं हताशः प्रततान सः ॥५२॥ सोऽपि कालेन निर्विण्णस्तन्वानो दिव्य-
पुंवचः । माणिम्यगिरिमाश्रित्य भेजे शुद्धमतेर्गतिम् ॥५३॥

यस्तु दुर्मूर्तिरारुर्ण्य स दिव्यपुरुषस्य गाम् । स्वनामार्हविचारेऽत्र स्थिरं व्यरचयन्मनः ॥ ५४ ॥ महत्त्वं माययापन्नः
कोऽप्ययं मायिकः पुमान् । विप्रतारयति स्वैरं रत्नक्षीपचराव्रतान् ॥५५॥ विलोभ्य कोमलोत्थायमायातं जनमादरात् ।
नीत्वा कचन गृह्णाति शम्बलं स्वमपि क्षणात् ॥५६॥ पापाचारे विचारेऽस्मिन्निश्चलं रचयन्मनः । रत्नक्षीपस्य पन्थान-
मप्यमुञ्चत दुर्मतिः ॥ ५७ ॥ रूपावर्तशिलागर्तपङ्कुरुष्टकसंरुटे । स महागह्वनेऽरण्ये रुचिन्निःपुण्यकोऽपतत् ॥ ५८ ॥

दृष्टजीवघटाघट्टकटितस्तेषु तेषु च । दुःस्थानेषु पतञ्जलेऽरण्यानिर्गन्तुमक्षमः ॥५९॥

आरुण्यं धीधनैरेतदन्तरद्वनिदर्शनम् । ततः प्रथमवद्भावं न पुनश्चरमो यथा ॥ ६० ॥ निगोदवसनं यत्तावन्नन्तज-
नपत्तनम् । तत्र कालपरीणामो नाम चित्रगतिर्विषयः ॥ ६१ ॥ भव्यस्तद्वचसिद्धोऽसौ जीवः शुद्धमतिस्तु यः । आसन्नसि-
द्धिर्लो धोग्यमतिर्भग्योपमः स चावशदूरभव्यस्त्वसौ मन्दमतिर्मन्दगतिर्भवे । अमव्यो दुर्मतिर्ज्ञोऽनन्तसंसारदुःखभाक्
॥ ६३ ॥ जीवाद्यतुर्विधाः कालपरिणामवशादमी । आजगुर्व्यवहारालयराशौ ते कथमप्यथ ॥ ६४ ॥ कुप्राप्ताः कुम्भ-
यास्तापशीतानादिकष्टजम् । अकामनिर्जरापुण्यमल्पमल्पं स्वशम्यलम् ॥ ६५ ॥ मानुष्यकभवो रत्नशीपस्तत्र कुपर्वताः ।
कूनीर्भाणि कुरत्तानि तद्वाज्ञानतपांसि च ॥ ६६ ॥ चारित्र्यं चिटपी तत्र सद्गुरुः पुरुषो महान् । कृपा तत्प्रेयसी विश्वव्रज-
न्तुरिता रचिता ॥ ६७ ॥ सर्वशशासनं यच्च स माणिरयमहीधरः । ध्यानं कुक्षालकः कर्मत्वानीनां खने क्षमः ॥ ६८ ॥
सुनपोष्यन्तु मत्पुण्य रत्नश्रेणिरदृपणा । सम्यक्त्वं तच्च रत्नाद्रिकोटौ रत्ने यदुत्तमम् ॥ ६९ ॥ पञ्चातिचारसंज्ञारो
माणिरयद्रिस्तुतिच्छलात् । सुरासुराचार्यां लक्ष्मीर्यां केवलज्ञानमेव तत् ॥ ७० ॥ यस्तत्सद्गान्महानन्दः स मोक्षगम-
नोरसवः । मन्यः कोऽपि भवेऽत्रैव कृतकृत्यो भवेदिति ॥ ७१ ॥ आसन्नसिद्धिस्तु स्यात्सस्पृष्टस्तपमां फले । भवेयु
दिव्यद्रेषु भोगास्वन्मुल्यजं फलम् ॥ ७२ ॥ मसाष्टवारं यामुर्श्य सुपुत्रेषु गतागतिः ॥ पुण्योदय्ययथोत्थानान नरामर-
भवास्तु ते ॥ ७३ ॥ दूरभग्यस्य यो दिव्यपुरीगमनमिच्छतः । पक्षीपातोऽल्पभोगर्द्धिभूतप्रेतादिजन्म तत् ॥ ७४ ॥
ब्रह्मन्पूरीन्मयान्दूरभग्योऽपि मुम्बदुःखभाक् । गुरोर्गिरं पुनः प्राप्य भव्यीभूय शिवं श्रयेत् ॥ ७५ ॥ अभव्यस्तु

गुग्मेर्पात्मत्यजन्मास्वदृग्गः । विशालरण्ये दुर्जन्मचयसंचारं नामनि ॥ ७६ ॥ दुःकर्मनामभिर्दुष्टजीवैस्त्वप्रातिग्रहितः ।
दुःखस्थानेषु कूपादिस्थानीयेषु पतत्यसौ ॥ ७७ ॥ कष्टात्कष्टान्तरे 'स्यष्टं पतत्रेषु सुदुर्मुष्टः । अयं कुजन्मनां पारं
कंदोचिदपि न ब्रजेन ॥ ७८ ॥ इत्यन्तरद्दृष्टान्तमवबुध्यः सुबुद्धयः । अहितत्यागतः सन्नः सन्तु यस्य हिते रताः ॥ ७९ ॥

॥ इति चतुर्विधजीवविचारेऽन्तरङ्गकथा ॥

इत्याकर्ण्य सुधापूर्णकर्णौ वण्णं विमोर्वचः । यमबुद्ध्यता बोधमहिताः स्वहिते जनाः ॥ ८० ॥ यहवो लघुकर्माणाः
सूक्ष्माद्याः सूक्ष्मदर्शिनः । विभु विज्ञापयांचक्रुः कोशीकृतकरा नराः ॥ ८१ ॥ प्रभो आन्तैर्महारण्ये सार्धनाथ इवोत्तमः ।
पतद्भिरक्टे हस्ताचलय्य हव दाढ्यैवान् ॥ ८२ ॥ ध्रुवाद्गर्भैरभीष्टान्नमन्नागारमिवाग्रतः । रोगग्रस्तेर्महोवैद्य इवादरणस्तु-
न्दरः ॥ ८३ ॥ मरौ ग्रीष्मेऽहि संचारात्सिद्धैः सर इवाद्भुतम् । मवासस्थैः मियालोक इवास्तोकमतर्कितः ॥ ८४ ॥
राघुशस्त्राहनिप्रस्तैः शरण्यः शक्तिमानिव । नदीधररयाकृष्टैः सत्तारक इवोद्यतः ॥ ८५ ॥ मन्त्रसेवादितैस्तुष्टवेवीचर
इवोत्तरः । अस्माभिर्भवदुःखार्तैर्लब्धस्त्वं श्रेयसां निधिः ॥ ८६ ॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ तदस्मान्कनकाभोजे रक्ष रक्षाभितो
भवात् । मसीद देहि दीक्षां नः शिक्षय श्रमणक्रियाम् ॥ ८७ ॥ एवमभ्यर्थितस्तेभ्यः श्रीसर्वज्ञो यथाविधि । सूक्ष्मादि-
भ्यो ददौ दीक्षां व्रतशिक्षां च तत्क्षणात् ॥ ८८ ॥ सूक्ष्माद्याः सावधः साध्व्यो धरणीप्रभुत्वा यमुः । आधकाः सुयशो-
मुख्याः आचिकाश्च जयादिकाः ॥ ८९ ॥ इत्थं चतुर्विधं सूक्ष्मयसंधातयातकम् । वासुपूज्यो जगत्पूज्यं स्थापयामास
सुस्थितम् ॥ ९० ॥ यदा ज्ञानं विमोर्मां वि ग्रहीष्येऽहं तदा व्रतम् । इति ध्यानवती पद्मावती नाथेन दीक्षिता ॥ ९१ ॥

तत्प्रभञ्जयेणाथ नाथस्तेषां महात्मनाम् । सूक्ष्मादीनां तु पट्पट्टेर्गेणभृन्नामकर्षणाम् ॥ ९२ ॥ उत्पत्तिर्विगमो भ्रौव्यं
प्रमादिति पदत्रयम् । त्रिकालज्ञस्तदाचक्षुषी अतद्वीचीजमादिमम् ॥ ९३ ॥ युग्मम् ॥ त्रिपदानुसूतेरकादशाद्रानि वितेनिरे ।
ते चतुर्दशार्थस्थम् ॥ ९४ ॥ सुगन्धिचूर्णसंपूर्णं तूर्णं शकः सुरैर्दृतः । प्रस्तावजो मणिस्थालं गृहीत्वास्था-
स्तुरः प्रमोः ॥ ९५ ॥ उत्थायाथ प्रमुथूर्णक्षेपं कुर्वन्सुमेधसाम् । तेषां सूत्रेण चार्थेन ततस्तदुभयेन च ॥ ९६ ॥ क्रमा-
द्रव्यैरथ गुणैः पर्यायैश्च तयैरपि । अनुज्ञामनुयोगस्य गणस्य च ददौ तदा ॥ ९७ ॥ युग्मम् ॥ अथ दृन्दुभिर्निर्घोषैर्मन्त्र-
स्रोद्गारगीतिभिः । सुरासुरनरा हर्षांतेषु चासांश्च चिक्षिपुः ॥ ९८ ॥ पुनः सिंहासनासीनः पुरःस्थानां जगद्गुरुः । सुनीन्द्राणा-
मवास्तवदिक्षां गणधरोचिताम् ॥ ९९ ॥ तस्मिन्नवसरे स्यूद्गञ्जलैः शालितण्डुलैः । अखण्डैराढकोन्मानेर्निर्मितः कृत्यवे-
दिभिः ॥ १०० ॥ गन्धद्रव्यैः सुरग्यस्तीः प्रचुरीभूतसौरभः । सुनरोदश्चितः क्षमापवसुपूज्येन कारितः ॥ १०१ ॥ बाद्येषु बाद्यमानेषु
गायति प्रमादाजने । दारा प्राच्येन समयमरणे माविशुद्धलिः ॥ १०२ ॥ त्रिभिर्विदोपकम् ॥ दक्षप्रदक्षिणो भर्तृरुत्क्षिप्तः स पुरी-
न्दभिः । श्रेयःश्रीनर्तनारम्भे गुणदृस्तकन्दर्भो ॥ १०३ ॥ अपतन्तं महीपीठे बलेरर्थं दिवौकसः । जगद्गुरुः सुगुरोर्वीक्ष्यमिव
भक्तिपरा नराः ॥ १०४ ॥ पतितस्य क्षितौ तत्पार्थस्यार्थं जगृहे नृपः । तीर्थक्षीयामिवाल्पाल्पं शेषं तु जगृहृज्जनाः ॥ १०५ ॥
बलेरतस्य प्रभावेण पूर्वोत्पन्ना गदाः क्षणात् । विलीयन्ते न जायन्ते यन्मासान्तर्नवाः पुनः ॥ १०६ ॥ मातुलिङ्गशराधारौ
धारयन्दक्षिणौ मुजौ । वामौ नकुलकादण्डदण्डाभ्यामभिमण्डयन् ॥ १०७ ॥ अवलम्ब्यरुचिर्धक्षो बलक्षालयकाहनः । कुमार-
नाम्ना सीधेऽस्मिन्नासुर्गुणचिभोरभूत् ॥ १०८ ॥ युग्मम् ॥ उत्पेदे च घनद्रयाभा चण्डानामा तुरङ्गात् । दक्षिणौ दक्षणी

शक्तिचरदत्तचरौ करो ॥ ९ ॥ सुजो वामौ गदापुष्पभूषितौ परित्रिभ्रती । सदा सनिहिता भर्तुर्जाता शासनदेवता ॥ १० ॥ युगमम् ॥ अथोत्थायोत्तरद्वारा निर्गच्छ, स्वर्गिर्भिवृतः । देवच्छन्दे जिनो हंस इव त्र्यश्रम्यदम्बुजे ॥ ११ ॥ प्रभोरनुज्ञामासाद्य प्रतिपद्य जिनस्तुतिम् । उपविष्टेषु शेषेषु सुनीन्द्रेषु यथाक्रमम् ॥ १२ ॥ तदर्हदंघ्रिपीठस्थः सूर्यो गणधराग्रणीः । विश्वलोकमनःप्रीत्यै प्रतेने धर्मदेशनाम् ॥ १३ ॥ युगमम् ॥ सर्वज्ञवाक्यधनसारलवानुकार-माचिञ्जली-मुपशमाभृतपुष्टदृष्टिम् । आकर्ण्य कर्णसुभगां प्रभुशिष्यवाचं-वाचंयमानिभृतमक्तिभरेण नत्वा ॥ १४ ॥ आढादनस्त्रिजगतां जयतादनन्द्यः । श्रीसङ्घ एव जिननाथकृतप्रतिष्ठः इत्यक्षिपं वदनचन्द्रमरीचिशस्ता । विस्तारपन्निव निजं मिलयं जनो-ज्जात् ॥ १५ ॥ युगमम् ॥

इति दण्डाधिपतिश्रीमदाढादनसमभ्यर्धितथीविजयसिंहसरिशिष्यश्रीवर्धमानसूरिविरचिते श्रीवासुपूज्यचरित
आढादनाङ्के महाकाव्ये बतुःकल्याणकलङ्घिवर्णनो नाम तृतीयः सर्गः ॥

अथ चतुर्थः सर्गः

अथ प्रतस्ये पृथिवीं पावयन्चयदैः प्रभुः । अन्वीयमानो मुनिभिर्गिनयः सद्गुणैरिव ॥१॥ जघन्यतोऽप्यभूत्कोटिः
प्रभोः पार्श्वे सुपर्यणाम् । ऋतुयातेन्द्रियाभ्यानुकूलाः सर्वतोऽन्वहम् ॥२॥ इमाः कल्पदुमस्यास्य गच्छतो नतशीर्षकाः ।
अजायन्त जगद्भूतैः शरुनाश्च प्रदक्षिणाः ॥३॥ युग्मम् ॥ स्वदुर्मुगत्व जानन्तो लज्जिता इव कण्टकाः । अधोमुगत्वम-
भजन्पथि प्रचलतः प्रभोः ॥४॥ यत्रेशोऽगात्र तत्रातिगृष्टयदृष्टिकुजः रुचित् । मारिबैरितिदूभिश्चस्त्वान्यच्चक्रमयान्यप्रि ॥५॥
अप्रदृन्नगडमश्रुकेशो देशेषु मगरत् । स्याद्रादी दारिकापुर्वाः पर्यन्तोर्ग्रीं क्रमादगात् ॥६॥ अस्यां सुरैर्धैः समप्रसरणे
विरहिते क्षणात् । तत्र माग्वत्प्रविद्यालयके मिहासन जिनः ॥ ७ ॥ राजमान्या छिष्टस्य तद्वरा दारिकापतेः । तदा
ममवगृह्याग मनःस्यागं न्यरेदयत् ॥ ८ ॥ मार्गं दादश स्यस्य -कोटीस्तेभ्यो ददौ मुदा । प्रभोः समन्वस्रत्प्रां.व.दृषः
सविजयो ययौ ॥९॥ प्रभु प्रदक्षिणीकृत्य कूनीन्दुः प्रणिपत्य च । छिष्टो बन्धुना सार्धमाऽसामात्माऽनुवासवम् ॥१०॥
अथ विश्वग्रहीनाथो विश्वभाषानुगामिनीम् । विश्वलोकप्रयोगार्थं विदधे धर्मदेशनाम् ॥१॥ अवा जन्तोरनन्ताः स्युर्नृमवः
शस्यते परम् । यदुर्जन्तैऽनुना स्वर्गापवर्गाभ्याः सुखश्रियः ॥१२॥ एषोऽपि पुरुषार्थानां कर्तृत्वेन विदां मुदे । तान्विनमः
तेन किं जन्ममग्न्यापूरणहेतुना ॥ १३ ॥ स श्लाघ्यः पुरुषो यस्मिन्पुरुषार्थः स्फुरन्त्यलम् । सरस्तदेव-सेव्यं छि.यक्रापः
प्रापुरागपदम् ॥ १४ ॥ रमार्थकाममोक्षागश्रत्वारस्ते जने श्रुताः । कित्वर्थकाममोक्षाणां धर्म एव-विबन्धनम् ॥ १५॥

तस्माद्विश्वार्थवृक्षाणां घर्मो वीजमिति ध्रुवम् । मन्वानैरमलज्ञानैर्जनैः सेव्योऽयमन्वहम् ॥१६॥ एतस्य वृद्धये शुद्धबुद्धि-
भिर्गृहमेधिभिः । विज्ञाय सेवनीयानि व्रतानि द्वादशान्यपि ॥ १७ ॥ तत्रार्हिसा च सत्यं चास्तेयब्रह्मपरिग्रहाः ।
यतेर्महाव्रतानि स्युः पञ्चेतानि तु सर्वतः ॥ १८ ॥ देशतोऽमुनि पञ्चाणुव्रतानि शुद्धशालिनाम् । दिग्भोगानर्धदण्डाख्यं
त्रिधा क्षेत्रं गुणव्रतम् ॥ १९ ॥ सामायिकं च देशावकाशः गोपथसेवनम् । संविभागोऽतिथेः सत्त्वार्गेवं शिक्षाव्रतान्यपि
॥२०॥ द्वादशानां व्रतानां तु सम्यक्तत्वं जीचितं परम् । गथा गुणानामौदार्यं तपसां वा क्षमोक्तयः ॥२१॥ सर्वज्ञे सद्गुरो
धर्मे या श्रद्धा हृदि निधला । सम्यक्त्वमिति तत्त्वज्ञैर्विज्ञेयं हितमात्मनः ॥ २२ ॥ अस्य प्रभावाज्जायन्ते देवाः सेवानृतो
नृणाम् । विस्तारिण्यः श्रियः सर्वा यथा विक्रमभूपतेः ॥ २३ ॥ तथाहि ।

जम्बूद्वीपेस्ति कुसुमपुरं कुसुमसंनिभम् । यत्र स्वर्णमयावासभासः केसरतां दधुः ॥२४॥ राजास्मिन्दरितिलको भूबध्नु
तिलकोऽज्जनि । नाम्ना गौरीति कान्तास्य गौरी कान्तगुणैरभूता ॥२५॥ उपयाचितलक्ष्मिर्देक्षलक्ष्यसुलक्षणः । तयोरुपव्रता-
दोपच्छेदनो नन्दनोऽभवत् ॥२६॥ अस्मिन्गर्भस्थिते राज्ञा जिता विक्रमतोऽरयः । अतो विक्रम इत्याख्यामस्याभ्याकार-
यन्महैः ॥२७॥ समये विनयी सोऽयमुपाध्यायवशंवदः । अधीती सर्वशास्त्रेषु निष्णः कृत्स्नकलास्वभूत् ॥२८॥ कामेभ-
क्रीडनारण्ये तारुण्ये यातुमुद्यतशृङ्गात्रिशः नृपकन्याभिर्नृपरत पर्यणाययत् ॥२९॥ यावद्विद्येऽवसौ ताभिर्द्वात्रिंशद्वासवेदमसु ।
रन्तुं प्रवधुते तावदकस्माद्वाधिभिर्धृतः ॥३०॥ कुष्ठकासज्वरश्वासशोफशूलजलोदरैः । शिरोर्तिगदुदृक्पीडावान्तिवातैश्च
सोऽर्दितः ॥ ३१ ॥ उपयाचितयस्त्यादिकर्ममन्त्रौपधक्रियाः । सर्वे व्यर्थमभूदस्मिन्हितं वारुण्यं जडे यथा ॥ ३२ ॥ शीर्ण-

नारदोऽष्टदत्तांघ्रिरत्यर्थं व्यथितोऽतिभिः। अनल्पं तद्वयः कष्टं शरदौति स्म सोऽनिशम्॥३३॥ ततः पुरवर्हिःस्थस्य प्रसिद्ध-
स्वार्तिशान्तये । धर्मजगत्स्य यक्षस्य स मेने महिषाञ्जितम् ॥३४॥ तदा विमलकीर्त्तार्यः केवली केलिकामने । द्रुःकर्म-
तिमिरग्रामवामरः सपवामरतः॥३५॥ ततः केवलिनं नन्तुं स्रभर्ता सूरिभक्तिभाक् । चञ्चलानन्दसंक्षोभागरेनार्गिरवृतः
॥३६॥ तज्जिज्ञाप्य तदा चिक्षो विममोऽपि स्पष्टिन्तयत् । लासैल्लोभा इष रजो हा वधन्ते मर्मौषधैः ॥३७॥ सुद्रामण्डल-
मन्द्रेस्तेरौपधेरुपयाचितैः । भग्नं मक्षपाधिपुद्गैर्वन्तिरिधाद्रिषु ॥३८॥ तन्मे दर्पादमी रोगसर्पाः सर्पन्ति यद्वलात् । तत्समः
शमयाग्न्या शानमानुं भजे सुनिम्नः॥३९॥ अथ व्यजिज्ञपद्भूपमसाबुधमसाहसी । शमरादिं नमस्कर्तुं समं नयत मामिति
॥४०॥ सुक्ताल्लिखितदमष्टु सुगममुकजैः मृज्जु । नृपोऽथ नृविमनेन स्रवं तमनयत्सुखम् ॥४१॥ स्वर्णोऽजविष्टरक्रोड-
निविष्टं कठमापिणम् । नृपः सप्तं कुमारैण सुनिर्भंसं ननाम तम् ॥४२॥ ततो मुनिर्मनुष्याणां हरन्वापमिषं विषम् । वाक्वा
सुधाद्रवाचारयारिण्या धर्ममादिशत् ॥४३॥ पश्यन्त देशान्तैऽथ विक्रमोत्तया मुनिं नृपः । किं कुमारोऽयमारोग्यमरोहति
न मर्कश ॥४४॥ व्यक्तदृश्यस्फुरद्दर्म इवास्त्ये दशानांशुभिः । ऊचैथ केवली ज्ञानकवलीकृतसंशयः ॥४५॥ पुरोऽपरविदे-
होर्बोहतने रत्नस्थलाभिधे । पद्मालयगुणानां सप्त कुराज्यः पुराजनि ॥४६॥ स मृगव्यरसव्यग्रो भूतलं वन्यमन्यदा ।
तमी सुगशमं माधुं कायोत्सर्गे ददर्श च ॥४७॥ स धर्मज्ञानगोर्वरी धर्मज्ञानसमाश्रये । साधोकरसि निःशङ्कः कङ्कपञ्च
निष्पातयान् ॥४८॥ मिथ्यादुःकृतवाक्मसाधुः स्वव्यलीकविशङ्कया । पपात चातव्यग्रोऽथ चर्माधारतर्कधराम् ॥४९॥ जग-
धितिं जलन्तं निमग्नमौऽथ मन्त्रिभिः । पापश्रीकौतुकशृङ्गः कूलः श्रिप्त्वाशु पञ्जरे ॥५०॥ जगत्स्य तत्त्वः शुद्धं राज्ञे

पुण्डरीकं स भूयतिः । सन्निवैः पञ्चरात्रोक्तममोचि निरयोचितः॥५१॥ सुयशा मुनिराजस्तु स्मरन्पञ्चनमरुहतीः षड्जी-
ववर्गान्क्षमयन्सुरोऽभृद्भुवमसमः॥५२॥ स तु राजा वह्नैरं माधुवर्गे निरर्गलम् । न जनैर्निन्यमानोऽपि तत्पुरोषानमत्यजत्
॥५३॥ ध्यानाधीनो यशोधौतव्योमा सोमाभिधो मुनिः । तेनोर्ध्वा दण्डपातेनापाति, स्वात्मेन, दुर्गतौ ॥५४॥ क्षमाजन्तु-
न्क्षमयित्वाङ्गं संमार्ज्यं प्रतिमास्थितः । मुनिस्तथैव घातेनापाति पातकिनामुना ॥ ५५ ॥ इत्येष पौनःपुन्येन कुर्वन्पुण्येन
साधुना । अयधिज्ञानविज्ञाततद्भावेनेति भर्त्सितः॥५६॥ निघ्नसाधुशमागाधानरे रे दुष्ट स्वतुष्टये । न चेद्विज्ञोऽस्य घातत्किं
माहृग्योऽपि विभेषि न॥५७॥ क्षमिनः सुयशोमुख्या हन्त त्वामसदन्तरे । नाहं सहित्ये हन्येय स्वाभीष्टं स्मर दैवतम्
॥५८॥ इत्युक्त्वा तडितेव हुं तं तेजोलेदयया मुनिः । भस्मीकृत्य हुतं प्राप पयोद इव शान्तताम्॥५९॥ भूपोऽथ पापभारेण
समुत्पतितुमक्षमः । अभ्योगतीनामवधिं मसर्गो दुर्गतिं गतः ॥ ६० ॥ सोऽप्यालोच्य प्रतिक्लम्य तदतिक्रम्य पातकम् ।
मुनिस्तीव्रतपस्तप्त्वा दिवमायुःक्षयादगात्॥६१॥ स भूरनगजीवस्तु स्वयंभूरमणार्णवे । अप्रतिष्ठाननरकादुद्धृत्स्तिभिर्नां गतः
॥६२॥ स तिभिः ससमीमेव जगाम जगतीं ततः । ततोऽप्युद्धृत्य मत्स्योऽभृद्भुतः पृष्ठीं च दुर्गतिम्॥६३॥ षण्डालस्त्रीभवं
प्राप्य पुनस्तत्रैव पातवान् ततः कुम्भीनसो भूत्वा स भूर्मी पञ्चमीं गतः ॥६४॥ पुनर्जगाम तामेव भुजं मीनभवान्नरः ।
भृगनाथः स भूत्वाथ तुरीयं निरय गतः॥६५॥ पुनस्तत्रैव पाठीनशरीरान्तरितोऽगमत् । इयेनीभूय तृतीयं स इयाय निरयं
ततः॥६६॥ गृध्रदेहं गृहीत्वाथ गतस्तामेव दुर्गतिम् । द्वितीयां मुजगो भूत्वा जगाम जगतीं च सः॥६७॥ सोऽगमद्रोगभृद्भुज
तत्र भूयोऽपि दुर्गतौ । तिमीभूयागमदसौ प्रथमां पृथिवीमथ ॥ ६९ ॥ अजायत स जीवोऽथ पक्ष्येको विकलेन्द्रियः ।

हीनेन्द्रियचयस्तिर्गमीचजातिर्नरः सुरः॥६॥ नारकश्चेति शतशः सोऽभ्रद्रवचरश्चिरम् । नानागोनिभवां भूरिपरभृति
समाश्रयत् ॥ ७० ॥ आकुलः कष्टकोटीर्भिवन्धव्यथवधादिभिः । भवे भवे स पञ्चत्वमवाप व्यापदां पदम् ॥ ७१ ॥
इत्यापदोऽतिगहनाः सहमानेन संयुतौ । तेन बह्व्योऽवसर्पिण्य उत्सर्पिण्यश्च निन्यिरे॥७२॥ सोऽकामनिर्जराक्षामकर्मथ
तनुभूरभूत । गृहिणः सिंहदत्तस्य वसन्तपुरवासिनः॥७३॥ ताग्नये तापमीभूय तपस्तप्त्वा स दुस्तपम् । फलं त्वज्ञानकष्टस्य
प्राप त्वत्पुत्रतामयम् ॥७४॥ ऋषिघातप्रवचनदेपजं पापमेव तत् । सीबांभिः कष्टकोटीभिस्तामिस्ताभिरशोपयत् ॥७५॥
तेन द्योपितशोपेण दुरितेन तवाहमजः । अयं बभूव भूपाल रोगजालस्य भाजनम् ॥७६॥

इत्युक्तिं दुःश्रवां श्रुत्वा चक्रमे चकितो नृपः । स विक्रमकुमारस्तु जातजातिस्मृतिर्जगौ॥७७॥ विवेकदीपमप्राप्य प्रमो
मोहृतमोहतः । दृष्ट्वा कष्टमहासिन्धो मार्गभ्रष्टः पुरापतम्॥७८॥ इतश्चेतश्च चण्डाभिस्ताड्यमानस्तदूर्मिभिः । देवाससीरमे-
ल्याम्बिन्मम्रो कूपकुसंकटे॥७९॥ जगद्गुरो करालम्बं तयच्छानवलम्बितम् आकर्ष्य मामितः स्वामिमिरीह करुणां कुरु॥८०॥
मग्नसर्पैकगुणमोतत्रादशव्रतभूषणम् । आन्द्रधर्ममथो हस्तमिव व्यस्तारयद्विभुः८१॥ रोमहर्षाङ्गराकीर्णो हर्षाश्रुकणमिश्रहृक् ।
जम्बाश्च आषकं धर्म विक्रमोऽथ गगाविधिः॥८२॥ भूपोऽभ्रद्रवको नत्वा तौ मुनि पुरमीयतुः । व्यहरदसुधां योधिस्तुधाभ्यो-
यिस्ततो मुनिः॥८३॥ धर्मद्रुमूलसम्यक्तरमास्वादकृतादरः । छिन्नायकन्दैर्मुमुक्षे व्याधिर्विक्रमः क्रमात्॥८४॥ नवोद्धा-
मितलावण्यपुण्यमर्वाद्रचक्षिमा । धर्मलंकरणः सोऽभ्रन्मुक्तरपि मनोरमः॥८५॥ निश्तापोऽन्यदा यश्चः प्रत्यक्षः स जगाद
तम् । मन्दतया सज्जदेदोऽमि देहि मे महिषावशातम् ॥ ८६ ॥ तमूचे विक्रमो याचन्स्तुलायार्थं न लब्ध्वे । जडेऽहं

मुनिदिष्टेन सज्ज धर्मोपदेन मे ॥८७॥ धर्माख्यमोषधः दृष्टप्रत्ययं कष्टतोऽजितम् । जीवव्यापादपागन्धो यक्ष कः क्षिपति
 प्रधीः ॥८८॥ आचक्षे च यक्षेशो ददास्यन्यस्य मयशः । ततस्त्वत्से करिष्यामि कामं येनानुनप्यसे ॥८९॥ इत्युदित्वा तिरोभूते
 यक्षे दक्षकशेखरः । अनाकुलमनाश्रुके कृत्यकर्माणि विक्रमः ९० ॥ तत्रामरनिकेताख्योद्यानश्रीशेखरेन्यदा । जिनागारे कुमा-
 रेन्दुर्ययौ कल्याणकोस्सवे ॥९१॥ ततः स्नात्रविलेपाचोपेक्षणीयस्तबक्षणे । जिनेन्दोर्जनयित्वैव यात्रां यावन्न्यवर्तत ॥९२॥
 अस्तभ्ययद्रव्यग्रं तावत्सस्याखिलं बलम् । निजक्रीडावन्कोढे स धनञ्जयगुह्यकः ॥९३॥ युग्मम् ॥ यन्मात्रिकोणप-
 ध्वान्तकोटिबलसामिवाथ सः । हताम्बरचरस्फुरति मृतिं निर्माय मायया ॥९४॥ रोपंश्लोपितया भीष्मधनधर्धरधौवया ।
 तं क्षोणिपसुतं यक्षः साक्षेपमिदमब्रवीत् ॥९५॥ युग्मम् ॥ न रे नराधम कथं ददासि मम कासरान् । आयुःकाण्डमकाण्डेऽपि
 समापयसि किं स्वकम् ॥९६॥ स्मितधौताधरोऽधत्त कुमारो भारतीमथ । भो यक्ष न क्षिपामि स्वं तनुमद्वातगतके ॥९७॥
 अप्यारब्धबहुधाणाः प्राणाः कस्यापि न स्थिराः । तत्कृत्याकृत्यचित्कुर्यादकृत्यं तत्कृतेऽपि कः ॥९८॥ इत्याकर्ण्य कुधा
 यक्षो चिक्रमं क्रमसंग्रहान् । उत्पाद्यास्फालयद्रीचीमिवाभ्यर्णाचलेऽर्णवः ॥९९॥ मूर्छामुच्छिद्य यक्षस्तं कुधान्धः पुनरभ्य-
 धात् ॥ रे रे दवासि नाथापि किं मरेयमदेयवत् ॥ १०० ॥ कृपां करोषि जीवेषु स्वजीवे न करोषि किम् । मन्दभ्यतां
 गतेऽनुत्पिन्धमाचिष्कारकारणे ॥ १ ॥ धर्माधारः कुमारोऽथ गिरं जग्राह साहसी । स्वैकजीवेकृते जीवशतं को हन्ति
 धर्मवित् ॥ २ ॥ फलं तवापि धिग्यक्ष जीवलक्षनिपातनैः । इहामगन्धिकं धाम परत्र नरकव्याथा ॥ ३ ॥ त्वं धर्मदेव
 देवत्वं यातोऽसि प्राग्भवं स्मर । पातके जातकेलिस्तात्किमसि ज्ञानवानपि ॥ ४ ॥ पुण्यैकपरिणामेन जगद्ब्रह्मासहेतुन ॥

तथापि युज्यते यत्तुमानन्दं चन्दनादिना ॥ ५ ॥ इति तस्योक्तिर्भिर्युक्तिभिश्चाभिभिन्नमानसः । यक्षोऽभ्यधादहो साधु
त्यपाहं प्रतियोधितः ॥ ६ ॥ ततो नाथापि मायामि पापाहंरद्विनां बधैः । नृणां प्रणाममात्रेण गमिष्यामि प्रसन्नताम्
॥ ७ ॥ कुरु त्वमपि मे नाम प्रणामममलाशय । तेनैव तेऽनुमंसेऽहं संपूर्णमखिलं खलु ॥ ८ ॥ कुमारोऽथ जगौ यक्ष
नमस्कारो हि पञ्चांशः । प्रहासयिनयमेमप्रभुभाषप्रभेदभाक् ॥ ९ ॥ स प्रहासप्रमाणः स्याच्चित्तोत्सन्नितमत्सरैः । यः क्रियेत
परिज्ञातचिक्रियेभ्योऽपि सत्क्रियैः ॥ १० ॥ तमात्मनन्ति चिनयपणामं नयपण्डिताः । विद्यादिभ्यो विधीयेत पुत्राद्यैर्विनयेन
यः ॥ ११ ॥ प्राहुः प्रेमप्रणामं तं प्रणयिभ्यः क्रियेत यः । कामं सप्रेमकोपेभ्यो मित्रादिभ्यः प्रसतये ॥ १२ ॥ यस्तु
स्वामिनि संमानमानश्रोदानशालिनि । पेशिकः क्रियते स्वामिनमस्कारमुशन्ति तम् ॥ १३ ॥ यः सद्गुरौ च देवे च वीत-
रागे विरच्यते । तं तु भावनमस्कारं निर्दिशन्ति विशारदाः ॥ १४ ॥ विचारय त्वमेतेषु कं नमस्कारमर्हसि । इत्याकर्ण्य
कुमारोक्तिमभ्यधत्त घनंजयः ॥ १५ ॥ एवं कुमार नमस्कारं कुरु भावमयं मयि । यदेवोऽस्मि जगत्कारसंहारोद्धारकारणम्
॥ १६ ॥ भयार्णवसमुच्चारतरिभृतचिभृतयः । भवदशा एव भासन्ते सर्वदर्शनदेवताः ॥ १७ ॥ मन्त्रमस्कारमात्रेण तव
मंसारसागरः । विक्रम क्रमलहृदयमनुल्लङ्घ्यो गमिष्यति ॥ १८ ॥ अथाद्भूत स्मितस्यूतवदनो नृपनन्दनः । मयाकृष्टः कि-
यापापाठारूपापे यक्ष मा पता ॥ १९ ॥ जगतां सृष्टिसंहारोद्धारः सन्ति न सन्ति वा । इति सम्यग्र जानासि स्वमाख्यासि
अ तन्क्षमम् ॥ २० ॥ यद्भ्रमदृमा दृष्टिः सद्दृसा तव लुप्यते । तैः सुरेन्द्रैः स्तुतान्ख्यासि स्वांशान्दर्शनदेवताः ॥ २१ ॥
स्वयं भयान्धो मतस्यस्यं चापलेनोपलक्ष्यसे । नमस्कारात्तदुत्तारं कुतो दिशसि मे ततः ॥ २२ ॥ बचसा मिफलेनेव

तत्पापं मा वृथा कृपाः । भवेन्मम नमस्कारो भवेऽस्मिन्न जिनं विना ॥२३॥ इति वादिनि यक्षेन्दुर्मेदिनीनाथनन्दने ।
गिरं जागरयामास विवेकविमलामिमाम् ॥२४॥ ददशो त्वादृशः कोऽपि पुमाननुपमाकृतिः । धीरो धर्मो च वाग्मी च
राजपुत्र न कुत्रचित् ॥२५॥ जितस्त्वयाहं बचनैस्तेनास्मि तव किंकरः । शुद्धधर्मोपदेशाच्च मम त्वमसि सदगुरुः ॥२६॥
स्वचिन्तकोणं वासाय निजदासाय यच्छ मे । त्वच्छिष्यो यदि जानामि तद्गतां त्वद्गुणाचलीम् ॥२७॥ विभो विरहपिप्यामि
निजं चेतो न च त्वया । कदापि यदि वेत्तीदं जिनसेवोत्सवं तव ॥ २८ ॥ भर्तः स्मर्तव्य एवादृमुत्कटे संकटे कञ्चित् ।
अपमंय हि भुक्तानां स्वामिः यवसरः परः ॥२९॥ इत्युदित्वैनमापुष्टथाचगूत्र च स गुणकः । ययौ निजाश्रयं चित्रतश्च-
रिन्नचमत्कृतः ॥ ३० ॥ ततः प्रत्ययशेषायां रजन्यां राजपुत्रवः । द्रुतं चिज्ञातवृत्तान्तः कुमारोपान्तमापतन् ॥ ३१ ॥
मुदा कुमारमालिङ्ग्य पत्नया निनाय सः । बालार्करदिमहादमीरनीरश्रीरग्न्या सुवा ॥३२॥ पल्लवर्पांगैराङ्गीदृक्तामर-
सतोरणे । कुमारमुत्सवेनाथ वृषः प्राचीविशतुरे ॥३३॥ कालेन केनचिद्वाग्यभारमारीष्य विनसे । जगाम नामक्षोपत्वमेव
भूपालपुत्रवः ॥३४॥ कुर्वन्ननिलताध्यानस्तुधासिन्धूमिमज्जनम् । पितृशोकाग्निजं तापममुञ्चद्विक्रमो नृपः ॥३५॥ विवेकं
पितृशोकाग्निविशेषविशदं ततः । हृदलंकरणं चक्रे निष्कबद्विक्रमो नृपः ॥३६॥ ग्नायकल्पद्रुमारामच्छायामभ्ये निवेद्य
भूः । तेनाभूष्यत सर्वार्द्रमर्द्दगृहविभूषणैः ॥३७॥ सप्तथ्यसननिर्मुक्तममुक्तसुकृतोद्यमम् । अभूदभूषेऽत्र भूपीठं राजन्ते
राजवत्प्रजाः ॥३८॥

आमात्तोद्देशभद्राय कलिज्ञापितिर्यमः । कदाप्याकस्मिकापानः संनिपात इवोत्कटः ॥३९॥ दूरं देवस्य कस्यापि प्रभा

यादसुतोजसा । हरिः स हरिणेनेवाचक्रमे तेन विक्रमः॥४०॥शूरमण्डलतेजांसि दूरयन्सैन्यरेणुभिः । विक्रमोऽथ घरित्री-
न्द्ररभ्यामग्रीणतां गतः ॥ ४१ ॥ यमविक्रमयोर्जाग्रदुग्रविक्रमकर्मणोः । तयोः प्रचवृत्ते वीरसिंहसंहरणो रणः ॥ ४२ ॥
जातदेवानुभावौजःसंक्रमो विक्रमं यमः । जितोत्कटचमूकोद्विक्रटे संकटेऽनयत् ॥४३॥ पादान्ते दौकणीकृत्य कृतदोः-
संप्रभं यमम् । सृष्टिमात्रागतो यक्षस्तदा विक्रममैक्षत॥४४॥हीनोद्यमं दीनमुखं विद्विपं वीक्ष्य विक्रमः । बन्धादुन्मोच्य
देशायादिदेशाद्वरुणाशयः॥४५॥मानयित्वा च नत्वा च यक्षमक्षीणसौहृदम् । अनुज्ञाय निवासाय स्वपुरायाचलन्वृपः
॥४६॥ पुर्या मद्रलशृङ्गारहयाया हृदयेऽविशत् । प्रतोलीहृक्पथेनाय मृनाथः कीर्तिधूषणः ॥४७॥ तस्मिनराजनि राजन्तः
पीराः सौराज्यसंपदा । महोत्सवैर्दिवो देवान्धरामानिन्यरेऽन्वहम् ॥४८॥

व्रजन्मृगोऽन्यदा यासावर्नी वाणालिकेलये । किमप्योकः क्षणक्षीवास्तोकलोकमलोकत॥४९॥वाहयित्वा हयान्मृपो
चलमानस्त्वैव सः । भ्रमन्दाक्रन्दसंदर्भगर्भमैक्षत मन्दिरम् ॥५०॥ विस्मयव्याकुलेनैको नरः पार्श्वचरस्ततः । दृष्टस्तत्का-
रणं राज्ञा यिज्ञापेति व्यजिज्ञपत्॥५१॥स्यान्निधेतदृहेशस्य महेशस्य गतेऽहनि । अगुत्रकस्य पुत्रोऽभूदन्धस्यैव हगुह्नमः
॥५२॥ इदानीमेव वाणालिविलासगमनक्षणे । तन्निमित्तभवोऽर्द्धांश देवेनेह महोत्सवः ॥ ५३ ॥ अधुनैव पुनर्देवयोगतः
स मृतः शिशुः । तद्वियोगार्तिमार्गेण तत्पितापि तमन्वगात् ॥ ५४ ॥ तत्क्रुदुम्यजनः सर्वः पुत्रजन्मोत्सवागतः । प्रत्युत
द्विगुणे दुःखे पतितो सारटीत्ययम् ॥ ५५ ॥ भवनाटकौटिल्यादौत्कण्ठकधिग्रहः । अज्याकुलचलचेताः क्षितिनेता व्य-
भिन्नगत् ॥५६॥ विदामप्यपरिच्छेद्या संसारस्य विचित्रता । जनोऽयं विन्तयत्युच्चैरन्यदन्यच्च जायते ॥ ५७ ॥ सुखाय

छायायायाति ग्रीष्मनापातुरस्तरोः । नरस्तकोटरस्थेन दृश्यते ह्य महाहिना ॥ ५८ ॥ बह्वहो नरः शस्त्रं रिपोदाय-
 कारणम् । कदाचिदेष तेनैव देवात्तेनैव हन्यते ॥ ५९ ॥ मनोरथानुरूपं युत्फलमाप्नोति कश्चन । महाविडम्बनाजालक्षेप-
 विध्यासकं हि तत् ॥ ६० ॥ एकान्तदुःखदे लोको विरज्य मयि मुक्तये । मा धावत्विति संसारो दत्ते सुखकणानपि ॥ ६१ ॥
 या संसारसुखायासिर्दुरन्तैव नरस्य सा । मत्स्यस्य गलिकाचन्त्रनियुक्तकवलोपमा ॥ ६२ ॥ अयं जनो मनो लोलं कथं नु
 कथयत्यदः । भयमाधेपु यद्वज्रलेपेनेव नियन्धितम् ॥ ६३ ॥ अल्लोरुव्योम्नि ये लोकव्योम क्षेप्तुं क्षमा जिनाः । तदाश्रय-
 यलाचितं कृपामि भवभायतः ॥ ६४ ॥ इति ध्यायन्त्यौ धाम स्वरितं नृपविक्रमः । चन्द्रसेनं सुतं राज्ये न्यस्य तस्थौ व्रतो
 त्सुरुः ॥ ६५ ॥ ज्ञानविज्ञानतद्वाचः स्वभावकरुणाकरः सद्गुरुः केवली काले नत्र तत्पुनरमासदत् ॥ ६६ ॥ तद्यार्ताया-
 दिनं दानैरानन्योद्यानपालकम् । विक्रमः प्रमदस्मेरो जगामाराममुत्सुकः ॥ ६७ ॥ सोऽथ प्रदक्षिणीचक्रे गुरुं कर्मेन्धनानलम्
 चिरानुरागसंचद्धां श्रद्धां परिणयञ्चिव ॥ ६८ ॥ नत्वा गुरुं धराजानिर्ययायुक्तमयासनम् । भेजे रेजे च तद्याणीवृष्टिसंपात-
 यातकः ॥ ६९ ॥ अथ व्रतार्थमन्यर्थं यतीशं जगतीपतिः । प्रभावनां तीर्थस्य जगाम नगरं पुनः ॥ ७० ॥
 धनंजयालयक्षेत्राकृतसाग्निध्ययन्धुरः । सुरासुरभक्तारकरोदारमहोत्सवः ॥ ७१ ॥ प्रभावनाभिर्यक्षेन्द्रकृताभिः मुहुता-
 विधभिः । वैधर्मिकैरपि स्तुत्यं जनयञ्जिनशासनम् ॥ ७२ ॥ पुरादगुरुमगाद्भूषः सिद्धिलोभनरूपभाक् भेजे भंवशिरःशूलं
 मूलं ज्ञानतरोर्व्रतम् ॥ ७३ ॥ त्रिभिर्विदोषकम् । नृचन्द्रे चन्द्रसेनेऽथ नत्वा नगरगामिनि । विजहार महौ राजमहर्षिगुरुभिः
 सह ॥ ७४ ॥ श्रद्धाशुद्धतपाः शुद्धसिद्धान्तपठनक्रमः । बोधयित्वा धरां ज्ञानी स परं पदमासत् ॥ ७५ ॥ इति तत्वेन

सम्यगङ्गं सेन्यं चित्रमवचतः जनो येन भवत्याशु लोकद्वयभयव्ययः ॥७६॥

इति सम्यक्त्वे चित्रमराजकथा ॥

पापध्वान्तभित्तस्य सम्यक्त्वस्य रवेरिव । राशिवदादशश्राद्धव्रतान्याभोगवृत्तये ॥७७॥ निरागल्लसहिंसाद्रूपीडारक्षण-
रलक्षणात् । प्रथमं तेनैव हिंसाद्वयं श्राद्धानां स्यादणुव्रतम् ॥७८॥ सुकृताभोजहंसीयमहिंसैवातिनिर्मला । भवमोक्षजलक्षीर
यिवेकाग्र निपेत्यते ॥७९॥ मूर्त्तस्वर्गभोगसौख्यश्रीसोपानश्रेणिशालिनी । अहिंसा नाम निःश्रेणिनिःश्रेयसगमावधिः ॥८०॥
हिंसा निरन्तरं दुःखमहिंसा तु परं सुखम् । जन्तोर्ददाल्लहो सूरचन्द्रयोरिव तद्यथा ॥८१॥

अस्ति रूपेण संपत्त्या सुकृतोपचयेन च । पुरन्दरपुराद्धन्वजयं जयपुरं पुरम् ॥ ८२ ॥ अभूद्भूपः श्रियां पात्रं तन्न
नानुश्रयादयः । यद्यशःक्षीरधिर्दुर्गशःशैवलाद्वभी ॥८३॥ नन्दनोऽसूरचन्द्राख्यौ तस्याभूतां मतौ सत्ताम् । सूरचन्द्रा-
न्रियोभिद्रानन्दं कर्तुमिदं जगत् ॥८४॥ ज्येष्ठे श्रेष्ठगुणभ्रान्त्या विभ्राणः स्नेहविभ्रमम् । स तस्मै मूनवे राजा युवराजपदं
ददौ ॥८५॥ चन्द्रस्य तु महीन्द्रेण न धृतिरपि निर्ममे । ततः स चिन्तयामास स्वाचामज्ञायनो निशि ॥८६॥ सूरौऽप्य
यिदधे राज्ञा युवराजः स्वयं मुदा । न पत्तिरप्यहं धृष्या पितुर्मोहः क्रियानद्यो ॥८७॥ पराभूतस्य तद्राज्ञा स्यातुं मेऽन्न न
युज्यते । कलभः किं वसेगृध्रे गृध्रेऽशनापमानितः ॥८८॥ एवं विचिन्त्य निस्तन्द्रश्चन्द्रः सान्द्रपराभवः । अचलद्वलितस्नेहः
स्वर्गेऽपि द्रिद्यलक्षितः ॥८९॥ नितायेनाशङ्कतकेशः स्वदेशाल्यागरागभृत् । कुमारः सुकुमारोऽपि कृरे देशान्तरेऽविषमम् ॥९०॥
रत्नपत्तनमित्यत्र पत्तनं विद्यतेऽदसुतम् । तदुद्यानसमीपेऽस्थावन्त्रः श्रान्तस्तरोस्तले १०१॥ श्रुतिवैर्यः स्वरं श्रुत्वा तत्तस्त-

दनुमारतः । विशाखाराममद्राक्षीचन्द्रः साधुं सुदर्शनम् ॥१२॥ मभागर्भावनो नत्वा तत्त्वार्थोद्देशकं मुनिम् । तन्मुखाविति
शुश्राव स धर्म भावणावनः ॥ १३ ॥ सापराधा अपि प्रायो गेहिभिः पुण्यदेहिभिः । न हन्तव्यास्त्रसास्तावत्किं पुनस्ते
निरागसः ॥ १४ ॥ इत्यादिदेशनां कण्ठिष्ठानान्दौ निशम्य सः । प्रयत्नं करुणामेवं स्वगिरा प्रत्यवगत ॥ १५ ॥ मयाप-
राधिनोऽप्युच्चैरुपरोधेऽपि च प्रयोः । जन्तवो हन्त हन्तव्या नान्यतः शौर्यैरुत्थितः ॥ १६ ॥ इत्यात्मनिश्चयश्चन्द्रो नरका सख-
गुरुगुह्य । पुरे तत्रैव घात्रीशं जयसेनमसेवत ॥ १७ ॥ शौचमत्यौचित्यदाक्षिण्यादिभिरदमुतैः । निजैः सेवागुणैरेवा-
भवद्भर्तुरयं प्रियः ॥ १८ ॥ निवेद्य रहसि प्रेमहसितलपिताधरः । लपति स्म पतिः शुद्धयिवेकममुमेकदा ॥ १९ ॥ अपी-
न्द्रममरे धीरा वीराः क्षीराभकोर्तयः । ये सन्ति मे तृणानीव त्वदृष्टिस्तानपीक्षते ॥ २० ॥ क्रियाकथितनिःशेषगुणस्य तच्च
पौरुषम् । दृष्टिर्दिशत्यसौ धैर्यरसाणवनच, विजनी ॥ २१ ॥ नक्षीरवारकोटीर वैरिशल्यं मम सन्नयत् । तूर्णमाकर्ष्य हृदयाद्बुद्ध्या-
दपि रोपितम् ॥ २२ ॥ अन्यागमविराकुम्भः कुम्भ इत्युग्रशुम्भनः । मन्यायवृक्षकरदी चरदीभूय बलगानि ॥ २३ ॥ स्त्रीश्च
गाश्च हस्त्येष क्रूरो हन्ति गतीनपि । धमूम्भो यमस्यापि दुर्गमं दुर्गमश्चति ॥ २४ ॥ तत्तदुर्गं महादुर्गबलग्नो बलपुविक्रमः ।
एतं प्रविश्य तं सुप्तं मत्प्रमोदाय दारय ॥ २५ ॥ इत्यात्मवाचि भूये गां चन्द्रोऽस्तुश्चतुधापयीम् । प्रारब्धनीर्धं हृद्मर्ममहामा-
गरजागराम् ॥ २६ ॥ हन्तुं जन्तुन्युद्धेऽपि प्रत्याग्यानं प्रभो मम । युद्धेष्वपि परित्रस्तानस्तानन्दभिरासुधान् ॥ २७ ॥ इत्य-
स्य निश्चयं शौर्यमयं धर्ममयं च सः । हृषो मत्वा मनश्चक्रे मदसंनद्योः पदम् ॥ २८ ॥ अक्षयक्षमङ्गरक्षणाग्रमग्रयं मन्त्रिणानपि
। सर्वेश्वरं च तं चक्रे क्षमात्प्रीतः क्षमापतिः ॥ २९ ॥ पापव्यापारपारीणो रीणातुलचमूकलः । विवेश देशं संरम्भी स कुम्भ वरयो-

जगदा॥१०॥सारथीरज्यथन्त्रस्तब्धाय दधाव च । अमार्गत्वरितैः सैन्यैर्दुर्गमार्गान् करोध च॥११॥पलायमानमुन्निद्रौद्र-
चन्द्रचमूभयात्तत् करोध पुरोद्वर्पसहर्षसुभटोत्तरः॥१२॥पुरतः पार्श्वतः पश्चान्मिलङ्घिः स वलैरभूतावनेभः सर्वदिग्धावहवा-
नलङ्गाकुलः॥१३॥सेनासु तासु चरदो झञ्झासु करदो यथा । कथंचिज्जीवनोपायकणिकामप्यनाप्नुवन्॥१४॥न शौर्यवहिले-
शोऽपि मग्यस्तीति दिशश्चिव । सनिःश्यासमुग्न्यस्तवृणश्चन्द्राग्रतोऽलुडत॥१५॥प्रसन्नहृदयः स्फीतदयस्तदयमुद्यथाः ।
हृज्जदोमालिमादिद्रक्कुम्भमुत्थाप्य भूषभः॥१६॥तदादि स्फुरदादिलमहसं बहुसंमदः । चन्द्रं नृपोऽधकं मेने पुत्रतोऽपि
स्यतोऽपि च ॥ १७ ॥ चन्द्राग्रभूरतृस्तु यौवराज्यश्रियापि सः । राज्याय सूरः क्रूरतमा दधौ पितृवधे धियम् ॥ १८ ॥
निशीथे निशिताग्रौघो दूरं यञ्जितयामिकः । उन्मार्गेण सौधमाविष्टः कालादिष्टः फणीव सः॥१९॥ततः पराद्बुधुवं सुप्तं
तीमिणात्रेण भूषतिम् । स जयान धनं लोभः शोभते मूलमंहसाम्॥२०॥ततस्त्रसन्नसौ देव्या दृष्टः संमुखसुसया घात्येप
याति घात्येप यातीति प्लूकृतो रजः॥२१॥धामस्तु दारपालेषु भूपालेनेत्यमपि च । कथायं घातक इति ज्ञातव्यो मेप
हृदयनाम्॥२२॥तनुनं मनुजस्यामी तं विजाय विकारिणम् । यूथाग्रिनष्टं दासेरमिव देशाभिरासयत्॥२३॥स्वरवसुरगा-
रुद्रेः स प्रमेलकमेलकैः । प्रथानपुम्भिर्भूचन्द्रः सुतं चन्द्रमथाहयत् ॥ २४ ॥ जयकेनमथापृच्छ स मायातस्तथास्थितम् ।
पितरं प्रेक्ष्य चन्द्रोऽभूदान्पदं हर्षदुःखयोः॥२५॥निवेद्यतं सुतं राज्ये राजा तद्भातपीडया । सूरं समस्सरो मृत्वा क्षीपी
कापि नगेऽभयत् ॥२६॥कलङ्कपट्टिलः सोऽपि सूरौ जीवन्कुर्मभिः । चरन्देशान्तराण्यप बने लक्ष्मीविदीपिनम्॥२७॥
पलायमानस्तत्रायमंष्टः संहृतपौरुषः । जज्जे प्राग्वैरवैरस्यात्कोपिना दीर्पिनामुना॥२८॥स मूरजीवस्तत्रैव बने गतः किरा-

गायिस्तस्याधिपो जैनस्तान्दन्तुं प्रजिघांय नः ॥९६॥ तदांशु दिश ज्ञानासि यदि येन निहल्य तान् । यशो लभामहे
 संघरक्षया सुकृतानि च ॥ ९७ ॥ अथ दध्यौ घराधीशः सत्योक्तिस्तान्दिशामि चेत् । समालिङ्गति सर्वाङ्गं तन्मां
 तव धपातकम् ॥ ९८ ॥ यदि तान्न दिशाम्याशु तदैतैरनिपांतिताः । भवन्ति मम ते संघातपातकदायिनः ॥ ९९ ॥
 तत्किमत्र करोमीनि ध्यानादुत्पन्नधीः सुधीः । तान्भवापे भटानञ्च दृष्ट्वा दृष्ट्वा मया न ते ॥ ३० ॥ नद्विलोकाय युष्माकं
 युक्तं नैह विलम्बितुम् । यद्यास्ति संघस्तत्राशु गम्यतां त्रातुमातुरैः ॥ ११ ॥ तेऽपि तत्र गमिष्यन्ति यात्र तत्प्रथमं यदि ।
 ततश्च कीर्तिर्धर्मश्च भवता भवतोऽङ्गुती ॥ २ ॥ इत्युक्त्यात्तचमत्कारास्ते संघाभिमुखं ययुः । चोरास्तु गुल्मान्निर्गत्य
 प्रणिपत्य तमद्युचयन् ॥ ३ ॥ गल्मे सन्तो वदन्तोऽत्र ज्ञातां गृहं त्वया वयम् । न ख्याता नृपवीरेभ्यः पिता प्राणप्रदोऽसि नः
 ॥ ४ ॥ धर्मदुग्धार्णवज्योत्स्नां पापध्वान्तरविच्छयिम् । स्तुमो धियं तव यया वयं संवश रक्षिताः ॥ ५ ॥ इत्युक्त्वा ते
 बलित्वागुः प्रगे सोऽप्यचलत्पुरः । अन्वेत्य सत्वरैरश्ववारैः कैश्चिदभाष्यत ॥ ६ ॥ दण्डितास्मत्पतेस्त्रस्यन्तसो राजपुरीश्वरः ।
 दृष्टः ववापीह तं हत्वा तरामो वैरवारिधिम् ॥ ७ ॥ स्वजीयिताय कः पापं वदत्वन्तमित्यथ । अहं स हंस इत्युक्त्या
 धृतास्त्रोऽसौ पुरः स्थितः ॥ ८ ॥ सस्मार च नमस्कारान् राजा धर्मे धियं दधद् । दुन्दुभिः खे च दध्वान पुष्पवृष्टिः पपात
 च ॥ ९ ॥ सत्यवादिज्जग जयेत्यानन्दविशदं वदन् । सम्पद्दृक्तद्विनाध्यक्षः तस्य यक्षः पुरोऽभवत् ॥ १० ॥
 प्रीतस्त्वरसत्यवादेन घ्रामितत्वदरिव्रजः । एतद्वनपतिर्यक्षस्त्यक्षारथस्त्वां वदाम्यदः ॥ ११ ॥ तीर्थे त्वदीप्सिते यात्रा यत्र
 स्यादथ तदिनम् । तथामो जिनमानन्तुं मदिमानमलङ्कुरु ॥ १२ ॥ इत्यस्योचया विमानं तदयमाह्वानमुदा । स्वं चालोकत

यत्कापि नावृतम् । भूकन्यागोधनन्यामकूटसाध्ये विद्वीपतः॥४७॥जन्तुनामद्वितं यत्तत्र वाच्यं सत्यमप्यहो । सुधीभि-
र्वाकृपपञ्चेन योधनीयोऽथ पृच्छकः ॥ ४७ ॥ असत्यमपि निश्चित्य वाच्यं धर्मद्वितं वचः । न सत्यमपि तत्साम्यमेति
पुण्यचगथ्रिया ॥४८॥ ईदृक्सत्यगिरौ वक्ता यथा राजपुरीयतिः । वैभवं विभरामास हंसः संश्रूयतां तथा ॥४९॥

अत्रान्तधर्मरचनः स सत्यवचनवतः । मासगम्ये वनोरम्ये रत्नशृङ्गाभिधे गिरौ ॥५०॥ पूर्वजैः स्थापिते चैत्ये चैत्री-
माद्यौरमवे नृपः । चचालालपरीवारो नन्तु श्रीकपभं जिनम् ॥५१॥ युग्मम् ॥ अर्धवर्त्मनि तं यान्तं चरस्तारतरत्वरः ।
न्यग्रो व्यङ्गयानास कश्चित्पद्मादुपागतः ॥ ५२ ॥ यात्रार्थं त्वयि निर्याति नरेश दशमेऽहनि । सीमालोऽर्जुनभूपालः
त्वत्पुरीं शत्रुरापतत् ॥ ५३ ॥ निरस्य ब्रह्मस्यः सर्वान्निहृत्य विहितायुधान् । सभाण्डागारहस्त्यभ्यं स राजगृहमग्रहीत्
॥ ५४ ॥ भगवतुं पुरं कृतस्नमानन्याभयदानतः । स सिंहासनमासीनः सत्यः स्वाज्ञामदापयत् ॥ ५५ ॥ अन्यालय-
निलीनेन श्रीसुमन्त्रेण मन्त्रिणा । भतस्त्वयि नियुक्तोऽहं युक्तं यत्तद्विधीयताम् ॥ ५६ ॥ अथाश्रुवन्शुभः क्षेपालं
नृपं निकटा भटाः । बलामहे महेश्वास त्वत्पुरः कः स्फुरेत्परः ॥ ५७ ॥ तदाग्नकम्पितं दन्तयुतिपुटैरुरोऽर्कयन् ।
अजातमुत्त्वमालिन्यस्तान्भापत भूपतिः ॥ ५८ ॥ संपदो विपदोऽपि स्युः पूर्वकर्मवशंबदाः । मृदा मुदं विपादं वा
तत्संपत्सिन्धु तन्वते ॥ ५९ ॥ नैदानो भाग्यलग्नाय युक्तं रात्र्याय घावनम् । भाग्यलभ्यं परित्यज्य जिनयात्रामहोद्यमम्
॥ ६० ॥ तथात्रामसमाप्येनां न वळे धवलेश्वराः । विजैः प्रारब्धसत्कर्मसंत्यागोऽर्धमचेष्टितम् ॥ ६१ ॥ इत्युत्वा
बाह्यामाम बाह्याह्नममचनि । भूपतिः कम्पितकूरपातकादिचमूगयः ॥ ६२ ॥ परिवारजनेनाथ नाथंभक्तिवियोगिना ।

स्वस्वमानुपवीक्षातिभाजा राजा व्यमुच्यत ॥६३॥ यथा यथा स तैमुक्तो मुद भेजे तथा तथा । वृटन्ति यात्रामाण्यस्य
भागिनोऽमी क्रमादिति ॥ ६४ ॥ अथ च्छत्रभृतैकेन युक्तो मुक्तो मार्गत्रयो मराटवीम्
॥६५॥ वारुचीरधरेण्याश्वशुभाभरणवीक्षणात् । मूरिलोभेन ना भिक्षाः सानन्दाः खेदयन्तु माम् ॥६६॥ उत्तरीयमिति
च्छत्रधरस्य परिधाय सः । गार्त्रैरुधीर्दिशो वीक्ष्य प्राचलत्तीर्धदिहमुखः ॥ ६७ ॥ युग्मम् ॥ अथैकः पश्यतस्तस्य
जातवातवरत्वरः । गत्यातुरो लतापुञ्जनिङ्कुलमविशन्मृगः ॥ ६८ ॥ किरातः कथिदायानस्तमनु स्फारयन्धनुः ।
दृश्यथातीतसारङ्गः क्षमासुजङ्गमुवाच तम् ॥ ६९ ॥ अत्र पत्रतत्तिच्छत्रे न पश्यामि पद वने । मङ्गक्षयं स मृगः
कागान्ममेश कूपया दिश ॥ ७० ॥ सत्ये ख्याते मृगवयोऽन्यथा ख्याते मृपावचः । तद्बुद्ध्या विप्रतार्योऽयमिति
॥ ७१ ॥ भोः पृच्छसि स्वरूप मे मार्गत्रय इवापतम् । न्यायोऽभ्यधादहो मूढ ब्रह्मः कागान्मृगो षड
॥ ७२ ॥ नृपः प्राज्ञः महाभाग हस इत्यभिधा मम । उच्चैराचष्ट मृगयुर्दिश मार्गं मृगस्य मे ॥ ७३ ॥ जगतीशो जगौ
मित्र स्थान राजपुरी मम । भिक्षोऽभ्यधात्कुधा रेऽन्यत्पृच्छयेत्सेऽन्यत्रजल्पसि ॥ ७४ ॥ न्याजहार स राजन्पो भिन्नाह
क्षत्रियान्वयः । अत्युच्चैरुच्चिषान्व्याधः किं मृगवधिरौऽसि भोः ॥ ७५ ॥ मृपोऽवदद्विधासि मे यन्मार्गं यामि तत्पुरम् ।
व्याधोऽभ्यधत्त धार्धिर्यन्याधिर्यः सोऽस्तु ते चिरम् ॥ ७६ ॥ इत्युत्तवैणनिराशोऽयमगाद्व्याधो यथागतम् । ययौ
पुण्यभराक्रान्त क्षमाक्रान्तस्तु शनैः पुनः ॥ ७७ ॥ मतिमान्यतिमायान्तमेकमग्रे निरीक्ष्य सः । नत्वा मार्गं च मुस्ता
च पुरावत्प्राचलन्मृगः ॥ ७८ ॥ कृतान्तरेव दृग्गता ततः कोणार्कणौ पुरः । एव्य भिक्षाबुभौ भीमभृकुटी भूपमृचतुः

॥ ७९ ॥ निरातपदीपतिः शूरध्वौर्गबुद्धयाथ निःश्वनः । दूरादस्मिन्वर्गे मुण्डं पापण्डिनमलोक्त ॥ ८० ॥ जानन्नशकुनं
ते स तदध्यागोयतायुधौ । आयां प्रेप्यो द्रुतं प्रेपीदृष्टः क्वापि स कथ्यताम् ॥ ८१ ॥ दृष्ट्वौ राजा मयि व्याजवाचि वा
मौनभाजि या । सरथेन गथा यांतौ कृतान्तौ तन्मुनेरिमौ ॥ ८२ ॥ संप्रत्यसत्यमभ्युक्तं सत्यादप्युक्रुणयकृत् । इति
शब्दच्छलान्मरत्यमत्यमभ्यथात् ॥ ८३ ॥ वामेन याति दुःखाच्चजुपासककुनाय सः । लभ्यो युधाभ्यां न यथा
तयादसुतगतिर्यतिः ॥ ८४ ॥ मार्गे तद्वचसा तस्मिस्तौ सुधा पर्यधावताम् । असद्वगुरूपदेशेन संगमस्येव वर्तमानि ॥ ८५ ॥
तादृगरागमृतासैरकवर्धिष्णुसुहृत्तुमः । यशःप्रमूनेः सुरभिस्तथैवं पथि सोऽचलम् ॥ ८६ ॥ प्रसूनपातसुरभीभूतभूतल-
मण्डलम् । शयनाय निशारग्मे सारं भेजे स भूरुहम् ॥ ८७ ॥ तृतीयेऽहि पतिग्यामः संघे तस्मिन्यनाग्युधौ । दारिद्र्य-
भारमुन्मुच्य तरिण्यामो धनोर्मिषु ॥ ८८ ॥ प्राक्पात ग्व हन्तव्या हन्त केचिज्जनाः पुनः । भीवडयन्नस्यति यथा घाता
तुच्छपरिच्छेदः ॥ ८९ ॥ इत्यदरे लतागुल्मे बहूनां यलशालिनाम् । वचः कर्णचरीकृत्य श्रुत्वा सोऽचिन्तयन्नुपः
॥ ९० ॥ त्रिभिर्निशोरुम् ॥ केचिन्मलिम्लुचाः काममिह विश्राममागताः । साधुसंघातघाताय दुर्जने दुर्गुणा इव
॥ ९१ ॥ दूरादेभिः स्फुट लुण्ठ्यः संघो धर्मकचिः क्वचित् । एकाकिना मया शस्यः केनोपायेन रक्षितुम् ॥ ९२ ॥
इति भिन्ताममौ कुर्बन्निद्रया दुरितस्तदा । दीपदीप्तदिशोऽपश्यद्वीरान्कानप्युदायुधान् ॥ ९३ ॥ कोऽप्यसौ तस्करपुमान्नि-
भ्युत्थाप्य द्रुता स तैः । मृत्पार्श्वोक्तान्महात्मायं कोऽपीत्युद्वाव्य भाषितः ॥ ९४ ॥ बीराः केचिन्कविदृष्टा बद्धन्तो वा
प्रा हि हेरिकेणेह पथि संगजिघांसवः ॥ ९५ ॥ पौजनैर्दण्डजिनः स्थानादितोऽस्ति शीघ्रं पश्य ।

गाधिस्तस्याधिगो जैनस्तान्दन्तुं प्रजिघास्य नः ॥९६॥ तदाशु दिश जानासि यदि येन निहृत्य तान् । यशो लभामहे
 मंघरश्रगा सुकृनानि च ॥ ९७ ॥ अथ दध्यौ घराधीशः सत्योक्तिस्तान्द्रियाभि वेत् । समालिङ्गति मर्वांश्च तन्मां
 तच्छयातक्तम् ॥ ९८ ॥ यदि ताश्च दिशाम्याशु तदेतैरनिपातिताः । भवन्ति मम ते संवधातपातकदायिनः ॥ ९९ ॥
 तत्किमत्र करोमीति ध्यानादुत्पन्नीः सुधीः । तान्बभौ भटानन् दृष्ट्वा दृष्ट्वा मया न ते ॥ १०० ॥ नखिलोकाय युष्माकं
 युक्तं नेह विलम्बितम् । यच्चास्ति संनस्तज्जाशु मम्यमां चतुर्नातुरैः ॥ ११ ॥ तेऽपि तत्र ममिष्यन्ति याथ तत्प्रभं यदि ।
 ततश्च कीर्तिर्भर्षश्च भवता भवतोऽद्भुतो ॥ २ ॥ इत्युक्त्याचायमत्कारास्ते संवाभिमुत्वं गयुः । योरास्तु गुन्माङ्गित्य
 प्रपिपत्य तमद्युयन् ॥ ३ ॥ मृगमे सन्तो वदन्तोऽग्न जाता एव त्वया वयम् । न रुपाता दृक्वीरैरभ्यः विना प्राणप्रदोऽस्ति नः
 ॥ ४ ॥ धर्मदुग्धार्णवज्योत्सो पापघ्नान्तरविच्छविम् । स्तुमो धियं तव यया वयं संवश्च रक्षिताः ॥ ५ ॥ इत्युक्त्वा ते
 वलित्वायुः प्रगे सोऽप्यचलत्पुरः । अन्येष्वसत्वरैरश्ववारैः कैक्लिद्भाप्यता ॥ ६ ॥ इण्डियास्मत्पतेस्त्वस्यन्हं सो राजपुरीश्वरः ।
 दृष्टः कयापीह तं हत्वा तराधो वैरवारिणिम् ॥ ७ ॥ स्वजीविताय कः गापे नदल्लवृतमित्यथ । अहं स हंस इत्युक्त्या
 धुतास्त्रोऽस्तौ पुरः श्रितः ॥ ८ ॥ सस्मार च नमस्कारान् राजा धर्मे भियं दधद् । कुम्भुभिः ह्ये च दृष्टवान् पुण्यपृष्टिः पपात
 च ॥ ९ ॥ सत्यधाविज्य जयेत्यानन्दविशदं वदन् । सम्यग्दत्तदनाध्यक्षः तस्य यक्षः पुरोऽभवत् ॥ १० ॥
 प्रीतस्त्वत्सत्यवादेन चाभिनन्द्यदरित्रजः । एतन्नपतिर्यक्षस्त्यक्षगणस्त्वां वदाम्यदः ॥ ११ ॥ नीर्णे त्वदीप्तिस्ते गात्रा यत्र
 म्यावद्य तपिन्म् । तद्यामो जितमानन्तुं मञ्जिमानमलंकुन ॥ १२ ॥ इत्यस्योक्तेया विमानं तदयमारुढवान्मुदरा । स्वं चालोकत

तत्कालं दिव्यमण्डनमिन्दितम् ॥१३॥ दिव्यगायनचर्गेण गीयमानयशोगुणः । गुह्यकार्धसनासीनः स जैनं धाम तद्ययौ
॥ १४ ॥ दिव्यदुःखसुखैर्दिव्यगन्धद्रव्यरसैरसौ । दिव्यप्रेक्षणकैश्चात्र जिनयात्रां समासवान् ॥१५॥ स्वस्थाने च गतः
शत्रुं यक्षपदं विमुच्य सः । पुरीं प्रमोदयामास नृपासनगतो नृपः ॥१६॥ भोगैरभृतलप्राप्यैः प्रीणनीयोऽयमन्वहम् ।
अन्तरापनिकायश्च रक्ष्योऽस्मिन्पुण्यकारिणि ॥१७॥ इत्युत्था प्रीतिचतुरश्रतुरः सुरकिंकरान् । यक्षः श्रीहंसमापृच्छ यं
ययौ द्युतिदोसदिक् ॥१८॥ युग्मम् ॥ अहो सत्त्वोक्तिमाहात्म्यमिहापि प्राप यन्मुदम् । परलोके तु स स्वर्गसंपदं हंसभूपतिः
॥१९॥ मृपावादविपाटोपकेशलोपसुधारसे । मत्पवादे रता नित्यं भवन्तस्तद्भवन्तु भोः ॥२०॥

इति मृपावादविचारे हंसवृत्तकथा.

अस्तेयममृपावादपादपञ्चाययत्पुनः । क्लेशनाशाय सेवध्वमध्वगा भववर्त्मनः ॥२१॥ आहितं स्थापितं नष्टं विस्मृतं
पतितं स्थितम् । नाददीतास्यकीयं स्वमित्यस्तेयमणुव्रतम् ॥ २२ ॥ अस्तेयव्रतदुग्धाब्धिमध्यस्थानकृतां सताम् । न
स्यान्नवद्वयग्यालाकलापस्तापहेतवे ॥ २३ ॥ अदत्तादानविरतिव्रतनिश्चयनिश्चलः । लक्ष्मीपुञ्ज इवाप्नोति सर्वः सर्व-
मनिन्तितम् ॥ २४ ॥

तथांशचित्तगारंभयमिथर्मोमिनिर्मलम् । श्रीहस्तिपुरमस्ति श्रीनिरस्तान्यपुरं पुरम् ॥२५॥ तस्मिन्दारदारिद्र्यमुद्रासर्व-
श्वरोऽमयत् । सुधर्म इति सुधर्मसैरुनणिको वणिक् २६ कैश्चिद्वराटकैः किञ्चित्क्रीत्वा विक्रीय बान्धवम् । कांश्चिद्वराट्कौ-
त्सो मेऽजगन्कालं निनाय सः ॥२७॥ सधर्मचारिणी तस्य धन्याख्या धर्मचारिणी । अमृत्कार्योन्मये विष्णाधिपश्चिन्तावर्तिनी

॥ २८ ॥ पत्रे पत्रे स्फुरन्तीभिर्विचित्राभिर्विभूतिभिः । चार्वरीभिः कूर्तैर्गीतवृत्तबाणैः प्रमन्नया ॥२९॥ रत्नान्जमप्यव-
तिङ्ग्या दुग्न्मागयायधिरुयया । अगण्यपुण्यसंप्राप्यसर्वशृङ्गारसारया ॥ ३० ॥ श्रीदेव्या जिनमर्षक्या ह्यं पद्महृदं हृदम् ।
स्वप्नेऽप्ययत्रिशान्ते सा नृत्यद्वंद्वसामलोर्मिकम् ॥३१॥ त्रिभिर्विशेषकम् स्वप्नं प्रेक्ष्य प्रमोदेन गान्भेजे गुलकाश्चक्रान् ।
तेरेवात्रीकृतादीपं प्रयुद्धाग्न्यतिप्रियं प्रति ॥३२॥ सोऽपि व्याख्यतिप्रियं पुत्रः श्रेयाःश्रीमान्महागुणः । स्वच्छाशयो जिनाधी-
शभक्तस्तव भविष्यति ॥३३॥ प्रीताय धन्यमन्यासौ धन्यार्हद्वयानमानसा । दूरविद्राणनिद्रा तं निवाशोपमवाहयत् ॥३४॥
नरिमम्रहि विनिहून्य कर्म लाभान्तरायिकम् । क्रियविक्रयतो लाभं स लेभे द्विगुणं वणिक् ॥३५॥ इति व्यववहृतिश्रीह्वा-
वर्धमानधनः क्रमात् । सुधर्मः सुखलेशानां प्रथमातिथितां गतः ॥ ३६ ॥ धन्यायास्तनुकान्त्यैव गर्भोऽथ बुबुधे शुभः ।
शारदाभोदलेवाया गर्भस्थ इव भानुमान् ॥३७॥ सीमन्तोन्नयने धितचिन्तातः सोऽन्यदा वणिक् । पादाङ्गुष्ठेन गेहान्त-
र्विलक्षो न्यलित्वः महीम् ॥ ३८ ॥ तदुल्लेखनखातार्चां स च क्षमायां व्यदोक्तयत् । कान्तकल्याणमणिक्कयमण्डलैर । विलं-
विलम् ॥३९॥ विस्मयानन्दसंदर्भी मणिरुन्ममयं वणिक् । अगारं कारयामास वासवायासवस्ततः ॥४०॥ रूपलास्ये-
ऽप्सरस्तुल्यो दास्ये विनयवामनः । तस्य सद्यनि दासीनां संघः संघटितस्ततः ॥४१॥ तस्मिन्द्वारि दातव्यमणिचारुत्व-
दर्शनात् । दातारोऽप्यर्धितां जग्मुः सीमन्तोन्नयनोत्सवे ॥४२॥ कृपं जलेष्विव विलं स्वर्णरत्नगणेषु तत् । कृत्यमाणेष्वपि
वणिक् पूर्णमेव न्यल्पयत् ॥४३॥ तद्भूतिसुदिता चिन्तासमकालासदोहदा । सुसुहृतेऽरसुतं धन्या सुखेन सुपुत्रे सुतम्
॥४४॥ दानाधिक्येन गीतादिचारुत्वेन च स व्यधात् । सुतजन्मोत्सवे श्रेष्ठी विस्मयं शुभदामपि ॥ ४५ ॥ लक्ष्मीपुत्र-

मिथालोभ्य तं मुने कान्तिभिः पिता । महेन महता लक्ष्मीपुञ्जनामानमातनोत् ॥४६॥ कालकालोचितैर्भावैरचिन्त्योपस्थि-
तैः शिशुः । अजातचिन्तादुःखोऽयं कामवदैधता ॥४७॥ अस्थानलेशकणमप्यरोदीन्न कदाप्यसौ । नित्यानन्दस्मितमुखः
पित्रोः सुपरकरोऽभवत् ॥४८॥ कल्या. प्रतिदिने गृह्णन्कुतोऽप्युल्लसिताः सिताः । रुचिस्तोमतनुः सोम इवावर्धत हकिप्रयः
॥ ४९ ॥ तत्तद्विरक्तमद्रुचीकलागुणगणोदयैः । कन्यास्तमागमन्नष्टौ दिग्भ्योऽष्टभ्यः स्वयंवराः ॥ ५० ॥
निग्नं रत्नालये लीनो दर्शनस्पर्शनछिपोः । नायुध्यत स्वरूपं स तमिच्छतपनस्त्विपोः ॥ ५१ ॥ यद्यत्प्रीतिकरं
मयं स तत्तदुपशुक्तवान् । यद्यदुःखकरं तत्तदुयुधे सत्तयापि न ॥ ५२ ॥ प्रियाभिरेव संवृत्तानुसंगीतादिसंमदः ।
कालं यान्तं स नायोधि पञ्चोत्तरसुरो यथा ॥ ५३ ॥ अचिन्तिताः कृतो भोगाः स्युर्ममेति कदाप्यसौ ।
अद्रे प्रसुप्तः सान्तानां सुग्री यायदचिन्तयत् ॥५४॥ तावद्विव्यतनुर्दिव्यचीराभरणभासुरः । कश्चित्तुमानपुरः स्पष्टीभूय
बद्धाञ्जलिर्जनी ॥५५॥ युग्मम् ॥ घन्याकुशिसरोर्द्वंस गृहं सर्वश्रियां बृहत् । विद्यते विपदां दूरं मणिपुरं महापुरम् ॥५६॥
तप्राप्तीत्मार्षः पुण्यधरो गुणधराविधः । सोऽन्यदा विशदाल्यस्य मुनेः पार्श्वे बनेऽगमत् ॥५७॥ जन्तोः स्याद्दुःखदं
ब्रह्मदहणं मग्नादपि । अथ तु कृतिभिः कार्यं चीर्यचर्याविमोचनम् ॥५८॥ एवमाकर्ण्य पुण्यात्मा स विद्याधरसंसदि । अद-
सादानविरतिं व्यग्रास्तत्र तदा मुदा ॥५९॥ पुरं प्रातः कदाप्येव विशेषयनकादृक्षया । देशान्तराय कस्मैचिदसूरिमाण्डभरो-
ऽञ्जल ॥६०॥ स्वदेवान्ते महाव्यामस्मिन्सार्धे विशाल्य । अन्वारुढः क्वचित्प्रीदपदण्डे व्रजपुरः ॥ ६१ ॥ दृष्ट्वासौ
पतितः स्वर्णञ्जस्रमूल्यां मणिमज्जम् । वनभद्रमयात्तर्या न मुहुर्दृष्टिमप्यदात् ॥६२॥ युग्मम् ॥ किं सार्धो याति दूरे गच्छ-

मते तुमुलोऽपि न । इत्यसौ जातहृदाहस्ततो वाहमवाहयत् ॥६३॥ मार्गे हरिबुरोत्त्वाते स्वर्णपूर्णं स भूतले । ताम्रकुम्भं
 निभाल्याशु व्रतभ्रमयाचयौ ॥६४॥ सहस्राब्धे मृते प्रापभीरुः सोऽचिन्तयत्सदा । मम बाहयतो वाहः प्रमीतोऽयं हतोऽ-
 स्मि हा ॥६५॥ य एनं जीवयत्यभ्यं ददे तस्मै निजं धनम् । इति ध्यायंश्चालांघ्रिचारेणैव त्वराभरात् ॥६६॥ तृपातुर-
 स्तसौ यद्वां वीक्ष्य वारिभृतां दृष्टिम् । कस्येयं दृतिरित्युर्बुक्चचार मुहुर्मुहुः ॥६७॥ दूरे गतस्य वैद्यस्य चिभोर्बोक्षितुमौपधम् ।
 नैवाहं ज्ञापयिष्यामि पिब तन्निर्मलं जलम् ॥६८॥ इत्यसौ शालिगालाग्रपञ्जरस्थशुक्राननात् । आकर्ण्य कर्णौ
 पाणिभ्यां प्रच्छाद्य शुक्रमभ्यधात् ॥६९॥ युग्मम् ॥ तृष्णा गृह्णातु मे प्राणांस्तेनादत्तं पुनः पयः । न पियामि
 महापापमदत्तादानमुच्यते ॥७०॥ शास्त्राग्राहूपसहस्रं शुक्ररूपं सपञ्जरम् । उत्तीर्याग्निचरः कोऽपि नरः स्थित्वा मुदाबद्धत्
 ॥७१॥ चैतादृधे चिगुलापुर्गौ सूर्याख्यः खेचरोऽस्म्यहम् । त्वत्पुरे विशदं तातं मुनि नन्तुं वनेऽगमम् ॥७२॥ ममा-
 संख्यधनस्यापि परद्रव्ये हृते सुखम् । अतो मामगमुदिदयादिदेशास्मेयवर्णनम् ॥७३॥ अदत्तादानविरतित्तया चक्रे तु
 तत्पुरः । चिरं चिन्तितवानस्मि तदा सस्मयचिस्मयः ॥७४॥ दूरं देशं विशान्त्येते सार्धपाः श्रीलयाधिपिनः । तत्किं दृष्ट
 सुखेनान्यद्रव्यं नैव हरन्त्यमी ॥७५॥ तदवश्यं करिष्येऽस्य सार्धपस्य परीक्षणम् अदृश्येन नया प्रापि प्रस्तावस्त्वद्य
 पश्यता ॥७६॥ नृरतन रत्नमालां ते निर्धि चाहमदर्शयम् । न जितस्त्वं तु लोभेन वस्तुनां महतामपि ॥७७॥ कृत्वा
 वाहं, मृतं पादगत्या तृष्णातुरस्य ते । मयाग्भो दर्शितं शीतं कीरप्रेरणयान्वितम् ॥७८॥ कार्ये वर्ग्यतमे प्रौढे प्राणरक्षण-
 लक्षणे । लोभेन न पराभूतस्त्वमल्पस्यापि वस्तुनः ॥७९॥ तमित्युक्त्वा निजान्मूर्धः खेचरानयमाहयत् । तत्रासीरनददया-

स्ते गन्धर्वः प्रह्लादः पुरः॥८०॥ गभिः सूर्यः समानीय मणिमालां निर्धि ह्यम् । अन्यच्च प्रचुरं द्रव्यं सार्धपस्य पुरोऽमुचत्
॥८१॥ मधनश्च तथा सार्धे सार्धेशचिरद्वादिते । स निनाय जनप्रीतिकरं गुणधरं क्षणात् ॥८२॥ किमेतद्धनमित्युक्तः
सार्धपेनाथ सोऽयदत् । किञ्चिन्मदीयं किञ्चिच्च कौतुकाज्जनतो हृतम् ॥ ८३ ॥ चौर्यं तातस्यं राजर्षेर्वैधुक्तं न यन्मया ।
तत्प्रदत्तनाम्नोक्तिन सयमेयाद्य तत्तज्जो॥८४॥ इत्थं त्वं मे गुरुस्तत्तत्तत्तत्तद्वनं कृतम् । इति जल्पपरं विद्याधरं गुणधरो-
ऽग्यभात् ॥८५॥ धनं यस्य हतं यत्तात्तस्मै देहि तमश्निदे । इत्युक्तस्तत्तथा वाक्यं सूर्यश्चे स्वसेवकैः ॥८६॥ गृह्णाणेदं
यनं मे त्यमिति जल्पंश्च खेचरः । अभाणि सार्धपेन स्वं सुत्वा सर्वस्वमग्रतः॥८७॥ स्त्रीकुलं त्वमिदं वित्तं यन्मयेति प्रति-
श्रुतम् । यो मेऽश्वं जीययत्तेनं तस्मै सर्वं ददे धनम् ॥ ८८ ॥ किञ्च पात्रं न दानार्हमहं तत्ते धनं धुम् । न गृह्णामीति
जल्पन्तं सार्धपं खेचरो जगौ॥८९॥ त्रिभिर्विशेषैरुम् । अहं त्वदुपदेशस्य नेहानृण्यं भवे भजे । तत्स्वमायाकृते कार्ये कथं
गृह्णामि ते धनम् ॥९०॥ मद्भनं त्वं न गृह्णसि नाददेऽहं तु ते धनम् । ततः सार्धेश कः स्वामी श्रियामासां भविष्यति
॥९१॥ सोऽप्याह धर्म एवैकः प्रमुञ्चिस्त्वयनश्रियाम् । यस्मै यस्मै प्रदत्ते स तस्य तस्य भवन्ति ताः ॥९२॥ तदेहि यावः
सर्वत्र धर्मे मर्यादाश्चिते । विश्वस्यामिनि विन्यस्य कृतार्थो कुर्वहे श्रियम् ॥९३॥ वचस्यद्रीकृते तेन खेचरेण प्रमोदिना ।
ददतुमुदितो वित्तं सप्तश्रेण्यामुभौ शुभौ॥९४॥ ततो गुणधरः क्षिप्त्वा भवं धर्मः सुखादसौ । लक्ष्मीपुञ्ज प्रभापुञ्ज पुण्यपुञ्जो
भवान्मूत् ॥९५॥ तच्छिष्यैष्येय मृगोऽपि लक्ष्मस्तयो धनं ददत् । पूर्णायुः पुण्यमानेन जातोऽस्मि ह्यन्तराधिपः ॥९६॥
त्वद्भाग्यदेवतागतिनुन्नो गर्भात्प्रभृत्यपि । अपूर्यं रयात्तेऽहं कालकालोचितं हितम् ॥९७॥

इति व्यन्तरचागन्ते मूर्छामाप्य प्रबोधभाक् । संजातजातिस्मरणो लक्ष्मीपुञ्जः पदं मुदाम् ॥२८॥ विशुद्धं धर्ममाराध्य
लब्ध्वा देवत्वमच्युते । स्तुत्यं चित्तव्य मर्त्यत्वं श्रेयःश्रियमश्वाश्रियं ॥ २९ ॥ युग्मम् ॥ इत्याप्तसर्वलक्ष्मीकलधमीपुञ्ज-
निदर्शनात् । जनेन भाव्यमस्तेष्ववतशस्तेन सर्वदा ॥३०॥

इत्यवसांदांनव्रतपिचारे लक्ष्मीपुञ्जरूपा ॥

अस्तेष्ववतदीपस्य प्रकाशोद्भासवत्युनः । मुक्तिर्द्वैतमनि पान्थानां सतां ब्रह्मव्रतं मतम् ॥ १ ॥ संतोषः स्वेषु वारेषु
त्यागो वा परयोपितम् । प्रथयन्ति गृहस्थानां चतुर्थं तदणुव्रतम् ॥ २ ॥ येऽन्यदारपरीद्वारव्रतनीव्रतयोद्दयुराः ।
भयान्मोहादयो दोषा न तेषु ददते पदम् ॥ ३ ॥ अदो ब्रह्मव्रतं मुक्तः सन्मुखीकारकारणम् । गीयते नागिलस्येव
विपदानुपदाहकृत् ॥४॥

तथाहि-भोजनूजानिमुजाहिपरिरक्षितम् । निधानमिव धर्मस्य पुरमस्ति महापुरम् ॥५॥ जिनेन्द्रसेवाहेवाकविवेक-
विकसन्मनाः । तस्मिन्विस्मयकृद्लक्ष्मीर्लक्ष्मणोऽस्ति महावणिकः ॥६॥ अभूदभूषितशुभाप्यर्हन्तिविभूषिता । विवेकिनी
विनीता च तस्य नन्देति नन्दिनी ॥७॥ सतीशतशिरोमात्यमियं बालवविलङ्घिनी । वराचलोक्तिं तातं निरातङ्कतयावदत्
॥ ८ ॥ निरञ्जनं दशोन्मुक्तं निःशब्दमन्वहम् । धत्ते विकल्पं दीपं यः परिणेत्य ममास्तु सः ॥ ९ ॥ इति तस्या
श्रयः श्रेष्ठो चरन्वनुदिनं दिशन् । अस्याः काभिग्रहः पूर्ण इत्यार्तिश्चिन्तयाजनि ॥ १० ॥ नागिलः कान्तकायस्तु कितवो
लब्धनेर्धनेः तुष्टं यक्षं विरूपाक्षं वनेऽन्तर्याम्यताग्रहात् ॥११॥ नन्दयोक्तो यथा दीपस्त्वं तथा भव मदगृहे । इति यक्षेण

दशैव स गगौ श्रेष्ठिनोऽन्तिके ॥१२॥ कित्वाय दरिद्राय नन्दिनीं स्वां ददामि मे । अभिग्रहमहं तस्या हन्त पूरयितुं क्षमः ॥१३॥ यादृक्तादृग्भव त्वं भोः पूरिताभिग्रहो यदि । तच्चे ददाम्यहं पुत्रीं गद्रामिव पयोधये ॥१४॥ तर्हि मद्गृहमागल्य दीपस्तादृगिचलोपयताम् । इत्युक्ते तेन स श्रेष्ठी सकुटुम्बस्तथाकरोत् ॥१५॥ दारिद्र्योपद्रुतेऽप्यस्य गृहे तादृशमेव सः । दीपं पद्म्यन्सुतोऽहोसोत्साहः प्राप संमदम् ॥१६॥ तादृग्दीपसमालोककौतुकोत्सानलोचनः जनोऽजनिष्ट नन्दा तु निरानन्दाभवत्तदा ॥१७॥ विभवैर्भवनं तस्य विभूज्याथ चणिग्धरः । उतसवोत्संगितपुरः पुत्रीं तेन व्यवाहयत् ॥१८॥ परिणीयापि तां तन्यौ विधेः कान्ततदीर्विकाम् । घृतान्यचर्तत न स व्यसनं कस्य सुखजम् ॥ १९ ॥ अहारयदयं वित्तं घृतकारो यथा यथा । अपूरयत् स श्रेष्ठी पुत्रीप्रेम्णा तथा तथा ॥२०॥ हारयित्वापि वित्तानि रत्नवापि बहिरङ्गनाः । गृहं प्राप्तः स मानन्दं नन्दया पर्यचर्यत ॥ २१ ॥ अचिन्तयदिदं चैव नाहमस्या भुवं प्रियः । यदिदमपराधेऽपि मयि रोषं तनोति न ॥२२॥ सोन्यदा हारितव्रस्तः कितवेभ्यो बनेऽविशत् । दृष्ट्वा ज्ञानिनं साधुं पप्रच्छ रचितांजलिः ॥२३॥ किं मा शुभस्त्वायापि घत्ते चिने न मां प्रिया । इति शृष्टेऽस्य योगत्वं ज्ञात्वा ज्ञानो मुनिर्जगौ ॥२४॥ सा विवेकवती कान्तमपीच्छन्ती प्रियेक्तिनम् । विधेकं तत्तु गुणं व्याख्याचादृग्दीपापदेशतः ॥२५॥ निगद्यतेऽन्नं माया नयन्तश्च स्थितिर्दशा । स्नेहलप्यः प्रेममद्रः कम्पः सम्यक्प्रवणद्वन्द्वम् ॥२६॥ तैर्विमुक्तं विवेकं यो घत्तेऽस्तु स पतिर्मम । इति दीपच्छलादाव्यत्पृष्टा नार्थं तु केनचित् ॥ २७ ॥ निरंजनं दशोन्मुक्तमस्नेहव्यगमन्बहम् । विकम्पं दीपमेव त्वं कृतवानद्भुतं गृहे ॥ २८ ॥ तादृशं योश्च सा दीपं सती भग्नोत्तरा सती । हिया मौनवती व्यूहे भवताप्यविवेकिना ॥२९॥ सतीति परिणेतुस्ते हृष्टि

स्याने न दृष्यति । अचिवेकीति सा चित्ते न घत्ते त्वां चिवेकिनी ॥ ३० ॥ साध्वादिष्टं विवेकं स स्वीचक्रेऽथ विशेषनः ।
 व्रतं स्वदारसंतोषं जगृहे स्नेहपुष्टिदम् ॥ ३१ ॥ मुदा गत्वा गृहे स्नात्वा पूजयित्वा जित्नाधियम् । दत्त्वा दानं सुपात्रेभ्यो
 बुभुजेऽसौ यथाविधि ॥ ३२ ॥ विवेकिनमिवालोच्य मुदा कान्तमयावदत् । नन्दा मन्दाकिनीनीरशुचिना वचनेन तम्
 ॥ ३३ ॥ जिनेन्दुसेवया क्षीलसलिलव्यक्तशक्त्या । अद्य मे फलितं नाथ यद्दृष्टोऽस्ति विवेकवान् ॥ ३४ ॥ नागिलोऽपि
 जगौ तन्विय यन्मुखाया व्यसनं मया । विवेकः स्वीकृतस्तत्र शुर्वादेजोऽस्ति कारणम् ॥ ३५ ॥ ततः प्रभृति सद्धर्मशीलेन-
 शुणैर्द्वन्द्वम् । त्रिधा स्मृते तयोश्चित्ते भेजतुर्दृशमेकताम् ॥ ३६ ॥ अनन्यरूपयोर्धर्मध्यानाधीनधियोस्तयोः । आधिमुक्तद्वदो
 कामं कायकान्तिरवर्धत ॥ ३७ ॥

.. कदाचिद्दुःखसवाकृष्टा नन्दा पितृगृहे ययौ । सुप्तः कुट्टिमकोट्यग्रे नागिलश्चन्द्रदरादृक् ॥ ३८ ॥ ज्योति चिदाधरी कापि
 यान्ती विविचियोगिनी । तद्रूपमोहतः कामरोहतः प्राप्य तं जगौ ॥ ३९ ॥ कामानलशिग्नानसा प्राप्तास्मि शरणं तव ।
 स्यामिह्यवश्यापयोधे मां मज्जाय भुजोर्मिषु ॥ ४० ॥ प्रियास्मि हंसराजस्य चिदाधरशिरोमणेः । तनश्चित्तं त्यगाकृपिं गीतेनैव
 कदिरयतः ॥ ४१ ॥ चण्डस्य खेचरपतेः सुता लीलाचतीलहम् । त्वयादृता भविष्यामि सत्त्वं लीलाचती पुनः ॥ ४२ ॥
 नाद्वीकरोपि चेत्तन्मां मृत्युरद्वीकरिष्यति । तद्भविष्यति धर्मज्ञ किं न स्त्रीघातपानकी ॥ ४३ ॥ राहस्यं चेद्भि चिदानां कामि-
 तुथ पितुश्च तत् । तौ जित्वा तेन तत्स्वाम्यं तव दास्यामि मां भज ॥ ४४ ॥ मान्यथा मद्वचः कार्पीरित्युचयासौ कुरद्भृङ्ग ।
 कम्पमाना क्रमौ तस्य मूर्ध्ना स्पर्शमुमधावत ॥ ४५ ॥ मा भूत्परस्त्रीस्पर्शोऽपि ममेत्याशु स नागिलः । तनश्चक्रे चरणौ

दक्षमानात्रिवाग्निना॥४६॥शुद्धाथ न्योमि तसायोगोलं लोलं चिह्नं सा । भज मामन्यथानेन भस्मयामीत्युवाच तम् ॥ ४७ ॥ अटुग्यतो लोभयायाद्रीतिस्थानादविभ्यतः । सूक्तारी स ज्वलन्गोलस्तस्याथो मौलयैऽपतत् ॥ ४८ ॥ दग्धो दग्धोऽग्नमित्यन्तर्यापन्त्यां लेचरस्त्रियाम् । स सस्मार नमस्कारं विलीनश्च विपश्चयः ॥४९॥ अथ प्रापदृढयत्वं घृषाटो-
 पेन लेचरी । नागिलोऽभून्नमस्कारप्रभाचोत्पुलकः पुनः ॥४५॥ न रतिः पितृगेहेऽपि त्वां विनेत्यादिवादिनी । चेदिको-
 द्धादितद्वारा तदा नन्दा तमाययौ॥५१॥आक्रारेण गिरा गत्या तां नन्दां स विदन्नपि । लेचरीविप्लवाशङ्की संकीर्णस्थो-
 ज्वदशनः ॥५२॥ अरविन्दाक्षि नन्दासि यदि तूर्णं तदेहि माम् । अन्यासि यदि तद्धर्मः स्वाम्यस्तु स्वलनं तव ॥५३॥
 ततः स्थितस्वरूपैव लेचरी सा स्वलद्व्रतिः । तद्वृत्तविस्मयस्तब्धमूर्तिरेवाग्रतः स्थिता॥५४॥स तत्तत्कपटं वीक्ष्य कपटा-
 न्तरथाङ्कितः । कूतलोचः स्वय भजे शीलमद्रभयाद्वतम्॥५५॥इत्तं शासनदेव्याथ यतिवैपं स धारयन् । तत्प्रदीपपुरो-
 भागमागात्पेदमभायत॥५६॥आराध्य नन्दालोभेन नीतोऽस्यद्रुसुतदीपताम्र । अयि यक्ष विरूपाक्ष कृतकूलोऽस्मि गन्प-
 ताम् ॥५७॥ दीपतोऽप्यथ भाषाभूत्सेव्यो यावद्भवं भवान् । रवेरिव न मे भाभिः स्पर्शदोषः प्रभो भवेत् ॥५८॥ अथ
 तारमहाशीलप्रीतया स्फीतविरागा । विद्याययां प्रतिपदं क्रियमाणप्रभावनः॥५९॥तथाविधकथाबोधवर्धमानममोदया ।
 ब्रह्मप्यानगलत्यापकन्दया नन्दयान्वितः॥६०॥भानूदयेऽप्यविभ्रष्टभासा दीपेन भासुरः । साध्यमेष लोकेनालोक्यमानो
 गुरु ययौ ॥ ६१ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ व्रतं नन्दार्थुतः प्राप्य विधिवद्गुरुसंगतः । विजहार महाश्यागमघामपुरादिषु
 ॥६२॥ निशास्त्रपि प्रदीपस्य तस्योगोते ततः पठन् । ज्ञातज्ञातव्यपुरोऽधमल्यैरेव विनैरमृत ॥६३॥ बद्धायुः संयमात्पूर्व

मृत्वासी स्नेहवांस्तथा । हरिवर्षे युगलतां ययौ कल्पतरोस्तले ॥६४॥ तद्वयं भाग्यशेषेण मुक्त्वा भोगोत्सवं दिवः । क्षेत्रे
महाविदेहाख्ये मर्त्योभूयाप निर्दृतिम् ॥ ६५ ॥ अतो नागिलनन्दावदानन्दद्वैततत्परैः । धार्यं तुर्यव्रतं दक्षधर्मवृक्ष-
कवर्षणम् ॥ ६६ ॥

इति चतुर्थव्रतविचारे नागिलकथा ॥

ईदृक्चतुर्व्रतीरूपनिरूपणसुवर्षणम् । पञ्चमं तु व्रतं धीराः कलयन्त्वचतिनिर्मलम् ॥६७॥ असंनोपाविदोपाहिमोहहाला-
हलानृतम् । परिग्रहस्य मानं यत् तत्पञ्चममणुव्रतम् ॥६८॥ क्रूरात्मसंसृतिवधूचकितस्य मनीषिणः । मुक्तिसीमन्तिनीमेल
संकेतस्थानलक्षणम् ॥६९॥ परिग्रहप्रमाणाल्यव्रतकल्पदुरदुनः । निषिध्यमानसण्यर्थं दयाद्विद्यापतेरिव ॥७०॥ युग्मम् ॥

आद्धाः शृणुत तत्तृप्तममृदुदृष्टवैभवः । धनी विद्यापतिरिति कथातः पोतनपत्तने ॥४१॥ सर्वज्ञसेवकोऽप्येष निज-
सद्यधियामपि । सख्यातिं ज्ञातवात्रैव ज्योतिषामिव ॥४२॥ नस्याजनिष्ट गृहिणी स्पृहणीयगुणोदयः । जिनेशशास-
नाम्भोजभृती शृङ्गारसुंदरी ॥७३॥ सप्तक्षेत्र्यां वपन्विस्तमनस्तगुणलाभधीः । प्रयत्नेन यथाकालं धृपपोषं चकार सः ॥७४॥
धनमर्जयतो नित्यमृणं तर्जयतः सताम् । धर्मं कल्पयतः काममयमल्पयतः परम् ॥७५॥ सुखोर्विमयमेचोच्चैरक्षां गमयतो
गणम् । स्वप्ने कापि कदापि स्त्री पुरस्तस्येदमभ्यधात् ॥७६॥ युग्मम् ॥ श्रीरहं त्वद्गुणश्रेणिबधेति त्वां प्रवीभ्यदः । कृष्टा
दैवेन यास्यामि त्वद्दृष्टादृशमेऽहनि ॥७७॥ अथोन्निद्रं दरिद्रोऽहं भविष्यामीति दुःखितम् । तमुवाच करदन्धशृङ्गारशृङ्गा-
रसुन्दरी ॥७८॥ रवे रथ इव, ध्वान्तं तव भालिन्यमानने । अश्रुतादृष्टपूर्वं यत्किमग विलोक्यते ॥७९॥ त्वया कृता-

स्मि स्नेहेन सुगस्यस्यभागिनी । दुःखभागप्रदानेऽद्य किं मां वञ्चयसि प्रभो॥८०॥पत्या स्वप्नस्वरूपेऽय कथिते प्रथित-
स्मिना । मा पुनर्भारतां भजे चियेकान्तनसारणीम् ॥ ८१ ॥ निर्वाणमार्गसंचारणस्खलशृङ्खला । हृच्छल्यं श्रीः सतां
भोगफलरुमंचिरस्थिरा ॥८२॥ मदयेन्मदिरेव श्रीर्यदि सा याति यातु तत । चिवेक एक एव त्वां मा मुचन्मदमर्दनः
॥८३॥ पात्रदानं फलं लक्ष्म्यास्तदृष्टोन्नं यदु त्वया । फलं संप्रति दौःस्थ्यस्य तपो ग्राह्यं, तोतऽधिकम् ॥८४॥ मुक्तिमार्ग-
मुनिर्लक्ष्मीर्भाग्येभ्यो भद्रमेति चेत् । तर्क हर्षपदे नाथ दुःखं भजसि निर्भरम्॥८५॥गमिष्यति कथं या श्रीर्दासिरी दशमे-
ऽङ्गि । ग्यागसौत्र मती सप्तदश्यामचैव रोष्यनाम्॥८६॥परिश्रष्टप्रमाणाख्यमत्रीकुल्य व्रतं ततः । स्थीयते नीयते चैप कालः
मनोपपोपरुः ॥८७॥ इति प्रियोक्तिभिः प्रीतः प्रातः कृत्स्नपुरःसरम् । सप्तदश्यां, क्षणादेप निःशेषमवपद्वनम्॥८८॥ ततः
स्यापितदेहोपयोगिस्यन्परिश्रष्टः । मध्यंदिने जिनाधीशमभ्यर्च्येदं वभाण सः॥८९॥शृङ्गारसुन्दरी भार्या, शय्यैका वसने
उभे । पदं पाद्यमहर्भोगमात्राद्वाहारसंग्रहः॥९०॥गृहसंगमन्यदप्यात्महेतुरुम् । अस्तु मे चस्तु तीर्थशसेवाहं
त्यस्तु यदपि ॥९१॥युगमम्॥ परिग्रहं प्रमायेति प्रमोदविशदायशायः । स निनाय दिने धीमान्यर्मध्यानधुरन्धरः ॥९२॥
घनं विनार्थिनामास्यं दर्शनीये प्रगे कथम् । नक्तं सुप्ते जने युक्ता, देशान्तरगतिस्ततः ॥ ९३ ॥ इति शृङ्गारसुन्दर्या
मममालोच्य सुसयान् । निशीथेऽभ्युत्थितध्यायं घाचेदशान्तरोन्मुखः ॥ ९४ ॥ तावत्तावद्भिरेव श्रीपूरैरापूर्णमालयम् ।
आलोच्य पितृमयन्मेसत्तिचित्ताप्रियां जगौ॥९५॥त्रिभिर्विशेषकम्॥ दशमेऽहनि देवेन कृष्णमाणैव यास्यति । नेदानीं
श्रीगमानापि श्रीरियं यानि मदृष्टान् ॥ ९६ ॥ न स्याददानं दानं वा स्थैर्गस्वैर्यकृते श्रियः । मुधा कृपणतां मूढा

रुद्रामात्मनि तन्यते ॥ ९७ ॥ न याति दीयमानापि श्रीश्चेदीयत एव तत् । तिष्ठत्यदीयमानापि नो चेदीयत एव तत् ॥
 ॥ ९८ ॥ इति विस्मितयोर्चातारसोमिष्ठुतयोस्तयोः । आलिलिङ्गं दिवं पिङ्गः क्षपाचल्लिङ्गवो रविः ॥ ९९ ॥ तथैवाथ
 श्रियं दत्त्वा कृत्वा कर्म दिनोचितम् । सुखाप पुण्यपूर्णोज्यं प्रतिज्ञातपरिग्रहः ॥ १०० ॥ इत्थमेव नवाहानि हानिहीनां श्रियं
 ददत् । कल्पद्रुमाधिर्देवीनामपि श्लाघ्यत्वमागतः ॥ १ ॥ प्राच्यपुण्यपयः पङ्क्तौ मुक्तिमार्गस्य द्रूपकः । शोपमेज्यति मे दिष्टया
 श्रीपूरः श्वस्तने दिने ॥ २ ॥ इति ग्रीतमना नक्तं सुसः स्वप्ने श्रिया रयात् । आनन्दसुन्दरदृशाः स बभाये शुभाशयः
 ॥ ३ ॥ युगम् ॥ तद्वलाहुर्बलं देवं कुर्वद्भिर्गर्वगर्भितैः । तादृग्भिर्दानमुकृतैः कृतैवाहं त्वयि स्थिरा ॥ ४ ॥ अल्यर्थपुण्य-
 पायानामिहैव फलमश्नुते । इति सूक्तं त्वयाकारि मतिसार यथातथम् ॥ ५ ॥ कदाचन न मुञ्चमि तदहं सदने नय ।
 यथेच्छं भाग्यभट्टीभिर्गुत्सङ्गीकृत्य भुङ्क्ष्व माम् ॥ ६ ॥ विनिद्रः कथयित्वाथ निशीथे स्वप्नसकथाम् । स प्रियाग्रे प्रतिज्ञै-
 कलीलापदमिदं जगौ ॥ ७ ॥ श्रीदानदत्तसनेनैव भोगमात्रफलेन हा । जन्म यास्यति नौ मुक्तिफलेन तपसा विना ॥ ८ ॥
 कदापि लोभलीलाभिलोलित लोलुभं मनः । पञ्चमव्रतपञ्चत्वप्राश्नमपि संयजेत् ॥ ९ ॥ पूरितं रिक्तपूरेण तत्परित्यज्य
 मन्दिरम् कचिद्देशान्तरे यावद्वसुधाचः श्रीमहाग्रहात् ॥ १० ॥ इति निधिल स तथा सहागच्छद्द्विर्गृहात् । श्रीकलिक्रोम-
 लाभक्तं कमलादिव पट्टपदः ॥ ११ ॥ करण्डमण्डिनीं विभ्रचीर्धेशप्रतिमामसौ । स्मरन्पञ्चनमस्काराब्रजगडारमास्थितः
 ॥ १२ ॥ मृते शूलादपुत्रेऽथ शूराख्ये तत्परीपतौ । मन्त्रिभिः कल्पितो दिव्यहस्ती तत्रापतत्तदा ॥ १३ ॥ तं पुण्यकण-
 शाम्भोभिरभिपिच्य प्रियान्वितम् । पृष्टमारोपयामास करेण करिणां वरः ॥ १४ ॥ निन्ये महोत्सवेनाथ करीश्वरशिरःस्थितः ।

राजमौभाग हृष्यद्विरहृष्यन् सचिवैरसौ॥१५॥श्रीपङ्कान्निःसृतं राज्यमहापद्मपतिनम् । स एवं मेमेऽम्बुदोन्मुक्तं राहुग्रस्त-
मियोदपम् ॥१६॥ भद्रपीठाश्रये तस्मिन्नभियेकं निषेधति । चिलक्षे' मन्त्रिलक्षेऽथ दिव्यभूद्विष्यभारती ॥१७॥ अद्यापि
यिष्यते भूरि कर्म भोगफले तय । नद्वीकृत्य राज्यश्रीन्तर्संगीक्षुरु संमदत् ॥ १८ ॥ स्वभाग्यदेवतावाचमिल्याकर्ण्य स
घर्षणीः । सिंहासने जिनेशस्य प्रतिमां चिन्त्यंबीविशत् ॥१९॥धर्मज्ञैर्मन्त्रिभिः प्रीतैः पादपीठोपवेशनः । जिनदास्याभियेकं
स स्वस्मिन्गीमानरारयत् ॥२०॥ सुधीः संशययन्मुक्तमात्रं स्वस्मै परिग्रहम् । समस्तं जिननामाङ्कं वस्तुचक्रमचीकरत्
॥ २१ ॥ नित्यं यात्रोत्सवं तत्र स पवित्रमनाः प्रभोः । प्रभृतचित्तन्ययतः कारयामास कृत्यचित् ॥ २२ ॥ भूरिव्ययकृते
तस्मिन्नष्टद्विनि करं जनात् । तद्भाग्यदेयतावर्पचित्यं रत्नैर्वृषीकंसि ॥२३॥ धर्माधीनोऽयमित्येतं जेतुं जातोद्यमा नृपाः ।
जिनाभिद्वानिर्मिर्यक्षे रोगघृत्पाय नाशिताः ॥२४॥विकटं कटकारम्भं शक्तिस्तम्भं च विद्विषाम् । ज्ञात्याथ हर्षहृष्यात्मा
वियापतिरचिन्नयत् ॥२५॥ अहो ये शक्रविक्रान्तिभाजस्तेऽप्यरिभूजः । धर्मप्रसावादुःकीर्तिनिलयं विलयं ययुः ॥२६॥
नदन्तरारिर्नद्वेदणि भयलक्ष्यमुपक्रमी ॥२८॥इति संचिन्त्य शृङ्गारसुन्दरीकृतिसंभवम् । सुतं शृङ्गारसेनं स्वे पदे वियापति-
नंगमात् ॥ २९ ॥ पुरः मंगमसूरीणापूरीकृत्य वतं स्वयम् । कल्याणमयनात्मानं शुद्धं चक्रे तपोभिना ॥ ३० ॥ प्रतितायु-
रिषाय सां वियापतियनिस्ततः । मर्त्यामर्त्यमवैर्भजे पञ्चभिः परमं पदम् ॥३१॥ तद्वियापतिदृष्टान्तवियानिश्चलचेतनैः ।
भाव्यं भव्यजनेर्भवेर्गृहीतपरिग्रहेः ॥३२॥

इति परिग्रहप्रमाणव्रतविचारे विद्यापतिकथा ॥

दशदिग्मलसंचारे सीमानुलङ्घनं पुनः । प्रथमं प्रथयन्ते दिग्विस्तृत्यख्यं गुणव्रतम् ॥३३॥ पापद्विपदुल्लथानपातसं-
वर्तगर्तिका । इदं भाति व्रतं धर्मधात्रीशकनकासनम् ॥३४॥ उच्चैर्धर्मप्रसूनस्य ज्ञात्री दिग्विस्तृतव्रतम् । नृणां यदधिरू-
ढानां न पापम्बापदाङ्गयम् ॥३५॥ गतौ संकोचयत्येव यः स्वं दिग्विस्तृतव्रती । संसारलङ्घनोत्तालफालारम्भः
स सिद्ध्यति ॥३६॥

तथाहि द्रष्टव्यस्तारेष्वस्ति सर्वगुरुः पुरी । वासन्तीति श्रुत्या चित्रमवक्रगुणपूरिता ॥३७॥ कीर्तिपाल इति क्षोणिपा-
लस्तस्यामजायत । यत्कीर्तिकन्याकेलीषु विद्यदङ्कोऽपि संकटः ॥३८॥ रूपश्रीस्पशंसंलुघैरिवाशेषैर्वृतो गुणैः । ननन्द-
नन्दनः श्रीमान्भीमाख्यस्तस्य भूपतेः ॥३९॥ तस्मात्पुत्रादपि स्वेभ्यः प्राणेश्योऽप्यतिवल्लभः । तत्र मित्रं महीभर्तुः
श्रेष्ठीन्दुः सिंह इत्यभूत् ॥४०॥ जिनभक्तिजिनमतज्ञानं तद्धर्मनिर्मितिः । इति सारमलङ्कारत्रयं शम्भुद्वार सः ॥४१॥
तदीयवदनन्यस्तनेत्रं वेन्नभृतां घरः । कदाप्युदारसदसं तं महीशं व्यजिज्ञपत् ॥४२॥ देव दिव्याकृतिद्वारि कोऽप्यस्ति
नरपुङ्गवः । चक्षुर्मवन्मुखारम्भोजे भ्रमरीकर्तुमुत्सुकः ॥४३॥ अथैव वेन्नभृदभूपन्नपल्लवकसंज्ञया । आशु प्रवेशयामास तं
पुमांसं सभाभुवि ॥४४॥ कृती कृतनमस्कारः संनिविष्टोऽथ विष्टरे । बचःसुधाभिः स्नपयामास भूवासवश्रवः ॥४५॥
जानासि जगतीनाथ विरोधिकाथकृन्महाः । श्रीनागचन्द्र इत्यस्ति पुरे नागपुरे नृपः ॥४६॥ तस्य प्रियास्ति प्रस्ताववाक्या
सुरवधूक्तिषु । मकरध्वजकीरैकपञ्चरी रत्नमञ्जरी ॥४७॥ कामभूमर्तुरस्ति त्वमुच्चैरस्ति तयोः सुता । चिथुता गुणमालेति

गुणमाद्येय देहिनी॥४८॥तद्व्रसंगता लक्ष्मीः साक्षाद्वक्षसीमुपाह्वयत् । स्फुरदम्भोजकुम्भीन्द्रकुम्भमन्धेन्दुवासिनीम्॥४९॥
 नागप्यचारये तस्य वरान्ध्यायन्धराधिपः । त्वत्सुतं निश्चिरादैव प्रभाये भास्करं यथा ॥५०॥ इत्यर्थमभ्यर्थयितुं त्वयि
 मामीशा मे प्रभुः । यिन्ध्यामभजनीभूतं मुल्यदूतं नियुक्तवान्॥५१॥तत्रभो सत्प्रभोल्लासनिर्विलासमनोभुवे । रतिनिज-
 यिनो कामं तामंगीकुरु मृन्वे॥५२॥तं भूपमुत्सवाभोगातां कन्यां वरलाभतः । दौल्यसाफल्यतो मां च स्वाभिननुगृह्णाण
 तत् ॥५३॥ इदं यादिनि वृत्तेऽस्मिन्नानन्दी मेदिनीपतिः । सिंहश्रेष्ठिसुगम्भोजे न्यस्तनेत्रयुगो जगौ॥५४॥नाचयोरन्तरं
 किंनिदमुमादाय नन्दनम् । व्रज नागपुरं वन्यो मंवन्योऽयं विधीयताम्॥५५॥अनर्थदण्डादुद्वृण्वदतः स चकितः कृती ।
 किंनिन्यन्नमुग्गः सिद्धो नोत्तरं नृपतेर्देवौ ॥ ५६ ॥ किंचित्कोपकडाराक्षस्तनः स्मादयितीऽवदत् । संवन्धोऽयं न किं
 स्मापुंगरसे मित्र नोत्तरम् ॥ ५७ ॥ अथ पृथ्वीपति कोषणाङ्कमवलोकयन् । बाष्कलां कलयामास मिहः पीयूषपेशालाम्
 ॥ ५८ ॥ न गोजनशानादृष्टं व्रजामीति व्रतं मम । अतस्तु योजनशतं साग्रं नागपुरं पुरम् ॥ ५९ ॥ तदहं न विवाहेऽ-
 भिमन्त्रजामि व्रतभ्रमीः । एवंयिषेयु कार्येषु दिङ्गन्ते न च मादृशाः ॥६०॥ इत्युक्तिचतुर्होमेन ज्वलत्कोषमहानलः ।
 तग्गालाजान्यसंनसामिव भूगोऽवजद्विरम् ॥ ६१ ॥ स्याद्गन्तुं यत्र मे युक्तं मया तत्र निदिश्यसे । कार्यं तदप्यदेदयं ते
 तन्मन्त्रामन्त्रिमामि भोः॥६२॥न यामि योजनशतानृष्ट्वमित्यस्ति ते व्रतम् । मद्व्यागोजनेभ्योऽप्ये त्वां मोक्षयाम्यौदिकैस्ततः
 ॥ ६३ ॥ मिहः श्रुत्वेत्तद्य क्रोधाचटित्यचिहितस्मितः । ऊषेऽग्रतो नृणां पत्युः प्रत्युत्पन्नमतिः कृती ॥ ६४ ॥ स्वामिभ-
 ह्मानन्ते विरक्तं निरदं कृतिः । अकार्यमुत्तराण्येवं देवादेशः शिरोमणिः॥६५॥नृपः प्रीतोऽथ तत्राथा विवाहाय व्यहारयत् ।

महासैन्यमहामन्त्रिमहोभट्टयुतं सुतम्॥६६॥पृथभूतमिवात्मानं सुहृदं हृदयप्रियम् । नृसिंहः सिंहमकरोत्तत्र सर्वक्रिया-
गुम्भम्॥६७॥कृतयाव्रस्ततः सिंहो गुप्तसंवेगवाग्भैरः । अत्रोदयत्कुमारस्य संसारावासवामनाम् ॥६८॥व्यक्तमुक्तिष्वृलोभः
शोभमानाः श्रियोऽथ ताः । वृणचद्रुणयामास महीवासवनन्दनः ॥६९॥ कृतव्याजोत्तरः श्रेष्ठो दिग्विगमव्रतस्थितः । न
यो जनशतावृर्ध्वं स प्रयाणमकारयत्॥७०॥यात्राविरामायातेषु पञ्चषेपु दिनेष्वथ । सचिवा रहसि ग्रहसद्विरः
॥७१॥ यात्रां कुत्रापि सिंहश्चेन्निषेधति विधिच्छलात् । तद्वलादपि कुर्वन्ततो न युयमपराधिनः॥७२॥इत्यस्मान्शिषद्वयुतं
प्रयाणसमये नृप । तद्वद्वेषाप्यधुना सिंहं ग्रामो नागपुरं न किम्॥७३॥युग्मम्॥ इत्यात्तवाचः सचिवानाचष्ट नृपनन्दनः ।
इवाः कर्तव्यमिदं यात्रा नाद्य निर्णीयते यदि ॥७४॥ अथैकान्ते महीकान्तजन्मा तन्मानसाप्रियम् । वचोऽवोचत सिंहस्य
पुरो धर्मकलागुरोः । ७५॥ धर्मान्बुधिसुग्राधामा सिंहनामा महामतिः । ततः कुमारमारब्धसंसारशामनोऽभ्यधात्॥७६॥
नेदं मेऽङ्गमपीत्युक्त्वा भूतले प्रतिलेखिते । पतित्या पादप इव प्रस्थिरावयववजः॥७७॥शुची कचिन्ननोद्देशे पादपोषगमा-
भिभम् । ग्रहीष्यामि व्रतं तत्से वध्वा नेष्यन्ति किं मम॥७८॥युग्मम्॥ इत्युक्त्वा सिंहचत्सिंहः काननं निशि जग्मिवान् ।
स्थमेव मे गतिरिति क्षमापजोऽप्यनु तं ययौ॥७९॥निशान्ते तावपदयन्तः शयनादिषु मन्त्रिणः । पदश्रेण्यनुसारेण सुनं
भ्रूतिरां ययुः ॥ ८० ॥ तौ गृहीतपरिव्रज्यौ पादपोषगमस्थितौ । निलब्धयोमभ्रमश्रान्तौ सुप्तौ सूर्योदयवित्र ॥ ८१ ॥
कचिच्छलतले वीक्ष्य वैतथ्यमरुतुपाननाः । भन्निः प्रणिपत्योचुश्चदृष्टयमयं वचः ॥ ८२ ॥ युग्मम्॥ क्षम्यतामपराधो
नः सकटूक्तिपट्टकृतः । उत्तिष्ठतं व्रतं ग्रामः स्वामिनौ नागपत्तनम् ॥८३॥ मत्वा वृत्समिदं भूपः कुप्यन्त्यत्रे तिलानिव ।

दुःखदयामतनूतस्मान्मान्यानीलियिव्यति॥८४॥ नरकृपाब्धी कृपां कृत्वा पश्यतं जल्पतं च नः । दृग्भिः प्रसादसाद्राभिः
स्मिनधीनार्थैर्मुदैः ॥८५॥ व्यर्थीभूयाथ सचिवैरिख्यादिचतुर्वादिभिः । स्वरूपमाशु भूपस्तज्ज्ञापितः सत्वरैश्चरैः ॥८६॥
यदूपा यिवाशस्तनुजः सिद्धो वयस्तु वैरिवत् । इति कुप्यन्वृषोऽप्यागाहानैर्वेगवचरैः ॥८७॥ इंदग्विरुद्धबुद्धिस्तौ स
दृशं महामुनी । सेच्यमानपदौ व्याघ्रगीपिसिद्धादिजन्तुभिः ॥८८॥ प्रभाविनाविमौ शरयो न परामचितुं बलात् ।
‘मग्नैव’ भाल्याविन्नन्तर्ध्यायन्राजा जगाम तौ ॥८९॥ आपदैर्देसमार्गं तं मार्गन्तं वीक्षणान्यपि । नमन्तं चतुर्मन्तं च
नेक्षन्चमत्तुरण्यम् ॥९०॥ तौ तु मासोपवासान्ते स्तूयमानौ सुरासुरैः । शुद्धध्यानवशीभूतां भेजाते मुक्तिबल्लभाम् ॥९१॥
न योगजनशानावृध्य यामीति तव निश्चयः । असंख्यैर्गोर्जनैर्भिन्न मां मुक्त्वा किमगाः शिवम् ॥९२॥ इति क्रान्दन्तुपः सिंहना-
म्नो मित्रस्य विग्रहम् । पुत्रस्य चान्नो चिक्षेप स्यं च शोकमहानले ॥९३॥ तयोः सत्वातिरेकोक्त्या विबुधैर्बोधितस्ततः ।
धर्मरुर्मन्थरीः प्राप स्वपुरं भूपुरन्दरः ॥९४॥ वरं तत्ताज यः प्राणान्न पुनः स्वीकृतं व्रतम् । स सिंह इव सेवध्वं जना
दिग्निरतौ रतिम् ॥९५॥

॥ इति दिग्निरतिविचारं सिद्धकथा ॥

यद्भोग्यमुपभोग्यं च पारिमित्येन गृह्यते । भोगोपभोगोगमानाल्यं तद्वितीयं गुणव्रतम् ॥९६॥ सुकृतश्रीनिवासेकसरोजं
मसमं व्रतम् । विग्रमत्र परमपि सुरमीकुरुते मतः ॥९७॥ कृती मितीकृताक्षरः ससमव्रतलीलया । मुञ्च्यते संचितेनापि
कर्मरोगेण धर्मवत् ॥ ९८ ॥

तथाहि सिद्ध साहिलमिव विद्यासु भासुरम् । नगरीषु गरुश्रीकनस्ति श्रीकमलं पुरम् ॥२९॥ तत्राजनिष्ठ राजेन्द्रः
सत्यालयो राजशेखरः । कालरात्रेरिवादृशो यदसिर्ददृशोऽरिभिः ॥६०॥ सकलैः स कलापात्रैः क्षात्रैरिव गुणैः श्रितः ।
कस्य कस्य नमस्यत्वं भूभुजो न जग्मिवात् ॥ १ ॥ संभावि भुवि दुर्भिक्षं देव द्वादशयार्धिकम् । इत्येकदा पुरस्तस्य
उयोतिः क्षात्रविदोऽयद् ॥ २ ॥ सर्वथा नान्यथादृष्टगिरादेयां मनीषिणाम् । चक्रमे वचसा तेन स वातेन तृणं यया
॥ ३ ॥ रौप्यकाञ्चनरत्नादिसर्वस्वव्ययतस्ततः । कणानां च तृणानां च स चक्रे संग्रहं यदुम् ॥ ४ ॥ अथात्रसंग्रहव्यये
समग्रेऽपि जनेऽभितः । विवेका मध्ये देशस्य कापि दुर्भिक्षवर्णिका ॥५॥ अथसंग्रहचिक्रीतसर्वालंकरणो जनः । फालगु-
णच्युतपत्रालिशालजालवदावभौ ॥ ६ ॥ निर्धान्ता निर्धनाः काश्चिद्ब्रजिष्यन्ति प्रजाः क्व मे । शुचैत्यचिन्तयद्राजा
प्राजापत्येन लज्जितः ॥ ७ ॥ इति नित्यं ज्वलच्चिन्तातप्तस्योर्वीक्षितुर्मुदे । आपादस्याद्य एवाहि पौरस्त्यं वनो बबौ ॥८॥
अथाङ्कुर इव प्राच्यां सुमिक्षफलशाग्विनः । अम्युदस्य लवोऽर्क्षि मुदितेन महीभुजा ॥९॥ श्रीरिवाभ्युदयद्वाग्भरतस्य
जलमृह्लवः । अवर्धतातिमात्रं स धात्रीश्वरमुदा समम् ॥१०॥ अथग्रहग्रहान्विबुधं गुल्या तजयन्निव । धलाकादशनैर्योतिर्विदां
वाचो हसन्निव ॥११॥ दर्शनादेव दुर्भिक्षं श्रिपं भुक्त्वेव निर्नदन् । धारामुशलसंगतैः क्षमाङ्कः खनिच खण्डयन् ॥१२॥
अविधदयजलाकर्पणालयन्द्राभकामुकः । स ववर्ष प्रजाहर्षकपर्पाश्रुधनं घनः ॥१३॥ त्रिभिर्विधेशेपकम् ॥ अन्योन्यकरताला-
भिज्योतिपज्ञोपहासकृत् । वृष्टधानयैव निष्पद्यः काल इत्यालपज्जनः ॥१४॥ कुनार्थां श्रिर्वी कृत्वा लोकस्तवभगादिच ।
अन्दोऽथ काप्यगादेव एषैव महतां गतिः ॥१५॥ निवृत्तचिन्तासंतापं ततः क्षमाप परेऽहनि । एव हसन्मिलद्रालो वन-

पाप्यो व्यजिज्ञपत् ॥ १६ ॥ त्वदुद्याने चतुर्मासवासमाख्य तस्थुयः । युगन्धरमुनेरद्योत्पेदे केवलमुज्ज्वलम् ॥ १७ ॥
अथारानिकमार्य परमैः पारितोषिकैः । आरामाय जगामायममायसुकृतः कृती ॥ १८ ॥ सः त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य प्रणिपत्य
च तं मुनिम् । सद्धर्मोददानां श्रुत्वा पप्रच्छेति कृताशलिः ॥ १९ ॥ प्रभो ज्योतिर्विदां तेषामवृष्टिधिषयं वचः । कथं वियद्वितं
पृच्छामस्य स प्राह केवली ॥ २० ॥ ग्रहयोगेन दुर्भिक्षं भवद्वाशवार्पिकम् । कारणेन न येनाभूत्तदमीषामगोचरम् ॥ २१ ॥
पुरे पुरिभतालान्गये नरः प्रयर इत्यमूत् । महारौनेः पराभूतः स युवापि स्वकर्मतः ॥ २२ ॥ सैष स्वाद्यं रसस्वादविलोल-
मनारमः । जग्राह ये गमाहारं विकारमकरात्स सः ॥ २३ ॥ सोऽथ दध्यौ य आहारः शरीराहितकारकः । प्रत्याख्याना-
दनाहारफलं किं तस्य नाददे ॥ २४ ॥ शूकासंकोचितहृशो भजन्ति सुहृशो न माम् । ताः प्रत्याख्याय किं साक्षात्तं युक्ते
नर्यताफलम् ॥ २५ ॥ इत्युज्ज्वलीकृतमतिर्मतिभाजां मतद्विका । गुरुगुणगुरुनेप साक्षीकृत्येदमब्रवीत् ॥ २६ ॥
न्तिगथान्यमयुरक्षारानाहाराद्राहमाहरे / कटुतिक्तरूपायांस्तु दृढाभ्यूनोदरव्रतः ॥ २७ ॥ यदामक्ताक्षरान्मुक्तिरीज्ययेवैक्षतेऽपि
न । ताः प्रत्याख्यामि वामाक्षीर्भवाब्धेरधिदेवताः ॥ २८ ॥ इत्याहतं व्रतं सत्त्वविशालः पालयन्नयम् । क्रमेण मुमुक्षे रोगैर-
साप्यं मुकृतस्य किम् ॥ २९ ॥ तदमुञ्चन्व्रतं धीरो नीरोगत्वं गतोऽपि सः । क्रमेणाभूद्विभूतीनां प्रभूतानामपि प्रभुः ॥ ३० ॥
तदगृहे व्यलसन्दाप्यः स्मरलास्यलसद्भृशः स्वर्गवेदया इव स्वर्गमुन्मुच्याल्पविभूतिकम् ॥ ३१ ॥ संतसंयमगुणस्वान्तावष्टम्भय-
न्निव्रतः । नाप्राप्तुं विपरीतैः शोकैः तस्येन्द्रियगणः स तैः ॥ ३२ ॥ आचर्यौ मार्गकोटीभिर्धनं यत्सस्य नित्यशः । यद्यौ पाञ्चदयीष्वि-
सरदानमार्गत्रयेण तत् ॥ ३३ ॥ अक्षार्धविग्रहव्यग्रगितृमातृसुनोद्धतम् । एकदा रक्तदुःखेन दुर्भिक्षं सप्तमूदसुचि ॥ ३४ ॥ विलीनं

दानिनां दानैस्तद्दानं षट्षे तदा । ग्रीष्मे सरोऽम्भः शुष्येत स्यादुद्गीचिस्तु वारिधिः॥३५॥ दुर्भिक्षभीतिभिर्भजे स एवैको
जगज्जनैः । सर्वज्ञदिष्टः संसारभीतैर्धर्म इवाभितः॥३६॥ प्रासुकैः पेयपक्वान्नादधिद्रुग्धृतादिभिः । स दिगन्तागतान्साधू-
ल्लक्षशः प्रत्यलाभयत् ॥३७॥ पितृभ्रातृसुतीकृत्य आवकान्स वयःक्रमात् । प्रत्यहं गृह एवोच्चैरसंख्यातानभोजयत्॥३८॥
इत्यग्न्यष्टवतः श्रीमान्प्रवरस्तुवरस्तुतिदानैकयसनः कालयोगतस्त्रिदिवं गतः ॥ ३९ ॥ शाश्वतार्हन्महायात्रानित्यनिर्म-
लधर्मधीः । पूर्णायुश्चिन्तयामास स वासवसमः सुरः॥४०॥ आद्यो युगप्रधानोऽस्ति यः कश्चिदभुवि तत्सुतः । भूयास
सार्वभौमोऽपि सा भूवं कलुषे कुले॥४१॥ इतश्च चित्रशालारये त्पुरोपपुरे पुरे । आद्योऽस्ति शुद्धदुद्धपाण्यो विमलाया
मनःप्रियः॥४२॥ द्वादशत्रयनिर्व्याजपालनोज्ज्वलजीवितः । ईदृरदुर्भिक्षवाचापि न चक्रे योऽन्नसंग्रहम्॥४३॥ स देवस्तत्प्रिया-
कुक्षिमाप सुस्वप्नसूचितः । साप्यसूत सती पुत्र पवित्र ह्यस्तने दिने ॥४४॥ महाभाग्यवतो जन्म तस्य जित्वाशु दुर्घ-
नान् । पञ्च गत दुर्भिक्षमिह द्वादशवार्षिकम्॥४५॥ इति श्रुत्वाद्भुतप्रीतिर्नित्वा केवलिन नृपः । तत्राशु गत्वा त बाल
भाले न्यसेदमूचिवात् ॥४६॥ दुर्भिक्षमज्जगद्द्वारधीर नमोऽस्तु ते । राजा त्वमेव मे राज्ये तलारक्षोऽस्मि तावकः
॥४७॥ मूर्तिमानिव धर्मोऽयमित्थ दुर्भिक्षमद्रकृत् । इति तस्याभिधा धर्म इति धात्रोभूता कृता॥४८॥ चरैर्मत्वेदमन्येऽपि
भूस्तुजः स्वस्वभूमिषु । धर्माज्ञां वतयित्वाशु वर्षयामासुरम्युदान ॥४९॥ वयःकालोचितैश्चित्रैः प्राभूतैः सर्वभूभुजाम् ।
अश्रान्तानन्दसदम्भः सोऽर्भकः समवर्धत ॥ ५० ॥ समस्तभूभृतां पुत्र्यः सकलाः वमलेक्षणाः । पवित्रासनमाजग्मुः
समुद्रमिव निम्नगाः॥५१॥ धर्मः समग्रभूगोललोलाज्ञो गुरुमक्तिभाक् । धर्मो कर्माण्यसंचिन्त्यन्स भोगान्भुजेऽदृष्टुनान्॥५२॥

सुक्तभोगस्त्वमौ योगयलमुज्ज्वलमाश्रितः । उत्पन्नकेवलज्ञानमहिमा मुक्तिमाप्तवान् ॥५३॥

इति धन्यस्य धर्मस्य भवकथनिदर्शनात् । जितसंपत्तिसंपातः सेव्यतां सप्तमं व्रतम् ॥ ५४ ॥

चतुर्थःसर्गः

॥२७८॥

॥ इति भोगोपभोगव्रतविचारे धर्मनृपकथा ॥

रीडातंधी-शस्त्रदान-पापशिक्षा-प्रमादिताः । अनर्धदण्डस्तत्यागः स्यात्तृतीयं गुणव्रतम् ॥५५॥ अनर्धदण्डवीरोम-
व्रतगीरा महोदयम् । लभन्ते शुभसंभारभासुराः सुरसेनवत् ॥५६॥

तथाहि देवपूजोपहृन्पान्धर्मधुसुहृः । गीतप्रशस्तिरस्ति श्रीबन्धुरा बन्धुरा पुरी॥५७॥ श्रीवीरसेन इत्युग्रवीरसेना-
शिशरोमणिः । वृत्तैः पवित्रैरदयामस्तस्यामजनि भूधवः॥५८॥ अन्तरारिप्रहारेषु धर्मकाण्डात्सुतौ सुतौ । सुरसेनमहासेनौ
तस्यासूनासुनौ शुभा ॥५९॥ उपमानोपमेयत्वमभिधानाभिधेयता । रूपे च साहचर्ये च व्यचार्यत तयोर्जनैः ॥६०॥
दृशौ सद्वल्लोकेषु पाद् मोहादिमर्दने । चरणौ सचरित्रेषु तौ धर्मस्य व्यराजताम्॥६१॥ अजायत रसज्ञायामन्येषुः श्वयधुः
पृथुः । अकस्माच्छिम्मगकरो महासेनस्य दुःसहः॥६२॥ उपशान्त्यै व्यर्षुर्धया यद्यदौषधमुबैकैः । बधुधे तेन तेनापि जिह्वा-
ग्नोक्तः स लोभवत् ॥६३॥ औषधं धर्मं पृथास्य युक्तमित्युक्तयस्ततः । तं वैद्या मुमुक्षुर्निःस्वं सुजङ्गं गणिका इव ॥६४॥
वर्मेण कुपिता तस्य रसज्ञा राजजन्मनः । मक्षिकाणामनिर्वारसत्रागारत्वमाययौ॥६५॥ उग्रदुर्गन्धभूः कान्तायितृमातृभि-
रप्यमौ । बण्डालपाटक इवाध्वर्गेर्दूरादुच्यता॥६६॥ तं तथाभूतमुद्राव्य भ्रातृलेहवशंवदः । दुर्गन्धं दुःसहं जित्वा सुर-
सेनः ममीयगः ॥ ६७ ॥ रोगोऽसौ यावदस्यास्ति न किञ्चित्तावदाहरे । त्रियते यद्यनेनैव धियेऽनशानतस्ततः ॥ ६८ ॥

॥२७८॥

इति न्यविशत धातुरग्रे स दृढनिश्चयः । वीजयन्वसनान्तेन भक्षिका मुखपातिनीः॥६०॥त्रिभिर्विशेषकम्॥ नमस्कारा-
ख्यमन्त्रेणाभिमन्त्र्य प्राप्तुक पयः । तं मुहुः स्मारयंश्चास्य म्रियेच रसनामसौ॥७०॥सेके सेके दग्धाशान्तिर्विशेषं सम-
जायत । प्रमात्तास्य क्षुर्यातस्य रुचले रुचले यथा॥७१॥निर्व्यथं निर्व्रणं नीरुनिर्गन्धं च सुगन्धि च । मुहूर्तासन्मुखं जज्ञे
क न धर्मः प्रभावभाक्॥७२॥धर्मेणास्तः स रोगः आगमुक्तो वैद्यगणेन यः । भानुच्छेयं तमदृष्टेत्तु म्रगोलाः क किल क्षमाः
॥७३॥राहृमुक्तं रचिमिच प्राप्तूर्यच्छविन्दुम् । तं रोगमुक्तं वीक्ष्याभूद्धोकः सर्वोऽपि सोरसवः॥७४॥विशेषतस्तनस्तारे
धर्मभारे सहोदरौ । यभूयतुरुद्धासौ शरदीवेन्दुभास्करो ॥७५॥

श्रीभद्रयादुराचार्योऽयधिज्ञानमधिष्ठितः । कदापि तत्पुरोग्यानं धानिवेन्दुरभूययत्॥७६॥प्रदक्षिणाग्रयेणोपभ्रेमतुर्नेम-
तुश्च तम् । उपविश्य ततो धर्मदेक्षानां पपतुश्च तौ॥७७॥सुरसे सुरसेन निपीते देशनायुते । अपृच्छयत गुरुभ्रातृरसना-
रोगकारणम् ॥७८॥ स च प्रवचनक्षीराण्यवीचीनिभं वचः । उपादे भवदबोद्धवक्त्रेजहरं गुरुः ॥७९॥

भूभूपाभूतमाहृतपुरं हृतपुरप्रभम् । पुरं मणिपुरं नाम विद्यते विश्वविश्रुतम्॥८०॥तस्मिन्कदमलितारातिवदनो मदनो
भटः । यभूय भगयद्धर्मसुधाम्बुधिसुधाकरः॥८१॥तुल्याकृती तुल्यशक्ती तुल्यार्थो तुल्यतेजसौ । धीरविराभिधौ तस्य
सुतौ जातौ भुजायिव ॥८२॥ जिनप्रवचनस्वादानन्दसुधारसौ । तौ भवाहिमुवा ग्रस्तौ न मोहविषमृच्छया ॥८३॥
कदाप्येतौ गतायात्मभोगाने ददशतुमुनिम् । समानुलं वसन्ताख्यं पुंश्रुत पतितं भुवि ॥ ८४ ॥ किमभूत्किमभूदेतदिति
व्याकुलचेतसि । धीरेऽय पृच्छति पुमानेकस्तत्राश्रुपुग्जगौ ॥८५॥ प्रतिमास्थमिमं साधुं द्रष्टुको द्रष्टुपन्नगः । दुर्गे नृपापरा-

धीवः प्रविष्टोऽस्मिन्महाविष्टोऽ८६॥ अथ भातुलमोहेन कुचा धीरां जुञ्ज्यधात । रे रङ्गाः किमसौ नश्यन्नहिः पापी हतो
न हि ॥ ८७ ॥ धीरस्तमग्न्यासर्पे गते जीवति कर्मतः । हंसा महात्मन्किं पापं मुग्धा बध्नासि जिह्वा ॥ ८८ ॥ क्रुधा-
भ्यधित चीरोऽपि दुष्टे दृष्टमहासुनो । तस्मिन्नेतेऽपि धर्मः स्याद्वर्तिचाचा क पातकम् ॥ ८९ ॥ क्षत्रधर्मो ह्ययं साधुपालने
दुष्टनिघ्ने । इत्यमलं यदि तनो मज्जिमितु पातकम् ॥ ९० ॥ धीरस्त्यचिन्तयन्वाच तस्यापारकृपारसः । यतीन्द्र जीव्या-
माम मज्जिमन्त्रोपधीयलात् ॥ ९१ ॥ यतीन्द्रजीवनात्पीति महानन्दस्य वर्णिकात् । धारयन्तौ भद्रस्यैतो सुतो सर्वजनस्तुतो
॥ ९२ ॥ पालयन्तौ शुभं धर्मं ज्वालयन्तौ च पातकम् । क्षालयन्तौ च कीर्त्यं स्वं सुचिरं तो ननन्दतुः ॥ ९३ ॥ युग्मम् ॥
धीरः क्रमेण पूर्णायुः सुरसेन भवानभूत् । अनालोचिन्तनादृग्याग्वोरस्त्वेय तवानुजः ॥ ९४ ॥ असाध्यः सर्ववैद्यानामनवगोप-
धीयिदाम् । मयमदृतिर्याक्त्वायाज्जिह्वारोगोऽस्य जातवान् ॥ ९५ ॥ यतिसंजीवनादेव लब्धकम्भद्रलब्धना । निरासि रसना-
नेगो महासेनस्य म स्वगा ॥ ९६ ॥

इति ज्ञान्या स्वदृष्टान्तं जानजातिस्मृती तदा । सुरसेनमहासेनो भवार्ता भेजतुर्व्रतम् ॥ ९७ ॥ व्रतं व्रततिवत्सित्वा
ती शारङ्गरितामृतेः । धर्मममृजं मुक्तिफलं कालादवापतुः ॥ ९८ ॥ सुरसेनमहासेनं दृष्टान्तेनामुना जनाः । भवार्थदण्डे
दुःस्वीयेहेतुं लज्जन वृत्तः ॥ ९९ ॥

॥ इत्यनर्थदृष्टव्यविचारे सुरसेनमहासेन कथा ॥

सुरसेनानाममावशानां मौढृतिकं हृदि । यात्सार्ग्यमार्थं तच्छिक्षावतं सामायिकाभिधमम् ॥ १०० ॥ अथमति यतिधर्मोऽपि-

क्षणखेलनभूमिका॥ दुरितोर्मिविरामाय व्रतं सामायिकं पुनः॥१॥ मोक्षश्रीममतारम्भः समताभ्यासरङ्गम्॥ करुणारससिन्धु-
मिराद्यं शिक्षाव्रतं मतम् ॥२॥ क्रुराचरोपि संसारकाराया मुच्यते द्रुतम् । केशरीव 'श्रुट्कर्म'दामा सामायिकव्रती ॥३॥
तथाहि शत्रुलोकाद्विद्वहणः क्षीगर्गहणः । भूयोऽभूद्विजयो नाम धर्मो कामपुरे पुरे ॥४॥ तं श्रेष्ठी सिंहदत्ताख्यो
नत्वाचल्यौ कदाचन । केशरी नाम मे स्वामिन्भूयोऽभूच्चौर्यभूरिति ॥५॥ अथ स्यास्यसि मदभूमौ यदि तद्वध्य एव मे ।
इति केशरिणं देशाद्गरेक्षो निरकाशयत् ॥६॥ सोऽपि भूपभयाक्रान्तः आन्तो देशान्तरं व्रजन् । काप्यपश्यद्वने-स्वच्छ-
क्षीनत्स्वादुरसं सरः ॥७॥ अचौर्योऽहृतमशक्तं पयोऽपि पये मया । अहो कार्यं तदप्यब धिग्धिदैवविपर्ययम् ॥८॥
इति ध्यायन्नयं तत्र आन्तः कान्तारपल्लवे । चौरशक्ते पयःपानं स्नानं च विदधेऽधिकम् ॥ ९ ॥ युगम् ॥ निःसृत्य स
गतआन्तिरारोहगलिशालिनम् । क्षुधाकुलः फलस्यूततरं चृततं ततः ॥१०॥ फलैस्तृप्तस्तनो हसः स चिन्तां बल्लसवा-
निति । हहा नम किमद्याहर्विना चौर्येण यास्यति ॥११॥ इति चिन्तापरे तत्र मन्त्रसाधितपादुकः । उत्तार सरस्तीरे
कोऽपि योगीश्वरोऽम्बरात् ॥१२॥ स व्योमगमनासन्नतपनातपतापितः । दत्त्वा दिक्षु दृशं मुक्त्वा पादुके उदकेऽविशत्
॥ १३ ॥ वेद्मीदं पादुकाढश्चमस्याकाशगतौ क्षमम् । यदेनदिह मुक्त्वासी पद्मयामेव जलेऽविशत् ॥१४॥ तदेतच्चोरया-
भीति ध्यात्वोत्तीर्य द्रुतं द्रुमात् । पादुके पादयोः क्षिप्त्वा चौरोगाद्गगनाध्वना ॥१५॥ स निर्गम्य दिनं कापि नक्तं तत्पा-
दुकापदः । चिन्तासमानसमयं व्योम्ना धाम्नि ययौ निजे ॥१६॥ राज्ञे विक्षप्य चौरं मां त्वं पुराग्निरकाशयः । इत्युत्तंवाता-
द्यद्वण्डैः पितरं नितरामसौ ॥१७॥ परासुं पितरं त्वस्त्वा महद्दूर्नि-गृहाणि सः । प्रविवेश पदार्थेभ्यं मारं सारं जहार

॥ १८॥ अन्त्ये गमे त्रियामायाः स समायातवान्पुनः । सरोवरं तदेवाशु दुर्गमारण्यमण्डनम् ॥ १९॥ नित्यमित्यमुदा-
मकार्यध्वार्धलमद्रसः । तदेव नगरं गत्वालुष्टदिविघलुष्टनः ॥ २०॥ लोकं साधुसतीमुख्य सतापयति पापिनि । यमागम इव
मियेऽभवत्तात्र निशागमः ॥ २१॥ तत्स्वरूपं परिज्ञाय राज्ञाय व्यधितात्मना । परिपृष्टः पुरीरक्षो बैलक्ष्यन्यगुखोऽब्रुवत्
॥ २२॥ प्रभो नभोरुचगः कोऽपि पुरं मन्नाल्बदः सदा । न चौरचरणन्यासः कापि चाप्यत यद्भुवि ॥ २३॥ ततः
क्षितिपतिः कोपमन्तसं लोचनदयम् । व्यथितुरः पुरमेक्षा कृगश्रुपु निमज्जयन् ॥ २४॥ तपोधनतपःशीलवतीशीलप्रभावतः ।
तच्छ्लेशमोगमः मोऽग्य मम चोरोऽस्तु गोचरः ॥ २५॥ इत्युत्तयान्परीवारः पुरीमयमलोकत । प्रत्यास्थानं प्रतिश्रुताश्रयं
प्रतिसुरालयम् ॥ २६॥ त्रिभिर्निशेपक्रमः चौरचिह्नं क्वचिर्हिकचिदप्यनालीकयन्तुपः । जगाम क्षामसंकल्पः पुरीपरिसरावनिम्
॥ २७॥ बापीरूपतडागादित्यानेष्वपि निरूपयन् । न प्राप भूपतिः कापि चौरसंचारचेष्टितम् ॥ २८॥ मध्याह्नेऽथ धराने-
तुर्बनान्नुयि तस्युपः । नामामासादयद्ग्रन्थः कर्पूरागुरुधूपम् ॥ २९॥ ब्रजन्मन्थानुसारेण चण्डिकागारमासदत् । चम्पकाय-
गिनां तस्मिन्मयदयचण्डिकां नृपः ॥ ३०॥ उन्मुच्य धूपनं तादृग्भूपमभ्याययौ ततः । संयोजितकरः पूजाकरः प्रवरचीवरः
॥ ३१॥ केनोत्तमेन केनेदृशगण्डीपूजाय कारिता । दत्तानि वृत्तिदूनेन्दुभांसि वासांसि केन ते ॥ ३२॥ इति पृच्छति
मूजानी पूजाकारी जगाद सः । दुःस्थान्वयस्य मे स्वामिन्भवया तुष्टाय चण्डिका ॥ ३३॥ प्रगे पूजार्थमायामि यदा नित्यं
लभे नदा । देव्याः पादप्रवर्तानि रत्नानि कनकानि च ॥ ३४॥ एवं देवीं त्रिकालं तत्पूजयामि जयामि च । तत्प्रसादो-
त्थनिःशेषश्रीपूरः श्रीदमप्यहम् ॥ ३५॥ नक्तं चौरागमं तत्र सुधीर्निबिल्य तन्निग । ययौ वासरकृत्यार्थमावास बासवे

भुवः ॥ ३६ ॥ नक्तं सारपरीचरश्चण्डिकागारमागतः । तस्य दूरे नृपः शूरानिहकः स्वघमास्थितः ॥ ३७ ॥ तिस्रो ये
 स्नग्मगुसाक्षो भृशुजस्ततोऽप्यरात् । उतीर्णं पादुकासिद्धं तमालोक्त तत्करम् ॥ ३८ ॥ पादुकाद्वयमादाय सोऽथ
 ग्रामेन पापिना । गत्वा गर्भगृहे चण्डीमानचं मणिभिः शुभैः ॥ ३९ ॥ जगौ च स्वामिनि स्वैरचारिणश्चौर्यकारिणः । स्यान्म-
 मेयममेयद्विदाप्रिनी क्षणदा मुदे ॥ ४० ॥ इत्युक्त्वा वलमानोऽयं द्वारमाकृष्ट भूसुजा । कृपाणपाणिना जीवन् रे न ग्रामीति
 धर्मितः ॥ ४१ ॥ इति आपदिणि भूपाले तद्भालं प्रति कालवित् । पादुकाद्वयमेवायमस्त्रीकुल कुधामुञ्चत् ॥ ४२ ॥
 तद्घातवञ्चनव्यग्रे महीभुजि महाभुजः । अयं जीवन्व्रजामीति बद्धैवैव निर्ययौ ॥ ४३ ॥ यात्यसौ केशरी चौर इति भूर-
 गिरा भटाः । तमाशु दूरे नश्यन्तमन्वधावन्वृपाज्ञया ॥ ४४ ॥ चौरलोप्रावर्णो गन्तुं मन्त्रिणे दिष्टशक्ति तत् । प्रदाय
 पादुकाद्वन्दं सूपोऽप्यनुययौ भग्नम् ॥ ४५ ॥ स तु चौरस्त्वरारुद्रमुक्तशूरसमुचयः । पुरग्रामान्तर्गतगैरेवागात्पदगुप्तये ॥ ४६ ॥
 अयाकुलितचित्तोऽसौ किञ्चिद्वैराग्यचांस्तनः । दध्याविलय मे पापमत्युग्रं फलिनं ध्रुवम् ॥ ४७ ॥ ग्रामारामाधनैकापि कल्याणि
 विद्वानो मुनेः । ध्यानतत्त्वं ब्रह्मचौरः श्रद्धयैल्यशुणोत्तदा ४८ सर्वत्र ध्यानसमतारुचिमुस्येत पातकैः । जनः सगोऽपि तिमिरैः
 कृनदीप इधालयः ॥ ४९ ॥ इति हृन्मर्मनिर्मग्नं चौरस्तद्भावयन्वचः । बपुरुत्पुलकं पिप्रदूर्ध्वस्तत्रैव तस्थिवान् ॥ ५० ॥ युग्मम् ॥
 सारासाराखिलजगनुतिनिन्दविद्युक्तधीः । तस्थौ मध्यस्थतामग्नः ॥ ५१ ॥ शेषां रात्रिं दिनं चास्यादेव
 साम्यलयस्तथा । यथा स्थिरं मनो लीनं पवित्रे परमात्मनि ॥ ५२ ॥ घातिकमक्षये सायं ज्ञानं जप्तेऽस्य केवलम् । सर्वत्रा-
 न्वेययंस्तत्र तदा नृपतिरप्यगात् ॥ ५३ ॥ इतश्चागान्मरुद्गो नन्तु दसव्रतध्वजः

॥५५॥ सुरैः कृतं सुवर्णाञ्जमासीने केशरिण्यथ । ते हन्तारोऽपि नन्तारो भूप्रभृतयोऽभवन् ॥५६॥ दन्तांशुभिः सुभि-
क्षाणि कुर्वाणश्चन्द्ररोचियाम् । स व्यथादेशनां पापतमसः पूर्णिमां मुनिः ॥५६॥ अथ तत्ते चरितं नाथ क्व चायं केवलो-
दयः । इति क्षितिभृता शृष्टस्ततो व्याचष्ट केवली ॥५७॥ राजन्नाजन्म तत्तादृक्पापभाजोऽप्यभून्मम । श्रीरियं मुनिवाग्ल-
भ्यसामायिकमनोलयात् ॥५८॥ यदर्पकोटितपसामप्यच्छेद्यं तदप्यहो । कर्म निर्मूल्यते चित्तसमत्वेन क्षणादपि ॥५९॥
इति श्रुत्या प्रमुदिनो जगाम नगरीं नृपः । बोधयन्वसुधां सोऽपि विजहार महामुनिः ॥६०॥ पितृयातकरे सर्वजनसंताप-
कारिणि । कोरेऽपि दसनिर्घाणं सेव्यं सामायिकं युधैः ॥६१॥

॥ इति सामायिकव्रतविचारे केशरिकाथा ॥

क्रियते दिग्घते मानसंक्षेपो यो दिवानिशम् । द्वितीयं तदिदं शिक्षाव्रतं देशावकाशिकम् ॥६२॥ देशावकाशिकं
प्रायत्कुरुते श्रद्धया सुधीः । तदन्यत्रात्मनां तेनाभयं दत्तं भवेत्तदा ॥६३॥ प्रभावादस्य नदयन्ति चिन्ताः शुद्धात्मनामिह ।
सुमया पुरीततावस्ति सुवस्ति कवतुरी । अन्त्रिकेति चतुर्वर्गश्रीनिरगलनगरा ॥६४॥ नामीरवीरंश्चासौमिसुसुहीना-

रिमण्डलः । तारापीठ इति क्षमापस्तानपालयदुस्सवैः ॥६५॥ तन्मन्त्री कीर्तिकुसुमं सुमित्राख्यः समन्ततः । विश्वसौरभ्य-
कृद्भेजे जिनमक्तितताद्रुमः ॥६७॥ शान्त्रमग्नदीपोयद्राम्नि ब्रह्मामधामनि । गस्यालीनो सुजस्तत्पतोरणे मतिविक्रमो
॥६८॥ नृपतिर्नवनारण्यः पुण्यकर्मपराधमूढः । तवाथ सचिवापीशं कदाचिद्वार्षकाञ्चितम् ॥६९॥ देवापी-स्वकरोदात्म-

दान-ध्याख्याश्रवादिभिः । धर्मकृत्यैर्वपुर्मन्त्रिन्कि सुधा वाच्यतेऽधुना ॥७०॥ किं पृथिविकलैर्धर्मकर्मकैर्दोर्मवाटशः । जरा-
क्रान्तमविश्रान्तमिति देहं दहत्यहो ॥७१॥ इत्युक्तः स्मितवस्त्रोऽयं मन्त्री धात्रीधर्बं जगौ । किं नृदेव त्वमप्येवमनोवि-
त्येत भापसे ॥७२॥ इच्छामि धर्मकृत्येषु त्वां कारयितुमुद्यमम् । मामपि त्वं तु किं नाथ निवेद्ययसि तेषु हा ॥७३॥
धर्मः किं विफलः स स्याद्यत्प्रसादेन धीर्यनैः । निर्विघ्नैः स्वर्गमोक्षाणामपि सौख्यमवाप्यते ॥७४॥ अथोचं सचिवो राज्ञा
मम ज्ञापय मन्त्रिषु । विघ्नोच्छिद्यथा संपत्त्या प्रत्यक्षं धर्मजं फलम् ॥७५॥ इत्युक्तिर्माजं राजानं सचिवस्तमुवाच सः ।
त्वं नाथोऽन्ये तु ते भूत्याः साक्षादेतद्वि तत्फलम् ॥७६॥ ततोऽमात्य जगौ राजा पाषाणे द्विदलीकृते । अबदयेकेन सो-
पानं द्वितीयेन तु देवता ॥७७॥ तत्किं तस्यैकदेशेन धर्मक्षेत्रे परेण न । सिद्धा स्वभावादिभूषस्य भन्याभन्यव्यवस्थितिः
॥७८॥ युग्मम् ॥ अथाह मन्त्री नाजीवो ग्रावात्र स्याद्विदर्शनम् । सति घर्मिणि घर्माणां स्थापना युज्यते ततः ॥७९॥
इत्युक्तस्तं नृपः किञ्चित्सर्वैष्यस्मितोऽवदत् । अहं मन्त्रिन्वचःशक्त्या त्वया चक्रे निरुत्तरः ॥८०॥ परं प्रत्यक्षदृष्टेन प्रभा-
वेणैव कुत्रचित् निःसंशयं करिष्यामि धर्मं मन्त्रीश नान्यथा ॥ ८१ ॥ इति प्रायस्तथोर्नित्यं संलापः क्षत्रमन्त्रिणोः ।
अजायत प्रजामध्ये प्रसिद्धिमधुरोऽधिकम् ॥८२॥ निर्वर्त्य सर्वकृत्यानि कदाचित्सचिवेश्वरः । पाक्षिकावश्यकं कर्तुं सायं
स्वावासमासवत् ॥ ८३ ॥ गृहाद्वहिर्न निर्यामीत्यात्तदेशावकाशिकः । सत्संघो महामालः प्रत्याख्यानविधिं व्यधात्
॥८४॥ आवश्यकं कृते शुद्धश्रद्धानध्यानवन्धुरः । मन्त्रीश्वरो नमस्कारपरावर्तरोऽभवत् ॥८५॥ समाहवति वः स्वामी
गुरुकार्यतयेत्यथ । नृपतिप्रतिहारस्तं तदागत्य व्यजिज्ञपत् ॥८६॥ आ प्रभाताद्गृहवर्गिति प्रत्याख्यया स्थितः । गृह्यामि

प्रातरित्युत्त्या वेप्री प्रैप्यत मन्त्रिणा॥८७॥ परमेष्ठिनमस्कारसुधासेकविवेकतः। पुनर्मोनुषजन्मदं सचिवः सफलं व्यधात्
॥ ८८ ॥ समुपेत्य पुनर्वेप्री मन्त्रिन्दुमिदमग्यधात् । युष्मदुक्तैर्द्वेषः स्वाशालोपात्कोपान्धतामधात् ॥ ८९ ॥ इह नायाति
मायानिचित्रभीः सचिवः न चेत् । तत्सर्वध्वर्यमुद्रा मे याच्येति प्रजिघाय माम्॥९०॥ इति श्रुतप्रतीहारव्याहारः सचिवो
हृमन् । तत्सर्गं प्रैप्यन्मुद्रां दुःशीलामिव दामिकाम् ॥९१॥ मन्त्री श्रेयःसमुद्रोऽस्मिन्समुद्रे सद्यो गते । राज्यचिन्ता-
दान्यनादाहृष्यर्मभरोऽभवत् ॥९२॥ मुद्रां कौतुकनो वेप्री परिघाय करे तदा । मन्त्री जातोऽहमित्यात्मपदातिषु जगौ
हृमन् ॥९३॥ शनैर्मन्त्रिशिरोरत्न कुरु पादावधारणम् । इति हास्यमुच्चैः पुंभिर्दृतो गेहावचाल मः ॥९४॥ तदैव दैवतः
केभिन्दैः प्रकृतितामिभिः । आहत्य पातितो नीतघायं वार्तावशेषताम्॥९५॥ अस्वशेषैस्तदा तस्य सुभटैर्जघ्निरेऽरयः वेप्री
हृतो हत इति तुमुलञ्च महानमृत॥९६॥ इति घात्रीघवः श्रुत्वा कोपधूमध्वजोद्भुरः । उच्चैर्जल्पमनल्पं सत्त्वालाकल्पम-
कल्पयत्॥९७॥ अस्मत्कार्यमिदं कुर्वन्ननुच्छिन्नसद्यना । संहारितः प्रतीहारस्तेनासौ मन्त्रिणा ध्रुवम्॥९८॥ एतस्य यदि द्वद्वस्य
शिरदिच्छन्वा स्वपाणिना । उन्मालयामि छलिनस्तन्मे मनसि निर्दुतिः ॥९९॥ एवमुच्चैर्लपन्गोपः कोपादोपभटोरुक्तः ।
तत्रागागत्र ते सन्ति घातार्ता वेन्त्रिघातकाः॥१००॥ अमालभृत्या नेते स्युः केऽपि वेदेशिका इव । इति ध्यात्वा नरेन्द्र-
स्नान्दीपदृष्टानभापत ॥ १ ॥ के यूयं किं हतो वेप्रीत्युर्वीनायेऽथ पृच्छति । ऊचुस्तेऽमर्षदष्टोष्ठा वण्टाः कण्ठागतासवः
॥ २ ॥ किमस्मान्पृच्छसि क्षमाप देवं पृच्छदुरागायम् । अस्मदीयास्य येनैव बके व्यथो मनोरथः ॥ ३ ॥ भराबासः
पुराभीशः गुरसेनः स्वसेवकान् । सुमित्रं मन्त्रिणं हन्तुं प्रैषीदस्मान्महच्छया॥१०१॥ गदयं दण्डयत्यस्मकोतारं प्रतिपत्सरम्

। त्वामप्यस्मद्विभोः शत्रुं सर्वदा पोपयत्यलम् ॥५॥ स्वाभ्यादेशादिहास्याभिर्बन्धेऽध्वाय मन्त्रिणः । कुतोऽयमपलत्सि
 ह्यन्धनं जम्बुको यथा ॥ ६ ॥ इत्युक्तिविकटोर्वेशाः सुभटा प्रकटाशयाः । ते चत्वारोऽपि पञ्चत्वं जग्मुस्तत्रैव घातकाः
 ॥ ७ ॥ नृपः कृतानुतापोऽथ गत्वा पौरवैर्धृतः । अमात्यं क्षमयामास बाहू धृत्वा वदन्ति ॥ ८ ॥ मया तेऽपि नृक-
 ल्यस्य कल्पितो योऽल्पबुद्धिना । एवं क्षमस्व क्षमस्व त्वमपराधमसुं मयि ॥ ९ ॥ व्रतं चैत्रानरिष्यस्त्वं नाजीविष्यस्तनः
 पितः । त्वां विना नैव राज्यं मेऽभविष्यत्प्राज्यैवभवम् ॥ १० ॥ तदद्यातुल्यकल्याणकारिणः पुण्यकर्मणः । फलं प्रत्यक्षम-
 द्रौक्षमहं पापापहं चिरान् ॥ ११ ॥ सुकृतं जीवितच्यं ते व्रतेनानेन पोषितम् । शोषितं त्वत्कृतेनाथ दुःकृतं दुर्यशास्त्र मे
 ॥ १२ ॥ तत्सहस्वापराधं मे प्रसीद वद सास्त्रिक । धर्मं कराय मां तात तारयाशु भवान्णैवात् ॥ १३ ॥ उवाच सच्चिवोऽथेदं
 नापराधोऽस्ति ते भुवम् । यत्क्षमाप सानुतापस्त्वं धर्मे धत्सेऽधुना धियम् ॥ १४ ॥ ततः सलब्धमुद्रेण मन्त्रिणा प्रेरितो
 नृपः । जगृहे गृहिणां धर्मं पूर्णचन्द्रगुरोः पुरः ॥ १५ ॥ मन्त्रिणः शङ्कमानोऽथ निजे कण्ठे कुठारवान् । अयातः शूरसे-
 नोऽपि भूसुजां भूपितः श्रिया ॥ १६ ॥ देवार्चादानसुध्यानरथयात्रादिकर्मभिः । नृपो मन्दगुपदिष्टैः स्वं विदधे जन्म
 पावनम् ॥ १७ ॥ तन्न स्वामिनि यालोऽपि चण्डालोऽपि न सोऽभवत् । न यो जिनाधिनाथोक्तधर्मकर्मठतां गतः ॥ १८ ॥
 इत्थं मन्त्रिव भूपश्च कृन्वा धर्मं विशुद्धधीः । महाविदेहे मर्त्यत्वं प्राप्य लेभे शिवश्रियम् ॥ १९ ॥ ततः सुमित्रदीपेन
 गमितेऽस्मिन्प्रकाशताम् । देशवकाशिकपथे संचरन्तु सुखं बुधाः ॥ २० ॥

॥ इति देशवकाशिकव्रतविचारे सुमित्रकथा ॥

कृत्यापृतीनां स्नानादेस्स्यागो ब्रह्मव्रतं तपः । आहुः शिक्षाव्रतमिदं तृतीयं पौषधाभिधम् ॥३१॥ तत्तु शुद्धोक्तचारिप्रियनरपरिपाल्यते । अहोरात्रमथानोपां रात्रि यावज्जितेन्द्रियैः ॥३२॥ भवोरगमदच्छेदं पौषवत्पौषधवतम् । आपसापभिदे मित्रानन्दमन्त्रियतेऽस्त्रि ॥३३॥ तथथा ।

धर्मनिर्मलमर्थमर्थयियोति विद्यते । पुरं पुष्पपुरं पुष्पचापचापलपेशलम् ॥३४॥ तत्र युद्धसुयासत्रममित्रवधुधाभृताम् । पद्मं नृचिस्तुभानुजितभातुः सतेजसा ॥३५॥ मन्त्री तस्य धरित्रीन्दोर्मित्रानन्द इति श्रुतः । अजायत धियां पात्रं छात्री-
कृतदृढस्सतिः ॥३६॥ मध्येमदः कदाप्युर्ध्वेनैरन्त्रसचिचेन्द्रयोः । व्यवसायस्य पुण्यस्य प्रतिष्ठानेऽभवत्कलिः ॥३७॥ युधाध्व-
बन्धुगानाथः प्रोगात्र सन्निव प्रति । व्यवसायः प्रमाणं न प्रमाणं पुण्यमेव चेत् ॥३८॥ ततः स्वपुण्यमादात्त्यास्त्वं पुण्यफल-
गर्वितः । गृहाण मम राज्यद्विमित्थं संयधिमत्सरः ॥३९॥ युग्मम् ॥ गद्य कश्चित्पुरीमध्याङ्गवन्तमनुयास्यति । तत्कण्ठ(सू-
यितोऽसौ मत्सङ्गः पास्यति जोगितम् ॥ ३० ॥ गच्छ तुच्छमते तूर्णं पूर्णं कुरु निजं वचः । गृहे न हन्त हन्तव्यमिह
पुनान्यतो मतः ॥ ३१ ॥ इति क्षितिपतेराज्ञां विज्ञाय मन्त्रिवाग्रणीः पृकारयेव दृढावेक्षोऽचलदेवान्तरं प्रति ॥ ३२ ॥
पद्मपामेरादिभूनारधिपद्मपामदसुतोयमः । म निःससार नगराग्नगराज इवोन्नतः ॥३३॥ गच्छन्नतुच्छपुण्योऽसौ श्रान्तो
मद्यन्दिनेऽपरिकम् । दृढज्जन्दोरिर कलाकोटीविघटितं सरः ॥३४॥ यद्दोललहरीहस्तगणं भृङ्गघनस्वनाः । आदांतुं तृधि-
मान्ब्रह्मकोटीरञ्जच्छलादयो ॥३५॥ स कृतगानपानोऽत्र स्थितः पाल्यां तरोस्तले । नभसो रथसोऽसीर्णमपद्मपुष्पं पुरः
॥३६॥ मंथ्यायां चिन्तितं सैन्यं दास्यत्येव मणिस्तव । पद्मादपि श्रियं भूरि पूरयिष्यति पूजितः ॥३७॥ इत्युत्तरा किं

किमित्युक्तेनैश्चित्रस्य मन्त्रिणः । पाणौ चिन्तामणिं मुक्त्वा स थां दिव्यनरोऽगमत् ॥३८॥ युग्मम् ॥ अथान्जैर्मणिम-
 ध्यन्त्यं रोमाञ्जितयपुश्चिरम् । विरचय्य चमूचकं सायं सोऽंशतुरं प्रति ॥३९॥ राजवाजिरथामोगमग्नमिस्थानमिस्थानः ।
 तैर्बलैर्बलयामाम मित्रानन्दोऽथ तत्पुरम् ॥ ४० ॥ कथंकार पुरीरोधमिति बोधकृते नृपः । हेरिकांशेऽपराभास
 तांशेऽथ सचियोऽब्रवीत् ॥ ४१ ॥ भुजागर्वपराभूतभूरिभाग्यभरोद्भवः । अये मद्रचसा वाच्यो भवद्विरिति नृपतिः
 ॥ ४२ ॥ पुण्याससैः यंसंदर्भो मित्रानन्दः समागमत् । विक्रमाक्रान्तविश्वोऽसि संग्रहर्तुं बहिर्भव ॥ ४३ ॥ एषमाभोग्य
 संभूय प्रहिताः सचिवेन ते । गत्वा व्यञ्जयनराज्ञे सर्वमयं यथातथम् ॥ ४४ ॥ स्वस्तीभूयाथ भुजानिः कैश्चि-
 त्परिवृतो जनैः । कृती तत्र ययौ यत्र मित्रानन्दः स्वयं स्थितः ॥ ४५ ॥ अभ्युत्तस्थौ तदा मन्त्री निर्भाल्य नृपतिं पुरः ।
 इष्टे हि दर्शनं यावद्विरोधो युज्यते सताम् ॥ ४६ ॥ प्रणिपत्त्याथ पृथ्वीन्दुर्निष्कपीठे निवेशितः । बलादर्धासने स्वस्य सचिवं
 न्यस्य सोऽब्रवीत् ॥ ४७ ॥ घरेण्यं पुण्यमस्त्येव शौर्यादिद्व्यवसायतः । पुण्यभाजां हि जायन्ते किंकरा व्यवसायिनः ॥ ४८ ॥
 मयद्भाग्योदयः कश्चिदयमीदृक्चमूचयः । येनाहं तत्र भर्तापि भूत्वब्रह्ममि तेऽग्रतः ॥ ४९ ॥ किं त्वसाविद्यती भूतिर्यन्तुव-
 भवतः कुतः । इत्युक्तो भूभुजा मन्त्री स्वचरित्रमचीकथत् ॥ ५० ॥ अथ विस्मययिस्मेरनेत्रपत्रजनेक्षितः । मित्रानन्देन
 सानन्दः पृथ्वीन्दुः प्राविशत्पुरम् ॥ ५१ ॥ उपायैः फलित श्रीभिर्मणिमाहात्म्यतोऽधिकम् । बट्टे च नरेन्द्रेण मन्त्रिणो
 मैत्र्यमदसुतम् ॥ ५२ ॥ कदापि भानुभूषेन सहोत्तंसितसंमदम् । आरादागामिकोऽप्येव तं धर्मजं व्यजिज्ञपत् ॥ ५३ ॥
 दिष्टपाषाणवर्धसे स्वामिन्नदी धर्म हवागमत् । मुनिः सुमन्धरो नाम ज्ञानी लीलावर्ती तव ॥ ५४ ॥ प्रीत्याथ तस्मै दत्त्वा

भूयणानि क्षणेन सः । जगामारामजगतीं जगतीपतिना समम् ॥५५॥ मुनिं नेत्रामृतं नेत्रैरापीय नृपमन्त्रिणौ । नत्वाथ
न्यविद्योतां तो पातुं कर्णामृतं वचः ॥५६॥ मुनीशं देशान्तेऽथ पप्रच्छ दृष्टिवीपतिः । धन्यस्य कथमस्यामं न्विपस्काळेऽपि
संपदा ॥ ५७ ॥ अथानष्ट मुनिः स्पष्टविभवा मुनिः भ्राति पूः । धन्यं भारच्युतेव यौः पद्मनेत्रेति विश्रुता ॥ ५८ ॥
नत्रादित्य इति क्षमापस्तत्प्रसादास्पदं धनी । अष्ट्री सुदत्तं इत्यासीज्जनधर्मधुरन्धरः ॥५९॥ सोऽर्घ्यदा पापरोमाणामौपधं
पौपधं अत्रितः । तस्यौ निशि निशान्तेऽसौ शान्तेन मनसा रसात् ॥ ६० ॥ तदा कश्चिदवस्थापविद्यावेदी तदोकसि ।
नृत्तिनीमपरीवारः प्राविश सस्कराग्रणीः ॥६१॥ विद्यां चौरस्मृता लोकं तन्नामृच्छयताखिलम् । सुदशे सा नमस्कारमन्त्र-
ध्याने तु नारकृत्य ॥६२॥ तं पश्यन्तमपश्यन्त एकान्तस्थं मल्लिस्तुचाः । जगृहस्तद्गृहद्रव्याण्यग्निलान् पस्वलन्सुदः ॥६३॥
द्रागवन्नन्ति स्म मग्जुताः कपादीयमपाश्रयत् । प्रव्याय स्पष्ट्यामासुरमी भूमिगृहाण्यपि ॥ ६४ ॥ अहो महत्स्मनेस्तस्य
पंमोवष्टम्बपन्थितम् । जातेऽप्युष्माणजातेऽस्मिन् ध्यानाबलितं मनः ॥ ६५ ॥ अमांगतेष्वथागल्द गृहस्तु धनपद्धतीः ।
तेषु गतेषु च ध्यानमिदोऽनृतस्य न क्वचित् ॥६६॥ जने शोचत्यथोन्निद्रे धननाशं निशालये । व्यलंसदिनकृत्येषु अष्टी
पात्रिणीपयः ॥ ६७ ॥ क्रमादजगतो भाग्यवन्नीसीकृतात्मनः । धनभोरणयस्तस्य भुरयोऽप्यमवगुनः ॥ ६८ ॥
स कदापिदवस्थापत्रिणां विबोरचक्रराट् । एकं तद्योष्यतो हारं विक्रितुं प्राप तां पुरीम् ॥६९॥ तं हारं अष्टिनस्तस्य वणि-
कयो धनाभिधः । उपलक्ष्यार्पणामास तत्वारक्षाय तत्स्करण ॥७०॥ तद्विज्ञाय द्रुतं गत्वा अष्टीं तत्र कृपामयः । स्वं वणिक्पु-
त्रमाक्षिप्य तत्वारक्षमदोष्यदत् ॥ ७१ ॥ धनोऽयं नैव जानाति चौरव्यतिकरात्पुरा । अस्मै महात्मने यत्पयाम्यया हसीऽ-

यमर्पितः ॥ ७२ ॥ तदयं मुच्यतां मास्मिन्मुच्यतां चौर्यदुर्यशः । रोहिणीयोगमात्रात्किं स्यात्कलङ्कीन्दुचद्रविः ॥ ७३ ॥
 द्वादशव्रतघर्तायं नामतयं वदतीत्यथ । सुदर्शयचसामुच्चत्तलारक्षो मलिम्लुचम् ॥ ७४ ॥ असत्यमपि तत्सत्यं यत्प्राणिहित-
 मिल्यमौ । असत्ययापि याचामुं श्रेष्ठी चौरममृचत्वा ॥ ७५ ॥ श्रेष्ठी तं भोजयित्वा च वरे दम्बां च वीवरं । नाकृत्येषु मतिः
 कृत्येत्युच्य च प्राक्षिणोत्कृती ॥ ७६ ॥ श्रेष्ठीन्दोरुपकारेण शिक्षया च द्रव्यन्मनाः । किं स्यादकृत्यमित्येष विज्ञातुं धारयन्धि-
 यम् ॥ ७७ ॥ निर्धन्युराद्विर्भागममौ शुभ्रप्रभाभिधम् । यमोपदेशान्ददतं मुनिराजमलोकतं ॥ ७८ ॥ युगम् ॥ श्रुत्वा
 तरेक्षणां ज्ञातकृत्याकृत्यविवेचनः । मुनीन्दोस्तस्य पादान्ते दीक्षां दक्षोऽयमग्रहीत् ॥ ७९ ॥ चारित्रं शुद्धमासेव्य सौधर्मोऽसौ
 सुरोऽभवत् । सुदर्शस्तु विपयायमन्यस्तच्चिचस्तच्च ॥ ८० ॥ मंपरस्तु हिगमाणास्तु यद्वभञ्ज न पौषधम् । पदे पदे तदव्रायं
 यिचित्राः प्राप संपदः ॥ ८१ ॥ स तु चौरः सुरीभूतः स्मरन्नुपकृतीः कृती । चिन्ताताप ददौ रत्नं प्रस्तावं प्राप्य मन्त्रिणे
 ॥ ८२ ॥ प्रभो द्रक्ष्यति तं मन्त्रीत्युक्तं राज्ञा मुनिर्जगौ । मन्त्रिणो जीवितान्ते तद्दर्शनं भावि मुक्तये ॥ ८३ ॥ यतो नन्दीश्वरे
 देवाद्यन्तुमस्याभिलाषिणः । समयज्ञसुरानीतविमानस्थस्य गच्छतः ॥ ८४ ॥ शुद्धध्यानलयस्यान्तकृतकेवलितायुजः ।
 लक्षणाधेरुपयेय मुक्तिर्भूय भविष्यति ॥ ८५ ॥ युगम् ॥ इत्याकर्ण्य मुनेर्वाचमुदञ्चद्धर्मबुद्धयः । सर्वेऽप्युर्वीश्वराधास्ते सानन्दा
 मन्दिराण्ययुः ॥ ८६ ॥ एवं प्राक्पुण्यपूर्णैर्द्विमित्रानन्दनिदर्शनात् । भजन्तु भवपेयाय पौषधं सुधिगो धियम् ॥ ८७ ॥

इति पौषधव्रतविचारे मित्रानन्दकथाः ॥

दानं चतुर्विधादारव्यअपात्रौकर्स मुनौ । शिक्षाव्रतं तदतिथिसंविभागं तुरीयकम् ॥ ८८ ॥ एकावयवतोऽप्येतत्सञ्चितं

श्रद्धयाधिकम् । सुमित्राया इयोन्नत्यै जायते द्वादशं व्रतम् ॥८९॥

तथा पृथिवीभूषा श्रीवसन्तपुराभिधम् । पुरन्दरपुरश्रीणां विवर्तो वर्तते पुरम् ॥९०॥ विक्रमाक्रान्तदिवक्त्रकः क्षमाशक्रो
विक्रमाभिधः । नृपः कृपापचित्रोऽभूच्चक्षत्रशिरोमणिः ॥९१॥ तन्मन्त्रीशो वसुजज्ञे यदबुद्धिभरनीरजे । राज्यलक्ष्मीः
सुगं तस्यो विकाशादो दिवानिधम् ॥९२॥ जिनदासाभिधः श्रेष्ठी तस्य पृथ्वीपतेः प्रियः । बभूव तीर्थकृद्भूमधैरियः
श्रेयसां निधिः ॥९३॥ तदर्जितैरसंख्यातैः स्वर्णरत्नैरपि ध्रुवम् । निष्पाद्येते क्षितौ मेरुरोहणावपरावपि ॥९४॥ यक्षराजो
धनाध्यक्ष इत्येव रयातिमर्हति । धनदो जिनदासस्तु स स्तुतोऽर्थिगणैरपि ॥९५॥ धनस्य सार्धवाहस्य सुतां काशिनिवा-
सिनः । गयातां रन्तवतीं नागमा व्ययहारी व्युवाह सः ॥९६॥ जिनदासस्य विश्वासपात्रं लक्ष्मीधराभिधः । विप्रो बभूव
प्रातेव शरमः परमः सुहृत् ॥९७॥ न मन्त्री न कलत्रं न पुत्रो धानीपतेः पुनः । नान्यत्किञ्चिच्च तस्याभूजिनदास इव
प्रियम् ॥९८॥ मित्रे नृपः कदाप्यत्र मन्त्रिणामपि दास्यति । राजमन्त्रीति तं हन्तुं विन्दं विदधे मनः ॥९९॥
जिनदामन्तु दाशयेण परनिशोपलक्षकः । चक्षुर्वचोविकारेण तं विन्दुमबुध्यत ॥१००॥ ततो भूपालमापृच्छ पृथ तीर्थयात्राप-
देशतः । पत्नी रत्नवती प्रेपीदसौ पितृदुः प्रति ॥१०१॥ अथ चौरगच्छेनासौ तमालब्धुं कृतादरः । मन्त्री निशि तदावास-
मार्गं भृत्यैररोभयत् ॥ १०२॥ मत्वेति कर्मकृषेयः सह लक्ष्मीधरेण सः । प्रभाववन्ति रत्नानि गृहीत्वा निःसृतः पुरात्
॥ १०३॥ अजानन्नपि पन्थानं गच्छन्नेव निरन्तरम् । अरण्ये गतितः कापि तृष्णातरललोचनः ॥ १०४॥ तत्र बल्लवायुढां
रत्नान्त्रीं सुहृदः करे । रीणोऽपमर्पयामास जीवितव्यमिवात्मनः ॥ १०५॥ कापि पश्यन्पथः कृषे रत्नलोभादिजेन संघः ।

चतुर्थः सर्गः

॥२९२॥

कराभ्यां पानितः प्रेयं विश्वासः कोऽस्तु जीवताम् ॥६॥ स तदा पातितं कूपे कोऽयोमेत्यनुगताः ॥७॥ तदा त्वमपि कूपेऽत्र पतितासि कुतः प्रिये । ॥ ते परिजनः कास्ति धिग्धिग्विचिचिद्विद्वत्तमम्
॥ ८ ॥ साप्यवस्थागतं कान्तं वीक्ष्य प्राप्तं च संनिधौ । बाल्यं दृष्टिं दधौ दुःस्वानन्दसंकरसंकटम् ॥ ९ ॥ मन्वाना
धन्यमात्मानं तत्रापि प्रियदर्शनात् । ज्ञेये सतीशिरोरत्नमिदं रत्नवती ततः ॥१०॥ तत्सर्वमयीमध्ये युहीनमिह तत्करैः ।
कान्दिद्वीकः समग्रोऽपि ग्रयो परिजनः वचयित् ॥११॥ तेषु मद्भोगलुब्धेषु वेगादहमिहापतम् । वरं हि मरणं स्त्रीणां न
पुनः प्रील्लखण्डनम् ॥१२॥ कृतान्नमुत्वरूपेऽस्मिन्कूपेऽपि पतिता प्रिय । जीवितास्मि भवद्वक्त्रालोकभोक्तव्यकर्मभिः ॥१३॥
कथ्यतां च कथं पालः कूपेऽत्र भवतामपि । सचिवः स च विद्वेपी विदधे किं विरोधतः ॥१४॥ जगाद् जिनदासोऽथ सचिवे
मारणोत्सुके । गृह्यतः कर्मकृत्कृदादेकोऽहं निशि निःसृतः ॥१५॥ निरन्तरविहारेण कान्तारेऽत्र समागतः । तृषितोऽस्मिन्पथः
पश्यन्पादस्खलनतोऽपतम् ॥ १६ ॥ अनुक्तमिदमिदं पृथस्य तदा तस्यातिसम्बतः । कूपेऽस्मिन्निजलेऽप्यम्भो नाभिदधं ददुः-
शिराः ॥१७॥ अथ तौ प्रथितस्वेदस्वेदतृणापरम्परौ । जितश्रीरेण नीरेण तेन प्रीतिं परां गतौ ॥१८॥ अथ कूपेऽत्र केनापि
सज्जरज्जुनियन्त्रितः । क्षिसोऽम्भः कृतये कुम्भः पुण्यकुम्भः हवैतयोः ॥१९॥ ततोऽन्तः कुम्भरीधेन तौ मत्वा तेन धीमता ।
मेलयित्वा जनान्कृष्टौ कृपान्मृद्वोर्मुखादिव ॥ २० ॥ यावतौ निःसृतौ सार्धस्तावदग्रे स्थितौ महान् । निर्गतं मिथुनं
क्षपादिति कोलाहल व्यधात् ॥२१॥ तच्छब्दात्कौतुकी सार्धबाहोऽपि द्रुतमागतः । सुतां पतियुतामग्रे पश्यन्मनसि विस्मितः
॥ २२ ॥ धनारूपं जिनदासोऽपि सार्धबाहं निरीक्ष्य तम् । श्वशुरोऽयमिति ज्ञात्वा नमश्चक्रे चमत्कृतः ॥ २३ ॥ ननाम

निनरां शीता गिरं रत्नरत्नपि । अहो भाग्यस्य सौरभ्यं चिन्तयन्ती स्यचेतसि ॥ २४ ॥ अथास्मै सार्धवाहाय किमेतदिति
 रूचते । जिनदामः सरपृच्छं तदादितोऽपि न्यवेदयत् ॥ २५ ॥ तादृक्स्वजनसंगर्कनिषीतव्यापदमयः । अथ ते तोषपोषेण
 तत्पुंमनरेदमनि ॥ २६ ॥ अयमिच्छरिते चित्रे गतराक्षणेन वांसिते । तदीक्षाकौतुकेनैव संख्यायां विधुरुण्यौ ॥ २७ ॥
 तोषपात्रं युक्षेत्याथ जिनदामो निशागमे । तरुन्तरयामाम देहचिन्ताकृते बहून् ॥ २८ ॥ अथेन्द्रश्रुतिभिर्वीक्ष्य सुप्तं
 कविदमो नरम् । यायगालप्रतस्तामन्मृतो लक्ष्मीधरः पुमान् ॥ २९ ॥ मृतमश्रुतमेवैनं वीक्ष्यामौ मित्रवरसलः । भुजङ्गदशनं
 तमिमिशिञ्चिनोति स्म दुःगितः ॥ ३० ॥ आदाय स्वान्मणौस्तस्मात्कृष्टा फणिमणिं ततः । तदीयस्पर्शपूतेन पयसा तमजी-
 ययत् ॥ ३१ ॥ उपकृत्युपकुराणा ध्रियन्ते भरया न के । अपकृत्यपकारी यस्तेन तु ध्रियते धरा ॥ ३२ ॥ वीक्ष्य लक्ष्मी-
 पते जीयन्जिनदाममगाप्रतः । प्रपानतमुग्गम्भोजस्तसौ हादमिवानमत ॥ ३३ ॥ अथैनमाह माहात्म्यमयो रत्नवतीपतिः ।
 भन्नः प्रेमसुगामिन्पुतरद्रोसरगा गिरा ॥ ३४ ॥ पादस्यलनतः कूपे पतितोऽहं त्वयोग्जितः । इति किं लज्जसे केन स्वोऽ-
 प्यनुध्रियते जनः ॥ ३५ ॥ मिलितोऽस्मिन्ममारण्ये सार्धवाहोऽधुना धनः । काश्चि यास्याभ्यहं गच्छ स्वावासं प्रति संप्रति
 ॥ ३६ ॥ इत्युक्त्वा प्रेषितो विप्रत्रपमाणस्तदा ययौ । महेव सार्धवाहेन सोऽपि वाणारसीमगात् ॥ ३७ ॥ याबल्लक्ष्मीधरो
 याभि यमन्मरुरपसनम् । जिनदामयिगेन तावदातोऽस्ति मृपतिः ॥ ३८ ॥ इति लक्ष्मीधरो मत्वा गत्वा क्षितिपतेः पुरः ।
 स्वरूपं जिनदामस्य मन्त्रिणश्च न्यवेदयत् ॥ ३९ ॥ श्रुत्वेति भूसुजा मन्त्री कारागारे नियन्त्रितः । पश्यतो जिनदामस्य
 रत्नयोऽयमिति फुरा ॥ ४० ॥ अथ जट्टालकरभारुद्धो वीरदयान्वितः । जगाम जिनदामाय काशीं गुप्तो नृपः स्वयम्

॥ ४१ ॥ कार्यो भन्त्री स एवेति वचो निश्चिद्य धर्मधीः । सभार्यः सह भूमेन स वसन्तपुरं गृधौ ॥ ४२ ॥ सर्वैश्वर्यं
नृपादाप्य सचिवायापकारिणे । मन्त्रित्वं स दूदौ घीमान्न छिष्टा ब्रुपकारिणः ॥ ४३ ॥ अधागादनपालोऽन्न वर्धयन्निति
भूषतिम् । वनेऽभूत्केवलज्ञानं शङ्करपेस्तापस्यतः ॥ ४४ ॥ तुष्टिदानं प्रदायास्मै वनेऽगादिक्रमो नृपः । सहैव जिनदासेन धुर्या
धर्मे हि तादृशाः ॥ ४५ ॥ मुनिं नत्वोपदेशं च श्रुत्वावादीददो नृपः । मन्मित्रे जिनदासे किं सापदः संगदः प्रभो ॥ ४६ ॥
अथ ज्ञानासृताम्भोधिर्दशनश्रुतिवीचिभिः । तत्पुण्यवेलाविपिनं ह्लावयन्प्रभुरभ्यधात् ॥ ४७ ॥

कौशाभ्यां दत्तनामाम्भून्मातृभक्तो धनी व्रणिक् । सुमित्राख्या जनन्यस्य वगिता च जयाहया ॥ ४८ ॥ दानमेव
गृहस्थानो मुख्यो धर्म इति स्फुटम् । स्वगुरोर्ध्वमाचक्ष्यौ सुमित्रा स्तनवेऽन्यदा ॥ ४९ ॥ दानोन्मुखं मनो मातुर्मत्वा
मतिमतां वरः । आनन्दाजननीं नत्या सभार्यः स व्यजिज्ञपत् ॥ ५० ॥ यथाविधि सुपात्रेषु कृपापात्रं च वि स्वयम् । देहि
त्वं हि धनं धान्यं त्वत्प्रसादाद्गृहे षट् ॥ ५१ ॥ सफलं नियमान्मन्त्रेणैषाभिभ्रममग्रीत् । स्वेच्छया विधिवशानं दत्त्वा
भोदयेऽहमन्वहम् ॥ ५२ ॥ ततः सुतस्तुपाभ्यां धानुमताभिमतं जिनम् । पूगयन्ती मुदा कालं कियन्तं सत्यवाहयत् ॥ ५३ ॥
दैवज्ञैः कथितेऽत्यर्थमघृष्टे दानेऽन्यदा । दुर्भिक्षे सर्वतो जाते जया दत्तमदोऽवदत् ॥ ५४ ॥ मूलेऽपि रौरवः कालोऽपत्यपूर्ण
च ते गृहम् । अतः स्वां जननीं दानात्कुटुम्बाधारं वारया ॥ ५५ ॥ अथ तेन निषिद्धाभ्या सुमित्रा दानतः क्षणात् । निःसन्धतामपि
सङ्कीर्तयन्ति स्त्रीजिता नराः ॥ ५६ ॥ संस्पृष्ट निधमं सा स्वं निश्चिकापेति चेतसि । अदत्ते भोज्यमात्रेऽपि न भोदयेऽन्तेऽपि
जन्मनः ॥ ५७ ॥ उपयासाष्टकस्यान्ते तस्याः सत्त्वमहानिधेः । वृत्तमज्ञापयदत्तं दुर्यशःशङ्किता जया ॥ ५८ ॥ दत्तेन चन्दुभिः

सार्धं निर्वर्णं पच्यतामिहम् । नयमेऽहि भोक्तुमुपवेदिता । सेल्यचिन्तयता ॥५९॥ कारणं भोजनस्यागो विद्वन्नपि सुतः स्वयम् ।
न सार्धं दापयते किंचिद्विन्मये दुःकर्मजृम्भितम् ॥६०॥ नत्स्वभोज्यमिदं किंचित्कस्मैचिच्चिदेऽधुना । तन्मे स्यान्निग्रमः श्लाघ्यो-
ऽश्लाघ्यो न स्याप मे सुतः ॥६१॥ ध्यायन्त्येति दृढायातः सत्सैव मुनिस्तदा । अदृश्यत तया भूतैः पुण्यराशिरिवात्मनः ॥६२॥
सार्धो निशुत्रमाहारं दृढाणानुपुद्गाण माम् । वदन्त्येति सहर्षांश्चु प्रबलाभि मुनिस्तथा ॥६३॥ गन्धाम्युपुण्यवर्षाः तेऽवद-
त्पापमनदेता । अग्रे मामोपयासी यत्पारणं कारितस्तथा ॥६४॥ तत्ते सत्त्वमवादानाच्छान्ता दृष्टिहृतो ग्रहाः । अस्मा-
दुत्तरियादित्यादृष्टो दुर्भिक्षहृदयन ॥६५॥ युग्मम् ॥ अत्रोत्सवे कृते राजा पेरैश्चाक्षतपात्रिभिः । मातरं क्षमयामास नरथा
दगो जगान्विनः ॥६६॥ तेऽथ धर्म व्ययुः दुष्टं श्रद्धायन्तो निरन्तरम् । सुवर्षायुस्तत्र जज्ञेऽथ सुमित्रात्मा नृपो भवान्
॥६७॥ दशगमा निनदागोऽभूज्जगत्मा रत्नवलयपि । वानरोयादभूदृक्ष्मीस्त्वन्मित्रे सन्नुदन्तरा ॥६८॥ श्रुत्वेति प्राग्भवं
स्मृत्या गुहं नरगा गताः गुरम् । यर्मध्यानरताः प्रापुर्दृषागस्ते महोदयम् ॥ ६९ ॥ इत्याकर्ण्य जनाः सौम्यं सुमित्राया
निदर्शनम् । घृतं सैगध्यमनिगिर्म्मन्विभागं शुभास्पदम् ॥७०॥

॥ इत्यतिथिर्म्मन्विभागव्रतविचारे सुमित्राकथा ॥

मयं निगन्त्य सम्यगवमृतव्रतविचारणाम् । दिष्टः प्राप सम्यगवमं श्राद्धत्वं विजयः पुनः ॥७१॥ भूरुग्ोऽप्यमजन्मर्तुः
पुरो नदृशन्तां जनाः । आग्रहन्त्वं यतित्वं च चन्द्रदुत्सवचक्रवः ॥७२॥ महोमहीनसुहृतां कुर्वन्मोहनमो हृत । विजहार
मनोहारनापको निननागरुः ॥७३॥ दिशानापीयूषजीमूतो मृतलं विभुः । कर्मेण जनयासास धर्मबीजाङ्कुराङ्कितम् ॥७४॥

इतश्च भूपयत्युर्वीमन्वर्वसुकृता पुरी । संपन्नसंपत्संपाता चम्पा तारुण्यवदिवः ॥७५॥ वसुपूज्ये जयायुक्ते स्वर्गस्थे
वासुपूज्यजः । मयया नामतस्तस्यामवनीमघवाजनि ॥७६॥ कणाक्षपतैः कामस्य काण्डताण्डवपण्डिता । अभूदलक्ष्यवक्त्र-
घ्रेन्दुलक्ष्मीलक्ष्मीस्तद्वना ॥ ७७ ॥ अनयोर्जयसेनाद्याः सूनुवो बहवोऽभवन् । तेषामुपर्यभूतुण्यारोहिणी रोहिणी सुता
॥७८॥ स्वस्वव्यवस्थावस्थानश्चाध्यरुचवर्णना । याराजद्रूपराजस्य राजधानीव जद्रमा ॥ ७९ ॥ सकलोद्यत्कलाबह्वे-
र्षणद्रुमवनावनेः । यस्या यशःप्रसूनानि फाल्ग्वीचक्रे न मन्मथः ॥८०॥ ता मत्तयौवनां वीक्ष्य नृपः समदसंसदः । अस्या
योग्यं वरं ख्यात सन्निवन्चिवानिनि ॥८१॥ जनः सुबुद्धिसिद्धार्थसमुद्रनयवादकाः । चत्वारः सन्निवाश्वाकृत्सम्पद्गृष्टि-
विष्टयाः ॥८२॥ कलाचिलासरूपश्रीकेलिकौलानिलापतीन् । स्थामनामान्वयस्थानैराल्यायेदं न्यवेदयन् ॥८३॥ युगमम् ॥
स्वामिन्नमी ममीभाव भजन्ते भूसुजः श्रिया । नैतल्लु विद्याः कुत्रापि कन्याया रमते मनिः ॥८४॥ स्वयंवरं कुरु ततस्तत्क-
न्येयं यथान्वचि । कंचिद्वरं वृणोत्वक्षिपरीश्वकपरीक्षितम् ॥८५॥ तथेत्यथ नृपस्तेने तेनेह त्वरितं नृपाः । सर्वेऽपि रूपगर्वेण
दृताहताः समाययुः ॥८६॥ ते तदाहारताम्बूलचेलालकारदौकनैः । महीभृता मचवता मोदयांचक्रिरे सुदा ॥८७॥ अथार्क
कलशीकर्तुन्निव नीते महोन्नतिम् । अनिन्धरे नरेशास्ते स्वयंवरणमण्डपे ॥८८॥ न रूपं पापधृत्यै स्यादिति वाचामुदा-
हृतिः । श्रीमान्महेन्द्रसेनाख्यः श्रीकोशलपुरेश्वरः ॥८९॥ स्वकायकान्तिपीशृपपानानिमिषविष्टपः । सिद्धनाथः सुधैमका-
शिथिलो निथिलापतिः ॥९०॥ लावण्यामृतसिन्धूमितरन्मकरकेतनः । जिनभक्ताभिधः पुंसां रत्नं रत्नपुराधिपः ॥९१॥
सुनेत्रानेत्रकुमुदोल्लासलीलाविशारदः । चन्द्रचारुमुखश्चन्द्रपुरेशश्चन्द्रवर्धनः ॥९२॥ प्रापहृत्पलावण्यपुष्परूपफलद्रुमः । जय-

संनो जगत्सेनाराजी राजगृहेभ्वरः ॥१३॥ यत्पुण्यमहाभौधिजलभानुपरतनताम् । चन्द्रमित्रयशाश्चन्द्रमित्रः काशीपुरीश्वरः ॥ १४ ॥ अन्येऽपि मुग्धसंदेहकरदेहयुतो नृपाः । प्रपञ्चापध्वनाणस्यालं चकुर्मन्त्रसंचयम् ॥ १५ ॥ सप्तभिः कुलकम् ॥ १६ ॥ अत्रात्राद्वैजानंकारनागपुरेश्वरः । मृनुः श्रीवीतशोकस्याशोको चिद्युत्प्रभाद्रभू ॥ १६ ॥ जगद्दृगिन्द्रियोन्निद्रमोगकर्ममहा-
नृतम् । अन्येऽकार मन्त्रं मोऽप्युदञ्चदगुणगौरवैः ॥ १७ ॥ युगम् ॥ शत्रारयन्ती शत्रारमप्यद्रुगुणगौरवैः । मदयन्ती मद-
नमप्यमन्त्रैर्भारसंमदैः ॥ १८ ॥ अत्रभिः सन्दितावण्यमस्याः सर्वात्रमेतु माम् । इत्याश्रितेव रत्याथो रतनोन्धौ प्रतिमासिपात् ॥ १९ ॥ रोहिणीगमियं चेति मोहयन्ती निरीक्षकान् । वयस्याभिर्धृता प्राप भूपकन्याथ मण्डपम् ॥ २० ॥ त्रिभिर्विदो-
पकम् ॥ राजाम्य गुणघामकुलनामनिवेदिनी । दक्षा पुरोऽभवत्तस्या वयस्या मञ्जुभाषिणी ॥ २१ ॥ विदन्ती च वमन्ती
च श्रोचनान्तेन भूसुजः । मणीमन्वचलन्मञ्चमध्यवर्त्मनि कन्यका ॥ २२ ॥ नृपेषु नाड्यमानेषु तेषु पञ्चैषुपत्रिभिः । स
स शीररसादिशो दृष्टो यं यं दर्शनं मा ॥ २३ ॥ यं यमैश्चिष्ट सा इयामधुवपाभ्वनृपठयः । अदिनद्वयमभ्यस्यदिनचरिद्युते
स सः ॥ २४ ॥ उत्तरुण्डापिस्मयप्रीतिदुःखमाजो महीसुजः । तत्र श्रीरिव कुर्वाणा साचलत्त्वचरिदस्थिरा ॥ २५ ॥
रदृष्टा दृष्टा सुमोचाशु तददृष्टिगमीश्रुतः । रोचमानमवदयन्ती पुष्पाणीव मधुव्रता ॥ २६ ॥ अशोकं वीतशोकस्य सुतं
तम्ये तददृश्यं मा । प्रीता मन्वी ममाचक्ष्यौ ज्ञाचार्यौ च गुणोर्मिभिः ॥ २७ ॥ अथास्मिन्दृशमात्मानमानन्दे विस्मये मनः ।
युः माश्चिह्नभावे च मञ्जुगामाम रोहिणी ॥ २८ ॥ तद्रूपेण तदाकृष्टिमन्त्रज्ञेनेव सत्वरं । आकृष्टा वरमालां सा तत्कण्ठे
प्रियत्रि स्म ताम् ॥ २९ ॥ तूर्णमर्थामने तस्य कलाबहुलतेजसः । रोहिणी रोहिणीवेन्दोर्भाविक्षन्मुदा ततः ॥ ३० ॥

तत्कालप्रस्फुरत्सूर्यगीतवृत्तसमाकुलः । पठद्वन्दिगणः प्रीतिमयोऽयं समयोऽभवत् ॥ ११ ॥ भव्यमासीद्गुणज्ञेयमवृणो-
 दुचित पतिम् । इति स्वयंवरे सर्वभूमिप्रैरपि पिप्रिये ॥ १२ ॥ मधवापि मुदात्मीयनामोचितमहोत्सवैः । तयोररचयत्प्रीतः
 पाणिग्रहणमङ्गलम् ॥ १३ ॥ रोहिण्याः पुण्यमाहात्म्यादशेषान्हर्षितान्नुपान् । आबर्ज्य दानसंमानैर्मधवा विससर्ज च
 ॥ १४ ॥ चाग्निर्धर्मैकधुर्याभिर्जिनधर्मानुरक्तः कान्तोऽपि निर्ममे ॥ १५ ॥ तत्रैव भोगा-
 न्भुञ्जानो भूजानिस्तुतया सह । कुमारः स सुखं तस्यौ दोगुन्दक इवामरः ॥ १६ ॥ एव क्रमेलकैरन्धिलहरीचक्रमेलकैः ।
 अशोकं वीतशोकस्य पुमांसोऽन्येणुराह्वयन् ॥ १७ ॥ अशोकोऽपि तदुत्कण्ठो रोहिणीसहितस्ततः । मधवन्तं समाष्ट-
 च्छय त्वरितत्वरित ययौ ॥ १८ ॥ स्नातः स पौरीशद्वारसागरोर्मिभिरक्षिभिः । दयौ कुसुमवन्मूर्ध्नि पितृपादनखत्विबः
 ॥ १९ ॥ राज्ञाप्युत्थाप्य पाणिभ्यामालिङ्ग्योत्थाय च स्वयम् । न्यस्य सिन्हासने हर्षाश्रुभिरेवाभ्ययेचि सः ॥ २० ॥
 कारयित्वा कुमारस्य राज्यलन्धिमहोत्सवम् । श्रीसंयमधरोपान्ने प्रवव्राज प्रजापतिः ॥ २१ ॥ मन्त्रिन्यस्तमहीभारः स
 रोहिण्या समं वृषः । धर्मगृङ्गारयोरेव सेवयाहर्निशं वभौ ॥ २२ ॥ रसादशोको रोहिण्योः सहेलं खेलतोर्ययुः । ऋतुचक्रेण
 दधतोर्मुदं कल्पि वत्सराः ॥ २३ ॥ गुणपालप्रभृतयः सविस्तारगुणास्तयोः । सूतवोऽष्टावभूवन्दिग्भागा भूतभसोरिव
 ॥ २४ ॥ पुत्र्यश्च गुणमालायाश्चतस्रो निचितश्रियः । अभूवन्कामभूपालचतुरङ्गचमूमाः ॥ २५ ॥ धिष्ये राज्ञा
 सहास्रदा गवाक्षे ससमे क्षणे । वसन्ततिलकां धात्रीमन्यदा रोहिणी जगौ ॥ २६ ॥ अक्षि निक्षिप रथ्यायां मातः किमि-
 दमीक्ष्यते । आमुक्तकेशं स्त्रीधृन्द करुणस्वरगीतभृत् ॥ २७ ॥ रीत्यन्तरस्फुरत्सूर्यनादप्रमितनर्तनम् । सुद्व्यक्तस्वस्तिकाकार-

भुजास्तलनहस्तकम् ॥ २८ ॥ भरतादिषु शास्त्रेषु न श्रुतं नेक्षितं क्वचित् । अत्याश्चर्यकरं कुर्वन्त्यमूः किं नाम नाटकम् ॥ २९ ॥ त्रिभिर्विद्योपकम् ॥ तां क्रोधादभ्यधाद्व्याघ्री रूपगर्भः पतिगर्वो वा यदिहोपहसस्यमूः ॥ ३० ॥ रोहिण्यगाह मा कुप्य मातः कोऽपि न मे नन्दः । अदृष्टपूर्वमाश्चर्यादिवं पृच्छामि तत्त्वतः ॥ ३१ ॥ ततो भाग्यी जगौ पुत्रि गाम्भी श्रीयुन्दमग्यगा । मृतस्तस्याः सुतस्तस्य जलदानदिनं ह्यदः ॥ ३२ ॥ ग्राहं ग्राहं गुणान्स्त्रनोरि-
 त्यसौ यत रोदिति । तयार्पूर्वं भवेऽमुष्मिन्नेतत्संसारनाटकम् ॥ ३३ ॥ चेन्मृतः सूनुरस्यास्तदित्थं रोदित्यसौ कथम् ।
 कानगा रोदनं ज्ञानमिति भाग्यीमथाह सा ॥ ३४ ॥ रोदनं ज्ञापयामि त्वामिति हास्यं वदन्तुपः । तदङ्गहो कपालालयम-
 प्रहीणरमं सुतम् ॥ ३५ ॥ शमायां क्षिपामि ते पुत्रमिति जल्पन्निग्रायां प्रति । करस्थं तं यदिभित्तोर्यालमान्दोलयन्तुपः ॥ ३६ ॥ देवादध च्युतो बालः स महीपालपाणितः । वातात्फलमिवोचाद्रिशृङ्गाखिशिखाग्रतः ॥ ३७ ॥ पुरीजने
 परिजनेऽप्यथोष्पुष्टहारावे । किंकिञ्चमि रोहिण्यामनुकम्पोन्मुखे द्रुपे ॥ ३८ ॥ अस्पृष्टभूतलं बालं तत्कालं पुरदेवता ।
 तं नरेन्द्रामनेऽमुञ्चतुष्पण्यन्दनचर्चितम् ॥ ३९ ॥ युगमम् ॥ स्वस्य पुत्रस्य पत्न्याश्च शृण्वन्पुण्यस्तुतिं जनात् । भूधरोऽ-
 कारयत्तत्र पुत्रामृगगृहं ततः ॥ ४० ॥ तदोद्याने चतुर्जानो मणिकुम्भायमंयुतः । आगात्क्षमासुधाकुम्भो रूपकुम्भो
 महाभुनिः ॥ ४१ ॥ तत्रागाक्षितिसुत्रामा पुत्रामालकलश्रवान् । मुनिं नत्वाशृणोर्जीवविचारां धर्मदेशनाम् ॥ ४२ ॥
 अथ पप्रच्छ पृथ्वीन्दुः भक्तिं बहन्नुदि । रोहिणीभाग्यसौभाग्यचमत्कृतमना मुनिम् ॥ ४३ ॥ प्रभो किं मघबतपुत्र्या
 प्राग्भवे मुकूलं कृतम् । यदेनां प्रोक्तेशोऽपि पस्पशी न कदाचन ॥ ४४ ॥ किं वा निरवधिः प्रीतिर्येनैव ॥ ४५ ॥

किं वापत्यान्यमन्यम्याः शुभान्येवाग्निलान्यपि ॥४६॥ ततः सर्वसमाश्लोककरोरानन्दचन्द्रिकाम् । शलां विस्तारयामास
मुनीन्नुचिंशदां गिरम् ॥४६॥ धरित्रीञ्च तवात्रैव पुरे नागपुरे पुरा । राजामिदसुपालाक्यस्तत्प्रिया वसुमन्त्रभूत् ॥४७॥
मित्रं धात्रीपतेस्तस्य मननूद्भूद्वैभयः । धनमित्राभिः श्रेष्ठी धनमित्रा च तत्प्रिया ॥४८॥ अनयोस्तनया जज्ञे धर्मप्य
कनिकेतनम् । उग्रदुर्गन्धदेहत्वाद्गुणधेत्यभिधानतः ॥४९॥ जनेचनिष्ठां धीभस्तरसस्येवाधिदेवताम् । न तां पर्यणयत्कोऽपि
गौधनेऽप्यतिदुर्मगाम् ॥५०॥ संख्यातीतवसुश्चेद् वसुमित्रोऽभवत्कणिकु । वसुकान्ता च तनकान्ता श्रीपे गत्र तद्वज्रः
॥ ५१ ॥ स ससध्यमनच्यग्रः श्रीपेणः क्वापि चौर्यकृत् । वधोर्वी नेतुनारेभे वधाग पररक्षकैः ॥ ५२ ॥ राज्ञो
विज्ञप्तिमारच्य धनमित्रोचिमोच्य तम् । वसुभिर्वाग्भिराचर्य दुर्गधां पर्यणाययत् ॥५३॥ अवि शोचन्वधोन्मुक्तिं स
तदुर्गन्धयाधया । ऋश्चिह्नमग्नित्वाहनिशि निःसृत्य यानवान् ॥ ५४ ॥ दानं दातुं नियुक्तः त्रिभिः मिश्रश्चिरञ्चसा ।
मिश्रामपि न तत्पाणिगृहीतां कश्चिदग्रहीत् ॥५५॥ श्रुत्वाथ धर्म साधुभ्यन्तश्चिन्ता गृहं गतः सा । अनातुरैव शान्तताना
मानुरैव नटेऽचरत् ॥५६॥ राजन्नयेनृग्न्यानेऽत्रैव ज्ञानासृताण्ययः । अमृतासव इत्यागात्रित्यागाभमहो मुनिः ॥ ५७ ॥
चिन्ताय धनमित्रोक्त्वा तमत्र नृपतिर्यनिम् । आगयौ मुदिनन्यान्तः मान्नः पुरुराजः ॥ ५८ ॥ न तथा नृपे निचिष्टेऽथ
युक्तिर्यत्तत्कमं मुनिः । जगौ विचारं जीवानां धर्मार्थमगतीश्र ताः ॥ ५९ ॥ प्रमोदविशदस्तूपे भूपे दुर्गन्धया मुनिः ।
दुर्गन्धकारणं त्वस्य पृष्टः स्पष्टं जगाद सः ॥ ६० ॥

जम्बूद्वीपस्य भरते क्षेत्रे पात्रं शुभत्रियाम् । सुराष्ट्रो नाम देशोऽस्ति देशानां मौलिनण्डनम् ॥६१॥ स्वसौन्दर्य-

ममः प्रद्वैतमग्र रचनः । पवनो विद्यते हृद्याहिराजिविराजितः ॥ ६२ ॥ तस्याद्रेः पश्चिमे भगो भागधेयमिव
त्रियाम् । नागान्ते गिरिनगरं गीर्वाणनगरोपमम् ॥ ६३ ॥ तत्रासीत्पृथिवीपालः पृथिवीपालसंज्ञया । जिनधर्ममता-
राममनारागमयान्कः ॥ ६४ ॥ तस्य मिद्वमतिः प्रेमरसमिद्विरमृत्प्रिया । दधौ प्रियप्रियत्वेन जिनधर्मेऽपि सा धियम्
॥ ६५ ॥ षण्णिकागमः येषुञ्जन्मान्तःपुरो नृपः । गिरेर्यान्तं पुरेऽपश्यन्महर्षिं गुणसागरम् ॥ ६६ ॥ सोऽथ प्राह
मियां माम्भोपयामिनममुं मुनिम् । विधाप्य पारणं तूर्णमेहि यामः शनैर्वयम् ॥ ६७ ॥ क्रुधा स्वेच्छागनिच्छेदादा-
ज्ञान्येषां किमपि । ततः मिद्वमतिः मायुं पारणायत्येज्यत् ॥ ६८ ॥ कटुतुम्भीफलं साय हयेभ्यः परिपाचिनम् ।
जनेन पार्यमाणानि तस्मै म्वाचयुतं ददौ ॥ ६९ ॥ तदाह्ल मुनिर्दक्षमानकुक्षिः । आह्वारादिपरीक्षारह्यः सद्यो
दिष्टं गणौ ॥ ७० ॥ तत्परिक्षाय राजाय सर्वमादाय सा रुपा । शराबमालामालभ्य गले निर्गमिता पुरात् ॥ ७१ ॥

अगोदृम्बरकुरटेन गन्दिता सप्तमेऽहनि । विशीर्णकर्णनासोष्ठा मृत्वागात्पृष्ठदूर्गतौ ॥ ७२ ॥ उद्धृता दुर्गतेः
मा तु नरकेत्यपि ममसु । असंग्रयः प्रदृष्टात्मतिर्गजन्मान्तरास्वगात् ॥ ७३ ॥ मर्षिष्युष्टी शुनी क्रोष्टी बराही
पृष्ठगोषिका । मृषी जलोक्ता काफ्योतुम्ब्री भरी साय गौरमुत् ॥ ७४ ॥ सा तु गीर्जोच्चिरस्यान्ते पीडया पतिना पयि ।
रुग्नाश्च मुनिभिर्दत्तां परमेष्ठिनमस्त्रिक्रयाम् ॥ ७५ ॥ तत्रभावात्ममाधिरुषा मृत्वास्य श्रेष्ठिनः सुता । जाता त्वं पापशोषेण
महादुर्गन्धरूपिना ॥ ७६ ॥

जाम्बजानि मृतिस्तान् नरकादित्रययास्ततः । माश्वदनुभवन्तीषां सर्वमर्षाश्चेपयुः ॥ ७७ ॥ शुल्कोष्ठी दीनबद्धना

लोलकातरलोचना । मूर्धयद्वाञ्छलिः साधुः सा दुर्गन्धाभ्यधादुगुम् ॥३८॥ युग्मम् ॥ हहा भीतास्मि भीतास्मि स्वाभिन्ना
कर्म दुःखतः । न व्यथासु पुनस्तासु यथा यामि तथा कुरु ॥ ३९ ॥ ततः कृपाञ्जिनीकेलिनवहेलिर्महामुनिः । तमः-
समुदयच्छेदकलां कलयति स्म गाम् ॥४०॥ वासरे रोहिणीनाम्ना नक्षत्रेण पवित्रिते । उपवासस्त्व ग कार्यः सप्तवर्षा
निरन्तरम् ॥ ४१ ॥ व्रतादस्मादशोकस्य राजस्त्वं रोहिणी प्रिया । शचीपतेरिव शची भविष्यसि भवान्तरे ॥ ४२ ॥
चिरममाप्तशोकैव भुत्वा भोगप्रियान्विता । सिद्धि यास्यसि विहरासुपूज्यांहिसेवया ॥४३॥ अशोकरोहिणीयुक्ताम-
शोकतरुसंश्रयाम् । ततः श्रीवासुपूज्यस्य कारयेर्मूर्तिमदसुताम् ॥ ४४ ॥ तत्पुरस्तस्य तपसः कार्यं उद्यापनोत्सवः ।
तन्नाभयप्रदानस्योद्धोषोऽवश्यं विधीयते ॥४५॥ स्नात्रं श्रीवासुपूज्यस्य चर्चा सुरभिवस्तुभिः । पूजा मौक्तिककल्याण-
माणिक्यकुसुमांशुकैः ॥ ४६ ॥ तत्पुरः प्राज्यपकात्रफलतन्दुलदौकनम् । क्रियते रासकैवृत्यैः संगीतैश्च प्रभायना
॥ ४७ ॥ साधर्मिकाणां वात्सल्यमशनांशुकभूषणैः दीनेऽनुकम्पया दानं कारागाराङ्गिमोचनम् ॥ ४८ ॥ चैत्य-
निर्माणं शक्त्या दानं पात्रेषु भक्तिनः । लेम्बनं पुस्तकानां च विधेयं विधिना तदा ॥ ४९ ॥ इदं विदधनी वत्से
काशिसुकुनक्रमा । मुच्यसे दुःखबन्धेन सुगन्धो नृपतिर्यथा ॥ ५० ॥ किं नाथ पूर्वमभ्येतत्केनापि विदधे तपः । त्वया
ज्ञानवतात्रैवं दर्शितं यन्निदर्शनम् ॥५१॥ इति दुर्गन्धया पृष्टो मुनीन्दुः पापतापहृत् । ववर्ष वाक्सुधां बोधिश्रीजटुभिर्भ-
भेदिनीम् ॥५२॥ युग्मम् ॥

विषये शकटालादये भरतस्यास्य भूषणे । अस्ति चापलखिन्नश्रीशय्या सिंहपुरं पुरम् ॥५३॥ तत्र चित्रतनूबन्धो

नानामणिगौरिष । राज्ञ गजमुकूटः सिंहसेन इति श्रुतः ॥ ९४ ॥ तत्प्रिया धृतकनकप्रभाभूत्कनकप्रभा । यन्मुखं
 आच्छादयन्तेऽनूः श्रीरश्मिप्रियत् ॥ ९५ ॥ सुतोऽमृचारूपोऽपि तयोर्दुर्गन्धदेहवान् । अनो दुर्धन्य इत्येव पृच्छन्
 गङ्गाम् पश्ये ॥ ९६ ॥ न राग्यदानलोभेऽपि तं भजे भामिनीजनः । बालज्यजनयातेऽपि नामञ्चन्मक्षिकाश्च तम्
 ॥ ९७ ॥ आर्यसंगारितभ्यासैः गुणनृत्तानामिकैः । क्रमागतैरपि स्वान्तबलात्सोऽसेवि सेवकैः ॥ ९८ ॥ इति
 मातृपितृश्रेणोरष्टकृष्टोर्मिपानिनि । नस्मिन्मृत्युमपि श्लाघमाने भूजानिजन्मनि ॥ ९९ ॥ हर्षैस्तु स्यभृतो भूरिभूषा-
 भानुरदिष्टमुपाः । चैर्गंगानपगास्तु विगाधरसुरासुराः ॥ १०० ॥ युगमग्र ॥ पष्ठं जिनेन्द्रं पद्माभं श्रीपद्मप्रभमागतम् ।
 तेभ्यो मया पत्नी नन्तुं न सुतादियुतो नृपः ॥ १ ॥ राजा ममवसृष्ट्यां स प्रविश्य विधिवन्तः । पद्मप्रभप्रसुं नत्वा
 मनुजः समुगारिषत् ॥ २ ॥ मुग्धाम्बुधिरिव स्वामी गम्भीरनिभृतप्लविनिः । धर्मोक्तिशोकैस्तापमपजहे शुभात्मनाम्
 ॥ ३ ॥ दुर्गन्धस्य तनः पृष्ठे राज्ञा दीर्गन्धकारणे । जज्ञे वाग्धुसुखस्यत्रपद्मः पद्मप्रभः प्रसुः ॥ ४ ॥

अत्रारितं भरतदेशे श्रीमन्नागपुरं युग्मम् । ततो द्वादशयोजन्याः प्रान्ते नीलगिरिगिरिः ॥ ५ ॥ तस्य प्रस्थोपले
 तलो मोदुं मयानुदयान् । शमी संयमराट्याख्यो मुनिर्मासोपयामवान् ॥ ६ ॥ तस्याद्रैर्मूर्ध्नि पापद्विप्रवर्धितसदारसः ।
 ध्यात्वाऽमृन्मृगमारागः क्रौर्याक्रान्तः कृतान्तवत् ॥ ७ ॥ भूरिलब्धिभृतस्तस्य प्रमाथे गच्छामुनेः । निलनिःकल-
 पारट्टिः सोऽमयन्मृगमारकः ॥ ८ ॥ व्याघ्रस्य क्रोधलीनस्य तद्वधं ध्यायन्मत्ततः । उपलकापुरं मायुः पारणाय
 नमादगात् ॥ ९ ॥ इदानीं दूरात्तमासौ व्याघ्रस्तद्वेधैर्धनेः । प्रज्वालन्नायः शिलां सर्वा व्यपनीयान्यतो गतः

॥ १० ॥ कृतकृत्यो मुनिस्तत्राववेक्षतिवायुपः क्षयम् । कर्मन्तं कर्तुमारीहस्यकाहारोऽथ तं विलाम् ॥ ११ ॥
तस्य विपद्भागस्य तं तापमतिद्वारणम् । शुक्रध्यानं चरञ्जानं निर्वाणं च मुनेरभूत् ॥ १२ ॥ व्याधोऽपि तेन पापेन
कुष्ठेन विगलत्तनुः । जगाम दुर्गतिं तत्र सप्तमीमुग्रवेदनम् ॥ १३ ॥ स्वयंमूर्धने मत्सीभूयाथो भूरिपातकः । दीर्घ-
दुःस्वप्नो प्रापं पथीं निरयभूमिकाम् ॥ १४ ॥ सर्पिभूय च वंषीयान्पञ्चमो दुर्गतिं गतः । सिंहीभूय जगामिव
चतुर्थीमथ भूमिकाम् ॥ १५ ॥ पापी क्षीपी यमवाथ तृतीयं नरकं ययौ । ओतुस्ततो द्वितीयं च यकोऽयं प्रथमं च सः
॥ १६ ॥ चण्डालादिभवेज्वेव भ्रान्त्वा नागपुरेऽजनि । स्रुष्टृषमसेनाख्यो गन्धार्या गोपगोपितः ॥ १७ ॥
चारयत्प्रायकाणां गाः स्रुष्ट्यां तु भद्रकः । सोऽगाधीलनिरेस्तव्यां देवाद्याधेन वेष्टिनः ॥ १८ ॥ मयापि प्राग्भवे
कोऽपि दग्ध इत्यनुतापभाक् । सरन्पञ्चनमस्कारमद्वहान दवेन सः ॥ १९ ॥ सुकृतेन ततस्तेन तत्र भूप सुनोऽभवत् ।
सोऽयं क्षेपेण मत्स्यदुर्गन्धविग्रहः ॥ २० ॥ तयोक्त्या जिनराजस्य राजमनुभयाकुलः । जातिस्मृतिवशाज्जातकम्पः
प्राञ्जलिरालपत् ॥ २१ ॥ नाथ नाथ भवान्भोधिः समुद्रर समुद्रर । तैर्मोक्षयेऽहं कथं पापैर्निवेदय निषेदय ॥ २२ ॥
इदं वदति दीनेऽस्मिन्कृपाराशिनुं पात्मजे । श्रीजिनो वृजिनद्रोही रोहिणीप्रतमादिशत ॥ २३ ॥ जिनं नस्वाथ सपरीचरः
पुरमगामनुपः । स चकार कुमारस्तु यथोक्तं रोहिणीव्रतम् ॥ २४ ॥ उद्भविष्यन्मुक्तिफलै रोहिणीव्रतबद्धिज । पुण्ड-
पुष्पैरदुर्गन्धः सुगन्धश्च यमूच सः ॥ २५ ॥ प्रीतिपूर्वरीतेन पुरि कारयतोत्सवं । राज्ञास्य विदधे नान सुगन्ध इति
विश्रुतम् ॥ २६ ॥ ततस्त्वमपि कल्याणि कुर्वाणां रोहिणीव्रतम् । तद्वद्भविष्यति भृशः सौख्यसंभारभोजनम् ॥ २७ ॥

इति श्रुत्वा न नरा न मुनीन्द्रममृतामघम् । निःशोका सह लोकेन दुर्गन्धापि पुरेऽबिधात् ॥ २८ ॥ निर्वाणारोहिणी
भूतरोहिणीयतरंगिणी । दुर्गन्धेनाथ दुर्गन्धामोवि दुःकर्मबन्धुना ॥ २९ ॥ रूपं किमपि बिभ्राणा सा तेन तपसा सती ।
सुरम्भीयामहंकारमित्र हन्तुमगादिचम् ॥ ३० ॥ चिरं तत्र विचित्रान्ता भोगान्भुत्वा श्रुतश्रुता । चम्पायां मघवत्क्षमाप-
लक्ष्मीदेव्योः सुनाभयम् ॥ ३१ ॥ श्रीमद्रुशोकलोकेन त्वत्प्रिया रोहिणी हि सा । रोहिणीव्रनमाहान्म्याददुःखा सौख्यमा-
गन्तु ॥ ३२ ॥ गन्तु पटञ्जिनादिष्टं सिषेवे रोहिणीव्रतम् । अथ तस्य सुगन्धस्य स्वरूपं शृणु भूपते ॥ ३३ ॥ नृपं
मित्रपुरे गूढा तं सुगन्धं स्यमन्दनम् । परिव्रज्याटवीसिंहः सिंहसेनोऽजनि स्वयम् ॥ ३४ ॥ प्रत्यक्षं प्रत्ययं वीक्ष्य दुर्गे-
न्यस्यमनोऽद्भुतम् । शुद्धे धर्मेऽपिकां श्रद्धां सुगन्धो विद्मे ध्रुवम् ॥ ३५ ॥ जयन्वलेन बाह्यारीनान्तरारोधि सक्षमः । चिरं
धरित्री धर्म न श्रीरमः परंपालयत् ॥ ३६ ॥ सद्योऽयं आदर्भमकथयानाधानमहाभनः । समाधिभृत्युतः प्राप क्षमापतिः
स्वर्गमनन्दम् ॥ ३७ ॥

रमः पूर्वयिदेहेऽस्मि विजयः पुष्कलावती । तत्रास्ते नगरी विश्वमण्डनं पुण्डरीकिणी ॥ ३८ ॥ सा शक्रेणैव नाकश्रीकला
विमन्दकीर्तिना । राक्षसाणि पुरा बन्धकलाविमलकीर्तिना ॥ ३९ ॥ तस्य शस्यप्रथा पृथ्वीप्रियस्य हृदयप्रिया । सुखनिजि-
नाद्यश्रीः पद्मश्रीः मंजुगजनि ॥ ४० ॥ नन्दश्री स्वर्गतो जीवः सुगन्धस्य धरेयितुः । चतुर्दशमहास्थजसूचितः समन्तोत्तरत्
॥ ४१ ॥ महनीयं महर्देवी सुपुत्रं सुपुत्रं सुपुत्रं सा । अर्ककीर्तिरिति क्षमापस्तन्य नाम विनिर्ममे ॥ ४२ ॥ स कीर्तिको-
मुदीकीर्पननाथन्त्र इव यथात् । यूना तेन भमप्राप्तिं समप्राप्तिः ॥ ४३ ॥ सज्जानां पारीः विजयात् सज्जानां पारीः

केलिषु । आमीचस्य कुमारस्य मेघसेनाभिधः सुहृत् ॥ ४४ ॥ इतश्च मथुरापुर्योमुत्तरामाजि मन्दरः । अष्टिसंग-
दत्तस्य लक्ष्मीवत्यां सुनोऽभवत् ॥ ४५ ॥ वणिग्दक्षिणदिग्भाजि मथुरायामभूत्पुनः । नन्दिमित्राभिधः श्रेष्ठी सुभद्रहत्या
अ तत्प्रिया ॥ ४६ ॥ ददाते मन्दराय स्वे नन्दिमित्रेण कन्यके । विद्युते कमलश्रीश्च गुणमाला च सरगुणेः
॥ ४७ ॥ अर्ककीर्तिङ्कुमारस्ते मारकीर्तिश्रियाचिव । सुहृदा मेघसेनेन रूपलोभादहारयत् ॥ ४८ ॥ राजा विमलकीर्ति-
स्तथिजाय श्रेष्ठिनो मुग्धात् । चिमोन्य कन्यके लोकमशोकमकरोत्ततः ॥ ४९ ॥ यः प्रजां पीडयत्येवं किं तेनेति नृपो नयी ।
तदा तदागमा पुत्रं स्रमिन्नं निरुत्तमयत् ॥ ५० ॥ जलस्थलशुद्धेवीनामपि दृष्टीर्विलोभयत् । वीतशोकां पुरीमर्ककीर्ति-
मित्रयुतो ययौ ॥ ५१ ॥ नृपालिमालितोयानामर्ककीर्तिर्विलोक्य ताम् । किमेतदिति पप्रच्छ नरं कञ्चिदुवाच सः ॥ ५२ ॥
राजास्तीह श्रियामुत्साहनो विमलयाहनः । गुरुणा धोगुनेनासिर्यस्याहिसात्रती कृतः ॥ ५३ ॥ दिद्युते सुप्रभा नाम
सत्प्रभाधाम तत्प्रिया । जाने यद्वृषनिष्पत्तौ विधानापि चमत्कृतः ॥ ५४ ॥ अनगोस्तनयास्ति श्रीरिव सरमहीभुजः ।
नाम्ना जयवती धाम्ना हेम्नामिव समुच्छयः ॥ ५५ ॥ सत्यप्रत्ययदैवज्ञादिष्टज्ञानशंखदः । नृपः प्रत्यशणोरातुं तां राधा-
वेधवेधसे ॥ ५६ ॥ तद्भूभुजो भुजोदर्पाः कन्दर्पाज्ञावशंवदाः । के केऽत्र नागमद्याम राधावेधविधायिनः ॥ ५७ ॥
इति मत्वा प्रमुदितः समित्रो नृपनन्दनः । ययौ तत्र द्रुतं राधायन्त्रं यत्र प्रपञ्चितम् ॥ ५८ ॥ तत्र यन्त्रं भ्रमिश्रान्तमिवा-
तुलतृपाकुलम् । सर्वेषामपि भूषानां पपौ कीर्तिमयं पयः ॥ ५९ ॥ चमत्कारं हृदि म्लानिमानने भूभुजां सुजन् । उत्की-
र्तिरर्ककीर्तिस्तु राधावेधयिषि व्यधात् ॥ ६० ॥ पर्यणैपीज्जयवतीनसौ सप्तानुजान्विताम् । अर्ककीर्तिस्ततः प्राचीमिवार्कः

सतदिग्युनाम् ॥ ६१ ॥ सत्र तस्यो निरं भोगभरादनुभवन्सुखम् । कलत्रैरष्टभिः सोऽञ्जपत्रैरिव मधुप्रतः ॥ ६२ ॥
निमग्नः जितं नन्तु गनोऽप्येयुर्गुतो जनेः । जिनाचार्यनैः आन्तो रात्रौ सुप्त्वाप तत्र सं ॥ ६३ ॥ गिरावागतया तत्र
मेपयां निप्रयेगया । कुमारेन्द्रः सनिव्रम्नु हतो रूपानुरक्तया ॥ ६४ ॥ चैतादयमूर्ध्नि तं क्षीणनिद्रं वीक्ष्य रुषारुणम् ।
मा मिद्वायनने मुसस्यापहारमयभाग्ययो ॥ ६५ ॥ द्राक्सिद्धायतने वज्रकपाटैरुदघट्यत । तस्मिन्दृष्टे स्वयं पद्मपत्रैरिव
वियम्यति ॥ ६६ ॥ इयं संभनिर्भग्नदुरितो वृणन्दनः । ततः प्रणयपतसिद्धाः सिद्धायतनवर्तिनः ॥ ६७ ॥ तत्र नरबाधे
तं प्राह पुमान्कथिक्कृताश्रयिः । अष्टेतादयोऽहमहमर्धमीर्चिताढ्योऽयं गिरिः प्रभो ॥ ६८ ॥

इदमन्यपुरं नाम पुरमासे रमास्पदम् । राजा पवनवेगोऽत्र वैरिगोत्रदवानलः ॥ ६९ ॥ तस्य चित्तप्रियां विसर्वेगाख्या-
न्मि सरायपुरम् । तन्मुता गनदोका च रूपे वाचामगोचरः ॥ ७० ॥ को भविल्यति भर्तास्याः सुनाया इति भूसुजा । पृष्टः
प्राह त्रिकालज्ञः पुराणि प्रलङ्घयदः ॥ ७१ ॥ रूपानुरक्तया दूराद्विग्राधर्या हृतः प्रभो । भविल्यवक्रवर्तीति पुष्ट्या भर्ता भविल्यति
॥ ७२ ॥ जानन्यः स त्रिकालज्ञ कथं नरशिरोमणिः । इति मौहूर्तिकं भूपः पप्रच्छातुच्छसंमदः ॥ ७३ ॥ सिद्धकूटे कपाटाभ्यां
वासे यत्रोदटिगते । भग्याः गतिः सं वक्रोति राज्ञे देवज्ञकोऽदिशत् ॥ ७४ ॥ तं ज्ञातुमिह राजाहं दिष्टो दृष्टोऽसि तच्चिरात्
नरेद्रि गेटिनी तेऽन्तु मराज्ञा देहिनी च मा ॥ ७५ ॥ इत्याकर्ण्य कुमारैर्नुः समं तेनैव सोऽबलम् । तेन विज्ञापितवागा-
भर्ममुच्यं स्नेहरेभ्यः ॥ ७६ ॥ उत्सवेन प्रवेष्टयाथ कुमारं पुरि स्नेहः । प्रीतो विषाहयामास सुनया गतलोकायां ॥ ७७ ॥ दृष्टेन
तेन जामात्रा काममात्रादिकप्रिया । प्राप प्रीतिः परां कोटिपम्बिकाः स्नेहरेभ्यः ॥ ७८ ॥ इत्यस्मिन्निश्चितं कल्पयत् स्नेहरे-

परैरपि । सः। व्युवोहः सरः। मापचलक्षणाकला इव ॥७९॥ पञ्चवर्षीमसो हवीं तत्र स्थित्वीपभोगभाक् । विद्याचरैर्नृणा-
 पृच्छथ लब्धविद्याचयोऽबलत् ॥ ८० ॥ कमलाकरभाकाशं कुर्वन्कान्तानुल्लैरसौ। ययौ रथविमानाब्धविपस्यैः स्वेचरैरर्षुताः
 ॥८१॥ भद्रस्तम्भेन मदिना पाव्येऽञ्जमगिरेजेनम् । कुर्वमेन क्रियेन्नेत्रं दग्धमाने दंशं सः ॥ ८२ ॥ अयोप्तीर्धम्बरादक-
 कीर्तिरकं इव द्रुतम् । ध्वान्ताधिदेवतमिव विषाधीशं वशं व्रज्यात् ॥८३॥ प्रवञ्जनोऽञ्जनगिरिस्वामी कानिषवः स्मृतैः ।
 ददौ तदास्मै मदनाचलयाया अष्ट कन्यकाः ॥ ८४ ॥ प्रवञ्जनमुदे तत्र स्थित्वात्पं वैरिभञ्जनः । वीतशोकां पुरीं लोक-
 हवल्लताभ्युत्थितिर्ययौ ॥ ८५ ॥ अथास्तजयवत्यादिपरीवारः पुरीमगात् । स पुण्डरीकिर्णो तातकीर्तिभिः पुण्डरीकिणीम्
 ॥ ८६ ॥ अल्पानरूपस्फुरत्प्रपुगैर्धुयोऽपूगदर्भैः । शकटैरेकदृक्कुञ्जखञ्जुनिवल्खेटकैः ॥ ८७ ॥ कर्पूरखटिकाबीली-
 कस्तूरीहैमविसैलः । भाण्डैरन्यैरपि भृतैः संमिश्रैरुत्समाधमैः ॥ ८८ ॥ स पञ्चवर्णपञ्चाङ्गः पञ्चवर्णशिरोरहः । कौतुकादर्क-
 कीर्तिस्तां वणिग्भूयाविशत्पुरीम् ॥ ८९ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ तेन तेन स्वरूपेण भाण्डैस्तैस्तेष्व दौकितैः । आराजरङ्गं स पुरं
 चक्रे सोम्रासविस्मयम् ॥ ९० ॥ ततस्तस्करूपेण हृत्वा नगरगोधनम् । अयं व्यथान्मुधाधिक्य भूधनेनानुधाविन ॥ ९१ ॥
 हयोर्मिभिर्महीपालसैन्यसिन्धोः प्रसर्पतः । अर्ककीर्तिशरा भेजुर्मर्गदाबलितुल्यताम् ॥ ९२ ॥ जयिनो बहुवस्तेन स्वहस्तेन
 निवारिताः । एकेन ते विवेकेन दूरं दोषगणा इव ॥ ९३ ॥ एकोऽप्ययं मया शूरसैन्येनापि न जीयते । धिग्धिगमस्यौद्रव-
 मिति ध्यापयन् धराधवः ॥ ९४ ॥ विज्ञप्तो मेघसेनेन स्वामिन्मोदस्व मा शुचः । अयं स्वं ज्ञापयत्यर्ककीर्तिर्विक्रमशोकनः
 ॥ ९५ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ इति श्रुत्वा प्रमोदाब्धिधीकरायितद्वज्रलः । उत्पेल्य, सुतामालिङ्गमिज रूपस्थमानतम्

नमदिगुताम् ॥ ६१ ॥ तत्र तस्थौ चिरं भोगभरादनुभवन्सुखम् । कलत्रैरष्टभिः सोऽञ्जपत्रैरिव मधुव्रतः ॥ ६२ ॥
चिमयां त्रिं नन्तुं गतोऽप्येकतृती जनेः । जिनाचारिचनेः आन्तो रात्रौ सुखाप तत्र सः ॥ ६३ ॥ गिरावागतया तत्र
स्नेह्यां निमग्नया । कुमारैन्द्रः समिद्रन्तु हनो रूपानुरक्तया ॥ ६४ ॥ वैताद्वयमूर्ध्नि तं क्षीणनिद्रं वीक्ष्य रुषारुणम् ।
मा मिद्रागनेने मुहुरापहारभयभाग्यौ ॥ ६५ ॥ द्वात्रिंशदायतने वज्रकपाटैरुदघट्यत । तस्मिन्दृष्टे स्वयं पद्मपत्रैरिव
विषम्यनि ॥ ६६ ॥ हर्षमंदर्भनिर्भप्रदुरितो वृपनन्दनः । ततः प्रणयपतरिसद्वाः सिद्धायतनवर्तिनः ॥ ६७ ॥ तत्र नस्वाधे
नं द्राष्टुमान्क्षिरकृताञ्जलिः । अद्वैताद्वयगोहसहस्रमीर्ध्वताद्वयोऽयं गिरिः प्रभो ॥ ६८ ॥

इशानगुरं नाम पुरमास्ते रमास्पदम् । राजा पवनवेगोऽत्र वैरिगोत्रदवानलः ॥ ६९ ॥ तस्य चित्तप्रिया चित्तवेगालया-
मि म्नागुगम् । तत्सुता गन्तव्योका च रूपे वाचामगोचराः ॥ ७० ॥ को भविष्यति भर्तास्याः सुनाया इति भूस्तुजा । पृष्टः
द्राष्ट्रिकालजः पुरानि प्रग्यप्रदः ॥ ७१ ॥ रूपानुरक्तया दूराधिगार्थ्या हृतः प्रभो । भविष्यन्नक्रवर्तीति पुत्र्या भर्ता भविष्यति
॥ ७२ ॥ ज्ञानगः स त्रिकालजः कथं नरशिरोमणिः । इति मौहूर्तिकं भूयः पप्रच्छातुच्छसंमदः ॥ ७३ ॥ मिद्रकृटे कयाद्याभ्यां
ज्ञाने पयोद्विष्यते । अस्याः पतिः स श्रीनि राक्षे देवजस्रोदिकतः ॥ ७४ ॥ तं शतुमिह राजाहं दिष्टो दृष्टोऽसि तच्चिरात्
तदेहि मेहिनी तेऽस्तु म्पराक्षा देहिनी च मा ॥ ७५ ॥ इत्याकर्ण्य कुमारैन्दुः स्वयं तेनैव मोऽबलत् । तेन विज्ञापितभागां-
संमुखं स्वैरैश्वर्यः ॥ ७६ ॥ उत्तमसेन प्रवेष्ट्याथ कुमारं पुरि स्नेहः । प्रीतो विषाहयामास सुतया गन्तव्यो कया ॥ ७७ ॥ दृष्टेन
तेन जामात्रा काममात्राधिकश्रिया । प्राप प्रीतेः परां कोटिमण्डिः स्नेहरानवयः ॥ ७८ ॥ इत्यभिप्रियात्तं कन्याः स्नेहैव

परेरपि । माऽन्युवाच सरक्षमापवृलक्षणकला इव ॥७९॥ पञ्चवर्णमसौ हर्षो तत्र स्थित्यपीपमीगच्छत् । विमानाभ्यक्षिपस्थैः लेखैरेवृताः
पृष्ठेण लब्धविद्याचयोऽचलत् ॥ ८० ॥ कमलाकरमाकाशं कुर्वन्कान्तामुत्तरसौ ययौ रथविमानाभ्यक्षिपस्थैः लेखैरेवृताः
॥८१॥ भद्रस्तम्भेन मदिना पार्श्वेऽसमगिरेजन्म । दुर्दमेन दिपेन्त्रेण दम्यमानं ददज्ञं सः ॥ ८२ ॥ अथोत्तरीधर्मवरादक-
कीर्तिकं इव हुतम् । ध्वान्ताधिर्देवतमिव द्विपाधीशं वञ्च दधयात् ॥८३॥ प्रमञ्जनोऽञ्जनगिरिस्वामी शानिवचःस्मृतेः ।
ददौ तदास्मै मदनाचलयाया अष्ट कन्यकाः ॥ ८४ ॥ प्रमञ्जनमुदे तत्र स्थित्वाल्पं वैरिभञ्जनः । बीतशोकां पुरीं लोक-
द्वल्लुताभ्युत्थितिर्ययौ ॥ ८५ ॥ अथासजयवत्यादिपरीवारः पुरीमगात् । स पुण्डरीकिणीं तातकीर्तिभिः पुण्डरीकिणीम्
॥ ८६ ॥ अल्पानल्पस्फुरच्चक्रयुगैर्धुयोऽष्टगर्दभैः । शकटैरेकदृक्कुञ्जलञ्जतुन्दिलस्वटकैः ॥ ८७ ॥ कर्पूरखटिकानीली-
कस्तूरीरश्मपिसैलैः । भाण्डैरन्यैरपि भृतैः संमिश्रैरुत्तमाधमैः ॥ ८८ ॥ स पञ्चवर्णपञ्चाङ्गः पञ्चवर्णशिरोरुहः । कौतुकादर्क-
कीर्तिस्तां वणिग्भूयाविशतपुरीम् ॥ ८९ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ तेन तेन स्वरूपेण भाण्डैस्तेतैश्च दौकितैः । आराजरङ्गं स पुरं
वक्त्रे सोत्प्रासविस्मयम् ॥ ९० ॥ ततस्तस्कररूपेण हृत्वा नगरगोधनम् । अयं व्यधान्मृधाधिक्यं भूधनेनानुधाविना ॥ ९१ ॥
हयोर्विभिर्महीपालसैन्यसिन्धोः प्रसर्पतः । अर्ककीर्तिशरा भेजुर्मर्यादाबह्वितुल्यताम् ॥ ९२ ॥ जयिनो बहवस्तेन स्वहस्तेन
निवारिताः । एकेन ते विवेकेन दूरं दोषगणा इव ॥ ९३ ॥ एकोऽप्ययं मया भूरिसैन्येनापि न जीयते । धिग्धिगमत्पौरुष-
मिति ध्यायन्नथ धराधवः ॥ ९४ ॥ विजसो मेघसेनेन स्वामिन्मोदस्व मा शुचः । अयं स्वं शापयत्यर्ककीर्तिर्विक्रमदौकनः
॥ ९५ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ इति श्रुत्वा प्रमोदाधिशीकरायितद्वज्रजलः । उत्पेलः सुतमालिङ्गमिजस्वरूपस्यमानतम्

॥ १६ ॥ पुरयवेष्टार्थं स राजमेनाथ सुनवे । राजा चिरागमप्रोतिप्रदातव्यपदे ददौ ॥ १७ ॥ श्रीबाहुसपादान्ते स
मामन्तमदृष्ट्वाक् । व्रतमादाय भूजानिष्ठुक्तिजानिरजायत ॥ १८ ॥ एताः प्रजा न मोदन्ते बिना विमलकीर्तिना । इती-
यामौ यमारार्ककीर्तिर्विमलकीर्तिताम् ॥ १९ ॥ निशास्वपि प्रतापाकौ दिनेष्वपि यशःशशी । अस्कीडतां जगत्कोटे घल्य
बन्धैकचिन्मयः ॥ २० ॥ कृतं लक्ष्मैरिवाग्नीनां कोटोभिरिव भास्वताम् । दीप्तमायुधशालायां चक्रमस्योदपथत ॥ २१ ॥
अथापाय रगाग्रस्य महिमानं महोत्सवैः । उत्पन्नसर्वरत्नश्रीकद्विष्टुचमुखयः ॥ २२ ॥ जिनाब्धिचसरैर्लुम्पन्प्रयाणावसरा-
शुभम् । क्रमाज्जिगाय पटुल्लवण्डमवनीमण्डलं नृपः ॥ २३ ॥ युग्मम् ॥ ततः पुरं स्फुरज्जिनालयमण्डलमण्डनम् । स पुण्डरी-
कीर्णो नके नवहादशगोजनाम् ॥ २४ ॥ मोऽजीजनज्जिनशृङ्गान्भामे ग्रामे पुरे पुरे । मार्गानिव सतां मुक्तिगमनेच्छाभृतां
नृपः ॥ २५ ॥ स मदोन्मुदितामूर्ध्वमिव निर्माण निर्मदः । कृतकृत्यमिवात्मानममन्यत महामतिः ॥ २६ ॥ आमण्यं
मोऽन्यदा श्रुत्वा जितशत्रुघ्ननेर्मुक्ताम् । मुकुतेभ्यः कृती पूर्वंकृतेभ्यो बहमन्यत ॥ २७ ॥ बलात्पृष्ट्वा कलत्राणि पुत्रानिम-
त्राणि मन्त्रिणः । पुत्रं धवलकीर्तिं स राज्ये न्यस्यादित व्रतम् ॥ २८ ॥ अर्ककीर्तिस्तपस्तेक्षण्यार्दककीर्तिमवाप्य सः । ययौ
शृङ्गाण्युते कल्पे शक्रकल्पेन तेजसा ॥ २९ ॥ मुक्तमोगभरः श्रीमानच्युतप्रच्युतः स च । राजन्नशोक निःशोकभावमृद्धिः
विवानमृत् ॥ ३० ॥ गङ्गेन रोहिणीमंजतपसाजितपुण्यगोः । दम्पत्योर्युवयोः प्रेमबन्धो निरबधिस्ततः ॥ ३१ ॥ रोहि-
णीनमल्लभ्य वमाबाह्वयनोरमृत् । एवं मोगाग्यभाग्यश्रीमुखनामोगभास्वरा ॥ ३२ ॥ एवं प्रभावमुद्गाध्य भक्ष्यैः सेव्य-
मिदं व्रतम् । निर्दुःखमुष्णसिद्धिर्गर्भमुपवासैर्यथाविधि ॥ ३३ ॥ आचार्यैर्निर्विकृतिरैरपीदं रोहिणीव्रतम् । उपवासाश्रमेः

सेव्यं हृद्योद्यापनमात्मभिः ॥ १४ ॥

वायुपूज्य
चरितम्.

॥३११॥

इत्यकथ्यत वां भूप भवान्तरकथा पृथुः । इदानीं त्वदपत्यानां वदानि प्राग्भवं भवम् ॥ १५ ॥

आस्ते पृथिव्या नेपथ्यं प्रथिता मयुरेति पूः । सिञ्चन्वीरसेनोर्वी वीरसेनो ररक्ष ताम् ॥ १६ ॥ विप्रोऽग्निशर्मा
तत्राभूत्सवित्रीति च तत्प्रिया । अभूवन्मूनवः सप्त शिवशर्मा दयस्तयोः ॥ १७ ॥ ययुर्भद्रकम्भाबास्ते दृना दारियमुद्रया ।
धर्माज्जनार्थं सप्तपि पाटलीपुत्रपत्नम् ॥ १८ ॥ श्रीसिंहबाहनो नाम तत्र प्रसुरन्मृतदा । कमलश्रीतनूजस्तु तत्पुत्रो
हरिबाहनः ॥ १९ ॥ कन्यां कनकमालाख्यां वसुमित्रमहीपतेः । तदा पर्यणयत्तत्र महद्दया हरिबाहनः ॥ २० ॥
तां महर्द्धिमिह्रालोम्य निजदौःस्थेन दुःश्रिताः । कनिष्ठाः पट् तदा ज्येष्ठं शिवशर्माणमूचिरे ॥ २१ ॥ आर्यं पश्य
विरिञ्चत्य केयं केलिविचित्रता । सामान्येऽपि मनुज्यत्वे करोति कियदन्तरम् ॥ २२ ॥ बिबाहेऽस्मिन्नमी लोका
महाहस्तिहयाश्रयाः । निःपादुकौ तु नः पादौ दृयेने पटुकण्टकैः ॥ २३ ॥ प्रत्येकमेयां यावन्तो भूयामुक्ताकणास्तनौ ।
तावन्तो भोक्तुमस्माकं न जोनालकणा अपि ॥ २४ ॥ पृषां वस्त्रैकतन्तोर्येन्मूल्यं तत्र लगिष्यति । यावज्जीवितमस्माभिर्धार्म्याणां
वासमामपि ॥ २५ ॥ तत्किं दास्यन्ति महिषीममी तस्मै विरिञ्चये । ईदृग्ददौ यदेतेषामस्माकं तु न किञ्चन ॥ २६ ॥
तान्त्वे शिवशर्माधि किमुपालभ्यते विधिः । उपालभ्योऽयमात्मैव यः प्राग्धर्म न निर्ममे ॥ २७ ॥ प्रागनिर्मितधर्माणां
श्रीर्नास्माकमिहाभवत् । नेहापि कुर्महे धर्मं सा नाग्रेऽपि भविष्यति ॥ २८ ॥ उपशान्तहृदस्तेऽपि तद्विरा स्मोद्गिरन्ति
गाम् । आर्यं कार्यस्तदस्माभिर्धर्मस्तत्कर्म कथ्याताम् ॥ २९ ॥ शिवशर्मा पुनर्मायाविमुक्तं वाक्यमुक्तवान् कुतोऽपि

ममगुरोर्ज्ञेयो धर्मः सोऽमेयशर्म हूत् ॥ ३० ॥ तयामः क्विदारामगिरिगह्वरभूमिषु । सामान्यजनमान्यासु क्षमासु दृश्यो
न ममगुरुः ॥ ३१ ॥ इत्यमी निर्युयुः पुर्वा ददृशुश्च बने मुनिम् । मनोरथोऽपि धर्मस्य कल्पते कल्पपादपः ॥ ३२ ॥
तं दिशन्तं दशप्रियवतार्थमविधीन्सुधीः । शिवशर्माथ सहसोपासनमत्सह सोदैरः ॥ ३३ ॥ श्रुतधर्मा व्रतं प्राप्य शिवशर्मा
व्रगन्तवः । तयम्नापेन सौम्यं मेजुः सुखसुधासरः ॥ ३४ ॥

भद्रधुल्लक्ष्मणा न वैनादोऽग्रैव भारते । रेचरोऽजनि जेनेन्द्रधर्मारामैकपट्टपदः ॥ ३५ ॥ न्यदथादन्वहं स्तोकीकृत-
कर्ममग्नभरः । जिनगाग्रोत्तमश्च पञ्चदशकर्ममणीषु मः ॥ ३६ ॥ न धर्मरतिग्लकण्डाकुण्ठविघ्नकदम्बकः । यत्र यथाशक्तवन्तु
तत्र तत्रानमत्रितान ॥ ३७ ॥ शुद्धश्राद्धव्रताग्भोजवण्टमार्तं हृमण्डलः । खेचरः सोऽपि सौधर्मकल्पस्याकल्पनां गतः
॥ ३८ ॥ इत्यत्र जग्यवीये प्राग्निदेहे दक्षिणादिभिः । अभृङ्गस्वेगाग्रो चैतान्ते खेचरेश्वरः ॥ ३९ ॥ कमलश्रीसुन्वी
तस्य कमलश्रीः प्रियाजनि । पद्मश्रीमनुगाः पुण्यश्वनग्नो जज्ञिरे तयोः ॥ ४० ॥ यनावनिगतास्तत्र चतस्रोऽपि निरीदय
ताः । ममागिगुप्तनामानमानमन्मृनिमुन्दः ॥ ४१ ॥ अत्पयुक्त मुनिस्त्वामां मरुता तत्तारणेकधीः । तत्पञ्चमीतिथिदिनं
ज्ञात्वा चैदमर्थोचत ॥ ४२ ॥ ज्ञानप्रपञ्चात्पञ्चग्यामुपवामः क्रियेत यः । भवत्यनन्यमामान्या भोगास्तत्फलमुत्तमवल्गुम्
॥ ४३ ॥ उपवामः स गव्यौषेः कृतकर्मशमः क्रमात् । याति स्वर्गापवर्गश्रीमुखदाननिदानताम् ॥ ४४ ॥ इति श्रुत्वा
चतस्रस्मां गृहीत्या पञ्चमीव्रतम् । कृतकृत्यमिवात्मानं मन्थानाः मघनेऽचलन् ॥ ४५ ॥ विशुत्पातेन पथिं तौ मेधिता-
क्षिरिचं गयुः । ततश्चगुत्वा तपश्चेष्ट मरुद्वह्निरोऽभवन् ॥ ४६ ॥ शिवशर्माद्वयः स्वर्गच्युतास्ते मृनवस्तव । यवृदः स न

पुण्यात्मा लेखरश्चरमः सुतः ॥४७॥ इति पूर्वभवश्रुत्या जानिस्मृतिमर्बाण्य ते । आबकं घर्ममासागाशोकायाः स्वाश्रये
ययुः ॥ ४८ ॥ भूयेऽप्यदा सभाभाजि घर्मेभादभूतगजिवत् । ध्वानयन्वियदध्वानं दिद्यो दध्वान द्रुमुभिः ॥ ४९ ॥
नृपस्तदध्वनये नासुपूज्यागमनशंसिने । दुरोच्छवासाग्रनुशानिः भूषणनि ददाविष ॥ ५० ॥ रिक्त्वा सिंहासनं दत्त्वा
पञ्चयाणि पदान्यथ । ननाम भूपः ककुभं प्रभुपादपवित्रिनाम् ॥ ५१ ॥ उद्गास्वदुस्सवोत्साहं कृत्वा नागपुरं पुरम् ।
पुत्रमित्रकलत्राणि समाहूय ससंमदः ॥ ५२ ॥ शृङ्गारसारमातङ्गपुराारुढसज्जनः । भूपः प्रभुं ययौ गायन्तुल्यकृत्यो-
घमध्यगः ॥ ५३ ॥ युग्मम् ॥ भूपः पुण्यार्णवाचतर्ममध्यवर्नीव स भ्रमन् । प्रभुं प्रदक्षिणीकृत्य प्रणम्योपाविशशतपुरः
॥ ५४ ॥ कर्णपियां सुधां वर्षत्यथ तीर्थशतोयदे । कर्णेन्द्रियस्वं नो केन लोकेनाग्रेषु कार्ष्णिक्षतम् ॥ ५५ ॥ बहन्मध्यैऽ-
धिकं रागं नीरागोऽन्तेऽपि नैव यः । नरो न रोचते मुक्त्यै सकुसुम्भमिवांशुकम् ॥ ५६ ॥ बला इति चलाक्षीभ्यश्चिनां
कर्षन्मर्षतः । आलिङ्गयते नरो मुग्ध्या जराजीर्णोऽप्यनीर्षया ॥ ५७ ॥ इत्यादिभिर्जगद्गुरुवर्यैः प्रशान्तधीः ।
राज्ये न्यस्य सुतं राजा भेजे भार्यान्वितो व्रतम् ॥ ५८ ॥ विहरन्विभुना साकमशोकाख्यो मुनिर्महीम् । सापत्यया समं
पत्न्या मुक्तिं भुक्ततपा ययौ ॥ ५९ ॥

इति रोहिणीकथा समाप्ता ॥

प्रथितां वीरनाथेन श्रेणिकस्य पुरः पुरा । यामकार्षोदुमास्वातिः कथा सेत्थमिहोदिता ॥ ६० ॥ ततोऽवसर्पिणी
तापविपुलन्यापदो भुयः । कुर्वन्शतैर्यौषधमिव क्रमसंचारिवारिजैः ॥ ६१ ॥ प्रसुसमान्तरं चक्षुर्जनानां मोहनिद्रया ।

समुद्रागारयन्दिगद्वन्द्वभिचचिन्मरः ॥ ६२ ॥ यो मां श्रयति तं दुःखादक्षामीलग्रामिना । धर्मध्वजोर्ध्वदोष्णेन
धर्मोपगममाचनः ॥ ६३ ॥ ज्ञानस्य केयलाभ्यस्य ज्ञानेन सकलेष्वपि । सर्पता धर्मचक्रेण स्पष्टयंश्चक्रवर्तिताम् ॥ ६४ ॥
त्रिमोकीदुरितच्यान्तभिदे तुल्योदयस्पृशाम् । छत्रत्रयेन्दुयिभ्यानां जगमः पूर्वपर्वतः ॥ ६५ ॥ ज्ञानभ्यानवि-
भूतिभ्यां चाभरदपंकनयात् । कीर्तिपुष्पटमान्तदजाभ्यामिव वीजितः ॥ ६६ ॥ अस्मी एव सहन्तेऽहिभारं विश्वगुरो-
रिति । गुरुत्वात्वा हरेषु सर्वदेशेषु संचरन् ॥ ६७ ॥ शुद्धश्रद्धारमैः पौरैर्मांमैरुदामकौतुकैः । विमुक्तान्योन्यपशून्यैः
पशूनामपि राजिभिः ॥ ६८ ॥ मूकीकृतनदीयुन्दैः शैलरण्याधिदेवैः । पारावाराधिदेवीभिर्निरुद्धध्वननदूभिभिः
॥ ६९ ॥ स्थानस्थानोद्यदाश्रमैः सहचारिभिः । स्वायमानं प्रमुर्धमोपदेशं रत्नपङ्कमात् ॥ ७० ॥ पुरः पुरः स्फुरद्-
किष्किगमाणमदोतमयः । देशानायांनार्याय विहारेण व्यभूषयत् ॥ ७१ ॥ पञ्चादशभिः कुलकम् ॥ अथ यत्र महातीर्थ-
राजमानि पदे पदे । अमुद्रोऽभूत्समुद्रोऽपि कार्ण्यं हन्तुमिवात्मनः ॥ ७२ ॥ शत्रुशत्रुयोजयन्ताख्यतीर्थभूधरसंभवाः । यं
शुनि रत्नान्सुगैः परितः मरितः शुभाः ॥ ७३ ॥ दीप्तिर्दिनदिनेन्दुनां प्रज्जतां पथिमार्गवे । पृथग्भूत्वेव यत्रास्ति सरो-
जानजलरूपलात् ॥ ७४ ॥ गादाः पातालपीयूषफुण्डरासां सिधेचिरे । परिमश्रित्वाहुरस्तागवापीः पीताम्बसो जनाः
॥ ७५ ॥ मदारुतद्रुमैरपि गवाकातफलद्रुमम् । आनन्दनैर्बनैर्यस्य हस्यते नन्दनं वनम् ॥ ७६ ॥ गिरयो निरयोदाम-
दुःखादुर्नुमप्रिनः । गन्नाबनिप्रविष्टाः प्रक्षयन्ते तीर्थमानिनः ॥ ७७ ॥ नालिकेरीफलस्तन्यः कृपगम्भीरनामयः । मसा-
ध्वलोभूजमुखा गवादाः कस्य न प्रियाः ॥ ७८ ॥ परिकेजयोऽस्तमसां रदस्येनेव निर्मितः । निषेधतीव्र नेत्राणां पदार्थ-

शतदर्शनम् ॥ ७९ ॥ या नेत्रैः प्रकृतिप्रायैः पिवन्तीव नृणां मनः । वारिभ्यः सुधामनोज्ञाभिर्जीवयन्तीव मन्मथम् ॥ ८० ॥ यासां वर्धयतीवास्यशक्ती संसारसागरम् । तमेवालङ्करोतीव बन्धुरोऽधरचिद्रमः ॥ ८१ ॥ संध्यारागरुचिर्यासां पाणिपादप्रभाभरः । स्त्रीलोकनिन्दास्वाध्याये रुणद्धोव मुनीनपि ॥ ८२ ॥ स्वर्णरत्नैः कृतं यासां देवादकठिनैरिव । संसारदृषणान्यङ्गं विदधातीव तेजसा ॥ ८३ ॥ ताभिर्यद्ग्रामरामाभिर्जिता इव सुरस्त्रियः । न लभन्ते प्रियैः सार्धं निद्रां चिन्ताकुला इव ॥ ८४ ॥ तं देशं श्रीसुराप्द्रारुख्यं सुरासुरद्वृतो विभुः । पुनः पवित्रयामास विहारकमलीलया ॥ ८५ ॥ चतुर्दशभिः कुलकम् ॥ इमाः स्वदानश्रीसहस्रेविनो यत्तादीजुषः । मन्ये पूर्णांयुषः कल्पद्रुमाः स्युर्दिवि दानिनः ॥ ८६ ॥ दर्शनादाविदेवस्य साधुस्वाध्यायकर्णनात् । यत्तिर्यञ्चोऽपि पुण्याप्या हसन्ति शुपतीनपि ॥ ८७ ॥ जगद्गुरुस्तमारोहदुर्बैः शशुञ्जयाचलम् । स्वोप्तं भुवि सुनिपन्नं धर्मक्षेत्रमिवेक्षितुम् ॥ ८८ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ तादृक्समवसारश्रीभूषणो भगवानथ । मोहादिमृच्छितं विश्वं वाक्सुधाभिरजीवयत् ॥ ८९ ॥ पूर्वं प्रयोधितोऽप्येष देशः पूषैरलंकृतः । अमुमेवाद्रि-
मारोदु तदस्यादिश्यतां गुणः ॥ ९० ॥ इति वद्वाञ्जलौ श्रद्धाजलौघविमलात्मनि । द्युपतौ पृच्छन्ति स्वामी श्रुतिभाग्य-
फलं जगौ ॥ ९१ ॥ युग्मम् ॥ धर्मकल्पद्रुमोद्यानं धर्मकामगवीकुलम् । यं श्रितैर्दृश्यते धर्मचिन्तामणिमहाकरः ॥ ९२ ॥ महद्भूयोऽपि महीयान्यो यत्रारूढैर्भवाणवः । हृदयेत गोपदमग्यो मुक्तिः स्पृश्येत पाणिना ॥ ९३ ॥ आद्यं लोकाग्रगमने सोपानं समवाप्य यम् । असिध्यन्पुण्डरीकाया मुनयः कोटिकोटयः ॥ ९४ ॥ धिग्मुक्तिक्षेत्रभावं मेऽद्याप्यनन्ता हि जन्तवः । आतां भवे भ्रमन्तीति निर्भरै रौदितीव यः ॥ ९५ ॥ अहो अस्य सुदृर्भेदः कश्चित्कठिनतागुणः । आत्मा त्यक्ततनुयुत्र न

भ्रमः स्यादयोगतो ॥ ९६ ॥ क्रूराजयाः क्रूरगिरः कृष्णाः शीचथहिअराः । पापस्येव चरा यस्मिन्न पदं ददनि द्विकाः ॥ ९७ ॥ हिमाद्रौ करियावैर पथेवाचलराजता । आयो जगद्गुर्यत्र तिलकाय स्वयं स्थितः ॥ ९८ ॥ सर्वज्ञा अपि तस्याभ्य गिरैरेवा गुणोक्तिषु । आयुस्तेषामपि भितं क्रमोद्यं च यतो बन्धः ॥ ९९ ॥ अपृभिः कुलकम् ॥ इत्यदिश्या-
न्यशेषेऽपि देवचण्डेऽचिजिह्वसुः । एवं स्य स्थानं पुनः सर्वे तिर्गमत्येवञ्चा गयुः ॥ १०० ॥ अस्वप्नत्वफलं किं न गृह्णा-
मीति अग्नहृदि । निजि नाभेयमभ्यर्च्य प्रारंभे प्रेक्षणं पुरः ॥ १ ॥ ततादिकचतुर्वाग्यममहस्तकहेलया । चतुर्गतिक-
संसारग्रामायेणं गुण व्ययुः ॥ २ ॥ ते च पञ्चमुखेनैव पञ्चशब्देन चञ्चता । वायेन चक्रिरे पञ्चमहापापेभ्यश्चताम् ॥ ३ ॥ महामृदप्रयोगारः स कश्चन तदाभवत् । ओतुर्जनस्य येनामच्छिथिलाः कर्मसंभवः ॥ ४ ॥ युगाविजिनवक्त्रे-
न्युभुनितस्य निरन्तरः । रयः पुण्यार्णयस्येव रराज मुरजध्वनीः ॥ ५ ॥ अप्यादिनाथमुत्तः कृपन्ती गुप्तदां रशः ।
बभूव भाग्यनुरय नर्तकी भायनर्तनैः ॥ ६ ॥ संक्षिपन्ती चतस्रोऽपि संसारस्य गतीरिव । उद्धतांतिकरद्वन्धा वर्तनैर्नर्तकी
बनौ ॥ ७ ॥ मत्तग्रस्यगुग्गुयौनायोगतिदुर्मलः । अबादयत्तदा बंधं सुखं सुरवांशिकः ॥ ८ ॥ बद्धगुग्गुयामवस्तत्र
बीणा मारवादिनी । उसारगितुकाभेव ओतुर्नृन्मृतिवाहिनीम् ॥ ९ ॥ सुधागुधिमिवोद्भ्रान्तं गीतमुद्गाह्य भाविनाम् । हियेव
धियुगं प्राप संसारक्षारसागरः ॥ १० ॥ प्रातर्दोषसदृश्राभकरव्यतिकरः स्वयम् । धर्मेशस्याभवत्तत्रारात्रिकं रात्रिकण्टकः ॥ ११ ॥
इति प्रेक्षणमापूयं प्रगम्यादिजिनं मुदा । बभूव कृतविकारं श्रीवासुपूज्यं हरिः सुरैः ॥ १२ ॥ ग्रामसतिमङ्गलाणि श्रमणाः स्वा-
मिनोऽवबन् । गताः महत्प्रमूर्तिवन् तपःपुंसः कथा इव ॥ १३ ॥ लभ्रसंभेरिव गुणैर्गुणिना जगदीशितुः । एका श्रमेव मूर्तिव

साध्वीलक्षमजायत ॥ १४ ॥ शतद्वयीयुतं जज्ञे सत्त्वं पूर्वशालिनाम् । चतुःशतीयुता पञ्चसहस्र्यवधिबेदिनाम् ॥ १५ ॥
मनःपर्ययवर्षाणां षट्महस्त्री शताधिका । षट्महस्त्राणि साधूनां केवलज्ञानशालिनाम् ॥ १६ ॥ लब्धवैक्रियलब्धीनां शत
शतगुणीकृतम् । बादलन्धिमतां सप्तचत्वारिंशच्छतानि च ॥ १७ ॥ लक्षद्वयं आवकाणां दशपञ्चसहस्रयुक् । बभूवुर्लक्ष्मी
सप्तद्विंशतसहस्राः आधिका इति ॥ १८ ॥ वर्षलक्षाश्चतुःपञ्चाशतं मासेन वर्जितम् । आ केवलादिहरतः परिवारः प्रभोरभूत्
॥ १९ ॥ ततस्त्रिजगतः स्वामीयोधयन्वसुधां क्रमात् । सुस्त्या सक्तेतिमिव प्राप चम्पापुरीषनम् ॥ २० ॥ षड्भिर्भुनिशते
साकं पादपोपगम श्रितः । पर्यङ्कासनमासीनः प्रपेदेऽनशन प्रभुः ॥ २१ ॥ इति प्रज्ञाय द्रुतेभ्यः कति तत्राशु नाययुः ।
दुःखिनः पादचारेण प्रत्यासन्ना महीभुजः ॥ २२ ॥ अस्मत्प्रभूर्णा संदेहमिदानीं हन्त हन्तु कः । इतीवेन्द्रासनैः प्रापि
कम्पस्त्यक्ताशने जिने ॥ २३ ॥ अवधिज्ञानविज्ञातपीठकम्पनकारणाः । चतुःषष्टिरिष्टजगन्मुखासवा देवतावृताः ॥ २४ ॥
अथेन्द्राश्च नरेन्द्राश्च प्रभुं दत्ताप्रदक्षिणाः । नत्वा तत्सुर्महाशोककीलिता इव निश्चलाः ॥ २५ ॥ अन्ते मासस्य चन्द्रेऽथो
त्तराभद्रपदास्थिते । भुक्त्वा पादचतुर्दश्यां स्वामी मोक्षोन्मुखोऽजनि ॥ २६ ॥ बादरे काययोगेऽयं स्थित्वा स्थिरतरासनः ।
स्वामी रुरोध वाक्चिन्तयोगौ योगेन यादरौ ॥ २७ ॥ काययोगेन सूक्ष्मेण काययोगं स बादरम् । रुद्ध्वा रुरोध वाक्चि-
न्तयोगी सूक्ष्मौ जगद्गुरुः ॥ २८ ॥ तार्त्तरीयिकमिदं शुक्लध्यानं सूक्ष्मक्रियाहयम् । प्रभुः क्रमादमुं सूक्ष्मकाययोगमसाधयन्
॥ २९ ॥ अभ्योच्छिन्नक्रियं तुर्यं शुक्लध्यानमशिश्रियत् । पञ्चह्रस्वाक्षरोच्चारसमानसमयं विभुः ॥ ३० ॥ क्षीणः परार्थकर्तन्यो
विलीनकेशसततिः । अनन्तदर्शनज्ञानवीर्यानन्दो जगद्गुरुः ॥ ३१ ॥ ऊर्ध्वगो बन्धनिध्वंसादेरण्डफलबीजवत् । ऋजुनैव

एषा शिल्पेः साकं लोकाग्रमामदत् ॥ ३२ ॥ युग्मम् ॥ स्वामिना नारकैर्भ्योऽपि ददतानन्दवर्णिकाम् । महानन्दस्य बुभुजे
स्थगं नरकस्त्री तदा ॥ ३३ ॥ मोदयेष्टामपि तदाकन्दं संकन्दनादयः । विभोर्वियोगे कुर्वन्तो न शोच्यस्वदशामगुः ॥ ३४ ॥
जगद्वन्धुः कृपास्त्रिगुः स्याद्विन्मयातोऽमि किं ततः । दत्त्वास्मभ्यं महादुःखं महानन्दं त्रितः स्वयम् ॥ ३५ ॥ स्वर्गस्यापि
नमन्त्यस्यैषा निग्ये नार नृस्यया । चिन्वाश्रुयारिधौ मप्रकुं त्वच्छियोगेऽथ संचछति ॥ ३६ ॥ धिगंस्मान्नेरेणवोऽप्येते भ्रातृ
पण्यतमाः प्रमो । अनुगान्नीच येऽथ त्यामस्मन्निश्चासपीडिताः ॥ ३७ ॥ स्वद्राचा दुग्धवर्षिण्या जनन्येव त्रिधोगिनः ।
अनिषालस्य जगनो गनिः काच भविल्यति ॥ ३८ ॥ धर्मदुग्धाच्चिन्नेरेण केवलज्ञानमानुना । त्वया बिना जगन्मोहं हवा-
नारत्तन्त्रायतां प्रमो ॥ ३९ ॥ हृदा मत्प्रमत्तमा विश्वतारक नारकाः । प्रमोदं कलयामासुर्ये तनुं त्यजति त्वयि ॥ ४० ॥
इत्यादिकादिमद्वल्यन्तद्वयान्गडमनामपि । मुह्यदेव नृदण्डक्रः स्वहृदेव व्ययोध्यत ॥ ४१ ॥ सप्तभिः कुलकम् ॥ आकन्द-
तोऽथ नृशमन्त्रयोष्य प्रियुगाभिः । तत्कालकृत्ये त्रिदशानादिदशाभियोगिकान् ॥ ४२ ॥ यनादानीय गोशीर्षवन्दनैर्धांसि
नन्दनात् । ऐन्गां ककुब्धि तैर्दृसा नागाय रचिता चिता ॥ ४३ ॥ ऐश्वर्याकषेभ्यः मायुम्यस्त्रिकोणा दक्षिणादिशि ।
पथिमायां जनुः सौगान्देय्यन्नु चिह्निता चिता ॥ ४४ ॥ स्नानं क्षीराम्बुचेनैरिलेपं गोशीर्षवन्दनैः । शक्र स्वायितनोऽम्बके-
ऽप्येपामन्येऽथ नाकिनः ॥ ४५ ॥ देवदूत्येण देवेन्द्रो हंसोऽङ्गनाथ्यवामयत् । जिनां सुमनोरबभूवणेरप्यभूययत् ॥ ४६ ॥
मूर्धिमद्भिः प्रनोर्भक्तिरेविष्यमुकृतैरिव । रत्नैश्च रचयान्बहुन्निदशाः शिषिकांश्रयम् ॥ ४७ ॥ नत्वा कृत्वा प्रभुं मूर्ध्नि
शिषिकायां हृदिर्न्येषात् । अन्यान्निष्ठविक्रयोः मायुयुंषक्रचिन्त्रियुः सुगं ॥ ४८ ॥ महत्स्वबाणा तीर्थेशशिषिकासुहृथो हरिः ।

ऊहे सुरसहस्राभ्यां तचान्यच्छिविकाद्वयम् ॥ ४९ ॥ सुरभिषु ददानासु परितस्तालरासकान् । पुरः सुपर्वगन्धर्वगणे
 तूयत्रयोयते ॥ ५० ॥ कुर्वन्सु त्रिदशेष्वग्रे चीरतोरणघोरणीः । यक्षकर्दमविच्छदन्पुरः कुर्वन्सु केषुचित् ॥ ५१ ॥
 कंपुचिद्विदधानेषु धूपोत्क्षेपं पुरः पुरः । विभोस्परि विभ्रत्सु शुभ्रच्छत्राणि केषुचित् ॥ ५२ ॥ शिबिकां परि वर्षत्सु केषु-
 चित्कुसुमम्रजः । हन्त्रीं निःशेषदोषाणां शेषां गृह्णत्सु केषुचित् ॥ ५३ ॥ नानाविधां स्पष्टयत्सु च केषुचित् । हरिः
 सुराश्च शिविकात्रयं निन्युश्चिताः प्रति ॥ ५४ ॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ चितायामुचितशोध पूर्वस्यां पूर्वदिक्पतिः । न्यधात्प्रभुतनुं
 साधूनपे देवाश्चिताद्वये ॥ ५५ ॥ अग्निरग्निकुमारैर्द्रागबायुर्वायुकुमारकैः । चितासु चिक्षिपे पुरः कर्पूराणां सुरैः ॥ ५६ ॥
 चितात्रयस्य तस्यैवैः प्रसृता धूमवह्नयः । दधुः सहस्रयोमुक्तवेणिपाशत्रयोपमा ॥ ५७ ॥ अग्निलिहमहाकीलाचक्रवालैर्न-
 ताश्चिताः मूर्ता लोकरत्रयीशोककृशानव इवाज्वलन् ॥ ५८ ॥ दग्धेषु बहिर्कीलाभिरस्थिभ्योऽन्येषु धातुषु चिता द्यध्यापयन्मेघ-
 कुमारः क्षीरधेजलैः ॥ ५९ ॥ अधिमाणवकस्तम्भं धृत्तवज्रसमुद्रके । न्यस्य पूजयितुं स्वस्य जयमङ्गलहेतवे ॥ ६० ॥ अथोपरित-
 नो शक्रः श्रेयोवीजमिवाग्रहीत् । जिनेन्दोर्दक्षिणां दंष्ट्रामीशानेन्द्रस्वदक्षिणाम् ॥ ६१ ॥ युगम् । जगृहेऽधस्तनीं दंष्ट्रामवामां
 चमरेश्वरः । यत्तिस्तु वामामन्ये तु शक्रा दन्तान्यथोचितम् ॥ ६२ ॥ अगृह्णन्कीकसकणान्सुपर्वाणः परे प्रभोः । भस्मलेशा-
 द्नरेशास्तद्मुरेणून्वापरे नराः ॥ ६३ ॥ रेणूनां ग्रहणेनैव मर्त्यैः न्वाते कृतेऽदसुते । रत्नस्तूपं व्यधुः शक्राश्चितास्थाने जिने-
 शितुः ॥ ६४ ॥ कीमारेऽष्टादशानां लक्षाण्यथ विभोर्व्रते । चतुःपञ्चाशदित्यायुर्वाससलब्धलक्ष्यभूत् ॥ ६५ ॥ श्रेयांस-
 निर्गृतेरासीदासुपूज्यस्य निर्वृतिः । सागरेषु व्यतीतेषु चतुःपञ्चाशति प्रभोः ॥ ६६ ॥ इति प्रशस्तिमालिन्य रत्नस्तूपे

गता जिग्नेः माकं त्यो काममामदत् ॥३२॥ युग्मम् ॥ स्यामिना नारकेभ्योऽपि ददतानन्दवर्णिकाम् । महानन्दस्य वृमुजे
 स्वयं नरकन्ती तदा ॥३३॥ मोहचेष्टामपि तदाक्रन्दं मक्रन्दनादयः । विभोर्विभोगे कुर्वन्तो न शोच्यरबदशामयुः ॥३४॥
 जगद्वन्द्युः ह्यामिन्धुः स्यामिन्ध्यानोऽसि किं ततः । दत्वास्मयं महादुःखं महानन्दं श्रितः स्वयम् ॥३५॥ स्वर्गस्यापि
 नमस्यत्यथा निग्ये नाथ नृस्यया । विधाश्रुयारिचो मद्रक्तं त्वयिभोगेऽयं सेच्छति ॥३६॥ धिगस्मान् रेणवोऽप्येते भान्ति
 भगवन्माः प्रभो । अनुगाल्नीय येऽयं त्यामस्मिन्निश्वासपीडिताः ॥ ३७ ॥ त्वद्वाचा दुग्धवर्षिण्या जनन्येव विभोगिनः ।
 अत्रिपान्न्य जगनो गतिः काय भगिष्यति ॥३८॥ धर्मदुग्धाब्धिचन्द्रेण केवलज्ञानभानुना । त्वया विना जगन्मोहकृत्वा-
 न्नामक्रान्नायतां प्रभो ॥ ३९ ॥ इहा महाप्रमत्तमा विश्वतारक नारकाः । प्रमोदं कलयामासुर्ये तनुं लजति त्वयि ॥ ४० ॥
 इत्यादिपाणिर्भदलग्नहृदयान्यदमनामपि । सुष्टदेव इदच्छक्रः स्वहृदेव व्ययोध्यत ॥ ४१ ॥ ससन्निः कुलकम् ॥ आक्रन्द-
 तोऽयं नृगप्रान्नप्रोष्य यियुगाधिपः । तत्कालहृन्त्ये त्रिदशानादिदेशाभियोगिकात् ॥४२॥ धनादानीय गोशीर्यचन्दनैर्ध्यांसि
 नन्दनात् । ऐन्यां ककुभिर्तैर्गृत्ता नाभाय रचिता चिता ॥ ४३ ॥ ऐक्ष्वाकवेभ्यः साधुग्यस्त्रिकोणा दक्षिणादिदिशि ।
 पश्चिमायां वनःक्षोणान्पेगस्तु विहिता चिता ॥ ४४ ॥ स्नानं क्षीराग्नधुनैरेलेपं गोशीर्यचन्दनैः । शक्र स्यामितनोऽश्वक्र-
 ऽप्येषामन्येऽयं नास्तिनः ॥ ४५ ॥ देवदृष्ट्येण देवन्द्रो ऽसोऽनाध्यवामयत् । जिनाङ्गं मुमनोरबन्धूणैरप्यभ्ययत् ॥४६॥
 बर्हिमहिः प्रभोर्भक्तित्रिष्यमुगृभैरिव । रत्नैश्च रत्नयांश्चक्रुस्त्रिदशाः शिषिकाग्रयम् ॥ ४७ ॥ नरत्वा कृत्या प्रभुं मूर्ध्नि
 क्षिपिषिकायां हरिर्न्यधात् । अन्यान्निष्ठिषिरयोः माधुपुंजवचिषिभुः सुरा ॥४८॥ सहजवाणां तीर्थेऽशिक्षिकामुदयो हरिः ॥

ऊहे सुरसहस्राभ्यां तच्चान्यच्छिविकाद्वयम् ॥ ४९ ॥ सुरन्निषु ददानासु परितस्तालरासकान् । पुरः सुपर्वगन्धर्वगणैः
तूयत्रयोद्यते ॥ ५० ॥ कुर्वत्सु त्रिदशैश्वरे चीरतोरणधोरणी ! । यक्षकर्मविच्छर्दान्पुरः कुर्वत्सु केषुचित् ॥ ५१ ॥
केषुचिद्विदधानेषु धूपोत्क्षेप पुरः पुरः । विभोःपरि बिभ्रत्सु शुभ्रच्छत्राणि केषुचित् ॥ ५२ ॥ शिचिकां परि वर्षत्सु केषु-
चित्कुसुमम्रजः । हन्त्रीं निःशेषदोषाणां शेषां गृह्णत्सु केषुचित् ॥ ५३ ॥ शानानाविधा शुचश्चेष्टां स्पष्टयत्सु च केषुचित् । हरिः
सुराश्च शिविकात्रय निन्युश्चिताः प्रति ॥ ५४ ॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ चितायामुचितशोध पूर्वस्यां पूर्वदिक्पतिः । न्यधात्प्रसुतनुं
साधूनन्ये देवाश्चिताद्वये ॥ ५५ ॥ अग्निरग्निकुमारैर्द्राग्वारुर्वायुकुमारैः । चितासु चिश्चिपे पूरः कर्पूराणां सुरैः परैः ॥ ५६ ॥
चितात्रयस्य तस्योच्चैः प्रसृता धूमवह्नयः । दधुः सद्गुह्योमुक्तवेणिपाशत्रयोपमा ॥ ५७ ॥ अम्रलिहमराकीलाचक्रवालैर्न
ताश्चितामूर्तां लोकत्रयीशोककृशानव इवाञ्ज्वलन् ॥ ५८ ॥ दग्धेषु वह्निकीलाभिरस्थिर्योज्येषु धातुषु चिताद्यध्यापयः मेघ-
कुमाराः क्षीरधेजलैः ॥ ५९ ॥ अधिमाणवकस्तम्भ धृत्तवज्रसमुद्रके । न्यस्य पूजयितुं स्वस्य जयमङ्गलहेतवे ॥ ६० ॥ अथोपरित-
नीं शक्रः श्रेयोवीजमिवाग्रहीत् । जिनेन्दोर्दक्षिणां दष्टामीशानेन्द्रस्त्वदक्षिणाम् ॥ ६१ ॥ युगम्जगद्देऽथस्तनीं दंष्ट्रामवामां
चमरेश्वरः । वलिस्तु वामामन्ये तु शक्रा दन्तान्यथोचितम् ॥ ६२ ॥ अगृह्णन्कीकसकणान्सुपर्वाणः परे प्रभोः । भस्मलेशा-
न्नरेशास्तद्भूरेणश्चापरे नराः ॥ ६३ ॥ रेणूनां ग्रहणेनैव मर्त्यैः स्वाते कृतेऽद्भुते । रत्नस्तूप न्यधुः क्षमाश्चितास्थाने जिने-
शितुः ॥ ६४ ॥ कौमारेऽष्टादशाद्धानां लक्षाण्यथ विभोव्रते । चतुःपञ्चाशदित्यायुर्द्राससत्यन्दलक्ष्यभृत् ॥ ६५ ॥ श्रेयांस-
निर्वृतेरासीदासुपूज्यस्य निर्वृतिः । सागरेषु व्यतीतेषु चतुःपञ्चाशति प्रभोः ॥ ६६ ॥ इति प्रशस्तिमालिन्य रत्नस्तूपे

जगत्पतेः । खेत्तुर्निर्याणकल्याणकारिणः परिपाणयः ॥ ६७ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ लब्धिर्महोदयपदस्य बभूव भर्तु-
रिगुदमठिगदमंमदपूगृणां । नन्दीश्वरे ध्रुवजिनेश्वरमन्दिरेषु, यात्रां पवित्ररुचयोऽष्टदिनानि कृत्वा ॥ ६८ ॥ श्रीवासु-
पूतयणरितं परिपूणमितदाणदने 'सततमन्तरनुसरन्तः । रोमाञ्चरग्यमहसः सह सर्वदैवैः, स्थानं ययुर्निजनिजं जयिनः
सुरेन्द्राः ॥ ६९ ॥ युग्मम् ॥

इति दण्डाधिपतिश्रीमदाणदनसमग्यधितश्रीविजयसिंहसूरिशिष्यश्रीचर्धमानसूरिविरचिते

श्रीवासुपूतयणरित आणदनादौ महाकाव्ये महोदयलब्धियर्णनो नाम अतुर्थः सर्गः ॥

श्रीनारोन्त्रमुनीन्द्रगच्छतिलकः श्रीवीरसूरिर्धर्मो यसाहोयमयाप्य मण्डलपतिर्जज्ञे यतिश्चर्चिगः । तच्छिष्यः परमारचंदा-
विशदः श्रीयर्गमानप्रसु-स्तुष्टोदययैरुत्तरणिः श्रीरामसूरिस्ततः ॥ १ ॥ चन्द्रः कुबलयोदयोधे चन्द्रसूरिरभूदथ ।
ततः रामसुगान्मोधिदैवसूरिर्मुनीश्वरः ॥ २ ॥ पशूवामयदेवाग्यः सूरिर्भूरियुगस्ततः । श्रीह्रिमसूरिर्घटपाल्यां दयाचरग्यौ
मूसुजा ममम् ॥ ३ ॥ श्रीनान्यनेश्वरः सूरिरथजनि मुनिप्रसुः । रूपे वचसि च प्राप जयपदं जनेषु यः ॥ ४ ॥ गुरुर्धिय-
मितोऽनूगधर्कं नियमेन्द्रकम् । सर्वत्र स्वमस्त्वया घिठञ्जनमनोऽम्बुधौ ॥ ५ ॥ निस्तन्द्रोऽजनि देवेन्द्रसूरिर्यन्मूलमण्डये ।
त्रिपल्लाम कथित्यधोः माकं वरतृन्यसंपदा ॥ ६ ॥ सूरैर्विजयसिंहस्य शिष्यो गुर्वाज्ञया ततः । सूरिः श्रीवर्धमानोऽस्मिन्गच्छे
यामिक्तान् दधौ ॥ ७ ॥ उदगाद्रिषि श्रीमान्म नन्यादुदयप्रसुः । गयोदगी वयोभानुर्भयान्मोजानि भासयेत् ॥ ८ ॥
अभिदन्गुणधर्मैः नक्तः श्रीगङ्गककुलेऽवसत् । बाबूल्यां एतदुत्कमां धर्मागुधिविधुः सुधीः ॥ ९ ॥ योऽङ्कारयन्महावीरस्त्वैत्यं

संगमखेटके । तस्मै हलशतक्षोणीं चतुर्वाटीगुंतां ददौ ॥ १० ॥ तत्तत्पुण्यदधोऽन्मर्दी कपदीं येन कारितम् । वैत्यं युगाविशेषस्य
 ग्रामे चटसराभिधे ॥ १९ ॥ तत्पुत्र आश्रदेवोऽभूदाश्रवन्मग्नत्वास्पदम् । राणुका गेहिनी तस्य पुण्यश्रीरिव देहिनी ॥ १२ ॥
 तत्सत्तुर्देवचन्द्रोऽभून्नित्तन्द्रो धर्मकर्मणि । पद्मिनी पद्मिनीवास्य प्रिया शीलप्रियो गृहम् ॥ १३ ॥ अत्वार जज्ञिरे विश्व
 नन्दना नन्दनास्तयोः । भव्यजीवमनःशुद्धयोर्धर्मभेदा इवाग्निः ॥ १४ ॥ तेषु ज्येष्ठोऽजनि श्रीमानम्बडः सचिवाग्रणीः ।
 अद्वितीयो विवेकेन द्वितीयो जहणस्ततः ॥ १५ ॥ पश्चादाहादनो जातिमण्डनं दण्डनायकः । मन्त्री धर्मधुराधुर्यस्तुर्यः
 प्रहादनः पुनः ॥ १६ ॥ ज्येष्ठे स्वर्गप्रियं प्राप्ते श्रीमदम्बडमन्त्रिणि । विशेषाद्धर्मधुर्यत्वमाहादनसुधीर्दधौ ॥ १७ ॥
 यत्कीर्तिव्रततिथारापद्रस्थानकसंभवा । न्यायधर्माभूतैः सिक्ता विस्तृता विश्वमण्डये ॥ १८ ॥ यः श्रीसत्यपुरे वीरप्रासादे
 नाभिनन्दनम् । धारापद्रे च नाभेयचैत्ये श्रीपार्श्वनायकम् ॥ १९ ॥ तथा चन्द्रप्रभस्वामिसीमन्धरयुगन्धरान् । अम्बिका-
 भारतीमूर्तीर्दिव्यस्फूर्तीर्व्यधापयत् ॥ २० ॥ युग्मम् ॥ नाभीपद्मे यथात्मानं योगी ध्यायत्यहर्निशम् । पद्मकोशे तथा
 योऽयमादिनाथं स्वकारितम् ॥ २१ ॥ ग्रामे वटसरे नास्ति तथा संगमखेटके । येनोदधे संमं पूर्वैश्चैत्यद्वन्द्वं जिनोन्वितम्
 ॥ २२ ॥ अणहिल्लपुरे लक्ष्म्यास्तिलकं प्रेयसां निधिः । स्वगुरोर्वसतिर्येनोदधे भक्तिशुभात्मना ॥ २३ ॥ लेखयत्यमलज्ञान-
 दानभृत्युस्तकानि यः । अगण्यपुण्यलक्ष्म्याप्त्यै शासनानीच सर्वदा ॥ २४ ॥ प्रासादः शुशुभे येनोद्धृतः श्रीवासुपूज्ययुक् ।
 पत्नस्य पुरो राज्ञो रत्नवानिव शेखरः ॥ २५ ॥ अमेयं स्पृहयंज्ञेयः श्रीमदाहादनो गुरुम् । श्रीवर्धमानसूरिं स भक्त्या-
 भ्यर्धितवानिति ॥ २६ ॥ जीर्णोद्धार इहाणहिल्लनगरे श्रीवासुपूज्यप्रभोः, प्रासादस्य भवद्वचनतः स्वश्रेयसे कारितः ॥

युगे तगरिनस्य पुण्ययत्नां कुर्यात् जीर्णोद्भूतिं, कृत्येऽस्मिन्निपुणा यतो गणधराः स्युः सूत्रधारा ध्रुवम् ॥२७॥ ततोऽसौ
निर्गिनिर्गमं पेषे (१२००) विक्रमयत्सरं । आचार्यश्चरितं चक्रे वासुपूज्यविभोरिदम् ॥२८॥ चतुरा वाचयन्त्वेतच्छृद्धा
स्यान्गो नयन्त्यदि । शब्दप्रमाणसाहित्यागमज्ञाः शोचयन्तु च ॥२९॥ यावत्पूर्याद्विज्ञेऽस्मिन्नसमतमतमोगोमयालेपनाद्रे,
मायंमंण्णारुन्ध्री स्फुरद्दुःकुमुमे सुश्रुतीन्दुप्रदीपम् । प्रातःश्रीः सांध्यरागप्रसुमरयुग्णे भानुकुम्भं च तुष्टयै, धर्माधी-
नास्य तारज्जिनचरितमिदं मण्डलोके मुदे स्तात् ॥३०॥ मर्यादश्ररगणनायां जयति श्रीवासुपूज्यचरितमिदम् । वेदनिधि-
वेदबाणा [१४०,४] नीताद्ग्रन्थसंपूर्णम् ॥३१॥

॥ इति श्रीवासुपूज्यचरित्रं समाप्तम् ॥

इति श्रीवासुपूज्यचरित्रं समाप्तम्